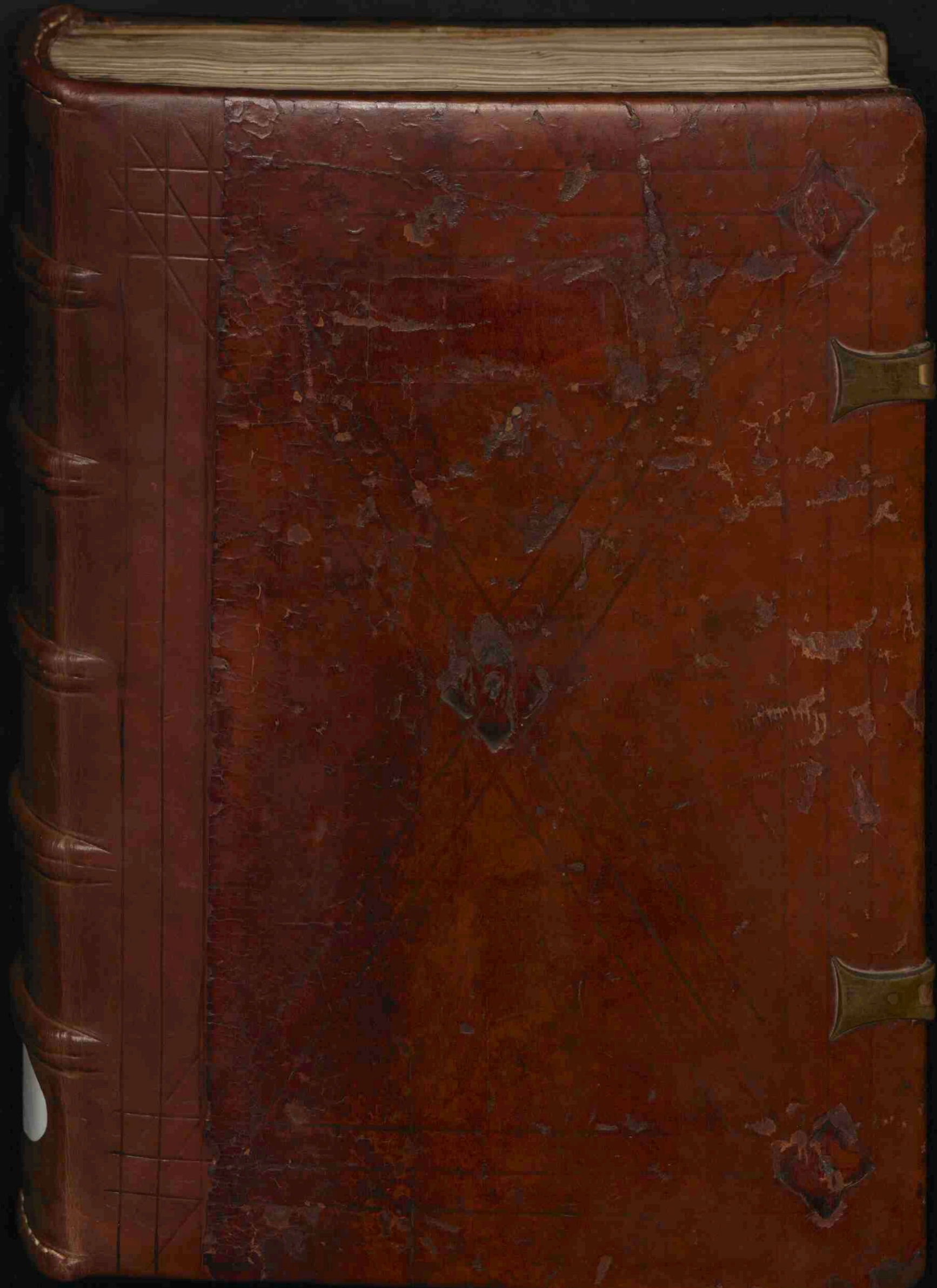

Tractatus et sermones aliquot

<https://hdl.handle.net/1874/326211>

Hs.
3 C 13

Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.

Nº. 82.

60 (*Eccl.* 82, *antea* 296k.) *Membr. fol. 161 ff. 2 col. 1452.*

S. Augustinus, *Tractatus et Sermones aliquot*, fol. 1—107.

(Fol. 1a *Contenta vol.*) Fol. 2a. *Incipit liber beati augustini episc. de agone christiano.* Fol. 9b. *Inc. liber ... de diffinitionibus recte fidei et ecclesiasticis dogmatibus.* Fol. 14a. *Inc. liber ... de duodecim abusibus huius seculi.* Fol. 19b. *Inc. liber ... de cura agenda pro mortuis.* Fol. 28a. *Inc. tractatus ... de spiritu et anima.* (*Manu poster. adscr. Non est Aug.*) Fol. 50a. *Inc. retractatio ejusdem de duabus animabus.* Fol. 52a. *Inc. liber ... de duabus animabus.* Fol. 59a. *Incipit tabula diversorum sermonum beati augustini episcopi.* (*Sequuntur Sermones XXV quorum I est de lapsu mundi et ult. de timore Dei.*)

Ejusdem, S. Hieronymi et S. Ambrosii Sermones de V. Testamento, fol. 108—138.

Fol. 108a. *Incipit tabula Sermonum Sanctorum patrum Augustini, Hieronymi et Ambrosii de vetere testamento.* (*Sequuntur Sermones XXV.*)

Ejusdem Sermones aliquot, fol. 138b—161a.

Fol. 138b. *Explicunt sermones etc.... Item adhuc plures et diversi sermones beati augustini. Sermo ad parochianos suos.* (*Sequuntur alii XV.*) Fol. 161a. *Explicet exemplar vere fidei beati augustini episcopi. Finitur hic liber anno 1452 per manus fratris Arnoldi Aelberti regularis in Traiecto.*
„Pertinet Regularibus in Traiecto.“

Isti libri et sermones bñ augusti cōtinēt in isto volūc

- ¶ De agone xp̄iano. .j.
- ¶ De diffiniciōibz & recte fidei et cōtūstis dogmatibz. .x.
- ¶ De duodecā abusuū hui⁹ scli. .xx.
- ¶ De cura agēda p mortuis. .xx.
- ¶ De spū et aīa. .xxviij.
- ¶ De duabus aīabus. .l.
- ¶ De lapsu mūdi sermo et alij plēs sermōes q̄z oīm tabula habet. .lx.
- ¶ Omelie siue sermones de ueteri testamēto scōrū augusti
iheronimi ambrosij quoz oīm tabula habet. .C. ix.
- ¶ Sermo bñ augusti ad prothianos suos. .C. xxxix.
- ¶ Sermo de castitate seruāda et q̄ cōparat nūro. .C. xl.
- ¶ Sermo cōtra ebrietatē p̄m. .C. xli.
- ¶ Sermo cōtra ebrietatē scōs. .C. xliij.
- ¶ Sermo cōtra loquacitatē mala. .C. xliij.
- ¶ De cōtēptu mūdi ad clericos suos. .C. xlv.
- ¶ De vanitate hui⁹ scli et felicitate vite eterne. .C. xlvij.
- ¶ Sermo de p̄secutiōe xp̄iana et voto monachoz. .C. xlix.
- ¶ Sermo de bono discipline. .C. l.
- ¶ Sermo de usu p̄s' bonitatē et disciplinā et sc̄nā dote me. .C. liij.
- ¶ Sermo de obīa et vera hūilitate et cōtra supbiā. .C. liij.
- ¶ Sermo de caritate. .C. lv.
- ¶ De pugna spūs et carnis siue spūs cōtra carnē. .C. lvi.
- ¶ Sermo q̄ deus laudādus ē nō solū līgua s̄ et vita et moribz. .C. lvij.
- ¶ Sermo de miseria p̄ntis vite. .C. lvij.
- ¶ Exemplar vere fidei. .C. lix.

n°. 256. k.

N°. 296. k.

[Faint, mostly illegible text in a medieval script, possibly Gothic or similar. The text is arranged in several lines, with some words highlighted in red ink. The overall appearance is that of a manuscript page with significant fading and some staining.]

[A vertical column of red ink markings or a decorative border along the right edge of the page, consisting of small, repeating geometric or floral motifs.]

**Inapit liber bñ augustinu epñ:
De corona de agone
victorie xpiano**

Corona de agone victorie xpiano non pmittit nisi certantibz. In diuinis autē scripturis asidue iucim? promitti nobis coronam: si vincam?. Sed ne longu sit multa comemorare: aput apostolu paula manifestissime legit. Opus pfecta. cursu consummau. fidem seruau. ia superest michi corona iusticie. Debeim igitur cognoscere quis sit ipse aduersarius: que si vixerim? coronabimur. Ipse est enim que dñs noster prior vicit: ut etiā nos i illo permanētes vincam?. Et dei qdem uictus atq; sapientia et uerbu p qd facta sunt oia? qui filius dei unicus est: sup oem creaturam sp i comutabilis manet. Et qm sub ipo est creatura etiā q nō peccauit? qnto magis sub illo ē ois creatura peccatrix? Ergo qm sub illo sunt oēs sancti angeli? multo magis sūt sub illo omēs uariatores angeli: quoru dyabolus princeps est. Sed quā natura nrām deceperat? dignatus ē unigenitus dei filius ipām naturam nrām suscipe: ut de ipa dyabolus viceretur. Et que sp ipse sub se habet: etiā sub nobis eū esse faceret. Ip̄m significat dicens: princeps hui? mudi nullus est foras. Nō quia extra mūdū nullus ē. quo quidā heretici putant? sed foras ab animis eorū qui coheret uerbo dei. et nō diligūt mūdū au? ille princeps ē:

quia dñatus eis qui diligūt temporalia bona. q hoc mūdo uisibili cōtinētur. Nō qā ipse ē dñs hui? mudi: sed princeps cupiditatu eorū quibz cōcupiscat omne qd transit? ut eis subiacent qui negligūt eternū bonū: et diligūt instabilia et mutabilia. Radix enī oim maloz est cupiditas? quā quidā appetentes a fide errauerūt: et se ruerūt se doloribz multis. Per hanc cupiditate regnat i hoie diabolus: et cor eius tenet. Tales sunt omēs qui diligūt istū mūdū. Mittit autē diabolus foras: quando ex toto corde renūciatur huic mūdo. Sic eī renūciatur diabolo. qui princeps est hui? mudi: cū renūciatur corruptelis et pompis et angelis eius. Ideoq; ipse dñs. ia triūphantē naturā hois portans: statote iquit. qā vici mūdū. qnti autē dicūt. Quō possum? vicerē dyabolū? que nō videm? Sed habem? magistrū. qui nobis demonstrare dignatus est: quō a nobis uisibiles hostes uicantur. De illo enī dixit apls. Fruens se carnē. pncipatus et p̄tates exemplauit: fiducialiter triūphans eos i semetipso. Ibi ergo uicantur. imūce nobis uisibiles q; p̄tates: ubi uicūt uisibiles cupiditates. Et ideo quia i nobis ipis uicim? temporalū cupiditates terrū: necesse ē ut i nobis ipis vincam? et illū. qui per ipas cupiditates ignat in hoie. Quādo enī dictū est diabolo terrā māducabis: dic

Ca. 2m

tū est p̄dri. terra es et i terra
ibis. Datus est ergo i abū dia
boli p̄dri. Nō sum⁹ terra: si no
lum⁹ māducari a serpente. Si
cut enī qd māducam⁹ i nrm
corpus cōuertim⁹: ut abus ip
se scdm corpus hoc efficiat qd
nos sum⁹: sic malis moribus
per nequitia et supbia. et impi
etate hoc efficitur quisq; qd di
abolus id ē filius eius: et subi
cit ei. sicut subiectū est nobis
corpus nrm. Et hoc est qd dia
mus māducari a serpente. Et
quis itaq; timet illū ignē. qui
ip̄paratus ē dyabolo et angelis
eius: det operā triumphare de
illo i semetipso. Eos enī qui fo
ris nos oppugnat itus vitam⁹:
vincendo cōcupias per quas
nobis dñantur. Et quos iue
nerit sui filis: secū ad penas
trahūt. Sic et aplūs dicit q in se
metipso pugnet adūsus p̄tates
exteriores. Aut enī. Non ē nobis
colluctatio aduersus carnē et sā
guinē: sed aduersus p̄ncipes et
p̄tates hui⁹ mūdi tenebrarū ha
rū: aduersus spūalia nequicie
i celestibz. Celū enī dicit iste aer:
ubi venti et nubes. et p̄celle et
turbines sunt: sicut etiā sc̄ptu
ra dicit multis locis. Et itonu
it de celo dñs: et aues celi. et
volatilia celi: cū manifestū
sit aues in aere volare. Et nos
i consuetudie hūc aerē celū ap
pellam⁹: nā cū de sereno uel
nubilo q̄rum⁹: aliqn dicam⁹ q
lus est aer. aliqn quale est celū.
Hec dixi: ne quis existimet i
bi habitare demonia: ubi so

lem et lunā et stellas esse deus
ordinauit. Que mala deonia
ideo aplūs appellat spūalia:
quia etiā mali angeli i sc̄ptu
ris appellatur spūs. Ideo autē
rectores harū tenebrarū eos di
cit: qm̄ p̄tores hoies tenebras
appellat. quibz isti dominantur.
Ideo et alio loco dicit. Fustis ei
aliqn tenebre: nūc autē lux in
dño. Quia ex p̄toribz iustifica
ti erant. Non ergo arbitrentur
i fumo celo habitare dyabolū
cū angelis suis unde lapsū ēē
credim⁹: sicut errauerūt mani
chei. qui dicūt ante mūdi cōsti
tutionē fuisse gentē tenebrarū.
que cōtra deū rebellauit. i quo
bello credūt miseri. oīpotentē
deū sibi nō aliter potuisse suc
cere. nisi partē suā cōtra illam
gentē mitteret. au⁹ gēnis prin
cipes sicut illi dixerunt deuora
uerūt partē dei. et tēperati sūt
ut possit de illis mūdis fabri
cari. Sic dicunt deū puenisse ad
victoriā cū magnis calamita
tibus et cruciatibz et miseris
mēbroz suorū. q̄ mēbra dicūt
esse cōmixta tenebrosis uisce
ribus principū illoz ut eos tē
perarent et a furore cōpesceret
Et nō itelligūt tā sacrilegam
esse sectā suam. ut credāt oīpo
tentē deū. nō per creaturā qua
fecerat. sed per ipam naturam
suā bellasse cū tenebris qd ne
fas est credere. neq; hoc solum
sed etiam illos qui uicti sūt fac
tos ēē meliores. qā furor eoz
cōpressus est. Dei autē natura
que uicat factū ēē miserrimā.

Ca. iij.

Dicit enim cum per ipsam commixtionem perdidisse intellectum et beatitudinem suam et magnis erroribus et cladibus esse implicatum. Quia si aliquis vel totam purgari diceret magis tamen impietate contra omnipotentem deum affirmaret. tunc parte crederet tanto tempore in erroribus et peccatis esse iactatam sine aliquo peccato crimine. Nunc vero infelices audent adhuc dicere. nec totam posse purgari. et ipsam partem que purgari non potuerit proficere ad vitulum ut inde inuoluatur et illigetur malicie sepulchrum: et sic ibi spiritus pars ipsa dei misera quam nichil peccauit. et affligit eternum carere tenebrarum. Nec illi dicunt ut simplices animas fallant. Sed quos tam simplex est ut ista non sentiat esse sacrilegum: quibus affirmat omnipotentem deum necessitate oppressum esse. ut partem suam bonam et innocentem tantis cladibus obruendam et tanta iniudicia inquinandam daret. et non totam liberare posset: et quod liberare non poterat eternis vinculis obligaret. Quis ergo ista non excrretur? Quis non intelligat impia esse et nephanda? Sed illi quando capiunt homines non ista prius dicunt. que si dicerent viderentur ac fugerentur ab omnibus: sed eligunt capitula de scripturis que simplices homines non intelligunt. et per illa decipiunt animas imperitas. querendo vnde sit malum. Sicut in isto capitulo faciunt quod ab apostolo scriptum est. rectores tenebrarum harum et spiritualia nequicie in celestibus. Querunt enim deceptores illi et interrogant hominem. scriptu-

ras diuinas non intelligentes. vnde sint in celo rectores tenebrarum. ut cum responde non potuerit. traducat ab eorum curiositate: quod omnis anima indocta curiosa est. Qui autem fidem catholicam bene didicit et bonus moribus et vera pietate munitus est: quibus eorum heresim nesciat. respondet illis tamen. Nec enim decipi potest quia iam nouit quod pertineat ad christianam fidem que catholica dicitur per orbem terrarum ipsam. et contra omnes impios et peccatores negligentes aut suos. domino gubernante securam. Quia ergo dicebam quod apostolus paulus dixisse habere nos colluctationes aduersus rectores tenebrarum harum. et spiritualia nequicie in celestibus: et probauimus istum aerem terre proximum celum vocari oportere debere aduersus diabolum et angelos eius et nos dimicare qui gaudent perturbacionibus nostris. Nam ipse apostolus alio loco dyabolum principem potantis aeris huius appellat. Quis ille locus ubi aut spiritualia nequicie in celestibus possit et aliter intelligi. ut non ipsos peruicaces angelos in celestibus esse dixerit: sed nos potius de quibus alio loco dicit. Conuersatio nostra in celis est. ut nos in celestibus constituti. id est in spiritualibus preceptis dei ambulantes: dimicemus aduersus spiritualia nequicie: que nos inde conantur abstrahere. Magis ergo istud querendum est. quomodo aduersus eos quos non videmus pugnare possimus et vincere: ne putet stulti aduersus aerem nos debere

11
al. autem sui
Ca. v.

Ca. vi.

certare. Docet itaque ipse apostolus dicens non sic pugno quasi aerem uerberans: sed castigo corpus meum et in seruitute redigo: ne forte tu alius predicaueris. ipse probus inueniar. Item dicit. Imitatores mei estote sicut et ego christi. Quare intelligendum est etiam ipsum apostolum in semetipso triumphasse de peccatis huius mundi. sicut de domino dixerat: autem se imitatore esse proficit. Imitemur ergo et nos illum sicut hortatur et castigationem corporis nostri et in seruitute redigam: si mundum volumus vincere. Quia pro illi citas delectationes suas et pompas et pniciosam curiositate nobis dominari potest hic mundus: id est ea que in humido pniciosa delectatione colligant amatores rerum temporalium: et diabolo atque angelis eius seruire cogunt: quibus omnibus si renuntiamus redigimur in seruitute corporis nostri. Sed ne quis forte hoc apertum querat. quomodo fiat ut corpus nostrum seruituti subiciamur: facile intelligat fieri posse si pro nos ipsos subiciamur deo bona uoluntate: et caritate sincera. Nam omnis creatura uelit nolit domini deo et domino suo subiecta est. Sed hoc admonem ut tota uoluntate seruiamus domino deo nostro. quoniam iustus liberaliter seruit: iniustus autem compeditus seruit. Omnes tamen diuine prouidentie seruiunt. Sed alii obaudiunt tantumquam filii. et faciunt cum ea quod bonum est: alii uero ligantur tantumquam serui. et fit de illis quod iustum est. Ita deus omnipotens dominus uniuersae creature. qui fecit omnia sicut scriptum

Ca. vii.

est bona ualde: sic ea ordinauit: ut et de bonis et de malis bene faciat. Sed enim iuste fit: bene fit. Iuste autem sunt beati. boni: et iuste mali penas patiunt. Ergo et de bonis et de malis benefaciat deus: quoniam omnia iuste facit. Boni autem sunt: qui tota uoluntate deo seruiunt. Mali autem necessitate seruiunt. Nemo enim leges omnipotentis euadit. Sed aliud est facere quod lex iubet: et aliud pati quod lex iubet. Quapropter boni secundum leges faciunt: mali uero secundum leges patiuntur. Nec vos moueat. quod in hac uita secundum carnem quam portant iusti multa graua et aspera tolerat. Nichil enim mali patiunt: qui iam potest dicere quod ille uisus spiritualis exultat et predicat apostolus dicens. Gloria mur in tribulationibus: scientes quod tribulatio patientiam operatur: patientia probatione: probatio uero spem. Spes autem non confundit: quia caritas dei diffusa est in cordibus nostris: per spiritum sanctum qui datus est nobis. Si ergo in hac uita. ubi tanta tormenta sunt. possunt boni et iusti uiri cum tanta patiuntur non solum equo animo tolerare. sed etiam in dei caritate gloriari: quid cogitandum est de illa uita que nobis promittitur. ubi nullam de corpore molestiam sentiamus? Etenim non ad hoc resurget corpus iustorum. ad quod resurget corpus impiorum: sicut scriptum est. omnes resurgemus sed non omnes immutabimur. Et ne quis quare putet. non iustis immutatione istam promitti. sed potius iustis: et eam existimet esse penalem:

sequit^r et dicit. Et mortui resur-
 gent incorrupti et nos imutabi-
 mur. Quicūq; ergo mali sunt
 sic ordinati sunt: quia vn⁹ q̄s
 q̄ sibi. et omēs iuicem sibi no-
 tent. Hoc enī appetūt. qđ per-
 niciose diligit. et qđ eis aufer-
 ri facile potest. et hoc sibi afe-
 runt iuicem qm̄ se psequūtur.
 Et ideo cruciant^r quib; auferū-
 tur tēporalia. quia diligūt ea:
 illi autem qui auferūt gaudēt.
 Sed talis leticia ceetas est: et sū-
 ma miseria: ip̄a enī magis impli-
 cat aīam et ad maiora tormen-
 ta perducat. Nā gaudet piscas.
 qm̄ hamū nō videns escā deuo-
 rat. sed cū piscator eū adducere
 ceperit. viscera eius torquetur
 p̄mo: deinde ab oī leticia sua p
 ip̄am escam de qua letatus est:
 ad consumptionē trahit. Sic sūt
 omēs qui de bonis tēporalib;.
 beatos se putant. Hamū enī ac-
 ceperūt: et cū illo sibi vagātur.
 Veniet tēpus ut sentiat: quāta
 tormēta cū auuiditate deuora-
 uerūt. Et ideo bonus nichil no-
 tent: quia hoc eis auferunt:
 qđ nō diligunt. Nam qđ diligūt
 et vnde beati sunt: auferre illis
 nemo potest. ¶ Cruciat^r vero
 corporis malas aīas miserabi-
 liter affligit: bonas autē forti-
 ter purgat. Sic fit ut et malus
 homo et malus angelus. dīne
 prudentie militent: sed nesciūt
 quid boni. de illis operet^r deus.
 Nō itaq; pro meritis offiū: sed
 pro meritis malicie stupēdiāt.
 Sed ut hee aīe que habēt volū-
 tatem notendi et rationē cogi-

tādi. sub diuis legib; ordinate
 sunt ut aliqđ iūstū quisq; pa-
 tiatur: ita oīa et aīalia et cor-
 poralia ī genere suo et ordi-
 ne suo diuine prouidēte le-
 gib; subdita admūstrāt. Ideo
 dñs dicit. Rōne duo passe-
 res ueneunt asse: et vn⁹ eoz
 nō cadit ī terrā sine uolūta-
 te patris vestri: Hoc eī dix-
 it volens ostendere qđq; vi-
 lissimū hoīes putāt oīpotē-
 tia dñi gubernari. Sic enī
 et uolatilia celi ab eo pasā-
 et ulia agri ab eo vestri ueri-
 tas loquitur: que capillos e-
 tiam nōs numeratos esse
 dicit. Sed qm̄ mūdas aīas
 rationales per seipm̄ deus
 curat. siue ī optimis et mag-
 nis angelis siue ī hoībus to-
 ta sibi uolūtate seruiētib;: te-
 tera vero per illos gubernat.
 verissime dicit potuit etiā illud
 ab ap̄lo: nō ei de bobus cura
 est deo. In scripturis enī sc̄is
 deus hoīes docet quō cū hoīb;
 agant: ut et ip̄i deo seruiant
 Quō autē agant cū pecorib;
 ip̄i stāt: id est quō salute pe-
 corū suoz gubernēt vsū et pe-
 ricia et ratione naturali. Que
 quidē oīa de magni sui creato-
 ris operib; acceperūt. Qui er-
 go potest itelligere quō vni-
 uerse creature conditor deus
 gubernet etiā per aīas sc̄as:
 que mīsteria eius sūt ī celis et
 in terris: quia et ip̄e sancte
 aīe ab ip̄o facte sūt. et ī eius
 creatura p̄matū tenēt: qui
 ergo p̄t itelligere itelligat: et

211

Ca. ix

iteret in gaudium domini sui. Si autem
non possumus hoc quod diu sumus
in corpore in quo peregrinamur
a domino: gustemus saltem partem
quod suauis est dominus. quia dedit
nobis pignus spiritum in quo
sentiamus eius dulcedinem et de-
sideremus ipsum vite fontem. Vbi
sobria ebrietate mundemur et ur-
gemur sicut lignum quod plantatum
est secus decursus aquarum. quod
fructum suum dat in tempore suo et
folia eius non decidunt. Dicit
enim spiritus sanctus. Filius autem hominum
in tegmine alarum tuarum sperabit.
Inebriabuntur ab ubertate domus
tue et torrete voluptatis tue
potabis eos: quoniam apud te est fons
vite. Talis ebrietas non evertit
mentem. sed tamen rapit sursum et obli-
uionem prestat omnium terrenorum.
sed si possumus toto affectu iam
dicere: sicut terris desiderat
ad fontes aquarum ita desiderat
anima mea ad te deus. **¶** Si forte
adhuc non possumus propter egrit-
tudines anime quas de seculo a-
more concepit. nec gustare su-
mus ydonei quod dulcis est dominus.
uel credamus domine auctoritati
quam voluit esse in scripturis sanctis
de filio suo qui factus est ei ex se-
mine dauid secundum carnem sicut
apostolus loquitur. Quia enim per ipsum
facta sunt. sicut in euangelio scrip-
tum est: et sine ipso factum est nic-
hil qui nostre imbecillitatis miser-
tus est: quam imbecillitatem non
eius opere sed nostra voluntate me-
ruimus. Nam deus hominem inexter-
minabilem fecit: et ei liberum
voluntatis arbitrium dedit. Non

Ca. x.

ei esset optimum. si dei preceptis ne-
cessitate non voluntate seruiret.
Facile est omnino quantum est existimo
quod intelligere nolunt qui catholi-
cum deseruerunt fidem. et christiani
vocari noluerunt. Nam si nobis
cum faceretur natura non sanari
nisi recte faciendo fateatur eam
non infirmari nisi peccando. Et
ideo non est credendum animam nostram
hoc esse quod deus est. **¶** Si hoc ef-
ficeret nec sua voluntate. nec aliqua
necessitate in deterius mouere-
tur: quoniam omnino incommutabilis in-
telligitur deus. Sed ab eis qui
non in contentione et emulacione
et vane glorie cupiditate amari
loqui quod nesciunt: sed humili-
tate christiana sentiant de domino in bo-
nitate. et in simplicitate cordis
querunt illum. Hanc etiam imbecilli-
tatem nostram suscipere dignatus
est filius dei: et uerbum caro fac-
tum est: et habitauit in nobis non
quia eternitas illa mutata est:
sed quia mutabilem creaturam.
mutabilium hominum oculis osten-
dit: quam incommutabili maiesta-
te suscepit. **¶** Sunt autem stulti qui
dicunt. quare non poterat aliter
dei sapientia homines liberare nisi
susceperet hominem et nasceretur
de femina: et illa omnia a peccatoribus
pateretur. **¶** Quibus dicimus.
Poterat omnino. Sed si aliter fa-
ceret: similiter nostre stulticie dis-
pliceret. Si enim non appareret
oculis peccatorum. lumen eius eter-
num quod utique per iteriores oculos
videtur: inquinatis mentibus
videri non posset. nunc autem qua
uisibiliter nos commoneat dig-

natus est. ut ad uisibilia para-
raret. displicet auaritia: quia
nō aureū corpus habuit: dis-
plicet ipudicitia quā ex feīa nat⁹
est. Multū enī oderūt ipudici
q̄ cōcipiūt et pariūt femine.
Displicet supbis: q̄ cōtumeli-
as patientissime pertulit. Dis-
plicet delicatis q̄ cruciatus est.
Displicet timidis q̄ mortuus
est. Et ut nō uicia sua uideāt
defendere: nō in hōie dicit hō
sibi displicere: sed ī filio dei. Nō
enī intelligūt quid sit eterni-
tas dei que hōiem assup̄sit: q̄
īa hūana creatura q̄ muta-
tionibz suis ī pristina firmitate
reuocabat: ut discerem⁹ doctē
īpō dño ī firmitates quas peccā-
do collegim⁹ recte faciendo pos-
se sanari. Ostendebat enī no-
bis ad quā fragilitate sua ul-
pa homo pueniret: et ex qua fra-
gilitate diuino auxilio liberet⁹.
Itaqz filius dei hōiem assup-
sit: et ī illo hūana pressus est.
Hec medicina hominū tanta
est quāta nō potest cogitari. Nā
que supbia sanari potest: si hu-
militate filii dei nō sanat⁹: Quae
auaritia sanari potest: si pau-
pertate filii dei nō sanat⁹: Quae
ira sanari potest: si paciē-
tia filii dei nō sanatur⁹: Quae ī-
pudicitia sanari potest: que caritate
filii dei nō sanatur⁹: Postremo
que timiditas sanari potest:
si resurrexerit corpus filii dei
nō sanatur⁹: Erigat spem suā
genus hūanū. et recognoscat
natura suā: et uideat quātū
locū habeat ī operibz dei. No-

111

lite uosmetip̄os contēp̄nere uiri:
filius dei uirū suscepit. Nolite
uosmetip̄as contēp̄nere feīe:
filius dei natus est ex femina.
Nolite tñ amare carnalia: quā
ī filio dei nec masculus nec feīa
sum⁹. Nolite tñ amare tempo-
ralia: quia si bene amaretur
amaret ea homo que suscepit
filius dei. Nolite timē cōtume-
lias et cruces et mortē: quia
si noceret hōi: nō ea pateret⁹
hō que suscepit filius dei. Hec
oīs hortatio que iā ubiqz p̄di-
catur. ubiqz uenerat: q̄ oēm
obedientē aiām sanat. nō es-
set ī rebus humanus. si non
essent facta illa oīa que stultis-
simis displicent. Quē dedig-
natur imitari uiciosa iactan-
tia. ut ad uirtutē p̄cipiendā
possit adduci: si erubescit imi-
tari eū de quo dictū est anteq̄
nasceret⁹ q̄ filius altissimi uo-
cabit⁹: et per omēs iā gentes
potest negare nemo q̄ filius
altissimi uocatur⁹. Si multū
de nobis sentim⁹: dignemur
eū imitari qui filius altissimi
uocat⁹. Si parū de nobis senti-
mus: audeam⁹ imitari p̄sca-
tores et publicanos qui eū imi-
tati sunt. **M**edicinā oībus
cōsulentē: oīa tumēcia cōpri-
mētē: oīa tabescēcia refi-
cientē: oīa supflua reserātē.
oīa necessaria custodientē. oīa
oīa perditā reparātē. oīa de-
prauata corrigētē. Quis iā
se extollet cōtra filiū dei: Quis
de se desperet: pro quo tā hu-
milis esse uoluit filius dei:

Quis beatam vitam esse arbitretur
 in his que contempnenda esse
 docuit filius dei? Quibus aduer-
 sitatibus cedat? qui naturam ho-
 minis a tantis persecutionibus
 custoditam credit in filio dei? Quis
 sibi clausum esse regnum celorum pu-
 tet? qui cognoscit publicanos ^{xij.}
 et meretrices. imitatos esse fili-
 um dei? Quia pueritate non ca-
 reat? qui facta et dicta iunct
 et diligit et sectatur illi? hominis.
 in quo se nobis exemplum vite
 prebuit filius dei? Itaque iam et
 masculi et femine. et omnes etas.
 et omnis huius mundi dignitas: ad
 spem vite eterne commota est.
 An neglectis temporalibus bonis:
 conuolant ad diuina. An cedunt
 eorum uirtutibus qui hec faciunt:
 et laudent quod imitari non au-
 dent. Pauca autem adhuc mur-
 murant et iam liuore torquentur.
 ut qui sua querunt in ecclesia que
 uis uideatur catholica. Aut ex
 ipso christi nomine gloriam querentes
 heretici? aut peccatum impietatis
 sue defendere cupientes iudei?
 aut curiositate uane scientie
 perdere timentes pagani. Sed
 ecclesia catholica per totum
 orbem longe lateque diffusa.
 impetus eorum temporibus priori-
 bus frangens magis magisque
 est roborata non resistendo
 sed preferendo. Fuit uero insidiosas
 eorum questiones fide irridet dili-
 gentia discutit: intelligentia
 dissoluit. Criminatores pa-
 learum suarum non curat? quia
 tempus messis et tempus arcarum
 et tempus horreorum caute dilige-

terque distinguit. Criminatores
 autem frumenti sui. aut erran-
 tes corrigit aut iudicatos iter:
 spinas et zizania computat.
 Subiciam? ergo animam deo?
 si uolum? seruituti subicere
 corpus nostrum: et de diabolo tri-
 umphare. **F**ides enim est prima
 que subiugat animam deo: deinde
 precepta uiuendi? quibus sus-
 toditis. spes nostra firmatur: et
 nutritur caritas: et lucrare i-
 cipit quod antea timido tre-
 debatur. Cum enim cognitio
 et actio beatum hominem faciat.
 sic in cognitione cauendus est
 error: sicut in actione nequam.
 est cauenda. Errat autem qui
 putat ueritate se posse cognos-
 cere: cum adhuc nequam uiuit.
Requia est autem. mundum
 istum diligere? et ea que nascuntur
 et transiunt pro magno habere.
 et ea concupiscere: et per his
 laborare ut acquirantur? et le-
 tari cum habundauerint. et timere
 ne pereant: et contristari cum pe-
 reunt. Talis uita non potest pu-
 ra illa et sincera et incommutabi-
 le uidere ueritatem? et inherere illi:
 et eternum iam non moueri.
Itaque priusquam mens nostra purgetur
 debemus credere quod intelligere
 nondum ualemus? quoniam uerissime
 dictum est per prophetam. nisi credi-
 deritis non intelligetis. Fides in
 ecclesia breuissime traditur: in
 qua commendatur eterna que i-
 telligi a carnalibus nondum possunt:
 et temporalia preterita et futura que
 pro salute hominum gessit et gestura
 est eternitas diuine prouidentie. **de fide
 catho.**

Quedam ergo in patre **Cap.**
et filio: et spiritu sancto. **ii.**

Hec eterna sunt et incommutabilia: id est unus deus. unius substantie: trinitas eterna. Deus ex quo omnia: per quem omnia: in quo omnia.

Nec eos audiamus qui dicunt patrem tantummodo esse nec habere filium nec esse cum eo spiritum sanctum: sed ipsum patrem aliquando appellari filium: aliquando spiritum sanctum. Nesciunt enim principium ex quo sunt omnia: et ymaginem eius per quam sunt et formantur omnia: et sanctitatem eius in qua ordinantur omnia. **Capitulum**

Nec eos audiamus **tertiu.**
qui indignantur et stomachantur: quia non tres deos colendos dicimus. Nesciunt enim quid sit una eademque substantia: et functionibus suis illuduntur: quia solent videre corporaliter vel animalia tria. vel quatuor corpora tria. locis suis esse separata. Sic putant intelligendam substantiam dei: et multum errant quia superbi sunt: et non possunt discernere quia nolunt credere. **Capitulum quartu.**

Nec eos audiamus qui patrem solum verum deum et sempiternum dicunt: filium autem non de ipso genitum. sed ab ipso factum de nichilo: et fuisse tempus quando quod non erat: sed tamen primum locum tenere in omni creatura: et spiritum sanctum inordinis maiestatis esse quod filium et ipsum factum esse post filium: et horum trium diversas esse substantias. tanquam aurum et argentum et eramicum. Nesciunt enim quid loquantur: et de his rebus quas per oculos carnos videre consueverunt:

varias ymagines ad disputationes suas transferunt. Cuius a re vera magnum est metere conspiciere generationem que non fit ex aliquo tempore sed eterna est: et ipsam caritatem et sanctitatem qua generator et generatur ineffabiliter sibi copulatur. Magnam et difficile est hec metere conspiciere: etiam si pacata et tranquilla sit. Non potest ergo fieri ut illi hoc videant qui terrenas generatodes nimis intuentur: et ad istas tenebras addunt adhuc fumum: quem sibi contentionibus et certaminibus cotidianis excitare non cessant: habentes animas carnis affectibus defluentes: tanquam ligna humore saginata: in quibus ignis fumum solum vomit: et habet flamas lucidas non potest. Et hoc quod de omnibus hereticis transiit dicitur. Credentes ergo incommutabilem trinitatem: credamus etiam in dispensatione temporalem: pro salute generis humani esse natum deum. **Capitulum quintu.**

Nec eos audiamus qui filium dei primo christum iheresum nichil esse aliud quam hominem dicunt: sed ita iustum ut dignus sit appellari filius dei. Et hos enim catholica disciplina misit foras: quia vane glorie cupiditate decepti. contentiose disputare voluerunt: antequam intelligerent quid sit dei virtus et dei sapientia: et in principio verbum per quod facta sunt omnia: et quod verbum caro factum est et habitavit in nobis. **Capitulum sextu.**

Nec eos audiamus qui non verum hominem suscepisse fili-

Ca. xvij

Ca. xvij

um dei: neq; natū esse de fecia di-
cunt: sed falsam carnē et ymagi-
nē simulatā corporis humani
ostendisse uidentibz. Nesciunt
ei quo substantia dei adūstrā
vniuersam creaturā iquinari
ōino nō possit: et tamen p̄dicāt
istū uisibilem solem radios su-
os per omēs feces et sordes cor-
porū spargere et eos mūdōs et
sinceros ubiq; seruare. Si ergo
uisibilia mūda. uisibilibz imū-
dis cōtingi possunt. et nō coin-
quinari. q̄tomagis inuisibilis
et icōmutabilis ueritas. p̄ sp̄m
aiām. et per aiām corpus sus-
cipiens toto hoīe assumpto. ab
ōibus eū infirmitatibz nulla
sua cōtamināione liberauit. Ita-
q; magnas p̄caūtur angul-
tias. et cum timet q̄ fieri non
potest. ne hūana carne ueritas
iquinet: ueritate dicūt eē men-
titā. Et tū ille p̄cepit dices. sit
ī ore v̄ro est. est. nō nō. Et apls
clamet. Nō erat ī illo est et nō.
sed est ī illo erat. isti totū corp⁹
eius falsam carnē fuisse cōten-
dunt. ut nō sibi uideātur imi-
tari xpm si nō suis auditoribz
menciantur. **Caplm. vii.**

Ca. xix

Dec eos audiam⁹ qui trini-
tatem quidē ī vna eter-
na substantia cōfiteantur. sed ho-
minē ipsum qui tēporali dis-
pensatione susceptus ē. audet
dicere nō habuisse hoīs mētē.
sed solā aiām et corpus. hoc
est dicere. Nō fuit hō: sed mē-
bra corporū habebat hūana
Aiām enī et corpus habet et
bestie. sed rationē nō habet.

que mētis est ppria. Sed si excenā-
di sunt illi qui eū negāt hūanū
corpus habuisse. qd̄ est ifiniū ī
hoīe? miror q̄ isti nō erubescūt.
qui eū hoc negant habuisse qd̄
est optimū ī hoīe. Multū ei est
lugenda mens hūana si vin-
atur a corpe suo. Siquidē ī
illo hoīe non reformata est.
ī quo ipsum corpus hūanū
iam dignitatē forme celestis
accepit. Sed absit ut credam⁹
hoc q̄ confinxit temeraria ce-
ritas et superba loquacitas.

xx. Dec Caplm. viii.
Dec eos audiam⁹ qui sic
dicunt ab illa eterna sapienā
susceptū esse hominē qui de
uirgine natus est: quo et alii
hoīes ab ea sapientes fiūt. qui
perfecte sapientes fiūt. Nesciūt
enī ppriū illius hoīs sacramen-
tū? et putāt hoc solū eū plus
habuisse iter ceteros btissimos.
q̄ de uirgine natus ē. Qui ipm
si bene considerāt. fortassis ac-
cedant ideo illū hoc p̄ter ceteros
meruisse: q̄ aliquid ppriū p̄ter
ceteros habet etiā ipsa suscepto.
Aliud est enī sapientē tm fieri p̄
sapienā dei: et aliud ē ipam per
sonā sustinē sapienā dei. Quibus
enī eadē natura sit corpus eccle-
sie multū tm distare iter caput
et mēbra cetera quis nō itelligat.
Si enī ecclesie caput est homo
ille. cui⁹ susceptioe uerbu⁹ caro
factū est et habitauit ī nobis.
mēbra cetera sunt omēs sancti.
quibz p̄ficiat et cōplet ecclesia.
Quo ergo aiā totū corpus nos-
trū aiāmat et uiuificat: sed ī

capite et uidendo sentit et audiendo
 et odorando et gustando et tangē-
 do? i ceteris autē mēbris tangē-
 do tm̄: et ideo capiti cuncta subiec-
 ta sunt ad operandū? illud autem
 supra collocatū est ad cōsulendū;
 quia ip̄ius aīe que cōsulit torpi
 quodāmodo personā sustinet et
 caput: ibi enī omēs sensus ap-
 parent? sic vniuerso ip̄lo scōrū
 tāq̄ vni corpori caput ē media-
 tor dei et homin: homo xp̄s ihs.
 Et p̄terea sapientia dei et ubi
 i principio per qd̄ facta sūt oīa.
 nec sic assūpsit hōiem illū ut ce-
 teros sanctos? sed multo excellē-
 tius multoq̄ sublimi? quō ip̄m
 solū assūmi oportuit in quo sa-
 pientia hōibus appareret. sicut
 ea uisibilis decebat ostendi. **Ca. x.**
 p̄ter aliter sūt sapientes ceteri
 hōies quicūq̄ sunt uel ēē potu-
 erūt ul' poterūt. et aliter ille v-
 nus mediator dei et homin hō
 xp̄s ihs: qui sapie ip̄ius per
 quā fuit sapientes quicūq̄ ho-
 mines. nō solū beneficia ha-
 bet sed etiā personā gerit. De
 ceteris enī sapientibz et sp̄ua-
 libus aīnis recte dici potest.
 q̄ habeant i se uerbū dei per
 qd̄ facta sunt oīa. sed i nullo
 eorū recte dici potest. q̄ uerbū
 caro factum est et habitauit
 i nobis. qd̄ in solo dño nostro
 ih̄u xp̄o rectissime dicit. **Ca. ix**

Nec eos audiam? qui soli
 corpus huānū susceptū
 esse dicūt a uerbo dei. et sic au-
 diūt qd̄ dictū est: et uerbū ca-
 ro factū est ut negēt illū hōiez
 uel aīam uel aliquid hōis ha-

buisse nisi carnē solā. Errant
 enī multum. nec itelligūt ide-
 o carnē solā noiātā esse in eo
 qd̄ dictū est uerbū caro factū
 est. quia hōim oculis p̄ter q̄s
 facta est illa susceptio. caro so-
 la potuit apparere. Nā si absur-
 dū est et ualde idignū ut hu-
 manū spiritū homo ille non
 habuerit sicut superius capto
 sexto tractauim? q̄ tomagis
 idignū et absurdū ē. ut i sp̄m
 n̄ aīaz habuit. et h̄ solū habuit.
 q̄ i p̄coribz uilius est et extre-
 mius. id est corpus. **Antea er-
 go fide etiā ista impietas exclu-
 datur: totūq̄ hōiem atq̄ per-
 fectū a uerbo dei esse suscep-
 tum credam? Caplm. x.**

Nec eos audiam? qui ta-
 le corpus dñm habuis-
 se dicunt quale apparuit in
 colūba quam uidit iohānes
 baptista descendente de celo
 et manentē super eū i signo
 sp̄us sancti. Ita enī persuade-
 conātur filiū dei natū nō ēē
 de femina. quia si carnalibz
 oculis eū oportebat ostendi.
 potuit iquit sic assūmē cor-
 pus quō sp̄us sc̄us. Nō enī et co-
 lūba illa de ouo nata ē auuit.
 et i hūanis oculis potuit ap-
 parere. Quibz primo respon-
 dendū est. q̄ ibi legim? i specie
 colūbe apparuisse iohāni sp̄m
 sanctū. ubi legim? et xp̄m na-
 tū esse de femina? et non oportet
 in parte credere euāgelio.
 et i parte nō credere. Unde enī
 credis i colūbe specie demon-
 stratū esse spiritū sanctū? nisi

Ca. xxij.

quia in euangelio legisti. Ergo et ego inde credo christum natum esse de uirgine: quia in euangelio legitur. Quare autem spiritus sanctus non est natus de colubina. quod modo dicitur christus de femina. illa est causa quia non colubas liberare uenerat spiritus sanctus sed hominibus significare innocentiam et amorem spirituale quod in columbe specie uisibiliter figuratum est. Dominus autem ihesus christus qui uenerat ad homines liberandos. in quibus et mares et femine pertinent. ad salutem nec mares fastiduit. quia marem suscepit. nec feminas. quia de femina natus est. Huc accedit magnum sacramentum. ut quoniam per feminam nobis mors acciderat. uita per feminam nobis nasceretur. ut de utraque natura et feminina. et masculina iuste diabolus cruciaretur. quoniam de amboz subuersione letabat. Cui paru fuerat ad penam si ambe in notis nature liberaret. nisi etiam per ambas liberaremur. Neque hoc itaque dicimus. ut dominum ihesum christum dicamus. solum uerum corpus habuisse. spiritum autem sanctum fallaciter apparuisse oculis hominum. sed ambo illa corpora. uera corpora credimus. Sicut enim non oportebat ut homines falleret filius dei: sic non decebat ut homines etiam falleret spiritus sanctus. Sed omnipotenti deo qui uniuersam creaturam de nichilo fabricauit. non erat difficile uerum corpus colubine sine aliarum colubaz misterio

figurare. sicut ei non fuit difficile uerum corpus in utero marie sine uirili semine fabricare. tamen creatura corporea et in uisceribus femine ad formandum hominem: et in ipso mundo ad formandum colubam. imperio domini uoluntati que seruiret. Sed stulti homines et miseri quod aut ipsi facere non possunt aut in uita sua nunquam uiderunt: etiam ab omnipotente deo fieri potuisse non credunt. **Capitulum xi.**

XXIIII **N**ec eos audiamus qui propterea uolunt cogere. ut inter creaturas filium dei numeremus. quia passus est. Dicunt enim. Si passus est. mutabilis est. Et si mutabilis est. creatura est: quia dei substantia non potest immutari. Cum quibus etiam nos dicimus. et dei substantiam commutari non posse. et creaturam esse mutabilem. Sed aliud est esse creaturam. et aliud suscipere creaturam. Filius ergo unigenitus dei. qui est uirtus et sapientia dei. et ubi per quod facta sunt omnia. quia immutari omnino non potest. suscepit humanam creaturam. quam lapsa erigere atque in ueterata renouare dignatus est. nec in ea per passionem ipse in deterius commutatus est. sed eam potius per resurrectionem in melius commutauit. Nec propterea uerbum patris id est unigeniti dei filium per quod facta sunt omnia. negandum est natum et passum esse pro nobis. Et martires eius passos dicimus. et mortuos propter regna celorum: nec tamen in ea passione et morte anime eorum occise sunt. **Di-**

at enī dñs. Nolite timere eos qui corpus occidūt: aīe autem nichil possūt facere. Sicut ergo martires passos et mortuos dicim⁹ i corporibz que portabant. sine aīarū īterfessione ul' morte: sic filiū dei passum et mortuū dicim⁹ i hoīe que portabat sine diuinitatis aliqua cōmutacione uel morte. **Cap. xii.**

xxiiij **D**et eos audiam⁹ qui negant tale corpus dñi resurrexisse. quale positū est in monumento. Si enī tale nō fuisset: nō ipse dixisset post resurrectionē discipulis. Palpate et uidete qm̄ spūs ossa et neruos nō habet: sicut me uidetis habere. Sacralegiū est enī credere dñm nrm̄ cū ipse sit ueritas. i aliquo fuisse mentatū. Nec nos moueat qd̄ clausis hostijs. eum subito apparuisse discipulis scptū est. ut p̄pterea negem⁹ istud fuisse corpus hūanum: q̄a contra naturā hui⁹ corpis uidem⁹ esse per clausa hostia intrare. **G**ia enī possibilis sunt deo lā et ambulare sup̄ aquas: contra naturā hui⁹ corpis esse manifestū est. Et tamen nō solū ip̄e dñs ante passionē ambulauit: sed etiā petrū ambulare fecit. Ita ergo et post resurrectionē. de corpore suo fecit qd̄ uoluit. Si enī potuit ante passionē suā clarificare illud sicut splendore solis: quare nō potuit et post passionē ad quātā uellet subtilitate i temporis momento redigere. ut per clausa hostia possit intrare? **Cap. xiii.**

Det eos audiam⁹ qui negant ipsū corpus secum leuasse in celū. dñm nrm̄: et cōmēorant i euāgelio qd̄ scriptū est: nemo ascendit i celum nisi qui de celo descendit. Et dicūt qd̄ corpus quia nō descendit de celo: nō potuisse ascendere i celū. **N**ō enī intelligūt. qm̄ corpus nō ascendit i celū. **D**ñs eī ascendit: corpus autē nō ascendit. sed eleuātū est i celū: illo leuāte qui ascendit. Verbi grā. Si eī q̄sqz descendat de monte nudus: tū autem descenderit ueluat se. et uelutis iterū ascendat: recte itaqz dicim⁹ nemo ascendit nisi qui descendit. **N**ec uestem consideram⁹ quā secū leuauit: sed ip̄m qui uestitus est solum dicim⁹ ascendisse. **Ca. xiii.**

xxv **D**et eos audiam⁹ qui negant ad dexterā patris sedere filiū. Dicūt enī. Nūqd̄ deus pater habet latus dextrū. aut sinistrū sicut corpora? **N**ec nos hoc de deo patre sentimus. Nulla enī forma corporis. deus diffinit⁹ atqz cōcludit⁹. **S**d dextera p̄is est beatitudo p̄petua q̄ sanctis datur: sicut sinistra ei⁹ rectissime dicit⁹ miseria p̄petua que ip̄is datur: ut nō in ip̄o deo sed i creaturis hoc modo quo dixim⁹ intelligatur dextera et sinistra: quia et corpus xpi qd̄ est ecclia i ip̄a dextera. hoc ē in ipsa beatitudine futurū ē. Sicut ap̄tus dicit⁹: quia et simul nos suscitauit: et simul sedē fecit i celestibz. **Q**uāuis eī corpus nrm̄ nondū ibi sit: tamen

spes nra ia ibi est. **P**roterea et ipse dñs post resurrectione iussit discipulos quos piscatores iuenit: ut in dexterā partem mitteret retia. **Q**uō tū fecisset ceperūt pisces qui omēs magni erāt: id est omēs iustos signabant quibz pmittit dextra. **H**oc significat qd etiā i iudicio dixit se agnos ad dextrā: eos autē ad sinistra esse positurum. **Capitulum xv. xxvii**

Nec eos audiam⁹ qui negant diem iudicii futurum: et commemorāt qd in euangelio scriptum est. eū qui credit i xpm nō iudicari: qui autē nō credit i illū. iā iudicātū esse. **D**icit enī. Si et ille qui credit nō ueniet i iudiciū. et ille qui nō credit iam iudicatus est. ubi sunt quos iudicaturus est i die iudicii? **N**on intelligūt sic loqui scripturas. ut pteritū tempus pro futuro tempore insinuet: sicut supra dixim⁹ qd ap̄lis dixit de nob⁹ qd simul nos sedere feat in celestibz. nondū factū est. **S**ed quia certissimū est futurū. ita dictū est qd iā factū sit: sic et ipse dñs discipulis dixit. **O**īa que audiui a p̄re meo nota feci vobis. **E**t paulo post dicit. **M**ulta habeo vobis dicere: sed nō potestis illa portare i modo. **Q**uō ergo dixerat oīa que audiui a patre meo nota feci vobis? nisi quia illud qd per sp̄m sanctū certissimē facturus erat. quasi iā fecisset locutus est? **S**ic ergo tū audi-

mus. qui credit i xpm nō ueniet i iudiciū: intelligam⁹. quia nō ueniet i dāpnationē. **D**icitur enī iudiciū pro dāpnatiōe: sicut dicit ap̄lis. **Q**ui nō māducat. māducante nō iudicet: id ē nō de illo male existimet. **E**t dñs dicit. **N**olite iudicare: ne iudicetur de vobis. **N**on enī tollit nobis idulgentiā iudicandi: tū et p̄pheta dicit. **S**i vere iustitiā diligitis: recte iudicate filii hōim. **E**t ipse dñs dicit: noli te iudicare p̄sonalit. sed iudicū iustū iudicate. **S**ed illo loco ubi vetat iudicare. illud admodum ne dāpnem⁹ aliquē cui⁹ cogitatio nob nō ē apta: ul' nescim⁹ qualis postea sit futurus. **S**ic ergo tū dixisset. ad iudiciū nō ueniet. hoc dixit: qd nō ueniet ad dāpnationē. **Q**ui autē non credit iā iudicatus est. hoc dixit. quia iā dāpnatus est. p̄sciencia dei: qui nouit qd imineat nō accidētibus. **Capitulum xvi. xxviii**

Nec eos audiam⁹ qui dicūt i spiritu sanctū que in euangelio pmisit discipulis suis dñs: aut i paulo ap̄lo uenisse. aut in montano et priscilla sicut cataphriges dicūt: aut i nescio quomānitate. aut i manicheo sicut manichei dicūt. **T**am ceti sūt isti. ut scripturas manifestas nō intelligant: aut tā negligetes salutis sue. ut oīno non legāt. **N**ō enī tū legerit nō intelliget. ul' i euangelio qd post resurrectione dñi scriptū est dicente dño. **E**rgo mittam pmissū patris mei in vos: vos autē sedete hic i amita-

te. quoad usque iduam uirtute ex
 alto. Et in actibus apostolorum. postea
 quod dominus ab discipulorum oculis ab
 cessit in celum. decem diebus per
 actis die penthecostes: non attē
 dūt apertissime uenisse spiritum sanctum.
 Et tū essent illi in ciuitate. sicut
 eos ante monuerat impleuisse il
 los. ita ut loqueretur linguis. Nam
 diuerse nationes que tunc adue
 rant: unusquisque audienciam su
 am lingua intelligebat. Sed il
 li homines decipiunt eos qui neg
 ligentes in catholica fide. et ip
 sam fidem suam que in scripturis
 manifestata est nolunt discernere?
 et quod est grauius et multum dolo
 re dū tū in catholica fide negligē
 ter uersentur: hereticas aures
 diligenter accommodant. **Ca. xxix**

xxix

D et eos audiam? qui sciam?
 ecclesiam que una catho
 lica est negant per orbem esse dif
 fusam: sed in sola affrica hoc est
 in parte donati pollere arbitra
 tur. Ita surdi sunt aduersus pro
 phetam dicentē: filius meus
 es tu. ego hodie genui te. Pete
 a me et dabo tibi gētes heredi
 tatem tuam: et possessionem tuam
 terminos terre. Et alia multa
 siue in ueteris. siue in noui testa
 menti libris que scripta sunt: ut
 apertissime declarent ecclesiam
 christi per orbem terre esse diffusam.
 Que tū eis obicitur? dicunt iam
 omnia ista fuisse completa antequam
 esset pars donati: sed postea tota
 ecclesia perisse. et in sola donati
 parte reliquias eius remansisse
 contendunt. O lingua superba et
 nephanda? nec si vere sic uiue

rent: ut uel iter se patere postea
 custodirent. Nunc autem non attē
 dunt. iam in ipso donato impletum
 fuisse quod dictum est. In qua me
 sura mensi fueritis in ea reme
 rietur uobis. Sicut enim christum
 diuidere conatus est: sic ipse a
 suis cotidiana occasione diuidi
 tur. Ad hoc pertinet etiam illud quod
 dominus dicit. Qui enim gladio per
 cussit. gladio morietur. Gladi
 us enim illo loco siquidem in malo
 positus discordiosam linguam
 significat: qua tunc ille infelix
 ecclesiam percussit: sed non occi
 dit. Non autem dicit dominus. qui
 occiderit gladio gladio mori
 etur: sed qui gladio usus fue
 rit gladio morietur. Ergo ille
 percussit ecclesiam lingua sua
 litigiosa. qua nunc ipse confundi
 tur ut omnino dispercat et mori
 atur. Et tamen illud quod apostolus
 petrus non superbia sua. sed quous
 tamen carnali amore domini fece
 rat itaque admonitus recondi
 dit gladium. iste autem victus non
 hoc fecit. Si quidem tunc episco
 po italico causa diceret au
 dientibus episcopis romae quos
 ipse petiuerat nichil eorum que
 intendere potuit probare. et
 sic remansit in fustinate ut suo
 gladio moreretur? Plus autem
 ipsius quam non audit prophetas
 et euangelium in quibus apertissime
 scriptum est ecclesiam christi per
 omnes gentes esse diffusam. et au
 dit fustinos non dei gloriam
 sed suam querentes: satis signifi
 cat seruum se esse non liberum. et
 aurem dexteram se habere presensam.

Petrus enim errans in amore domini
seruo non libero aurem dexteram
presadit. Ex quo significat eos
qui gladio fasmatis feruntur.
seruos esse carnalium desideriorum
non dum eductos in libertatem spiritus
sancti. ut iam non confidat in homine
et non audire quod dextrum est: id
est domini gloriam per catholicam ec-
clesiam latissime peragatam.
et audire sinistram humane
inflacionis errorem. Sed tamen cum
dominus in euangelio dicat cum per omnes
gentes euangelium predicatum
fuerit. tunc finem esse futurum.
quo isti dicunt quod iam certe omnes
gentes ceciderunt a fide. et in
sola parte donati remanet ec-
clesia cum manifestum sit. ex quo
ista pars ab unitate presasac
nonnullas gentes postea credi-
disse et adhuc esse aliquas que
non dum crediderunt. quibus coti-
die non cessatur euangelium pre-
dicari. Quis non miretur esse
aliquem qui se christianum dicere ve-
lit. et aduersus crucis gloriam
tanta impietate rapiatur ut
audeat dicere omnes populos
gentium qui modo accedunt ad
huc ecclesie dei et in filium dei fes-
tinater credunt iam iterum facere.
quia non eos aliquis donatista
baptisat. Sine dubio ista ex-
aerentur homines et eos sine di-
lacione relinquere si christum que-
rerent. si ecclesia diligerent
si liberi essent. si aurem dexte-
ram integram retinerent.

Net eos **Capitulum xviii. xxx.**
audiam qui quis ne-
mine rebaptizent presadit

se tamen ab unitate. et luciferam ma-
gis que catholica dicit maluerunt.
In eo enim quod intelligunt baptismum
christi non esse repetendum recte fa-
ciunt. Sentiunt enim sacramentum
sancti lauacri nusquam esse nisi ex
ecclesia catholica sed eam forma
secum habere sacramenta presasac
quam in ipsa rite antequam presadere
acceperant. Hinc sunt et de quibus
apostolus dicit. Habentes specimen pie-
tatis: uirtute autem eius abne-
gantes. Est enim magna uirtus
pietatis pax et unitas quia u-
nus est deus. Hanc illi non habent
quia presasac ab unitate sunt. Itaque
si qui ex ipsis ad catholicam
ueniunt non iterant specimen pie-
tatis quam habent. sed accipiunt uir-
tutem pietatis quam non habent.
Nam et deputatos ramos dem-
o posse inferi si non permaserint
in incredulitate apostolice
docet. Quod tamen luciferum intelligit
et non rebaptizent non improbamur
sed quod etiam ipsi presadit a radice uol-
uerunt quod non detestandum esse
cognoscatur. Et ideo maxime quod
hoc eis displicuit in ecclesia ca-
tholica quod uere catholice pi-
etatis est. Nusquam enim tam uige-
re debent uiscera misericordie
que in catholica ecclesia. ut tamen
uera mater nec peccantibus fi-
lius superbe insultet. nec corru-
tis difficile ignoscatur. Non enim si-
ne causa iter omnes apostolos huius
ecclesie catholice persona susti-
net petrus. Hinc enim ecclesie
claves regni celorum date sunt.
tamen petro date sunt. et tamen ei dicitur
tunc ad omnes dicitur amas me pal-

re oues meas. Debet ergo catho-
 lica ecclesia correctis et pietate
 firmatis filijs libeter ignosce-
 re. ut ipse petro personam eius gesta-
 ti. et cum in mari titubasset. et
 cum dominum carnaliter a passione re-
 uocasset. et cum aurem serui gla-
 dio percidisset. et cum ipsum dominum
 negasset. et cum in simulatio-
 ne postea superstitiosa lapsus
 esset uideamus ueniam esse concessam
 eiusque correctum atque firmatum
 usque ad dominice passionis gloriam
 peruenisse. Itaque post persecu-
 tionem que per arrianos hereticos
 facta est ac postea quam pax. quam
 quidem fides catholica in domino
 tenet. etiam a principibus seculi
 reddita est: episcopi qui perfidie
 arrianorum in illa persecutione
 consenserant multi correcti redi-
 re in catholicam delegerunt: dap-
 nates siue qui crediderant: siue
 qui credidisse se simulauerant.
 Hosque ecclesia catholica mater
 non recipit sinu: tanquam petrum post
 factam negationis per gallicantum
 admonitum. Aut tanquam eundem per
 prauam simulationem: pauli vo-
 ce correctum. Hanc illi matris
 caritatem superbe accipientes
 et ipse reprehendentes: quod pe-
 tro post gallicantum surgenti non
 gratulati sunt: cum lucifero qui
 mane orabat: eadem meruerunt.

Nec eos **Capitulum xx. xxxi**
 audiamus qui negant
 ecclesiam dei omnia peccata posse
 dimittere. Itaque misericordiam in pe-
 tro petrum non intelligunt et nolunt
 credere datas esse claves igni celo-
 rum: ipsi eas de manibus amoue-

runt. **I**psi sunt qui viduas si nup-
 serint tanquam adulteras dampnant.
 et super doctrinam apostolicam
 se predicant esse mundiores. Qui
 nomen suum si uellet agnosce-
 re mundanos se potius quam mundos
 vocarent. Nolentes enim si pec-
 cauerint corrigi: nichil aliud
 delegerunt nisi cum hoc mundo
 dampnari. **N**am quibus ueniam pec-
 catorum negant non eos aliqua
 sanitate custodiunt. sed egris
 subtrahunt medicinam et vidu-
 as suas uiri cogunt. quas nu-
 bere non permittunt. **N**on enim pru-
 dentiores sunt quam paulus apostolus
 qui ait. **Adalo eas nubere quam**
viri. Capitulum xx. xxxii.

Nec eos audiamus qui car-
 nis resurrectionem futu-
 ram negant. et commemorant quod
 ait apostolus paulus. **C**aro et sanguis
 regnum dei non possidebunt. Non
 intelligentes quod ipse dicit apostolus.
 oportet corruptibile hoc induere
 incorruptionem. et mortale hoc
 induere immortalitatem. **C**um enim hoc
 factum fuerit iam non erit caro et
 sanguis: sed celeste corpus. **E**rgo
 et dominus permittit cum dicit. **N**ec
 nubent neque uxores ducet. sed
 erunt equales angelis dei. **N**on
 enim iam hominibus sed deo uiuet
 cum equales angelis facti fuerint.
Immutabit ergo caro et sanguis
 et fiet corpus celeste et angelicum
 et mortui resurgent incorrupti
 et nos immutabimur. ut et illud
 uerum sit quod caro et sanguis regnum
 dei non possidebunt. **I**ta fidei si-
 pliatate et sinceritate lactati
 nutriam in christo. et cum paruuli

Istud ueritat
 et declat
 qd iter
 accipi
 endu
 sit

sum? maiorū cibos nō appetam?
sed nutrūentis saluberris cresta-
mus ī xpo. accedentibz bonis mo-
ribz et xpiana iusticia ī qua est
caritas dei et proximi pfecta et fir-
mata. ut vnusquisqz nēm de dia-
bolo īmūco et angelis eius tri-
umphet ī semetipso ī xpo quē
induit. Quia perfecta caritas
nec cupiditatē habet seculi nec
timorē seculi? id est nec cupidi-
tatē ut acquirat res scđares. nō
timorē ne amittat res tēpora-
les: per quas duas ianuas in-
trat et regnat īmūcus. Qui p-
mo dei timore: dehinc caritate
pellendus est. Debem? itaqz
tanto auudius appetere aper-
tissimā et euidentissimā cogni-
tionē ueritatis? qm̄ nos ui-
dem? ī caritate proficere et ei?
simplicitate cor habē mūdātū:
quia ī ipso īteriore oculo uidet
ueritas. Beati ei mūdo corde
īqt: qm̄ ipsi deū uidebūt. Ut
et ī caritate radicati et fūda-
ti: p̄ualea? cōprehendere cū
oībus sanctis. que sit latitudo
et altitudo et longitudo. et p-
fundū. Scire ei etiā supemū
nentē scienciā caritatis xpi.
ut īpleam? in oēm plenitudi-
nē dei? et post ista cū īuisibili
hoste certamū. qm̄ uolentibz
et amātibz iugū xpi leuē ē et
sarcina eius leuis: coronam
uictorie mereamur Amen.

*Incapit libez bñ augustinī
epi de diffiniciōibz recte fidei
et ecclesiasticis dogmatibz*

Quedim? vnū ēē
deū. p̄m. et filiū.
et sp̄m sanctū. Pa-
trē. eo qd filiū ha-
bet? filiū eo qd ha-
bet p̄m: sp̄itu
sanctū. eo qd sit ex patre procedēs
et filio. Pater ergo principū de-
itatis? qui sicut nūq̄ fuit non
deus: ita fuit nūq̄ non pater.
A quo filius natus? a quo sp̄s
sanctus nō natus: quia non ē
filius? neqz īgenitus quia nō
est pater: neqz factus q̄a non
est de nichilo: sed ex deo patre.
et deo filio deus procedēs. Pa-
ter eternus. eo qd eternū habe-
at filiū. cui? eternus sit pater?
filius eternus eo qd p̄ri sit cōe-
ternus: sp̄s sc̄us eternus. eo
qd sit p̄ri et filio cōetern? Non
confusa ī vnā personā trinitas
ut sabellius dicit? neqz separa-
ta aut diuisa ī natura diuitas.
ut arrius blasphemāt: sed ali-
ter ī persona pater? aliter ī p-
sona filius: aliter ī psona sp̄s
sanctus. Pater et filius et sp̄s
sc̄us. vnus ī natura: ī sancta
trinitate psonales. *Qd fili? car-*
Non pater nē ī hoīe assūpsit
carnē assūpsit neqz sp̄s sc̄s.
sed filius tm̄? ut qui erat ī diuini-
tate p̄is dei filius: ipse fieret in
hoīe hoīs filius. Ne nōmē filii
ad alterū transiret qui nō erat
ī natiuitate dei filius: hominis
factus est filius. Natus scđm
ueritatē nature ex deo dei fili-
us: et scđm ueritatē nature ex
hoīe. hoīs filius. Ut ueritas
geniti. nō adoptione. nō ap-

pellagiorum? sed in utraque natiuitate. filii nomen nascendo haberet: et esset uerus deus et uerus homo unus filius. Non igitur duos christos neque duos filios fatemur? sed deum et hominem unum filium. quem propterea et unigenitum dicimus. manifeste in duabus substantiis. sicut et ueritas contulit. non confusis naturis neque inmixtis sicut trinitas uoluit. sed societate unitis. Deus ergo hominem assumpsit. homo in deum transiit. nec nature uersibilitate. sicut apolloniarum dicunt. sed dei dignitate. ut nec deus mutaretur in humanam substantiam assumendo hominem. nec homo in deum glorificatur in deo. quia mutatio uel uersibilitas nature et diminutione et abolitione facit substantie creditur a nobis sine confusione diuina trinitas sine separatione diuina. Natus est ergo dei filius ex homine et non per hominem. id est non per uiri coitum sicut eubion dicit. sed ex uirgine. carne ex uirginis corpore trahens et non de celo secum afferens corpus. sicut marcion origenis et eutiches affirmant. neque fantasia in id est absque carne sicut valentinus a soke. id est neque putative imaginatum sed corpus uerum. non tamen caro ex carne sicut marcion dicit. sed uerus deus ex diuinitate. et uerus homo ex carne. Unus dei filius in diuinitate uerbum patris et deus in homine anima fuit et caro. anima non absque sensu et ratione ut apolloniarum. Neque caro absque anima ut

euuomius dicit. sed anima cum ratione sua et caro cum sensibus suis per quos sensus ueros in passione sua et ante passionem carnis sue dolores sustinuit.

Christus nascendo homo non suppositum deitatis Capulum tertium

Neque sic natus ex uirgine ut deitatis inuitum nascendo homo acciperet. quia antequam ex uirgine nasceretur deus non fuerit sicut artemon berillus marcellus docuerunt. sed eternus deus. homo ex uirgine natus est.

Quid sit inaequale in trinitate

Nichil creatum aut seruile in trinitate credendum est ut uult dyonysius fons artem. Nichil inaequale ut euuomius. nichil gratie inaequale ut ethim. Nichil anterius posterius uel aut minus. ut artemon nichil extraneum aut officiale alteri ut macedonius. nichil persuasione aut surreptione incertum ut manicheus. Nichil corporeum ut milito et tertullianus. Nichil corporali effigiatum ut antropomorphus et vadianus. nichil sibi inuisibile ut origenis. nichil creaturis uisibile ut fortunatus. nichil moribus uel uoluntate diuersum. ut marcion. nichil ex trinitatis essentia ad creaturam nam deductum ut plato et tertullianus. nichil officio singulare nec alteri comparabile ut origenis. nichil confusum ut sabellius. sed totum personam quia totum ex uno et unum non tamen solitariam ut presumit siluanus et praxeas petropolitana dampnabilis illa doctrina.

Homouision ergo. **Ca. v.**
id est essentialis in diuinitate patri filius homouisionis pater et filio. spiritus sanctus homouisionis deo et homini unus filius manens deus in homine suo. in gloria patris desiderabilis uideri ab angelis et ab omni creatura. Non homo factus est propter deum. uel christus cum deo sicut nestorius blasphemauit. sed homo in deo et in homine deus. **De resurrectione mortuorum**

Erit resurrectio mortuorum omnium hominum. sed una et in simul. Non prima iustorum et peccatorum secunda. ut fabulatur somniantes. sed una omnium. Et si id resurgere dicitur quod cadit. caro ergo nostra in ueritate resurget. sicut in ueritate cadit. Et non secundum origenes immutatio corporum erit: id est aliud nouum corpus pro carne. sed eadem caro corruptibilis que cadit resurget incorruptibilis. tam iustorum quam in iustorum caro incorruptibilis resurget. ut uel sufferre possit penas pro peccatis. uel in gloria eterna maneat pro meritis. **Ca. vi.**

Omnium **de his qui uiui uiuent?**
enim hominum erit resurrectio. Si omnium erit: ergo omnes moriuntur? ut mors que ab adamo ducta est ita omnibus eius filiis daretur: et maneat illud privilegium in domino quod de eo specialiter dictum est. non dabis sanctum tuum uideri corruptionem. **Quis enim caro non uidit corruptionem.** Hanc rationem maxime patrum turba tradente suscepimus. **De re** quia sunt et alie que catho-

lica et eruditi uiri. qui credunt anima in corpore manente immutandos esse ad incorruptionem et immortalitatem eos qui in aduentu domini uiui ueniendi sunt. et hoc eis reputari pro resurrectione ex mortuis quod mortalitatem immutatione deponant non morte. quolibet quis acquiescat modo. non est hereticus nisi ex contentione hereticus fiat. Sufficit enim in ecclesia legere. carnis resurrectionem. et credere futuram de morte. **Capitulum viii.**

Quod autem dicimus in simbolo in aduentu domini uiuos ac mortuos iudicandos non solum iustos et peccatores iudicari sicut diodorus et non illi significari putant. sed et uiuos eos qui in carne uiuendi sunt credimus. qui ad hoc morituri creduntur uel immutandi sunt. Alii uolunt ut suscitati continuo uel reformati ante mortuos iudicentur. **Capitulum ix.**

Dost resurrectionem et iudicium non credamus resurrectionem nem futuram qua origenes delirauit. ut demones uel ipsi homines post tormenta quasi supplicium expurgati uel illi in angelicitate qua creati sunt redeant dignentur eo quod hoc diuine conueniant pietati. ne quid de rationabilibus pereat creaturis. sed nos si iudicium omnium. illi retributorum ipsi in supplicium eternum. iusti autem in uitam eternam ut percipiant fructum operum suorum. **De creatione mundi Ca. x.**

A principio creavit deus celum et terram et aquam ex nichilo. et tunc adhuc tenebre ipsam aquam occultarent et aqua terram absconderet. facti sunt angeli omnesque celestes uirtutes. ut non esset otiosa dei bonitas. sed haberet in quibus per multa ante spacia bonitatem suam ostenderet. et ita hic uisibilis mundus ex materia que a deo facta fuerat factus est et ornatus. **Capitulum xi.**

Nihil incorporeum et uisibile natura credendum est nisi solum deum. id est patrem et filium et spiritum sanctum. qui ideo incorporeus creditur. quia ubique est et omnia implet atque constringit. ideo uisibilis omnibus creaturis quia incorporeus est. **Capitulum xii.**

Creatura omnis corporea est. angeli et omnes uirtutes celestes corporee licet non carne subsistant. Ex eo autem corporeas esse credimus intellectuales creaturas quod localiter circumscribuntur. Sicut enim anima humana carne clauditur. et demones qui per substantiam angelice nature sunt.

Immortales. **Capitulum xiii.** **E**cce credimus intellectuales naturas quia carne caret nec habent quo cadant ut resurrectione egeant post ruinam naturam.

De creatore anime soli deo cognita

Animas hominum **Capitulum xiiii.** **N**on esse ab initio iter creature intellectuales naturas nec insimul creatas. sicut origenes fingit. Neque autem corporibus per coitum seminatur sicut luciferiani et cirillus et aliqui

latinorum presumptores affirmant quasi nature consequentia seruantes. Sed dicimus corpus tamen per coitum copulam seminari. creatione uero anime solum creatore omnino nosse. dei uero iudicio reseruandum esse coagulari in uolua et compingi atque formari. ac formato iam corpore animam creari et infundi ut uiuat in utero homo ex anima constans et corpore et egreditur. uiuus ex utero plenus humana substantia

Neque duas animas **Capitulum xv.** **I**n uno homine esse dicimus. sicut iacobus et alii quidam superiorum scribunt. unam animalem que animatur corpus et inmixta sit sanguini. et alteram spiritalem que rationem ministrat. sed dicimus unam esse eandemque animam in homine que et corpus sua uiuificat societate. et semetipsam sua ratione disponit. habens in se libertatem arbitrii ut in sua substantia eligat cogitatione quod uult. **Capitulum xvi.**

Solum hominem credimus habere animam substantiuam que exuta corpore uiuit. et sensus suos atque ingenia uiuaciter tenet. neque cum corpore moritur sicut arrius asserit. neque post modicum interuallum. sicut zenon dicit. quia substantialiter uiuit. **Capitulum xvii.**

Animalium uero anime non sunt substantiue. sed cum carne ipsa carnis uiuacitate nascuntur. et cum carnis morte finiuntur et moriuntur. Et ideo nec ratione reguntur sicut plato et alexander putant. sed ad omnia nature

icitamēta ducūt? **Cap. xviii.**

Duabus s̄b̄stācijs cōstat hō
Aīa tm̄ et carne. Aīa cum
ratione sua: et corpore cū sensi
bus suis. Per quos tamē sensus
absq; aīe societate nō mouetur
corpus. Aīa vero etiā sine corpe
rationabile suū tenet. **Ca. xix.**

Non ē tertius ī substantia
hōis spūs sicut didimus
contendit. sed spūs ipse est aīa.
pro spiritali natura uel pro eo q̄
spiret aīa ī corpore spūs appella
ta. Aīa vero ex eo vocatur q̄ ad
uiuendū uel uiuificandū ani
met corpus. Tertū vero qui ab
ap̄lo cū aīa et corpore īrodu
cūt spm̄. grām s̄c̄i spūs c̄c̄ intel
ligam⁹. quā orat aplūs ut ī
tegra perseueret ī nobis. ne ī
nostro uicio aut minuat⁹: aut
fugetur a nobis. quia spūs s̄c̄s
disipline effugiet fictū. **Cap.**

Libertati arbitrii sui **xx.**

Cōmissus est hō statim ī
prima condicione. ut salua vi
gilancia mētis adm̄tere etiā
precepti custodia pseueraret
si uellet ī eo qd̄ creatus fuerat.
Postq̄ vero seductioē serpen
tis per euam cecidit. et natu
re bonū perdidit. pariter et
vigorem arbitrii. nō tm̄ electi
onem. ne nō esset suū. qd̄ emē
daret p̄c̄m̄. nec merito īdul
geretur. qd̄ nō arbitrio dilu
isset. Manet ergo ad querēdū
salutem arbitrii libertas. id
est rōnabilis uolūtas: et mo
nente prius deo. et iuitante
ad salutē: uel eligat uel sequa
tur. uel agat occasione salu

tis hoc ē inspiracōe d̄ni. ut autē
consequatur qd̄ elegit. uel qd̄
sequitur uel qd̄ occasione agit de
esse libere cōfitem. Iniciū ergo
salutis nr̄e deo miserāte habe
mus. Ut acquiescam⁹ salutife
re īspiracōni nr̄e potestatis ē.
ut adipiscam⁹ qd̄ acquiescendo
admonitōi cupim⁹ d̄ni munere
ris est. Ut nō labam⁹ ī adepto
salutis munere sollicitudinis
nr̄e est. et celestis pariter adiu
torij. ut labamur prauitatis
nostre est et ignauie. **De bap.**

Baptisma **trismate** **Ca. xxi.**
vnu est: sed in ecclesia v
bi vna fides est: ubi ī noīe pa
tris et filij et spūs s̄c̄i dat⁹.
Et ideo si qui apud illos here
ticos baptizati sūt. qui ī sanc
te trinitatis baptizant con
fessione et ueniūt ad nos re
cipiūt⁹ quidē quasi baptiza
ti: ne sancte trinitatis iūo
cacio uel confessio adnulle
tur: ante tm̄ instruāt⁹: quo
sensu sancte trinitatis mis
terū in ecclesia teneat⁹: et si
cōsentiūt credere uel acqui
escūt cōfiteri. purgati iam fi
dei ītegritate: confirmetur
manus īposicione. Si uero
paruuli sūt ul̄ hebetes. res
pondeant pro illis qui illos
offerūt iuxta morē baptiza
di: et sic man⁹ īposicione et
trismati cōmuniti: eucharis
tie mysterijs admittūt⁹. Illos
uero qui non sancte trinita
tis iūocacione. apud hereticos
baptizati sunt. et ueniūt ad
nos: baptizari debere p̄nūa

amus nō rebaptizari. Neq; ei
 credendū est illos fuisse bapti-
 zatos qui nō in nōie p̄ris et fi-
 lii et sp̄s sancti iuxta r̄gulā a
 deo positā tincti sunt: ut sunt
 pauliani et prodimiani borbo-
 rite fotiniani qui nūc vocāt.
 bononiani. mōtaniani. et mani-
 thei variāq; impietatis germina
 uel ceterē istoz originēs siue or-
 dinis pestes? que sibi duo igno-
 ta p̄cipia intrōducūt. ut cerdon-
 et marcion: uel cōtraria ut ma-
 nicheus. uel tria ut barbara ut
 sethian? uel theodotus. uel ml-
 ta ut valentinian? uel xp̄istū
 hōiem fuisse absq; deo: ut the-
 rintus et hebion et artemon et
 fotin? Ex istis it̄p̄ si qui ad nos
 uenerint nō requirendū utrum
 baptisati sint an nō: sed h̄ t̄m
 si credant ī ecclēsie fidem: et bap-
 tisentur ecclēsiastico baptisma-
 te.

De sacro eucharistie Ca xxii
 Quidie eucharistie cōione
 accipere nec laudo nec
 uitupero? oibus tamē dñcis
 diebz cōicandū et hortoz et lau-
 do: si uero tunc mens in affectu
 peccandi non sit. Nam habētē
 adhuc uolūtātē peccandi: gra-
 uari magis dico eucharistie
 percēptione q̄ purgari. Et ideo
 quis quis peccato mordeatur.
 peccandi tamē nō habeat de ce-
 tero uolūtātē? et cōicatur? sa-
 tisfaciat lacrimis et oraciōibz.
 et cōfidēs de dñi miseratōe qui
 p̄cā pie confitēti donare con-
 suerit: accedat ad eucharisti-
 am it̄repidus et securus. Sed h̄
 de illo dico: quē capitalia et

mortalia p̄cā nō grauat. Nā
 quē mortalia post baptismū.
 crimīa cōmissa premūt? hor-
 tor prius publica pēitētia sa-
 tisface. et ita sacerdotis iudicō
 recōaliatū cōioni sociari: si
 uult nō ad iudiciū et condemp-
 nationē sui. eucharistiā pera-
 pere. Sed et secreta satisfactōe
 solui crimīa mortalia nō nega-
 mus sed mutato prius seculari
 habitu. et cōfesso religiōis stu-
 dio. per uite cōrectionē. et iugi
 p̄mo p̄petuo luctu miserante deo
 ita dimitaxat ut cōtraria p̄ h̄is
 que penitet agat. et eucharisti-
 am oibus dñcis diebz suplex
 atq; submissus usq; ad mortē
 suscipiat. **Capitū xxiii.**

Penitētia uera ē penitētia
 nō admittere: et admissa
 deflere. Satisfactio p̄nie ē cau-
 sas p̄cōz deuicare nec corū sug-
 gestionibz aditū tribuē. **Cap.**
Ni diuinis repromissioibz **xxiii.**
 nichil terrenū uel transitorū
 expectem? sicut militiā sperat
 Non nuptiarū copulā sicut
 therintus et marcion delectā-
 tur. Nō q̄ ad cibum ul' potum
 pertinet sicut papia herencus
 et terrullianus et lactanti? ac-
 quiescūt. Neq; per mille annos
 post resurrectionē. regnū dei
 in terra futurū et sanctos cū
 illo ī delictis regnaturus spe-
 rem? sicut nepos docuit qui
 primā resurrectionē iustozū.
 et ipozū scdām confinxit: et ī-
 ter has duas resurrectiones mor-
 tuozū. gētes ignorātes deum.
 in angulis terrarū seruādas?

cuo

que post mille annos regni i ter-
ra iustoz instigante diabolo
mouende sunt ad pugna con-
tra iustos regnates: et deo pro
iustis repugnate. ymbre igneo
copescondas: atq; ita mortuas
cu ceteris in ipietate ante mor-
tuus: ad eterna supplicia i cor-
ruptione refusatadas. **Cap**

Nullu credim? ad sa-
lutē nisi deo auxiliante
uenire: nullu iuitatu salutem
nisi deo adiuuante operari: nul-
lu nisi orantem auxiliu pme-
veri: nullu dei uoluntate perire.
sed permissu pro electione ar-
bitri: ne i genuitas potesta-
tis semel hoi attributa ad ser-
uilem cogat naitate. **Q; ma-**

Malum ul malicia **licia a**
no esse a deo cre **diabolo**
ata. sed a diabolo iue **iueta e**
tam: qui et ipe bonus a deo cre-
atus est: sed quia libero arbitio
utpote rationalis creatura a
deo comissus est: et extogitan-
di malu acceperat ptatem: sa-
entia boni couertit ad malu:
et multa cogitando factus est
iuentoz mali: et qd i se poide-
rat iuidit alns. nec **ion** cote-
tus solus perire. p suasiit alns:
ut qui esset sic malicie iuetoz:
fieret alioz auctor: et ex eo i
malu uel malicia percurrit
i ceteras rationales creaturas
Q; deus solus e imutabilis.

Unde cognosam? nichil
esse natura imutabile.
nisi solu deu. id est patre et fi-
liu et spm san: qui mutari no
potest a bono. quia natura pos-

sidet bonu: nec pt qd aliud esse
q bonus. **Caplin xxviii.**

Angeli vero qui in ea qua
creati sut beatitudie per-
seuerant. no natura possidet
bonu ut no mutaretur cu cete-
ris: sed arbitri. seruantes bona
uoluntate. bonu condicois. et
fidem dno suo seruauit. vnde
et merito ab ipso dno sancti an-
geli vocatur q tenuerit arbi-
trio sanctitatem: nec scioz
exemplo deuarut a recto. **Q;**
bone st nupae ca filioz C. xxx.

Bone sunt nuptie sed ca fi-
lioz. et copescondende formi-
cationis obtentu. **M**elior
est continentia: sed non sibi suf-
ficat ad beatitudinē si pro solo
amore pudicie retinet. Sed
si cu hoc affectu causa vaca-
di dno eligatur. alioqui di-
uozu magis couigni uidet
esse q castitas. **de iuginitate**

Uirginitas utroq; **C. xxx.**
bono pcellior est: quia
et natura vincit et pugnam.
Natura corpis itegritate: pug-
na pace castimodie: q pro solo
amore pudicie i pace est. **Q;**
licite abstinet a qbusda abis

Bonu est cibi **Ca. xxxi.**
cu gtraru actioe sumere.
et qdqd deus precepit edendu e.
Abstinere aute ab aliquib; no
quasi a malis sed quasi no ne-
cessariis no est malu. modo
uari vero coru vsum p naita-
te et pro tpe xpiano e. **Cap**

Malas vero dicere **xxxii.**
nuptias uel fornicatio-
comparandas aut stupro. ribos

Contra huc iou-
nianū scripsit
Iheroni-
mus

quoque credere malos. uel mali cau-
sas causas papientibus. non est
xpianorum. sed pprie endriaticaru.
et manicheorum. **Cap. xxxiii.**

Sacrate deo uirginitati nupti-
as coequere aut pro amore cas-
tigandi corporis abstinentibus a ui-
no uel carnibus nichil esse meri-
ti accrescere: non hoc xpianum sed
iouunianum est. **de perpetua uirginitate
marie uirginis. Ca. xxxv**

Antegra fide credendum est beatam
mariam dei xpi matrem. et uirginem
genuisse: et post partum uirginem
permanuisse. Nec blasphemie el-
uidi acquiescendum: qui dixit
fuit uirgo ante partum. non uirgo
post partum. **Quod elemeta st. q. mutanda**

Elemeta id est celum et terram
non credam? abolenda per
ignem. sed in melius commutanda.
figuram mundi: id est ymaginem
non substantiam peritura. **Cap.**

Bonum est facultates erogare
tam dispensatione erogare
pauperibus. sed melius est pro
intentione sequendi dominum et se-
mel donare. et absolutam sollicitudinem
egere cum christo. **Ca. xxxvii**

Maritam duarum post baptis-
ma matronarum clericum
non ordinandum. nec eum qui u-
nam quidem sed concubinam non
matronam habuit. nec illum qui
uiduam uel repudiatam aut merce-
trix in matrimonium supsit. Nec
eum qui semetipsum quolibet corporis
sui membris indignatione aliqua. uel
iusto. iusto uel timore superat
truncauerit. Nec illum qui uisus ac-
cepisse conuictus. aut in scena lu-
sisse agnoscat. Nec eum qui pub-

Contra huc eluidiu
Iheronimus scrip-
sit eleganter

xiii.

lica penitencia mortalia crimina
deflet: neque illum qui aliquando in fu-
ria uersus et insanit. uel af-
flictione diaboli uexatus est. Nec
illum qui per ambitionem. ad imi-
tationem simonis magi pecuni-
am offert. **de ueneratione sanctorum**

Sanctorum corpora reliquiarum
et precipue beatorum marti-
rum reliquias ac si christi membra
sincerissime honoranda. et ba-
silicas eorum nomine appellatas. ue-
lut loca sancta diuino cultui ma-
cipata affectu piissimo et deu-
otione fidelissima aduendas cre-
dimus. Si quis contra hanc sente-
ntiam uenit. non xpianus sed eu-
uomianus uigilantiam credit.

Quod in baptismo uel martirio

Baptizatus non est salus
tamen iter est salutis. Nullum
catechuminum quamuis in operibus
bonis defectum uitam eternam ha-
bere credam? excepto martiri-
o: ubi tamen baptismi sacramenta
completi sunt. Baptizandus confite-
tur fidem suam coram sacerdote:
et interrogatus respondet. Hoc
et martir coram persecutore facit.
qui et confitetur fide suam. et inter-
rogatus respondet. Ille post con-
fessionem uel aspergitur aqua
uel tingitur: hic uel aspergitur
sanguine uel tingitur igne. Ille
manus impositione pontificis
accipit spiritum sanctum: hic habi-
taculum loquens efficitur spiritus
sancti: dum non est ille qui lo-
quitur: sed spiritus patris qui loquitur
in illo. Ille comedit eucharistiam
in commemoratione mortis domini:
hic in christo comoritur. Ille confi-

Contra uigilantiam
Iheronimus
scripsit

tetur se mundi actibus renūciatu-
rū: hic ipi renūciat vite. Illi pec-
cata oīa dimittūt: in isto exti-
gūtur. *Capitulum xli.*

Ne eucharistia nō debet aqua
pura offerri ut quidā sobrie-
tatis causa fallūt: sed vinū
cū aqua mixtū. Quia et vinū
fuit in redēptionis nre miste-
rio. cū dixit ā modo nō bibam
de hoc genuine vitis: et aq̄
mixtū. nō q̄ post cenā dabat:
sed et de latere ei q̄ lancea
perforatum est aqua cū sāguīe
egressa: vinū de vera eius car-
nis vite cū aqua expressū of-
tenditur. *Capitulum xlii.*

Bona est caro nra et val-
de bona. utpote a bono
solo deo condita: et nō est ma-
la ut vult sethian⁹ et optimi-
anus et pīcian⁹: nec mali
causa ut docuit florin⁹: nec
ex malo et bono cōpacta ut
manicheus blasphemat: sed
cum sit creatione bona. arbi-
trio aīe efficitur nobis uel bo-
na uel mala: nō ī mutatione
substantie sed ex creatōis mer-
cede. Ipsa enī est que stabit an-
te tribunal xpī. ī quo referet
oīa ppria corpis. put gessit si-
ue bonū siue malū. *Capitulum xliiii.*

Resurrectōe ex mortuis sex-
us forma nō mutabit: sed
vir mortuus resurget in for-
ma viri: et feīa ī forma feīe
carens sexu tm̄ ī hac vita cō-
ditōis: nō specie naturali ne
nō sit vera resurrectio. si nō
id resurgit qd̄ cadit. *Ca. xliiii.*

An te passione dñi oim̄ scō-

rū aīe ī inferno sub debito pre-
uaricationis a deo detinebant:
donec auctoritate dñi per iōe-
bitā eius mortē: de serui cō-
ditione liberarent. *Et aīe scō-*

Dost vū cū xpō sūt. *Ca. xlv.*
passione dñi oēs sancto-
rum aīe cū xpō sūt: et exētes
de corpore ad xp̄m vadunt: et
pectantes resurrectionē corpis
sui ut in ītegrā et ppetuā bea-
titudine cum ipō pariter īmu-
tetur: sicut et p̄torū aīe ī īfer-
no sub timore posite sūt. ex-
pectantes resurrectionē corpis
sui. ut cū ipō et aīa ad penam
cōuertant eterna. *Et p̄tā p̄tā*
per p̄tētia aboleri. Ca. xlv.

Denitētia aboleri p̄tā idu-
bitatē credim⁹. Eā et
si in ultimo vite spū admissorū
peniteat: et publica ul' simpli-
ci lamētāōe p̄tā prodāt: Cū
ppositū dei. quod decreuit saluare
qd̄ perierat: stat īmobile. Et ī
deo quia uolūtas eius nō mu-
tatur. siue pro emendatōe vite
tēpus cōceditur. siue ī sup̄lia
confessione vita cōtinuo ex-
ditur: venia p̄torū fideliter p̄-
sumatur ab illo. qui nō vlt mo-
tē p̄toris: sed ut cōuertat a
perditione penitendo: et sal-
uatus miseratōe dñi viuat.
Si quis aliter de iustissia p̄tā
te dñi sentit: nō xpian⁹ sed no-
uacianus est. *Et solus deus no-*

Internas uir secreta cordis
aīe cogitatōes diaboli
non uidere certi sum⁹: sed mo-
tibus eas corpis ab illo. et af-
fectionū idicis colligi exper-

meto didicim? Secreta autē cor-
dis solus nouit ille ad quē dicitur:
tu solus nosti corda filioꝝ
hōm **Caplm xlvm.**

Don omēs male cogitatōes
nūc a diaboli īstinctu ex-
citātur: sed aliquoacēs ex nri
arbitriū motu emergūt. bone
autē cogitatōes semp a deo sūt.

Demonēs per **Caplm xlix**
mergriā operationē non
credim? substāaaliū illabi aīc:
sed applicacione et oppressione
vniū. Illabi autē menti illi so-
li possibile est qui creauit: qui
natura subsistens īcorporeus.

Signa et prodigia **q̄simū**
et sanitatē. etiā p̄ccōres
in noīe dñi posse facere ab ip̄o
deo didicim? Et cū alios hac p̄-
sumptōe iuuent: sibi per ambi-
tionē humane glorie nocent.

Quia gloriāt̄ in falso dato id
est non meritis debito. **Q̄ sig-**
Signus **na nō faciūt. s̄m**
et prodigns clarū posse
fieri xpianū. nō tñ s̄m: si in-
temperatis et asperis moribz
agat. Temperatis at̄ et plati-
tis moribz etiā absq; signozū
efficacia. et sanctū et p̄fectū
hōiem et dei hominē fieri vet-
te credim? **nullū scōꝝ caret p̄ccō**

Dullus scōꝝ uel iustozū
caret p̄ccō? nec tñ ex hoc
desinent esse iusti ul' sancti:
cū affectu teneat sanctitatē
Non enī nature vrbz. sed p̄-
positi ad iūmeto per dei gra-
tiam acq̄rim? sanctitatē: et
ideo veraciter se omēs sancti

pronūciāt p̄ccōres? quia ī ueritate
habet qd̄ plangūt: et si nō rep̄he-
sione consaenae. certe mobili-
tate. ul' mutabilitate p̄uari-
tariū nature. **De celebratōe**

Pascha pasche **Ca. līij.**
id est dñice resurrectoris
solepnitas ante transgressiōem
uernalis eq̄noctij: et quarte
decime lune p̄fectionē non
potest celebrari in eodē tamē
mense nate. **Caplm līij.**

Dropter nouellos legis
latores. qui ideo aiām
tñ ad ymaginē dei creatam
diūt. ut quia deus īcorpore
us recte credit̄. etiā aiā īcor-
porea esse credat̄. libere con-
fitemur ymaginē in eterni-
tate. silitudinē in moribus
īueniri.

Explicit.

**Explicit liber b̄i augusti
ep̄i de diffiniciōibz recte fi-
dei et ecclesiasticis dogma-
tibus.**

**Incipit liber b̄i augustini
ep̄i de duodecā abusiuis huius
seculi.**

si nō est Aug.

Dodecā abusiua
 si sci. h° e sapi
 es sine bonis o
 peribz: senex si
 ne religione: a
 dolescens sine o
 bedientia. Diues sine elimo
 sina: femia sine pudicitia: do
 minus sine uirtute. Xpianns
 cotenciosus: paup superbus:
 rex iquus. Epus negliges: i
 plebs sine disciplina: plus si
 ne lege. Hns duodecā abusiuis
 suffocatur iusticia. **Hec sunt**
 duodecā abusiua huius seculi:
 per que seculi rota si i illo fuit dea
 pit. et ad tartari tenebras. nil
 lo ipediente iusticie suffragio.
 per iustu dei iudiciu rotatur.

De sapiente sine operibz.

Drum abusiuis gradus e
 si sine operibz bonus sa
 piens et predicator fuerit: q
 qd sermone docet: actibz exple
 negligit. Auditores ei doctrine.
 dicta facere cotempnit: cu pdi
 catoris opera. a pdicacois uer
 bis discrepare cospiciunt. Nam
 eni fit efficax constituctis auc
 toritas: nisi ea effectu operis
 cordi affixerit audientis. Pre
 fertim cu et ipse doctor. si in vi
 aoru amorem delapsus fuerit:
 alterius doctoris medicame
 tu suis uulneribz adhibere per
 uipendit. Unde et ipe dñs i
 euangelio de doctrina parit
 et de bono opere instrue volēs
 discipulos. qualem i hns cau
 telā haberent: admonebat
 dicens. **Et si sal euauerit:**
 i quo salietur? Hoc est. Si doc

tor errauerit: a quo iteru doc
 tore emēdabitur? **Et si lumē**
 qd in te est tenebre sunt. ipse
 tenebre quāte erunt? **Si nāq**
 otulus a videndi officio desi
 uerit: quis a manu uel a pe
 de ul' a reliquo corpe illud mi
 nisteriu exigit? **Quapropter**
 doctores cogitet ne amplio
 ri vindicte subiaceat: si plu
 rimis perdidit occasione ha
 būdatus present. **Nā et ipse**
 salomō dū multe sapientie. tū
 gressione inaurit: totius isra
 helitice plebis regnu dispersione
 solius sui merito prestato. **Et**
 bus ergo committunt multa.
 maiora perdūt: si nō recte dis
 pensauerit. rectoris sui mune
 ra que perceperūt: dū et tu pl
 committit plus ab eo exigit: et
 seruus qui dñi sui uoluntate
 itelligēs nō facit: actoribz fla
 gellis grauioribz qz vindictis
 uappulabit. **De senex sine religioe**
Secundū abusiuis iij dñs
 e. Senex sine religioe. **Qu**
 am mēbra exterioris hoīs ve
 terascūt: uires animi. id est in
 terioris hoīs mēbra iuuetate
 roboris nō capiūt. **Plus ei oi**
 bus religioni opera dare seni
 bus cōpetit: quos pñtis seculi
 florida etas transacta deseruit.
Sicut ei in lignis ipsa reproba
 arbor cōparet. q post flores
 fructus optimos cultori suo
 nō exhibet: sic et i hoībz ipse
 reprobus est. quē flos iuuen
 tutis deseruit: et tñ in sui cor
 poris senectute. bonoz ope
 maturos fructus pferre per

uipendit. Quid enim stolidius
 fieri potest. si mens ad perfecti
 onem festinare non contendat?
 quoniam totum corpus habitus senectute
 te confectus ad interitum perat.
 Dum oculi caligant. auris gra
 uiter audit. capilli fluunt. faci
 es in pallore mutantur. dentes lap
 si numero minuunt. cutis are
 tit. flatibus non suauiter olet. pec
 tus suffocatur. natus tachin
 nat. genua trepidant talos et
 pedes tumor inflat. Etiam homo
 interior qui non senescit. hinc
 omnibus aggrauatur. et hec omnia
 ruitura iam iam domum corporis
 pronuntiat. Quid ergo superest. ni
 si ut dum huiusmodi defectus ap
 propinat. nichil aliud cogitare.
 quam quomodo future aditus uite prof
 pere comprehendat. quisque senex
 appetat. Iuuenibus enim incertum
 huius uite terminus instat. seni
 bus autem auctis. maturus ex
 hac uita exitus. breuiter con
 cordat. Cauende ergo sunt homi
 due partes que in illius carne
 non veterascent. et totum hominem
 secum trahunt ad peccandum. cor
 saluet et lingua. Quia cor
 semper nouas cogitationes ma
 chinari non desinit. lingua
 impigre loquitur. Quicquid cor machi
 nari senserit. Cauent ergo se
 niles etas. ne iste iuuenescen
 tes pernicule. totam sui armo
 niam decipiat. et per res ineptas.
 reliqua corporis grauitate
 illudant. Vnicuique namque consi
 derandum est. quid etati emine
 ti dignum sit. ut hoc agat. quod
 nec uita nec etate nec misere

viri vilescat. *De adolescente in obia*

Tertius abusionis quid
 est. Si adolescens sine o
 bedientia deprehendit. quomodo
 a recto rationis ordine de
 prauat. Qualiter namque in se
 nectute ministrari illi sperabit.
 qui in adolescentia senioribus obe
 dientiam exhibere contempnit.
 Unde et in proverbijs apud
 ueteres habetur. quod dicitur nequam.
 qui prius alicui seruitute prebere
 denegat. Propter quod et dominus ihesus
 in temporibus carnis sue. dum ad legi
 timam etatem doctoris non puenit.
 obedienter ministracionem suis
 parentibus prestauit. Sicut ergo
 in senibus perfectio morum et sobri
 etas requiritur. ita et in adolesce
 ntibus obsequium et subiectio et o
 bedientia rite debetur. Qua
 propter et in mandatis legis pri
 mum in his que ad hominem perti
 nent patris et matris honor
 imperatur. quia quibus carnalis
 pater non supuixerit. aut indignus
 fuerit. alicui tamen patri dig
 no et uiuenti. paternus honor
 usque ad dignam etatem a filiis pre
 bendus esse ostendit. Quatuor
 enim modis per scripturas
 sacras patres uocantur. hoc est
 pater natura. gente. admoni
 tione. etate. De patre namque na
 turali. iacob ad laban loquitur.
 nisi timor patris mei ysaac af
 fuisset. tulisses omnia que mea
 sunt. Gente uero. quoniam dominus de
 rubo ad moysen loquebatur.
 ego sum inquitens deus patris tu
 i. deus abraham deus ysaac.
 deus iacob. Etate autem parit

omnino inuenerunt. nihil inueniunt

et admonitōe pater dicitur?
cū moyses ī cantico deutrono
mō loquitur: īterroga p̄m tu
um et dicit tibi. **Q**si ergo na
turalis pater sup̄stes. aut dig
nus nō fuerit: admonēti tamē
seniori: adolescentis obediē
tia p̄benda erit. **Q**uō enī ī
senectute honoratus appareb?
qui discipline labore ī adoles
centia non sustinuerit? **Q**uā
q̄ enī homo laborauerit: hoc
et metet. **O**is nāq̄ disciplina
in presenti uidetur nō esse gau
dn̄ sed meroris: postea autem
fructū pacatissimū exēritatis
per eā reddet iusticie. Sicut enī
fructus nō īuenit in arbore ī
qua pampin? aut flos prius
nō apparuerit? sic et ī senectu
te honore legitimū asseq̄ nō
poterit: qui in adolescentia dis
cipline aliau? exēritatōibz
nō laborauerit. **D**isciplina er
go. sine obediētia qualiter
fieri potest? **A**dolescens ergo
sine disciplina: adolescēs sine
obediētia ē. **Q**m̄ et ipa obe
diētia que oīm disciplinarū
mater est: magna exēritatō
ne īdiget? qui sui normā stu
dn̄ a xp̄o dno sup̄sit: qui obedi
ens patri usq̄ ad mortē. cru
tis ignominia libēter susti
nuit.

De diuite s̄n̄ elemosina

Quartus abusiōis grad?
est: diues sine elemosi
na: qui sup̄flua cōuersatōis
sue que custodienda in pos
terū recondit: indigentibus
et nichil habentibz nō distri
buit: per qd̄ efficitur. ut dū
ī terra q̄sita. diligētī cura custo

dit: celestis p̄cie thesaurū phen
nē amittat. **A**d que thesaurū
dn̄s ih̄us adolescente diuite
iuitauit: qui illū de perfectōe
īterrogauerat ita respondens.
Si vis perfectus esse. vade et ve
de oīa que habes et da pauperi
bus: et habebis thesaurū ī ce
lo. **Q**ue thesaurū nullus vniq̄
hoīm habere potest: nisi q̄ pau
peribz solacia prestat: aut qui p̄
sui metip̄sius uolūtate pauper
est. **N**ō ergo dormiat ī thesaurū
tuis: qd̄ pauperes dormire nō
sunt. **D**iuēs nāq̄ et si multa cō
gregauerit? h̄m̄s frui nequa q̄
solus poterit: quia vni? hoīs
natura. multis rebus nō suc
currit. **Q**uid ergo stultus est
q̄. p̄pter hoīs vni? victū et uest
itū. totā celestis regni iocūdi
tate perdere? et eternos crucia
tus inferni absq̄ cōsolatōis p̄
tolatione subire? **N**ō ergo ali
quādo per n̄ritatem amitten
dū est. pro eterna remuneratō
ne sponte distribuendū ē. **O**īa
enī que uidetur tēporalia sūt:
que autē nō uidetur eterna sūt.
Qsi diu nāq̄ tēporales sum?
tēporalibz tēporalia deserui
unt: et cū hinc transierim?
eternus eterna solacia p̄stabit.
Idcirco diligere nō debem? ea q̄
nō sp̄ habebim?⁹: p̄seruā tū ex
ptem rōis auarū diuite: the
sauri sui et agri. et oīa q̄ ha
bet ostendunt: qui toto cordis
ītuitu illas res amat: q̄ nūq̄
se diligūt. **S**i enī aurū et argē
tum. et agros et uestimēta et
tabos. et metalla et bruta aīa

lia quis dilexerit. et hec oia vi-
 rem sibi amoris rependere no-
 posse ipsa reru natura ostedit?
 quid ergo a ratione longius e-
 q̄ diligere qd te amare non va-
 let. et negligere illu qui tue dico-
 ni cu dilectione oia prebet. **Pr**
 hoc igit. no diligi mudus sed di-
 ligi proximu a domino p̄cipit?
 quia proximu vite sui amoris
 potest rependere: q̄ mudus pos-
 se mune no dubitatur. licet eni
 iuniau esse diligendu dñs pre-
 reperit. ut illa dilectio amiau
 illu ex iunio efficiat. **Quisq̄s**
 ergo diues cupidus qui vlt e-
 ternas habere diuitias: distri-
 buendo egenis prebet interi-
 no masuras. Si eni qd diligit
 no uendiderit: nemo emere pt
 qd cupit. **Auari** naq̄ i iudicio
 a rectissimo iudice nu cupant
 maledicti. quia qui p̄teribant
 coz habitacula. no dicebant
 benedictio dñi super vos: bene-
 dixim⁹ vobis in noie dñi. **Infe-**
 lices ergo sut auari diuites.
 qui p̄ter res transitorias inc-
 eterna dapnacione dilabunt?
 et cōuerso beati sut misericor-
 des: quia ipi misericordia cō-
 sequuntur. **Felix** est ergo miseri-
 cors: du in hac uirtute no sub-
 stancia: sed affectu deus iqr̄it.

Quint⁹ **de q̄nto ḡdu abusiōis**
 abusiōis gradus e. scia
 sine pudicia. Sicut eni omes
 bonos mores procurat et custo-
 dit i viris prudentia: sic et in
 feminis cūctos honestos ac-
 tus nutrit et fouet et custodit
 pudicia. Pudicia naq̄ al-

titate custodit: auaricia refrenat:
 lures deuittat: ira mitigat: libi-
 dine occupat. cupiditate tepe-
 rat: lasciuia castigat. ebrieta-
 te cauet: uerba no multipli-
 cat: gule cōcupiscēcias oppug-
 nat: furtu oino dapnat. **Q̄d**
 plura? **Oia** uicia restringit:
 et oēs uirtutes et qdqd coram
 deo et hoibus bonus laudabi-
 le est nutrit. **Impudica** naq̄
 uita. nec laudem ab hoibus i-
 p̄senti sculo: nec remuneratio-
 ne a deo expectat i futuro. **Pu-**
 dica uero uita famia bonam
 inter hoies possidet: et de spe
 future beatitudinis gaudet. **P-**
 sentibz semetipam imutabile
 facit: posteris meoria ama-
 bile relinquit. **Bonus** sp mo-
 ribus delectatur et consentit:
 et assiduis scripturaz medi-
 tacioibz et eloquijs aim fugit:
 bonoru p̄cedentiū exempla
 custodit: et i separabilia p̄fec-
 tis cōtubernia nectit. **Duobz**
 ergo modis constat vere pu-
 dicitie exterminatio: id e cor-
 poris habitu i supficie: et aimi
 affai iterno: p̄exteriore modū uix-
 ta aplm corā hoibz ext: p̄ interiore
 modū corā deo. p̄uide? opa boā **Pudi-**
 cia naq̄ corpis e alienas res no
 appetē: oem imudicia deuitta-
 re? ante hora congrua gusta-
 re no uelle. fusum no excitare.
 uerba uana et falsa no loqui.
 habitū p̄z oia ordinatū. cō-
 positionēq̄ cōueniente tam
 capilloru q̄ uestiū sicut decet
 habere. **Cum** idignus contu-
 bernia uo iure. supalioz itui-

tu. nemine aspiceret. vagari oculos
non permittere. pompatico et ille-
cebroso gressu non recedere. nulli
inferior incepto bono ope ap-
parere. nulli contumelia aut ru-
bore incurrere. nemine blasphe-
mare. Bonus non iudicare. senes
non irridere. meliori non contra-
uersari. de his que ignoras non
tractare: et ea que scis non omnia
proferre. hec enim proximi homines
amabilem reddunt. et ideo accep-
tabilem faciunt. Pudicitia vero
ante est plus propter dei oculos quam
hominum bona facere. appetit omnes
turpium cogitationum compescere.
omnes meliores estimare. nemi-
ni iudicare. de seipso nichil con-
fidere. dei spiritus auxilio res omnes
committere. ante dei oculos se
constituere heretica prauitate
sensum non maculare. catholi-
tas per omnia consentire soli deo
adherere. Castitate interne
mentis domino christo offerre. omnia
bona opera cepta mortis termino
finire penites tribula-
tiones animi fortitudinem parui-
pendere. in terra propter proximos
nichil amare. cuncti amoris in
thesaurum in celo constituere pro omni
bono actu mercede in celestibus
a deo sperare. Pudicitia orna-
mentum nobilium est. exaltatio
humilium. nobilitas ignobilium.
pulchritudo debiliu. prosperitas
laborantium. solacium mestorum.
augmentum omnis pulchritudinis.
decus religionis defensio crimi-
num. multiplicatio meritorum.
terra totius omnium dei amica est.

*De sexto gradu abusionis. scilicet domino sine
virtute*

Sextus abusionis gradus est:
dominus sine virtute. Quia
nichil proficit. dominandi habet
potestatem: si dominus ipse non habeat
virtutis rigorem. Sed hic virtu-
tis rigor. non tam exercitatus for-
titudinem. que et ipsa secula-
ribus dominus necessaria est indiget:
quod animi interioris fortitudine. bo-
nis moribus exerceri debet. Sepe
enim dominandi potestas per animi neg-
ligentiam perditur: sicut de heli-
sacerdote factum fuisse comprobatur.
Qui dum severitate iudicis
peccantes filios non coercuit:
corum vindictam dominus velut con-
sueti ferociter non pepercit. Tri-
a ergo necessaria his qui do-
minantur habere oportet: ter-
rore saluet et ordinatione: et
amore. Nisi enim ametur pariter et
timeatur: ordinatio illius minime
constare poterit. Per beneficia
ergo et affabilitate procurrat ut
diligatur: et per iustas vindictas
non propter iuriam sed legis dei: stu-
deat ut metuat. Proterea quoque
dum multi pendent in eo. ipse deo
adherere debet: qui illum in duam
partem constituit: qui ad portandum
multorum onera. ipsum veluti for-
tiori solidavit. Paxillus cum nisi
bene fixus. firmiter aliam fora-
m hincat: omne quod in eo pedet
cito labit: et ipse solutus a rigo-
re sue firmitatis. cum omnibus ad
terram dilabit. Sic et princeps
nisi suo conditori pertinaciter ad-
heserit: et ipse et omnes qui consen-
tit vicio cito deperit. Quidam
namque per dominandi officium pro
appropinquat deo: quidam in po-

sito sibi dignitatis honore deterior
 res fuit. Moyses enim accepto populi
 ducatu familiariter dei collocatio-
 nibus utebatur. Saul vero filius eius
 postquam sceptrum regni suscepit. per
 obedientiam superbiam deum offen-
 dit. Rex Salomon postquam patris sui
 David sedem obtinuit. deus illum
 ultra omnes mortales uelut ad
 numerosi populi gubernatorem sapi-
 entiae munere ditauit. et contrari-
 o vero iheroboam seruus Salomo-
 nis postquam regni domus David
 partem occupauit ad ydolorum cul-
 turam decem tribus israel que erant
 in parte samarie diuertit. Per
 que exempla euidenter ostendit
 quosdam in sublimiori statu. ad
 maiorem perfectionem crescere.
 quosdam uero per superbiu dnan-
 tionis. ad deteriora defluere.
 Per quod utriusque intelligit. eos qui
 ad meliora contendunt per uirtu-
 tem animi et domini auxilium posse
 id facere. et eos qui ad deterio-
 ra diuertuntur per mentis inbecil-
 litatem pariter et per negligenti-
 am errare. Unde dominum absque
 uirtute fieri non debet. quam
 uirtute sine dei auxilio nemo
 habet. Que enim multa tuetur
 si non habeat fortitudinem animi
 non ualet id agere. quam magna
 magnis infestacionibus uel ad-
 uersitatibus solent laborare.
 Omnis igitur qui preest hec pri-
 mitus tota animi intentione pro-
 curet. ut per omnia de dei aduito-
 rio omnino non dubitet. Si namque
 reperit in actibus suis auxilium
 habere dominum dominorum nulli hominum
 conceptum habere potest eius

dominatum. Non enim est potestas nisi a de-
 o. Ipse enim eleuat de stercore e-
 genum et sedere facit cum principibus
 populi sui. et potentes deponit de
 sede et exaltat humiles. ut subdi-
 tus fiat omnis mundus deo. et eri-
 gatur gloria dei. **Septimus**
Septimus gradus abusiōis
 abusiōis gradus est. christi-
 anis contentiosus. qui cum par-
 ticipatione nominis christi per fide-
 m et baptismum suscepit. contra christi
 dicta et propositum mundi caduca
 delectamenta diligit. Omne ei
 quod contendit. aut propter propriam
 huius rei dilectionem de qua agi-
 tur. aut propter alterius amore
 que sub odiosa specie latet ap-
 petitur. Que admodum uerbi
 gratia bellum animo suo contumaciter
 conflictu. cum odiosa res sit. propter
 amorem uictorie et libertatis
 peragit. Et multe alie species
 dilecti sub odioso labore ul-
 formidine satis contentiose
 expetuntur. unde patenter intelli-
 gitur ibi nichil contendere posse
 nisi propter dilectionem speratam
 salicet et subsequente amabilem
 remuneracionem. Cui ergo de mu-
 do presente ex quacumque causa
 contendit. prospicue ostenditur
 quod illum diligit. Quod ergo mundum
 diligi per iohannem spiritus sancti ser-
 mones interdicit. quibus aut no-
 lite diligere mundum neque ea que
 in mundo sunt. Quod enim amor
 et dei pariter in uno corde coha-
 bitare non possunt. que admodum
 eiusdem oculi celum et terram
 nequaquam conspiciunt. Sed requi-
 rendum est si in mundo sit aliqd

quod amari debeat. et quod sit ille mun-
dus quem diligere eloquia divina ve-
tant. Terra autem cum nascenti-
bus ex ea et metallis et animan-
tibus. et pulchritudine uestium.
et oblectationibus ciborum. et hinc
que adhuc pertinet non diligere pre-
cipitur: **sed** sed proximus propter
quem facta sunt omnia haec amari
iubetur: Haec enim omnia predicta ue-
lut non mansura. ad celestem
patriam pergitur comitari ne-
queunt. proximi vero uelut in-
mansuri regis coheredes se-
metipsos licenter iuncte diligunt.
Quod ergo semper in mundo manet.
et cum mundo pariter deficiet:
ut ipse mundus non amari pra-
cipitur. Proximus autem qui est
pars regni celestis in terra prima
elemosina appetit. quippe reg-
num celorum. non incongrue ama-
tur: dum in summa illa patria
ieternum coheres habebitur.
Proterea vero pons mundus non
diligere imperatur: ne a dei dilec-
tione alienus seculi dilector
quisque efficiat. Non igitur debet
contendi quod non licet amari.
Igitur christianus qui nominis christi si-
militudinem tenet: morum quoque
eius similitudinem habere debet.
Christianus enim nemo recte dicitur:
nisi qui moribus christo coequatur.
De christo uero per prophetam scri-
bitur. Ecce puer meus quem ele-
geri. electus meus. complacuit
sibi in illo anima mea: ponam spiritum
meum super eum. Non contendet
neque clamabit: neque audiet in
platea uocem eius aliquis. **Et**
et christus non contendit: et tunc si

morum eius similitudinem. retinere
cupis. ne contendas: ne abusu-
us in ecclesia christianus existis. **Su-**
per enim sectatoribus christus precepit:
nolite uocari ab hominibus rabbi.
unus est enim magister uos: qui est
in celis. **Et** preterea nolite uocare
super terram: unus est enim pater
uester qui in celis est. Omnes enim
uos fratres estis. Quibus ad
supplicandum imperauit cum dice-
ret: sic enim orabitis. Pater noster
qui es in celis. sanctificet nomen
tuum. Frustra ergo contendit sibi
patrem uel patriam in terra: qui
patrem et patriam se profitetur habere
in celo. **Cuius** patrie possessor
nemo efficitur: nisi qui de ter-
rene patrie contentione secutus
habetur. **De paupere superbo et**
Octauus. viii. id est abusione
O abusione gradus est pau-
per superbus. Qui nichil habet
in superbia extollitur: cum con-
trario diuitibus seculi non super-
be sapere per apostolum paulum im-
peret. **Quid** ergo stolidius
fieri potest quam illam qui per in-
firmam miseriam uelut in terra
abiectus et extremum iterum
et humilis contristari debuerat.
superbioso superbie tumore infla-
tam mentem contra deum eri-
gere. per quod uicium lapsi corru-
erunt. qui in summo celi codi-
ti erant culmine. **Quid** ergo
uult quasi potens in terram super-
bire: qui pro omnibus hominibus
debuerat humilis apparere: si-
ne de paupertate sua tristitia
habeant: quid a deo accep-
turi sunt pauperes attendat.

Ipse etenim iquit. beati pauperes spiritu.
 quoniam ipsorum est regnum celorum. Recta
 namque dispensatione misericors iudex
 dei. celi regnum illis committit: quibus
 regni terrarum participationem in-
 ter mortales abstulit: ut ipse di-
 ues in celi sede appareat: qui in
 terra nichil penitus procurat.
 Cauendum ergo pauperibus est. ne
 dum per egestatem terrenum regnum
 pretereant: per metis etiam impru-
 dentiam celorum regnum amittant. Cum
 enim dei dispensatione paupertatem
 necessariam accepit: in ipsorum
 arbitrio pendet utrum pauperes
 spiritu sint. Non enim quibuscumque pau-
 peribus celi regna promittuntur:
 sed his tantummodo in quibus diuitia-
 rum inopiam animorum humilitas comi-
 tatur. Pauper enim humilis. pauper
 spiritu appellatur: qui cum egenus for-
 ris tenetur: nunquam in superbiam
 eleuat. Quoniam ad appetenda celo-
 rum regna plus ualet metis humi-
 litas: quam presentiarum diuitiarum
 temporalis paupertas. Etenim humi-
 les qui bene possessas diuitias
 habent possunt pauperes spiritu
 appellari. Superbos autem nichil
 habentes haut dubium est. bini-
 dine paupertatis privari. De qua
 bus utrisque sacra scriptura ita
 loquitur: Est quasi diues cum ni-
 hil habeat: et est quasi pauper
 cum in multis diuitiis sit. Pauper
 ergo in multis diuitiis: est di-
 ues humilis spiritu: et nichil habes
 quasi diues est: pauper superbus
 metis affectu. Nobilis ergo in-
 opia est metis humilitas: et in-
 epte diuitiae sunt. Animorum enor-
 mitas. Proudendum ergo est

pauperibus: ut semetipsos quales
 sint intelligant: et quia rebus conse-
 qui quod cupiunt non ualent: men-
 tis tumore superbiae desinat. **De
 iniquo presidete rex? quod dicitur abusione**
Nonus abusione gradus est.
 Rex iniquus: qui cum iniquo-
 rum rector esse debuerit: in semet-
 ipso nominis sui dignitate non cul-
 todit. Nomen enim regis intellectuali-
 ter hoc retinet: ut subiectis omnibus
 rectoris officium pauet. Sed quilibet
 alios corrigere poterit: qui pro-
 prios mores ne iniqui sint non cor-
 rigit. Quoniam iusticia regis exalta-
 tuesolum: et in ueritate regis solu-
 dantur gubernacula populorum. Iusti-
 tia uero regis est neminem iniuste
 per potentiam opprimere: sine pro-
 ceptis inter uirum et proximum suum
 iuste iudicare. Adueris et pu-
 pullis et uiduis defensor esse:
 cohibere furti. adulteria punire:
 iniquos non exaltare: impudicos et
 hystriones non nutrire: impios de
 terra perdere: parricidas et per-
 iurantes uiuere non sinere: eccle-
 sias defendere: pauperes eleosinus
 alere: iustos super regni negotia
 constituere: senes et sapientes et
 sobrios consiliarios habere: mago-
 rum et aruolorum phitonissarumque
 superstitionibus non intendere: uacua
 diem suam differre: patriam suam
 fortit et iuste contra aduersarios
 defendere. Per omnia in deo confidere:
 prosperitatibus autem non eleuare: in-
 ta aduersa patienter tolerare: fi-
 de catholicam in deum habere: filios
 suos non sine ipse agere: certis
 horis orationibus insistere: ante ho-
 ras congruas non gustare cibum.

De enī terre tuā rex puer est: et cui
principes mane comedāt. Nec reg-
ni prosperitate in presenti faciūt:
et regē ad celestia regna meliora
perducūt. Qui vero regnū scdm
hanc legē nō dispensat: multas
nimīū aduersitates īpern̄ tolerat.
Idcirco enī sepe pax plōz rūpit:
et offendicula de regno suscitāt:
terrāū quoq; fructus diminiūt:
et seruiā populoz īpediuntur:
multi et uari dolores, prosperitate
regni īficiūt. Carozū et liberoz
mors tristitiā cōfert: hostiū in-
tursus pūcias vndiq; uastant.
Bestie armētorū et pecorū greges
dilacerant: tēpestas aeris et he-
misseria turbata, terrāū fecun-
ditate et maris mīsteria phibet:
et aliqñ fulminū ictus segetes
et arborū flores, et pampinos
exciūt. Sup oīa vero regis iust-
itia nō solum pntis impern̄ fa-
ciem obfuscat: sed etiā filios su-
os et nepotes, ne post se regni
hereditate teneat obscurat. Pp̄
piaculū enī salomōis, regnum
domus isrl' dñs de manu filio-
rū eius disperxit: et ppter iusti-
tiā dauid regis lucernā de scie
eius sp̄ ī iherusalē reliq̄t. Ecce
q̄tū iustitia regis seculo ualet,
intuentibz p̄spicue patet. Pax
plōz ē tutamētū patrie, plebis
cōmunitas, munimētū gētis,
aura languozū, hom̄ gaudiū,
tēperies aeris, serenitas maris
terre q; fecūditas, solaciū pau-
perū, hereditas filiozū, et sibi
metipi spes future bñtūdis. At
tñ sciat rex q; sicut ī throno ho-
minū p̄mus cōstitutus ē, sic

et ī penus si iusticiā nō fecerit, pri-
matū habiturū est. Omnes nāq;
quoscuq; p̄tores ī presenti sub se
habuit, sup se modo īplacabili ī
illa pena futura habebit.

Decim⁹ *de x. q̄du. abusiōis.*
Abusiōis gradus est, episcopus
negligēs. Qui gradus sui
honore inter hoīes regit it, s; mi-
nistern sui dignitate corā deo, p
quo legatione fungit nō custodit.
Prīmū nāq; ab ep̄o quid sui nob̄
dignitas tenet īquirat: qm̄ tñ
ep̄us nomē gr̄i sit: speculatoz
īterpretatur. Quare vero specula-
toz p̄titur, et qd a speculatoz re-
quit, dñs ip̄e denudat ita īqui-
ens. Speculatoz dedit te domui
israhel. Audies ergo sermonem
ex ore meo: nūtiabis eis ex me.
Si autē uideris gladiū uenire,
et tu nō anūtiaueris ut tueri
tur ip̄ius a via sua, ip̄e quidem
ip̄ius in īiquitate sua moriet:
sanguinem vero eius de manu
tua requirā. Si autē anūtiaueris,
et ille non fuerit reuersus,
ip̄e quidem in īiquitate sua mori-
etur: sed tu aīam tuā liberaasti.
Decet ergo ep̄m, oīm quibz ī spe-
cula positus est p̄tā diligēter
attendere, et postq̄ attendērit,
sermone si potuerit et actu cor
rigere, et si nō potuerit iuxta e-
uangelij regulā scelerū opera
rios declinare. Si autē inquit
ī euāgelio dñs peccauerit in
te frater tuus, corripe illū īter
te et ip̄m solū. Si te audierit,
luxatus eris fratrem tuū: si te
nō audierit adhibe tecū adhuc
unū uel duos, ut ī ore duozū
uel triū testū stet om̄c ubū. Si il

los nō audierit. dic ecclesie. Si ec-
 clesia nō audierit. sit tibi sic
 ethnicus et publicanus. Talior-
 dine expellendus ē quicūq; doc-
 tori uel episcopo adheret: et qui
 tali ordine expulsus fuerit: ab a-
 lio doctore uel episcopo recipi nō
 debet. De sacerdote nāq; scriptū
 est i lege uidiuā aut repudiata
 nō accipiet uxore. Qui ergo ex-
 uocatum illā a catholico sibi u-
 git. ille recipit uirā sacerdoti sū-
 in qd per xpianorū genus elec-
 tū est excedit. Hac rācōe episco-
 pū ad eos quib; i speculatione
 positus est esse oportet. Ceterū
 uero qualis i semetipso esse debe-
 at paulus aplūs exponit. ut ad
 gradū episcopi ueniēs. sit sobri-
 us prudens. castus sapiens. mo-
 destus hospitalis. filios habens
 subditos cū omī castitate. testi-
 moniū habēs bonū ab hīs qui
 foris sunt. profertens doctrine fide-
 lem sermone. Ante episcopatū
 nō plures habens uxores q̄ vnā.
 nō p̄uissor nō bilinguis. nō ebri-
 osus. nō neophitus. ut per hoc
 ipse ostendat i opere: qd̄ alios
 docet i sermone doctrine. Caue-
 ant ergo negligētes episcopi.
 quia i tempore uidiute dñs p̄c-
 p̄hētā cōquerit. Pastores mul-
 ti demoliti sunt iplm̄ meum.
 et nō pascebāt gregē meū pas-
 tores sed pascebant semetipos.
 Sed potius pauent hī quos
 cōstituit dñs sup familia suā
 dare illis abū in tēpore suo me-
 surā tritici. purā salicet et pro-
 bātā doctrinā. q̄tin⁹ dño uci-
 ente mereant̄ audire. Fuge ser-

ue bone et fidelis. quia super
 pauca fuisti fidelis sup multa
 te cōstitua i tra i gaudiū dñi
 tui. **Vndecim⁹ grad⁹ abusiōis**

Undecim⁹ abusiōis ḡdus
 est plebs sine disciplina
 Que dū discipline exercitacō-
 nibus nō seruit: quasi se per-
 didit laqueo cōstringit. Ira
 enī dñi absq; discipline rigore
 nō euadit: atq; idcirco psalmis-
 te uolūz i discipline plebi
 p̄dicatur. Apphendite discipli-
 nā nequādo irascat̄ dñs. Dis-
 ciplina uero est mox ordinata
 correctio: et maiorū p̄cedentū
 regularū obseruatio. De qua
 disciplina aplūs loq̄tur ita di-
 cēns. In disciplina p̄seuerate:
 tāq̄ filiis uobis se offert deus.
 Et si extra disciplinā estis: cui
 p̄cipites estis: Omēs enī ad-
 ulteri et nō filii estis. Qui ergo
 adulteri sine disciplina sunt:
 celestis regni hereditatē non
 capiūt. Filii autē paterne dis-
 cipline correctōes ferūt. et he-
 reditatē quāq; recipere posse nō
 desperāt. De qua etiā discipli-
 na ysayas quidē i discipline
 plebi predicat dicens. Quies-
 cite agere puerse: discite bene-
 facere. Et ad eandē psalmista
 cōsona uoce psallit dicens. De-
 ctina a malo et fac bonū. Inse-
 lux ergo est: qui abiit discipli-
 nā. Audet enī ex milites aliq̄.
 qui dñm trucidantes. nō eius
 staderūt tunicā qui ecclesie xpi
 scandit disciplinā. Sicut ei tu-
 nica totū corpus p̄ter caput
 tegitur: ita disciplina omīs

ecclesia p̄ter xpm̄ qui ecclesie
caput est. et sub disciplina nō
est. protegitur et ornatur. Ipsa
vero tunica cōtexta desup fue-
rat per totū. quia eadē disci-
plina ecclesie a dño de celo tri-
buitur et integratur. De qua do-
min⁹ cū ad patre ascendisset
postq̄ resurrexisset a mortuis.
ad ap̄los suos loq̄bat: vos at̄
sedete hic ī ciuitate. quousq̄
id uamū uirtute abextello Tu-
nica ergo corp̄is xpi disciplina
ecclesie est. Qui autē extra dis-
ciplinā est: alien⁹ ē a corpore
xpi. Nō scindam⁹ ergo illā. sed
sorciam⁹ de illa. id ē nō soluiam⁹
q̄q̄ de mandatis dñi: sed un⁹
quisq̄ in quo uocatus est. in eo
p̄maneat apud deū. *De p̄lo s̄n*

Duo de lege. xij. grad⁹ abu-
sim⁹ abusiōis graduse
p̄lus sine lege. qui dū dicta
et legū sacra contempnit: per di-
uersas errorū uias eundo in
perditōis laqueū incurrit.
De quibz vn⁹ sub persona p̄-
uariatoris p̄li hūanū gen⁹
p̄pheta ita deplangit. Nos at̄
sicut oues errauim⁹: vnus-
quisq̄ ī uia suā declinauit.
De quibz vn⁹ etiā eadē sapi-
entia loquitur per salomonē.
azulte uie vidētur hōibz: rec-
te: et nouissimā earū ducunt
ad mortē. Que utiqz multe
p̄diabōis uie tūt iccedūt: cū
vna regalis uia. lex dei uide-
litet. que neqz ad dexteram
neqz ad sinistrā declinat. per
negligentiā deserit. De qua
saluet uia dñs ih̄s xp̄s

qui est finis legis ad iusticiā oī
credēti denūciat. Ego sum uia
et ueritas et uita: nemo uenit
ad patrē nisi per me. Ad quā ui-
am omēs hoies cōiter iuitat di-
cens. Venite ad me omēs qui la-
boratis et onerati estis. et ego
reficiā uos. quia nō est p̄sona:
acceptio apud deū ubi nō est in-
deus neqz gretus masculus et
fēia. seruus et liber. barbarus
et scita: sed oīa et ī oībus xp̄s.
Omēs enī vnū sunt ī xp̄o ih̄i.
Dū ergo finis legis ē xp̄s: qui
sine lege sūt: sine xp̄o sūt. Igit̄
p̄lus sine lege: p̄lus sine xp̄o
est. Abusiū ergo ī tēporibz euā-
gelii p̄lin sine lege uel sine xp̄o
fieri constat: qm̄ ap̄lis ī ciuitas
gētes p̄dicationis licētia datae:
qm̄ tonitruū euāgelii seculi p̄ par-
tes itonuit: qm̄ gentes que non
sectabātur iusticiā apprehenderūt
iusticiā: qm̄ qui longe fuerant.
facti sūt p̄pe in sanguine xp̄i. Q
aliqui non p̄lus: nūc at̄ p̄lus
dei in xp̄o. Qm̄ est tēpus accepta-
bile et dies salutis: et tēpora te-
frigerii ī conspū altissimi. Qm̄
vnaqz gens habet testē resur-
rectionis: qm̄ ip̄e p̄testat̄ dies.
Ecce ego uobiscū sum oībus di-
ebus. usqz ad cōsumacōē sc̄li.
Nō fiam⁹ itaqz sine xp̄o ī hoc
tēpore transitorio: ne sine no-
bis xp̄s ēē incipiat ī futū.

Explicit

*Incipit liber b̄ni augustini ep̄i
de cura agenda p̄ mortuis.
ad paulinū ep̄m nolensem.*

Diu sanctitati tue
 coepiscopo pauli-
 ne rescriptoru de-
 bitor fui: ex quo
 michi scripsisti p
 hoies filie nre re-
 ligiosissime flore: quezes a me
 utru prosit cuiqz post mortem.
 q corpus eius apud sancti ali-
 cui? ecclesia sepelit. Hoc ei abs-
 te vidua memorata petuerat.
 pro defuncto i eis partib; filio suo.
 et rescripseras cosolas ea. idqz e-
 iam nuaans de cadauere fide-
 lis i uiuicis qnegn. qd materno
 et pio afftu desiderauit ee comple-
 tu: ut salicet i beatissimu felias
 cofessoris basilica poneret. Qua
 occasione factu est: ut per eode
 perlatores learu tuaru etiam
 michi scriberes. i geres hui? te-
 modi questione? atqz ut respon-
 dere quid michi inde uideret ex-
 postens: nec tacens ipe qd senti-
 as? na dicit uideri tibi no esse i-
 anes motus aioz religiosoz atqz
 fidelu: pro suis ista curanai.
 Ad iugis etia vacare no posse qd
 vniuersa pro defunctis ecclesia
 supplicare cosueuit: ut hu et illud
 conia possit. hoi prodesse post
 morte. si fide suoz humado eius
 corpori talis puideat locus:
 i quo appareat oppitulaco etiam
 isto modo. qfita sanctor. Sed
 ai hec ita sint: quo hui opinio-
 ni cotrariu no sit qd ait apls:
 omes eni stabim? ante tribu-
 nal xpi. ut referat vnusquisqz
 sidm ea que per corpus gessit
 siue bonu siue malu: non te-
 laus uideri significas. Nec qp

pe aplica sententia ante morte
 amonet fieri qd possit pdesse
 post morte: no tunc qn ueti-
 piendu est. qd quisqz gesserit
 ante morte. Veru hec ita sol-
 uit? questio? qm quoda vite
~~vite~~ genere acquirit? du in hoc
 corpore uiuit? ut aliqd adiuuet
 ista defictis: ac per hoc setun-
 du ea que per corpus gesserut.
 eis q post morte religiose pro
 illis facta fuerit adiuuet. Snt
 eni quos nichil oino adiuuat
 ista. Siue pro eis fiant. quoru
 ta mala sut merita ut nec tali-
 bus digni sint adiuuari: siue
 pro eis quoru ta bona ut talib;
 no idigeant adiuuetis. Gene-
 re igit vite qd gessit quisqz per
 corpus effiat. ut profint uel no
 profint qauqz pro illo pie fiunt
 cu reliquit corpus. I la meritum
 per qd ista profint. si nullu cōpa-
 ratu est i hac vita: frustra post hac
 qrit? uita. Ita fit ut neqz iamiter
 ecclesia uel suoru cura p defictis
 qd potuerit religiois impendat
 et ferat vnusquisqz sedm ea que
 gessit per corpus siue bonu siue
 malu. reddente dno vnicuiqz se-
 cundū opera eius. Ut eni hoc
 qd ipendit? possit ei prodesse
 post corpus: i ea vita est acqui-
 situ qua gessit i corpore. Note-
 rat iquisitioni tue sufficere me-
 a ista breuis responsio: sed qa
 alia moueat quib; responden-
 du est parūper attende. In ma-
 chabeozu libris legim? oblatu
 pro mortuis sacrificiu. et si nulsqz
 i septuibus uetib; oino legetur. non
 parua est vniuerse ecclesie que

i hac consuetudine claret auc-
 toritas ubi i precibus sacerdotu
 que dno deo ad eius altare fu-
 duatur. locu suu habet etia co-
 mendaco mortuoru. ¶ Sed u-
 trū aliqd prosit aie mortuo
 tus corpus sui. operosius i-
 quirendū est. At primū utrū
 intersit aliqd ad inferenda
 uel augenda miserā posth
 hac vitam spiritibus hominū
 si eorū corpora sepulta nō fue-
 rint: nō secūdu opinione ut
 aīq; uulgatā. sed potius scdm
 religionis nre lras sacras ē vi-
 dendū. Neq; enī credendū est
 sicut apud maione legitur:
 insepultos nauigādo atq; tra-
 secundo ifernali amne phibei
 quia saluet nec ripas datur
 horrendas et rauca flucta tns-
 portare priusq; sedibus ossa qui-
 euerit. Quis cor xpianū incli-
 net hms poetis fabulosisq; fig-
 mētis? cū dñs ihus iter manus
 iūmicorū qui eorū corpora in
 ptate haberet. ut securi occi-
 berent xpiani. nec capillū ca-
 pitis eorū asserat periturū. ex-
 hortās ne timeant eos qui cū
 corpus occiderit āplus nō ha-
 bent qd faciāt: Unde i primo
 libro de ciuitate dei satis qñtū
 existimo sum locutus ut eorum
 dentē retonderē qui barbarā
 uastitate quā pāpue nuper ro-
 ma pessa est. xpianis tēpori-
 bus iputando etia id obiciūt
 qd sius illic nō subuenerit xps.
 et quib; responsū fuerat aīas
 fidelū pro fidei meritis ab il-
 lo fuisse susceptas. insultant

de cadaueribus i sepultis. Totū ita
 qd istū de sepultura locū uerbis
 talibus explicauī. At enī i tāta ip-
 strage corporū nec sepeliri potu-
 erūt. ¶ Neq; istud pia fides nūmū
 reformidat tenēs p:dictū. nec
 absumētes bestias resurrectu-
 ris corporibus obfuturas quo-
 capillus capitis nō peribit. ¶ Iul-
 lomō diceret ueritas. nolite ti-
 mere eos qui occidūt corpus.
 aīam autē nō possūt occidere:
 si qdā obesset future uite qdāq;
 iūmia de corporibus occisorū face-
 uolūssent. ¶ Ipsi forte quispiam
 sic absurdus est ut cōtendat e-
 os qui corpus occidūt nō debe-
 timeri ante mortē ne corpus oc-
 cidāt: et timeri debere post mor-
 tē ne corpus occisū sepeliri non
 sināt. falsū est ergo qd ait qd cor-
 pus occidūt et postea nō habet
 qd faciāt: si habent tanta qd de
 cadaueribus faciāt. Absit ut falsū
 sit qd ueritas dixit. Dicitū est
 enī aliqd eos facere cū occidūt.
 quia i corpore sensus ē occiden-
 do: postea uero nichil habere
 qd faciāt: quia nullus sensus
 est i corpe occiso. ¶ Multa itaq;
 corpa xpianorū terra nō tenet:
 sed nullū eorū quisq; a celo et
 terra separauit: quā totā im-
 plet p:senā sui. qui nouit vn-
 de resuscitet qd creauit. Dicit
 quippe i psalmo. Posuerūt mor-
 talia seruorū suorū cestas vola-
 tilibus celi: carnes sanctorū tuo-
 rū bestis terre. Effuderūt sā-
 guine eorū tāq; aquā i arci-
 tu iherusale: et nō erat qui se-
 peliret. Sed magis ad exag-

granda crudelitate coru qui ista
 fecerunt: no ad coru infidelita-
 tem qui ista pessi sunt. Cuius
 eni hec i cōspectu homi diuin et
 dira videatur: sed piosa est i
 cōspcū dñi mors sanctorū eius
 Pnde ista oia id est curatio fu-
 neris: conditio sepulture. pōpa
 exequiarū. magis sūt viuorū
 solacia: q̄ subsidia mortuorū.
 Si aliqd̄ pdest ipio sepultura
 piosa: oberit pio. vilis aut nī-
 la. **P**redaras exequias i cōspcū
 homi purpurato illi diuiti tur-
 ba exhibuit fauloz: sed multo
 clariores i cōspcū dñi. vlcero-
 so illi pauperi ministeriū pbu-
 it angeloz: qui cū nō extulerūt
 i marmorū tumulū: sed sustu-
 lerūt i abrahe sinū. **R**idet hec
 illi: contra quos defendendam
 suscipim⁹ ciuitate dei. **V**eruptū
 si sepulture curā etiā corū phi-
 lozophi cōtēpserūt: et sepe vni-
 uersi exercitatus dñi pro terrena
 patria morerētur. ubi postea
 iacerēt. uel quib; bestis esca fi-
 erent nō curauerūt: licet q̄
 de hac re poetis plausibiliter
 dicere **C**elo tegitur qui nō hab;
 vnam: q̄nto min⁹ debet de cor-
 porib; i sepultis insultare xpia-
 nis quib; et ipius carnis men-
 brorū q̄ oim reformaco. nō so-
 lū ex terra uerū etiā ex aliorū
 elementoz secretissimo sinu q̄
 delapsa cadauera recesserunt.
 i tēporis pūcto reddenda et re-
 duntegranda pmittit: **N**ec idē
 o tamen cōtēpnenda et abuti-
 enda sūt corpa defunctorū: max-
 imeq; iustoz atq; fidelū: quib;

tāq; organis et valis ad oia
 bona opera scūs vsus ē sp̄s.
Si enī paterna vestis et anu-
 lus at si qd̄ ē hui⁹ mori. tanto
 cari⁹ est posteris q̄nto erga
 parētes maior affectus: nul-
 lo modo ipa spernēda sūt corpa.
 que utiq; multo familiarius
 atq; cōiunctius q̄ qlibet idume-
 ta gestam⁹. **H**ec enī nō ad or-
 namentū uel adiutoriū qd̄ adhi-
 bet extrinsecus. sed ad ipsam
 naturā hoīs pertinet. **U**nde et
 antiquoz iustorū funera. offi-
 ciosa pietate curata sūt. et exe-
 que celebrate et sepultum pro-
 uisa. ipiq; cū uiuerēt de sepeli-
 endis uel etiā transferendis
 suis corpibus filijs mādauē-
 rūt. **E**t thobias sepeliēdo mor-
 tuos deū promeruisse teste an-
 gelo cōmēdat. **I**pse quoq; dñs
 die tercio resurrecturus religi-
 ose mulieris bonū opus pduat
 pducandūq; cōmēdat: q̄ vn-
 gentū piosum super mēbra ei⁹
 effuderit atq; hoc ad sepeliēdū
 cū fecerit. **E**t laudabiliter cōmē-
 morātur i euāgelio qui corp⁹ ei⁹
 de cruce acceptum diligēter at-
 q; honorifice tegendū sepeliē-
 dūq; curarūt. **V**erū iste aucto-
 ritates nō hoc amonet q̄ isit
 ullus cadauerib; sensus: sed
 ad dei prouidentiam. cui placet
 etiā talia pietatis officia corpa
 quoq; mortuorū ptinē signifi-
 cant: ppter fidē resurrectionis
 astruendā. **U**bi et illud salubri-
 ter discurat: q̄nta possit cē remu-
 neratō pro elemosinis q̄s vi-
 uentib; et senentib; exhibem⁹.

Ca. iii.

si nō hoc apud deū perit. qđ exa-
 nimus hominū mēbris. officio
 diligētiāq; p̄soluit. Sūt quidē
 et alia que sancti p̄uarche de
 corporib; suis ul' cōdiendis ul'
 transferendis: p̄phetico spū dic-
 ta itelligi voluerūt. Nō autem
 hic locus est ut ea p̄tractemus
 cū sufficiāt ista q̄ dixim⁹. Sed si
 ea que sustentandis viuētib;
 sūt necessaria: sicut victus et
 amictus q̄uis cū graui afflic-
 tione desint: nō frangūt ī boīs
 perferendi tolerandiq; uirtutē:
 nec eradicāt ex aīo pietatē. sed
 exaceratā faciūt fecūdiorem:
 q̄nto magis cū desūt ea que cu-
 randis funerib; cōdiendisq;
 corpib; defūctorū solēt exhiberi:
 nō efficiūt miserōs ī occultis
 piorū sedib; iā quictos. Ac per
 hoc q̄n ista cadauerib; mortu-
 orū xpianorū ī illa magne urb
 uel etiā aliorū oppidorū uasta-
 tione defuerūt: nec uiuorum
 culpa est qui nō potuerūt ista
 p̄ficere: nec mortuorū pena q̄
 nō potuerūt ista sentire. Nec
 est mea de sepulture causa at-
 q; rācōe sententia: quā p̄pterea
 ex alio libro meo ī istū trāstuli:
 quia fatalius hoc a me recen-
 sēri potuit: q̄ idipm̄ alio mō
 eloquēdū fuit. Nō si verū est:
 p̄fecto etiā prouis⁹ sepeliēdis
 corporib; locus apud mēoriā
 sanctorū bone ē affectōis hu-
 mane erga funera suorū: quōsi
 nōnulla religio ē ut sepeliānt:
 nō p̄t nulla esse q̄n ubi sepeli-
 antur attendit. Sed cū talia
 uiuorū solacia requirūt: q̄b;

Ca. iiii.

corū pius ī suos aīm⁹ appareat:
 nō video quō sint adiūmēta mor-
 tuorū. nisi ad hoc ut dū recolūt
 ubi sunt posita corū quos diligit
 corpora: eisdem sanctis illos tā-
 q̄ patronis susceptos. apud do-
 minū uiuandos orando cōmē-
 dent. Nō quidem facere possēt:
 etiā si talib; locis eos humiare
 nō possent. Sed nō ob aliud me-
 morie uel monumēta dicūt
 ea que īsignita sūt sepulchra
 mortuorū: nisi q̄a eos qui uiuē-
 tū oculis morte subtrahit sūt.
 ne obliuione etiā cordib; sub-
 trahātur ī memoriā reuocant:
 et amōnēdo faciūt cogitari. Nā
 et memoriē nomē id apertissime
 ostendit. Et monumētū eo q̄
 moneat mentē id ē amoneat
 nūcupatur. Inter qđ et greci
 thāemion uocāt qđ nos monu-
 mētū seu memoriā appellam⁹.
 q̄n lingua corū mēoria ipsa q̄
 meminim⁹ dicitur. Cū itaq; re-
 colit aīm⁹ ubi sepultū sit km̄
 corpus. et occurrat locus noīe
 martiris uenerabilis: eidem
 martiri aīam diletā cōmēdat
 recordātib; et monētis affectus
 qui affūs cū defūctis a fidelib;
 km̄is exhibet: cū prodesse du-
 biū nō est hms. qui cū in corpe
 uiuēt. talia sibi post hāc ui-
 tā prodesse meruerūt. Verū et
 si aliqua necessitas uel humani
 corpora. uel ī talib; locis huma-
 ri nulla data facultate p̄mit-
 tat: nō sūt p̄termittēde suppli-
 cātes pro spiritib; mortuorū.
 quas faciendas pro oībus ī xpi-
 ana societate defūctis etiā tā

Ca. b.

tis noibus eoru. sub generali co-
 memoracoe suscepit ecclesia?
 ut quibz ad ista desunt paren-
 tes aut filij aut quicunqz cogna-
 ti uel amia: ab vna eis exhibe-
 ant pia matre coi. Si aute de-
 essent iste supplicacoes que fiut
 recta fide ac pietate pro mortuis:
 puto q nichil prodesset spiri-
 bus eoz: qlibet locis sanctis ex
 anima corpora poneretur. Cu
 ergo fidelis mater fidelis filij de-
 functi corpus desiderauit i ba-
 silica martiris poni: si qdem
 credidit eius aiām meritis mar-
 tiris adiuuari: hoc qd ita credi-
 dit supplicacō queda fuit: et h
 profuit: si quid pfuit. Et qd ad
 idem sepulchrū aiō recurrit et
 filiū precibz magis magisqz co-
 mendat: adiuuat defuncti spm.
 nō mortui corporis locus: sed ex
 loa memoria viuus matris af-
 fectus. Simul ei et quis et cui
 comēdatus sit: nō utiqz ifrut-
 tuose religiosa mentem pre-
 cūtas attingit. Nā et orātes de
 mēbris sui corporis faciūt: qd
 supplicantiabz congruit: cū ge-
 nua figūt. cū extendūt manū
 uel etiam psteruūt solo: et si
 quid aliud faciūt visibiliter:
 quis eoru iuisibilis volūtas
 et cordis itencio deo nota sit:
 nec ille idigeat hns idicis ut
 aiūmus ei pandat: huānus: sed
 hns magis scipm excitat homo
 ad orādum. gemendūqz hūilū
 atqz feruētius. Et nescio quō hū
 motus corporis fieri nisi motu a-
 nimi pcedente nō possit: eis de-
 curfus exterius visibilit fac-

tis ille iterior iuisibilis qui eos
 fecit augetur: ac per hoc cordis
 affectus qui ut fieret ista pces-
 sit: quia facta sunt crescat. De-
 riptm si eo modo quisqz teneat
 uel etiā liget: ut hec de suis mē-
 bris facere nequeat: nō ideo nō
 orat iterior homo: et ante oculo
 dei i secretissimo cubili ubi
 cōpūgit sternit: Ita etiā cum
 plurimū iterfit ubi ponat cor-
 pus mortui sui qui pro spū ei
 deo supplicat: quia et pcedens
 affectus locū elegit scām. et illic
 corpore posito. reor: datus lo-
 cus sanctus eū qui pcesserat
 renouat et auget affectū: mē-
 tiā si nō possit ubi religiosus a-
 nimus elegit humare que di-
 liget. nullo mō debet a suppli-
 cationibz necessariis i eius co-
 mendacione cessare: ubicunqz ei
 iaceat ul' nō iaceat defuncti caro.
 spiritui requies acquirēda est:
 qui cū inde exiret secū abstulit
 sensū: quo iteresse possit quō
 quisqz sit. siue i bonis siue i ma-
 lis. Nec ab ea carne expectat
 adiuuari suam uitam cū pre-
 bebat ipe vitā quā detraxit ex-
 cedens. et redditurus ē redies:
 qm nō caro spiritui. sed spiritus
 carni etiā ipsius resurrectois
 meritū cōparat: utriū ad penā
 an ad gloriā reuiuiscat. **¶** Legi-
 mus in ecclesiastica historia
 quā grece scripsit eusebius. et
 i latinā linguā uertit rufinū.
 martiriū corpora i gallijs cani-
 bus exposita: canūqz reliqas
 atqz ossa mortuoz usqz ad ex-
 tremā consupcionē ignibus

Ca. vj.

condemata: eosdemque tunc flu-
uio rodano ne quod ad memoriam
qualitatemque relinqueret insparfos.
Quod non ob aliud credendum est
diuinitus fuisse premissum: nisi
ut disceret christianus confitendo
christum. dum contempnit hanc vitam:
multo magis contempnere sepul-
turam. Hoc enim quod ingenti seueri-
a de corporibus martirum factum est.
si eis quodque noceret quominus bene
requiesceret eorum iunctissimi spiritus.
non utique fieri sineret. **Ne ipsa**
ergo declaratum est non ideo dix-
isse dominum. nolite timere eos qui
corpus occidunt et postea non ha-
bent quid faciant: quod non esset
premissurus aliquid eos facere de
suorum corporibus mortuorum: sed
quoniam quodquod facere premissi esset. nichil
quo minueret christiana de-
functorum felicitas fieret: nichil
inde ad sensum viuicium post
mortem pueniret: nichil ad detri-
mentum saltem corporum ipsorum
quo minus integra resurgerent
perstineret. **Et tamen** ex illo humani
cordis affectu quo nemo unquam
carne suam odio habet. si cog-
noscat homines aliquid post mortem
sua suis corporibus defuturum.
quod in sua cuiusque gente uel patri-
a poscat solepnitas sepulture.
contristatur ut homines: et quod post
mortem ad eos non pertinet. ante mor-
tem suis corporibus pertimescunt: ita ut
inueniat in regnorum libris deus
per prophetam minari alteri prophete
qui eius transgressus est uerbum.
quod non inferret cadauer eius in se-
pulchrum patrum eius. **Que scrip-
tura** sic se habet. **Hec** dicit do-

minus. **Quia** iobediens fuisti
ori domini et non custodisti manda-
tum quod tibi precepit dominus deus tuus:
et reuersus es et comedisti panem
et bibisti aquam. in loco quo prece-
pi tibi ne comederes panem ne-
que biberes aquam: non inferetur
cadauer tuum in sepulchrum patrum
tuorum. **Quanta** hec pena pende-
da sit si secundum euangelium cogite-
mus ubi post corpus occisum
nichil metuendum didicimus esse.
ne membra exanima patiantur:
nec pena dicenda est. **Si** autem
humanum erga carnem suam
consideremus affectum: potuit
inde terri uel contristari uiuum.
quod sensurus non erat mortuus:
et hec erat pena: quoniam dolebat
animus id de suo corpore futurum:
quoniam cum fieret non doleat. **Hat-**
tenus enim uoluit dominus seruum
suum plectere: qui non sua cotu-
mactia spreuerat preceptum eius
implere: sed aliena decipiente
fallacia obedire se credidit: quoniam
non obediuit. **Neque** enim putandum
est ita fuisse iteremptum mortu-
bestie. ut ad supplicium tartare-
um eius anima impeteret: quoniam quod
ipsum eius corpus idem leo qui
occiderat custodiuit: inuenit
etiam quo uehebat illeso. et si
nihil tamen illa immani fera irrepi-
da presentia ad sui domini funus
astante. **Quo** mirabili signo
apparet hominem dei. correctum
esse potius temporaliter usque ad
mortem: quam punitum esse post mor-
tem. **De** qua re apostolus tamen propter quod
dam offensas commemorasset infir-
mitates mortesque multorum:

si nos iquit ipos iudicarem? a dno no iudicarem. Cu iudicam aute a dno corripim: ne cum mudo dapnem. Cum sane ipe qui deceperit. i monumeto p pro satis honorifice sepeliuit. seq sepeliendu iuxta eius ossa turauit: ita sperans pari posse quoq ossib; suis. cu ueniret tepus qn scdm hois dei ppheta am iosias rex iuda i illa terra multoru eruit ossa mortuoz: eisdemq ossib; sacrilega altaria. que sculptilib; constituta erat funestauit. Peperit quippe illi monumeto. ubi iacebat ppheta qui ante anos ampliq q trecentos ista pdixerat: et p ipm nec illius qui eu seduxerat sepultura violata est. Affectu namq illo quo nemo vniq carne sua odio habet prouiderat. iudaueri suo: qui occiderat me dano aiā suam. Ex hoc igit q quisq carnē suam naturaliter diligit: et illi pena fuit ad discere. nō eū futurū i sepulchro patru suozū: et huic cura prospicere. ut parceret ossib; suis: si iuxta eū iaceret: au? sepulchru nemo violaret. Nunc affectu martires xpi. certantes pro ueritate uicerunt. Nec mirū quia cōtempserūt qd nō fuerant pacta morte sensuri: qui nō potuerūt eis. quos uiuētes senaebāt cruciatib; uina. Poterat utiq deus qui leonē prophete corpus qd occiderat ulterius nō pmisit attingere. et fecit de pemptore custodē: poterat inq a suoz iunctis cor-

porib;. tunc quib; fuerat obiecta phibere: poterat et ipaz hoim innumerabilib; modis terrere seuitā: ne cadauera icendere. ne cineres dispergere auderet. Sed hoc quoq experimētū. multiplici uarietati teptacionū deesse nō debuit: ne fortitudo cōfessionis que imanitati persecucionis pro corporis salute nō cederet: pro sepulchri honore trepidaret. Postremo ne fides resurrectois: consupacionē corporū formidaret. Debuerūt ergo et ista pmitti: ut etiā post hec tāti horrozis exempla martires in xpi cōfessione feruētes. huius quoq testes fierēt ueritatis: i qua didicerāt. eos a quib; sua corpora iuncterētur postea nichil habere qd facerēt. Qm qdqd mortuus corporib; faceret utiq nichil facerent qn i carne oī uita carente. nec aliqd sentire posset qui inde migrauit: nec aliquid inde perdere qui creauit. Sed iter hec que fiebat de corporib; occisoz cū martires non ea metuētes magna fortitudine paterēt: tñ apud fratres luctus igens erat. qn illa dabatur potestas sanctorū finerib; iusta psoluere: nec occulte subtrahere aliqd sicut eadem testatur historia crudelū custodū uigilie pmittebant. Ita cū illos qui occisi fuerāt in dilaceracione mēbroz suozum i cōflagracōe ossū in displicē tinerū miseria nulla cōtingeret: istos tñ qui nichil eoz sepelire poterat magna miseria

Ca. viij.

cruciabat: quia hinc nullomō
 sentientib; ipi quodāmodo se-
 tiebant. et ubi iā illoz nulla
 erat passio. erat iustozū mise-
 ra cōpassio. Scādu istā quam
 dixi miseram cōpassionē lau-
 datur illi et a rege dauid bene-
 dicuntur: qui saulis et ionathe
 ossibus aridis sepulture mi-
 misericordiā prestiterūt. Que
 tandē misericordiā p̄stat nūhil
 sentientib;: An forte hoc reuo-
 candū est ad illā opinuonem
 q̄ inferni flumiū insepulta nō
 poterant transire: Absit h̄
 a fide xp̄iana. Alioqn pessimē
 actū est cū tanta martirū mi-
 titudine quozū nō potuerūt
 corpora sepeliri: et fallaciter
 eis ueritas dixit. Nolite time-
 eos qui occidūt corpus et pos-
 tea nō habent quid faciant:
 si eis tanta mala facere potue-
 rūt quib; impedirent ad loca
 exoptata transire. Sed q̄ h̄
 sine ulla dubitacōe falsissimū
 est: nec aliquid obest fidelib;
 negata eoz corporib; sepul-
 tura: nec aliquid si exhibea-
 tur infidelib; prodest: cur er-
 go illi qui saulē et eius filiū
 sepelierūt. nō solū misericor-
 diam fecisse dicuntur. sed ex h̄
 a rege pro benedicuntur: nisi
 quia bene afficiūt corda mi-
 serantū. quādo ea dolet mor-
 tuoz corporib; alienis: que
 illo affectu quo nemo unq̄
 carnem suam odio habet. no-
 lūt fieri post mortē suā corpo-
 rib; suis: et qd̄ sibi exhiberi
 volunt quādo sensuri nō sūt.

alius nō sentientib; curat exhibē-
 dū ipsi sentiant. *¶ Ca. x.*
Darūtur uisa quedā que
 huic disputaōi nō neg-
 ligendā uideant inferre quel-
 tionē. Ferūtur quippe mortui
 nōnulli uel i sompnis uel alio
 quocūq; modo apparuisse uiuē-
 tib;: atq; ubi eoz corpora late-
 rent inhumata nescientibus.
 lotisq; mōstratis admonuit
 se: ut sibi sepultura q̄ defuerat
 preberet. *¶* Hec si falsa esse respō-
 derim? cōtra quozūdā septa
 fidelū et contra eozū sensus
 qui talia sibi accidisse con-
 firmant: ipudēter cōtrauenire
 uidebim;. Sed respondendū ē.
 nō ideo putādū esse mortuos
 ista sentire: quia hec uel indi-
 care uel petere uident i somp-
 nis. Nam et uiuētes sepe appa-
 rent uiuētib; dormientib;: dū
 seipsi nesciūt apparere: et ab eis
 h̄ q̄ somniauerūt audiūt: dicētib; q̄
 eos i sompnis uiderūt agētes aliq̄ ul
 loquētes. Si ergo me p̄t aliq̄ i sompnis
 uidere sibi aliq̄ qd̄ factū ē i dicitante
 ul' etiā qd̄ futurū ē p̄nūciatē cū id ego
 p̄t susignore et oīno nō cure. nō so-
 lum qd̄ ille somniet: sed utri
 dormiente me uigilet: an ui-
 gilante me dormiat: an vno
 eodemq; tpe uigilem? ambo.
 siue dormiam? qm̄ ille somni-
 um uidet in quo me uidet: qd̄
 mirū si nescientes mortui. nec
 ista sentientes. tñ a uiuētib; uideant
 in sompnis et aliquid
 dicant qd̄ euigilātes uerū ēē
 cognoscant? Angelicis igitur
 operacionib; fieri credideri.

sive pmittat desuper. sive iubeatur ut aliqd dicere de sepeliendis corporibz suis uideatur i sompnis: cu id penit? nesciat quoz illa sunt corpora. Sepultura autem aliqn utiliter fit. siue ad uiuoz qualecuqz solacium ad quos pertinent illi mortui quoz apparent ymagines somniantibz: siue ut hms amonitionibz generi humano sepulture comendetur huanitas: que licet defunctis no opitulet: culpada tamen irreligiositate negligit. Aliqn autem fallacibus visis. hoies i magnos nutur errores: quos talia peti uisu est. Velut si quisqz uideat in sompnis. qd enneas uidisse apud iferos. poetica fallitate narratur: et ei cuiuspiam non sepulta appareat ymago. loqturqz talia qualia locutus fertur fuisse palinurus. et cum euigilauerit. ibi corpus eius iueniat. ubi iacere thumatum cu sompnia ret audiuit. amonitus et rogatus ut sepeliret iuentu: et quia id ueru esse coepit. credat ideo mortuos sepeliri ut eoru aie ad loca traseant: unde i sepulcroz aias. iferna phiberi lege somnauit. Nonne ista credes per plurimu a lege ueritatis exorbitat? Sic at infirmitas humana sese habet. ut que mortuum i sompnis quisqz uiderit. ipsius aiam se uidere arbitrat: cu autem uiuu simuliter sompnauerit: no eius aiam neqz corpus. sed hois similitudine sibi apparuisse no dubitet: quasi no

possint et mortuorum hoim eodem modo ne scienciu. no aie sed similitudines apparere dormientibz. **P**ro certo cu mediolani essem? audiuium? qd cu debitu repeteretur a quoda defuncti pris cautione prolata. qd filio nesciente a pre ia fuerat psolutu: cotristari homo grauissime cepit atqz mirari qd ei pater mories non dixerit quid deberet. cu fecisset etia testamentu. Tunc nimis anxio apparuit idem pater ei i sompnis: et ubi esset reuocatu qd illa cautio vacuata fuerat idicauit. Quo iuento iuuenis atqz mostrato: no solu fallidibz calupniis pulsauit: s; etia pnu recepit cyrographu. qd pre no receperat quando e petunia persoluta. Hic itaqz putatur aia hois curu gessisse p filio: et ad eu uenisse dormiente: ut docens qd ignorabat magna cum molestia liberaret. **S**ed eodem ferme ipso tempore quo hec audiuium? nobis apud mediolanu constitutis: carthaginis rethor eulogius qui meus i eade arte discipulus fuit: sicut michi ipse postea qd i affricam remeauim? retulit: cu rethoricos cyceronis libros discipulis suis traderet. recesens lectione qua post triduu fuerat traditur?: quoda locu offendit obscuru. Quo no itellecto. vix potuit dormire sollicitus. Qua nocte somniant. illi ego que no itelligebat exposui: ymo no ego sed ymago mea nesciente me: et trans

lxxv

mare tam longe aliqd aliud siuca-
 gēte siue sopnante. et nichil de
 illius curis oīno curāte. Quō
 fiant ista nescio: sed quōlibet
 fiant cur nō eodē modo credi-
 mus fieri ut in sompnis q̄sq̄
 videat mortuū quo modo fit
 ut uideat et viuū: ambobz v-
 tiq̄ nescientibz neq̄ curātibz
 quis uel vbi uel quando eorū
 ymagines sompniat. **Silia** sūt
 aut̄ sopnīs nōnulla etiā visa
 uigilantiū. qui turbatos ha-
 bent sensus. sicut frenetia uel
 quocūq̄ furentes modo. Nam
 et ip̄i loquūtur sepe quasi vere
 p̄sentibz loquātur. et cū absen-
 tibz quasi cū presentibz quoz
 ymagines cernūt siue uiuoz
 siue mortuoz. Sed quēadmo-
 dum hī qui viuūt ab eis se vi-
 deri et cū eis se loqui nesciūt.
 neq̄ cū re vera ip̄i assunt. aut
 ip̄i sermōnātur. sed turbati
 sensibz hoīes talia visa ymagi-
 naria patiūtur. eo modo et hī
 qui ex hac vita migrarūt. sic
 affectis hoībus vident quasi
 presentes cū sint absentes. et
 utrū eos aliq̄s ymaginaliter
 videat oīno nescientes. **Huius**
 rei simile est etiā illud. cū ho-
 mines alcius q̄ si dormirent
 subtrahūtur corp̄is sensibus.
 et occupāt talibz visis: et hīs
 enī apparet ymagines uiuoz
 atq̄ mortuoz: sed cum fuerūt
 sensibz redditi: quosq̄ mor-
 tuos vidisse se dixerūt. uere cū
 eis fuisse credūtur: nec attē-
 dūt qui hec audiūt. sicut ab
 eis absentia atq̄ sciencia quo-

eūdā etiā ymagines visas ēē uiuoz
Homo quidā de turma. cur-
 ma noīe. municipij tullī-
 ensis qd̄ p̄poni. primū est. cur-
 alis paup. uir illius loci domi-
 ni ve alicui et simplicit̄ rusti-
 canus cū egrotaret ablatiis sen-
 sibus pene iacuit mortuus a-
 liquot diebz. **Tenuissim⁹** flat⁹
 in naribz qui manu admota ut
 aiq̄ sennebat. et erat exigui
 uiuentis indicia. sepeliri ut ex
 animem nō sinebat. **Nullos** ar-
 tus mouebat. nulla sumebat
 alimenta. nichil oculis. nichil
 ullo alio sensu corp̄is. q̄libet i-
 pacta molestia seniebat. **Vi-**
 debat tñ multa uelut i somp-
 nis. que tandē aliq̄n post dies
 plurimos. quasi euigilās visa
 narrauit. **At** primū mor ut a-
 peruit oculos. eat iquit aliq̄s
 ad domū curme fabri ferrari-
 et videat quid ibi agatur. **Quo-**
 cū itū esset iuentus est mortu-
 us eo monito quo iste fuerat
 sensibus redditus et pene a
 morte reuixerat. **Tunc** itētis
 qui aderant illū exhiberi ius-
 sum esse quando ipse dimissus
 est idicabat: seq̄ illic unde re-
 dierat dixit audisse q̄ nō tur-
 ma curialis sed curma fabri
 ferrarius ad loca illa mortu-
 orū p̄ceptus fuisset adduci.
In hīs ergo visis tāq̄ i somp-
 nis fuit inter eos defunctos
 quos uidebat pro meritorū
 diuersitate tractari. agnouit
 etiā nō nullos quos nouerat
 uiuos. **Ipsos** autē uere forsi-
 tan credidissim. si nō iter illa

quasi somnia sua vidisset etiam
quosdam qui nunc usque adhuc vi-
uunt clericos videlicet aliquos
regionis sue. a quorum ibi pres-
bitero audiuit. ut apud yppo-
nē baptizaretur a me. quod et fac-
tum esse dicebat. Viderat itaque
in illa visione presbiterum clericos
incipim nondum saltem mortuos
in qua postea vidit et mortuos.
in qua non etiam illos sicut et nos vi-
disse crederet. utrosque saltem ab-
sentes et nescientes. ac per hoc
non ipsos sed similitudines eorum
sicut etiam locorum. Nam et fundum
vidit ubi erat ille cum clericis
presbitero. et imponere ubi a me
quasi baptizatus est. in quibus lo-
cis profecto non erat. quoniam illic si-
bi esse videbatur. Nam quid ibi
ageret. eo tempore nesciebat. quod
prohinc dubio sciret si vere ibi es-
set. Visa sunt igitur ista que non
prestantur in ipsis rebus ut sunt.
sed in quibusdam rerum ymagi-
nibus adumbrantur. Denique post
multa que vidit. etiam in pa-
radisu se introductum esse narra-
uit. diciturque sibi esse cum inde mit-
teretur rediturus ad suos. Vade.
baptizare. si vis esse in illo loco
beatorum. Deinde ut a me bap-
tizaretur ammonitus. iam factum
esse respondit. Cui rursus ille
qui cum eo loquebatur. vade inquit ve-
rebaptizare. nam illud in visione
vidisti. Post ista conualuit per-
rexit ypponē. pascha iam ppin-
quabat. dedit nomen iter ali-
os competentes pariter cum mul-
tis cognitus nobis. Nec ille
michi visionem nec cuiquam confer-

xxx
uorum indicare curauit. Bap-
tizatus est peractis diebus sanc-
tis remeavit ad ypponē. Bien-
nio uel plus expleto. ego hec
cuncta cognoui primo per que-
dam meum cuiusque amicum in conui-
uio meo cum quodam talia loquerem.
deinde institi ac feci ut hec mihi
presens ipse narraret. attes-
tantibus honestis ciuibus suis.
et de mirabili eius egritudine
ut iacuerit pene mortuus per di-
es plurimos et de illo alio curma-
fabro ferrario quod commemoravi
superius. et de hinc omnibus que
cum michi diceret. etiam et tunc ab
illo audisse recolebam atque fir-
mabam. Ego hinc sicut vidit in
baptismum suum et incipim et ip-
ponē et basilicam et baptiste-
rium. non in rebus ipsis. sed in quibus-
dam similitudinibus rerum. ita et
alios quosdam viuos. eisdem nesci-
entibus viuis. cur non ergo
ita et illos mortuos eisdem nesci-
entibus mortuis. Cur non istas
operationes angelicas credimus
per dispensationem dei bene vite-
tis et bonis et malis. secundum in-
scrutabilem altitudinem iudici-
orum suorum. siue instruat hinc
mentes mortalium siue fallantur.
siue consolentur siue terreantur.
sicut vnicuique prebenda est mi-
sericordia. uel irroganda vi-
dicta ab illo cui misericordia
et iudicium non tanquam tantat
ecclesia. Ut volet accipiat vnicuique
quod dicitur. Si rebus viu-
entibus interesset autem mortuorum et
ipse nos quoniam eas videmus in som-
nis alloquerentur. ut de aliis ta-

Ca. xiiij.

eam. meipm pia mater nul-
la nocte desereret que terra
mariq; secuta est ut mecum
viueret. Absit ei ut facta sit vi-
ta felicioze crudelis usq; adeo
ut qm̄ aliquid ad angitur cor
meum nec tristem filia cōso-
letur que dilexit vnice quem
nūq; voluit mestū videre. Sed
profecto qd̄ sacer psalmus per-
sonat uerū est. qm̄ pater me-
us et mater mea dereliq̄runt
me. dñs autē assupsit me. Si
ergo dereliq̄rūt nos p̄es nr̄i.
quomodo nr̄is curis et rebus
interst̄. Si autē pat̄es non
iterisunt? qui sunt alij mortui
qui nouerunt quid agamus
quid ue patiamur? psaias p̄-
pheta dicit. Tu es enī p̄r nr̄
quia abrahā nesciuit nos et
israhel nō cognouit nos. Si
tanti p̄arthe quid erga po-
pulū ex hīs procreatū age-
retur ignorauerūt. quib; de-
o crederentibus plus ex illoz
stirpe pm̄issus est. quō mor-
tui uiuoz rebus atq; actib;
cognoscendis adiuuādisq;
miscentur? Quō dicam̄ eis
fuisse cōsultū qui obierunt
anteq; ueniret mala q̄ illoz
obitum cōsecuta sunt. si et
post mortē senaūt q̄cūq; in
uite humane calamitate cō-
tingunt? An forte nos errā-
do ista dicam̄ et hos putam̄
quietos quos iquietatō uiuo-
rū sollicitet? Quō est ergo
q̄ pm̄issimo regi posie p̄ mag-
no beneficio pm̄isit deus. q̄
esset ante moriturus. ne vi-

deret mala q̄ uētura illi loco et
populo minabat? Que dei uer-
ba ista sunt. Hec dicit dñs de-
us israhel. Verba mea q̄ au-
disti et ueritas es a facie mea
cū audisti que locutus sū de lo-
co isto et qui cōmorant̄ i co ut
deserat et i maledicto sit: et cō-
suidisti uestimenta tua et fleuis-
ti i cōsp̄u meo: et ego audiui
dicit dñs sabaoth. Non sic. Et
ce ego apponā te ad p̄es tuos
et apponēis cū pace et nō uide-
būt oculi tui oīa mala q̄ ego
īduco i locū hunc et qui com-
morātur i co. Territus iste de
cōminatōib; fleuerat et sua
uestimenta cōsiderat. et fit
oīm malozū futuroz. de p̄p̄a
tura morte securus. q̄ ita req̄-
returus esset i pace ut oīa illa
nō uideret. Ibi ergo sūt spūs
defūtoz ubi nō uident q̄cūq;
agūtur aut eueniūt in ista vi-
ta hoībus. Quō ergo uident
tumulos suos aut corpa sua
utrū abiecta iaceant an sepul-
ta? Quō iterisunt miserie ui-
uoz? cū uel sua ipsa mala pa-
ciūtur si talia merita cōtra-
erunt. uel cū in pace requies-
cūt. sicut huic ipsi posie pm̄is-
sum est. ubi mala ulla nec pa-
ciendo nec cōpatiēdo sustine-
ant. liberati ab oībus malis
que paciēdo et cōpatiēdo
cū hic uiueret sustinebat. Dix-
erit aliquis. Si nulla est mor-
tuis cura de uiuis? quō ille di-
ues qui apud iferos torq̄bat.
rogabat abrahā pat̄re ut mit-
tat lazaru ad quīq; fr̄es suos

nōdū mortuos et ageret cū eis
 ne ueniat et ipi in eūde tormē
 torū locū. Sed nūquid qā hoc
 diues ille dixit. ideo qđ fratres
 ageret uel quid pateret i illo
 tempore scuit. Ita illi fuit cu
 ra de uiuis q̄uis quid ageret
 oīno nesciret. queadmodū est
 nobis cura de mortuis q̄uis q̄
 agant utiq; nesciam. Nam si
 nichil de mortuis curaremus
 nō utiq; pro illis deo supplica
 rem. Deniq; abrahā nec laza
 rū misit. et moysen et pphetas
 id est libros eoz quib; hoies obe
 diendo tormēta iferni euitaret.
 ubi deniq; nouerat diuitē illū
 i delicijs pauperē uero lazaru
 i laborib; et dolorib; uixisse.
 Nā et hoc ait illi. memeto fili
 qm̄ peccasti bona i uita tua
 et lazarus filiter mala. Sciebat
 ergo hec. Utq; apud uiuos nō
 apud mortuos gesta fuerant.
 Verū nō cū agerent i uiuis. s;̄
 eis mortuis potuit lazaro idi
 ante cognoscere. ne falsū sit
 quod ait ppheta. abrahā nesc
 iuit nos. Proinde fatendū est
 nescire quidē mortuos quid hic
 agatur sed dū hic agitur. poste
 a uero audire ab eis qui hinc
 ad eos moriendo pergunt. Nō
 quidē oīa sed que sinunt indi
 care qui sinūtur ista meminis
 se. et que illos quib; hec iduāt
 oportet audire. Possunt et ab
 angelis qui rebus q̄ agūt hic
 presto sunt audire aliquid mor
 tuū. qđ quēq; illorū audire de
 bere iudicat au cūcta subiec
 ta sunt. Nisi enī essent angeli

qui possūt iteresse et uiuorū et
 mortuorū locis nō dixisset ihs.
 Contigit mori iopem illū et i
 ferri ab angelis i sinū abrahe.
 Nūc ergo hic nūc ibi esse potu
 erūt. qui hinc illū que deus
 uoluit abstulerūt. Possunt et
 am spūs mortuorū aliqua que
 hic agūtur que necessariū est
 eos nosse et q̄s. In necessariū ē
 eos nō nosse. nō solū presētia
 uel p̄terita uerū et futura spū
 dei reuelante cognoscere. sicut
 nō omēs hoies. sed pphete dū
 hic uiuerent cognoscebāt. n̄
 ipsi oīa sed que illis ēē reue
 landa dei puidētia iudicabat.
 Mitti quoq; ad uiuos aliquos
 ex mortuis. sicut cōtrario
 paulus ex uiuis i paradisu
 raptus est. diuina scriptura
 testatur. Nam samuel ppheta
 defūctus uiuo regi sauli etiā
 futura p̄dixit. q̄uis nōnulli
 nō ipm̄ fuisse qui potuisset
 magias artib; euocari. sed a
 liquē spm̄ tūq; malis opib;
 cōgruente. illius existimant
 similitudinē figurasse. cū li
 ber ecclesiasticus que ihesus
 syrach scripsisse tradit. et p̄t
 eloqui nōnullā similitudinē
 salomonis. p̄nūciatur conti
 neat i laude patrū q̄ samuel
 et mortuus pphetauerit. Sed
 si huic libro quia ex hebreoz
 non ē canone cōtradicit. qđ
 de moysē dicturi sum; qui cer
 te et in deuteronomio mortu
 us et i euāgelio cum helia q̄
 mortuus non ē legit; apparu
 isse uiuētib;. Hinc et illa sol

Ca. xvj.

hic eos habē respōdit quos audire deberēt
 ut ad illa supplicia nō ueniret. Ubi rursū
 occurrit quō qđ hic ageret abrahā pater
 nesciebat ubi sciebat moysen et pphetas

uitur: questio quomodo martires ip-
sis beneficiis que datur oran-
tibus idicant se interesse rebus
humanis: si nesciunt mortui: quod
agant uiui. Non enim solis bene-
ficiorum effectibus uerum etiam ipsis
aspectibus confessorum apparuit
se felice cuius iniquitatum pie di-
ligis cum a barbaris uolunt oppug-
naretur audiuimus non incertis
rumoribus sed testibus certis. **De**
ista diuinitus exhibentur longe
aliter quam se habet uisitatus ordo
singulis creaturarum generibus
attributus. Non enim quia in ui-
num aqua cum uoluit dominus repe-
te conuersa est: ideo non debemus
quid aqua ualeat in elementorum
ordine proprio ab istius diuini
operis raritate uel potius singu-
laritate discernere. **Nec** quoniam la-
zarus resurrexit: ideo mortuorum
omnium quoniam uult resurgit: aut como-
do dormientes exanimis a uiuente
quo a uigilante dormiens
excitatur. **Alii** sunt humanarum li-
mites rerum. alia diuinarum sig-
na uirtutum: alia sunt que natura-
liter. alia que mirabiliter fiunt:
quoniam uis et nature deus assistit ut
sit. et miraculis natura non de-
sit. **Non** igitur ideo putandum est
uiuorum rebus quoslibet interesse
posse defunctos. quoniam quibusdam
sanandis uel adiuuandis mar-
tires assunt: sed ideo potius
intelligendum est quod per diuinam po-
tentiam martires uiuorum rebus
interesse: quoniam defuncti per natu-
ram propriam uiuorum rebus interesse
non possunt. quoniam quod ista questio
uires intelligentie mee uincit.

quomodo opituletur marti-
res hinc quos per eos certum est
adiuuari. **An** ipsi per seipsum al-
sint uno tempore tam diuersis lo-
tis et tanta inter se longinquitate
discretis. siue ubi sunt eorum me-
morie. siue propter suas memorias
ubicumque adesse sentiunt: an ipsis
in loco suis meritis congruo ab om-
ni mortalium conuersatione remo-
tis et tamen generaliter orantibus
pro indigentia supplicantiu sicut
nos oramus pro mortuis qui-
bus utique non presentiam. nec ubi
sint uel quod agant scimus.
deus omnipotens qui est ubique
presens nec conuictus nobis nec
remotus a nobis exaudiens
martirum preces per angelica
ministerium usque quaque diffusa pre-
beat hominibus ista solatia quibus
in huius uite miseria iudicatur esse
prebenda ut suorum meritum marti-
rum ubi uult quoniam uult quo uult mar-
tires per eorum memorias quoniam
hoc nouit expedire nobis ad
edificandam fidem christi. pro cuius
illi confessione sunt passi mira-
bili atque ineffabili pietate ac bo-
nitate commendat. **Res** hec ala-
or quod ut a me possit attingi. et
obstruitor quod ut a me ualeat per-
scrutari. et ideo quod horum uerum
sit an uero fortassis utriusque sit.
ut aliqui ista fiant per ipsam
prentiam martirum. aliqui per ange-
los suscipientes personam marti-
rum definire non audeo. **Mallem**
a scientibus ista perquirere. neque
enim nemo est qui hec sciat nisi
si qui hec scire uideatur et nescit.
Dona enim dei sunt hinc

Deus enim dei sunt hinc
Deus enim dei sunt hinc
Deus enim dei sunt hinc
Deus enim dei sunt hinc

alia et illis alia largietis. scdm
 aplm qui dicit vnicuique dari
 manifestacionem spūs ad utili-
 tatem. **A**lii quidē iquit datur
 per spm sermo sapientie. alii
 sermo scientie scdm eundem
 spm. alteri autē fides i eodem
 spū. alteri donatio curacionū
 in vno spū. alii operacionēs iur-
 tutū alii pphetia. alii iudicacō
 spiritūū. alii genera linguarū
 alii interpretacō sermonū. **O**īa
 autē hec operat' vnus atq; idē
 spūs. diuidens ppria vnicuique
 prout vult. **H**orū omī spūalū
 donorū que cōmemorauit apls
 cuiusq; data est diuudicacō spi-
 ritūū. ipse scit ista sicut scienda
 sunt. **T**alem fuisse credendū ē
 illū iohānem monachū quem
 de belli caudis euētū maior the-
 odosius cōsuluit ipeator. **H**ab-
 ebat quippe etiā pphetiā. **N**eg-
 enī singulos singula munerū
 istorū. sed etiā plura vnū habē
 posse nō ambigo. **J**ohānes ergo
 iste caudā mulieri relegnosissie
 ipacienter eū uidere cupienti.
 atq; ut hoc ipearet per mari-
 tū suū uehementē istanti. cum
 ille nollet qm id nūq; pmiserat
 feminis. uade iquit dic vxori
 tue uidebit me proxima nocte
 sed i sompnis. **E**t factū est mo-
 nuitq; illā qdqd fidelē cōiuga-
 tā moneri oportebat. **Q**ue cū
 euigilasset talem se uidisse ho-
 minē dei viro suo qualem ille
 cū nouerat: et qd ab eo audie-
 rit iudicauit. **Q**ui hoc ab eis cō-
 perit. retulit michi vir grauis
 et nobilis et dignissim' credi-

xxvii

Sed si illū monachū scdm ipē vi-
 dissem. quia sicut fertur pacien-
 tissime i terrogabat: et sapien-
 tissime respondebat: q̄sissē ab
 eo. qd ad istā attinet questione:
 utrū ipē ad illā femina venis-
 set i sompnis. id est spūs eius i
 effigie corpis sui. sicut nos ipos
 i effigie corpis nrī sompnam?
 an ipso aliud agente: uel si dor-
 miebat. aliud sompniāte: siue p
 angelū. siue quocūq; alio modo
 in mulieris sompniū talis fac-
 ta sit visio: atq; id futurum
 ut ipse promitteret pphetie
 spū reuelante p̄facit. **S**i cū
 ipse i terfuit sompniāti: mi-
 rabili gracia id utiq; potuit
 nō natura: sed dei munere. nō
 ppria facultate. **S**i autē ipso a-
 liud agente. siue dormiente.
 et visis alijs occupato cū mu-
 lier vidit i sompnis: p̄fecto
 tale aliquid factū est. quale
 illud est qd in actib; aplorū
 legim': ubi dñs ananie loq̄t'
 de saulo: et iudicat q̄ saulus
 vidit ad se uenientem anani-
 am: cū hoc ananias ipē nesci-
 ret. **Q**uodlibet horū michi res-
 ponderet ille homo dei: et de
 martirib; pergerē q̄rere. utrū
 ipi assint i sompnis. uel quocū-
 q; alio modo vidētib; eos i qua
 figura voluerint: et maxime
 quando ab eis se torqueri de-
 mones. i hoib; cōfitent: et ro-
 gant eos ut partant sibi: an ista
 dei nutu fiant per angelicas
 potestates i honorē cōmenda-
 tionēq; sanctorū ad utilitatem
 hoim: illis i sūma quiete posi-

tas. et ad alia longe meliora
visa vacatibus seorsu a nobis.
orantib; q; pro nobis. Nam
mediolanu apud sanctos ger-
uasium et prothasium martires.
expresso noie sicut defuictoru
quos eode modo comemora-
bant adhuc viuū demones co-
fitebatur ambrosium: atq; ut si-
bi parceret obsecrabat: illo a-
liud agente. atq; hoc cu agere-
tur oino nesciente. An forte a-
liqn per ipam presenciam mar-
tiru fiant ista aliqn per ange-
loru: et utru possint. uel qui-
bus signis possint a nobis
duo ista discerni: an ea senti-
re ac diiudicare non ualeat:
nisi qui habeat illud dei donu
per dei spm. diuidentem ppria
prout uult uniuers;: discere-
ret michi ille iohanes ut ar-
bitror hec oia sicut uelle: ut
aut eo docete discere: et ea q
audirem uera et certa ee cog-
nosceret: aut ego credere q nes-
cire: illo docente q sciret. Qd
si michi forsitan de sancta sep-
tura responderet. alia ora te ne
qsieris. et fortiora te ne scruta-
ueris. sed q precepit tibi dñs
illa cogita semp: id etia gra-
tater accipere. No eni paruus
fructus est. si aliqua obscura
et incerta que comprehendere no
ualem; daru saltem certiq;
sit nobis no esse qrenda: et
qd unusquisq; uult discere pu-
tans pdesse si sciat. discat no
obesse si nesciat. Que cu ita
sint. no existimem; ad mor-
tuos pro quib; cura gerim;

Ca. xix

puerit: nisi qd pro eis siue alia-
ris siue orationu siue elemosina-
ru sacrificans solepniter supplica-
mus: qnus no oibus pro quib;
fuit profuit: sed hms tm a quib;
du uiuut coparatur ut profuit.
Sed quia no discernim; qui sunt.
oportet ea pro regeneratis oib;
facere: ut nullus eoru ptermit-
tatur: ad quos beneficia hec pos-
sint et debeant puenire. **M**elius
eni superit ista. eis quib; nec ob-
sunt nec profuit: q; eis decernit
quib; profuit. Diligentius tamen
faciat hec quisq; pro necessariis
suis: quo pro illo fiat siliter a
suis. Corpori autem humano qd
qd ipendit: no est pfidu salu-
tis. sed huanitatis officiu: se-
cundum affectu quo nemo unq;
carnem suam odio habet. Unde
oportet ut qua potest p carne pro-
mi cura gerat: cu ille recesserit
qui gerebat. Et si hec faciunt
qui carnis resurrectione no cre-
dunt: qnto magis debet facere
qui credunt. Ut corpori mortu-
o sed tamen resurrecturo et eter-
nitate mansuro. ipensu eius
modi officiu. sit etia quodam
modo eius de fidei testimoniu.
Quero quisq; apud meoria
martiru sepelitur. hoc tm uide-
tur prodesse defuncto: ut conie-
dans cu martiru patrocinio:
affectus pro illo supplicacionis
augeatur. **H**abes ad ea que
a me putasti querenda: qualem
potui reddere responsione me-
am. Que si ultra q; sat est pro-
luxa est: da uenia. Id eni factu
est. amore diutius loquedi te

tū. Nūc ergo librū quēadmodū
 acceperit uenerabilis dilectō tu
 a. rescriptis tuis noueri? quem
 et perlator eius faciet sine dubi
 o graciore frater saluet et conu
 presbiter nū candidianus: quē
 per tuas lras cognitū toto corde
 suscepi. iuitusq; dimisi. ihul
 tū cā nos i caritate xpi sua pre
 sentia consolatus est: et qd fa
 tendū est eius istancia tibi pa
 ru. Nam cor meū tāta disten
 dū: ut nisi ipō assidue comone
 te. quo nō sinerer obliuisci: pro
 fecto iterrogationi tue mea res
 pōnsio defuisset.

**Explicit liber bti augusti
 ni: de cura p mortuus agenda.**

no est Aug.
**Incapit tractatus bti augusti
 de spu et aia doctrinalis et
 utilis ualde**

Quonia dictū
 est michi ut me
 ipsū cognoscā:
 sustine nō pos
 sum. ut me ha
 beā icognitū.
 Magna namq;

negligencia est. nescire qd illud
 sit quo ad celestia tā profunde
 cogitam? quo naturalia tā
 subtili idagacione iuestigam?
 et de ipso quoq; creatore nro tā
 sublimia scire desideram? Nō
 est res peregrina nec longe que
 renda. anim? quo ista sapim?
 sed semp nobiscū est: adest trac
 tat? loquit? et iter ista nescit?
 Datū est illi tā ingenau rerū
 secreta scire: et seipsū cognosce
 nō potest. Pauas siquidē licet
 ipso aīo aīm ternere: id est ut
 ipse se anim? uideat. fieri at
 nō pōt nisi dina quadā puide
 tia: ut iueniendi facultas de
 tur religiosis animis: seipsos
 et deū suū pie et caste ac dilige
 ter qrentabz. Idcirco reddā me
 michi pmo et deo meo cui max
 ime me debeo: et uidebo qd sit
 anim? et que sit patria eius.
Qd sit aīm? et qd sit pūa eius
Quid ratio et rōnatio.

Anim? ē Caplm primū.
 substantia quēdā ratiois
 particeps: regendo corpi atom
 modata. Anim? sapiencia il
 lustratus et suū principū respi
 cit et seipm cognoscit: et qd sit
 idcorū ut extra se qrat qd i se
 ipso possit iuenire itelligit. Cor
 poris vero passionibz cōsopi
 tus et per sensibiles formas ex

tra semetipsum abductus: oblitus
quod fuit. Et quia nichil aliud
fuisse se meminit. nichil propter quod
videtur se esse credidit: solo se
sua circa corpora. et ymagina
tione circa corporum similitudines
atque locorum uersat: et in eis siue
uigilando siue dormiendo dis
trahitur. Cum uero ab hac dis
tractione per puram intelligentiam
ascendens in unum se colligit ra
tionalis dicit. Ratio quidem est
animi aspectus quo per seipsum
uerum inuenitur. Ratio animae est
rationis inquisitio: quarum illa o
pus est ad uidentium: ista ad in
quirendum. Animum uisibilis
est. Neque enim aliter uisibilia cer
nere ualeret. Uisibilia per corpus
uidet. uisibilia per se. Et in eo
se uidet: quod uisibile se esse uidet.
Uidetur tamen in corpore per corpus:
sicut sensus in littera manet: et
per litteram uidetur.

*Quo anima uidet deum. sc. ange
lum. 1os. et ista inferiora*
Animus uisibilis. et ista inferiora
corporis dominator rector ha
bitator uidet se per se: et per se
ipsum semetipsum uidet: nec quaerit
auxilium corporaliu oculorum.
primo ab omnibus corporeis sen
sibus tanquam impedimentibus atque pre
sentibus abstrahit se ad se: ut ui
deat se in se. et nouerit se apud
se. Et cum uult deum cognoscere: ele
uat se super se mens animae. Non enim
aliquid tale deus est quale animus
est. Non tamen uideri nisi animo potest:
nec ita uideri ut animus potest.
Incommutabilis ueritas est et sine
defectu substantiae. Non est talis
animus: sed deficiat et proficiat:

nouit et ignorat: meminit et obli
uiscit: modo uult modo non uult.
Diffusus cogitationibus atque consi
derationibus: huc atque illuc vagatur: Con
siderando spectat omnia uidet abscon
dita. transmarina visu ambit et
percurrit: aspectu abdita scrutatur:
et uno momento sensus suos
per totius orbis fines et mundi
secreta circumfert. Descendit ad inferna.
deinde uersat in caelo: ad
heret christo coniungitur deo: ipse siquidem
est patria eius. et habitatio
eius ad cuius similitudinem factus est.
Quisquis ergo se tale reddi deside
rat qualis a deo factus est. id est
simile deo: redeat ad se et stet in
se: et sic intra semetipsum apud se
metipsum quiescat et uideat unde sit
homo. et ex qua parte sui factus
sit ad ymaginem dei et similitudinem
eius. *De partibus hominis et potentia
animae et quid sint et unde*
Ex duabus oritur omnis
substantia rationis et sensus.
stat homo. Anima et carne. Anima cum
ratione. carne cum sensibus suis.
quos tamen sensus non mouet ca
ro absque animae societate. Anima uero ra
tionale suum tenet sine carne. Est
siquidem anima rationalis concupis
cibilis uisibilis. Per rationali
tatem habilis est illuminari ad
aliquid cognoscendum infra se
et supra se. in se et iuxta se. Cog
noscat siquidem deum supra se. se
se. angelum iuxta se. et quodquod celi
ambitu continetur infra se. Per
concupisibilitatem et uisibilitatem
tem habilis est affici ad aliquid
appetendum uel fugiendum. amabilem
dum uel odiendum. et ideo de

Ad e rationem

Unde oritur affectus
et quot
sunt.

rationalitate aīe oīs sensus oritur.
et de alijs oīs affectus. **A**ffectus
vero quadripartitus esse dicitur.
dū de eo qd amamus iā gaudemus
uel gaudendū speramus. et de
eo qd odimus iā dolemus. uel do-
lendū metuumus. et ob hoc de co-
cupisibilitate gaudiū et spes.
de irascibilitate dolor et metus
oritur. que quidem quatuor affectus
aīe. oīm sunt vicioꝝ aut uirtutu
quasi quedā p̄cipia et coīs ma-
teria. **A**ffectus siquidē oī operi
nomē imponit. Et qm̄ uirtus est
habitus mētis bene cōpositae. cō-
ponendi instatuendi atq; ordi-
nandi sūt aīnī affectus ad id
qd debent et quō debent. ut in
uirtutes proficere possint. alio
quin i viciū facile corruēt. Cū
ergo prudēter modeste fortiter
et iuste amor et odiū instatuūt.
i uirtutes exsurgūt prudētia salus
tēperācia fortitudie atq; iusticia
que quasi origine atq; cardies
sūt oīm uirtutu. Et hec oīa tū
affectuose atq; uirtuose in aīa
instatuūt. per odiū mūdi et su-
p̄ficiat i amorē dei et p̄xiimi et p̄-
cōtemptū tēporaliū et inferiorū
aīe i desideriu eternorū et
sup̄riorū. **S**ensus uero aīe vnus
est i aīa et idem qd ipsa. et cum
corpus nō sit corporeus dicitur.
quia corpus nō transcendit uel
quia corporeis exercet i instru-
tis. **U**nde et ob numerū instru-
mētōꝝ quīq; partitus dicitur.
cū intus nō sit nisi vnus. uerū
tamē p̄pter varia exercitia vari-
atur et varie nūcupat. **D**icitur
nāq; sensus. ymaginatio. ratio.

de sensu aīe et qd sine p̄cipis.

intellectus intelligētia. et hec oīa
i aīa nō aliud sūt q̄ ipsa. a-
lic et alie iter se p̄prietates p̄t-
uaria exercitia. sed vna essen-
cia rationalis et vna aīa. **P**ro-
prietates quidē diuerse sed es-
sentia vna. scdm̄ exercitia ml-
ta sūt. scdm̄ essentia vnū sūt
i aīa et idem qd ipsa. **E**t sicut
mūdi iste uisibilis quīq; per-
tita quadā distinctione ordi-
natus est terra scilicet. aqua.
aere. et ethere siue firmamēto.
ipso quoq; sup̄mo celo qd empi-
reū uocant. sic aīe i mūdo sui
corporis peregrinati. quīq; pro-
gressus sūt ad sapiam. scilicet
sensus. ymaginatio. ratio uel
lectus et intelligētia. **H**is quīq;
p̄gressib; rationalitas exercet
ad sapiam et quatuor affect-
tib; ad caritatē. q̄tinē i nouē
istis p̄gressionib; i semetipsa
proficiens aīa. sensu et affectu
quasi iternis quibusdā pedib;
que spū uiuit spū ambulet.
usq; ad cherubin et seraphin
id est usq; ad plenitudinē sci-
entiae et regnū caritatis. habe-
atq; aīa per exercitiū uirtutes.
quarū facultates habet p̄ na-
tura. **E**t hos p̄gressus nōibus
et ordinib; angelorū cōpara-
re prudenti lectori relinquo.
Facile quidē erit ei aptare
sensū qui p̄mius nūcius ē aīe.
angelis: qui uocatur nūcius. **Y**-
maginacionē. que plura p̄-
cipit q̄ sensus archangelis. **T**imo-
rem uirtutib;: dolore p̄nitib;.
Qui enī metu supplicioꝝ per-
territus. et dolore p̄nitōꝝ com-

q̄tinē p̄gressū aīe ad
sapiam et caritatē

sp̄atio nō p̄gressū ad
nouē ordies angelorū

pūatus contēpnit mūdū et seip-
sum: cū uirtutibz facit mira-
bilia: atq; cū potestatibz fu-
gat demonia. Magis nāq; e-
contēpnere seipsum q̄ mūdū:
quē multi ppter uanitatē con-
tēpnunt. Racionē assignam⁹
prinapalibz. Nā sicut illi p̄st-
et prinapaliter subiectis spū-
tibz: sic ratio sensibus atq; af-
fectionibz. Amore siue gaudi-
um dnationibz. Recte nāq; a-
lns dnatur qui omnes amat:
et de eorū profectu gaudet. In-
tellectū thronis. Throni sedes
dicuntur quia ī eis dn̄s sedet.
Intelligere eī debem⁹ qm̄ in-
cordibz nr̄is habitat deus. Ha-
bitat per fidem per sanctifica-
tionē: per pacē et dilectionē:
qm̄ deus est pacis et dilationis.
Intelligentiā aptam⁹ cherubi.
Illi nāq; spūs tanto pfectiore
sciencia pleni sūt: quāto cla-
ritatē dei uicini⁹ contēplāt.
Intelligentiā quoq; ea vis aīe
est q̄ imēdiate deo supponit.
Cernit siquidē ipm̄. et que in
ipso sunt. Spem siue desideri-
um aptam⁹ seraphin. Deus
enī spes oīm finū terre: cui⁹
uoltū vn̄iuerſa terra desiderat.
et ī que seraphin prospicē de-
siderant: tota spes nr̄a et desi-
deriū nr̄m est. Spes de pmissis
et gaudiū de premiis: facit a-
more dei et proximi. **Quo-
dā sit similitudo oīm rerū et
elementorū Caplin̄ terciū.**

Anima ad totius sapien-
tie similitudinē facta: oīm
rerum ī se similitudinē gerit. Vn̄

a philozopho diffinita ē oīm
similitudo. Habet siquidē in se
vires quibz oīa iuestigat. et oī-
bus filiis existit. cū sit vna. Similitudo
est terre per sensū: aque per pma-
ginacionē: aeri per racionē: e-
theri siue firmamēto p̄ itellm̄.
Celo empirico per itelligentiam.
Similitudo est etiā lapidibz per essen-
tiam. arboribz per uitā. aīalibz
per sensum et p̄maginatōē: hoī-
bus per racionē. Angelis p̄ in-
tellm̄. deo per itelligentiā. Cū
sicut deus oībus est capabilis
et p̄cipabilis. sic aīa oīm ca-
par est. Capabilis et p̄cipabi-
lis est deus oībus. quia natura
li suo munere et vsu ex mune-
re ab oībus p̄cipat⁹ ad essentia
qua sunt. et scdm̄ illā ad p̄dōne
am specē qua ab alijs differūt.
et scdm̄ utrūq; ad cōgruū usū
quo p̄ficiūt. Tria hec oī existe-
ti insunt quasi q̄dam uestigia
sūme essentie p̄maginis speciei
et muneris id est trinitatis pa-
tris et filii et spūs sancti. Eter-
nitas quippe uel essentia est in
patre: species ī p̄magie: vsus
in munere. Eternitas est ī p̄re:
quia pater nō habet patrem a
quo sit. Filius de patre ē ut sit
et ut illi coeternus sit. P̄mago
enī si p̄fecte implet illud cui⁹ est.
p̄mago coequalis est illi. Specie
es est ī p̄magie id ē pulchri-
tudo congruentia. equalitas
p̄ma et sūma similitudo. p̄ma et
sūma uita p̄mus et sūmus in-
tellectus. Vsus ē in mune. Mu-
nus p̄ris et filii et spūs s̄a. Vsus
ergo est ī munere id est dilectio

delectatio gaudiū leticia suauitas felicitas. Ille enī ineffabilis cōplexus p̄ris et p̄maginis nō est sine p̄fectōe sine caritate sine gaudio. sic ī illa trinitate sūma origo est oīm p̄fectissīa res pulchritudo et beatissīa dilāo. Nobis autem cōis d̄nitatis unus est ex munē. quodāmodō enī quasi p̄ior nobis uidet̄ esse sp̄s sanctus utpote patris et filii munus. Ex ipso nimirū est oīs vsus gracie cum p̄re et filio. sp̄s enī regit et erudit. cōsolat̄ et perducit ecclēsīā ad xp̄m. quā ipse filius sine ruga et macula tradet regnū deo patri. sicut a patre per filiū et sp̄m sanctum dina descenderūt p̄mo idē potius ī spiritu d̄ino ad nos descendit. Pater t̄q̄ tradidit filiū suū quo redimeret seruos. Misit sp̄m sanctū quo et seruos adoptaret in filios. filiū dedit ī precā redēptionis? sp̄m sanctum ī p̄uilegiū adoptionis: se deniq̄ totū seruat hereditatē adoptionis. Nemo igit̄ de dei pietate diffidat: qm̄ maior est eius misericordia: q̄ nr̄a misericordia. Et quisq̄s ad eū toto corde clamauerit exaudiet illū quia misericors est. Tardius siquidē videtur ei p̄ccōri ueniā dare q̄ ip̄i p̄ccōri ueniā accipere. Sic enī festinat reū absolue a tormēto consciaē sue: q̄si plus cruciet eū cōpassio miser: q̄ ipsum miserū passio sui. Capax est aīa oīm: quia per rationalitatē ad cognitionē per cōcupisibilitatem ad dilectionē vniuersi-

de pietate et m̄ia dei

tatis capax iuenit. Sūt ei ī aīa naturalis sensus et affectus et sūt id qd̄ aīa naturalis sēsus cognoscens oīa et diiudicans iter oīa et naturalis affectus quo suo ordine et gradu oīa diligit. Verumpt̄n facultates et quasi istrumēta cognoscendi et itelligendi habet ex natura: cognitionē tamē ueritatis et ordinē dilectōis neq̄q̄ habet nisi ex gratia. facta siquidem a deo mens rationalis sicut eius p̄maginē suscipit: ut cognitionē et amorē. Vasa ei que creatrix sapia format ut sint: adiutrix gr̄a replet ne vacua sint: si stremū operarū iuenerit. **diffiniciō aīe**
Anima est **Caplm. iij.** substācia rationalis intellectualis a deo facta spiritalis. Nō ex dei natura. sed potius creatura ex nichilo facta. in bonū malumq̄ cōuertibilis. et ideo aliq̄ten? mortalis. t̄q̄ntum ī deterius mutari. et a uolūtate dei au? p̄cipuaone beata sit alienari potest. et aliq̄ten? īmortalis. qm̄ sensū quo ei post hanc uitā bene ul' male sit amittere nō p̄t. Non q̄ pro actis ante carnē gestis meruit ut ī carne icluderetur ut quidā uoluerūt. sed nec ideo p̄t esse ī hoīe sine sorde p̄ccā. nisi a xp̄o fuerit liberata. Dei enī nutu aīa ad corpus uenit. ubi si scdm̄ eius p̄ceptū agere uellet. mercedem acciperet eterne uite. et societatis angelorū. si autē cōtēpneret iustis-

XXX
de quicquid aīe
ad potencias

simas penas et amarissimas lueret
sive doloris continui sive ignis e-
terni **de differentia spūs et aie**

Anima et duplex vita ei.
ex eo dicta est q̄ ad viuen-
dum animet corpus. hoc ē viui-
ficet. Spūs nāq̄ ē aia pro spūa-
li natura. ul' p̄ eo q̄ spūret ī cor-
pore appellatus est spūs. Aia et
spūs idem sunt ī corpore. q̄uis
aliud notet aia et aliud spūs.
Spūs enī ad substantiā dicit̄.
aia ad viuificationē. Eadem
est essentia; sed proprietates diuer-
sa. Nā idem et vnus spūs. ad seip-
sū dicit̄ spūs. et ad corpus aia.
Spūs inq̄tū est racione p̄dita
substantia racionalis; aia inq̄tū
est vita corporis de qua dictum
est. Qui perdidit aiam suā
saluā faciet eam. id est quisq̄
hāc uitā p̄pter deū q̄ nūc corporis
viuificatione ex aia temporalit̄
mortalis constat libēter despec-
erit. ī futuro eandē corporis. nō
solū aie. uitā eternā sed et imor-
talē recipiet. Hūana autē aia
que ī corpore esse habet et ext̄
corpus. aia pariter et spūs uo-
cari potest. Nō due aie sensua-
lis et racionalis. altera qua
homo uiuat et altera qua ut
quidam putāt sapiat. sed vna
eademq̄ aia per semetipsam
uiuit per intellectū. et corpus
sensificat per sensum. hūanū
nāq̄ corpus nec uiuere nec nas-
ci sine aia racionali p̄t. Vegeti-
tur tñ et mouetur. crescit et hu-
manā formā recipit ī utero p̄-
usq̄ aiam racionale recipiat
sicut etiā uirgulta et herbas

sine aia moueri et ītremēta ha-
bere uidem⁹. Duplex quidē est
uita aie. alia qua ī carne uiuit.
et alia qua uiuit ī deo. Duo etiā
sensus in hōie sunt. Vnus īteri-
or et vnus exterior. et uterq̄ bo-
nū suū habet quo reficiat̄. Sensus
īterior reficitur ī contēplacōe
deitatis. exterior uero ī contē-
placōe hūanitat̄. p̄terea ei
deus hō factus est. ut totū hōi-
nē in se beatificaret et tota con-
uersatio hōis esset ad ipm. et to-
ta dilectio esset ī illo. cū assensu
carnis uideret̄ per carnē. et as-
sensu mēt̄is per deitatis cōtē-
placōe. Hoc erat totū bonū
hōis ut siue īgrederet̄ siue egre-
deret̄ pasua in factore suo in-
ueniret. Pasua foris ī carne sal-
uatoris. pasua itus ī diuinitate
creatoris. Hoc bonū magnū se-
cutū est malū. qm̄ perditō bo-
no qd̄ intus erat egressa est aia
ad bona aliena que foris erāt.
et fecit pactū cū delectacōibz
seculi. requiescens sup̄ illas. nō
attendens absentiā boni sui ī-
terioris. eo q̄ consolaciones su-
as terneret in bonis alienis.
Nā cū exterior sensus carnalis
bono suo utatur; īterior sensus
mēt̄is quasi obdormit. Nō enī
cognoscat bona īterioris sensus.
qui iocūditate exteriorū bono-
rū capit. Nā qui ī carne uiuit
in carne sentit. et dolores car-
nis fugit inq̄tū potest. Uinc-
ra autem aie profusus ignorat.
nec medicinā querit eis. Cum
autē mortuus fuerit sensus
aie quo uiuit ī carne. tūc uiuit

ficari incipiet sensus ille quo sen-
tit semetipsam. et tunc facit dolores
suos et sentire incipiet vulnera su-
a. tanto grauius quanto prius. Ma-
gis et nocet malum quod magis est
intimius. et magis prodest bonum.

Spiritus **quod spiritus dicitur septem**
multis modis **modis C. v.**

Dicitur. Dicitur namque spiritus deus et
angelus. et aer iste et flatus a-
ereus. qui a corde receptus et in-
de per totum corpus emissus. mor-
taliu vitam flatu necessario con-
tinet. Iste tamen spiritus aere aia dicitur
non potest. quia aeris uarietate dis-
solutus. Dicitur spiritus aia siue pe-
corus siue hominis. Dicitur spiritus mens
rationalis ubi est quaedam vis quaedam
sintilla tanquam oculus anime ad quem
pertinet ymago et cognitio dei.
Oculus enim anime est mens ab omni la-
be corporis pura. Mentis aspectus
est ratio intellectus visio. Triah
omni anime sunt necessaria ut sanos
oculos habeat inspicat et uideat.
Sanos oculos habet cum a mortali
lu cupiditatibus purgata est atque
remota. Aspicit cum in dei lumine
oculos contemplationis figit. Videt
cum in illa contemplatione conspiciat.
quanta sunt gaudia quanta leticia quanta
serenitas quanta iocunditas. Sa-
nitas facit illam secunda aspectus
recta visio beatitudinis. Cum enim ab omni
fere fuerit liberata. maculisque
diluta. tunc se denique in seipsa libe-
tissime tenet. et nichil sibi me-
ruit aut ulla culpa sua quodquam an-
gitur. et tunc ingenti quadam et
incredibili fiducia pergit in deum
id est in ipsam contemplationem ueri-
tatis. Aspectum siquidem rectum sequi-

tur ipsa visio dei. qui est finis aspectus.
Sic anima ipsa prius sanat
sanata introducat. introducta re-
ficiat. Spiritus enim est quedam vis
anime mente inferior. ubi corpora-
liu reru similitudines exprimunt.
Nec iste spiritus corpus est sed cor-
pori similitudo. Que enim spiritu uide-
tur corporalia non sunt sed corpo-
ribus similia. ut facies hominis que
nobis forinsecus nota est et in
memoria nostra habet ymaginem
sua. incorporale quidem sed cor-
pori similem. ad quam recurrimus
cum clausis oculis eam cogitamus.
Mundi quoque istius mirabi-
lis pulchritudo et nobis foris
presto est. et in memoria nostra ha-
bet ymaginem suam. incorpoream
quidem sed corpori similem ad quam
recurrimus cum clausis oculis
eam cogitamus. Quod enim est ad cor-
poris sensus aliquid corpus in lo-
co. hoc est ad anime sensum similitudo
corporis in memoria. et quod est in-
tencio uoluntatis ad corporis vi-
sionemque copulanda hoc est
eadem intencio uoluntatis ad copu-
landa ymaginem corporis que est
in memoria et uisione cogitatis.
Ille spiritus dicitur factus ad yma-
ginem et similitudinem dei. in quo est
cognitio ueritatis et amor uir-
tutis. Ymago est cognitio. Simi-
tudo in dilectione. Ymago quia ra-
tionalis: similitudo quia spiritualis.
Heret siquidem ueritati nulla in-
terposita substantia. Id rationa-
le nomen quo rationamur intelligi-
mus et sapimus spiritum dicimus.
Huc autem spiritum apertius mente
uocat dicens. Renouamus spiritu

quod dicitur spiritus

quod dicitur hoc spiritus ad
ymaginem et similitudinem dei

mētis v̄re z̄c id ē mente. Nichil ei aliud ē spūs mētis q̄ mens. sicut non est aliud corpus carnis q̄ caro. **¶ Et sic mēs et quō capax vniuersorū.**

Mens **Capitulum sextum.** dicitur a mēne. Mene autē grece luna latine dicitur. Et sicut luna crescit et decrescit et varia vicissitudine commutat in id tñ qd̄ fuit quadā perfecta nouitate se restituit. sic mens nūc caput sūmū inserit. nūc decedit ī infima. nūc sese sibi veris referēs falsa redarguit. **¶** Modo ad corporalia regenda reflectit modo eternis rationibz̄ inspicendis uel cōsulendis adhevescit. Ratio siquidē est mētis aspectus quo bonū malūqz̄ discernit uirtutes eligit deūqz̄ diligit. Mens vniuersorū capax est. et oīm rerū similitudinē insignita aīa dicit esse naturali quadā potētia. et naturali dignitate preedita. **¶** Ideo inuisibiliū rerū causas per itelligentiā cōprehendit et uisibiliū sensualū formas p̄ sensū passionēs colligit. et sic siue per sensus ad sensibilia exeat siue p̄ itelligentiā ad inuisibilia ascendat. rerū similitudines ad seipsam trahit. Presencia cognoscat. absentia itelligit. ignota uel remota īquirit. et in iuentis uersatur actu mētuali. Rationale autē et itellectuale n̄m quo ratiōnam. itelligim⁹ et sapim⁹ mētē dicimus. que ita facta est ad ymaginē dei ut nulla iterposita

natura ab ipsa ueritate formet. Mens enī ab eo dicta est q̄ eminet ī aīa. **¶** Prestantior ei vis aīe est a qua procedit itelligentiā per ipsam utiqz̄ itelligentiā ut aīqz̄ ueritatē itelligit p̄ sapientiā diligit. Sapientia ei est amor boni siue sapor boni. **¶** A sapore enī dicitur. Mentis visio ē itelligentiā; gustus sapientia. **¶** Illa cōtēplatur; ista delectat. Cū ab inferioribz̄ ad supiora ascedere uolum⁹ prius occurrit nobis sensus; deinde ymaginatio postea ratio cogitatio; deinde itellectus postea itelligentiā. et ī sūmo ē sapientia. **¶** Summa nāqz̄ sapientia est ipse deus. Sapientia hominis ē pietas. id est cultus dei. **¶** Sensus ea vis aīe est que rerū corporearū. corporeas percipit formas p̄sentes. **¶** Ymaginatio est ea vis aīe q̄ corporearū rerū corporeas percipit formas sed ab materia percipit. ymaginatio extra materia et ea vis que extrinseca formata sensus dicitur eadem usqz̄ ad itimū traducta ymaginatio uocat. **¶** Ymaginatio nāqz̄ de sensu oritur; et scdm̄ eius diuersitates ipsius quoqz̄ variationes. **¶** Multa uidet aīa carnalibz̄ oculis. **¶** Multa ei fantastica ymaginacione percipit. **¶** Et ubiqz̄ distendit; mouetur; rigetur et fluctuare uidet; nō a se egrediens. sed ī semetipsa tāqz̄ in magno p̄curres spacio puagat. **¶** Non exit ad illa. sed tractatibz̄ suis sibi illa resp̄sentat. **¶** Habet in se aīa latitudinē

¶ ē ratio

ratio
 intellectus
 intelligentia
 efficacia utitur
 ingenium

longitudinē et altitudinē. Nam
 per caritatem deū et omnes fideles
 sibi cōplectit. Per meditatio-
 nē vniuersa que a principio mū-
 di usq; ad finē deus ppter nra-
 salutē operatus est meditati-
 uē. Per cōtemplationē que sursum
 sunt celestia cōtemplat. Ratio ē
 ea vis aīe que rerū corporearū
 naturas formas differēcias pri-
 a et accidentia papit oīa incor-
 poreā. sed nō extra corpora nisi
 ratione subsistentia. Abstrahit
 enī a corporib; que fundantur i
 corporib; nō actione sed consi-
 deratōe. Natura enī ipsius cor-
 poris scdm quā omne corpus.
 corpus ē nullū utiq; corpus est
 Intellectus est vis aīe q̄ iuisibi-
 lia papit sicut angelos dēones
 aīas et oēm spm creatū. Intelli-
 gentia est ea vis aīe q̄ imediate
 supponit deo. Cernit siquidē
 ipsū sumū verū et vere icōmu-
 tabile. Sic aīa sensu papit cor-
 poreā. ymaginacōe corporū sili-
 tudines: ratione corporū natu-
 ras: intellectu spm creatū: itel-
 ligentia spm increatū. Et qd̄q;
 sensus papit ymaginacō rep-
 resentat. cogitacō format. ingeni-
 um iuestigat. ratio iudicat me-
 moria seruat. itelligentia cōpre-
 hendit et ad meditationē siue
 cōtemplationē adducat. Ingenium
 est ea vis aīe siue itentacō qua
 se extendit aīa et exercet ad i-
 cognitorū cognitionē. Ingeni-
 um ergo exquirat ignota: ra-
 tio discernit iuenta: memoriā re-
 condit indicata et affert adhuc
 indicanda. Sic fit ascensus ab

inferiorib; ad superiora et yma-
 a sumis dependent. Intellectus
 nāq; quedā ymago et similitudo
 est itelligentie: ratio itellctus:
 rationis spūs. siue ymaginacō
 fantastici corpus. cui etiā su-
 premū corporis corpus. id est
 ignis quadā similitudinē iūgit
 et igni aeri. aeri aqua. aque ter-
 ra. Sensus iformat ymagina-
 cionē et ymaginacō rationē
 et facit sapientia siue prudē-
 tiam. Rursū rationi occurrens
 dina p̄sencia iformat eā et fa-
 cit itelligentia fieri sapia. Et
 itaq; i ratione quiddā ad sup-
 na et celestia itendens et id di-
 citur sapientia: et est quiddā
 ad transitoria et caduca respi-
 ciens: et id vocat̄ prudentia.
 Hec duo ex ratione sunt et i ra-
 cione cōsistūt. Et diuidit se ra-
 tio in duo: in sursum et deorsū
 Sursum i sapiam: deorsū i pru-
 dentia quasi i virū et mulie-
 rē: ut vir sit superior et regat:
 mulier inferior et regat. Vnde
 dicit̄ melior est iūctas viri
 q̄ mulier benefaciens. Melior
 siquidē est qui per celeste desi-
 deriū accensus carnē etiā ne-
 cessaria ei subtrahendo affli-
 git: q̄ qui per carnalē affectū
 resolutus p oīa que cōmoda sūt
 ei satisfacere itendit. **Quō iu-**
natur vires ad actū et ad di-
scensus ueritate obiectoz
iuuat̄ exterius. Eia oīa
 lus carnis q̄uis q̄uis ex natu-
 ra habeat facultatē videndi nū-
 q̄ tñ per se cōsequit̄ visū nec
 auris auditū nisi beneficio lu-

xxxij.

dicit̄ it̄ sapiam
 et
 prudentia

ais exterioris et soni. **I**maginatio uiuat exterioris quia ex sensibilibus concipitur. **R**atio uiuat interioris quia spiritus rationalis ex dono creationis habilis ad cognoscendum verum. et ad diligendum bonum. nisi radio lucis interioris fuerit perfusus et calore succensus nunquam consequatur sapientie cognitionem siue caritatis affectum. **I**n intellectus et intelligentia uiuatur superius quia deus et ignis et lux est. **L**ux ergo splendorem emittens ex se quem retinet etiam in se illuminat intelligentiam ad cognitionem ueritatis. **I**gnis uero calorem ex se emittens sed non amittens inflammat affectum ad amorem uirtutis. **E**t sicut solem non uidet oculus nisi in lumine solis sic uerum ac diuinum lumen intelligentia uidere non poterit nisi in ipsius lumine. **D**ominus inquit propheta. in lumine tuo uidebimus lumen. **C**um enim mortale hoc induerit immortalitatem et corruptibile hoc induerit incorruptionem. tunc mente pariter et corpore spirituales effecti. secundum modulum nostrum per mentis illuminationem omnia facimus. et per corporis incorruptibilis leuitatem ubique esse poterimus. **V**olabimur mente per contemplationem. uolabimur corpore per incorruptionem. **D**iscernemur mente et corpore. cum sensu nostri corporis uertentur in rationem. et in intellectum. **I**n intelligentiam. **I**n intelligentiam mutabitur in deum. **S**ensu uisibilia percipiuntur. **I**n imaginatione continentur uis-

sibilia ymagines et similitudines. **E**t ad rationem pertinent uisibilia rationes et diffinitiones. et uisibilia inuestigationes ad intellectum. et ad intelligentiam spectant spirituales et diuinas contemplationes et comprehensiones. **S**ensus uero et ymaginatio ad rationem non ascendunt sed infra remanentes eam aliquatenus deducere possunt. et quasi a longe quodam ostendere ad que non possunt peruenire. **S**ed si quadam proportione intellectum et intelligentiam ratione uiuare potest sed ad statum corporis non ualet ascendere. quoniam metas suas et fines proprios habet quos transcendere non potest. **S**ensu et ymaginatione cum ceteris animalibus contra habemus. **V**ident scilicet uisibilia et uisorum recordantur. **I**n quibusdam etiam sensibus nos superant. **Q**uia iustum fuit ut brutis animalibus quibus nichil dandum erat in intellectu. aliquid amplius daretur in sensu et conuerso. **T**anto maior necessitas idcirco hominem extendere rationis quanto maior defectum patitur sensualitatis. **R**atio autem inde incipit unde aliquid occurrit quod nobis cum animalibus non sit commune. **Q**uedam ergo sunt infra rationem. quodam iuxta rationem. quodam supra rationem. **I**ntra rationem sunt que sensu percipiuntur sicut dura et mollia calida et frigida candida et nigra. **I**ntra rationem sunt et praua rationi que ratione percipiuntur ut comoda et incommoda. uera et falsa. iusta et iniusta. **R**atio siquidem est quodam motus animi. uisum mentis actu

quare bruta in quibusdam nos superant

ens veritas a falsis distinguens.
 Supra rationē sunt q̄ nec sensus
 docet nec ratio psuadet sed aut
 dina reuelacione cōprehendunt.
 aut scripture auctoritate credūt.
 Sicut deū in vna substācia trinu
 et ī tribz psonis substācialiter
 vnu. Deus siquidē est rerū vni
 uersitas ita q̄ nullū singulorū
 et ideo motibz rationis nō sub
 iacet q̄a ratio nō est nisi de re aliq̄

**¶ Sit aīa et quō diuisis appel
 letur nōibz et quō duplex sit actō**

Aīa ē spūs itellctualis **ci 9**
 rationalis semp viuēs sp
 in motu bone maleqz uolūtatis
 capax que scdm benignitatem
 creatoris atqz scdm operis sui of
 ficiū varijs nūcipatur nōibz.
 Dicit nāqz aīa dū vegetat. Spi
 ritus dū contēplat. Sensus dū
 sentit. Animus dū sapit. mens
 dū intelligit. Ratio dū discernit.
 memoria dū recordat. Volun
 tas dū consentit. Ista tñ nō diffe
 rūt ī substācia que admodū ī
 nōibz. qm̄ oīa ista vna aīa
 est. **¶** Virtutes quidē diuerse.
 sed essentia vna. In spū tamē
 et aīa potest esse differētia. qm̄
 oīs aīa est spūs: sed nō oīs spūs
 aīa. **¶** Aīe duplexes sūt actōes.
 Alio nāqz cōsilio erigit ad deū.
 alio īclinatur ad carnē. Inclī
 natur autē sic. Cū sit subtilis
 et īuisibilis videri non potest.
 sed per potentias suas se extē
 dit et ostendit. Per cōcupisabi
 litatem namqz appetit. p irasabi
 litatem cōtēpnit. p racionabi
 litatem iter utrūqz discernit. To
 ta aīe essentia ī hīs potētijs suis

consistit: nec per partes diuidi
 tur: tū sit simplex et īdiuidua.
¶ Si aliqñ partes habere dia
 tur ratione potius similitudi
 nis q̄ ueritate cōpositōis itel
 ligendū est. Simplex nāqz sub
 stācia ē aīa nec aliud nec min⁹
 est ratio in substācia q̄ aīa sed
 nec aliud nec min⁹ est ira uel
 cōcupiscencia q̄ aīa. sed vna e
 adem substācia scdm diuersas
 potētijs diuersa sortit. uocabu
 la. Has potētijs habet anteq̄
 corpori cōmiscet. naturales
 ei sunt ei nec aliud sunt q̄ ipa.
 Tota nāqz aīe substācia in hīs
 tribus plena et pfecta cōsistit.
 id est ī racionabilitate cōcupis
 abilitate irasabilitate quasi q̄
 dā suatritate. Et tota hec tri
 nitas est q̄ quedā aīe vnitatis
 ī ipsa aīa. Deus est oīa sua et
 aīa est quedā sua. Habet siquidē
 naturalia et ipa oīa est. Potē
 tie nāqz et vires eiusdē idē sūt q̄
 ipa. Habet etiā quedā acciden
 talia q̄ ipsa nō est. sue vires est.
 sue uirtutes nō est. Nō enī est
 sua prudētia nō sua tēperātia
 nō sua fortitudo nō sua iustia
 a. Potētie autē aīe sunt racio
 nabilitas cōcupisabilitas iras
 abilitas. Vires sūt. sensus. y
 maginacō. racio memoria. itellect
 tus intelligencia. Potētie ta
 mē possunt dici vires et vires
 potētie. **de amicitia qua cōiū**
Quibusdā gūt aīa corpori
affectionibz et quadā a
mitia aīa corpi cōiūgit: se
cū dū quā amicitia nemo car
nē suam odio habuit. Sociata

nāq; illi. licet eius societate p̄-
 grauetur: ineffabili conditione
 diligit illud. Amat carcerē suū
 et ideo libera esse nō potest: do-
 loribz eius uehementer afficitur:
 formidat iteritū. que mori nō
 potest. Timet defectū. q̄ per na-
 turā deficere nō potest. Sauloz
 speculatione depasat: sonoz
 delectatur: auditibz: suauissimis
 iocūdat: odoribz: larga epula-
 tione reficit: et licet hīs rebus
 nullatenus utatur: graui tñ me-
 rore affligitur si subtrahantur huic
 etiā nō numquam subreperit uicia
 contraria rationi dū aīa dilecto
 corpori indulgētius remittent-
 do locū nosatur p̄bere p̄cto. P
 sensus quoq; p̄greditur aīa ad
 corpus mouendū et uiuifican-
 dū. Nouē nāq; sūt foramina in
 corpore hūano quibz: scdm natu-
 ralem cōtēperanciā influit et
 effluit omne quo idē corpus ue-
 getatur et regitur: Sūt etiā utrius-
 q; q̄dam filia scilicet corporis su-
 premū et spūs infimū quibz: si-
 ne naturaz confusione p̄sona-
 li tamē vnione facile necesse pos-
 sunt. Filia nāq; gaudet filibz
 Itaq; aīa que uere spūs est et
 caro que uere corpus ē in suis
 extremitatibz: facile et cōueni-
 enter vnūtur in fantastico aīe
 qd corpus nō est sed sile corpi
 et sensualitate carnis q̄ fere
 spūs est quia sine aīa fieri nō
 potest. Sicut enī sup̄mū aīe id
 ē mens uel itelligētia yma-
 ginem gerit et similitudinē
 sui superioris id est dei unde
 et eius susceptiuū ēē potuit

q̄ aīa medicinalibz sp̄ibz
 mouet et uiuificat corp̄

ī q̄bz vnūtur aīa et corp̄

et ad vnionē p̄sonalē etiā qm ip-
 se uoluit absq; ulla diminutione
 nature suē. Sic sup̄mū carnis
 scilicet sensualitas aīe gerens si-
 militudinē ad p̄sonalem vnio-
 nem eius essenciā suscipere po-
 test. Nec illud mirū est tū etiā
 ī sensu et memoria p̄caudis que
 dam ē imitacō racionabilita-
 tis et ī appetitu uoluntatis et
 in hīs que refugit rep̄b̄acōibz.
 Spūs namq; corporeus qui ue-
 re est corpus etiā sensu natura-
 liter multa discernit et vi cōti-
 pisabilitatis eligit et natura
 irasabilitatis multa reprobat
 et fugit. Habet siquidē corpo-
 rea uita quosdā gradus in ce-
 mentoz quibz: proficit ad yma-
 ginē sūme uite. Primus ei gradus
 corporee uite est sensificatio. Se-
 cūdus p̄sensū ingrediens yma-
 ginatio. Tertius p̄ ymaginatio-
 nē cōceptoz memoria. Quar-
 tus scdm sensū interiorū passi-
 ones quedā sine discretōe itel-
 ligētię et p̄uidētia. In qua q̄-
 dem est quasi racionis ymago
 et nulla rācio est. In hīs oībz
 corporea uita uita sp̄ualē imi-
 tatur. Primū ī eo q̄ sentit. Se-
 cūdo in eo q̄ sensū cōcipit. Ter-
 tio ī eo q̄ cōcepta. retinet. Quar-
 to ī eo q̄ siue ī ymaginatis siue
 in sensibus quasi in quādā ra-
 tionis similitudinē siue ad ap-
 petendū siue ad fugiendū se in-
 flectit. Conuēientissimā autē me-
 dia carnis et aīe sunt sensuali-
 tas carnis que maxie ignis est
 et fantastici spūs qui igneus
 vigor dicitur. Unde quidam lo-

quens de aiabus dicit. Igneus
 est illis vigor et origo celestis Mi-
 ra factus carnis et aie. Spūs
 vite et lumi terre sic enī scriptū
 est. fecit deus hoīem de limo ter-
 re et inspiravit ī faciē eius spi-
 raculū vite. Dans ei sensū et ī-
 tellectū. ut per sensū lutū sibi
 associatū vivificaret et p̄ iteller-
 tū regeret. Et ut per itellectum
 itus ingrederet et cōtemplaret
 dei sapiētiā: et per sensū foras
 egrederet et cōtemplaret opa
 sapiē. Intellectū itus illustravit.
 sensū foras detoravit ut ī utro-
 q̄ refectionē iueneret: itus ad
 felicitatē foras ad iocūditatē.
 Sed quia bona exteriora diu sta-
 re nō possunt. iussus est hō ab
 exterioribz ad interiora redire. et
 ab interioribz ad superiora ascen-
 dere. Tante ei dignitatis ē hu-
 mana condicio ut nullū bonū
 p̄ter sūmū bonū sibi sufficere
 possit. Plenū fuit miraculo q̄
 tā diuisa ab iuicē et tam diuer-
 sa. ad iuicem potuerūt cōiūgi.
 nec min⁹ mirabile fuit q̄ limo
 nō deus se cōiūxit. ut sibi iuicē
 vniectur deus et limus. tāta
 sublimitas et tāta vilitas. Nichil
 enī deo sublimū et nichil
 limo vilius. Mirabilis fuit cō-
 iūctio prima. mirabilis et sēda.
 nec min⁹ mirabilis erit tercia.
 cū homo et angelus et deus e-
 rit vnus spūs. Eodē nāq̄ bono
 bonus est homo quo bonus ē
 angelus: eodemq̄ bono uter-
 q̄ est beatus. Si tamē ambo id-
 ipsum eadē uolūtate. eodē spi-
 ritu capiunt. Si enī tam dispa-

re naturā carnis et aie ad vnā
 federacionē atq̄ amicitia deus
 cōiūgere potuit. neq̄q̄ erit ipos-
 sibile ei rationalē spm̄ qui usq̄
 ad cōsoraū terreni corpis hū-
 liatus ē. cū eodē corpore glorifi-
 cato. ut sit ei glorie qd̄ fuit saru-
 ne. ad cōsoraum b̄toꝝ spiritūū
 qui ī sua puritate p̄siterūt ex-
 altare atq̄ ad sue glorie p̄cipa-
 tionē sublimare. Ad hoc siquidē
 sola caritate nulla necessitate
 eū creauit altissim⁹ ut sue bea-
 titudis participē faceret. Si er-
 go tantū gaudiū et tanta leti-
 tia est vita ista tēporalis que
 constat ex p̄sencia spūs in cor-
 pore corruptibili. quanta leti-
 cia et quantū gaudiū erit vita
 eterna. que constat ex p̄sencia
 deitatis in spiritu rationali.
 Subiciat ergo corpus aīo. ani-
 mus deo et vn⁹ spūs erit cū eo.
 ita tamē si ī hūilitate p̄māscit
 et graciā sui creatoris p̄ quam
 glorificandus ē agnouerit.

De bono carnis et aie Cap. x.

Ex carne et aia constat hō.
 et utraq̄ bonū suū habet
 in quo gaudet et exultat Bonū
 aie est deus cū affluētia dulcedis
 sue Bonū carnis ē mūd⁹ cū habūdā-
 tia iocūditatis sue. S; mūd⁹ iste exte-
 rior de⁹ at̄ interior Nichil ei deo iteri⁹
 et nichil eo p̄sencia⁹ Interior oī re q̄a
 oīa ī ipō sūt. exterior oī re q̄a oīa sub
 ipō sūt et ip̄e sup oīa Ab h̄ ergo mūdo
 reuertētes ad deū et q̄si ab ymo sursum
 ascendētes p̄ nosmetip̄os transire
 debem⁹. Ascendere enī ad deum
 hoc ē it̄rare ad semetipsū
 et nō solū ad se it̄rare sed ic̄ffa-

de ḡt̄p̄tōe et ḡt̄p̄lōe

bili quodā modo ī itimus seipsum transferre. Qui cū itransiterius id est itranssecus pene trans seipm̄ transcendit: ille veraciter ad deū ascendit. Ab huius ergo mūdi distractionibz cor nrm̄ colligam⁹: et ad etna gaudia reuocem⁹. Et si cor nostrū sp̄ tenere nō possum⁹. salū ab illicitis et vanis cogitacōibz restringam⁹. Ut aliquñ ī dīne cōtēplacionis lumine figē ualeamus. Hec ē enī requies cordis nri cū ī dei amore p̄ desiderū figitur. Hec est vitā cordis nri: cū deū suū cōtēplat⁹: et ip̄a sua cōtēplacōe inuis reficiatur. Et dulce est illi sp̄ ad cōsiderandū. qd̄ ad laudandū et amandū semp̄ est suaue. Nichil ei ad beatam vitā prestanc⁹ videt⁹ q̄ uelut clausis carnalibz sensibus extra carnē mūdū affectū quēpiā itra semetipm̄ cōuertit. alienūqz effectū a mortalū cupiditatibz sibi soli et deo loqui.

Per que aīa corpus amūstrat.

Qum aīa et quō **Ca. xi.**
sit īcorporea p̄ subtiliore naturā corporis sui. id est per ignē et aerem que ī ipso quoqz mūdo p̄cellencia sunt corpora et ideo magis spiritui similia corpus amūstrat. Ita siquidē puora exapiūt uirtutes aīe uiuificāis eo q̄ ī corpe nostro nature sunt. p̄pinq̄uora q̄ humor et terra ut ad eorū p̄ximū mūsterū tota moles amūstratur. Nullus sine hīs duobus uel ī corpore sensus est. uel ab aīa spontaneus corporis motus.

Ignis et aer quia leuia sūt mouēti terrā et aquā que grauiā sūt. Quapropter corpa post abcessum aīe moueri nō uideamus. Quia ignis et aer que duo p̄ aīe p̄senciā tenētur ī corpe terreno et hūido. ut oīm quatuor fiat tēperātia. post eiusdē aīe abcessum ad supna euadūt ac sese expediūt. Corporis autē cōposicio fit sic. Corpus cōstat ex officialibz mēbris. officialia ex consiliibz. cōsilia ex humoribus humores ex abis. abis elementis. Et nichil horū est aīa. sed ī istis tāq̄ in organis agit. et p̄ hec corpori cōsultat et huius uirtutis sociatur ī qua factus ē homo ī aīam uiuā. Que cū tēperata et ordinata fuerit cōgruūt uiuificationi. et nūq̄ anima recedit. Si uero distēperata et cōfusa fuerint iūta recedit aīa scāi trahens oīa. sensū salutis et p̄magnationē rationē itellectū iteligenā cōcupisabilitatē et irascibilitatē. Et ex hīs scdm̄ me uita affiat⁹ ad delectationē suū dolorē. Corpus autē qd̄ prius itegrū tāq̄ organū cōtempertū dispositū fuit ut melos multū ī se cōtineret et tactu resonaret nūc cōfractū et inutile ad cōiēcōnē iacet. Aīa uero recurret ad regiones suas elementorū partibz nō habēs ubi uirtus suas exerceat requiescat ab hīs terrenis motibz quibz corpus p̄ tēpus et locū mouebat ip̄a p̄ tēpus et illocalit mota. Cū et si organū perit sed nō melos nec qd̄ organū mouebat. Aīa ī

ter deū et corpus posita mouet
per tēpus remittendo qđ oblita
fuerit et discendo qđ ignorabat
uel volendo qđ nolebat. Per locū
autē nō mouet qm̄ per locoz spa-
tia nō distendit. Deus autē cor-
pore nō eget ut sit. Nec loco ut a-
liabi. Nec tempore ut aliqñ. Nec cau-
sa ut aliunde. Nec forma ut aliqd.
Nec aliquo genere subiecti in quo
subsistat. **De excellenti natura**

aię et per quid uiuit deo Ca. xii

Habet autē quādam ppriam
naturam aīa oībus hīs
mūdane molis elemētis excellē-
tē que ueraciter nō possit ī aliqua
fantasia corporalū ymaginari
onū quas per sensus carnis pti-
cipi cogitari. sed mēte itelligi.
vitaq; sentiri. Intelligi p̄t uideri ul
sentiri nō p̄t. Nō ēī corp⁹ n̄ de⁹ n̄
vita sine sensu qualē ē ī arboribz n̄
vita sine rōnali mēte q̄lis ē ī aīali-
bz s; vita et p̄tēua vita. nūc quidē
minor q̄ angeloz sed futura qđ
angeloz si ex p̄cepto creatoris h̄
bene uixerit. P̄ceptū eius est ut
ī dilectione maneam⁹. Manete ī
quit ī dilectione mea. Per dilecti-
onē nāq; ratiōnalē creaturā sibi
copulauit ut deū sp̄ haberet. et
ī eo maneret. de eo semp̄ ī eo delect-
ans gaudens et exultans. Per di-
lectionē creatori suo et sibi iūice
ratiōnalis creaturā copulata ē.
Solūq; est dilectiōis uinculū q̄
ligat utrosq; ī idipm̄. Per amo-
rem dei oēs ei adherem⁹. Per a-
morem proximi oēs adiūcē vnū
sum⁹. Ut bonū oīm fiat singu-
loz et qđ quisq; ī se nō habet ī
altero possideat. Caritas ē uia

dei ad hoīes et uia hoīm ad deū.
Per caritatem nāq; uenit deus
ad hoīes. uenit ī hoīes factus ē
homo. Per caritatē deū diligūt
hoīes. deū eligūt. ad deū cur-
rūt et ad deū pueniūt. Sic faci-
lioris est deo caritas ut ipse mā-
sionē habere nolit ubi caritas
nō fuerit. Si ergo caritatē habes
deum habes quia deus caritas
est. Miser ergo ego qñtū debere
diligere deū meū qui me fecit
tū non erā. redemit tū perierā.
Nō erā et de nichilo me fecit. Nō
lapidē nō arborē nō auē uel a-
liqd de aīalibus: sed hoīem vo-
luit me esse. Dedit uiuere sen-
tire discernere. Perierā et ad
mortalitatē descendit. morta-
litatē suscepit. Passionē susti-
nuit: et mortē uicit. et sic me
restaurauit. Perierā et abierā
qā ī p̄tis meis uenūdat⁹ erā.
Uenit ille post me ut redimēt
me et tācū dilexit me ut sang-
nis sui p̄tū appenderet. p me.
Tali quidē pacto reduxit me de
exilio et redemit me de seruitio.
Nōie etiā suo uocauit me ut ī
mēoriale suū sp̄ esset penes me.
Uixit me oleo letitię quo ipse
erat unctus. ut ab uncto esse
unctus: et a xp̄o diceret xp̄ia-
nus. Sic grā eius et misericōdia
sp̄ puenērūt me. De multis
nāq; periculis liberauit me
liberator meus. Quā errabam
reduxit me: qñ ignorabā do-
cuit me. Quando peccabam
corripuit me. Quando tristis
bar consolabatur me. Quā des-
perabā cōfortauit me. Quā ui-

deduxit me. **C**um teadi crexit
me. Quando steti tenuit me.
Quando ueni suscepit me. Hec
et alia multa fecit michi deus
meus. de quibus dulce erit mihi
sp loqui. sp cogitare. sp grās
agere. ut pro oibus beneficijs
suis possim eū laudare et ama-
re. Cum enī cūctis sit presidēs.
singulos implens. ubiq; p̄sēs
cūctoꝝ aīā gerens et tamē in
singulis q̄i oibus p̄uidēs? ita
totum ad custodiam meā occu-
patū video si ego sup custodiā
meā stabo: quasi oīm oblitus
sit et michi soli itendere velit.
Semp eī se p̄sentē exhibet et sp
se paratū offert si me paratū
iūenerit. Quocūq; me uertero
nō me deserit nisi prius ego eū
desera. Ubicūq; fuero nō rece-
dit qm̄ ubiq; est. et quocūq; iero
eū iūenā tū quo possim eē. Ad
qd̄ fecero paratus assistit. utpo-
te p̄petuus īspector oīm cogita-
tionū itencionū affectionum
meārū. Cum hec diligēter cō-
sidero. timeo pariter et īgenti
rubore cōfundor q̄ illū p̄sentē
ubiq; michi et oīa occulta me-
a uidentē īuicor. Multa eī sūt
ī me de quibus corā oculis eius
erubesco et p̄ quibus ualde illi
displicere timeo. Nec p̄ hīs oī-
bus quid illi respondeā nō ha-
beo nisi tm̄ ut diligā. Nō eī me-
lius nec detēctius q̄ per dilecti-
onē rependi potest qd̄ p̄ dilec-
tionē datū est. Hec p̄ter rem dix-
isse uideoꝝ sed forte nō p̄ter uti-
litatē michi et hīs qui mecum
sentiunt qd̄ ego sentio. **de cō-**

*q̄ deus nūq̄ deserit
nisi deseratur.*

Anima **paratōe ad carnē.**
p̄sencia sua corpus uiuifi-
cat. et sic colligata est ei? ut nec
cū uelit se inde separare possit.
nec retinere cū iussione creatoris
audierit. In uita siquidē aīe con-
sistit uita corporis: et de morte
corporis descendit mors aīe. Sic
eī aīa uita sua facit carnē uiuē.
et de fonte nature sue irrigat
aīando? sic caro per corrupte-
lam materie sue. aīam si se cu-
piditatibus illicitis illigauit
occidit. Et tū altera nature vi-
deat? alterius. transit vna q̄q;
ī uictoris natura? idē ut aut
carnē sp̄ualem aīa uirtutibus
suis prestet: aut aīam carna-
lem caro uictrix eius efficiat.
Aīa tm̄ de morte nichil habere
potest. nisi ei p̄ uicia fuerit p̄-
natū. Nec caro aliquid de uita
retinere p̄t. nisi ab aīa fuerit
irrigata. nec altera ī alterius
naturā transire p̄t. nisi aut
uictis infecta. aut uirtutibus
detecta fuerit. Ratio ē insignita
est aīa? qua artibus doctur e-
gregijs. et disciplinis īstruit
eximijs: ut dina sapiat et hu-
mana tractet. Ac sic cetera a-
nimalia detēter excellat: ut
pote rationalis substantia
enī p̄prie est aīa: substantia
salutis rationalis. id est sp̄us
rationalis. Immortalis ē aīa
ne a creatoris sui similitudine
discrepare uideat? Nō enī po-
terat esse ymago et similitudo
dei. si mortis termino daude-
retur. Sedm̄ quēdā uero modo
uite quē nullo modo p̄t amitti

de immortalitate aīe

tere immortalis est. Sedm vo qua
dam mutabilitate qua potest
melior et deterior fieri mortalis
est. Et sicut mortalis est cu bte
et bene viuere pdiderit. mise-
re tm viuere amittere no potest.
sic respaū ī corporei dei corporea
est. Nichil ei īuisibile et ī corpo-
rei natura credendū est. preter
solū deū patre et filiū et spū
tū sanctū. qui ex eo īcorporeus
et īuisibilis dicitur: quia īfinitus
et īscriptus est et simplex
et sibi oibus modis sufficiens
seipso et idipm. et tū ubiqz sit
ī semetipso īuisibilis et ī corpo-
reus esse dinoscit. Ois vero ra-
tionalis creatura corporea ē. An-
geli et oēs uirtutes corporee st
licet nō carne subsistant. Ex co
ītellectuales naturas corporeas
esse dicim⁹. quia loco arāscribū-
tur. sicut aīa hūana que carne
clauditur. Que ideo et esse ī loco
et localis dia pt. In loco qā ali-
cui hic pns est. localis. qā qā
licubi pns est totū alibi ēē nō
potest. Nō habet tm corporale
dimensionē nec corpale arā-
scripsione: qm corpale qntita-
tis ex pars est. Sed quia p pnaā
et operacōe; ī loco cōcludit. lo-
calis dicitur. Verūtm nō sicut
corpus au scdm locū pncipiū
mediū et finis assignat. sed
respaū ī corporee nature que
sime īcōmutabilis est ubiqz
est. Corporea ē aīa. qm aliquid
spaciū ita mouet. uel sistit ut
maiori sui parte. maiore oca-
pet locū. et breuori breuore.

minorqz sit ī parte q̄ ī toto. Per
omnes quidē corpis pticulas ad-
est simul nec minor ī minoribz.
nec maior ī maioribz. sed alicu-
bi itentius et alicubi remissius.
et ī oibus tota et ī singulis to-
ta est. Sicut ei deus ubiqz est to-
tus ī toto mūdo et ī oī creatura
Sic aīa ubiqz ē tota ī toto corpe
suo tāq̄ ī suo quodā mūdo. In-
tentius tm ī corde et cerebro q̄
admodū deus dicit esse ī celo.
Inuisibilis et īcorporea est aīa.
Si uenū uisibilis esset corporea
esset. Et si corporea esset ptibilis
esset et partes haberet. neqz si-
mul tota ī vno loco ēē posset.
Nullū enī corpus aut simul
totū tangi. aut simul totum
tangere potest. Aīa vo ī quibz
qz locis motibz uel actibz tota
simul adest: tota uidet et tota
uisoz uenūscit. Tota odorat.
tota odores recolit. Tota audit
et tota sonoz memūt. Tota p
linguā et palatū sapore sentit
et discernit. Tota tangit.
et dura et mollia tota simul
approbat et reprobat. Calida
vero et frigida sūmo tm digi-
to tota discernit. Tota ē uisus
tota est auditus. Tota memūt.
et tū tota memūt. tota ē memo-
ria. Cū tota uult tota ē uolūtas.
Cū tota cogitat. tota ē cogitacō
Cū tota diligit tota est dilectio.
Potest tm ex parte cogitare. et
ex parte diligere. **de q̄tuor af-**
fectionibz et q̄tuor uirtutibz
Habet aīe Caplm xiiii
aīa affectiones quibus
exercetur ad uirtutes. Dolor

quid aīa ī corpe
est et ī ptibus

de īuisibilitate et
īcorporeitate aīe

de q̄tuor af-
fectionibz et q̄tuor uirtutibz

nāq; de p̄tās. timor. De supplicia-
is. Desideriū de p̄missis. gau-
diū de p̄mīs. quedā exercitia
uirtutū sunt. Habet etiā uir-
tutes quib; iſtruit et armat
contra uicia. Prudencia nāq;
ſcit qd̄ debeat facere. Tēpera-
ciam habet cōtra p̄ſperā. Forti-
tudine cōtra aduerſa. Iuſtia-
am qua ſcit qd̄ debeat auq; red-
dere. Prudencia ē ſare q̄ poſſis.
Fortitudo facē qd̄ poſſis. tem-
perācia nō p̄ſumē qd̄ nō poſſis.
iuſticia nolle plus q̄ poſſis. Pru-
dencia ē in eligendis tēpera-
cia i vtendis. fortitudo i tolerā-
dis. iuſticia i distribuendis. Pru-
dencia ē nichil puniendū appe-
tere et nichil p̄ter iuſtū uelle
facere. Temperācie est nichil
niſi turpia timere et qd̄ qd̄ agi-
mus aut cogitam⁹ ad rationis
normā dirigere. Fortitudis ē
terrenas cupiditates nō t̄m̄ re-
primere ſed penitus obliuiſa.
Iuſticia ē oēm aī cogitationē
ad ſolū deū dirigere eūq; tāq;
nichil aliud ſit tota mentis a-
ctiō iſtueri. Habet etiā aīa ſacra-
mentales uirtutes quib; iſciat.
ſalut; baptiſmū fidē ſpem vnc-
tionē cōfirmacōē; et. quib; deo
cōſecratur. Habet etiā uirtutes
quib; proficit et deo cōiūgitur
ut ē hūilitas puritas caritas.
Hūilitas eā deo ſubiāt. puri-
tas iūgit. caritas vnit. Ha-
bet quoq; aīa vires quib; cor-
pori cōmiſcet. quarū p̄ma eſt
naturalis. ſcda vitalis. ter-
cia aīalis. Et ſicut deus trin⁹
et vnus. verus et p̄tās omnia

tenet. oīa iplet. oīa ſuſtinet. oīa
ſup̄eredit et accūplectit. Sicut
nūma hīs trib; virib; per totū
corpus diſſundit. nō locali diſ-
tencōe. ſed vitali iſenſione. Na-
turalis uirtus operatur ſangu-
nē i epate. et alios humores.
quos per venas ad oīa corpis
membra tranſmittit ut inde
augeatur et nutriatur. Vis
iſta quadrifaria eſt. Diuidit
nāq; i appetitiuā i tētūā. expul-
ſiua. et diſtributiua. Appetitiua
que neceſſaria ſūt corpori appe-
tit. tētūa ſup̄ta retinet do-
net ex illis utilis diſgeſtio fiat.
Expulſiua nocua et ſup̄flua
expellit. Diſtributiua bonos
bonorū aboz hūores oībz me-
bris diſtribuit. put auq; expe-
dit. Iſtas vires habēt aīalia et
ideo corpis eſſe videtur nō aīe.
Vis vitalis ē i corde q ad obre-
perandū feruore cordis acre
hauriendo atq; reddendo vitam
ſalutē toti corpi t̄buit. Acre nāq;
puro ſanguine purificatū i pel-
lit. per venas pulſatiles q̄ aīe
ric vocāt. per totū corpus. et
quarū motu tēperanciā atq;
diſtēperanciā cordis p̄ſiſta cog-
noſcunt et diſcernūt. Vis aīa
liſ eſt i cerebro. et inde vigere
facit qnq; ſenſus corpis. Iubet
etiā voces edere. mēbra mouē.
Tres nāq; ſunt ventriculi rectu
Vnus anterior a quo oīs ſenſus
Alter poſterior a quo oīs mor⁹.
Tertius iter utriūq; medius. id
eſt rationalis. Senſus corpis
ſic fuit. Qd̄ eſt i corpe ſubtiliſ-
mū et ob h̄ aīe ſimilius et vi-

de ſacramentalibus uirtutibus aīe
quibus ornat⁹ et quibus proficit

de uirtutibus aīe quibus
corporei commiſcuntur

quod fuit ſenſus corpis

tui q̄ pretera. id est lux p̄mū p
 oculos ip̄a diffundit̄ emicatq̄
 i radns̄ oculorū ad visibilia cō
 tuenda. Demde mixtura qua
 dam p̄mo cū aere puro. scđo tū
 aere caliginoso atq̄ nebuloso.
 tercio cū corpulēiore humore.
 quarto cū terrena crassitudine.
 quinq̄ sensus cū ip̄o sensu oculo
 rū p̄ficiat ubi ipsa sola excellit.
 Isti sensus quia i sola facie plo
 cū sunt. ideo scriptū arbitror.
 qm̄ i facie inspiciat̄ deus hōi
 sp̄uaculū vite cū factus est i a
 nima viuentē. Anterior quippe
 pars posteriori merito p̄ponit̄.
 quia ista ducit illa sc̄q̄tur. Ab
 ista sensus ab illa motus: sicut
 tonalū p̄cedit actionē. Iste vi
 res tā aīe q̄ corpis dici possūt
 q̄a ab aīa i corpe sūt nec sine
 utroq̄ fieri possūt. In p̄ma p
 te cerebri vis aīalis vocat̄ fan
 tasticus. id ē ymaginaria. q̄
 i ea rerū corpaliū similitudines et
 ymagine continēt̄ vnde et
 fantasticus dicit̄. In media
 pte cerebri vocat̄ rationalis. q̄
 ibi examinat et iudicat ea que
 per ymaginacōem repr̄sentant̄.
 In ultima pte vocat̄ memoria
 lis quia ibi cōmendat̄ memoriē
 a ratione iudicata. Aliud vniq̄
 est i nobis quo corpa sentim̄.
 Aliud quo non corpa sed corpo
 ribz sitia. cernim̄ q̄ vbi et nos ip̄
 sos non aliter q̄ siles corporibz
 ituemur. Aliud quo nec corpa
 nec corporū similitudines cōspici
 mus sed illas res q̄ nō habent
 ymagine sibi siles sicut ē deus

de nobis vniu

et ipsa mens rationalis uel in
 telligencia uel ratio. Sicut eti
 am uirtutes prudentia iustia
 a castitas caritas pietas et q̄
 aiq̄ alie sunt quas itelligēdo
 uel cogitando enumeram̄. dis
 cernim̄ et diffinim̄. Porro
 aīa nō est corpus uel corporea
 Nō ei oīs similitudo corporis cor
 pus est. Dormienti enī et in
 sopnis tibi uelut corpus appa
 rebit nec id corpus tuū est sed
 aīa tua. Neq̄ uerū corpus sed
 similitudo corpis tui. Iacebit ei
 corpus tuū ambulabit ipsa.
 Iacebit lingua corpis tui lo
 q̄tur illa. Clausi erūt oculi tu
 i videbit illa. Et ita i ea tota
 et itegra cernitur similitudo car
 nis tue. In hac similitudine quasi
 per loca cognita uel icognita
 discurret et sentit leta ul̄ trista.

Quo aīa mortui sentire dicit̄?

Anima etiā mortui sicut
 dormiētis i ipsa similitudi
 ne corporis sui sentit seu bona
 seu mala. Nō sūt tñ corpalia
 sed corpaliū similitudo q̄bus aīe ex
 ute corporibz afficiūt̄ siue be
 ne siue male aiq̄ ip̄e sius cor
 poribz sibi met̄ siles appareāt
 sūt tñ vera leticia et vera mo
 lestia facta de substācia sp̄uali.
 i sp̄uali substācia Tertū nem
 pe est quādā sp̄uale naturam
 i nobis esse ubi rerū corpaliū
 similitudines. aut format̄ aut
 formate i gerūt̄. Siue cū pre
 sentia aliquo sensu corpis tā
 gim̄. et cōtinue corz similitudo
 in sp̄u format̄ et i mēoria re
 condit̄ siue cū absentia iā nō

ta uel que nō nouim⁹ cogitam⁹
ut inde reformet⁹ quidam spū
alis intellectus. Innuabilia e
tiam pro arbitrio et pro opi
nionē fingim⁹. que uel non
sunt uel esse nesciuntur. Innuā
biles quoq; et variē forme re
rū in aīmo nō uersant⁹ uel
cū aliqd facim⁹ ul' facturū su
mus. Aliquo etiā spū rapiēte
tollit⁹ aīa in spū ī hoc uideō
seu bona uel mala. Nimia q;
itentione uel cogitacōe uel a
liqua vi morbi ut freneticis
per febrē accidere solet seu cō
mixture cuiusq; alter⁹ sps
sue boni sue mali. ita corpo
raliū rerū ymagines in spū ī
primūtur uel exprimūtur tā
q; corpora ipsis corporeis sen
sibus p̄sentantur. ut absentia
uideant⁹ adesse tāq; p̄sentia.
Et que nō sunt tāq; p̄ oculis
assunt. Ad dormientib; etiā ml
ta uidentur uel nichil uel a
liquid significātia. vnde sepe
ymagines rerū corporaliū
tantā expressione illis p̄sen
tantur in sompnis q̄ntā ipsa
corpora p̄sentantur uigilātib;
ut īter uisionē dormientū
et uerā cōmixture uigilan
tū nō discernat⁹ sed cōtinuo
eis caro moueat⁹. et cōtra. p̄
positū suū uel cōtra licitos mo
res cōtendere uideatur. et qd
naturalit' collectū est per ge
nitales uias emittat⁹. Hinc
motū et casti uigilātes cōhi
bet et refrenāt. Dormiētes
autē ideo nō possūt. quia ī

p̄tate nō habet corporalis yma
ginis expressione qua carō na
turaliter mouet⁹ et sequitur qd
cōtū sequi solet et q; sine p̄cō
a uigilantib; fieri nō potest
Sic in spū et corporaliū rerū
ymagines apparet. et multa
pro arbitrio finguntur uel p̄ter
arbitriū demonstrat⁹. Ipsa nū
q; aīa que motu p̄prio sp̄ ī mo
tu est. quia pro corpus non fini
tur. uel si finitur plene nō fini
tur corporalia sentire. uel ad cor
poralia vim sue itentionis di
rigere corpore sopito. spū cor
poraliū similitudines aut ipsa
agit sicut etiā ymagines cor
porū cogitando ex seipsa uerfa
re assolet aut obiectas ituct
cū ī eas uideandas aliquo spū
assumit⁹. **Qd sit aīa et mul
tiplicata eius uisione. Ca. xvi.**
Anima ē substātia spūalis
simplex et īdissolubilis.
inuisibilis et īcorporea passi
bilis atq; mutabilis. carēs p̄
dere figā et colore. Non est cre
denda pars sed creatura dei
nec etiā de substātia dei ul'
de qualibet elemētōrū materi
a. sed ex nichilo est creata. Si
enī ex seipso eandē deus fecis
set nequaq; uinosa mutabilis
aut misera esset. Si autē ex e
lemētis facta fuisset corporea
esset cum sit īcorporea igno
tam habens origine. Inuā
habens finē non habet. Et cū
sit spūalis nature. nichil habet
cōmixtū corporeū terrenū. nil hūidū
nil aerium nil igneū. nullum
habet colore. nullo loco cōnect

nullis mēbris arcū scribit. nullo
 spacio finitur. Sed ita ē cogitan-
 da et itelligenda. sicut sapiētia
 iustitia et cetera uirtutes ab omni
 potente create. **Natura** autē iui-
 sibilis est et ideo iuisibilis i cor-
 pore manet. et de corpore iuisibi-
 liter egreditur. **Per** corpus corpo-
 ra videt sicut celū et terrā et que
 i eis cōspiciunt sunt oculis nris.
Spū corporū similitudines ituer.
Quidq̄ enī corpus nō est et tñ
 aliqd est recte iam spūs dicitur.
Idcirco occulta quadā vi spūta-
 li rapit aīa ut uite corporū ex-
 pressas quasdā rerū corpaliū si-
 militudines i spū videat. Intel-
 lectu autē ea q̄ nec corpa nec cor-
 porū formas habēt cōspiciat. **Si-**
tut est iustitia sapiā. uelut ipsa
 mens et oīs affectio bona. **Statu-**
a genera visionū manifesta sūt.
Primū corporale quo p̄ sensus
 corporis corpa sentiūt. **Scdm** spū-
 ale quo corporoz similitudines spū-
 nō mente cōhūtur. **Ternū** uel
 lectuale quo ille res q̄ nec corpa
 nec corporū formas habēt cō-
 spiciūtur. **Intellectual** visione
 nūq̄ fallit aīa. **Aut** ei itelligit
 et verū est. aut si uerū nō ē nō
 itelligit. **In** visione autē corpa-
 li sepe fallitur aīa. cū i ipis cor-
 poribz fieri putat qd̄ fit i corpo-
 reis sensibz. **Sicut** uidetur nauis
 gātibz i terra moueri q̄stant. et
 intuentibz celū. sidera stare que
 mouētur. et diuinitatis radis
 oculoz res vna duas formas ha-
 bere videt. et vnus hō duo capi-
 ta et i aqua remus fract⁹ et mul-
 ta hūoi. **In** visione at spūali

aīa fallit et illudit. qm̄ ea q̄ videt
 aliqn̄ vera aliqn̄ falsa. aliqn̄ per-
 turbata. aliqn̄ tranquilla sunt.
Ipsa autē vera aliqn̄ futuris oī-
 no silia. uel apte dicta. **Aliqn̄** ob-
 scuris cogitacōibz et q̄ figuratis
 locutōibz p̄nūciata. **In** extasi vō
 qm̄ ab oībus corpis sensibz alic-
 nat⁹ et auertitur aīa. āplius
 q̄ i sopno solet. sed min⁹ q̄ in
 morte. nō fallit. sed ipa mēte di-
 uinitus adiuta uel aliquo spū
 visa ipa exponēte. sicut i apoca-
 lipsi iohāni exponebat⁹ mag-
 na reuelatio est. **Cum** ei bono spi-
 ritu assumit⁹ aīa falli nō potest
 quia sancti angeli miris modis
 visa sua facili ac p̄potenti vnio-
 ne uel cōmixtione et nūq̄ ee faci-
 unt. et visionem suā quodam
 ineffabili modo i spū nrō i for-
 māt. **Ipi** siquidē hys corporali-
 bus iudicādis atq̄ amistrādis
 presūt et corū significatiuas si-
 militudines i spū ita discernūt
 et tanta potentia quodāmodo
 tractant ut eas etiam possint
 hōim spiritibz reuelando mis-
 tere. **Inde** ē q̄ angelus dñi ap-
 paruit i sopnis ioseph dicens
Noli timere accipere mariā. **Et**
iterū. Tolle puerū et matre
 eius et fuge i egiptū. **Dñs** enī
 am per p̄phetā dicit. **Effundā**
de spū meo sup oēm carnē et
 iuuenes uidebūt uisiones et
 senes sopnia sopniabūt. **Sūt**
alia visa usitata et hūana q̄
 uel ex spū ipso nrō multipli-
 citer existunt uel ex ipso corpore
 spiritui quodāmodo suggerū-
 tur sicut si fuerim⁹ affecti uel

de tribz quibz visionū corpali
 spūali et intellectuali

carne uel aīo. Nō solū enī uigi-
lantes hoīes curas suas cogi-
tando uersant ī silitudinibus
corporū. uerū etiā dormiētibz
hoc sepe sōpniatur quo īdiget.
Nā et negocia sua gerūt ex ani-
mi cupiditate et epulis potulis
qz īhyanter instant si forte esu-
rientes sitientesqz dormiēt.
Vigilātibz etiā quodā occulto
īstinctu īgestas eē cogitacōes
quasi dinantes nouim⁹. Sic
capphas pontifex dinauit cū
eius ītencio pphetandi uolū-
tatē nō haberet. Multa uidet
aīa. et eadē est natura visio-
nū. siue ī uigilātibz siue ī dor-
mientibz siue ī egrotantibus
siue ī cogitātibz qm̄ nō ex alic-
no genere sūt que uident⁹ q̄
ex natura spūs. de quo ul' in
quo sūt silitudines corporū. Vi-
sa siquidē freneticorū silia sūt
uisis sōpniātū. obturatas nā-
qz habent uias sentiendi ut ui-
deant qd' sōpniātes uidet. Vi-
sa etiā sōpniāntū silia sunt
cogitacionibz uigilāntū. Dor-
mientibz quippe. ī cerebro cō-
sopitur uia sentiendi que in-
tencionem ad oculos ducat
ideoqz ipā ītencio ī aliud uer-
sa. cernit uisa sōpniōz tāqz spe-
cies corpales assint ut sibi dor-
mientis uigilare uideat. et nō
silia corporibz. sed ipsa corpa
ūtueri se putat. Ego autē mul-
to āplius āmuroz et uehemē-
tius stupeo qm̄ta celeritate ac
facilitate ī se aīa fabricet
ymagines corporoz que per
corporis oculos nō uidet ut

freneticorū uel sōpniātū uel cū
am ī extasi uisiones. q̄cūqz aut
illa natura uisoz ē. pauldubio
corpus nō est. Nō enī corpora
uisa istas ymagines ī spū faci-
unt nec eam vim habēt ut ali-
quid spūale forment sed ipē spū
ī seipo celeritate mirabili utpo-
te spūalis rationalis atqz ītel-
lectualis. *De q̄qz cōibz generi-
bz uisionū in dormientibus.*
Omnū igit que. *Ca. xvii*
sibi uident⁹ uidere dormi-
entes. q̄cūqz sunt genera. scilicet
oraculū. uisio. sōpniū. īsōpniū.
fantasma. Oraculū est cū ī sōp-
nis parens uel aliqua scā gra-
uisqz persona. siue sacerdos si-
ue etiā deus. eueturū q̄ aperte
uel nō eueturū. faciendū uel e-
tū deuitandū nūciat. Uisio ē
cū aliquis aliqd uidet qd' como-
do quo apparuerat euenit. Sōp-
niū est figuris tectū. et sine īter-
p̄tacione intelligi nō potest. In
sōpniū est quando id qd' uigila-
te fatigauerat. īgerit se dormi-
enti. sicut abi cura uel potus ul'
aliqua studia uel artes. Sōpni-
nāqz studia que quisqz exerceu-
it sōpniat et solutacū arcū seu
solutorū actū simulachra in-
p̄sentia mētis īpressa apparēt
in sōpniis. Juxta etiā infirmi-
tatū diuersitates diuersa acci-
dūt sōpniā. Sōpniā morū et hu-
morū diuersitates uariant et hu-
sōpniā. Aliāqz uident san-
guinei: alia colerici: alia me-
lancolici: alia fleumatica. Isti
uidet rubea et uana: isti alba
et nigra. Fantasma est qm̄ qd'

dormire vix ceperit et adhuc vi-
 giare se estimat aspiciere videt
 irruentes in se uel passim vagan-
 tes formas discrepantes et va-
 rias letas uel turbulētas. **De**
 hoc genere fit ephialdes que
 publica persuasio quiescentes opi-
 natur inuadere in pondere suo pl-
 sos ac senectēs grauare. **Quo-**
 nō est aliud nisi quedā fumo-
 sitas ex stomacho uel a corde ad
 cerebrū ascendens et ibi vim a-
 nimalē exprimes uel cōprimes
Dicit etiā hūana opinio q̄ qua-
 dā arte mulierū et p̄tate demo-
 nū hoīes cōverti possit in lupos
 et in iumenta et quecūq; necessa-
 ria portare. postq; peracta opa-
 itez ad se redire. **Nec** fieri in eis
 mentē bestialē sed rationalē et
 humanā seruari. **Hoc** sic intelli-
 gendū est. qm̄ demones naturas
 nō creant. sed aliqd̄ tale facere
 possunt ut uideantur eē qd̄ nō sūt.
Nulla ei arte ul' p̄tate animi q̄
 nec corpus quidem aliqua ra-
 tione in mēbra et liniamēta bes-
 tialia ueraciter cōverti p̄t. **Sed**
 fantastiā hoīs qd̄ etiā in cogita-
 do siue in sopniando per rez inu-
 merabilū genera variat. **Et** cū
 corpus nō sit mira celeritate cor-
 porū silēs formas capit. **Sopi-**
 tis autem oppressis q̄ corpore-
 is hoīs sensibz. ad aliorū sensū
 figura corporea p̄ducā potest. in-
 ta tñ q̄ corpora ipsa hoīm alicu-
 bi lateant uiuētia quidē. sed mlt̄
 to grauius et oppressius q̄ sop-
 no oppressis suis sensibz et observa-
 tis fantastiā at̄ illud tāq̄ cor-
 poratū in alicui⁹ aūalis ymagi-

ne alienus sensibz appareat. ta-
 lisq; sibi homo uideatur. q̄lis
 sibi uideri posset in sopnus et in
 portare onera ista. que onera
 si uera sint corpora portātura
 demonibz ut illudat hoībuz.
 partim uera hoīm corpora. par-
 tim falsa iumētoz cernentibz.

Quo dyabolus ē in hoībuz tū scdm

Humanū substantiā nō trahit
sp̄m alicui⁹ boni. Ca. xxviii
 alicui⁹ malus assumit sp̄s. **Nec**
 facile discerni potest a quo sp̄u
 assumatur nisi quia bonus in-
 struit malus fallit. **Fallit** at̄
 sepe in manifestis bonis. ut cū
 in eis ei creditū fuerit. ad sua
 seducat. **Sic** plerūq; hūanū spi-
 ritū rapit ut quadā occultā
 mixtura quasi idem sp̄us esse
 uideatur. et sp̄us uexantis et
 sp̄us pacētis ut in demoniacis
 uidem⁹. **Animā** tñ uel mentem
 hoīs nulla creatura iuxta sub-
 stantiā implere potest nisi sola
 trinitas. **Implere** autē satha-
 nas dicitur mentē alicui⁹ et
 principale cordis nō ingrediēs
 quidē in eū et in sensum eius.
 sed fraude et iniquitate atq; oi-
 malicia illū alliciens atq; se-
 ducens. affectu malicie trahi-
 cit per cogitationes et licenti-
 ua uicioz quibz ipse plenus
 est utpote fallax neq; fraudu-
 lentus et deceptor aūarū. **Nō**
 enī p̄ticipacione nature uel
 substantie ut quidā putant.
 quecūq; implet dyabolus aut eius
 habitator efficiatur. sed p̄ frau-
 dulentā deceptionē atq; mali-
 tiam in eo habitare dicit̄ que

quid transfigurati arte dyabolica

nō implet. Solius eī trinitatis ē
implere et intrare naturā siue sub-
stantiā quā creauit. Demones
et acrimonia sensus. et celeri-
tate motus corporis aerei terre
norā corporū sensū facile p̄ce-
dūt et quedā cognita p̄nūti-
ant que hoīes mirantur p̄ tardi-
tate sensus terreni corporis. Ac-
cidit autē demonibz per tam
longū tēpus quo eorū vita pro-
tendit longe rerū maior expe-
riencia q̄ hoībus potest eue-
nire p̄pter breuitatē vite. Id-
circo quedā futura predictūt et
quedam mira faciūt quibz hoī-
nes afficiūt et seducūt. Unde
quedā muliercule post satha-
nā cōuerse demonū illusioni-
bus et fantasmatibz seducte
credunt se et p̄fitentur noctur-
nis horis cū d̄pana paganorū
dea uel cū herodiade et inu-
mera multitudine mulierū
equitare carūqz uisionibus
obtemperare. Ipse nāqz satha-
nas qui transfiguratur in an-
gelū lucis. cū mentē cuiusqz
muliercule reperit et hanc si-
bi per infidelitatē subiugaue-
rit illico transformatur in di-
uersarū p̄sonarū spēs ac sili-
tudines. et mentē quā captiuā
tenet. in sōpnis deludens. modo
leta modo tristia modo cogni-
tas modo incognitas p̄sonas
ostendens per deuia queqz de-
ducat. et cū solus spūs hec pa-
titur infidelis nō in aīo sed in
corpe euenire opinatur. Idcirco
nimis stultus et hebes est q̄
hec oīa que in spū sunt. etiam

in corpe arbitrat̄ accidit. In e-
thiel et alij p̄phete. iohānes e-
tā euāgelista et ap̄li alij in spū
nō in corpe uisiones uiderūt.
**Qualiter mortui uiuis appa-
ret nō tñ per naturā p̄pria sed**
Om̄i angelicis operatōibz
Quoīes mortui uel uiui hoī-
bus dormientibz uel uigilan-
tibz apparent. non in ip̄is rebus
ut sūt uidetur sed in quibusdā si-
militudinibz rerū. Istud autē
fieri angelicis operatōibz credi-
mus. per dispensatōez p̄uiden-
cie dei. bene uentis bonis uel
malis scdm̄ inscrutabile alatu-
dinē iudiciorū suorū. Siue hic
instruatur mentes mortalium
siue fallatur. siue cōsolentur.
siue terreat. sicut uicarius uel
prebenda ē misericordia. uel urogā-
da iusticia ab eo cui misericordiam
et iudiciū nō tāniter canit ec-
clesia. Ibi siquidē sūt spūs de-
functorū ubi nec uident nec au-
diūt que agant̄ aut eueniūt
in hac uita hoībus. ita tamē
cura est eis de uiuis q̄ quid
agant oīno nesciūt. que cadmo-
dum cura nobis est de mortui-
s q̄ uis quid agant oīno nesci-
uimus. Nesciunt quidē mor-
tui qd̄ hic agat. sed possūt au-
dire postea ab eis qui hīc mo-
riendo ad eos p̄gunt. Nūquid
oīa? Sed quātū finit̄ eis in-
dicari et eos oportet audire. Sa-
re etiā possūt ab angelis qui
hic p̄esto nobis sunt et aīas
nostras ad illos deferūt. Spū
etiā dei reuelante cognoscere
possūt que hic aguntur. que nec

cessariū est eos cognosce. Qui
dā etiam ex mortuis ad viuos
rapi pnt. nō per ppiā naturā
sed per dinam potētiā scienti
am puidenciā. Vtrū tñ ista fiat
per corū presenciam an per an
gelos suscipientes eoz naturas
affirmare nō audeo. Deus enī
omps qui est ubiqz pns p an
gelica misteria usqueqz diffu
sa potest hoibus prebere ista
solacia quibz i huius vite mi
seria iudicat esse prebenda.

**De potētiā aīe atqz uirtutes
resistat et qre tñ viues extē nō pnt**

Dotentia aīe atqz uirtutes
longa exercitatioe at
qz successu tēporū crescit ipa
vero nō crescit nec decrescit. Sed
aut iparilitate mēbroz aut hu
morū crassitudine et eoz cor
rupione pedita viues suas
exercere non potest. Aīa tñ cor
pore exuta est viuūt videt et
audit. et omēs sensus et iige
nia ueraciter tenet utpote pu
ra subtilis aīa et ppetua. Et si
tut deus ubiqz ē in semetipso
sic aīa quodāmodo ubiqz est i
semetipso. Ac per hoc ibi ē aīa
post corpus. ubi erat agens in
corpore. Ibi deus est modo ubi
erat prius qm mūdus fieret. ubi
etia foret si mūdus esse desine
ret. sicut sepe dictū est. In corpo
rea est aīa. Potest tñ habere sili
tudine corpis nō corporalē sed
corporei simile et corporalū oī
no mēbroz tñ de corpe egredit
Sic enī aut ad spiritalia pro me
ritis fertur. aut ad loca penalia
silia corporibz. qualia sepe demō

strata sūt hns qui rapti sūt a cor
poris sensibz. et mortuis siles
iacuerūt. cū et ipsi i seipis gere
ret quādā similitudinē corpis sui
per quā possent ad alia refer
ri et talia silibz sensibz expe
riri. Aīe siquidē que i corpori
bus viuētes per dilectionē re
rū visibiliū. corporalibz ymagi
nibz afficiūt. a corporibz exeun
tes i eisdem ymaginibz tormē
ta patiūt. Pterea enī corpo
ralibz passionibz ibi teneri
possunt. quia corruptioe corpo
raliū affectionū hic mūdare
non fuerūt. quā corruptelam
a carnis dilectione traxerūt.
Quedā autem aīe in eisdē lo
tis i quibz culpā cōmiserūt.
puniūtur. Quedā vero abdi
tis receptaculis usqz ad ulti
mā resurrectionē continētur.
Sicut vnaqueqz est digna re
quie ul' miseria. **De tēritudie**

vite et mortis 2^a Ca. xxi.

Quia de aīa dixi sed nō
dū dixi qm facta est ul'
quando de corpore egrediet.
Eō primū posui postea dicā
qd ultimū est dicere nō possū.
qm nescio finē meū. Hoc pla
ne scio q oēs mortales sum?
et q velim? nolum? oēs mori
emur. Nichil enī morte tera
us et nil hora mortis tēra?
Nā nesciam? quando aut quō
aut ubi moriemur. qm mors
ubiqz nos expectat. Idcirco sp
debem? esse parati ut tñ corp?
reuerteret? ad terrā de qua assumptū
est. spūs redeat ad eū qui de
dit illū. Illud siquidē maxie

q aīa sepata hē oēs sensus
et similitudinē corpis

nos mouere debet q̄ a veteribz
sapiētibz. ipse homo diffinit
ita est. Homo ē aīal rationale
mortale. Hoc genere pposito q̄
aīal dictū est per duas differē
tias additas videm⁹ quibz am
monendus erat homo. et quo
esset sibi redeundū et vnde fugi
endū. Sicut ē pgressus aīe us
q̄ ad mortalia lapsus est. sic e
ius egressus ī racione esse de
bet qua ipugnantibz vicis re
sistere valeat. ut scdm naturā
suā viuat et ordinari appetat.
sub illo saluet a quo regi debet.
et supra illa que regere debet.
Vno uerbo quo rationale dicitur
a bestis separatur. Alio quo
mortale a diuinis. Illud nisi
tenuerit bestia erit. Nunc nisi
se auerterit ad diuina nō per
uenit. Idcirco ut hō sibi cog
nitus cognoscat se. magna o
pus habet consuetudine rec
dendi a sensibz ut aīam suā ad
se colligat et in seipo se retine
at. Hns siquidē sensibz ipedi
tur aīa ne seipam cernere va
leat. et creatorē suū. que sola
et simplex sine istis oculis in
tueri debet. Aīa nāq̄ raciona
lis eas res que sunt a deo co
dite oīa superat et deo p̄xima
est quando ē pura. Eiq̄ q̄ntū
in caritate adheferit ī tantū
ab eo lumine itelligibili per
fusa quodāmodo et illustrata
nō per corporeos oculos sed p
sui ipsius p̄ncipale id est per
itelligentiā deū cernit in quo
est p̄fectissia plenitudo et bea
tissima visio. qua visio ē fit be

quō p̄ cognoscit
se aīa.

ata. Remoueat ergo a cōsidera
tione omnes notitias que per cor
poris sensus extrinsecus capiū
tur. Quicq̄ namq̄ corporalia
corūq̄ similitudines sensus quo
q̄ et ymagines ī mēoria īfixe
tū recordando inscribuntur ad ex
teriorē hōiem p̄tinent. Quāq̄
ipsis quasi consequēns aīa ex
teriora p̄cipiat. Mens at̄ au
seipsa nichil p̄sentis est. qua
dam iteriori nō simulata sed ve
ra p̄sentia videat se in se. Nic
hil enī tam nouit mens q̄ id
quod sibi p̄esto est nec mēma
gis quidq̄ p̄esto est q̄ ipa sibi.
Nam cognoscat viuere se mē
nisse se. se itelligere uelle cogita
re scire. Nec oīa nouit in se. nec
ymaginat quasi extra se illa a
liquo sensu corporis tetigerit. sicut
corporalia queq̄ tāgunt. ex quo
rū cogitacōibus si nichil sibi co
tingat ut tale aliqd se esse p̄uic
q̄q̄ ei de se remanet hoc solū ip
sa est. Nil enī tam ī mēte q̄mēs
est. nec qd̄q̄ mēte sic cognoscat
que admodū mens. Sicut enī nō
uit mens qd̄ sit mens p̄fecto nō
uit q̄ seipsam q̄rit. et nouit q̄
ipa sit mens que seipam q̄rit.
nec enī aliūde seipsā querit q̄
seipsa. Cū ergo q̄rentem se nō
uit se utiq̄ nouit et omne quod
nouit tota nouit atq̄ ita se to
tam nouit et si parte iuenta
nō se totā querit tñ quia se to
tam querit tota sibi p̄esto est.
Quod autē de seipsa q̄rit qd̄ antea
fuerit uel quid futura sit uel q̄
lus modo sit. id est q̄ silis deo q̄

hūilis q̄ deuota q̄ pura et q̄ sc̄a.
 Sed quia ī istis corporibz que cū
 amore cogitat cū quibz amore
 assuefacta est nō ualet sine yma-
 ginacōibus corū uidere seipam
 uel eē in seipsa. **I**ta tanto gluti-
 no amoris adhererūt ei corpora-
 lia ut etiā cū absint ista. presto
 sint ymagines corū cogitanti.
 quapropter scernere eos a se nō
 potest. ut se solā inspiciat et vi-
 deat. **R**edeat ergo ad se et stet ī
 se nec sicut absente se querat.
 sed ut presentē se curet cernere et
 discernere. et itentionē uolup-
 tatis qua per alia uagabatur
 statuatur se in seipsa et se cogitet
 ut seipam cognoscat et diligit.
 et ita uidebit q̄ nō nūq̄ se ama-
 uerit nō nūq̄ nescierit sed alia
 se cū amando cū eis se confudit.
 ita ut nō sine magno labore ab
 eis separari possit. quibz amore
 inheret. **P**roterea fantasias yma-
 ginacōnū corporaliū deforma-
 tur eisdemq̄ sibi alte impressis e-
 tiam soluta a corpore non exiit.
Si enī a corruptione corporaliū
 affectionū hic nō mūdatur. cor-
 pore exuta corpaliū tenet pas-
 sionibz. **S**tudeat ergo ī hac vita
 ab hui⁹ mūdi fetulencia se mū-
 dare. quatin⁹ cū exierit nul cor-
 poreū se cū trahat et a corpora-
 li passione imūnis existat.

**De cōseruacōe corporis per aiām
 et sp̄m et alijs eius affectōibz
 et ascensu ad deū**
Uscu sensificatione descen-
 dit aiā in corpus. **P**resencia nā-
 q̄ sua illud uiuificat. colligit ī
 vno atq̄ ī vno tenet. **D**efluere

atq̄ contabescere nō sinit. **C**on-
 gruenciā modūq̄ cōseruat.
 nō tm̄ in pulchritudie. sed eti-
 am crescendo atq̄ gignendo.
Intendit etiā aiā se ī tactu
 et eo calida et frigida. aspera.
 graua leuia dura mollia sc̄it
 atq̄ discernit. **D**einde inume-
 rabiles differēcias saporū odo-
 rū sonorū formarū. gustando
 olfaciendo audiendo videndo
 diiudicat. atq̄ ī hīs oībus ea
 que sedm̄ naturam sui corporis
 sunt appetit. fugitq̄ contraria.
Remouet se ab hīs sensibz per ī-
 ternalla tēporū. et cor motus
 quasi per quasdā formas repa-
 rans ymagines eorū quas per
 eas hausit se cū cōseruati et mlti-
 pliciter uersat. **C**ū uero uult ī-
 telligere uel deū uel diuina ul'
 seipsam suasq̄ considerare uir-
 tutes. abstrahit se ab omībus
 corporeis sensibus quibz nō ad-
 uiuatur nisi ad corporeas for-
 mas coloresq̄ sentiendos. et
 sp̄ū ac ratione cōspicit se ce-
 ditacōe atq̄ cōtemplacōe ad de-
 um ascendit. **D**eus uero reue-
 latione atq̄ diuina īspiracōe
 ad eam descendit. **M**editatio
 siquidē est occulte ueritatis
 studiosa iuestigatio. **C**ōtem-
 platio uero. perspicue uerita-
 tis iocūda admiratio. **I**ta ita-
 q̄ diuina reuelatio illuminat ut
 ueritatem cognoscat. istā di-
 uina īspiratio īflāmat ut eā
 diligit. **C**orpus autē sensu
 et ymaginacōe ad deū as-
 cendit. **H**umanū siquidē cor-
 pus ex quatuor elemētis cō-

*p̄ meditatio
 cōtemplatio*

positū est. Sed i carne et ossibus
terra maxie apparet ppter ter-
renā soliditatem. Aqua i humo-
ribus. Aer i pulmone cōtinēt?
idcirco sp i motu est. quia uen-
tilabrū cordis est; ne nimio ca-
lore cor consumat et dissoluat.
Sedes ignis est i corde? et ideo
inferius est latum et superi-
us acutū; quia formā ignis
retinet. Quedā vis ignea aere
temperata a corde ad cerebrū.
ascendit tāq in telū corpis nrī.
ibus purificata et colata. per
oculos aures naves. et alia in-
strumenta sensuū foris pgre-
dit? et ex cōtactu exteriorū for-
mata quāq sensus corpis facit
videlicet visū. auditum. odora-
tū gustū et tactū. Qui tāgēdi
sensus. ab anteriori parte cere-
bri ad posteriorem trāsiens? et
inde per tenuē et medullam
spine descendens; per totū cor-
pus diffundit. Porro ipsa vis
ignea que exterius formata
sensus dicitur? eadē formata
per ipsa sensuū instrumenta per
que egredit? et i quibz forma-
tur natura operante itrosū
usq ad cellulā fantastā retra-
hitur et reducit atq ymagina-
tio efficit. Postea eadē yma-
ginatio ab anteriori parte ca-
pitis ad mediā transiēs ipsā
aīe rationalis substāciā con-
tingit et excitat discrecionē
i tantū ut iam purificata et
subtilis effecta imediate spi-
ritui cōiūgat. Veracit tamen
naturā corporis retinēs et p-
prietatem. Quequidē yma-

quod differt ymago a
brutis 2 qd e ymaginatio

ginatio i brutis aīalibus fantas-
tica cellā nō transcendit. In ra-
cionalibz autē purior fit et usq
ad rationale et icorporeā aīe
substāciā cōiūgendā cōfert
et progredit. Est itaq ymagi-
natio similitudo corporis per
sensus corporeos ex corporum
tactu cōcepta extrinsecus; at-
q per eodē sensus itrosus
ad partē puriorem corporei sps
reducta atq ei impressa; i sum-
mo saluz corporalis spūs et i
ymo rationalis. corporale in-
formans; et rationale cōtin-
gens. Spm corporale vero ac-
rem uel potius ignē; qui pre-
sui subtilitate videri nō potest.
et corpora iterius vegetando vni-
ficat. Quedā at aīa uegetat tū et nō
sensificat; sicut herbas arborēs et v-
nūsa terre germinācia. Qdā uege-
tat et sensificat sic oīa bruta aīalia
i quibz qdā sensū tm habet et ymaginatio
nō habet. Qdā sensū et ymaginatio
habet. Cū itaq magis sit sensificata
uegetari tamen constat pfecto ha-
vīm esse subtiliorem; et ubi ma-
gis subtilis est. magis spūs e-
magis siquidē icorporee appro-
pinquat nature. cū ymagina-
tionē format; qd cū sensum pfecto
tāt. Nichil eī in corpe nature
alicuius aīalis spūali nature al-
cius uel uianius esse potest qd
id ubi post sensū vis ymaginatio
di cōcipit; qd quidē i tantū sub-
lime est ut qdqd sup illud est
aliud nō sit qd imago. **Qd aīa eī**
Diuersis officinis diuersa for-
Aluma titur nomina.
vocatū totū **Ca. xxxm**

homo iterior qua uiuificat regit
tur et continetur. lutea illa mas-
sa humectata succis ne arefacta
dissoluatur. **D**ū ergo uiuificat
corpus: aīa est. **D**um uult aīam
est. **D**ū facit mens est. **D**ū recollit
memoria est. **D**ū iudicat: rati-
o est. **D**ū spirat uel cōtemplatur:
spūs est. **D**um sentiat: sensus ē.
Nam inde sensus dicitur p hīs
que sentit: unde et sententia no-
men accepit. **H**abet etiā corpus
quōq; sensus qui ex eo dicitur **fiat**
sunt sensus quia per ipos aīa
subtilissimē totū corpus agit ut
gore sentiendi. **I**ta autem hec oīa
adiuncta sunt aīe ut una res sit
P efficitur in ratione causarū di-
uersa noīa aīa sortita est. **I**n es-
sencia est simplex. **I**n officio est
multiplex. **M**emoria etiā mēs
est. **U**nde et imemores amētes
dicimur. **S**im rerū thesaurus et
custos est memoria: nec enar-
vari potest. tam grandis ē eius
plexitas: et aīnua ipsa est. **N**ec
aliud significo q̄ aīam: cū mē-
tem dico. **S**ed ppter aliud aīam
ppter aliud mentē dico. **N**am
totū q̄ uiuit hoīs aīa est. **C**ū
autē aīa ī sese agit. et ex se. et
per se sola mens dici solet. **S**en-
sus uero ad sua mīsteria īplen-
da consuetus aīa dicitur. **S**pi-
ritū idem esse q̄ aīam euāgelis-
ta pnuūciat dicens. **P**otestatem
habeo ponendi aīam meā: et
iterū sumendi eā. **D**e hac quo-
q; ipsa aīa tēpore passionis dñi
idem euāgelista ptulit dicens.
Et inclinato capite tradidit spm̄.
Quid est emittere spm̄: nisi aīa;

ponere. **S**ed aīa dicta est p eo
q̄ uiuit: spūs autē pro spūali
natura. uel pro eo q̄ spirat in
corpore. **I**tē aīam idem dicimus
cē q̄ aīam: sed aīa uite ē: ani-
mus cōsilij. **U**nde dicitur philo-
zophi. etiam sine aīo uitā ma-
nere: et sine mente aīam du-
rare sicut ī amentib; uidetur
No mentē enī ptinere uidetur
ut sciat: ad animū ut uelit.
Pueri etiam sine sensu et uo-
luntate. uiuūt ī utero geni-
trici. **M**ens autē uocata est
eo q̄ emineat ī aīa ul' memi-
nerit. **Q**uapropter nō aīa s;̄
q̄ excellit ī aīa. mens uocat-
tāq; caput uel oculus unde et
ipe ho. scdm̄ mentē ymago dei
dicitur. **M**ens nāq; ex eo dicta
est q̄ emineat ī aīa. **P**restan-
tior siquidē uis est aīe a qua
pcedit itelligentia. **R**atio est
quidā aīni motus uisū men-
tis aciens ueraq; a falsis dis-
tingues. **R**edeat ergo ad se
mens rationalis et colligat
se ī se: ut sine ymaginib; corpo-
reis seipsam et oīpotētis deū
uisibile naturā considerare ua-
leat. **T**errenarū fantasmatā
ymaginū. et q̄qd̄ terrenū co-
gitationi eius occurrerit res-
puat: et talē se intus q̄rat et
uideat. qualis est sine illis. **C**ō-
sideret se talē. qualis sub deo
sup corpus creata est. **D**einde
supra semetipsam surgat semet-
ipsam deserat: atq; quodam
modo ī obliuionē sui ueniat.
et se cōtemplatōi sui creatoris
hūiliter subiciat. **C**ū enī cepe-

nō de cōtemplatōe

rit mens per purā itelligētiā
seipsam excedere. et incorporee
lucis claritatē totā itrare et i
his que i itimis uidet quēdā
intime suauitatis sapore tra
here. et ex eo itelligētiā suam
condire et i sapiētiā uertere.
i tantū in hoc mentis excessu
par illa que exsuperat oēm sen
sum iuenit atq; optinet. ut fi
at silenciū i celo quasi hora di
midia. ut cōtemplātis aīmus
nulla alternatiū cogitationū
tumultuacōe turbetur. nil oī
no iueniens qd per desiderū
petat uel per fastidiū arguat
uel per odiū attuset. sed intra
cōtemplatiōis tranquillitatē
totus colligit. et itromittitur
i quēdā affectū multū iusita
tū itrozsus ad quā nescio dul
cedinē. que si sic semp sentiret
pfecto magna felicitas eēt. **Nic**
hil sensualitas. nichil agit yma
ginatio. sed oīs inferior vis aīe
pprio uiduat iteri officio. **Du**
rior autē pars aīe i illud itimo
quietis secretū. sūme tranquilli
tatis arthanū felici iocūditate
itroducit. **Di**uis siquidē ē ser
mo dei et efficac et penetrabi
lior oī gladio anapiti. et ptingēs
usq; ad diuisionē aīe ac spiritū.
Et ideo nul i axaturis hac diuisi
one mirabilius cernitur. ubi id
quod essentialiter vnū est atq;
indiuidiū i seipm scandit. **Qd**
simplex in se et sine partibz con
stat quasi quadam ptiōne di
uiditur. Non ei in vno hoīe alia
essentia spūs atq; alia eius aīa.
sed prorsus vna eademq; simpli

q. de p. essentia st. aīa. 2. ff. 6.

nis **N**ature substantia. **Nō** enī in
hoc gemino uocabulo gemina sub
stantia itelligit. sed cū ad distinc
tionē ponitur gemina vis eius
dem essentiae vna superior per
spm alia inferior per aīa; designa
tur. **In** hac itaq; diuisione aīa et
qd aīale ē i ymo remanet. **Spūs**
autē et qd spūale est ad sūma euo
lat. **Ab** infimis diuiditur ut ad
sūma eleuetur. ab aīa scandit
ut deo uiuatur. **Qm** qui adhaer
deo vnus spūs est. **Felix** diuisiō
et mirabilis separatiō. ubi qd cor
pulentū et feculentū est deorsū
remanet. qd spūale et subtile ē
usq; ad speculationē dīne glorie
sublimatur et i eandem ymagi
nē transformatur. **In**ferior pars
cōponit ad sūmā pacem et tra
quillitatē. pars autē superior sub
limatur ad gloriā et iocūditate.
Sicut ei mens hūana nō sic
iusdem nature cui est deus. y
mago tñ est illius nature. quā
nulla est melior ibi qrenda et i
uenienda est i nobis quo etiam
natura nra nul habet melius.
Sed prius mens ipa i seipsa cō
sideranda est. et i ea reperienda
est ymago dei. **Mens** ergo quā
do consideratione se conspiciat
itelligit se et recognoscat. **Qm**
cōtemplatiōe ad deum ascendit
ut cū itelligat ymago dei di
tenda est. **Cogitando** eterna ui
et sicut dicit aplūs. **Vir** nō de
bet uelare caput suū cū sit yma
go dei et gloria. id est qnto ma
gis se extenderit in id qd eter
nū est. tanto magis formatur
ad ymaginē dei. et ideo nō est

cohibenda ut se contineat aut te-
peret. Quia vero agit ul' cogitat
ca que sunt temporalia mulier
appellat. et tunc non est dicenda y-
mago dei. Et propterea debet vela-
re caput suum: ne nimium sit eius
progressio ad inferiora. Ne autem licen-
tia agat: illicita contempnat.

De dignitate conditionis humane

Quinta dignitas Sa. xxiii
humane conditionis est diuosi-
tatur: ut non solum in iuventis ser-
mone. sicut alia sex dierum ope-
ra. sed consilio sancte trinitatis.
et opera eadem diuine maiestatis cre-
atus sit homo. ut ex prime condi-
tionis honore intelligeret. quantum
deberet suo creatori. dum tantum
in conditione mox dignitatis in-
priuilegium prestat ei conditor.
ut tanto amplius conditorum di-
ligeret quanto mirabilius se ab eo
conditum intelligeret. Nec ob hoc
solum sicut quod consilio sancte
trinitatis sic excellenter a con-
ditore conditus sit: sed etiam quod
ad ymaginem suam conditor et cre-
ator omnium eum creauit. quod nulli al-
teri ex creaturis dedit. que yma-
go in interioris hominis nobilitate est
consideranda diligentius. Pri-
mo quidem quod sicut deus vnus sp-
ubique totus est. omnia viuificans
mouens et gubernans. sicut a-
postolus ait. quod in eo viuimus mo-
uemur et sumus: sic anima in suo cor-
pore tota viget ubique: viuificans
illud et mouens et gubernans.
Non enim in maioribus sui corporis
membris maior et in minoribus
minor: sed in nimis tota et in
maximis tota. Et ita infusa cor-

pori est: ut non per membrorum par-
tes partibus sit diuisa. Nam in
quocumque loco pars corporis parti-
tur tota dolet. Mirum autem mo-
do vna eademque viuificatione
membris presidens: cum ipsa per
naturam non sit diuisa: per cor-
pus tamen agit diuersa. Ipsa quip-
pe est que per oculos videt. per
aures audit. per nares odorat.
per os gustat. per omnia membra
tangit et tangendolene ab as-
pero discernit. Et cum non sit diuer-
sa: per sensus operatur diuersa.
Ex qua re intelligitur: quia ita est
anima secundum suum modum in corpore
sicut deus est in suo mundo. Inte-
rius siquidem est et exterius. su-
perius et inferius. Regendo
superior portando inferior: re-
plendo interior circumdando ex-
terior. Sic est intus ut extra: sic
circumdat ut penetret. Sic presi-
det ut portet: sic portat ut pre-
sideat. Et sicut deus crescenti-
bus creaturis non crescit et de-
crescentibus non decrescit: sic anima
in minutis membris non minuitur:
nec in aduictis augetur. Hec est
ymago siue similitudo omnipotentis
dei quam anima habet in se. Quamdam
etiam sancte trinitatis habet y-
maginem. Primo in eo quod sicut de-
us est. viuuit. et sapit: sic anima se-
cundum suum modum. est. viuuit. et
sapit. Est quoque et alia trinitas
in ea: quia ad ymaginem perfecte
nature et summe trinitatis que
est in patre et filio et spiritu sancto.
condita est. Et licet vnus sit
anima nature condita. habet tamen
in se tres vires. id est intellectum.

quo fuit est ad ymaginem dei

uoluntate. et memoria. Ad quidem licet alijs uerbis in euangelio designatur tunc dicitur. Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua. et ex tota mente tua id est ex toto intellectu. tota uoluntate. tota memoria. Nam sicut ex patre generatur filius. ex patre et filio procedit spiritus sanctus. ita ex intellectu generatur uoluntas. et ex intellectu et uoluntate procedit memoria sicut facile a quolibet sapiente potest intelligi. Nec enim anima perfecta potest esse sine his tribus. nisi horum trium aliquid sine alijs duobus integrum constat: quantum ad suam habitudinem. Et sicut deus pater. deus filius. deus spiritus sanctus est. non tres domini sed unus deus. et tres persone: ita anima intellectus. anima uoluntas. anima memoria. non tres anime in corpore: sed anima una et tres uires. Atque in his tribus diuina imagine mirabiliter gerit in sua natura noster interior homo: et ex his quasi excellentioribus anime uiribus iubemur diligere conditorem: ut in quantum intelligit diligat: et in quantum diligit: semper in memoria habeatur. Nec solum sufficit de eo intellectus: nisi fiat in amore eius uoluntas. Immo nec duo hec sufficiunt. nisi addatur memoria quod spiritus in mente diligens et intelligentis maneat deus. Ut sicut nullum potest esse momentum quo homo non utatur ut seruatur dei bonitate et misericordia: ita nullum sit momentum quo presentem eum non habeat in memoria. Et ideo iuste uidetur

nichi dictum. Interiori hominem ymaginem dei esse. **Qualiter homo fit ad similitudinem dei factus.**
Nunc uero de similitudine aliqua dicam. Nam sicut deus creator qui hominem ad ymaginem suam creauit. est caritatis bonus et iustus pater et misericors mundus et misericors et cetera sanctarum uirtutum insignis. que deo legitur: ita homo creatus est ut caritatem haberet: ut bonus esset iustus pater et misericors. Quas uirtutes quanto quisque plus in seipso habet. tanto propinquior est deo. et maiorem sui conditoris similitudinem. Si uero aliquis per diuina uiciorum a sui conditoris similitudine degeneret et oberret. tunc fiet de eo quod scriptum est. Homo tamen in honore effectus non intellexit. comparatus est iumentis insipientibus. Quis maior honor potuit esse homini. quam ad similitudinem sui conditoris conderet: et eisdem uirtutibus ueluti mens vestiret: quibus conditor. De quibus legitur. Dominus regnavit decorem indutus est. id est omnium uirtutum splendore et tota bonitatis decore ornatus est. Vel quod maius potest homini esse dedecus. aut infelicitas miseria. quam ut hac similitudine sui conditoris amissa: ad inferum animalium uiciorum similitudinem dilabatur. Quapropter quisque diligenter attendat. primae conditionis sue excellentiam et uenerandam sancte trinitatis ymaginem in seipso agnoscat: honoremque

diuine similitudinis ad quem creatus est: nobilitate morum. exercitatione uirtutum dignitate meritorum habere contendat: ut quando apparebit qualis sit. tunc filiis ei appareat: qui eum ad similitudinem suam in primo homine mirabiliter condidit: mirabilis quoque in secundo. id est in seipso reformauit.

De conuenientia inter Deum et animam Capitulū xxvi.

Magna etiam conuenientia est inter Deum et animam. Deus namque uita est. spiritus est. sapientia et amor est. Vita etiam anima est spiritus est. in quo spiritu est sapientia et amor. Vita deus est. uita anima est filius et dispar. Filius quidem uita qui a seipso uiuens. non tamen uiuens sed et uiuificans. sicut et ille. huius anima est. Dispar. quia ille creator. et ista creatura. Nisi enim ab illo esset creata non esset: et nisi ab illo esset uiuificata non uiuere. uiuit anima naturali uita. etiam si spirituali non uiuat uita: sed talis uita mors potest esse dicens quod uita. quoniam mors peccatorum pessima. Anima quidem quiescens in carne uiuit: uiuens mortua est. Et ideo bonum illi erat non uiuere quam sic uiuere. Vita anima est. uiuens quidem. sed non aliunde quam seipso: et ob hoc non tantum uiuens: quam uita est. Inde est quod infusa corpori uiuificat illud: ut sit corpus de uite participantia. non uita sed uiuens. Creata est anima a deo: uita a uita simplex a simplici. immortalis ab immortali. ut non sit longe a creatore suo cui appropriare uidetur in sui simplicitate essencie. et

perpetuitate uite. Licet enim spiritualiter non uiuat immortaliter nature est uiuat. Creata est anima magna a magno. recta a recto: eorum magna quo capax eternorum: eorum recta quo appetens supernorum. eorum beata. quo deo unita. Anima namque quam dei pietas respicit. humilitas subiicit penitentia reducat. iustitia deducit. obedientia conuocat. perseuerantia producat. deuotio introducat. puritas iungit. caritas unit. Habet anima in se amorem quo semper potest stare cum deo. aut redire si mota fuerit suis affectionibus. aut separata deflectionibus ab eo fuerit. Solus est amor ex omnibus animae sensibus atque affectionibus in quo potest anima et si non ex equo suo respondere auctori. uel de fili mutuum rependere uitam. Et si minus amat quam minor. tamen si ex toto se diligit. nichil deest ubi totum est. Renuncians ergo cunctis affectionibus alijs. tota sibi intubat amori effundens se totam in amorem illius. cui respondere habet exhibendo amorem. Amat siquidem deus ut ametur: et tamen amat nichil aliud uult quam amari: sciens ipso amore bonos. qui se amauerint. Per amorem uenit ad homines uenit in homines. factus est homo: et deliciae eius esse cum filiis hominum. Nostre uero deliciae erunt tamen ad eum uenimus et uidebimus eum sicuti est. atque similes ei erimus. Tunc

erit manifesta visio plena cog-
nitio vera dilectio firma conuic-
tio societas inuidua similitudo
perfecta. et beata vita eternum
et ultra in perpetuas eternitates.
Sicut enim corpus in resurrectione
sua vitam et sensus recipiet. sic
anima in resurrectione sua vitam
et sensum recipiet. id est cogni-
tionem et amorem. Cognitio
sive vita ipsa ueritatis affirmat
dicens. Hec est uita eterna ut
cognoscat te uerum deum et quem
misisti in christum. Amor etiam
sensus est. Nam sicut exterior homo
circa ista temporalia quibus per-
tito sensu afficitur. scilicet visu.
auditu et sic interior homo in
beata uita circa quibus ineffabi-
lia dei. ineffabili more afficitur.
Cum enim deum suum amabit. qua-
dam luce quaedam odore qua-
dam uoce quaedam abusu. et quaedam
amplexum interiorum amabit. Ibi
enim fulget quod non capit locus.
Ibi sonat quod non rapit tempus.
Ibi olet quod non spargit flatus
Ibi sapit quod non minuit eda-
citas. Ibi heret quod non diuellit
societas. Ibi siquidem deus uide-
tur sine intermissione. cognos-
cit sine errore. amatur sine
offensione. laudatur sine fa-
tigacione. *de nobilitate anime
et quod sit ciuitas dei Ca. xxvi.*

Ciuitas creatura est anima.
Ciuitas namque dei est de
qua gloriosa dicta sunt. que
ad ymaginem et similitudinem dei
facta est. Hec ciuitas merito
iherusalem appellanda est. quia
ad fruendum uisione illius

paas sume que fecit utraq; uniu-
ersata est mens. Mens eius pa-
radisus est. In qua dum celestia
meditat; quasi in paradiso
uoluptatis delectatur. Domus
etiam summi patrisfamilias est anima
propter unitatem morum. Sponsa
christi per dilectionem. Templum
spiritus sancti per sanctificationem.
Ciuitas regis eterni. propter con-
cordiam. Et quia nulla est
ciuitas absque populo. dispositio
in ea conditor rerum ipsius tripli-
tis gradus. scilicet sapientes
ad consulendum. milites ad
pugnandum. artifices ad in-
struendum. Cives huius ciuitatis
sunt naturales et ingen-
ti uigores anime tamquam indigen-
quorum distincti sunt gradus.
quia alii sunt superiores. alii
inferiores. alii medi. Superiores
quidem sunt intellectuales scilicet
sensuales. medii rationales. infimi
animales. Quorum huius est differentia.
Animalis siue sensualis appetit
uisibilia. Rationalis discernit
et discretionis oculo aspicit
ea. Intellectualis pertrahit ad
diuina. Intellectuales igitur
sensus sunt tamquam consilia anime
dicentes ei. Deum time et non
data eius obserua hoc est omnis
homo. Rationales sunt tamquam
milites qui hostes contemp-
tivarum impugnant per arma ius-
ticie. Animales siue sensuales sunt
tamquam rustici et artifices qui cor-
poralibus rudimentis insistunt.
Hanc triplicem anime uim. scilicet
sensualem. rationalem. intellectu-

tualē philozophi partes voca-
uerūt nō integrales sed uirtua-
les quia potentie eius sūt. Sen-
sualitas ea vis aīe est que cor-
pus uegetat. et per corporis se-
sus ista exteriora sentit et dis-
cernit. Omēs enī sensus tam
interiores q̄ exteriores ad aīa;
referūtur utpote ab illa proce-
dentes. Ut eī sentiat ab aīa oēs
habent. Ratio est vis aīe supra
corporalia et infra spūalia collo-
cata. Secernit enī vera a falsis
qd̄ est logice. Virtutes a viciis
qd̄ est ethice. Et per experimē-
ta. verū naturas iuestigat qd̄
est phisice. In hīs uero tribus
tota philozophia cōsistit. Totā
enī philozophiā ratio cōprehē-
dit. Intellectus siue itelligen-
tia ea vis aīe est qua de diui-
nis q̄ntū possibile est hōi cog-
noscat. Ad celestia archana
penetranda ratio per se nō suf-
ficat nisi a deo adiuta fuerit.
Tunc sensus eius si bene uiget
ad noticiā secretorū que diu-
iuestigando q̄siuit puenerit. i-
tellectus siue itelligentia nūci-
pat. Boetius tamen dicit. Intel-
ligētiā solius dei esse et admo-
dum paucorū hōim. Sed horum
alter pro altero sepe ponit. Me-
moria est cōsors et cooperatrix
ratiois qm̄ sine ea ratio nec ad
itognita p̄cedere. nec cognitorū
scienciā retinere potest. Nemo
ita est vis aīe accepta retinēs.
¶ **De appetitu hūano**
¶ **Humanus** appetitus iter yma et sum-
ma positus eadē plerūq; diui-

sus i utraq; sibi imitari fit cōtra-
rius i quācūq; partē totus trā-
sierit nomē eius merito sortit.
¶ Si carnis uoluptatib; pascit
carnalis siue aīalis noīatur.
¶ Si spūalib; desideris delectat
spūalis nūciatur. Appetitus
siquidē est naturalis vis i aīa
mouendis sensib; attributus.
De diffinitionib; uirū aīe et
Quoniam de uirib; aīe mē-
tionē fecim; diffinire e-
as debem; q̄tin; ea que de aīa
dicta uel dicenda sūt euiden-
tius itelligi possunt. Sensuali-
tas sensus ymaginacō tā cor-
poris dita possunt q̄ aīe. Sen-
sualitas corporis est quedā vis
ignea. Sensualitas sensus est a-
nimalitas. Sensualitas aīe ē
inferior vis eius. que sic ē tra-
hens sensualitatē carnis ue-
lut famulā et obedientē sens;
et ymaginaciones facit easq;
in archa memorie reponit. In
sensu instrumentū est sensuali-
tatis et origo ymaginacōis. Ip-
sa nāq; vis ignea que extrinse-
cus formata sensus dicit; ea-
dē formata et usq; ad itimū tra-
ducta ymaginacio uocat; Sen-
sus itaq; parit ymaginacōnē.
ymaginacio cogitacionē. Co-
gitacio cōsideracionē. Cōsi-
deracio meditacionē. Medita-
cio acuit ingenū. Ingenū ra-
tionē. Ratio cōducit intellectū
Intellectus itelligētiā. In-
telligētia per cōtemplacionē
ipsam ueritatē amirat; et p-
caritatem i ea delectat; Sen-
sus est passio aīe i corpore et

qualitatibus extra accidentibus
Imaginatio est vis anime que fi-
guram corporearum rerum absen-
te corpore sine exteriori sensu
dinoscit. Cogitatio est cura que
libet. animi occupatio. Consi-
deratio est intenta cognitio. Me-
ditatio est frequens cogitatio
modum causam et rationem unius
cuius rei intelligens. Ingenium
est vis quedam naturaliter ani-
mis insita per se valens. Ra-
tio est quedam vis anime que omnia
discernit et iudicat. sed maxi-
me cum iheriat spiritualibus et yma-
ginem dei in se conseruat. Intel-
lectus est rerum nature existen-
tium preceptio. Intelligentia est solus
de rerum principis. id est de deo
et de ideis et ple et de corpore-
is substantiis pura certaque cog-
nitio. Contemplatio est perspicue
ueritatis iocunda admiratio.
Caritas est concordia mentium et
associetas electorum. vita beata-
rum animarum et angelorum quia nec
anime nec angeli nisi per carita-
tem viuunt. **Quare anima sit facta
ad similitudinem dei.**

Anima intellectualis et ra-
tionalis facta est ad yma-
ginem et similitudinem dei. ut facto-
re suum per ymaginem cognoscat.
et per similitudinem diligat. Ex
ymagine namque dei habet rati-
onem: et ex similitudine caritatem.
Caritas quoque in seipsa represe-
ntat trinitatem. Hanc ratio sciat
et pacata requirit. Hanc cari-
tas inuenit et videndo beata
quiescit. Hanc in primis fides seq-
uitur. spes usque in celum comitatur.

Caritas phenit amplexat. **M**ens
itaque spiritualis. siue intelligen-
tia rationalis creatorum suum pri-
mo inspicit: unde creaturam ipsi-
us videat: et mediante arbitrii
libertate. ad eum qui condidit omnia
se et cetera referat. Sic in homine tri-
nitas appareat. quam caritas ma-
nifestat. ut caritatem homo sen-
per exhibeat. semper conspiciat.
que trinitatis ymago portat.
Sic homo seruabit eius similitu-
dinem: cuius in se naturaliter
portat ymaginem. Appareat ergo
ymago dei in intelligentia
rationali: in mente spirituali.
in homine liberi arbitrii. Appareat
similitudo dei in moribus: pro na-
tura. in operibus pro iusticia. in
uirtutibus pro gratia: ut mo-
ribus natura perornet: iusticia
operibus comprobet: gratia in uir-
tutibus compleatur: et sic semper
deo presentetur. **Quia anima tota
anima corpus tota anima.**
Anima corpus tota anima.
totum corpus hominis totum pa-
rter animat. Est quidem homini inspi-
rata vita a deo. non de prece-
ti materia sed de nichilo ab eo
facta. De ceteris animis dicitur
scriptura. Pducatur aqua pducatur
terra etc. Animam uero non aqua p-
ducit non terra. sed deus inspi-
rauit: non tamen uiuam animam uel
uiuentem sed spiraculum uite. Ra-
tionalem ex dei ymagine factam
ex dei similitudine. Anima uero pars
dei non est. Probat hoc mutabi-
litas quam incurrit. Deus enim in-
mutabilis est. Nec sepe mutatur.
quod pro culpa dampnatur: pro
pena quoque fit misera. Nichil

in ei nocere posset nisi a deo creatus
 fuisset. Necessitas autem quoniam peccavit.
 Proinde torquetur misera. et a deo
 refuga. Ab uno disiuncta. Disp
 gnat ad multa. Pro sua intempe
 rantia fit molesta fit morbida
 Eappter sensus corporis turba
 ta memoria turbata ebetes sunt
 marcati et stupidi. unde caropa
 titur languores oriuntur et mors
 violenta pregrauat. Aia non for
 matur ex materia informi. sed
 in sua creatione formam accepit
 qua facta est ad ymaginem et si
 militudinem dei. A quo si se auer
 terit remanet informis quare rea
 qua dissilis. Nec ideo tamen effici
 tur irrationalis. quia gestat
 ymaginem dei unde potest refor
 mari. Sed nec etiam si tota paco
 clauditur. et pro insipientia iuue
 to comparet. ideo fit aia petoris
 uel alterius corporis. Ipsa enim corp
 et nunc et in fine semper est habitu
 ra cum quo facta est una persona sed
 nec ideo est corpus et si peccat non habet
 non enim distrahitur partibus nec lo
 co clauditur. Non est maior in ma
 ioribus nec minor in minoribus
 sui corporis partibus. vite ydoneis.
 Spus namque est aia rationalis.
 quatenus licet obruta malis. et u
 bicuique est tota est. Non traduat
 a patre in filium. nec una fit aia
 amborum. Sicut inquit aia patris sic
 aia filii mea est. nec pars aie
 patris in filium dum generat se tras
 fundit. Partiri namque siue diui
 di augeri uel minui pro substā
 tia sua spūs nescit. Non ei potest
 esse maior sed melior. Si enim p
 tiantur iter transfu dretur corpo

reus esse probaret. Quod si ut deli
 rant aliqui. semen aie cum seie
 carnis generando haberet tras
 fundi. multa quidem ihonesta
 et impossibilia possent exinde i
 ferri. que de spū rōnali nec di
 ci debent nec opinari. Inde res
 est aiam edificare et obstena
 retexere et malefusa carnis se
 mina denotare. **Quod aie cotidie
 noue sunt 2^a Ca. xxx.**

Diam autem rationales
 aias per essentiam cotidie
 fieri de nichilo nouas sed de cō
 sili natura ex istitudoē diuina nō
 utiq; nouas. Quales ei in exor
 dio deus die sexto masculo et
 seie dedit tales cotidie ispirat
 singulis. noua de nichilo crea
 tione. nō noua istitudoē. Pater
 inquit meus usque modo opera
 tur et ego operor. Operatur usque
 modo pater et filius. operatio
 siquidem noua. sed istitudoē nō
 noua. Nulla agens pro ista qui
 estens. Res uero corporee post
 primam sui creationem noue nul
 le creantur. sed a filii exordio
 condite tēporali pagantur for
 matione. Aie autem nō simul
 essentialiter facte sunt. sed pro
 natura cōsimili qua ad yma
 ginem et similitudinem dei sunt
 in simul facte reputantur. et
 nō simul edite iudicantur. Nō
 simul edite pro essentia. siml
 facte pro cōpari forma ad y
 maginem et similitudinem dei
 prorogata. Caro de carne ge
 nerando traducitur. sed spūs
 de spū nūme pagatur. Pro
 certo tenemur quia caro cōtrac

de cōtracōe pāi originalis

ta de carne per legē cōcupiscen-
tie q̄ cito uiuificat. culpe vi-
culo p̄mutur. cuiusq̄ affectioni-
bus aīa que carne uiuificat
aggrauatur. Sub hoc p̄cā vi-
culo puuli demerguntur qui si-
ne xp̄isti remedio moriunt.
Hoc p̄cā originale habet nō
per aīam sed per carne vtiq̄
contractū aīe infusū. Carni
enī ita vnit̄ aīa ut cū carne
vna sit p̄sona. Fit etiā auctore
deo aīa et caro vnū idiuidū
et vnus hō. Unde salua utri-
usq̄ nature pp̄rietate addia-
tur carni quod aīe est et cō-
uerso pro vnitare p̄sone nō p̄
diuersitate nature. Qd̄ igit̄
ibidē singulis est pp̄riū. tōē fit
amboꝝ. P̄riū pro natura. tōē
pro p̄sona. Exinde fit aīa ori-
ginale culpe obnoxia quā ca-
ro cōtrahit ac aīe refundit. cū
qua vnita est ī p̄sona licet di-
uersa sit natura. Ex p̄ter nācē
est puulū dū viuit xp̄isti sacra-
mento renouari. ne obsit eius
aīe societatis carnis p̄cā quo q̄
uatur etiā corpore exuta. nisi
dū ī corpore viuit saluari fue-
rit remedio expiata. Currāt
igit̄ adulti. currāt pro seipsis.
Impendāt etiā puulis sacrame-
ta fidei: et suscipiāt ip̄i fidem
cū sacramētis. ut puulos ī xp̄o
renatos fides ecclesie tueatur.
et adultos cū sacramētis ecclē-
opera fidei cōcomitētur. Hīs
itaq̄ per grāciā renouatis tā-
dem cōplebit̄ in generali resur-
rectione ut caro ipsa resurgat
ī glōria aīe sue restituta viua

et eterna felix et beata.
**Quare deus dat aīas quas cō-
tingit male mori. Ca. xxxi.**
Signatur cur deus dat aīas
illis quos absq̄ remedio
saluari mori cōtingit. Respo-
dem⁹ q̄ dina īstitutio qua res
et rez nature condūtur. nec pe-
cato tollit̄ nec violencia īpedi-
tur. Inde est q̄ lex carnalis co-
pule nec etiā ī malis iurēsu-
o priuat̄. Generāt adulteri for-
nicatores p̄phani. naturalis
tā īstitutio. nec ī talib; depe-
rit. Natura nāq̄ prout deus
īstituit qd̄ suū est operat̄. Na-
tura siquidē est qdā vis et po-
tencia dinitus creandis īfusa
q̄ vnicuiq̄ rei suū esse tribuit
qua bona quisq̄ male vtiat̄
malus esse iudicat̄. Iuste enī
puniūt̄ qui licitis abutuntur.
Iuste puniūt̄ qui rapere alia
conātur. Sic sathanas telū sic
p̄thoplaustus pdidit paradisu.
Abutuntur licitis qui bona dei
maculāt usibus inconcessis.
Maculāt bona dei hī qui cū a-
more libidinis exerceat̄ opera
copule carnalis. ex hīs filij ge-
nerātur. quoz corpora seruāt̄
te creatura creatori formāt̄
et deo īspirāte sp̄ra adū vte
aīantur. Sp̄ra cū vte hūi-
nā aīam debem⁹ ītelligere
quā nō pdunt terra uel aqua.
sed deus īspirat quo sens⁹ cor-
poris aīantur. vnde factus ē
hō ī aīam viuente memorat̄.
In hīs et ī alijs agit om̄ps de-
us prout īstituit. que nullius
adiuuāt bona. nec īpediunt

mala. Bonos autē p̄uenit sua
 gracia: malos tenet sua iustia
 a. Nos quidē serui dñi bonus dñi
 abutimur rei et miseri pariter i
 uenimur. Ipse vero dñs qui ser
 uorū malis bene vtitur suis et
 omps adoratur. Ipse corpori ter
 reno de peccati tr̄nduce ppagato
 pro istituōe sua ispirat aiām be
 ne vtens soluta p̄uaricacōe n̄ra.
 que si esset naturalis c̄ator potē
 rat iputari. Sed creator preparat
 oī tempore sacramēta et obedien
 tie p̄a pponit edicta. ut contra
 p̄tā sacramenta sint remediū.
 et tēporaliū. obseruācia m̄dda
 torū. eternorū afferat premia
 donorū. Vnde si aliqui sub p̄o
 genū obeunt paruuli absq̄ re
 medio salutarī p̄timeſc̄ iustia
 am dei qui nichil debet alicui
 sed dāpnat ī singulis malū qd
 nō fecit ī eis. Si autē paruulos
 renouat sacramentis. admira
 re misericordiā dei. Qm̄ sicut
 nesciūt culpā ai qua ex carne
 nascuntur sic nesciūt graciā qua
 per xpm̄ renouātur. Nō excusat
 paruulos a culpa qui eam nō
 norūt: nec excludit ab eis misē
 ricordia qui eā nesciūt. Quibus
 ī eis culpā. iuenis ex carne tra
 ductam. q̄ris ī eis graciā. iue
 nis a deo collocatam. Illa debi
 te dāpnatur: hec ī debite prozo
 gatur. Illa iudiciū p̄dicat: hec
 misericordiā representat. In v
 troq̄ deus agnoscat: cui iudiciū
 et misericordiā laude p̄petua cā
 tatur. Sed ab h̄is intueendis mēs
 n̄ra mens īfirma quia p̄cis ob
 ruita. t̄tius ad seip̄am redeat.

sibiq̄ remediū querat. ut qui
 ī adam cecidit. in xpo resurgat.
De corpore p̄pter aiām aiā p̄pter
Dura ne deū facta ē *Ca. xxxij*
 teres de aiē naturā dixisse
 inueniūt? sed nō ita: ut non a
 liquid restare uideat. Ego autē
 ex corū dictis q̄nto diligentius
 potui: breue istud et certū colli
 gere atq̄ ī vnū redigere studui:
 qd̄ memorie cōmendetur. Ebes
 namq̄ valde est memoria hoīs.
 Sereuitate gaudet. Et si ī multa
 diuidit: fit memor ī singulis
 Ex corpore et aiā constat homo
 et qd̄qd̄ corporeis oculis videtur.
 p̄pter corpus factū est. Corpus p̄t
 aiām: aiā p̄pter deū. Vita corpis
 aiā ē. Vita aiē deus est. Immor
 talis est aiā quia carne caret.
 Non habet quo cadat ut resurre
 ctione egeat post ruina: nisi pec
 cato ceciderit. Et iō ī morte vita
 n̄ra non perit sed corpus destitu
 itur. Dū discedit aiā. vitā suā
 non perdit. sed qd̄ viuificauerat
 hoc dimittit. Et q̄ntū in se ē mor
 tem alterius facit. ip̄am t̄n nō
 recipit. Facit iō nō viuificādo.
 qd̄ deserit nō amittendo qd̄ vi
 uit. Itaq̄ mors hoīs nichil ali
 ud est q̄ carnis occasus. a qua
 cū vis potēcie viuificantis ab
 cesserit ī terrā de qua assumpta
 est redit amissis sensibz quos
 per seip̄am nō habuit. Aiā nō
 aliter. q̄ sol lucē diei. vitā tri
 buit carni cū uenerit. cū rece
 dit mortē efficit. Mors t̄n nō
 consumit uicta sed diuidit dū
 origini sue vtrūq̄ reddit. Et
 ne quis putet animā corpis

morte consumi. audiat qd de
i euangelio dicat. Nolite inqt
eos timere qui corpus occidunt
aiam autē nō possūt occidere
fatigat corpus cogitacōibz
mentis. Afficit in corpe mēs
doloribz corporeis. ¶ Corpus
ex quatuor elementis constat.
Aia nec elementū est nec ex e-
lementis. sed de nichilo est
creata et soli creatori suo cog-
nita. ¶ Ex his ergo oibus q
in se hoc est in corpe suo. visi-
bilia videt. nichil se esse uel
posse esse videt. Secretat er-
go et diuidat se per se ab eoto-
to qd visibile videt in se. et in-
uisibile se oīno esse videt i eo q
videt se. Et tū videri se nō pos-
se videt. deinde eleuet se sup
se. et i eo q primū et prinapa-
le speculum est speculandi dei.
illiusq ymagini et silitudini
proximū et magis vianū ac
cognitū magis factū inuisibile
deum representat et aspiciat. ¶
autem est ratio et mens ratioe
vtens. que ad primā dei silitu-
dinē facta est. ut per se possit i-
uenire deū a quo est facta et i
eius amore atq contemplacōe
dulciter requiescere. Ea nāq p-
fectius suū auctore manifestat
que illius silitudini vici-
nius appropinquat. Nec autē
ē ipsa aia rationalis creatura
que excellenter et pprie ad illi
silitudinē facta est. Et tūc a-
tius creatorē suū que nō videt
agnoscit et diligit: cum se ad il-
lius ymaginē factā intelligit.
¶ Deus sola caritate spiritus

Deus rationales creauit
omps au? bñtudo nec au-
geri potest quia pfecta ē nec
minui quia eterna est. sola ra-
tione nulla sui necessitate ra-
tionales spūs creauit. ut eos
sue beatitudinis participes
faceret. Alios uero i sui purita-
te i celo confirmauit: alios autē
i infernū ppter supbiā pcpita-
uit. Atq alios ad probādā hu-
militatem et obedienciā i ter-
rena habitatione terrenis cor-
poribz sociauit: ut ad vice sen-
sū materiā luteā vegetarent.
Habent nāq i natura sua quā-
dā mutabilitatē sedm quā
diuificacōis corporibz appropi-
quāt i qua quidē nichil puri-
tatis sue deponūt. Cū cū delecta-
tione corporis afficiūt i
quādā corpulentiā inde tūc
que puriore eoz naturā cor-
pit. Hoc viciū qnto altius eis
i corporibz manentibz theseris
tanto difficiliter eos a corporibz
discedentes deserit. qm nō tol-
litur passio etiā tū tollit: tū-
sa passionis nisi ab hūiōi fe-
tulentia se i hac vita mūdare
studuerit. Nos ergo qui i medi-
o maloz et bonoz positi sum
considerare sepe debem⁹ et gau-
diū eoz et istoz supplicū atq
istā miserā. Rationalis siquē
dē est aia nra ut sciat discernē-
iter bonū et malū. Et etiā co-
cupisabilis et irascibilis ē. ut
bonū possit amare et malum
odire. De concupisibilitate ei
nasat⁹ amor de amore deside-
riū et gaudiū. Amor ē delecta-

ao cordis alicui? ad aliqd, ppter
 aliqd per desideriu curres. atq;
 per gaudiu requiescens. Per de-
 sideriu i appetendo et p gaudiu
 i perfuendo. Nec aliunde bonu
 est si bonu est cor huanu nisi q
 bene amat qd bonu est. Nec ali-
 unde malu si malu est. nisi q
 male amat qd bonu est. Ome-
 cu qd est. bonu est. sed i eo q ma-
 le amatur tm viciu est. De uas-
 tilitate oritur odiu. Ira ei odi-
 un generat. Et de odio dolor et
 timor. Tu eni cotra pta nostra
 uasam? icipim? ea odire. dolo-
 mus quia peccauim? et penas
 pro pccis timem?. *de preteritio-*

na rationalis creature (ca. xxxiii)

Sic creator oim deus inter
 cetera et sup cetera que cre-
 auit. rationale amplius illu-
 minare creatura dignatus est.
 qua in sua similitudine fecit isig-
 ne et sue bntudis voluit esse p-
 tiapem. Cui? tm rationalis cre-
 ature licet filis videat? origo
 dissilis et diuersa facta e condi-
 tio. Du pars eius i eterna felici-
 tate est firmata. Pars i uidentibz
 inferni detracta et i tataru tra-
 dita i iudiciu cruciada seruat?
 Pars eius terna terrenus vnita
 corporibz locu mediu sortita cog-
 noscit?. Et prius quide eadem
 sumis vicinior i deliens erat
 posita paradisi. nuc aute ppi-
 quior ifinis pro reatu iobedi-
 entie est humiliata i loco afflu-
 tionis. Sumus ergo hoz oim
 lotus plena habet leticia. Infi-
 mus solam tristitia. Ibi ei su-
 ma simplicitas et plena felicia

itas: illic summa et sola miseria
 est. In medio sane summa spera-
 da sunt. sed nichilomin? infi-
 ma sunt timenda. Et ideo no-
 bis iam amplius timoris cau-
 sa q spei. quo viciniores ifinis
 deiecti. i ipsa degim? umbra
 mortis. Quia tamen et illius
 beatitudinis et illius nichilo-
 min? dapnatis eterne huma-
 na deus aiā pro suoz quali-
 tate meritoz partiapē fieri
 posse cognouit naturales ei
 affectus condidit. ut haberet
 unde bona ista optaret et i eis
 aliqui posset letari. Et rursus
 unde mala illa metueret. uel
 i eis etiam dolore ppetuo con-
 tritari posset. Interun sane co-
 grauior est moderna conditio
 q no tm modo exhibet tristitia
 et modernā molestia? sed et
 timor habet pena? et spes ipa
 que differtur affligit aiā; Mis-
 sumus eni pater et terribilis
 iudex sic illa vera gaudia et
 ppetua filijs? dolores eque per-
 petuos i fine parauit: ut
 nulla tm experimenta i presen-
 nos capere voluerit. uel gau-
 dii uel doloris. Unde no modo
 illa certius credi: sed affectuo-
 sius optari quoq; ualeat et ti-
 meri. Cetero uero nec presen-
 gaudia i illoz coparacōe gau-
 dia sunt: nec tristitia p̄sens i
 illius coparacōe tristitia ē.
 Nec desipiet. si quis iterū oem
 opera dare maluerit que admo-
 dum possit illa coāpistere gau-
 dia. illos formidare timores:
 q hui? vite vitare molestias.

captare leticiā. Verumptū iuveni-
re est etiā ī presenti: vñ gau-
deat utiliter aliquis uel salu-
briter tristetur. Si letetur de
beneficijs suis gratias agēs
deo? et in deuotione ei? exul-
tet: et ppria siue etiā pximoz
delicta deplorat. Vnde etiā
dina dispositione. media iter
eosdē affectus constituta est
ratio ī corde hoīs. per quā ni-
mirū discernere et diiudicare
possit vnde gaudeat et dole-
at ymo etiā qd cupiat aut qd
timeat. Sane qui triplicē vim
aīe esse docuerūt rationale co-
cupisabile irascibile asserētes
affectus quidē diuersos sed
quadā sibi cognatōe cōiūctos.
Sub irascibili metū et tristitiā.
Sub cōcupisibili desiderii et
leticiā cōprehendisse uidetur.
Interū igit iter affectus vari-
os hūana fluctuans aīa ne-
cesse est ut certā demū uel ī
ymis uel ī sūmis accipiens
stationē ī solo deinceps uel
gaudio uel dolore p̄sistat. De-
us semp est ī sūmo: mūdus
est ī ymo. Ille ī codē statu eter-
nitatis sue semp consistit iste
tursu mutabilitatis sue sep̄
instabilis fluit. Hūanus aīa
quasi ī medio collocatus qua-
dā conditiōis sue excellētia hu-
ic mutabilitati que deorsū ē
supeminet. et ad illā que est
apud deū uerā imutabilita-
tem p̄tingit. Si vero de hīs q
deorsū trāscūt se per cupidita-
tē īmerferit. statū per īfinitas
distracciones rapit? et a semet

ipso quodāmodo diuisus distri-
pabit? Si vero ab hac īfinita
distraccione que deorsum est
se exerit et her īfima deserens
atq; paulatim se ī vnū colligēs
secū esse didicerit. tāto āplius
ī vnū colligetur q̄nto magis
cogitacōe et desiderio sursum
eleuat? donec tandē oīno īmu-
tabilis sit. et ad illā uerā et v-
nicā que est apud deū īmu-
bilitatē pueniat. et p̄petuo sine
oī mutabilitatis uicissitudine
requiescat. **Q. Solus deus facit
creacionē aīarū. Caplm xxxv**

Credim? aīas no ab itaō
esse cū angelis creatas
sicut origenes fingit? nec cum
corpib; per coytū semināt? sicut
luciferan? et cyrillus et alij
latinorū p̄suptores afficiunt?
sed dicim? earū creacionē solū
oīm creaturarū creatore solū.
Corpus tñ per cōiugn copulā
seminari. dei uero iudicio cogi-
lari ī uulua et cōpingi atq; forma-
ri. et formato iā corpore aīam
creari et infundi. ut uiuat hō
ī utero ex aīa constās et corpe-
et egrediat? uiuus ex utero ple-
nus hūana substantia. **Nec di-
as aīas credim? ēē in hoīe vno
sicut multi scribūt. vñ aīale
qua aīatur corpus et īmixta
que rationē nūstret. Sed dicim?
vñ eandēq; aīam esse in hoīe
que et corpus sua societate uiu-
ficet; et semetip̄am sua ratiōe
disponat. Habens ī se libertate
arbitri: ut ī sue substantie cog-
nitione eligat qd uult. Libertati**

siquidē sui arbitriū cōmissus est
 homo. Postq̄ vero seductōe ser-
 pentis per eua cecidit: nature
 bonū pdidit pariter et vigore.
 liberi arbitriū: nō tñ electionē:
 ne nō esset suū q̄ emendaret p̄m̄.
 Manet itaq̄ ad q̄rendā salutem
 arbitriū libertas. id est rationa-
 lis uolūtas: sed admonēte prius
 deo et inspirante ad salutem. Ut
 ergo acquiescam⁹ salutari inspi-
 rationi nre potestatis est: ut adi-
 piscam⁹ qd̄ adipiscā desideram⁹
 diu est munus. Ut nō labam⁹
 adepto munē salutis sollicitudi-
 nis nre est. et celestis parit⁹ ad-
 uitorij. Ut vero labam⁹ prauita-
 tis nre et ignaue. **¶ Solus hō**
habet aīam īmortalem Ca. xxxvi
Solū hōiem credim⁹ aīam
 habere substantiā que ex
 uita corpore uiuit: et sensus suos
 atq̄ īgenia uiuaciter tenet. Ne-
 q̄ tñ corpore morit⁹ ut arrius as-
 serit. neq̄ postmodū iteritura
 est ut zenon dicit. quia substā-
 tialiter uiuit. Aīalū uero aīe nō
 sūt substantiue sed tñ carne ipsa
 carnis uiuacitate nascūt⁹: et
 tñ carnis morte finiātur. Et i-
 deo nec ratioe regūtur sicut pla-
 to et alexander putāt. sed ad oīa
 nature īcitamenta ducūt⁹. Aīa
 hūana nō tñ carne morit⁹: q̄a
 nec tñ carne ut superius dixim⁹
 seminat⁹: sed formato ī utero
 matris corpore dei iudicio cre-
 at⁹ et īfundi eā credim⁹ ut ui-
 uat homo ītus ī utero. et hōp-
 tedat hō natiuitate ī mundū.
 Aīa a creatore p̄cipiū habēs
 ex quo ē p̄fecta ī genere suo.

unde ex quo est sciret oīa que ab
 hoīe possunt sciri nisi grauitas
 carnis obesset. Quid per p̄mū
 hominē qui ante corruptionē
 hūanitatis p̄fecte habuit scien-
 tiā hūanā probari potest. Sed
 modo corrupta humanitate
 ex quo cōiūgitur corruptioni
 corrūpitur nec p̄rietates suas
 poterit exercere donec usu et
 experientia et aliam⁹ doctrina
 exercitet et tunc īcipit discer-
 nere uelut tñ quis cum subtili
 acie otuloꝝ ī tenebrosa detru-
 ditur. Videre tamē nō potest ibi.
 nisi prius tenebris assuescat.
 uel lumē attendatur. Unde vir-
 gilius. Quātū nos noxia corpa
 tardant. Et licet alie sint actio-
 nes corpis et alie aīe. Actioēs
 tamen corpis uicia et uirtutes
 possunt esse aīe. Cum eī ad hoc
 sit data ut illicitos motus car-
 nis corrigat et restringat: si
 ignorantia uel negligentia
 illius contingūt. sicut si disa-
 pulus et seruus. negligentia
 doctoris uel dñi peccet. magis-
 ter uel dñs extra culpā nō est.
 Sic aīa illis cōtingentibz ext-
 culpā nō est: cū ipsa debeat ī-
 perare et illa obedire. **De sen-**
sibz corpis et sensibus anime
Dabz scdm suū modū
 substantiis **Ca. xxxvii.**
 constat homo: aīa tñ et car-
 ne. Aīa cū ratione sua: et car-
 ne cū sensibz suis: quos tamē
 sensus: absq̄ aīe societate nō
 mouet caro. Aīa uero et sine
 carne. suū rationale tenet.
 Notandū q̄ idem ipsi sensus

quidam
 apertū
 ostendit
 quomodo

qui in exteriori homine describuntur:
sibi modo secundum suum modum in inte-
riori esse manifestant. Quia
res spirituales non corporalibus
sensibus; sed spiritualibus rimande
sunt. Unde de visu. diuina vox
in deuteronomio dicit. Videte quod
ego sum deus: et non est alius pro-
ter me. Et in apocalypsi. Qui ha-
bet aures: audiat quid spiritus
dicat ecclesis. Et in psalmo Gul-
tate et uideat quoniam suauis est
dominus etc. Et apostolus. Bonus christi
odor sumus in omni loco etc. Et in
euangelio dominus mulierem fide-
se tetigisse. magis quam corpore of-
tendit dicens. Tetigit me ali-
quis. Nam et ego sensi uirtute
de me exisse. Sic ergo cum omni cau-
tela obseruandum est. quod ad cor-
poris sensus et quid ad anime pro-
tineat dignitate: ne forte con-
fusus ordo et irrationalis esti-
matio alicui uideatur repug-
nare ueritati. Non est trinitas in
in substantia hominis spiritus. ut di-
dimus contendit: sed spiritus ipsa
est anima: que pro spirituali natura
uel pro eo que spirat in corpore spiritus
appellatur. Anima uero ex eo uoca-
tur: que ad uiuendum uel uiuifi-
candum animet corpus. Tertium
uero spiritum qui ab apostolo cum anima
et corpore induat: gratiam sancti spiritus
intelligamus quam orat apostolus ut
integra perseueret in nobis: ne nouo
uitio aut minuat aut fugiat
a nobis. Quia spiritus sanctus disci-
pline effugiet fictum: et aufe-
ret se a cogitationibus que sunt si-
ne intellectu. Fugit ergo me-
ditatione exercitiamus animam nos-

tram: et consideremus necessitates
nstras: labores et dolores. In-
gentes enim in hanc uitam ite-
ruum: cum labore uiuimus: cum
dolore et timore exituri sumus.
Cogitemus quod sit breuis uita
nostra: que lubrica uia: que certum
mors. et hora mortis incerta.
Cogitemus quantis amaritudi-
nibus admixtum sit: si quid
dulce si quid iocundum. in uia hu-
ius uite occursum suo nobis al-
ludit. Quod fallax et suspectum
quod instabile et transitorium est quod
quod huius mundi amor perit:
quod species aut pulchritudo cor-
poralis permittit. Consideremus
remus etiam que sit patrie ce-
lestis suauitas atque dulcedo.
Attendamus et uendamus quod
cecidimus: et ubi iacemus: quod
perdidimus: et quid iacuumus: ut
ex utroque intelligamus quoniam tunc no-
bis in hoc exilio lugendum sit.
Hunc enim salomon ait. Qui appo-
nit scientiam apponit dolorem: quod
quoniam magis sua mala intelligit
homo: tantum magis suspirat
et gemit. Meditatio siquidem
parit scientiam: scientia compunctio-
ne: compunctio deuotione: deu-
otio perficit oratione. Meditatio
est frequens cogitatio cu-
riosa et sagax obscura iuesti-
gare: et occulta ad notitiam tra-
here. Scientia est. quoniam homo ad
cognitionem sui assidua medi-
tatione illuminatur. Compunctio
est. quoniam ex consideratione malorum
suoque cor eterno dolore tangitur.
Deuotio est pius et humilis affe-
ctus in deum. Humilis ex scientia

meditatio
scientia
compunctio
deuotio

firmi-
tatis prae: pius ex cōside-
ratione dīe demētie. Oratio
est mentis deuotio et cōuersio
i deū: per piū affectū et hūilitē
Affectus pius est: spontanea q̄
dā ac dulcis ipius aīmi ad de-
um inclinatio. Nul enī ita deū i-
clinat ad pietatē et misericor-
diā: quē admodū pius affectus.
Scienciā celestū atq; terrestri-
um solent laudare atq; ama-
re hoīes: sed multo meliores
sunt qui hūit pponūt sciētiā.
noscere semetipsos. Laudabili-
or siquidē est aīmus cui nota ē
misēria sua: q̄ qui ea nō respec-
ta vias syderū naturas rerū scru-
tatū. Qui vero i deū iā euigila-
uerit. spūs sancti calore exatit.
atq; i eius amore corā se viluit.
ad eūq; itare volens nec valēs.
eo q̄ sibi lucēte attendit et iue-
nit se. suāq; egritudine illi mū-
ditie cōtēperari nō posse cognos-
cit: dulce flere habet: eūq; pre-
cari ut misereat eus: totūq;
eius misēriā exuat. Hūc ita lu-
gentē et dolentē scīa nō iflat:
qua et caritas edificat. Prepo-
nit ei sciētiā sciētiā: id ē scire
semetipm et ifirmitatē suam.
magis q̄ scire vires herbarū et
naturas aīalū. Et hāc appo-
nendo sciētiā apponit dolo-
rē. scilicet peregrinacōis sue
ex desiderio patrie sue et visi-
onis dei: quē tenere finis.

Explicit tractatus bti augusti
de spū et aīa.

Incapit retractacō eiusdē de duabz
aīabz

Dost hec hūc librū scīp
si adhuc p̄sbitez cō-
tra manicheos de
duabz aīabus: qua
vū dicūt vnā p̄tem
dei esse. alteram de
gente tenebrarū quā nō con-
diderat deus: et que sit deo cō-
eterna. Et has ambas aīas.
vnā bonā. alterā malā i vno
hoīe esse delirant: istā scilicet
malā. p̄uā carnis esse dicētes:
quā carnē etiā dicūt gentis eē
tenebrarū. Illā vero bonā ex
aduētiā dei parte: qui tū
gente tenebrarū confluit. atq;
utrūq; misceat. Et oīa qui-
dem bona hoīs illi bone aīe:
oīa vero mala illi male aīe
tribuūt. In hoc libro illud qd
dixi nullam esse qualētūq; vi-
tam que nō in eo ipso quo vi-
ta est. et i q̄ntū oīno vita est.
ad sūmū vite fontem princi-
piūq; pertineat: ita dixi utā
q̄ creatura ad creatore p̄tine-
re itelligat: nō autē de illo
esse tāq; pars eius existimet.
Itē q̄ dixi nusq; scilicet nisi in
uoluntate eē p̄tām: p̄nt pela-
giani pro se dictū putare. p̄t
paruulos: quos ideo negāt
habere p̄tām q̄ eis i bap-
tismo remittatur: quia nondū
arbitrio uolūtatis vtunt: Q̄
si vero p̄tām qd eos ex adam
dicim⁹ originaliter trahere.
id est reatu eius implicatos. et
ob hoc penē obnoxios detine-
ri. nusq; esse potuit nisi i uo-
lūtate: qua uolūtate cōmissū
est quādo dīni p̄cepti ē facta

transgressio. Potest etiā putari
falsa esse ista sententia. qua dix-
imus nusq̄ esse nisi i uolūta-
te p̄cām: quia dixit aplūs. Si
autē qd̄ nolo hoc facio: iā nō
ego operor illud sed qd̄ habitat
i me p̄cām. Sed hoc p̄cām de quo
sic locutus est aplūs. ideo p̄cām
vocat: quia p̄cō factū est: et
pena p̄cā est. q̄nquidē hoc de
cōcupiscentia carnis dicit: qd̄
aperit in cōsequētib; dices. Sa-
o quia i me nō habitat. hoc ē
i carne mea bonū. Velle ēi ad-
iacet michi: p̄ficere autē bonū
nō. Perfectio quippe boni est.
ut nec ipsa cōcupiscentia p̄cā
sit i hōie: cui quidē quando
bene viuit: nec cōsentit uolū-
tas. Verumpt̄n nō p̄ficiat bo-
nū. quia iest adhuc cōcupia
cui repugnat uolūtas: cui
cōcupiscentiae reatus i bap-
tismate soluitur: sed i firmitas
manet: cui donec sanet̄ oīs
fidelis bene p̄ficiens studio-
sissime reluctat: P̄cām autē
qd̄ nusq̄ est nisi in uolūtate:
illud p̄cipue itelligendū est.
qd̄ iusta dāpnatio cōsecuta ē.
Hoc enī per vnū hōiem itra-
uit i mūdū: q̄q̄ et hoc p̄cām
quo cōsentit̄ p̄cā contupie. nō
nisi uolūtate cōmittit̄. P̄ter
qd̄ et alio loco dixi: nō ergo ni-
si uolūtate peccat̄. Itēq; alio
loco ipsā uolūtatē definiui
dices. Volūtas est aīmi motus
cogēte nullo ad aliquid cōmit-
tendū. uel nō adipiscendū. Qd̄
p̄terea dictū est ut hac diffini-
tione volens a nolente discer-

neret̄: et sic ad illos referret̄ in-
tētio qui primi i paradiso fue-
rūt huāno generi origo mali.
nullo cogēte peccando. hoc ē
libera uolūtate peccando: qui
a et scientes cōtra p̄ceptū fece-
rūt: et ille tēptator suasit. ut
hoc fieret nō cogit. Nā qui nes-
ciens peccauit non i congruen-
ter nolens peccasse dici potest.
q̄uis et ip̄e qd̄ nesciens fecit. no-
lens t̄n fecit. ita ut nec ip̄ius ē
potuit sine uolūtate p̄cām: que
uolūtas uere sicut diffinitū ē
aīmi motus fuit cogēte nullo
ad aliqd̄ uel nō admittendū
uel adipiscendū: qd̄ nisi uolū-
set nō fecisset. nō coactus ē fac-
qd̄ uoluit: ergo fecit. etiā si non
quia uoluit peccauit. nesciens
p̄cām esse qd̄ fecit. Ita nec tale per-
ratū sine uolūtate esse potuit: si
uolūtate facti nō uoluntate p̄cā.
qd̄ t̄n factū p̄cām fuit. Hoc ēi fac-
tū est qd̄ fieri nō debuit. Et q̄s
autē sciens peccat. si potest cog-
genti ad p̄cām sine peccato resis-
tere nec tamē facit: utiq; uolēs
peccat: qm̄ qui potest resistere
nō cogitur cedere. Qui uero co-
genti cupiditati bona uolūta-
te resistere nō potest. et ideo fa-
cit cōtra p̄ceptū iusticie: iam h-
ita p̄cām est. ut sit etiā pena p̄cā.
Quap̄ter p̄cām sine uolūtate
ēē non posse uerissimū ē. Itaq;
diffinico p̄cā qua dixim; p̄cām
est uolūtas retinēdi uel conse-
quendi qd̄ iusticia vetat et vi-
de liberū est abstinere: p̄terea
uera est. quia id diffinitū est qd̄
t̄m nō p̄cām est: non qd̄ etiā

pena p̄t̄i. Nā quādo tale ē ut idē
sit pena p̄t̄i: quātū est qd̄ ualet
uolūtas sub dn̄ante cupiditate:
nisi forte si pia est ut oret auxili
um. In tantū enī libera est īq̄i
tū liberata est: et ī tāntū appellat̄
uolūtas. Alioq̄m̄ tota cupiditas
que uolūtas p̄rie nūcupanda
est: que nō est sicut manichei de
supiunt aliene nature addita
mentū sed n̄re uiciū: a quo nō
sanam̄ nisi grātia saluatoris.
Q̄ si quisq̄ dicit etiā ipsā cupi
ditate nichil esse aliud q̄ uolū
tate sed uiciōsam p̄t̄iōs seruici
tem: nō resistendū est: nec de uer
bis cū res constat cōtrouersia fa
cienda. Sic enī ostendit̄ sine uo
lūtate nullū p̄t̄m̄ esse: siue ī ope
siue ī origine. Rursus ī eo qd̄ dixi
iā q̄ere ceperā. utrū illud malū
genus aīaz anq̄ bono misere
tur: habuisset aliquā uolūtatē.
Si cū nō habebat sine p̄t̄o atq̄
inocens erat: et ideo nullo mō
malū. Cur ergo īquūt p̄t̄m̄ di
tatis paruulor̄: quorū uolūta
tē nō tenetis reā? Respondetur.
nō eos p̄rietate uoluntatis: sed
origine eos teneri. Oīs enī hō
terrenus qd̄ est origine nisi adā:
Porro autē adā habebat utiq̄
uolūtatē: qua uolūtate cū pec
casset. p̄t̄m̄ per eū trāuit ī mū
dū. Item ī eo qd̄ dixi nature esse
male aīe nullo modo queunt:
si q̄rit̄ quō accipim̄ qd̄ aut ap̄s
fauim̄? et nos natura filii ue sicut
et ceteri. Respondem̄? natura
in hīs uerbis meis me itelligi
uoluisse illā que p̄rie dicit̄ na
tura: ī qua sine uicio creati su

mus. Nā ista p̄t̄er origine natu
ra appellat̄: que origo habet
uiciū qd̄ est contra naturā. Et
iterū ī eo qd̄ dictū est p̄t̄i reum
teneri queq̄ quia nō fecit qd̄ fa
cere nō potuit: sūme īiquitatis
est et īsanie. Cur īquūt ergo p
uuli tenentur rei? Respondet̄
quia tenentur ex eius origine:
qui nō fecit qd̄ facere potuit.
d̄nū saluet seruare mandatū
Q̄ autē dixi ille aīe qd̄ qd̄ faci
unt. si natura nō uoluntate fa
ciūt: id est si libero et ad facien
dū et ad nō faciendū motu a
nimi caret. Si deniq̄ hīs absti
nendi ab opere suo p̄t̄as nulla
cōceditur. p̄t̄m̄ eaz tenere nō
possum̄? M̄terea nō p̄turbat
de puulis questio: quia ex illi
origine rei tenent: qui uolūta
te peccauit quando libero ad fa
ciendū et ad nō faciendū motu
aīni nō carebat: eiq̄ ab opere
malo abstinendi sūma potes
tas erat: q̄ manichei de tene
brarū gente nō dicunt quā fa
bulosissime īducūt: cāq̄ naturā
semp̄ malā nūq̄ bonā fuisse
cōtendūt. Illud queri p̄t̄ quomō
dixerū etiā si sūt aīe. qd̄ iterū
certū est corporeis officis. nō
p̄t̄o sed natura. Dedit̄ nos q̄
q̄q̄ sūt īferiores aliqua t̄n̄ ī
feriore uicinitate cōtingūt: nō
ideo illas malas haberi oport
tere. quia cū eas nos cōsequi
mur et corporea diligim̄? ma
li sum̄? q̄nquidē de illis hoc
dixi de quibz loqui sup̄ius ce
perā dicens. q̄q̄ etiā si eisdē
cōcedat̄ īferiore alio genere

aīarū nos illiciti ad turpia nō in-
de cōficiūt; aut illas naturas
malas esse. aut istas sūmū bo-
nū: de hīs et disputacionē us-
q; ad hūc locū pduxī: ubi dixi
etiā si sūt aīe qđ iterū incertū
est: corporalis officis non pōt
sed natura dedite. **Q**ueri ergo
potest cur dixerī qđ iterū incer-
tū est. cū proorsus dubitare nō
debuerī non eē tales aīas: sed
hoc ideo dixi: quia exptus sū
qui dixerēt dyabolū et angelos
eius bonos esse ī genere suo: et
ī ea natura qua eos creauit de-
us ordine p̄prio tales quales sūt:
sed nobis malū eē si illicitam
et seducam ab eis. si autē caue-
amus eos et vincam decorū
atq; gloriosū. **E**t hoc qui dicūt
vident sibi ut probēt de scriptu-
ris adhibere p̄donca testionia:
uel illud qđ scriptū est ī libro
iob cū dyabolus describeret. **H**oc
est iūctū figmētī dñi qđ fecit.
ad illudēdum ab angelis suis:
uel illud ī psalmo centesimotercio
Draco iste quē formasti ad illu-
dendū ei. **Q**uā questionē que
nō aduersus manicheos est: qđ
hoc nō sentīūt. sed aduersus a-
lios qui hoc sentīūt suscipienda
esset atq; soluenda: p̄tractare at-
q; enodare tūc nolui: ne librū
multo qđ uellē facere longiore.
Cū uiderē etiā si hoc cōcederet:
inde debere manicheos et posse
cōuincī: ītroducētes īsanissio
errore naturā mali eterno bono
coeternā. **I**ocato ergo dixi qđ ī-
terim incertū est. nō qđ ego inde
dubitare: sed qđ iterū me et illos

quos ita sapere iuenerā nondū
esset ista questio dissoluta: quā
tūc ī alijs longe posteriorib; li-
bris meis de genesi ad litterā
scđm scripturas sanctas quāta
potui manifestacōe dissolui. **I**n
libro loco p̄terea īq; corpora dū
gendo peccam? quia spūalia
diligere et iusticia iubem et na-
tura possum: et tūc ī nōo gene-
re optimi et beati sum. **U**bi qđ
ri potest cur natura et nō gra-
potius dixerī. **S**ed cōtra manu-
cheos de natura q̄stio uerfabat.
et utiq; id agit gracia ut sana-
ta natura qđ uiciata nō potest
possit: per eū qui uenit quere-
et saluū facere qđ perierit. **Q**uā
tamen gracia etiā tūc reuolēs
orauī pro familiarissīs meis.
qui mortifero adhuc illo teneba-
tur errore. et dixi deus magni-
deus om̄ps. deus sūme bonita-
tis quē īuolabile atq; īcorrup-
tibile credi atq; ītelligi fas est.
trina vnitas quā catholica ec-
clesia colit: supplex oro. **E**xpecta
ī me misericordiam tuā: ne hoīes aī
quib; michi a puericia in hoīm
victu fuit sūma cōsensio. ī tuo
ultu a me dissentire nō p̄mit-
tas. **S**ic itaq; orans. iā fide cen-
nebam nō solū cōuersos ad deū
gracia eius adiuuari ut p̄ficia-
ant ac p̄ficiant: ubi adhuc dū
potest. p̄ merito cōuersiois illoz
istā dei gracia: uerū etiā ut cō-
uertāt ad deū. ad ipsā dei grā:
p̄tinere. **Q**uāquidē p̄ eis orauī qđ
erāt nimis auersi ab illo. atq;
ut ad illū cōuerterēt orauī. **P**
liber sic īcipit. **Explicit ueritat**

17.
tatio. **I**n apic libri bñ augustini
epi de duabus animabus.

Ditulante dei misericordia discipulis et derelictis manicheorum laqueis tandem catholico gremio restitutum libet considerare nunc saltem ac deplorare illam miseriam meam. Quam cum erant que facere debui: ne tam fatale ac diebus paucis religiosis uerissime semina michi a puericia salubriter usita: errore uel fraude fallorum fallacium uel hominum effossa ex animo pellerent. Nam primo animarum illa duo genera: quibus ita singulas naturas propriasque tribuerunt: ut alterum de ipsa deum esset substantia: alterius uero deum ne conditorum quidem uelint accipi: si meam sobrie diligenterque considerassem: metere in deum supplicia et poenitentiam: forte michi satagenti apparuisset nulla esse qualibet uita: que non eo ipso quo uita est: et igitur omnino uita est ad summum uite fontem precipueque pertineat: quod nichil aliud quam summum et solum et uerum deum possumus confiteri. Quapropter animas illas que a manicheis uocantur male aut carere uita: et animas non esse: neque quodquam uelle seu nolle: appetere uel fugere: aut si uiuerent ut et anime esse possent: et tale aliquid agere quale illi opinarentur: nullo modo eas nisi uita uiuere. At si christum dixisse constaret ut constat ego sum uita: nichil esse cause cur non deus animas: cum anime nisi uiuendo esse non possent: per christum id est per uita creatas et conditas fateremur.

si tempore illo questionem de ipsa et de perpetua uite mea cogitationem ferre ac sustinere non posset: que profecto magna est et multum serene disputacionis inter doctissimos indigens: illud inspicere fortasse ualuissem: quod omni homini sese sine studio partium bene considerati manifestissimum apparet: omne quod scire et nosse dicimus: aut sensu corporis: aut intelligentia nos habere comprehensum. Sensus autem corporis etiam uulgo quique numerari solet: uisus auditus: odoratus: gustus: atque tactus. Quibus omnibus intelligentiam longe altius prestare et excellere: quis michi non uel ingratus ipiusque concederet? Quo constituto atque firmato: illud consequi: ut tanta que tactu et visu uel quolibet alio modo corporaliter sentirentur tanto essent inferiora huius quam intelligendo assequeremur: quanto ipsos sensus intelligentie cedere uideremus. Quod uidem cum omnis uita: et ob hoc omnis anima nullo corporis sensu: sed solo intellectu percipi queat: sol autem iste atque luna omnis que lux que mortalibus huius oculis cernitur ab ipsis quoque manicheis uero et summo deo tribuenda esse dicatur: summam esse demenciam id predicare pertinere ad deum quod per corpus intuemur: quod uero non solum anime: sed ipsa sublimitate animi mente salicet atque intelligentia caperemus: id est uita qualiscumque illa diceret: tamen uita eodem deo auctore priuanda et uiduandam putare. Non enim quod sit uiuere quod secretum ab omni corporis sensu: quod

oīno īcorporeū. si meipm īuoca-
to deo īterrogare? aut responde-
nō possim. aut nō nulli quoq;
fateant? non solū viuere illas
quas detestatur aīas: sed īmor-
taliter viuere. Qd̄q; a xpo dictū
est. dimitte mortuos sepelire mor-
tuos suos. nō de oīno nō viuē-
tib; sed de peccantib; dictū est q̄
īmortalis aīe sola mors est: scri-
bente ap̄lo mortua est vidua q̄
ī delicijs uiuit. Simul eī et mor-
tuā dixit. et viuere. Quare nō
ego quāto decoloratius uiuat
peccatrix aīa: sed illud ipm tm̄
qd̄ uiuit attendere. Qd̄ si pa-
pere nisi ītelligendo nō posse?
credo ueniret in mētē tāto esse
q̄libet aīam luā quā p̄ hos se-
tim? oculos p̄ferendā: q̄nto ī-
telligentiā ip̄s oculis p̄ferim?
Luce autē illā: illi quoq; a p̄e
xpi esse cōfirmat. Ego uo tandē
q̄ ab eo esset q̄tūq; aīa dubita-
re? Ego uero nō modo de aīa.
sed de quouis quoq; corpe qui
ab ip̄so esset nichil oīno. ne tū
quidē hō saluz illius īperitiē
atq; illius etatis ambigere: si
forma qd̄ esset. qd̄ uero formatū.
qd̄ spēs et qd̄ īdūtū sp̄eie: dein-
de qd̄ horū. qua causa esset. pie-
tauteq; cogitare. Sed de corpe
īterim taceo? de aīa cōquero:
de spontaneo et uiuido motu.
de actu. de uita. de īmortalita-
te. Deniq; cōquero q̄ aliquā
rem istam oīa sine dei bonita-
te habere posse miserim? cre-
didi: q̄ q̄nta esset negligēter
attendī. Hoc tm̄ gemendū ac
deflendū puto. Voluerē meū

loq̄rer meū? Defere ad illos que
uis esset ītelligendi: q̄ nichil ef-
set ī hōie qd̄ huic excellentiā pos-
sem? cōferre p̄ponere. Vbi nichil
hōies. si modo essent hōies con-
cessisset: q̄rere utrū hīs oculis
uidere id est ītelligere. Vbi nega-
uissent? colligere p̄mo longē
esse sensui otulorū istorū ītelligē-
tiā mentis anteponendā: dein-
de subiūgere id qd̄ re meliore p̄-
tiperem? necessario melius iudi-
candū. Quis hoc nō daret? Ego
pergere q̄rere aīam illā quā ma-
lam dicerēt. oculis ne sentiretur
istis: an mente ītelligeret. mētē
fateretur. Quib; oībus īter nos
cōuenientib; atq; firmatis. quid
cōfiteret? ostenderē: aīam illam
saluet quā excreuētur luce illa
quā uenerant? esse meliorem?
q̄nquidē illa ītelleū mētis. hoc
sensu corpis īnotescit. Hic uero
hererent dūcē fortasse q̄ uero
nē sequi recūsaret: tanta est uis
ternosarū opinionū: et diu de
fense atq; credue fallitatis. Sed
ego istarem magis herentib; nō
aspere nō pueriliter. nō p̄uicac-
ter. repeterē que cōtessa sūt. et q̄
essent concedenda mōstrarem?
hortarer ut ī cōmune cōsulerem?
uiderēt certe qd̄ nobis negā-
dū esset: utrū ītelleū istis
carneis lumib; p̄ferēdū.
an excellētius esse q̄ animi
excellentiā. q̄ qd̄ debili sen-
su corpis cognoscat? fallum
putarent? an illas aīas q̄s
alienigenas crederet tm̄ ī-
telligendo. id est ipsa aīmi ex-
telligentia sciri posse nollet face

ri: an solē ac lunā nō nisi istis
 oculis notos fieri uellēt abnue-
 re. **Q**si nichil horū nisi absur-
 disse atq; ipudentissimē negari
 posse aduerterēt: suaderē nos e-
 os oportere dubitare istā lucem
 quā colendā predicaret eē aīa
 illa debiliore quā fugiendā mo-
 nerēt. **A**tq; hī si forte turbati a
 me quērent nūc etiā muste aīa;
 huic luci prestare censerēt: res-
 ponderē etiā: nec me terreret i
 musta q; parua est. sed q; uiua
 firmat. **Q**uerit enī q; illa mē-
 bra tam exigua uegetet: q; huc
 atq; illuc pro naturali appetitu
 tanallū corpustulū ducat. q; cur-
 rentes pedes i numerū moueat:
 qd volantis pēnulas moderet:
 ac bibret. **Q**d qualecūq; est: be-
 ne cōsiderātib; i tam paruo tam
 magnū eminet. ut cuius fulgo-
 ri p̄stringenti oculos p̄feratur.
Certe q; nemo dubitat qd qd id
 est itelligibile est: qd oī sensibili.
 et ob hoc etiā huic luci diuis le-
 gib; antecellit. **Q**uid enī cognitōe
 papim? qd si hī nō papim? aliud. f-
 cē mētem itellige aliud sentire per
 corpus. **E**t prius illud ab hoc
 posteriore i cōparabili sublimita-
 te distare: ideoq; nō posse itelligi-
 bilia sensibilib; nō preferri: cum
 ipse itellectus sensibus p̄ferat.
Hinc illud etiā fortasse cognos-
 cere. qd cōsequēs esse manifestū
 est: cū iusticia et itēperācia cē-
 teraq; aīni vitia nō sentiantur.
 sed intelligant: quō fiat ut ca-
 nanda censent. tñ qui itelligi-
 bilia sunt antecire hanc lucem

queant. cū in suo genere ista re alia
 laudanda sint. **S**uggeret enī aīo
 bene sed se deo subiacenti: primo
 qd nō oīe qd laudam? oī qd
 vituperam? esse anteponendū.
Neq; eī quia laudo purgatissimū
 plūbū: ob illud vituperando au-
 ro pluris estimo. **I**n suo eī gene-
 re qd q; cōsiderādū est. **I**mpro-
 bo iuriscōsultū multis leges
 ignorantē: sed eū tñ p̄batissio
 sutori sic p̄fero: ut ne cōparan-
 dū quidē putē. **A**t istū laudo q;
 sue artis peritissimū sit illū at
 q; suā professionē min? impleat
 iure reprehendo. **E**x quo repei-
 re deberē lucē istā q; i genere pro-
 prio p̄fecta esset iure laudari:
 tamen quia sensibiliū rerū nūo
 icludit: qd genus itelligibiliū
 generi cedat necesse est. infra i-
 iustas et itēperātes aīas qm st
 itelligibiles esse deputandā:
 quīs istas nō vitia dāpnatione
 dignissias iudicem? **Q**uerim?
 namq; i hīs qd cōaliet? deo: nō
 qd isti fulgori p̄ferat? **Q**uappter
 quisq; hoc lūmē ex deo eē contē-
 deret. nō repugnare: sed magis
 aīas dicere viciosas. etiā nō in-
 quātū viciose. sed iquātū aīe sūt
 deū sibi eē creatorē fateri oport-
 tere. **H**oc loco si quisq; illoz cau-
 tus et vigilans. iā etiā studiosi-
 oz q; p̄tinacior me amoneret. nō
 de viciosis aīabus. sed de ipsis
 potius viciis eē querendū: que
 quoniā sensu corpis nō agnos-
 cerētur et tñ cognoscerēt: nō ni-
 si itelligibilia posse accipē: que
 si sensibilib; oībus antecellant.
 tur lucem deo auctori eē tribu-

endā iter nos cōueniret? vicio-
rū vero auctore dēū: nemoni
si sacrilegus diceret? responde-
rē hōi si aut statū et repente ut
bonus dei cultoribz solet dicit?
infulsisset. hui? solucō q̄stionis
an fuisset antea p̄parata. Quo-
rū si neutrum meruissē atq; po-
tuissē: cepta differre. Qd̄q;
etiā p̄positū difficile esset ad di-
nostendū atq; arduū cōfiteri?
recurere ī me prosterneret deo:
alte īgenūscere. querēs ne medi-
um medio spacio. quo certis ra-
tionibz promouisset herere pa-
teret? ne anapiti questioe co-
geret aut ītelligibilia sensibi-
libus submittere ac subdere.
aut ipsū viciozū dicere auctore:
cū esset utriūq; horū falsitatis
īpictatisq; plenissimū. Nullo
modo possem existimare q̄ me
affectū sic ille desereret: amone-
ret potius sius illis ineffabilibz
modis: ut cōsiderare etiā atq; e-
tiā utriūq; vicia de quibus
estuarē iter ītelligibilia nume-
randa essent. Qd̄ ut reperire p̄t
ībecillitatē īterioris oculi mei.
que michi p̄tis meis iure acci-
disset. aliquē michi ad īvisibili-
a cōtucenda ī ipsis visibilibz ma-
chinare gradū: quozū esset no-
bis nullo modo certior cognitō:
sed cōfidentior cōsuetudo. Itaq;
statū querere: qd̄ ad sensū p̄prie
p̄tineret oculoz. Inuenire colo-
res: quozū principatū lux ista
optineret. Hec enī sūt que nullū
alius sensus attingit. Nā motus
corporū et magnitudines et īter-
ualla et figurās: q̄uis et oculis

nō tñ p̄prie. sed tactu etiā posse se-
tari. Unde colligere tāto ceteris cor-
poris et sensibilibz prestare lu-
cem: quāto alijs sensibz esset as-
pectus illustrior. Electa igit̄ ex
oibus que corpe sentiūt: illa luce
qua niteret: et ī qua gradu illū
īnq̄sitiōis mee necessario colloca-
rē: pergere attende qd̄ ageret
hoc modo. metūq; ita sermo ma-
rer. Si sol iste tanta claritate con-
spicius. et diei luce sufficiens. usq;
ad lune similitudinē ī cōspicū nō
paulatū deficeret num aliquid q̄p
oculis sentirem? q̄ luce utiq;
fulgente. luce tñ querētes qd̄ fu-
erat nō viuendo. et haurientes
videndo qd̄ aderat? Nō ergo illa
defectū viderem? sed lucē que de
fectu remaneret. Cū aut̄ nō vi-
derem? nec sentirem? q̄p enī
sentim? aspectū nō potest nō videri.
Quare si defectus ille neq; visu
neq; alio sensu sentiret? nō pos-
set inter alia sensibilia numerari.
Nihil enī sensibile est qd̄ senti-
ri nō potest. Referam? nūc cōsi-
derem? ad uirtutē: cui? ītelligi-
bili luce splendere aīm cōueni-
entissimē dicim? Porro ab hac lu-
ce uirtutis. defectus quidā nō
perimēs aīm. sed obscurās: vici-
um vocat. Potest igit̄ recte vi-
ciū quoq; aīm neq; iter ītelligi-
bilia numerari: ut luas ille
defectus recte de sensibilibz nūc
eximit? Illud tñ qd̄ remanet a-
nūc. id est hoc ipsū qd̄ uiuit at-
q; aīa est. tā est ītelligibile q̄ sen-
sibile illud qd̄ in hoc uisibili luce
post defectū quātūcūq; fulget: et
ideo aīam īq̄tū aīa esset et vici-

participaret. sine qua nullo pacto
 aia esse potest: rectissime omnibus se-
 sibilibus anteferi. Et ob rem maxi-
 mi erroris est ulla aiam dicere
 non esse ex deo: ex quo esse sole lu-
 naque gloriaris. Et si iam placeret
 omnia sensibilia nominare. non modo e-
 a que sentirem. sed etiam ea que
 non sentiendo tamen per corpus iudi-
 carem. sicut per oculos tenebras.
 et per aures silentium. et illas enim
 non videndo. et hoc non audiendo
 cognoscim. vultusque intelligi-
 bilia non ea tamen que illustrata me-
 te conspiciunt. sicut ipsa est sapientia.
 sed etiam illa que ipsius illustrationis
 privatione auersam. ut est insipien-
 tia quas tenebras cum congrue dix-
 erim. nullam de uerbo facere con-
 trouersiam: sed totam questionem fa-
 ctam diuisione dissolueret. statimque
 approbare bene attendentibus sub-
 stantias et intelligibiles sensibili-
 bus substantiis diuina et incorrup-
 ta ueritatis lege proponi: non earum
 substantiarum defectus: quibus hos
 intelligibiles. illos sensibiles ap-
 pellare uellem. Quapropter qui
 et hec lumina uisibilia et illas in-
 telligibiles animas substantias esse
 faterentur: omnimodo eos cognoscere. et
 sublimiores partes animas tribue-
 re atque concedere: defectus uero u-
 triusque generis non posse alteros
 alteris anteponi. Primum enim tamen
 et non esse idem: quousque quousque
 eandem uim habet: sicut ipsa sen-
 tenciatio. Nam cum dicitur non est au-
 rum non est uirtus: quousque iter aurum
 et uirtute plurimum sit: nichil
 tamen iter negationes quas e-
 us adiunguntur distat. Verum enim uero

prius est non esse uirtute quam non esse
 aurum. Nemo sanus hinc ambi-
 git. Quod non propter ipsas negationes.
 sed propter res quibus adiunguntur
 accidere: quis non intelligat. Au-
 ro enim uirtus quanto prestat: tan-
 to est uirtute quam auro carere mi-
 serius. Et ob rem cum res intelli-
 gibiles sensibilibus rebus antecel-
 lant: defectum in intelligibilibus
 quam in sensibilibus merito egrius
 tolleramus: non eorum defectus: sed
 ea que deficiunt carius uel uili-
 us estimantes. Ex quo illud iam
 apparet defectum uite que intelli-
 gibilis est. multo miserabilior esse
 esse quam huius sensibilibus lucis: quousque
 licet multo est carior intellecta
 uita quam lux ista conspecta. Que
 cum ita sint: audebit ne quisquam
 cum ac lunam et quod quod in sideribus
 quod quod denique in hoc igni nostro atque
 terreno luce uisibili effulget. de-
 o tribuat: animas quas libet que pro-
 fecto nisi uiuendo anime non sunt: cum
 tamen hoc lumine uita precedat ex deo
 esse nolle concedere. Et tamen uerum
 dicat qui dicit. In quantum nitet ex
 deo est: ego ne tandem deus mag-
 ne mentiar: si dicam in quantum uiuit
 ex deo est. Non usque adeo quousque ce-
 tas mentis suppliciaque augeant
 animarum: ut hec homines non intelligant.
 Sed quoquomodo error illoz aut
 pertinacia se haberet: hinc et ego
 fretus armatusque rationibus. cre-
 do cum ad eos rem ita considera-
 tam perfectamque detulisset. et cum
 hinc placide contulisset uerere
 ne michi quisquam eorum alicuius mo-
 menti esse uideret: si aut intelli-
 gitur. aut ea que pertinent ad intellam

nō per defectū ppererēt. sensui co-
naret pferre. aut saltē cōparare
corporeo: uel hīs rebus que ad
eundē sensū nōscende siliter pti-
nerēt. Quo cōstituto: qm̄ illi nūc
hī uel quisq̄ negare audēt aiās
qm̄tū uelit malas. tñ qm̄ aiē ef-
sent itelligibilū rerū numero
cōtineri: neq̄ illas per defectū
itelligi. Siquidē aiē nō alio ef-
sent: nisi quo uiuerēt. Licet enī
per defectū itelligerēt uiciose:
quia uirtutis egestate uiciose:
nō tñ per defectū aiē. qm̄ uiuē-
do aiē. Nec fieri potest ut uite
p̄sētia sit causa deficiendi: cū
tanto qd̄q̄ deficiat. qm̄to dese-
rit uita. Qm̄o igit cū pateret
nō posse ullas aiās ab eo auc-
tore separari a quo lux ista nō
separerēt: iā qd̄q̄ affererēt non
acciperēt: monerētq̄ potius. ut
eos mecū sequi mālent. qui de
qd̄q̄ esset. i qm̄tū aiq̄ esset. in
vno deo esse predicarēt: et reci-
tarēt aduersū me uoces illase-
uāgelicas. Vos p̄terea nō au-
ditis quia ex deo nō estis: vos
ex p̄re dyabolo estis. Ego quoq̄
cōtra recitarē. oīa per ip̄m facta
sunt: et sine ip̄so factū est nichil:
et illud apli: vnus deus ex quo
oīa. per quē oīa. i quo oīa. ip̄si
gloria. Hortarer quoq̄ hōies
si tñ hōies iuenirēt: ut nichil
nos cōperisse p̄sumerem: sed
q̄rerem: potius magistros qui
sentētiarū istarū. que nobis i-
ter se pugnare uident: pacem
cōcordiāq̄ monstrarēt. Nā in
vna eademq̄ auctoritate sc̄p-
turarū. cū alibi sonaret oīa ex

deo. Et alibi. Vos nō estis ex deo
qm̄ liberos: temere cōdepnare ne-
phas esset: quis nō uideret per-
tū doctorē cui questionis huius
soluatio nota esset iueniendū fu-
isse? Qui p̄fecto si esset bonus i-
tellector. et ut dicitur dicit hō
spiritualis: qm̄ necessario fruieret
uere rationibz. quas de itelligi-
bili sensibilibz natura qm̄tū po-
tū tractauit atq̄ disserui. p̄mo
si eas ip̄se multo melius. et ad
docendū aptius aperiret: nūc
hil ab eo aliud de hac questioe
audirem: nisi que admodū fic-
ri posset ut et nullū aiārū gen-
nō esse ex deo: et recte tñ p̄cca-
toribz diceret: nō estis ex deo. Iā
et nos fortasse ip̄plorato i auxili-
um deo facile uidere possemus
~~ip̄plorato i auxiliū deo facile uide-~~
~~possemus~~ aliud ēē uiuere aliud
peccare: et q̄p̄ uita i p̄tis i com-
paratōe iuste uite mors appella-
ta sit. vtrūq̄ tñ in hōie vno pos-
se iueniri: ut simul sit uiuus at-
q̄ p̄tor. Sed quo uiuus ex deo:
quo p̄tor nō ex deo. In qua diui-
sione vtrūq̄ ea parte de duabus
aiabus que nostre sententię cō-
petit: ut cū dei conditoris oīpo-
tentiā insinuare uolum: etiam
p̄toribz dicam: q̄ ex deo sint di-
tam: enī hīs qui aliqua specie
cōtinētur. Dicam: q̄iantibz. di-
mus rationabilibz: dicam: q̄pos-
tremo qd̄ ad rē maxime attinet
uiuentibz: quia oīa per se ipsa diui-
na sunt munera. Cū autē dicam:
arguere. p̄positū est: recte dicam:
non estis ex deo: dicam: enī se-
a ueritate auertentibz. i fidelibz.

facinorosis. flagitiosis. et qd noie
vno continet peccatoribz. Queritur
sus oia ex deo no esse qd dubitet.
Itaqz xpus patoribz idipsum q pto
res erant et sibi no credebant coar
guens. qd miru si ait no estis ex
deo: ex alia parte illa salua ma
nent te sententia. q oia per ipsum
facta sut et oia ex deo: Na si xpo
no credere xpi aduentu repudi
ant. xpm no recipere. certu idi
cu esset auaru que no sut dei. et
ideo dictu esset. vos ppterca no
auditis. quia ex deo no estis: q
modo vera esset vox illa apli in
ipo euageli meorabili princi
pio qua dictu est. i sua ppria ve
nit et sui cu no receperunt: Vn
de sui si no receperunt: Aut unde
ideo no sui quia no receperunt?
nisi quia hoies ptores. eo q st
hoies ad deu: eo vero q ptores
ad diabolu ptinet: Hinc ergo p
tem nature tenuit qui ait sui e
um no receperunt: ille vero uolu
tatis qui ait no estis ex deo. Quia
gelista eru dei opera comedabat:
xpus homi peccata cohercebat.
Hic fortasse quis dicat. Unde ip
sa pta: et oino unde malu? Si
ab hoie: unde homo? Si ab an
gelo: unde angelus? Quos ee
ex deo cu dicitur qius recte vere
q dicit: iudetur tn ipeitis et
min9 valetibz acriter res abdi
tas itueri: quasi per quadam ca
thena ad deu mala et peccata
conecti. Hac i questione illi reg
nare se putant: quasi vero iter
rogare sit scire. Utina id eet: na
nemo me sciencior reperiretur:
Sed nescio quo sepe i alitudo

10.
magne questiois pposito psona
magno doctoris ostendat: plu
rimuqz ipso que terret. i eo de q
terret indoctor. Itaqz isti mul
titudini se pferendos arbitrat:
quia priores iterrogat. qd cum
multitudine ignorant. Sed si eo
tempore quo cu eis me no sicut ia
diu ago. egisse nuc penitet mit
hi has rationes deprometi obie
tissent: dicer. Queso iteri mecu
cognoscite: qd faallimu est. Si nic
hil potest fulgere sine deo: mul
to min9 posse aliqd viuere sine de
o. No ergo i tatis mostris opi
nionu remaneam9: ut nescio
quas aias vita no ex deo habe
pdicem9. Sic eni fortasse cotin
get: ut id qd mecu ignoratis. id
est unde sit malu uel simul quo ul
ordine aliqn distam9. Quid ei
si cognico sumi mali. sine cogni
tione sumi boni cotingere hoie no
potest? No eni nossem9 teneb9
si i tenebris semp essem9: sed lu
cis noticia contrariu suu no sinit
icognitu. Sumu aute bonu id
est quo superius ee nichil potest
deus est: deus aute bonu: et deo
superius nichil esse potest: de9
igit sumu bonu. Cognoscam9
ergo deu: atqz ita nos illud qd
ppropere qrimus no latebit. Ne
diocris ne tandē negoti uel me
riti: cognicione dei esse arbitra
mini. Qd eni vobis aliud pmu
um q vita eterna pmittit9: q
dei cognicio est? Aut eni magis
ter deus. Nec est aute vita eter
na ut cognoscant te solu veru
deum: et que misisti ihm xpm.
Etenu aia qius sit imortalis:

tamen quia mors eius vite dicitur
a dei cognitione auersio: cum conuer-
titur ad deum. meritum est eterne vi-
te consequere: ut sit eterna vita
sicut dictum est: ipsa dei cognitio.
Conuertere ad deum: nemo nisi ab
hoc mundo se auerterit potest.
Hoc michi arduum ego et difficil-
imum sentio: vobis si facile est ipse
deus viderit. Ego uelle credere
nisi me moueret. quod cum iste mundus
a quo nos auertere iubemur visi-
bilis sit. dixerit quod aliis ea que
videntur temporalia sunt. que autem
non videntur eterna sunt. vos plus
istorum oculorum quam mentis iudicio
tribuitis: apud quos nulla est
fulgentem pennam que non ex deo ful-
geat. et esse viuente animam. que
non ex deo uiuat predicat et credi-
tur. Hec et hinc filia uel illis etiam
am dixerit: uel mecum ipse reputa-
re. Possem namque deum omnibus ut
dicitur: uisceribus deprecans et scriptu-
ris quantum lucebat intentus. etiam tunc
fortasse talia uel dicere: uel quod
saluti sanis erat cogitare. Sed me
duo quedam maxime que incautam
illam etate facile capiunt per ami-
rabiles attruere circuiunt: quo-
rum est unum familiaritas nescio
quomodo repens: quadam ymagie
bonitatis. tanquam si in uos aliquid
vinculum multipliciter collo iuo-
lutum: alterum quedam noxia victo-
ria. Pene michi spiritus in disputatio-
nibus pueniebat differenti cum in-
peditis: sed tamen fide sua certa-
tim ut quisque posset defendere mo-
lientibus christianis. Quo successu
creberrimo gliscebatur adolescen-
tis aduersitas. et ipse suos in

peruacacis magnam malum ipse ui-
denter uigebat. Sed alteritandi
genus quia post eorum audientia-
ne aggressurus erat quod ipse meo uel
licet ingenio. uel aliis lectionibus
poterat. solis illis libetissime tri-
buebat. Ita ex illorum sermonibus au-
ditur in certamina: ex certaminum p-
uentu amor in illos cotidie noua
batur. Ex quo accidebat: ut quod
diceret miris quibusdam modis.
non quia sciebat. sed quia optaba-
tur esse pro uero approbare. Ita
factum est: ut quod uis pedetempti atque
caute tam diu sequeretur homines in-
tenda stipulam uiuentis anime profere-
ret. Verum ita non poterat illo tempore sen-
sibilia hec ab intelligibilibus: tan-
nalia saltem ab spiritualibus diu-
dicare atque discernere. Non erat e-
tatis. non discipline: non cuiusdam
etiam consuetudinis: non ulloque deu-
que merito. Non enim parui graui-
dum felicitatisque res est. Ita tan-
de ne illud quidem arripere po-
terat: quod in omnium hominum iudicio
summi dei legibus natura ipsa con-
stituit. Quibus enim homines quos
modo a communi sensu generis humani
nulla dirupisset amicitia. que uel-
lent ad iudicandum studia detu-
lissent: qualibet impericia quantum
que etiam tarditate uellem experiri
quid michi responderet roganti
utrum is peccasse uideret: de cuius
dormientis manu scripsisset al-
iquid flagitiosum? Omnes quis du-
bitet ita fuisse negaturos: ut
esse peccatum ita reclamatueros: ut
etiam succenseret fortasse quod contra
li rogatione dignos putarim?
A quibus ego quoquomodo poterat

reconfiliatis et i consiliu restitu-
 tis; petere ut me aliud tam mani-
 festum et oī cognicōe positū iter
 rogare. nō moleste ferret. Tūc
 quere. si nō dormieris. sed scien-
 tis manu qui mēbris cū ceteris
 vinctus atq; constrictus esset q̄
 q̄ valencior aliqd siliter fecisset
 mali: utriū quia id nosset q̄uis
 oīno noluisse: vilo p̄cī nōie te-
 neret? Et hoc inde oēs mirātes
 q̄ talia fastaver sine cūctacione
 responderet: nichil esse istū oīno
 peccasse. Quid ita? Quia de q̄
 nesciente uel resiste nō valēte
 quispiā quippiā mali fecerit: ius-
 te dāpnari nullomō potest. At
 q̄ idipm tur ita esset. si i illis hōi-
 bus naturā ipsā p̄cūtarei hūa-
 nā: facile puenire ad id qd tu-
 perē isto modo quere. Et si dor-
 miens ille iā sciret quid aliis
 manu eius facturū esset: et
 de industria se plus potuit etiā
 ne exp̄gisteretur sompno dede-
 ret: ut aliquē iurando falleret?
 num ei q̄q̄ sompn⁹ ad inoēciā
 suffragaretur? Quid aliud q̄
 inoēntē hominē p̄nūciaret?
 Et si et ille volens vinctus est.
 ut aliquē siliter p̄nta defen-
 sione deciperet? quid ei tandē
 ut p̄cō carcat illa vīcula pfuc-
 rūt? q̄q̄ hms obstructus reuera
 resistere nō valeret sicut ille dor-
 miens quid tūc fieret oīno nesc-
 iret? Nūquid nā igit dubitā-
 dū est q̄n peccasse ambo iudica-
 retur? Quib; cōcessis colligerē
 nūsq; saluz nisi in uolūtate eē
 p̄cīm? cū michi etiā auxiliaret
 illud qd iusticia peccātes tenet

sola mala volūtate: q̄uis qd
 voluerit implere nequiuerunt.
 Quisq; ne me ista tractante pos-
 set dicere i rebus obscuris abdi-
 tisq; versari? ubi p̄pter itellige-
 cū paucitate uel fraudis uel of-
 tentacōis suspicio nasci solet?
 Scedat paulisp illa itelligibi-
 lū sensibiliūq; distinctio: nul-
 la michi fiat iuidia: quia tar-
 das aiās subtiliū disputacio-
 nū stimulis psequor? liceat mic-
 hi me scire viuere: liceat michi
 me scire velle viuere. In que si
 consistit genus humanū: tā
 nobis cognita est uolūtās nra
 q̄ vita. Neq; cū istā scienciā p-
 fitem⁹: metuendū est ne nos
 quisq; falli posse cōiūcat. Hoc
 ipm enī falli nemo potest: si a
 nō uiuat. aut nichil velit. Nō
 me arbitror q̄q̄ obscurū attulisse:
 et vereor ne cuiq; magis q̄
 h̄ nimīū manifesta sūt videar
 esse culpandus. Sed quorsū te-
 dant: considerem⁹. Nō igitur
 nisi uolūtate peccat. Nobis igitur
 uolūtās nra notissā ē. Neq;
 enī scire me velle: si qd sit uolū-
 tās ipsa nescire. Diffinit⁹ itaq;
 isto modo. Volūtās ē aīmi mo-
 tus: cogente nullo ad aliq. ul
 nō admittendū uel adipiscen-
 dū. Cur ergo ita tūc diffinire
 nō possem? An erat difficile vi-
 dere iuitū volenti eē cōtrariū?
 ita ut cōtrariū sinistrū dextro
 esse dicim⁹ nō ut nigrū albo?
 Nā eadē res simul et nigra et
 alba esse nō potest. Duorum
 a utē i medio quisq; posit⁹ ad
 alterū sinister est: ad alter dext-

ter. Simul quidē utrūq; vnus hō
potest: sed simul utrūq; ad v-
nū hōiem nullo modo potest.
Ita iuitus et volens simul esse
quidē vnus anim⁹ potest: sed
vnū atq; idē nolle simul et
velle nō potest. Cū enī quisq;
iuitus aliqd facit: si eū roges
utrū id facere velit: nolle se di-
cat. Itē si roges utrū id velit
nō facere: velle responderet. Ita
iuitū ad faciendū. ad nō faci-
endū autē volentē reperies: i-
esse tñ vnū aīm vno tēpore ha-
bentē utrūq;: sed aliud atq; ali-
ud ad singula referētē. Cur h̄
dico? Quia si rursū q̄ram⁹ q̄
ob causam iuitus id faciat: co-
gi se dicet. Nā et oīs iuitus fa-
ciens cogitū: et oīs qui cogit
si faciat nō nisi iuitus facit. Hes-
tat ut volēs a cogēte sit liber: e-
tiā si se quisq; cogi putet. Et hoc
enī modo. oīs qui volēs facit nō
cogit: et oīs qui nō cogit: aut
volens facit aut nō facit. Nec
cū in oībus hōibus quos iter
rogare nō absurde possum⁹: a
puero usq; ad senē: a ludo lite-
rario usq; ad solū sapiētis: na-
tura ipsa prodamet. Cur ergo
tūc non videt i diffiniciōe vo-
lūtatis ponendū esse cogente
nullo: qd̄ nūc quasi experētia
maiore cautissim⁹ posui. At si
h̄ ibi māifestū ē et nō doctna s; na-
tura oībus promptū: qd̄ restat
qd̄ videat obscurū. nisi forte
ullū lateat aliqd nos velle cū
nolum⁹. et ad hoc moueri ani-
mū nēm. idq; aut habere nos
aut nō habere: et si haberem⁹

retinere uelle. si nō haberem⁹ ac-
quirere. Quare autē nō admit-
tere aut adipisci aliqd vlt: oīs
qui vlt. Quidē si oīa ista luce
clariora sunt. sicuti sunt: nec
mee tñ sed noticiē generis hūi-
ni ueritatis ipsius liberalitate
donata: cur illo etiā tēpore dice-
re nō possem. uolūtatis ē motus
aīmi cogente nullo ad aliqd
uel ad non admittendū. uel ad
piscendū. Dicit aliq;: Et hoc
te aduersus manicheos qd̄ te
adiuuaret? Expecta: sine etiā
ut p̄tām diffiniam⁹: qd̄ sine uo-
lūtate esse nō posse oīs mens
apud se diuitus cōscriptū legit.
Ergo p̄tām est uolūtatis retinendū.
uel cōsequendū qd̄ iustitia ueritatis
et vnde liberū est abstinē: qd̄
si liberū nō sit nō est uolūtatis.
et vnde liberū est abstinē: qd̄
si liberū nō sit nō est uolūtatis.
Sed malui grossius q̄ scrupulo-
sius diffinire istā rem: nec hic
libri obscuri multū scrutādū erat
vnde discernere neminē vitupe-
ratione uel supplicio dignū: qd̄
aut id velit qd̄ iustitia uelle nō
prohibet: aut id nō facit qd̄ fa-
tere nō potest. Nōne et ista can-
tant et pastorib; i montib;: et
i theatris poete et docti i actis
et docti i bibliothecis. et magistri
i scolis et antistites i sacris locis.
Et si nemo uituperatōe ul dāp-
natione dignus est. aut nō cō-
tra ueritū iustitiē faciens. aut
qd̄ nō potest nō facies: oē aut
p̄tām uel uituperandū est uel
dāpnandū. quis tūc dubitet

esse p̄t̄m. cū et uelle iūstū ē. et
 liberū nolle. Et ideo diffinitōez
 illā et uerā et ad itelligendū fa-
 tallimā: et nō modo nūc: s; tūc
 q̄ a me potuisse dici. P̄t̄m ē uo-
 lūtas retinendi uel cōsequendi
 qd iusticia vetat: et vnde liber
 est abstinere. Age nūc videam⁹:
 qd nos hec adiuarēt. Prīmū
 oim ut nichil āplius desiderare:
 totā quippe causā finiret. Nam
 q̄s secreta cōscienae sue legesq;
 dinas penit⁹ nature iditas ap-
 dūm itus ubi expressiores cetera
 oresq; sunt cōsulēs. has duas
 diffinitōez uolūtatis atq; p̄t̄i
 ueras esse cōcedit: totā manu
 theorū heresim pauca s̄ et ve-
 rissimis. sed plane iūctissis ra-
 tiōnalis sine ulla cūctate con-
 dēpnat. Qd sic cōsiderari potest.
 Duo aiarū genera ēē dicūt: v-
 nū bonū qd ita ex deo sit. ut nō
 ex aliqua materia uel ex nichilo
 ab eo factū. sed de ipsa oimō ei⁹
 substantia pars quedā p̄cessisse
 dicat: alterū autē malū qd nul-
 la. prorsus ex parte ad deū per-
 tinere credit. credendūq; cōmē-
 dāt. et cō illud sūmū bonū. hoc
 vero sūmū malū ēē predicāt:
 atq; ista duo genera fuisse aliquā
 diueta. nūc esse cōmixta. Gen⁹
 quidē cōmixtiōis hui⁹ et causa
 nondū audierā. sed tñ q̄rere iā
 poterā. utrū illud malū genus
 aiarū anq; bono miscetur habu-
 isset aliquā uolūtate. Si ei nō ha-
 bebat: sine p̄t̄o et inocēs erat:
 et ideo nullo mō malū. Si autē
 ideo malū quia licet ēēt s̄n vo-
 lūtate tāq; ignis: tñ si bonū at-

q̄tū nefas est naturā mali tñ
 valere ad cōmutandā ullam
 dei partē. et sūmū illud bonū
 corruptibile et violabile credē.
 Q̄ si uolūtatis ierat: p̄t̄o ierat
 cogente nullo metus ad aliqd
 uel nō admittendū uel adipis-
 cendū. Hoc autē aliqd aut bo-
 nū erat aut bonū putabatur:
 nō cū aliter appeti posset. Sed
 ī sūmo malo ante cōmixtiōne
 quā p̄dicāt: nullū vmq; bonū
 fuit. Vnde igit⁹ ibi uel sciētia
 uel opinio boni ēē potuit. An
 nichil volebāt qd apud se esset:
 atq; illud bonū uerū qd extra
 erat appetebāt. Ista uero p̄cla-
 ra et magna laude p̄dicāda vo-
 lūtatis est: quo sūmū appetitur
 et uerū bonū. Vnde igit⁹ ī sū-
 mo malo motus quasi tanta
 laude dignissim⁹. An studio
 nocendi appetebāt. Prīmō ea-
 dē reuoluit ratio. Qui enī no-
 cere uult: bono aliquo uult p̄-
 uare aliū p̄pter aliquod bonū
 suū. Erat igit⁹ in eis uel sciētia
 boni uel opinio: que ī sūmo
 malo nullo modo esse debebat.
 Deinde bonū illud extra se po-
 sitū cui nocē studebāt: utrū oī-
 no ēēt vnde cognouerāt. Si i-
 tellexerūt: quid tali mēte por-
 rigat⁹ intētio. nisi ut sūmū il-
 lud et sincerū bonū itelligat.
 Qd ergo nūc vix paucas boīs
 iustisq; cōcedit: id tūc illud
 merū malū nullo bono adiu-
 uate iā poterat. Si autē aīe
 ille corpora gerebāt. et id odīs
 viderant: que lingue. q̄ pectora

que ingenia laudatis istis oculis
p̄ditādis q̄ sufficiūt: quibz
post mētes iustoz̄ adēquari?
quāta bona iuvenim? ī sūmo ma-
lo? Si enī videre deū malū est:
nō est bonū deus. Bonū ē at̄
deus: bonū est igit̄ vidē deū:
et nescio qd̄ huic bono cōpara-
ri queat. Porro qd̄ uidere bonū
ē vñ fieri p̄t: ut posse videre sit
malū? Quappter q̄sq̄s in illis
oculis uel ī illis mentibz fecit.
ut ab hīs posset uideri dīna s̄b-
stantia: magnū et ineffabili
laude dignissimū bonū fecit.
Si autē non est factū: sed ipsū
per se tale ac sempiternū erat:
difficile hoc malo qd̄q̄ melius
iuenit? Postremo ut nichil me-
lius horū laudandoz̄ habeat
ille aīe. que illoz̄ racōibz ha-
bere cogitūtur: q̄rerē utriū aliq̄s
an nullas aīas deus dāpnat.
Si nullas: nullū meritoz̄ iu-
diciū ē. nulla p̄uidencia. et
casu poti⁹ q̄ ratione mūdus
āministratur ul' poti⁹ nō āmis-
tratur: nō ēi āministratō casibz
danda est. Hoc autē si oībus
qualibet religiōe deuōtis cre-
dere nephās est: restat ut sit
aliquarū aīarū dāpnatō: aut
nulla p̄cā sint. Sed si nulla
p̄cā sūt: etiā nullū malū. Qd̄
isti si dixerūt: heresim suā vno
ictu iterficiēt. Cōuenit igitur
michi cū eis: aliq̄s aīas dīna
legē iudicioq̄ dāpnari. An hec
si bone sūt. que illa iusticia ē?
Si male: natura an uolūtate?
Sed natura ē male aīe nullo
modo queūt. Vnde h̄o dotem?

De superioribz diffiniōibz uolū-
tatis atq̄ p̄cā quia dicere aīas
et malas ēē et nichil peccare
pleniū est demētie: Dicē at̄ pec-
care sine uolūtate magnū de-
luramentū est: et p̄cā reū tene
q̄q̄ quia nō fecit qd̄ facere nō
potuit. sūme iūquitas est et
insanie. **Jobrem** ille aīe q̄q̄
faciūt si natura nō uolūtate
faciūt id ē si libero et ad faci-
endū et ad nō faciendū motu
āimi carēt: si deniq̄ hīs absti-
nendi ab opere suo p̄tās nulla
cōcedit: p̄tām eaz̄ tene nō possum.
At oēs fatētur et malas aīas
iuste: et eas que nō peccauerūt
iuste dāpnari. fatent̄ igit̄ e-
as malas ēē que peccāt. **Nārū**
ergo malaz̄ gen⁹ nescio qd̄ ex-
traneū qd̄ a manicheis iducit:
nullū est. Nūc bonū illud gen⁹
uideam? qd̄ rursus ita laudat
ut ipām dei substantiā dicat esse.
Quāto autē melius est ut suū qd̄
q̄ ordinē meritoq̄ cognoscat. nō
ita sacrilega supbia uentilet: ut
sūmi illius boni qd̄ icōmutabi-
le pia ratio p̄fictur et docet cre-
dat ēē substantiā? Ecce cū ma-
nifestū sit nō peccare aīas ī co-
q̄ nō sūt tales quales ēē nō p̄t:
vnde iā constat nescio quas illas
īductiāas nullo modo peccare.
et p̄pterea oīno nō esse: reliquit
ut qm̄ cōcedūt ēē p̄cā: nō iūci
ant quibz ea tribuāt. nisi bono
generi aīarū et substantie dei. **Quā-**
ime autē vrgent̄ auctoritate xpi
ana. Nūq̄ enī dari negauerunt
venū p̄cōz̄: cū fuit ad deū q̄sq̄

conuersus. **N**ūq̄ dixerūt ut alia
 multa: qđ scripturis diuis hoc
 quisq̄ corruptor iscluerit. **E**tz
 ego p̄cā donāt? Si alieni ge-
 neris illis malis p̄nt et bone fi-
 eri: p̄nt dei regnū posside cū xpo.
Ed isti quia negāt? n̄ habēt al-
 terū genus. nisi carū quas de sb̄-
 stantia dei phibēt: restat ut nō
 solū enā ipsas. sed ipas solas pec-
 care fateant? Ego autē nichil pug-
 no: utrū nō sole peccēt: peccant
 tñ. At cū mali cōmixtione cogū-
 tur: si ita cogūt? ut resistēdi p̄ns
 nulla sit. non peccāt. Si est i po-
 testate sua resistē. et p̄ria uolū-
 tate sua cōsentūt? cur tāta bona
 i sūmo malo cur h̄ malū in sū-
 mo bono per doctrinā illoz co-
 gimur iuenire? nisi quia neq̄sil-
 lud malū est qđ suspicōe iducūt?
 neq̄ hoc sūmū bonū qđ supsticōe
 puerūt? At si duobz istis gene-
 ribz aiārū delurare illos et erra-
 re docuissē. aut certe ip̄e didi-
 cissē? qđ remanē poterat cur
 michi iam de ulla re audiendi
 aut cōsulendi viderētur? An ut
 discerem hinc ostendi aiārū du-
 o esse genera? q̄ inde librādo. li-
 brādo nūc i malā partē nūc i
 bonā nutat sentio? Cur nō ma-
 gis hoc signū est vni? aiē? que
 de libera illa uolūtate huc et
 huc ferri. hinc et hinc referri.
 potest? Nā michi cū accidit vni.
 me sentio utvūq̄ cōsiderātē. alte-
 rū eligentē. Sed plerūq̄ illud li-
 bet. hoc decet: quoz nos i medi-
 o positi fluctuam? Nec mirū.
 Ita enī nē cōstitutū sum? ut et
 per carnē uolūtate affia et per

sp̄m honestate possim? Quare
 nō duas aiās hinc fateri cogoz.
Possim? cū melius et multo ex-
 pedicius itelligere duo genera
 rerū bonarū? quozū tñ neutrū
 ab auctore deo sit alienū aiāmz
 vnā ex diuersis affia p̄tibz i se-
 riore ac supiore: uel qđ certe ita
 dia p̄t exteriorē atq̄ iūriore. **I**-
 ta sunt duo genera que sensibi-
 liū et itelligibiliū nōie paulo
 ante tractauim? que carnali-
 a et spiritalia libentius et fami-
 liaris nos vocam? Sed factū
 est nobis difficile abstinē a car-
 nalibz: cū panis n̄ uerissim?
 spiritalis sit. Cū labore nāq̄
 nūc comedim? panē neq̄ enī
 i nullo supplitio sum? peccato
 transgressiois. mortales ex i mor-
 talibz facti. **E**o cōtingit: ut ad
 meliora conātibz nobis cōsue-
 tudo facta cū carne et p̄cā n̄ra
 quodāmodo militare cōtra nos
 et difficultatē nobis face cepe-
 rint? nōnulli stulta genus ali-
 ud aiārū qđ nō sit ex deo super-
 sticōe obtusissā arbitret? qđ
 etiā si eis cōcedat? inferiore alio
 genere aiārū nos illia ad tur-
 pia? nō inde cōficiūt. aut illas
 naturas malas esse: aut istas
 sūmū bonū. Fieri enī p̄t ut p̄-
 pria ille uolūtate appetēdo qđ
 nō licebat. hoc est peccādo. ex
 bonis facte sint male: rursus
 q̄ fieri bone possint. qđ nō fit
 qđ diu manēt i p̄cā? at si se ali-
 as occulta quadā suasioe tra-
 ducūt? deinde ut oīno male
 nō sint: sed i suo genere q̄uis
 i feriore opus p̄riū sine ullo p̄cā

exerceat. **I**ste autē superiores quibus
actione longe prestanciorē re-
moderatrix iustitia summa tribu-
erit si illas inferiores sequi et i-
mitari voluerit. peccando fuit
male: nō quia malas. sed quia
male imitatur. **A**b illis et agi-
tur prius: ab istis appetit alic-
nū. **U**nde ille in suo gradu ma-
net. iste ad inferiora mergitur:
uelut cū hoīes ferina sectant.
Pulchre nāq; icedit quodrupedas
equus: at si hoc homo pedibus
manibusq; imitet. quis eū
uel palearū cibo dignū putet?
Hecce igitur plerūq; improbamus
imitantē. cū eū quē imitat pro-
bem. **I**mprobam⁹ autē nō quā
nō sit affectus: sed oīno assequi
voluit. **I**n equo et probam⁹ illud:
cui quātū pponim⁹ hoīem tācū
offendūm: quod inferiora sectatur.
Quid in emittenda iter ipso ho-
mines voce: nōne quod pro bene-
facit etiā si clarius id faciat pro-
tor isanus est. **C**elestia suspice.
Lucēs luna laudat: suos cur-
su atq; vicibus: bene considerantibus
satis placet. **T**ū si eā sol velit
imitari. fingam⁹ eū eū posse
habere huiusmodi uolūtate. cui
nō sume ac iure displiceat. **E**x
quibus illud ē quod intelligi volo:
etiā si sūt aīe quod iterū iterū est
corporeis officiis nō p̄cos; na-
tura dedite: nosq; quod sint in-
feriores aliqua tamē iteriore
vicinitate cōtingūt: nō ideo
illas malas haberi oportere:
quia nō cū ea sequimur et corpa
diligim⁹ mali sum⁹. **I**ob̄re
quid habeat argumētū estuās

in utraq; parte deliberatō. modo
in partem prona. modo in recte factū
subiecta ut duo aīarū genera
quorū alterius natura ex deo sit.
alterius nō sit cogam⁹ accipe:
cū alias tot causas alternātes
cogitacōes conicere liceat. **S**ed
hec obscura esse et incassū ab a-
nimis lupulentibus queri: quod
bonus rerū existimator ē videt.
Quare illa potius quod de uolūta-
te atq; p̄co dicta sūt illa in qua su-
ma iusticia nemine ratione v-
tentē ignorare p̄mittit. illa que
si auferat a nobis nichil ē vni
disciplina uirtutis inchoetur:
nichil unde a uiciorū morte
surgat: etiā atq; etiā cōsidera-
ta: satis clare ac lucide mani-
festoꝝ heresim falsā esse cōu-
cūt. **H**orū simile ē: quod de peni-
tendo nūc dictū. **N**ā ut iter oēs
sanos constat. et quod ipi manu-
thei nō solū fatentur. sed et p̄a-
pūit: utile ē penitere p̄a. **Q**uod
ergo nūc in hanc rem dinariū
scripturarū testimoniū quod usq; ad
diffusa sūt colligantur. **V**ox et
ista etiā nature. nemine stul-
tū rei huiusmodi noticia deseruit.
ē nobis nisi eēt peccatus istam.
peruim⁹. **P**otest aliquis dicere.
nō se peccare: nō sibi autē si pe-
cauerit esse penitendū. nulla
barbaries dicere audebit. **Q**ue
cū ita sint: quod ex duobus illis ge-
neribus aīarū. cuius sit peccare p̄a
scio quidē neq; illius esse posse
qui male facere: neq; illi qui
bene facere nō potest. **Q**uare ut
corū uerbis si possem loquar:
si aīam tenebrarū p̄a penitet.

nō est de substācia sūmi mali. Si
 aiām lucis: nō est de substācia
 sūmi boni. Penitendi ei affectio
 illa que pdest: et male fecisse pe-
 nitentem. et bene facere potuisse.
 testatur. Quō igit nichil ex me
 mali: si ego peccā feci. Aut quō
 me recte penitet: si ego nō feci.
 Audi partē alterā. Quō ex me
 nichil boni ē. tu bona uolūtas
 test. Quāobrē aut neget isti es-
 se penitendi magnā utilitatē:
 ut nō solum a xpī noīe. sed ab
 oī etiā ymaginaria racōe pel-
 lantur: aut aiārū duo illa ge-
 nera vnū ex quo nichil mali.
 alterū ex quo nichil boni sit dis-
 tere atq; docere iam desinant.
 Quod si faciant: manichei uti-
 q; desinent. Nā tota illa secta:
 ista biapiti uel potius papiti
 aiārū varietate fulcit. At michi
 quidē satis est sic scire q; manichei
 erent: ut scio penitendū esse
 pccā. Et tñ si nūc amicorū meorū
 aliquē qui usq; adhuc illos au-
 diendos putet cōpellerē iure a-
 micatē et ei dicā: fas ne utile es-
 se ai quis peccauerit penitere.
 Sine cūctatione se scire iurabit.
 Si ego te fecero ita scire falsam
 ē manicheorū heresim: desidera-
 bis ne āplius. Quid āplius si
 posse ī hac re desiderare respon-
 deat. Bene qdem huc usq;. Sed
 ai ostendere cepero certas neces-
 sariasq; rationes que illā pposi-
 tionē adamātinus ut dicitur ca-
 thenis necesse cōsequūt: remq; to-
 tū ad cōclusionē qua illa utat
 secta pduxero: negabit se forsi-
 tan scire utilitatē illā penitē-

di quā nemo doctus nemo idoc-
 ignorat: et potius se scire cōten-
 dit ai dubitamus et deliberamus
 duas ī nobis aiās pōtinia pro-
 pria singulis questiois ptibus
 adhibere. O cōsuetudo pccā: o co-
 mes pene pccā. vos me tūc a rez-
 tā manifestari cōsideratōe auer-
 tistis: sed nō sententi noceratis:
 nūc uero ī familiarissis meis sili-
 ter nō sententi; wlneratis: tor-
 quetisq; sententiē. Attendite qso
 ista kmī: vā īgenia bene noui.
 Si michi nūc vos qualiscūq; hoīs
 mentē rationēq; cōcreditis: mul-
 to certiora sūt. q; que ibi uel uide-
 bamur discere: uel magis crede-
 cogebamur. Deus magne deus
 omps. deus sūme bonitatis que
 iuiolabile atq; icōmutabile tre-
 di atq; itelligi fas ē. trina vnitas
 quā catholica ecclesia colit: simplex
 oro expectus ī me misericordiam tuā:
 ne hoīs quib; michi a puericia
 ī hoīm victu fuit sūma cōsensio:
 ī tuo cultu a me dissentire pmittas
 Video maxie expectari hoc loco q;
 modo etiā catholicas scpturas a
 manicheis accusatas. uel tūc dese-
 dere. si ut dico cautus essem: uel
 nūc defendi posse demonstrē. Sed
 ī alijs uolūbus deus adiuuabit
 ppositū meū: nā huius iam qntū
 arbitror moderata parca sibi pos-
 tulat longitudo.

**Explicit liber bñ augustini:
 de duab; aiabus**

Inapit tabula diuersorū ser-
monū beati augustini epi.

pm⁹ De lapsu mundi.

scds de eo q scriptū ē ī pūbns
Sūt qui se diuites affectāt
nichil habētes. et sūt qui
se hūiliāt cū sit diuites. Re-
de pō aīc viri diuitie eius
paupāt nō suffert minas.

m⁹ De cōtinēcia et sustinēcia.

im⁹ De timore dei.

v⁹ De abrahā ubi tēptat^r a dño.

vi⁹ De ūsu psⁱ Sic^t deficiat fu-
m⁹ deficiāt zc.

vii⁹ De iusticia q̄ ex lege. et ea
q̄ ex fide est Et quō dypabo?
pnceps sit mūdi ex tradu-
te pti et de pftōe ipftā.

viii⁹ De eo q dñs iterrogauit +
iudeos cui⁹ filiū dixerāt
ēē xpm.

ix⁹ De eo q ihūs ī spturis tri-
bus modis itelligat^r.

x⁹ De orōne dñica.

xi⁹ De oracione.

xii⁹ In mēsa bti cypriani mris
De uersu psⁱ i. Erudimū oēs
qui iudicatis terrā.

xiii⁹ De uersu psⁱ ix. Tibi delictus
ē paup^r zc.

xiiii⁹ Sermo habit⁹ ī regiōe terita
ī basilica bti petri cartha-
ginēsis.

xv⁹ Sermo habit⁹ ī basilica
bte celerine.

xvi⁹ In mensa bti cypriani mris.
ex euāgelio de uinea et
cōductis.

xvii⁹ In die sabbati de eo q dñm
est ī euāgelio Petre amas
me zc.

xviii⁹ De eo q aplūs dicit nō ēi

qđ volo bonū facio. zc.

xix⁹ De caritate et dilectiōe

xx⁹ De caplō euāgelii ubi ait
ihūs Si vis uēire ad uitā ser-
ua mādata

xxi⁹ De euāgelio ubi iterrogat^r
iudei cui⁹ filius sit xps.

xxii⁹ Ex euāgelio de seruo qui
talētū acceperat et noluit
erogare.

xxiii⁹ De auaricia.

xxiiii⁹ De timore dei.

**Inapit sermo pmus bti aug⁹ de
lapsu mūdi et elemosinis lac-
giendis.**

Quis hō in tribulacōe aliqua constituit? et in sua causa deficiens? prudentē aliquē querit a quo consiliū accipiat: et noxat quid agat. Existi-
 menus ergo: vniuersū mūdū q̄ et hominē vñū. Euadere mala querit: et facē mala piget. Ac per hoc crebrescentib; tribulacōib; suis i sua causa deficiens: quē potest ad accipiendū consiliū prudētiore iuenire q̄ xpm. Certe si meliore iueniat: et qd̄ vult agat. Si autē nō habet ubi meliore iueniat: ad hūc ueniat: quē ubiq; iueniat: consulat. et accipiat consiliū. Seruet mandātū bonū: euadat mag-
 nū malū. Presentia enī mala tēpo-
 ralia que multū hoīes exhorrent: sub quib; plurimū murmurāt. et murmurando offendūt emenda-
 torē: ne iueniant saluatore. Pre-
 sentia ergo mala: sine dubio tra-
 sitoria sunt. Aut illa per nos tra-
 seunt: aut nos per illa trāsimus. Aut trāseunt nobis viuētib;: aut dimittūtur nobis morientib;.
 Nō est tribulacōe magnū: qd̄ tē-
 pore breue est. Quisquis cogitas
 trāstinū diē: nō reuocas hester-
 nū diē. Imminente diē phēdino:
 hesternus erit et trāstinus. Verūp-
 tamē si curis tantis hoīes estu-
 ant ad euadendas tēporales et
 trāscurretes uel potius trāf-
 uolātes tribulaciones: qd̄ ē cogi-
 tandū ut hō euadat manētes et
 sine fine durātes. **Q**uia causa
 est vita mortalis. Quid ē aliud

hic nasci? nisi ingredi laboriosā viā.
 De labore futuro nō: testis ē ipse
 fletus infantis. Ab isto molesto
 cōuiuio nemo se excusat. Sibi enī
 fuit: qd̄ p̄pinauit adā. Facti qui-
 de sum; manib; ueritatis: sed prop-
 ter p̄cān. pietati in dies uāitatis.
 Facti sum; ad ymaginē dei: sed
 destruim; eā transgressioe p̄cā.
 Ideo psalm; nos amonet quōfac-
 ti fuerim;: et quō puenērim;.
 Aut enī. **Q**uō i ymaginē dei am-
 bulet homo. Ecce qd̄ factus est.
 Quo puenit: Audi qd̄ sequitur.
 Tamē vane cōturbabit. In yma-
 gīe ābulat ueritatis: et cōturbabit
 consilio uanitatatis. Deniq; uide
 cōturbacōem eius. Uide. et tanq̄ in
 speculo displice tibi. **Q**uō inquit
 i ymaginē dei ambulet hō. et ide-
 o magna res sit hō tamē vane cō-
 turbabit. Et quasi q̄rerem;. unde
 rogo te: unde vane cōturbabitur
 thesaurizat inquit et ignorat cui
 congregabit ea. Ecce ille hō id est
 vniuersū genus hūanū quasi
 vnus homo qui i causa sua defe-
 cit. consiliū perdidit: de via sane-
 mentis errauit: thesaurizat et
 nescit cui cōgreet ea. Quid de-
 mena? quid infelicitus? Certe
 enī sibi nō. Quare sibi nō? Qui
 a moritur; est: qā trāsit hoīs
 vita. Quia thesaurus durat:
 et cito trāsit qui cōgreetat. Ideo
 miseratus hoīez. in ymaginē de-
 ambulante. uera fatente. uana
 sectante: vane inquit cōturbat.
 dolco. Thesaurizat et nescit cui
 cōgreet ea. Sibi ergo. Nō. qā
 moritur; hō perdurante thesau-
 ro. Cui ergo? Consiliū habes: da

et michi. Non habes consiliū qđ michi des? Nec tu ergo tenes. Proinde si a bo nō tenem? ambo quā? ambo accipiam? ambo tractem? Conturbat: thesaurizat. cogitat. laborat: auris iugilat. Per diem vexaris laboribz. per noctē agitaris timoribus. ut sacculus tuus impleatur nūmus; aīa tua febricit auris. Video. doleo. Conturbaris: et sicut dicit qui fallere nescit. vane cōturbaris. Thezaurizas enī ut bene pueniat quidqđ agis. ut dāpna taceam? ut tanta pericula: et in singulis lucris. singulas mortes. Mortes dico nō corporū. sed malitū cogitationū. Ut aurū accedat. perit fides: ut foris vestiaris: itus expoliaris. Ut ista obmittamus. ut alia taceam? ut aduersa p̄tream? prospera sola cogitam? Ecce thezaurizas. ecce vndiqz lucra confluūt: et more fōtū nūmi currūt. Vbiqz ardet iopia; vndiqz fluit copia. Non audisti. diuitie si affluāt ne apponas cor? Ecce acquiris. Non infructuose cōturbaris: tamen vane cōturbaris. Quare iquis vane cōturbor? Thezaurizas et nescis cui ea congreges. Aut si sis cui: obsecro te dic et michi. Audiā te. cui: si nō vane cōturbaris. Dic cui thesaurizas. Michi iquis. Hoc audes dicē moriturus? Magna pietas qđ thesaurizat pater filiis ymo magna uanitas. Thezaurizat moriturus ymoriturus. Si ppter te qđ moriturus dimittis quid colligis? Hec causa et filioz. Successuri sūt non permāsuri. Omitto dicē q̄libus

filiis: ne forte qđ congregauit a uanitia perdat luxuria. Alius fluendo perdit: qđ tu laborādo congregasti. Sed omitto hoc. forte boni erūt filii: luxuriosi nō erunt. Seruabūt qđ dimisisti augebūt qđ seruasti: nō perdet qđ congregasti. Filii tui tecū sunt pariter vani. Si hoc faciūt. si te p̄m in hoc imitātur: illis dico qđ tibi dicebā. Filio tuo dico cui conseruabis. Illis dico. Thezaurizas: et nescis cui cōgreges ea. Sicut ē tu nescis sic et ille nescit. Si i illo p̄mansit uanitas: nūqđ ad ipm̄ defecet ueritas? Omitto dicere. quia forte diuuis thesaurizas furi? Vna nocte uenit: et tot diebz ac noctibz cōgregatū paratū inuenit. Thezaurizas forte latroni. forte predonē. Nolo āplius dicere: ne cōmemoret et reficē perpsorū dolore. Quā multa qđ cōgregauit ianis uanitas. parata iuenit hostalis crudelitas. Nō est enī meū optare: oim̄ est timere. Auertat hoc deus. Sufficiant flagella ipius. Omnes oremus. Auertat hoc deus: pareat nobis qđ rogamus. Sed si dicat quibz respondemus? Tu ergo o homo. ois homo. tu qui vane thesaurizas. vñ michi respondes tractanti tecū et tecū q̄renti cōsiliū i causa cōi. Dicebas enī et respondebas. Thezaurizosilio meo: filijs meis posteris meis. Dixi q̄nta sint i ipis filijs metuenda. Sed omitto penaliter uicturos filios: sicut optat iuicis. Sic uiuant ut optat pater. Quā multum in hos casus iiderūt: dixi. cōmemorauit. Horruisti: et nō corripisti. Quid enī responsurus es nisi

dicitur hoc forte nō. Et ego sic sū lo-
 cutus. Forte tū furi. forte latroni.
 forte predoni. Non dixi certe. sed
 forte. Inter forte fiet. forte nō fiet.
 nescis ergo quid fiat. Vane cōtur-
 baris. Vides q̄ uerū dixerit uerū-
 tas: q̄ iā uerū cōturber ueritas.
 Audisti tandē aliq̄ sapiuisti. Quā
 hoc ip̄m cū dicitur forte filiis meis
 nō autē audes dicere. certus sū q̄
 filiis meis: nescis cui congreges
 ea. Ecce ergo ut uideo. et ut ante
 dicebā: defecisti in causa tua. Nō
 uenis q̄ michi respondeas. sed
 nec ego quid tibi. Ambo itaq̄ q̄ra-
 mus: ambo cōsiliū petam. habe-
 mus copiam nō sapientis. sed ip̄i
 sapie. Audiam q̄ ambo xp̄m: uide-
 is scandalū. gentibz stulticiā. Ip̄-
 sis autē uocatis iudeis et grecis.
 xp̄m dei uirtutē id est sapientiā.
 Quid paras munimēta diuini
 tuis. Audi uirtutē dei: nichil for-
 tius. Quid paras argumēta diu-
 nis tuis. Audi sapientiā dei: nich-
 il prudentius. Forte tū dixerō:
 scandalizaberis. Iudeus es: q̄
 xp̄us iudeis scandalū. Forte tū
 dixerō: stultū tibi uidebit. Genti-
 lis es: q̄ xp̄us gentibz stulticiā.
 xp̄ianus es: uocatus es. Vocatus
 enī iudeis et grecis: xp̄us deus
 uirtus est. et dei sapia. Nolite cō-
 tristari. cū dixerō nolite scandali-
 sari: nolite uelut insipientes mee ore
 toto insultare. Audiam q̄. q̄ enī
 dicturus sum: xp̄us dixit. Cōtep-
 nis p̄tone: time iudicē. Quid ex-
 go ego dicam. Jam me prope mo-
 dū paulo ante euāgelij lectio hac
 tura liberauit. Nō ergo ego: sed
 lecta retolo. Cōsiliū querebas.

i causa tua deficiens. uide quid
 dicat fons recti cōsiliij. Fons un-
 de q̄d q̄d ip̄les uenenū non timet.
 Nolite uobis condere thesauros
 i terra. ubi tinea et comeſtura ex-
 terminat: et ubi fures effodiūt
 et furātur: sed thesaurizate uob
 thesauros i celo: quo fur nō acci-
 dit. neq; tinea corrūpit. Ubi enī
 est thesaurus tuus: ibi erit et cor-
 tuū. Quid expectas āplius. Res
 aperta est. cōsiliū patet: sed ci-
 piditas latet. Imo nō latet: sed
 q̄d peius est patet. Nō enī cessat
 rapina grassari. nō enī cessat frau-
 dare auaritia. nō enī cessat puira-
 re malicia. Totū q̄d thesauriza-
 tur. ubi ponitur. In terra. Fecte
 quidē a terra: in terrā. Homini
 enī a quo dixi nobis laborē fuis-
 se p̄manū peccati. dictū est. Terrā
 es: et i terrā ibis. a terro thesau-
 rus i terra: q̄a cor i terra. Ubi ē
 ergo q̄d habem q̄ ad deū. Dolet
 qui itellexistis: corrigimū si doli-
 istis. Q̄d laudare. et nō facere.
 Verū est. nichil uerius. fiat ergo
 q̄d uerū est. Unū deū laudamus.
 et nō imitam: ut nō etiā in hoc
 uane cōturbem. Ergo nolite uo-
 bis condere thesaurū in terra:
 siue experti quō pereat. q̄d i terra
 reconditur: siue nō experti. sed
 et uos saltim metuentes expiri.
 Quē nō corrigūt uerba: corrigāt
 experimēta. Non surgit nō p̄cedit:
 nisi ut una uoce dicat ab oībus.
 Ve nobis: ruit mūdus. Si ruit q̄-
 re nō migras. Si tibi architect
 dixeret ruiturā domū tuā: nōne
 prius migrares q̄ murmurares.
 Scrutato: mundi tibi dicit ruitu-

in mundum: et non credis: Audi vo-
ce predicantis: audi consilium com-
monentis. Vox predicantis est: celum et
terra transibunt. Vox comonentis
est: nolite vobis condere thesau-
rum in terra. Ergo si creditis deo
predicanti: si non contempnitis como-
nentem: fiat quod dicit. Non enim ille qui
tale consilium dedit deceptus. Non prodes
quod dedisti: sed sequis quod misisti.
Consilium ergo do tibi. Da paupe-
ribus: et habebis thesaurum in celo.
Non sine thesauro remanebis. sed
quod habes in terra sollicitus: habebis
in celo securus. **M**igra ergo. Con-
siliu do seruandi: non perdendi.
Habebis inquit thesaurum in celo:
et ueni sequere me: ut ducam te ad
thesaurum tuum. Non est hoc dispen-
dium. sed cõpendium. Cur silent ho-
mines: Audiatur uel experti. Qui
timet. faciat unde non timeant:
migrat in celum. Frumentum ponis in
terram. Venit amicus tuus qui no-
uit frumenti et terre naturam: do-
cet tuam imperiam. dicit tibi quod fe-
cisti. Frumentum in terra in inferio-
ribus posuisti. Humidus locus est:
putrescat quod posuisti prodes et la-
borem tuum. Respondes. Quid ergo
faciam: **M**igra inquit in superiora.
Audis ergo amicum consilium dante de fru-
mento tuo: et contempnis deum consilium dante
de corde tuo: Frumentum tuum times po-
ne in terra: et cor tuum prodes in terra: **E**re
dominus deus tuus dat tibi consilium de corde tuo
ubi inquit fuerit thesaurus tuus:
illuc erit et cor tuum. **S**eu a inquit cor
in celo: ne computrescat in terra.
Consilium est eius: qui vult serua-
re et non perdere. Si ergo ita est:
quomodo periret eos qui non fecerunt:

modo quod sibi dicit: **I**n celo habere
mus: quod in terra perdidimus. **I**nua-
dit hostis domum. **N**uquid inuadere
celum: **O**ccidit seruum custodem: **E**t
quod occideret dominum seruatore:
fur non accedit: neque tinea corru-
pit. **M**ulta dicit. **I**bi habent
ibi thesauros nostros recoderem:
quo eos securi post paululum se-
rem. **Q**uare non audiuimus dominum
nostrum: **Q**uare contempnimus pre-
mentem: et hostem sensimus inuadere:
Ergo si consilium est hoc: non sumus
pigri in tam bono consilio. **E**t si mi-
granda sunt que habent: in celum locum
transferam: unde non ea perdimus:
Quid sunt pauperes quibus damnum
nisi latronum nostri per quos in celum de
terra migramus: **P**er latronum tuo-
das: ad celum portat quod das. **Q**uo-
iniquus ad celum: **E**n video quia man-
ducando consumit. **P**roxius non te-
nendo: sed manducando transpor-
tat. **A**n exadit tibi. uenite benedicite
preiis mei percipite regnum. **F**aciam
enim et dedistis michi manducare.
et quod vni ex minimis meis fecistis.
michi fecistis: **S**i ante te mendica-
te non contempnisti: attende ad quem
uenerit quod dedisti. **Q**uod vni ex mi-
nimis meis fecistis: michi fecistis.
Xp̄us accepit quod dedisti. **I**lle ac-
cepit: qui tibi unde dares dedit. **I**lle
accepit: qui in fine seipsum tibi da-
bit. **N**am et hoc fratres aliqui comonu-
caritate vestram quod fateor: in scriptura
dei plurimum mouit: et sepius de-
beo comone. **R**ogabo vos ut cogite-
tis quod ait ipse dominus noster ihesus xp̄us
in finem seculi cum uenerit. ad iudi-
cium congregaturum se omnes gentes
in conspectu suo: et diuisurum hoies

duas partes: ad dexteram alios et ad
 sinistra alios positurum: dexteraque
 dicitur. uenite benedicti patris mei
 papite regnum quod uobis paratum est
 ab origine mundi. sinistrae autem i-
 te igne eternum qui paratus est dy-
 abolo et angelis eius. **Cur** can-
 sas: uel tante mercedis. uel tanti
 supplicij. **Per**capite regnum: et ite in
 igne eternum. **Quare** isti precepturi
 regnum: **Esuriui** enim: et dedistis
 michi manducare. **Quare** isti
 tui igne eternum: **Esuriui** enim:
 et non dedistis michi manducare.
Quid est hoc rogo: **Vide**o de his
 qui precepturi sunt regnum: quia dede-
 runt tanquam boni fideles christiani. **Ver-**
 ba domini non contempnentibus. et cum
 fiducia promissa sperantes. fecerunt
 hoc. quia si non fecisset: uite ipsorum
 bone sterilitas ista non utique con-
 uenisset. **Forte** enim casti erant. non
 fraudantes. non ebriosi. abstinentes
 se ab opibus malis. **Si** hoc non adde-
 rent: steriles remaneret. fecisset
 enim declina a malo: non fecissent
 et fac bonum. **Verumptamen** etiam ipsis
 non ait uenite papite regnum. **caste**
 enim uixistis. nulli fraude fecistis.
 neminem pauperem oppressistis. li-
 mitem nullius inuasis: neminem
 uiuando sefellistis. **Non** dixit hec.
Sed papite regnum: quia esuriui
 et dedistis michi manducare. **Qu-**
 tu hoc excellit: quando cetera tan-
 ti: et hoc solum notauit. **Rursus**
 ad illos ite igne eternum: qui pre-
 paratus est dyabolo et angelis eius.
Et multa posset in ipsos dicere.
si quarent: quare in igne eternum.
Quare quis adulter. homicida.
 fraudator. sacrilege. blasphemator.

tor. infidelis? **Nichil** horum. **Sed** quia
 esuriui: et non dedisti manducare.
Video vos moueri sicut moueos.
Et uera mira res. huiusmodi admirabi-
 bilis rei rationem tolligo ut possim:
 quam uos non celabo. **Scriptum** est. **Sic**
 aqua extinguit ignem: sic elemosi-
 na extinguit peccatum. **Itē** scriptum est.
Include elemosinam in sinu paupe-
 ris: et ipsa pro te deprecabitur dominum. **Itē**
 scriptum est: quod paulo ante conue-
 morau. **Consilium** meum audi: et pec-
 cata tua elemosinis redime. **Et** ali-
 a multa sunt domini eloquij testimo-
 nia: quibus ostendit multum ualere
 elemosinam ad extinguenda et dele-
 da peccata. **Proinde** illis quos dampna-
 turus est. primo plus illis quos toro-
 naturus est. solas elemosinas i-
 putabit: tanquam dicens. **Difficile** est
 ut si examine uos. et appendam uos.
 et scrutem diligentissime facta uestra:
 non inueniam unde uos dampnem. **Sed**
 ite ad regnum. **Esuriui** enim: et dedis-
 tis michi manducare. **Non** ergo itis
 ad regnum. quia non peccastis: sed quia
 peccata uestra elemosinis redemistis.
Rursus et illis. **Itē** igne eternum.
 qui paratus est dyabolo et angelis
 eius. **Et** illi tanquam noxi. olim rei sero-
 tremetes attendentes peccata sua. quoniam
 auderet dicere imerito se dampnari:
 imerito in se hanc depromi a iudi-
 ce tam iusto sententiam. **Conside-**
 rando conscientias suas consideran-
 do omnia uulnera anime sue: quoniam aude-
 rent dicere iuste dampnamur: **De**
 quibus ante in sapientia dictum est. **Tra-**
 ducent eos ex aduerso iniquitates
 eorum. **Sine** dubio: uidebant se ius-
 te dampnari pro sceleribus et crimi-
 nibus suis. **Et** quasi eis dicit. non

inde unde putatis: sed quia esurui
et non dedistis michi manducare.
Si enim ab illis omnibus vobis factis a-
uersi. et ad me conuersi illa omnia cri-
mina uel peccata elemosinis redimis-
setis: ipse elemosine modo libera-
rent vos. et a reatu tantorum crimi-
num absolueret. **B**eati enim misericordes:
quia ipsis misericordia prestabit. **M**odo
autem ite in ignem eternum. **J**udicium
sine misericordia: ei qui non fecit mi-
sericordiam. **C**onmenda uero uobis
fratres mei. **D**ate panem terrenum:
et pulsate ad celestem. **D**ominus panis
est. **E**go sum panis uite. **Q**uod da-
bit tibi: qui non das esuri. **E**get
ad te alter: eses ad alterum. et tu
eges ad alterum. et eset ad te alter:
ille ad egentem eset. **N**am ad quem
tu eses: nullus eset. **F**ac quod
tibi fiat. **N**on enim quod inter se
solet improperare quodam modo
beneficia amica. ego tibi prestiti
respondet: et ego tibi hoc. **V**ult
ut prestem ei: quia et ipse presti-
tuit nobis. **N**ullus indiget. ideo
uerus est dominus. **D**ixi domino deus me-
us es tu quoniam honorum meorum non
eges. **C**um ergo sit dominus et uerus
dominus et honorum nostrorum non egent:
tamen ut aliquid etiam erga illum face-
rem: et esurire dignatus est in pau-
peribus suis. **E**surui inquit: et dedis-
tis michi manducare. **D**omine quoniam
uidimus te esurientem: **C**um vni ex
numeris meis fecistis: michi fecis-
tis. **B**reuiter ergo audiatur homines.
digneque considerent. quantum sit me-
ritum. christum pauisse esurientem: et
quale sit crimen. christum contempsisse
esurientem. **M**utat quidem homines in
melius penitencia peccatorum.

Sed nec ipsa uidetur aliquo profuturi:
si ab operibus misericordie sterilis fuerit.
Testatur hoc ueritas per iohannem qui
uenientibus ad se dicebat. **G**enera-
tio viperarum quis uobis ostendit
fugere a uentura ira: **F**acite ergo dig-
nos fructus penitentie: et ne dica-
tis preteritum habemus? **A**braha. **D**ico
enim uobis: quia potes est dominus de lap-
idibus istis suscitare filios abrahe.
Iam enim securis ad radices arborum
posita est. **O**is ergo arbor non fru-
ens fructum bonum: excidetur et in ignem
mittetur. **D**e hoc utique fructu: **S**upe-
rius ait. **F**acite fructus dignos pe-
nitentie. **Q**ualis utique istos fructus
non fecerit: sine causa putat per se-
culum penitentiam. se mereri ueniam
peccatorum. **Q**ui sunt autem isti fructus: **U**er-
ba consequenter ostendit. **N**am post hoc e-
ius uerba: interrogabat eum turbam
dicentes. **Q**uid ergo faciam? **I**ohannes
qui sunt isti fructus quos ut faciamus
hortaris et terres? **R**espondens autem
dicebat illis. **Q**ui habet duas escas:
det non habenti. **E**t qui habet unam
siliqua faciat. **Q**uid manifestius
fratres mei? quod teras quod expellis?
Quid ergo aliud sonat. quod superius
ait. **O**is arbor non faciens fructum
bonum excidetur et in ignem mittetur:
nisi quod iusti audituri sunt. **I**te in
igne eternum: esurui enim et non de-
distis michi manducare. **P**arum
est utique recedere a peccatis: si peccata au-
rare neglexeris: sicut scriptum est. **E**t ne
li peccasti. et ne adiuuas iterum. **E**t ne
hoc solo securum se esse putaret: et de-
prentis inquit deprecare. ut tibi dimittat.
Sed quod proderit deprecari. si re-
cundo fructus dignos penitentie. **U**

taq̄ sterilis arbor: exardaris et i igne mittaris: Si ergo exaudiri vultis: tū deprecamini pro peccatis vris. dimittite et dimittetur vobis. **Explicat sermo p̄mus. Inapit sermo secundus de paupertate et diuitiis scdm̄ scripta i pueribz: sūt qui se diuites affectu nichil habentes: et sūt qui se humiliant tū sint diuites: redemptio aut vni diuitie eius. paup̄ at̄ nō suffert minas.** De tēpore 212.

Scriptum q̄ modo in auribz vris lecta est amonuit nos p̄mo per illā deus. qui iubet nobis loqui ad vos. querere vobiscū et p̄tractare qd̄ sibi velit qd̄ lectū est. Sūto qui se diuites affectat̄ nichil habentes: et sūt qui se humiliant tū sint diuites. Nō enī arbitrandū est neqz oīno redendū qd̄ de istis diuitiis quibz inflant̄ supbi. de visibilibz istis dico atqz terrenis. curauerit scriptura nō nos amonere. ne uel eas pro magno habeam: uel nō habeam. Quid enī prodest homini ut aliquis qui diuitē se videri affectat. tū nichil habeat? Istum notaui scriptura atqz reprehedit. Sed nec ille valde admirand⁹ aut inuitand⁹ est. et p̄ magno habed⁹. quē videt̄ in laude posuisse: si terrenas atqz terrenas diuitias intellexit. et sūt inquit qui se humiliant: tū sint diuites. Ille recte displicet nobis: qui tū nichil habeat. se diuitē affectat. Quid iste placet nobis: qui tū sic diuites humiliat se: forte placet quia diuites est. Accipiam⁹ et placet quia diuites est. Accipiam⁹ et hoc. Nō idcorū est n̄ i honel

tū. neqz inutile: qd̄ scripture sic nobis comendare voluerit huiles diuites. Nichil enī i diuitiis tū timendū est: q̄ supbia. Deniqz ap̄lus paul⁹ hoc amonet thimothēu. Pape inquit diuitibz hui⁹ mūdi nō supbe sapere. Nō enī diuitias expanit: sed morbū diuitiarū. Morbus autem diuitiarū est: supbia magna. Nā grandis anim⁹ est: qui iter diuitias isto morbo nō tēptatur. Maior animus diuitiis suis: qui eas vicit nō cōcupiscendo. sed cōtēpnendo. Magnus est ergo diues: qui non se magnū putat quia diues est. Qui autē se magnū putat: superbus est et egenus est. In carne crepat: i corde mendicat. Inflatus ē nō plenus. Vtres autē duos si videas vniū plenū. alterū iflatū: i utroqz eadē est magnitudo. sed i utroqz nō eadē plenitudo. Si attēdis falleris. Si appendis iuenies. Qui plenus est: difficile mouet. Qui iflatus est: cito auferet. Precepte ergo iquit diuitibz hui⁹ mūdi: quorū princeps et caput est. et ille de quo dictū est. Paup̄ pro nobis factus est. tū esset diues. Sed si ille solus. qd̄ p̄fuit? Vide qd̄ seq̄tur. Ut illius paupertate vos ditarem. Puto qā paupertas xp̄i. nō nobis attulit pecuniā sed iusticiā. Paupertas autē illi⁹ vnde? Quā mortalis est effectus. Ergo diuitie de i mortalitas. Ibi enī nulla copia: ibi nulla idigentia. Quia ergo i mortales nos fieri nō possem⁹ nisi pro nobis xp̄is mortalis esset effectus: ideo pauper factus ē ut diues esset. Et nō aut pauper factus ē tū diues fuisset: sed pauper factus

est tū diues esset. Paupertate assup-
sit: et diuitias nō amisit. Intus
diues: foris paup. Latens deus
ī diuitijs: apparens hō ī paup-
tate. Vide diuitias eius. In prin-
cipio erat uerbū. et uerbū erat
apud deū: et deus erat uerbū.
Hoc erat ī principio apud deum.
Oīa per ipm facta sūt. Quid dicit
us eo per quē facta sūt oīa. Au-
rū habē diues pōt. creare nō pōt.
Cū itaq; iste eius diuitie cōmen-
date cēt: uide paupertate eius.
Et uerbū caro factum est: et ha-
bitauit ī nobis. Hac eius sumus
paupertate ditati: qā sanguine e-
ius. qui manauit de carne eius.
q; uerbū caro factū est ut habita-
ret ī nobis. cōmissus est factus pec-
catorū nōrū. Per sanguīe illū ab-
iecitū pānos iūquitas: ut īdu-
erem; stola immortalitatis. Omnes
ergo diuites boni fideles. Nemo
se contēpnat. Paup ī cella diues
ī cōsciētia. Diues quippe ī cōsciā:
securo: dormit ī terra. q; diues ī
purpura. Ibi nō excitat sollicitu-
do maligna: cōpuncto corde de sce-
lere. Serua diuitias ī corde tuo:
quas tibi cōtulit paupertas dñi de-
i tui. Inimmo ipm adhibe custodē.
Ne pereat de corde qd dedit: seruet
ipe qd dedit. Omnes igit diuites
boni fideles: sed nō diuites huius
mūdi. Deniq; diuitias suas. nec
ipsi sentiūt: sentiēt postea. Diuit
radix: sed huius tēpore. etiam
uiridis arbor. aride silis est. Ipe
quippe huius et arbor que aret.
et arbor que uiget. utraq; nuda ē
honore foliorū. utraq; uacua est
honore fructū. Veniet estas: et

discernet arbores. Diua radix folia
producat. impletur fructib; Arida la-
nis estate: sicut huius remanet.
Itaq; illi horreū paratur. huius sen-
tis adhibet: ut apud tātā igne int-
tatur. Sic estas nū: xpi est adiectus.
Huius nū: xpi est occultatio: et
tās nū. xpi reuelatio. Deniq; arbo-
ribus bonis et fidelib; hac alloca-
tione prebet apostolus. Hortus ei
estis: et uita uā abscondita est tū
xpo ī deo. Certe mortui: sed mortui
ī spe: uiui ī radice. Attendite autē
uenturū tēpus estatis: quō sequere
et dicat. Cum autē xpus appare-
rit uita uā. tūc et vos apparebitis
tū ipso ī gloria. Huius sunt diuites:
sed nō huius mūdi. Nec tamē et diu-
ites mūdi cōtēpti sunt. et ipos lu-
cratus est sua paupertate: qui tū di-
ues esset: ppter nos paup factus ē.
Nā si eos cōtēpsisset et ī numero so-
rū habē noluisse: nō thymotheo
sicut dicebā. apłis pcepisset: ut et
ipe pcepisset. Paup inquit diu-
tib; huius mūdi nō superbe sapere:
Inter hos qui fide sūt diuites: sūt
quidā diuites huius mūdi. Paup
illis: quia et ipi membra illi facti
sunt. Precepe illis: qd ī illis timēas
a diuitijs. Nō superbe sapere: nec spe-
rare ī incerto diuitiarū. Inde em
supbit diues: qā sperat ī incerto
diuitiarū. Nā si incerta diuitiarū
attenderet: nūq; supbuer. sed sp
timeret. Quāto esset ditior. tanto
fieret sollicitior: et sedm hāc uita
nō solū sedm illā. Multi em ī istis
scli pturbatōib; securores paup
res fuerūt. Multi at ppter diuitias sua
q̄siti et cōrecti sūt. Multi se habē
plangerūt: qd sp habē nūc po-

fuerunt. Multos penituit consilium su-
 i domini non recepisse qui dicit. Nolite
 vobis thesauros condere in terra ubi
 bitinea et comestura exterminat.
 et ubi fures effodiunt et furantur: sed
 thesaurizate vobis thesaurum in
 celis. Non dico ut perdatis: sed ut
 migretis. Multi enim hoc facere no-
 luerunt. et non se ob edisse doluerunt:
 quoniam non solum sua perdidit. sed ipse
 illa et ipse perierunt. Præpe ergo di-
 uitibus huius mundi non superbe sape-
 re: et fieri eis quod audiuimus. in pro-
 uerbio salomonis. Sunt qui se humi-
 liant: cum sint diuites. Et secundum istas
 diuitias temporales: fieri potest. Sic hu-
 milis plus gaudeat. quam christianus
 est quod quia diues est. Non inflatur:
 non extollat. Attendat pauperem
 fratrem: non dedignetur frater paupe-
 ris appellari. Quatuor enim diues
 sit: ditior est christus qui fratres suos vo-
 luit esse: pro quibus sanguinem suum fudit.
 Tamen ne diceret diuites non se ha-
 bere quod faciant de diuitiis suis: an-
 monuit thymotheum ut eos etiam con-
 silio reueret. non solum precepto cohibe-
 ret. Cum dixisset neque sperare in incerto
 diuitiarum: ne se spem perdidisse ar-
 bitraretur: subicit. Sed in deum viuum
 qui prestat nobis omnia ad fruendum.
 Sed de diuitiis suis quod faciant? Diuites
 sine iquitate in bonis operibus: facile tri-
 buant. Hoc proficit diuitie ne sit
 difficultas tribuendi. Vult enim
 pauper et non potest. Vult diues et potest.
 facile tribuat: et communicet. Thesau-
 rizen sibi fundamentum bonum in fu-
 turo: ut apprehendant veram vitam.
 Nam ista vita falsa est. Huius vite fal-
 sitate deceptus ille in purpura et
 bisso: iacentem vltimos pauperem

ante suam ianuam contempnebat. Hillel
 a canibus thesaurum sibi eternum in Ma-
 brahe gremio comparabat. Et si non
 habundanti facultate. pia tamen et op-
 tima voluntate. Ille autem diues qui
 sibi magnus uidebat in purpura
 et bisso: mortuus sepultus est in
 inferno. Et quod inuenit? Eternam sitim.
 deficientes flammis. Successit ig-
 nis purpure et bisso. Ea tunica
 ardebat qua se expoliare non pote-
 rat. Pro epulis: acriditas erat ei.
 et desiderium gutte de digito pau-
 peris: sicut illi micarum de mensa
 diuitis indigentia fuit. Sed illius
 egestas preceperit: huius pena permanet.
 Hoc attendant diuites: et
 non superbe sapiant. Facile tribu-
 ant. communicet et thesaurizet
 sibi fundamentum bonum in futurum:
 ubi sint vere diuites. sed non huius
 mundi. ut apprehendant veram vitam.
 Forte ergo hoc ammonuit scriptura
 diuina ubi ait: sunt qui se diuites
 affectant nichil habentes. propter
 superbos pauperes. Si enim vix to-
 leratur diues superbus: pauperem
 superbum quis ferat? Meliores sunt
 illi. qui se humiliant: cum sint diui-
 tes. Verumptamen de aliis diuitiis se
 dicere scriptura testatur. Secuta ei
 adiunxit. Redemptio viri: diuitie
 eius. Pauper autem non suffert
 minas. Intelligere debemus ex aliena
 o qua paupertate paupere: et ex
 aliis nescio quibus diuitiis diui-
 te. Altius diuites. in corde enim di-
 uites pleni fortitudinis. optimi pi-
 etate. habundantes caritate. sancti
 sunt diuites. inferiores sunt diuites.
 Sunt autem qui se diuites affectant
 cum sint pauperes. Iusti sibi videtur

cū sint iniqui. Diuitias quippe illas intelligere debem⁹: qm̄ aperuit scripturā qd̄ dixerit. redemptio aīe viri diuitie ipsi⁹. Intellige iquit quas tibi diuitias cōmendē. qm̄ dixi sūt qui se diuites affectant. nichil habētes: et sūt qui se hūliant cū sint diuites. Illas temporales scilicet et terrenas et visibiles diuitias cogitabas: ego at nō ipsas dico. Sed quas dicā: consequēter amoneo. Redemptio aīe viri diuitie ipsius sunt. Ergo qui nō hnt aīe redēptionē qā iniqui sunt. et iustos se uideri affectant. qā ypocrite sunt: ipsi sūt de quibz ait. Sunt qui se diuites affectant. nichil habentes. Iustos se volunt videri: cū ī cella cōsuetudine nō habeant aurū iusticie. Et sūt pleni: tanto hūliores qnto ditiores. De quibz dictū est. Beati paupes spū: qm̄ ipsoꝝ ē regnū celorū. Qd̄ ergo quis diuitias: que oculis hūanus. Et carnis blandiūt: lucet aurū: sed plus lucet fides. Elige: quid ī corde habē debeas. Intus plenus esto: ubi videt deus diuitias tuas homo nō videt. Nec tñ quia homo nō videt: ideo debes cōtempnere qd̄ itus habes. Vis videre qā et oculis ī quorū plus lucet fides q̄ aurū: Quō laudat etiā dñs auarus seruū fidelē: Nichil illo dicit eē p̄ciosius: p̄mo eū oīno p̄ciū nō habere testatur. Habeo inquit seruū: nō habet p̄ciū. Expectas tu vnde. Forte bene satura: aut optim⁹ cotus est. Nō attende īteriorē laudē. Nichil iquit fidelis. Placet tibi homo seruus tuus fidelis. et tu nō vis esse deo ser-

uus fidelis. Attendis quia habes seruū: attende quia habes et dominū. Seruū tuū potuisti cōparare: nō creare Dñs tuus et uerbo suo creauit te: et sanguine suo redemit te. Si viluisti tibi: recole p̄ciū. Si et hoc oblitus es. lege euāgelium instrumentū tuū. Fide amas in seruo tuo. et dñs tuus nō q̄rit ī suo: Redde qd̄ exigit. Qd̄ tibi gaudes reddi ab īferiore: redde superius. Amas seruū qui fideliter custodit aurū tuū: noli contempnere dñm qui m̄ corditer custodit cor tuum. Omnes ergo habēt oculos ad laudandā fidē: sed qñ exigit reddi sibi. Nā qñ ab eis exigit claudere oculos: nolūt eā videre q̄ p̄lithra sit. Aut forte stultū īsanū: p̄pterea nolūt reddē ne perdat. quō timet quis reddē p̄tinuū. Quō reddidit enī nō habebit. Nō sic aurū dictū. Immo si nō reddi non habetur. Redemptio aīe viri diuitie ipsius. Merito illi vanissimo diuitiū thaltauit deus: et amoneret nos ne tālia imitaremur: cui regio fructuosa succedens turbauit hominē copia. plus copia. Cogitauit enī apud se dicens. Quid faciā: Quo congregē fructus meos: Et tñ estuasset auarū: tandē sibi vilis est iuenisse cōsiliū. sed vanū cōsiliū. Hoc enī cōsiliū nō iuenit prudētia: sed auaricia. Destruā iquit veteres apothecas minores: et nouas faciā ampliores et implebo eas: et dicā aīe mee. Quā habes multa bona: satiare iocūdate. Aut ille stulte ī quo tibi sapiēs videtur.

Stulte quod dixisti. dico autem mee: ha-
 bes multa bona facere. Hac noc-
 te auferet a te anima tua. Hec quae pre-
 parasti tui fuerunt. Quid enim potest
 homini si totum mundum lucretur? autem autem
 sine detrimento patiar? Ideo redemp-
 tio anime viri: diuitie eius. Has ille
 vanus et stultus diuitias non ha-
 bebat. Quam quippe suam elemosam
 non redimebat. fructus perituros con-
 debat. Recondere debet quam perituros
 fructus perituros: nichil largies
 domino ad quem fuerat exiturus. Quam
 fronte habiturus est in illo iudicio
 cum audire ceperit esuriri et non de-
 distis michi manducare? Quam
 et sua superflua et nimis epulis sa-
 tiare cupiebat: pauperum tot iacentes
 ventres superbissimum contempnebat. Nes-
 ciebat pauperum ventres apothecis
 suis nuncios. Quod enim recondere
 in illis apothecis suis: formis et
 a furibus auferere. Si autem recondet
 in pauperum uentribus: in terra quidem
 digerere: sed in celo tuus serua-
 batur. Ergo redemptio anime viri: diui-
 tie ipsius. Et quod sequitur: Pauper
 autem non suffert minas. Pauper scilicet
 iusticia non habet in se? spiritus ple-
 nitudine ornamenta spiritualia suppel-
 lectile spiritualia. totumque illud quod ocu-
 lus non videt: sed plus mente per-
 pendit. Non habens hec itus: non
 suffert minas. quoniam ei dictum fuerit
 ab aliquo potente. Dic hoc uerbum
 contra timorem meum. Dic falsum tes-
 timonium: ut eum quem volo opprimam
 et domem. Forte temptat. Non facio:
 non michi adduco peccatum. Tamen ne-
 gat: quousque diues incipiat mina-
 ri. Sed quia pauper est non suffert mi-
 nas. Quod est pauper esse? Non habet di-

uicias interiores quibus martires ha-
 buerunt: qui pro ueritate ac fide
 christi contempserunt omnes minas
 seculi. Nichil de corde perdidit.
 in celo quod tu inuenierunt. Pauper ergo
 non suffert minas. Non potest di-
 cere: diuiti togenti se ad alicuius
 iniuriam profere falsum testimoni-
 um. non facio. Non habet itus: un-
 de respondeat. Non est thesaurus
 interiore solidatus et plenus. Non
 est qui dicat: quia non habet unde
 dicat. non est qui dicat. Quod mihi
 hi fructurus es. qui minaris?
 Ut multum ablatum? quod habeo.
 Tollis: quod relictum sum. Tollis:
 quod et si non tollas. dum uiuo forsitan
 perditum sum. De archa interiore
 nichil perdo. Tu michi minas
 auferre quod exterius habeo: uenis
 auferre quod intus habeo. Sed illud
 potes auferre et habere: fide si mi-
 nando abstuleris. et ego perdo et
 tuum habebis. Non ergo facio quod
 hortaris. non tuus quod minaris.
 si potes seuiendo etiam de patria
 mea expellere. Noctasti si illuc
 me expuleris ubi deum meum inue-
 nire non possis. forte ualebis etiam
 am occidere. Ruentes carnali domo
 in columinis habitator: abscedo: et
 ad illam tui seruo fide securus exi-
 bo. et te amplius non timebo. Vide
 enim quod minaris nisi falsum testi-
 monium dictum morte minaris.
 sed corpus. Plus ergo eum timeo:
 qui dixit. Os quod mentitur occidit
 animam. Hinc diuitis itus plenus
 et opimus. talia minanti uel meli-
 ora respondet. Pauper autem non
 suffert minas. Simus ergo diuites
 et timeamus esse pauperes. Que

ram? autē implexi cor nrm diui-
 tiis ab illo qui vere est diues. Et
 si forte vnusquisq; nrm trahat i
 cor suū et illic diuitias istas nō
 inuenit: pulset ad diuitē. fiat an-
 te ianuam illi? pius mendicūs.
 ubi sit illo donante diues implet? et
 vere frēs mei paupertate nrām e-
 gestate nrām debem? dño deo
 nro cōfiteri. *Hac cōfitebat? pub-*
licanus qui nec oculos suos hō
ad celū audebat leuare. nō enī
habebat cū qua substācia leua-
ret oculos suos: hō p̄tor. Atten-
debat ad ianitatē suā sed pleni-
tudinē dñi cognoscebat. Moue-
rat se ad fontem uenisse sicutē.
Aridas fauces ostendebat pie uer-
ba implendo pulsabat. Dñe inq̄r
tundens pectus. oculos iactēs i
terā: p̄icius esto michi p̄tor. di-
co ego quia iā ex aliq̄ parte diues
erat cū ista cogitabat et petebat.
Nam si adhuc omni modo pauper
erat hui? cōfessionis geminas vn-
de p̄ferebat? Sed tñ habundan-
tior et plenior de tēplo descendit
iustificatus. Ille autē pharise?
ad orationē ascendit. nichil ro-
gauit. Ascenderūt iquit ad tem-
plū orare. Iste rogat: ille nō ro-
gat. Sed ille vnde erat. Sūt qui
se diuites putāt nichil habētes.
Dñe iquit gratias tibi ago. quia
nō sum sicut ceteri hōies iusti
raptores adulteri: sicut etiā hic
publicanus. Ieiuno bis i sabbato.
decimas do om̄ que possideo. Iac-
tauit se. S; i flatio est ista. nō ple-
nitudo? diuitē se putauit nichil
habēs: pauperē se ille cognouit:
iā aliquid habēs. Ut nichil aliud

diā habebat ipsam cōfessionis p̄ca-
 tē et descendērūt ambo. sed iusti-
 catus inquit publicanus ille ma-
 gis q̄ phariseus. Quia oīs q̄ se ex-
 altat hūliabit: et qui se hūliat
 exaltabit. *Explicit sermo sermō?*
in ip̄o t̄tius eiusdem de cōtinen-

Continentia et sustinentia.
 Duo sunt q̄ in hac vita
 ueluti laboriosa p̄-
 piūt a dño cōtinere
 et sustinere. Iubem
 enī continere ab hīs q̄ in hoc mū-
 do dicūtur bona. et sustinere que
 i hoc mūdo habundāt mala. Illa
 continentia. ista sustinentia vocat.
 Due uirtutes que mūdāt aīm
 et rapacē faciūt diuinitatis. In-
 frenandis libidinib; et coherēdis
 uoluptatib; ne seducat qd̄ male
 blandit: et eneruet qd̄ prospere
 dicit: continentia nobis opus est:
 nō credere felicitati terrene. et ul-
 q; ad finē q̄rere felicitatē q̄ nō ha-
 bet finē. Ut at est cōtinere felicitatē
 mūdi nō credere: ita sustinere
 est. iuguitati mūdi nō credere. Sicut
 ergo i affluētia rerū sim? siue in
 angustia. expectand? ē dñs? qui
 et quod vere bonū et suauē ē dei.
 et qd̄ vere malū est. auertat a no-
 bis. Bona dei que p̄mittit iustis.
 i finē seruat. Bona et mala q̄
 uersant et miscent in se: nec
 boni soli habēt nec mali. Qd̄ qd̄
 boni i hoc mūdo dixeris. habet
 boni. habent et mali. ueluti salu-
 tē ipsam corpis. et boni habēt et
 mali. Diuitias. et apud bonos et
 apud malos iucies. Successū fau-
 orū. et bonorū et malorū donū. vi-
 dem? ēē cōmune. Vita longā. diu-

viuunt boni: et quide diu viuunt et
 mali. horribos dolores. dapna op-
 pressionis. orbitates: cois est hec
 oim materies lacrimaru. **Facile**
 ergo vide et bona scli apud bonos
 et malos: et mala scli bonos malos
 pferre. **Et ideo** quorunda pedes in
 via dei titubant: et exorbitare co-
 nant. Multi ena deuiant et exhor-
 bitant: cu instituent et pposuerit
 aio ppterca seruire se deo. ut bonis
 terrenis habundet. et malis care-
 ant. eas deuitent. **Cu eni** hoc sibi
 pposuerant et hac mercede mercede
 constituerit pietatis et religionis.
 sue. qm vident se laborare. et flore-
 liquos: quasi perdidit spem. qsi
 eos sefellent qui vocauit. qsi frus-
 tra opus indixerit qui mercede re-
 cepit. renunciant deo. **Et quo se mi-**
 seru conuertunt: auertentes se ab illo a
 quo facti sut. et inherentes illis que
 facta sunt. **Cu perierit qd factu**
 e. ubi erit amator teporis. qui p-
 didit eternitate. **Proinde** ppter illa
 bona que no dabit deus nisi bonis.
 et ppter mala q no dabit nisi malis.
 quia i fine apparebit utraq: ac-
 di sibi vult deus. **Que eni merces fi-**
 dei? aut qd oino uel nome fidei e.
 si modo vis videre qd teneas. **No**
 debes ergo videre ut credas. sed ac-
 dere ut videas? crede qd diu no vi-
 des: ne cu videus erubescas. **Ergo**
 credam? du tepus est fidei: ante
 q sit tepus speiei. **Sic eni** diat
 aplis: qd diu sum? i hoc corpore.
 peregrinam a dno. **Per fide eni**
 ambulam. **Ergo** per fide ambu-
 lam? qd diu credim? qd nuda vi-
 dem? **Tenebim?** aute spem: cu
 viderim? **fate ad fate** sicut est.

Tempus fidei et tempus speiei. Jo-
 hanes ena aplis distinguit in e-
 pistola sua dices. **Dilectissimi** nuc
 filij dei sum? et nondu apparuit
 quod erim? **Scim?** qm cu apparueit
 filis ei erim? qm videbim? cu si-
 cuti est. **laboriosu** est fidei tepus.
Quis negat? laboriosu est. sed h
 est opus tuu? illa merces est. **Noli**
 piger ee i opere: tuu mercede de-
 sideras. **Si que eni** et tu ipe i mer-
 cennaru coduxisses: no an mer-
 cedem munerares: q i ope exer-
 ceres. **Diceret ei.** fac et accipe:
 no tibi diceret. da et facio. **Sic** er-
 go et deus. **Tu no fallis** merce-
 naru tuu timens deu? et te ipe
 deus fallit. qui iussit ne fallas
 mercenaru? **Tame tu** qd pmi-
 seris potes et no dare? et si no e
 i corde tuo dolus falsitatis: est
 tn i fragilitate huana iopia dif-
 ficultatis. **Quid de deo** timeam?
 qui nec fallere pt qa ueitas est. et
 habudat oibus qa fecit oia. **Tre-**
 dam? ergo deo frs. **Hoc e** primu
 pceptu. hoc est uicu religionis.
 et vie nre. **fixu** habe cor i fide. et
 figendo cor i fide bene viuere: ab-
 stinere ab oibus seductois. sus-
 tinere mala teporalia. qd diu illa
 bladuuntur. et illa minat aduer-
 su vtrug: i hoc habere cor ne in
 illa defluas ne i illa frangaris.
Habendo ergo cotineta et habe-
 do ena sustineta tu bona tepo-
 ralia transierit: et mala q i fera-
 tur no erit. habebis ome bonu:
 habebis nullu malu. **Ideo i lecti-**
 one qd nobis dictu est: **Fili** acce-
 dens ad seruitute dei sta i iusti-
 tia et timore: et ppara aiam tua

ad temptationē. Deprime cor tuū et
sustine: ut crescat i nouissis uita
tua. Nō ut modo: sed ut i nouissi-
mo. Ut crescat i nouissis uita tu-
a. Quantū putam? crescat. Tā-
tū ut fiat eterna. modo em̄ vi-
ta hūana q̄dū videt̄ perducit de-
crescat potius q̄ crescat. Attendi-
te et uideate qm̄ decrescat. Natus
est homo uerbi gr̄a cōstituit illi
deus uite sue septuaginta ānos.
Accedit illi uita dicim? crescedo.
Accedit an decedit? Ecce de septu-
aginta ānis uixit ānos sexaginta
remanserūt decē: diminutū ē qd̄
erat positū. Et q̄nto plus uiuit:
tanto min? illi restat. Ideoq; ui-
uēdo h̄ decrescit uita nō crescat. Te-
ne qd̄ tibi p̄misit d̄s ut c̄stat i nouis-
simis uita tua. Deinde sequit̄.
qd̄ lectū nō est. Om̄e qd̄ tibi ap-
plicatū fuit accipe. et i dolore
sustine. et i hūilitate tua paci-
entia habe: qm̄ i igne probat̄
aurū et argentū: hoies uero ac-
ceptabiles i camino hūiliacōis.
Durū uidet̄: defecisti. Nōne il-
lud qd̄ nō deficiat p̄didisti? Quil-
ti multa patiūt̄ p̄pter pecuni-
ā periturā. et nō uis pati p̄-
uitā mansurā. Sic reusas la bo-
rare pro dei p̄missis. quasi nō la-
bores p̄ cupiditatib; tuis. Quā-
ta patiūt̄ pro sua iugitate la-
trones: q̄nta patiūt̄ p̄ scelerib;
perditū pro sua nequicia luxuri-
osi: pro sua auaricia negociato-
res mare transicātes. uētis tē-
pestatib; qz corpus aiāmq; cō-
mittētes sua relinquētes igno-
ta q̄rentes. Iudex si pronūciet
exitiū: tremor est. Deus morte

minat: et letitia est. Quid q̄ mag-
nū tibi ipeiat sapientia? quod nō
posset et ipeare auaritia? Amē
tū ipeiat auaritia. fatis. et ai fe-
rens qd̄ ipeiat auaritia? qd̄ habe-
bis? plenā domū argento et auro.
Nō legisti q̄q; i ymaginē dei am-
bulet homo tamē uane cōturba-
bit? thesaurizat et nescit tu ea
colligat? Ecce q̄ cāstasti et dixisti
deo? aurib; pape lacrimas meas?
Dic tu nō pupis aurib; iūba est?
a quo uis percipi lacrimas tuas?
Si accusaueris auaritia tuā: iū-
taberis ad sapiā suā. Si ai suscepis
iugū sapiē: laboriosa erit. laboriosa
plane h̄ uide quo fine q̄ mercede. Nō
qd̄ p̄ sapiā colligis: nescias tu colligis
ea? Tibi colligis. Exprobat et euigila-
heto cor fornicit̄. estatis tepus: col-
lige qd̄ tibi ad h̄p̄mē p̄sit. Nō tē p̄-
ger? collige gr̄a de arca d̄ni i d̄i
dei de c̄ra dei: et reconde it̄. Nō tē p̄-
quis em̄ est qui dicat bene mor-
erit et nō morior q̄uis amet uita
et mortē timeat. Ipse timor mor-
tus: h̄p̄m̄ps condiana est. et tū
maxime pungit timor mortis: qm̄
nobis bene est. Nam qm̄ male est:
nō timent? mortē. Quando nobis
bene est. tū magis timent? mor-
tē. Ideo ille diues quē delectabāt
multū diuitie sue. habebat cū
magnas diuitias et magnas
possessiones. credo q̄ i ter pella-
batur timore mortis. et iter de-
licias cōtabescebat: cogitabat
enī se illa bona derelicturū. Cō-
gregauerat et nesciebat tū: et
aliqd̄ cupiebat eternū et uentū
ad ihesum et ait illi. Magister
bone quid boni faciū uita

eternā consequar. Bene est michi
 sed labit qđ tenco. bene est michi
 sed subito nō erit qđ habeo. Dic
 michi vnde habeam qđ sperit.
 Dic michi quō pueniā ad id qđ
 nō perde. Et dñs illi. Si vis ve-
 nire ad vitā serua mandata. Quesi-
 uit que mādāta dñi. Respōd-
 se a iuuetute oīa sua seruasse.
 At illi dñs cōsiliarius vite eter-
 ne. Vnū tibi deest. Si vis ēē p̄fct̄s
 vade et vende oīa que habes et
 da paup̄ibz; et habebis thesau-
 rū in celo. Nō enī dixit perde. sed
 serua. et veni sequere me. Ille q̄
 delectabat̄ diuitiis. et p̄pterea q̄
 rebat a dño qđ boni faceret ut vi-
 tā eternā cōsequer̄. q̄ a delictis
 ad delicias transire cupiebat. et
 has quibz; delectabat̄ relinque-
 re formidabat. abiecit tristis
 ad thesauros suos terrenos. No-
 luit credere dño qui p̄t seruare
 celo: qđ perditurū est ī terra.
 Noluit esse verus amator thesau-
 ri sui. Male tenendo p̄didit. nul-
 tū diligendo amisit. Nā si bene
 illū diliger̄ ī celū migraret quo
 ipse postea sequeretur. Domū illi
 deus ostendit ubi migraret. nō
 locū ubi p̄deret. Secutus enī ait.
 Vbi enī fuit thesaurus tuus: i-
 bi erit et cor tuū. Sed vidē nolūt
 hōies diuitias suas. fac qđ ī ter-
 ra thesaurizēt. Nūquid nō timēt
 videri diuitias suas. Obstruūt:
 et cooperiūt eas: et tū obstruxe-
 rit et cooperuerit. nūquid videt
 qđ habent. Nec ipse videt et optat
 ut lateat: timeat ne pereat. Esse
 vult diues ī opinione. nō ī veri-
 tate. Quasi sufficit habē ī cōsciā

qđ seruat ī terra. O quō maior
 tibi et melior cōsciā erat. si ser-
 uares ī celo. Hic cū obruens ī
 terra times ne fiat seruus tu-
 us. et auferat et fugiat. Hic ti-
 mes ne auferat seruus tuus:
 ibi nō times q̄a bene tibi seruat
 dñs tuus. Sed habeo iquis ser-
 uū fidelē qui et nouerit et non
 perdat. et nō tollat. Cōpara il-
 lū dño tuo. Si fidelē seruū inue-
 nisti. dñs tuus qñ te fecellit. Et
 si nō potest seruus tuus tollere:
 p̄t tñ perde. dñs tuus nec tolle-
 re. nec perdere p̄t: nec perire p̄-
 mittit. Seruat tibi et manet tibi
 et liberat te: manentē te facit.
 Nec perdet te ne perdet qđ ei com-
 mēdaueris. veni iquit et accipe
 qđ aput me posuisti. Absit Nec
 hoc dicit deus. Ego iquit tibi
 qui te prohibui fenerare. fene-
 ratus sū a te. Volebas eī fenore
 crescē: ut dares hōi qui plus ti-
 bi redderet. et qñ accipiebat gau-
 dens et qñ reddebat plorās. hoc
 volebas. et ego prohibebā: dixi
 enī. Qui pecuniā suā nō dedit
 ad usurā. Prohibebā te a fenore.
 Hoc tibi dicit dñs tuus. pauca
 vis dare et plura accipe. Relin-
 que hōiem qui plangit qñ exi-
 git me ī ueni qui gaudeo quā-
 do reddo. Ecce iquit assum: da
 et sume tēpore redditōis. reddā
 tibi Et quid reddā. Pauca dedis-
 ti: plura sume. Terrena dedisti:
 celestia sume. Tēporalia dedisti:
 eterna sume. Mea dedisti: meipm
 sume. Quid enī dedisti: nisi ex
 eo qđ accepisti. Ergo ne qđ dede-
 ris nō reddo. qui vnde dares dedi-

qui teipm qui dares dedi. qui tibi
xpm cui dares dedi. qui tibi dicit.
qn vni ex mīmis meis fecisti mi-
hi fecisti. Ecce ut des: pascat et e-
surit ppter te. donat et eget. Qm
donat vis accipe: qm eget nō vis
dare. Eget xps: qm eget pauper.
Qui oībus suis vitā eternā para-
tus est dare. i vnoq; paupe tem-
poraliter est dignatus accipere.
et consiliū dat quo migras. De-
dit enī consiliū quo migrare de-
beas. Migra enī de terra i celu
ne perdas. Qm multi enī qd ser-
uabāt perdidērūt: et nec sic cor-
recti i celo pone didicerūt. Si for-
te aliqs tibi dicit. migra diuiti-
as tuas ab occidente in orientē.
si nō vis ut pereāt. estuaries. la-
borares. satageres. attenderes.
q haberes. videres te multipli-
catat rerū tuarū facile i longi-
qua migrare nō posse. sed et for-
te flexes qā ire cogeres. et quo
teatū tolleres qd collegeres nō i-
uenires. i longinquiora te mi-
grare iussit: qui nō ait migra
ab occidente i orientē: sed ait mi-
gra de terra i celū. Estuas quasi
difficultatē maiore tibi videris
pati. et dicas tibi. Si nō iuuenie-
bā iumēta et naues quib; ab oc-
cidente migrare ad orientē: quo
iueniā scalas quib; a terra mi-
grem i celū. Noli iquit deus ti-
bi laborare. Noli laborare. Qui
te diuitē feci. qui tibi qd dares de-
di. laturarios tibi paupes feci.
Si uerbi grā iuenires aliquē io-
pem de transmare aut quo ue-
uelles: iuenires inde ciuē aliq
necessitatē patientē nōne dices

tibi ciuis iste inde est quo ego vo-
lo ire? Eget hic do illi qd ibi mi-
hi reddat. Ecce eget hic pauper
qui ciuis est regni celoz qd dubi-
tas traiectionū. Sic enī dant q
hoc faciūt ut plura accipiant.
tū ad ea loca uenerit. vnde ē ille
qui accepit. faciam? et hoc fit
si credam? si fide exitem? Na
vane cōturbant. quia dormiente
xpo i nauī: pene naufrague-
rūt discipuli. Dormiebat ihesus
turbabātur discipuli. vena seu-
ebāt. Fluctus excitabātur. nauis
mergebāt. Quare? Quia dormie-
bat ihesus. Sic et tu qm tēpestates
tēptacionū seuant i isto seculo tur-
batur cor tuū tāq nauis tua. Na
re? nisi qā dormit fides tua. Sic
enī paulus apłus dicit: quia ha-
bitat xpus per fidē i cordib; nōs.
Excita ergo xpm i corde tuo. vigi-
let fides tua: tranquillet cōscia
tua. et liberet nauis tua. Scitū
qm qui pmissit uerax est. Nondū
ostendit: quia nondū ē tēpus ut
ostendat. Multa tamē ostendit.
xpm suū pmissit et dedit. resurre-
ctionē eius pmissit et dedit. suan-
gelū eius pmissit et dedit: ecclē-
siam suā toto orbe diffundendā p-
missit et dedit: tribulaciones ipas
i rebus hūanis p̄dixit et ostendit.
Quāta sūt que restat? Impletū
sūt et titubas ne nō ueniat quod
restat? Tūc timere deberes: si qd
p̄dictū est nō uideres. Bella sunt.
fames sūt cōturbaciones sunt regnū su-
per regnū est. terremotus sūt exat-
tationes habūdacia sūt. copia iqu-

tatis. hec oia lege. p̄dicta sūt. lege.
 vide q̄a oia que vides p̄dicta sunt.
 et crede te visurū esse qd̄ nondū ve-
 nit numeras quāta uenerūt. Tu
 autē uidendo deū ostende q̄ p̄dixit.
 nō credis datū eē qd̄ p̄misit. Ibi
 crede debes ubi turbati cepisti. Si
 finis mūdi ē. migrandū ē de mū-
 do nō amandū. Ecce turbat
 mūdus et amatur. Quid si tranquil-
 lus esset mūdus. formosū quō he-
 veres? qui sic āplectens fedū. Flo-
 res eius quō colligeres? qui ab spi-
 nis nō reuocatis manū. Nō vis reli-
 quere mūdū. Relinquit te mūdus.
 et sequis mūdū. Cor ergo mūdū
 et sequis mūdū. sustinētiā: sed
 k̄mū. et nō p̄dam. sapiētiā. et teneam. cō-
 tinentiā. Transit labor. uenit requi-
 es. transeūt falsa delictiosa: et uenit
 bonū qd̄ cōcupiuit aīa fidelis. cui
 iardescit et suspirat oīs peregrinū
 ī sc̄lo. patria bona. p̄ria celestis. pa-
 tria cōtemplacōis. angeloz patri-
 a. ubi nullus morit. quo nullus
 hostis admittit. patria ubi habe-
 as semp̄ trinū deū amāti. ubi nul-
 lū timeas timētū. **Explicit sermo**

**terius. incipit sermo quartus eius-
 dem de timore dei.**

Tu dubito dilāssimi-
 fr̄es usitū eē ī cordibz
 v̄ris timorē dei: quo
 ad uerā et solidam
 fortitudinē p̄ducamū.
 Tu enī ille fortis dicitur qui neminē
 timet: p̄uise fortis est qui primo
 deū nō vult timere. ut timendo au-
 diat. audiendo diligit. diligendo
 nō timeat. Tunc exit vere fortissi-
 mū. nō sup̄ba duritia: sed securā
 iustitia. Sic etiā scriptū est. Timor

dn̄i spes fortitudis. Cum enī timeret
 pena quā minatur. discat amari p̄-
 miū qd̄ pollicetur. ac sic per timorē
 pene bona vita retinet. per bonā
 vitā bona consciā cōparat. ut per
 bonā consciām nulla pena timeat.
 quapropt̄ discat timere qui non
 vult time. Discat ad tēpus eē sol-
 licitus. qui semp̄ vult eē securus.
 Ut dicit iohes enī timor nō ē in ca-
 ritate. sed perfecta caritas foras
 mittit timorē. Dixit sane et uera-
 citer dicit. Si ergo nō vis habere
 timorē. prius vide utrū iam p̄fec-
 tā habeas caritatē: que foras mit-
 tit timorē. Si vero ante istā p̄fectio-
 nē timor excludit. sup̄bia īflat
 nō caritas edificat. Nā sicut ī bo-
 na valitudine fames nō fastidio
 sed cibo pellit. ita ī bona mente
 timor nō uanitate. sed caritate
 pellendus est. Discute itaqz con-
 sciētiā tuā quisqz timere iā nō
 vis. Noli sup̄ficiē cōpalpare. Desce-
 de ī te penetra iteriora cordis tui.
 Rumare diligenter utrū nulla ibi
 vena uenenata tabificā amorē
 seculi sugat et sorbeat: utz nlla
 carnal' uoluptat' moueas et capi-
 aris illeceb'. nlla iāni iactātia tumi-
 d' extollas: nlla cura uāitat' exestues.
 si iā iūqtat' diligētia nō fatigat: utz cō-
 tatis negligētia nulla subrepat.
 Si hec ita sunt: recte gaudes gau-
 de esse te sine timore. Excluserit
 aut̄ eū caritas dei quē diligis ex
 toto corde et ex tota aīa et ex to-
 ta mēte tua. Excluserit eū et cari-
 tas proximi. quē diligis tāqz te-
 ipm. et ideo pro illo satagis ut e-
 triā ipse teū ex toto corde et ex to-
 ta aīa et ex tota mēte diligit deū.

quia nō recte aliter diligis et teip-
sum. nisi qā sic diligis deū ut nō
ppter ea min⁹ eū diligas qā con-
uertes uel ad teipm. Si autem
q̄uis itra temetipm nulla ure-
tutus cupiditate qd̄ quidē de se
quis audeat gloriari. tamē si te-
ipm i teipso diligis et de teipso
tibi places. hoc ipm uehemētia⁹
time qā nichil times. Nō enī q̄-
tūq̄ dilectione foras mittend⁹
est timor. sed recta dilectione q̄
tota diligim⁹ deū: et ppter ea pri-
mū. ut sic et ipē diligat deū. Se-
autē in se diligere et sibi placē:
nō est iusticie caritas. sed supbie
uanitas. At per hoc aplūs iusta
reprehensione prussit seipos a-
mātes et sibi placētes. Pfecta
ergo caritas foras mittit timo-
rem. Sed ea discenda ē caritas q̄
nō est uilitas. Quid autē uilius
q̄ homo sine deo. **F**ate qd̄ amat:
qui seipm nō i deo. sed i seipso a-
mat: **R**ecte huic dicit: **N**oli al-
tū sapere: sed time. Qui enī altū
sapit et i deo altū sapit. utiq̄ p-
nitiose nō timet. Neq̄ mitis et pi-
us est qui seipm i seipso amat et
laudat: sed elatus et ferox. Nō
nouit dicere. **I**n dño laudabitur
aīa mea. audiāt māsuēti ul' mi-
tes et letentur. Quid de bono a-
mat. qui forte horipm ppter hoc
ipm amat nichil timere? **P**otest
enī hoc sibi psuadere. nō sanita-
te sed ianitate. **V**erbi grā **E**st ali-
quis audacissim⁹ **N**atro. q̄nto per-
uerse fortior tanto piculose crude-
lior: qui ppter ipm amorē suū quo
amat nichil timere. īgenia faci-
nora moliat: ut qd̄ amat excer-

ccat: et exercendo corroboret. **C**ū
to eius fuerit maiora cōmissa:
tanto maior erit nō timētis au-
dacia. **N**ō ergo hoc pro magno
bono amandū est: qd̄ i hoīe pessi-
mo iueniri p̄t. **Q**uappter timor
xpianus: anteq̄ pfecta caritas
foras mittat timorē. **C**redat eti-
telligat se peregrinari a dño: q̄
diu uiuit i corpe qd̄ corūpit: et
aggrauat animā. tāto minor
sit timor. q̄nto priā quotendi-
mus p̄ior. **M**aior ē timor: debe-
eē pegrinātiū. minor p̄p̄iciū
nullus puenientū. **S**ic et timor
pducit ad caritatē. et p̄p̄iciū
foras mittit timorē. **T**imeat autē
xpianus nō eos qui corpus occidit
et postea nō habent qd̄ faciat: sed
eū qui habet p̄tātē et corp⁹: et ani-
mā i gehenna ignis occidere. **E**st
autē alius timor castus p̄manēs
i seculū seculi. **N**ō ergo eū p̄p̄iciū
caritas foras mittit. alioq̄ non
p̄maneret i seculū seculi. **N**ec frui-
tra cū dictū esset timor dñi. addi-
tū est castus: atq̄ ita cōiūctū est
p̄manēs i seclm seclī. **Q**uare nisi
quia ille timor quē foras caritas
mittit ppter ea pungit aīam ne a-
mittatur aliquid qd̄ i creatura
diligit: uel ipsa salus et requies
corp̄alis aut aliquid tale post mor-
tem. **P**ropterea enī timet et ap-
t̄feros pene et dolores ac tormen-
ta gehennarū. **I**n uero cauet ui-
ne deus illā desertus deserat: ti-
mor est castus p̄manēs i seculū
seculi: de quo latius dicere nisi
sermo iā longior et meis seculi
bus uiribus et uic fortasse facie-
tati partē cogeret. **finit sermo**

quartus: capit eiusdem quintus
de abraham ubi temptatur a dno.

Detissima pars nri
abrahe fides nobis
reddita est i meoria
per recentē lectionē.
Et est quidē ita mi-
rabile: ut nullū cor arbitrandū
sit tā obliuiosū: ut inde aliqui e-
labi possit. Verumptē nescio quō
quotiensq; legit: quasi tūc fiat
ita affiat mētes audientes. Mag-
na fides. magna pietas nō solu-
i deū. sed etiā i ipm vniū filiū.
tū nichil mali esse credidit pater.
quod de illo iusserat qui creauit.
Pater enī filij sui esse poterat abra-
ham scdm operationē carnis: nō
autē creator et conditor scdm o-
perationē maiestatis. Si quidem
sicut dicit aplūs nō scdm carnē
natus est ysāac abrahe. sed ex p-
missione. nō qā tū carne nō erat
operatus. sed qā de sūma eū des-
peratōe susceperat. et nisi adesset
pmittens deus: nichil iā senex de
uiserib; anitule cōiugis sperare
audebat posteritatis. Sed credidit
nasaturū. et nō plangit mortu-
rū. Eius dextera eligit ad sacri-
ficiū ut moreret: tui? cor erectū
ad fidem ut nasceret: Nō trepida-
uit abrahā credere qm pmitteba-
tur. nō trepidauit offerre qm exi-
gebat: nec fuit religio creditis
contraria deuotioni obteperan-
tis. Hoc dico. nō sibi dixit abra-
hā. deus michi locutus est. qm p-
misit filiū. credidi qd michi da-
turus esset deus posteritatem. Et
qualē posteritatem? Ut diceret
michi. in ysāac vocabit tibi se-

lxx

men. Quare forte sic vocaretur
michi semen i ysāac ut āte me
meus moreretur filius. i semine tuo
iquit bndicetur omēs gētes. Ipse
michi ergo loquēs. pmisit filiū.
et ipe exigit ut occidatur. Nō sibi
fecit questionē quasi de cōtrarijs
et sibi aduersantib; uerbis dei p-
mittētis filiū nasaturū. et poste-
a dicētis occide michi filiū tuū?
sed erat i corde eius semp fides i
cōmissa: et nullo modo deficiens.
Cogitauit enī abrahā deū qui de-
dit ut ille de senib; nasceretur qui
nō erat: posse etiā de morte repa-
re: amplius est qd iā fecerat deus
tū qui nō erat post tantā despe-
rationē uidebat sibi datū filiū.
et si huānā infirmitatē cōsulat
ipossibile. Adicit itaq; animū ad
fidē nō credidit aliqd ipossibile
esse creatori qui quēadmodū cre-
diderit suscepit filiū: credidit
postea iubenti deo. Iā enī i sus-
cepto filio pbauerat deū. Credi-
dit suscepturus filiū: credidit
occisurus. ubiq; fidelis nusq; au-
delis oīno. Perduxit filiū ad lo-
cū uicime. armauit etiā dexte-
rā tultro. Attendis quis feriat.
et quē feriat. Attende qd iubeat
Pius ergo abrahā obteperādo.
Quid deus iubendo. ne forte iur-
mis nō dicit sacrilegis animis
ipse displiceat qui iubeat? Si pla-
cet qui obteperabat: quō displice-
ret qui iubebat? Quia si abrahā
benefecit obteperando: multo
melius et longe melius iōpa-
rabili modo deus iubendo. For-
tasse sacramentū qratatur. Nō ei
frustra hoc iuberet. a carnaliter

accipiendū est. qđ lectū fortasse nō
nullorū min⁹ itelligētiū corda cō-
mouit. **T**ēptauit deus iquit abra-
hā. **S**ic ergo ignarus est deus re-
tū. sic nescius cordis hūani? ut
tēptando hominē iueniat? **A**b-
sit. **S**ed ut ipse homo se iueniat.
Primo itaq; fratres. ppter eos q̄
aduērsatur legis ueteris scriptu-
re sancte. qā nōnulli nō itelligē-
tes citius volūt exagitare qđ nō
itelligūt qđ q̄rere ut itelligant.
et nō fuit humiles iquisitores sed
supbi calūpniatores. **P**ter hos et
go qui euāgelū volunt accipere.
et legē ueterē respicere. putātes
ī via dei posse se esse et recte vno
pede ābulare. qm̄ nō sūt scribe e-
ruditi ī regno dei qui pferūt de
thesauro noua et uetera. ppter
hos ergo tales ne qui forte hic la-
teant aut si hic nō sūt habeant
qui assunt qđ talibus respōdeāt?
Breuiter soluenda est ista questio:
Dicam⁹ talibz. euāgelū accipitis.
legē nō accipitis. **N**os autē didi-
cim⁹ eundē eē euāgelū misericor-
dissimū largitorē. qui extitit eti-
am terribilis legislator? **L**egē
enī terruit. euāgelio cōuersos sa-
nauit: quos ut cōuerterēt lege ter-
ruerat. **I**mperator dedit legem et
multa cōmissa sūt contra legem.
Lex quā dedit iperator nō nouerat
nisi punire p̄ccōres. **N**estabat ergo
ut ad soluenda delicta eorū ipse
cū idulgentia ueniret qui legem
p̄miserat. **S**ed quid dicit p̄uersū
cor qā dicit se accipē euāgelū?
legem uero respicere? **Q**uare res-
puit? **Q**uia scriptū est iquit: tēp-
tauit deus abrahā. ego deū colā

qui tēptat? **X**p̄m cole que habes in
euāgelio: ipse te reuocat ad itellige-
dā legē. **S**ed quia nō trāserunt
ad xp̄istū: ī suo fantasmate re-
manserūt. **N**ō enī colūt xp̄m q̄
lus p̄dicat in euāgelio: sed q̄ lem
sibi ipi finxerūt. **P**terea sup ve-
lamen stultitiē siue naturalis ad-
dūt alterū uelamē p̄uēse opin-
onis. et qm̄ p̄duplex uelamē po-
terit uideri qđ luget ī euāgelio:
Displacet tibi tēptans deus: displi-
cet tibi tēptans xp̄us. **S**ed tū tibi
placuit tēptans xp̄us: placuit
tibi tēptans deus. **E**t xp̄us filius
dei deus. et tū p̄re xp̄us vn⁹ deus.
Ubi ergo legim⁹ tēptante xp̄m e-
uāgelū loquit? **A**ut iquit philip-
po. **H**abētes panes date illis ma-
ducare. **E**t seq̄tur euāgelium. **H**ic
autē dicebat: tēptans illos. **I**pse
enī sciebat: qđ esset factur⁹. **H**ic
fer nūc aūm ad deū tēptante a-
brahā. hoc enī dicebat et deus tēp-
tans abrahā. **I**pse enī sciebat quid
esset factur⁹. **A**gnoscat tēptator:
deus: corrigat tēptator heretic⁹.
Nō cū sic tēptat hētic⁹: quo tēptat
d̄s. **D**eus cū tēptat ut apiat hōi: hō
tū tēptat ut deū sibi claudat. **D**eus
nouerit ciuitas v̄ra tēptatorē: deus
id agere ut ipse aliq̄ cognoscat qđ
nesciebat? **S**ed ut illo tēptate id eē itelligat
te: qđ est ī hōie occultū. p̄dit. **N**ō cū sibi
homo ita notus est. ut creator:
nec sic eger sibi ut medico. **E**gotur
homo. ipse patit: medicus nō pa-
titur. et ab illo qui nō patit: expectat
audire qđ patitur. **I**deo ī p̄fal-
mo clamat hō ab occultis meis
mūda me dñe: qā sūt ī homine
occulta ipsi hōi ī quo sūt. et non

predūt neq; aperūt neq; iueniūt
 nisi tēptacoibz. Si deus cessat
 tēptare: magister cessat docere.
 Si deus tēptat ut doceat: dyabo-
 lus tēptat ut decipiat. Cui tamē
 tēptatio nisi ille qui tēptatur de-
 decit loā. ianus et irridenda repel-
 litur. Ideo aplūs neq; deus aut lo-
 tū dyabolo. Dāt autē loā hoīes
 dyabolo et cōcupiscencijs suis.
 Non enī vident dyabolū hoīes
 tū quo pugnat: sed facile habet
 remediū. Scipos iterius viciant:
 et de illo fors triūphat. Quare
 hor dicim⁹. Quia nescit se homo
 nisi i tēptatione discat se. Cū au-
 tē didicerit se: nō se negligat. Si
 enī se negligebat latentem: neg-
 ligat totū sibi. Eō ergo dicem⁹ fra-
 tres. Et si sciebat se abrahā: nos nō
 noueram⁹ abrahā. Aut sibi aut
 certe nobis prodend⁹ erat: sibi ut
 sciret vnde grās ageret: nobis ut
 scirem⁹ uel quid a dño deceptarem⁹.
 uel quid i hoīe imitarem⁹. Quid
 ergo nos docet abrahā? Ut breui-
 ter dicam: ut deo nō pponam⁹ qd
 dat deus iteri ad luterā rerū ges-
 tarū anteq; tractet latebra sacra-
 menti id est quid lateat i hoc mi-
 nisterio qd miss⁹ est abrahā oai-
 dere vnicū filiū? ergo nec illud qd
 tibi pro magno prestat deus ppo-
 nas illi qui prestat. et tū voluerit
 subtrahē: nō tibi vilescat qā gra-
 tis amandus est deus. Quod ei
 dulcius a deo pmiū q̄ ipse deus.
 Ergo i plena abrahā deuotionis
 obedientia audit a deo. Nūc cog-
 noui qm tu times deū. qd ita itel-
 ligat⁹ eo q abrahā fecerit de⁹ ut
 sibi inotesceret? sicut qn loq̄tur

pheta. xpianis loquor uel pfiā-
 entibz in scola dei. nō sūt rudia
 at noua q̄ dico sed v̄e sanctitati
 nobiscū usitatissimā et manifest-
 tissima. Qn pheta loq̄tur qd dicitur.
 Dixit deus. plane dicim⁹. Di-
 cim⁹ etia dixit pheta. et utrū-
 q; recte dicim⁹: et utrūq; i aucto-
 ritate iuenim⁹. Et apli sic i-
 tellixerūt phetas: ut dicerēt
 dixit deus. et alio loco dixit ysa-
 ias. Utrūq; verū est. quā vtrū-
 q; iuenim⁹ i scripturis. Soluat
 michi xpianus questionē quā
 modo pposui: et soluet sibi quā
 paulo ante pposui. Quō? Quia
 qd dicit homo de dono dei. dicit
 deus scdm illud. Nō vos enī es-
 tis qui loq̄mini et cetera. Et iter.
 Ecce ego paulus loquor vobis.
 Et iterū. xpūs qui i me loquit.
 Ergo istā regulā frēs transfer-
 te ad illud qd aliqui tortuosū
 uidebatur. et rectū erit. Illū ergo
 omēs itueamur: ut esuriētes
 aiās nrās ipse pascat qui esuri-
 uit ppter nos. qui paup factus
 ē tam diues eet: ut ipsius pau-
 pertate nos ditaremur. Opor-
 tune ad eū paulo ante tanta-
 uim⁹. Quā a te expectāt ut des
 estā illis i tempore opportuno. Si
 oīa omēs. Si oēs et uos. Nō er-
 go si quid boni i sermōe daturi
 sum⁹ nos dabim⁹. sed ille a quo
 omēs accipim⁹. qā oēs ad eum
 expectam⁹. Tempus est det. sed
 faciam⁹ qd dixit ut det: id est
 expectem⁹ ad eū. Ip̄m corde itū-
 camur: quā sicut oculi corpis
 et aures ad nos ita oculi cordis
 et aures ad illū parētē aures cor-

dis. Audite magnū sacramētū.
Oīa quidē sacramēta dinarū sc̄p-
turarū utiq; magna atq; dina
sunt. Sūt tñ insigniora magis
q; p̄cipua q̄ maxime itentos nos
desiderāt et q̄ p̄re reteris edificāt
lapsos fatigant esuriētes. qui nō
ita faciēt ut fastidiāt. sed sit
sacietas sine fastidio pelles ino-
piā nō assumes cōtēptū. Que
nō moueat iussus imolari vni-
tus filius et a quo p̄missus est.
Et maxie res ita gesta ut audi-
uum q̄ itētos aīos facit ad q̄ren-
dū exponendi sacramētū. Ante
oīa tamē fr̄es hoc ī noīe dñi et
admonem⁹ q̄ntū possum⁹ et p̄-
cipim⁹ ut q̄n auditis exponi sa-
cramētū scripture narrātis que
gesta sunt. prius illud qd̄ lectū
est credatis sic gestū quo lectū
est. ne subtracto fundamēto rei
geste q̄si ī aere q̄ratis edificare.
Abrahā pater noster homo erat
illis tēporib; fidelis credens deo
iustificatus ex fide sicut sc̄ptura
dicit et vetus et noua. suscepit
filii de sara vxore iā ī senectute
utrisq; cōstitutis ex magna des-
peratione sed sedm̄ hōiem. Quid
autē de deo nō sperādū cui nūc
hil difficile est. qui sic facit mag-
na quō parua? sic suscitāt mor-
tuos quō creat viuos. Si pictor
eadē arte facit murē qua elefantē
diuerso ope sed arte vna? q̄ntoma-
gis deus qui dixit et facta sūt mā-
dauit et creata sunt. Quid diffia-
le facit qui uerbo facit? Qua facili-
tate creauit angelos ultra celos.
ea facilitate luminaria in celis.
ea facilitate pisces ī mari. ea fa-

alitate arbores et aīalia ī terra.
ea facilitate magna qua parua.
Cui ergo cūta fatillimū fuit fa-
cere de nichilo? mirandū est qd̄
dedit senib; filii. Tales ergo il-
los viuos uel illos hōies habebat
deus. et illo tēpore tales fecerat p̄-
tones filio uenturo. ut nō solu
hīs q̄ dicebāt sed et ī hīs q̄ sc̄ptū
uel ī hīs q̄ accidebāt. xp̄us q̄ntū
xp̄us intelligat? Quidquid sc̄p-
tū est de abrahā et factū ē. et p̄-
phetia ē sicut ait apl̄us quodā
loto. Sc̄ptū est enī qm̄ abrahā
duos filios habuit. vnū de aīalia
et vnū de libera q̄ sūt ī allegoria.
Hec ergo sūt duo testamēta. Jam
q̄ nō imprudenter dicim⁹. qd̄ vsc̄at
et natus est abrahā. et aliqd̄ signi-
ficauit. Sicut imolare filii iussus
est; ita obteperat deo. p̄dunt ad lo-
cū? p̄ueat triduo: dimittat duos
seruos suos cū iumento. p̄cipit ip̄e
quo deus p̄cepit: leuat lignū ī
altare. leuat filii sup̄ lignū: ante
q̄ ueniat ueniat filius ad locum
sacrificij. portat lignū ī quo leua-
tus est. Deinde cū iā pene ferret
sonat vox parcat: ut tñ nō sine sa-
crificio et sanguine fuso recedit. Ap-
paret aries ī uentre. ibi aries cor-
bus imolat: peragit sacrificij il-
lud pacto sacrificio dicit ad abrahā.
faciā semen tuū sicut stellas celi.
et arenā maris: et obtinebit seme-
nū ciuitates aduersarioꝝ: et bene-
ductur ī semine tuo omnes gentes
terre: eo q̄ exaudisti uocē meā. De-
de ergo q̄n factū est: et q̄ sit cōm-
moratio facti ip̄us. Quādo dicit
ille aries: foderūt manus meas
et pedes meos cetera. Qm̄ pacti

est illud in psalmo sacrificium: tunc in ipso psalmo dictum est. **Commemora** buntur et conuertentur ad dominum uniuersae fines terre: et adorabunt in conspectu eius uniuersae patrie gentium: quoniam ipse est regnum et ipse dominabitur gentium. Si commemorabuntur dictum est. **Presignatum** est aliquando quod fieri iam uideamus. **Uideamus** ergo quomodo impletum sit et unde impletum: quo precedente sacrificio tuo benedicuntur omnes gentes. **Felices** gentes que illud non audierunt: et nunc legentes crediderunt quod credidit ille qui audiuit. **Credidit** enim abraham deo: et reputatum est ei ad iustitiam: et amicus dei appellatus est. **Quod** credidit deo intus in corde in sola fide est. **Quod** autem imolandum duxit filium: quod itrepidus dextera arma uit: quod iam feruet nisi uoce teneretur: magna fides est utique: et magni operis. **Quia** et ipsum opus laudauit deus: cum diceret: quoniam exaudisti uocem meam. **Quia** ergo apostolus paulus ait: **Arbitramur** iustificari hominem per fidem sine operibus legis. **Et** alio loco dicit: **Fides** per dilectionem operatur. **Quomodo** fides per dilectionem operatur: **Et** quomodo iustificatur homo per fidem sine operibus legis. **Quomodo** intendite fratres: creditur aliquis: precepit fidei sacramenta in lecto et mortuus est: defuit illi operandi tempus. **Quid** dicam? **Quia** non est iustificatus. **Quare** ergo uult uerbum uerbo quo non uult ut uxor sequatur? **Hec** iubeo sermo dei aduersarius est. **Noluit** enim homines facere quod uult sermo dei: **Ut** quod dicitur: **Quia** aduersarius est sermo dei: **Timco** ne ego ipe aduersarius sum quibusdam: quia hec loquor. **Sed**

quid ad me pertinet: **Fortem** me faciat et qui terret ut loquar: ut non timeam querelas hominum. **Ergo** hoc uicium late serpens plures occupauit: ut iam ne audiant conuerti femine de uiris suis: ita inuadens omnia consuetudo per lege obseruat: ut iam mulieribus persuasum sit hoc licere uiris: non licere mulieribus. **Solent** enim audire adductas esse mulieres ad forum: quae forte cum seruis iuente sunt. **Adductum** uirum ad forum qui iuentus est cum ancilla sua non audierunt: cum sit par peccatum. **In** peccato pari: in nocentiorum facit uirum non diuina ueritas: sed humana pueritas. **Fretis** pericula nostra timeamus: ideo hec dicam. **Quod** non est faciendum non fiat. **Quod** prohibet deus non fiat ab ipso audit qui deo ueredit. **Si** autem omnibus ille dicit qui neminem timet: et per quem fit in nomine ipsius ut et nos neminem timeamus. **Oes** audiamus? omnes faciamus? **Oes** cum nostro aduersario concordemus? **Putate** me catharedum esse. **¶** **Ecce** psalterium fero decem cordas habet: hoc uos paulo ante cantastis antequam inciperet loqui: chorus meus uos fuisse istis. **Nonne** uos paulo ante cantastis: deus cantatum nouum cantabo tibi? **In** psalterio decem cordarum psallam tibi: **In** psalterio decem cordas modo paromodo peritio. **Decalogus** enim legis decem precepta habet: que sic sunt distributa: ut tria pertineant ad deum: septem pertineant ad hominem. **Tria** ad deum: quae iam dixi. **Unus** est deus noster: et nullam similitudinem debemus facere et non fornicari post deum qui unus est. **Quia** deus et Christus filius dei unum est cum patre: et ideo non debet a nobis in uanum

De decem cordis siue preceptis.

accipi ut putem⁹ eū factū. id est cre-
aturā aliquā. cū per ipm facta sūt
oīa. Quia vero ipse vnus deus pater
et filius et spūs sctūs. ī spū sancto.
hoc ē ī dono dei requies nobis sem-
piterna. pmittit⁹. Inde modo pugn⁹
accipim⁹: sic enī dicit aplūs. Qui
dedit nobis pignus spm. Si pig-
nus accipim⁹. ut iupnam⁹ ī deo
nrō esse tranquillū. ut sim⁹ ut
deo nrō mites. ut sim⁹ ī deo pati-
entes. erim⁹ etiā ī illo. vnde pig-
nus accipim⁹ ieternū quieti.
qd erit sabbatū sabbatorū. ppter
ipsā requiē ptinentē ad donū spi-
ritus sancti. Tercū itaq; pceptū
de sabbato qd dixim⁹ qd carnali-
ter iudei celebrant nos spūaliter
agnoscim⁹. Nā ppterea septimū
diem sanctificauit deus: qm̄ inter
oīa opera sua ipm̄ tm̄modo diem
sanctificauit ī quo requieuit. Nō
enī fatigatus erat deus. ut dice-
ret⁹ requieuit: sed illo uerbo tibi
laboranti requiē pmisit. ut quia
fecit oīa bona ualde. et sicut di-
ctū requieuit deus. itelligas
etiā te post bona opera requietu-
rū: et sine fine requieturū. Nam
oīa superiora que dicta sūt. id est
dies superiores hnt uesperā. De
septimo tm̄ dictū est. Factū ē ma-
ne ut iuparet ipse dies. nō dictū ē.
factū ē uespere ut finiret⁹ dies.
si dictū est. factū est mane ut
fieret dies sine fine. Sic iapit ex-
go requies nrā quasi mane: sed
nō finitur qā ieternū uiuemus.
Ad hanc spem qdqd boni facim⁹.
si tm̄ facim⁹. sabbatū obseruam⁹.
Ipsa ē tertia corda huius decalo-
gi id est psalterii decacordi. Sed

si diceret⁹ nobis diliges dnm̄ deum
tuū ex toto corde tuo: et de patre
nrō nichil diceret⁹: nō esset decal-
cordū. sed tricordū. Quia vero addi-
dit dñs et diliges. pximū tuū. itaq;
teipm̄: et cōtextit dices ī hys duo-
bus pceptis: tota lex pendet et pro-
phete: ad duo itaq; pcepta. id est
ad dilectionē dei et pximi p̄tinet
decalogus: ad p̄mū pceptū tres
corde: quia deus trinitas ad alie-
rū vero pceptū id est proximi septe
corde quo numerat⁹ inter hoīes.
Nā ipse n̄s septenarius iapit ab
honore parentū: honora patre-
m̄ et matrē tuā. Ad parentē
ei suos homo aperit oculos: est
uita ab corā amicitia sumit ex-
dū. Quisq; autē parentib; suis nō
desert honore: quib; patre potest.
Dicit aplūs. Honora pxim̄ et ma-
trē tuā qd ē p̄mū pceptū. Quo
p̄mū. quo quartū? nisi qā ī septe-
naio numero ē primū ptinens
ad dilōnē pximi. et primū est
ī altera tabula. Nā ideo ducta
bule legis date sūt: qd ē psalterii
um decem cordarū. Tria ī vna ta-
bula ad deū ptinētia: septe uero al-
tera tabula ad proximū. In altera
ergo tabula p̄mū est. honora pa-
tre tuū et matrē tuā. Scdm̄ non
methaberis. tertū nō occides. q̄-
tū nō furaberis. Quintū nō falsum
testimonū dices. Sextū. nō cō-
cupisces uxore pximi tuī. Septimū.
nō cōcupisces rem proximi tuī. H
uigam⁹ illis trib; ad dei dilōnē
ptinētib;: cātem⁹ ī psalterio decem
cordarū: si uolum⁹ cātere cāntū
nouū. Attendat enī caritas vtrū-
que ut dicā qd dñs suggerit. Accipit

legē plus iudeorū istū ī decalogo nō
 obseruauit: et quāq; obteperabat ti-
 more pene id agebat nō amore ius-
 tiāe. Dormabat psalteriū nō cātabat.
 Amati enī uoluptas. timētī onus
 est. Ideo uetus hō aut nō facit: aut
 timore facit. Nō amore sanctitatis.
 nō delectatōe caritatis aut castita-
 tis: sed timore. Vetus enī homo est.
 Et uetus hō cāticū uetus pōt cātare:
 sed nō nouū. Ut autē cātet cāticum
 nouū. sit nouus hō. Audi quō non
 me sed aplo dicit. Exiite uos uete-
 re hōiem. et īdūte nouū: et ne quis
 putaret. aliqd ponendū ēē et aliqd
 accipiendū cū de mutādo pāperet
 hōie subicit et ait. Quapropter de-
 ponētes mendaciū: loq̄mī ueritate.
 hoc est qd ait. Exiite ueterē hōiez
 et īdūte nouū. Hoc dixit. Mutate
 mores. Scilicet diligebātis: deū dili-
 gite. In uoluptate uoluptatis. tēpora-
 les uoluptates diligebātis: pxi-
 mū diligite. Si dilectōe facitis: cā-
 ticū nouū cātatīs. Si timore faci-
 tis. portatis quidē psalteriū: sed
 nondū cātatīs. Si autē nec faci-
 tis: proiciatis ipm psalteriū. Meli-
 us ē uel portare q̄. p̄icere. Sed tur-
 su melius est cū uoluptate cātare:
 q̄ tū onere. Nō p̄ueit ad cāticum
 nouū: nisi iā cū uoluptate cātatīs.
 Nā qui corde cū timore adhuc in-
 ueterē est: nō cōcordauit cū aduer-
 sario suo. Timet enī ne ueriat deus
 et dāpnat illū. Nā nūdū illū delectat
 castitas: nūdū delectat iustitia:
 sed iudiciū dei formidās. a ma-
 lus factis tēperat. nō cōcupiscētiā
 suā dāpnat que seuit ī eo. Nondū
 illū delectat qd bonū est: nūdū ibi
 habet suauitatē ut cātet cāticum

nouū. Tales enī hōies plerūq; sup-
 plātant: dicendo sibi. O si idulge-
 ret deus et nō mitteret ī ichennā.
 Jam qā iquus ē iquū uult deum.
 Vult te deus facē similem sui: et co-
 naris tu deū facē similem tuū. Place-
 at ergo tibi deus qualis est: non
 qualem illū esse uis. Ama qualis
 est. Nō tēpē amat qualis es: sed
 odit te qualis es. Ideo tui miseret:
 qā odit te qualis es: ut faciat te q̄-
 lus nūdū es. Nā illud nō tibi pro-
 mittit ut faciat te qualis ē. Nō eis
 qualis est: sed ad quēdā modū id
 est imitator dei uelut ymago sed
 nō qualis ymago ē filius. Filius
 hōis habet ymaginē p̄is sui: et
 hoc est qd pater eius. qā hō ē sicut
 p̄r eius. In speculo autē ymagotua
 a nō est hoc qd tu. Aliter enī est y-
 mago tua ī filio: aliter ī speculo.
 Sic in creatura nō hoc est ymago
 dei qd est ī filio: qui hoc est qd p̄r.
 id est. deus uerbū dei p qd oīa facta
 sunt. Reipe ergo similitudinem
 dei quā p mala facta amisisti. Si-
 cut enī ī nūmo īperatoris ymago
 aliter est et aliter ī filio. Nā yma-
 go et ymago ē sed aliter īp̄ressa ē
 in nūmo: aliter habet ī filio. Sic
 et tu nūm⁹ es dei. et hoc melior qā
 tū itellā et tū quadā uita. nā nū-
 mus dei es: ut scias etiā tu⁹ yma-
 ginē geras et ad cui⁹ ymaginē
 factus sis. Nā nūmus nescit se ha-
 bere ad ymaginē regis. Ergo ut
 dicē tēpē odit te deus qualis es.
 sed amat te talē qualē te ēē uult.
 Et ideo ille te ut miteris hortat.
 Concorda cū illo et īape p̄mo bñ
 uelle: et odisse qualis es. Hoc sit
 tibi iūcū cōcordie cū sermone dei

ut incipias primo odisse te tale qualis es: sicut te tale odit deus. **E**grum attendite. Eger egrotante se odit qualis est. et inde incipit concordare cum medico: quia et medicus odit eum qualis est. **N**am et ideo vult sanum esse quia odit eum febrientem et est febris persecutor ut sit hominis liberator. **S**ic auaritia. sic libido. sic odium: concupiscentia. luxuria. sic nugacitas spectantium febres sunt anime tue. **D**ebes illa odisse cum medico. **I**ta concordas cum medico: et libenter audis quod iubet medicus: et proficiente iam sanitate incipit etiam delectare precepta. **Q**uoniam onerosus est tabus egris quam reficiunt. **P**iores horam deputant egrum refectiois sue quam accessiois. et tamen cogunt se concordantes cum medico. **E**t quibus iuuat et obliuiscunt iuuat se ut aliquid accipiant. **Q**uanta audiatate sani maiora precepta: unde egrum minora vix capiunt. **V**eni ergo ad quantum corda homo qui tanto psalterium decem cordarum nunquam pretermisurus est quantum quantum? **P**rimo assidue prouidetur? **I**n illa enim video iacere totum pene genus humanum: in illa video plus laborari. **I**psam prouidendo quod dico: **N**olite mechari post uxores vestras: quia non vultis ut mechentur post vos uxores vestre. **N**olite ire vos quo eas sequi non vultis. **D**icit. **N**on est uxor aliena ad quam vado. **N**umquid vis ut dicat tibi. non est vir alienus ad quem vado? **A**bsit ut dicat hoc illa. **M**elius enim dolet te quam uniuersa tur te. **N**on dolet sancta facta propter carnem: sed dolet propter caritatem. non ideo non vult ut facias quia ipsa non facit: sed quia tibi non expedit. **N**am illa cas-

titate deo exhibet. **L**oquitur enim christus in corde illius. et consolatur filiam suam huiusmodi uerbis. **D**e iuuens viri tui torquens. **Q**uid enim tibi fecit. **D**ole sed ipsum et ipsum noli inuitari ut male facias: sed ipse te inuitetur in bono. **N**am in eo quod male facit noli eum putare caput tuum: sed me. **N**am si et in eo quod male facit caput fecit utrum est corpus cuncti peccati: ut autem non sequatur malum caput. **T**eneant se ad caput ecclesie christum. **H**ec ergo fratres mei facite ut possitis concordare cum aduersario: nec inuicem sint quantum dico. aut si amara sunt curent. **P**otio ista si amara est accipiat: quia in periculo sunt viscera. **M**ara est: bibat. **M**elius modicum amaritudo in faucibus: quam eternum tormentum in visceribus. **M**utate ergo vos: quicumque non faciebatis hoc bonum caritatis. et facite. **N**olite dicere non potest fieri. **F**edum est fixis mereturpe est ut vir dicat non possum quod potest fieri. **Q**uid enim? **I**lla caritatem non portat. **P**rior a serpente decepta est. **C**aste uxores vestre ostendit vobis fieri posse quod non vultis facere: et dicitis fieri non posse. **S**ed forte dicitis. ideo illa facilius facere posse. quia multa illi custodia est. **L**egis preceptum diligentia maritibus terror etiam legum publicitarum. **E**t etiam uereturia et pudor illius magni munimentum. **M**ulte custodie faciunt factam castiore. **U**nde faciat ipsa uirilitas. **N**am ideo maior uirilitas. **M**ulta custodia quam maior uirilitas. **I**lla erubescat uiros: tu fortior. **Q**uia facile vincas: ideo tibi omisus es. **S**up illa et diligere

Ista deficiunt in loco signato sicut in eis in quodam exemplari

Sed non hoc faciunt. **Q**uia oderat febre suam et cum medico concordauerat et sic plebsbat febre medicum et egrotum. **T**u ergo et nos talia dicimus. non odimus nisi febres vestras. **P**rimo in nobis ipse sermo dei febres vestras odit: cum quo concordare debetis. **N**am nos quam sumus? nisi liberandi uobis estis. sanandi uobis estis. **M**odo non me timeamus. sed sermone dei. **N**olite uasum medicamentum vestro: non inueni enim aliud qua transuitem.

cia viri. et terror legū et reliq̄. super
 te tñ deus. Tanta ē pueritas grūs
 hūani. ut aliqñ metuendū sit: ne
 castus erubescat iter ipudicos. Ideo
 nō cesso tangere istā qñtā cordā: p̄
 istā puerā cōsuetudinē et labem
 ut dixi totius grūs hūani. Si q̄s
 iter vos faciat homicidiū qd̄ auer
 tat deus: pellē eū vultis de patri
 a. Si q̄s iterū faciat furtū: odistis
 illū nec videre vultis. Si q̄s dicat
 falsū testimoniū abhominabi
 mini nec vobis hō videt. Si q̄s
 cōcupiscat res alienas: raptor et i
 ustus deputat. Si q̄s uoluptatus
 fuerit cū ancillis suis: amat. blā
 de accipit: cōuertit. vlnera i iō
 ca. Si q̄s autē existat qui dicat se
 castū. et nō facere adulteriū. notū
 autē sit qd̄ nō faciat: erubescat ac
 cedere ad illos: ne nō sui siles eū
 fulcet. ne irideāt ne dicant nō ēē
 virū. Ad hoc de lapsa ē pueritas
 hūana ut vir habeatur victus libi
 dine. et vir nō habeat victor libidi
 nis: triūphātes exultēt. et nō sūt
 viri. iacent prostrati et viri sūt. Si
 expectabas i amphiteatro. sic expect
 abas ut ille tibi uideret: foras q̄
 iaceret sub bestia: q̄ qui perimeret
 bestia. Sed q̄a dissimulatis a pug
 na iteriore: et delectāt vos pugne
 exteriores. ideo nō vultis ptine ad
 cāntū nouū ubi dicit. Qui docet
 manus meas ad plū: et digitos
 meos ad bellū. Est ei bellū qd̄ secū
 agere homo dimicās cōtra cōcupis
 cencias suas frenans auariciā. eli
 dens supbiā. suffocās ambicione.
 trucidans libidine. Has pugnas
 fac i occulto: unde vincetis in aper
 to. Ad hoc docet man⁹ v̄re ad plū.

Nō hoc est i spectaculis v̄s venator
 qd̄ citarista. aliud agit venator: a
 liud atharista. In spectaculo dei v
 nū est. Tangis eas dē decē cordas:
 et feras occidis. utriq̄ simul facis.
 Tangis primā cordā: q̄a vnus coli
 tur deus: cecidit bestia supstiaōis.
 Tangis scdā q̄a nō accipis nomē
 dñi dei tui i vanū: cecidit bestia
 erroris. nephandarū heresum. Tā
 gis terciā cordā ubi pro spe future
 quietis facis qd̄q̄ facis iter fiat
 crudelior: ceteris bestijs amor hui⁹
 scli. Mter amorē scli hui⁹ laborāt
 hōies i oibus negotijs. Tu autē i
 oibus bonus operibz tuis labora nō
 ppter amorē seculi: sed p sepiena
 requie q̄ promittit deus. Vide quō
 simul vtrūq̄ facis et cordas tan
 gis et bestias occidis: id est et ti
 tharista et venator es. Nō vos de
 lectāt talia spectacula: ubi non
 p̄memur oculos editoris. sed ocu
 los redeptoris. Honora patrem
 tuū et matrē tuā. Tangis quar
 tā cordā. ut honorē parētibz dese
 ras: cecidit bestia impietatis. Nō
 mechaberis. Tangis qñtā cordā:
 cecidit bestia libidinis. Nō occi
 des. Tangis sextā cordā: cecidit
 bestia crudelitatis. Nō furtū fa
 cies. Tangis septimā cordā: ce
 cidit bestia impatitatis. Nō fal
 sū testimoniū dices. Tangis octauā
 cordā: cecidit bestia falsitatis. Nō
 cōcupiscēs vxorē pximi tui. Tan
 gis nonā cordā: cecidit bestia adulteri
 ne cogitāōis. Aliud ē enī nō fa
 cere aliqd̄ tale pter vxorē: aliud
 nō appetē alienā vxorē. Ideo duo
 p̄cepta sūt: nō mechaberis. et nō
 cōcupiscēs vxorē pximi tui. Nō

11721
cōcupisces rem proximi tui. Tagis
decimā cordā: cecidit bestia cupi-
ditatis. Ita cadentib; oibus besti-
is securus et inocens i dei dilectōe
et humana societate uersaris: tā-
gens cordas decē q tot bestias oc-
cidit. Nā multe bestie sūt: sub istis
capitalis. In singulis cordis nō sin-
gulas bestias sed greges iterfias
bestiarū: sic ergo tantū nouū cū
amore nō cū timore cūtabis. Noli
dicere tibi qñ forte luxuriāter ali-
qd vis agere: adhuc vxore nō ha-
beo facio qd volo. Nō enī post vx-
orem petto. Iā nosti p̄tū tuū. iā
nostis quo accedas. quid māduces.
quid bibas. p̄mo quē manduces.
quē bibas. Abstinetes et a fornicā-
tionib;. Ne forte dicas michi ad for-
nicem vado. ad meretricē pergo.
ad p̄stitutā eo: nec illud p̄ceptum
violo qd dictū est nō mechaberis.
qā vxore nūdū habeo. nec post illā
aliquid facio? nec illud p̄ceptū vio-
lo. ubi dictū est nō cōcupisces vx-
orem proximi tui: qā ad publicam
vado. In quo p̄cepto iuero? Non
iuenim⁹ cordā quā tangam⁹? q
nexuo ligam⁹ fugitiuū istū? Nō
fugiat: habet vnde liget. Sed a-
met et nō erit ligamentū: sed orna-
mentū. In ipis decē cordis iuicim⁹.
Decē enī p̄cepta ad duo illa referū-
tur sicut audiim⁹. ut diligam⁹
deū et pximū: et duo illa ad vnu
illud. Vnu autē est. qd tibi nō vis
fieri: alio ne feceris. Ibi cōtinent
duo. Sed dicit. Furtū si faciā: hoc
facio qd pati nolo. Si occidā hoc fa-
cio qd pati nolo. Et aliquid tale si
moliar: id facio qd pati nolo. Cū
vero ad meretricē eo? an facio qd
pati nolo? Rñdet tibi. Qd gñ⁹

ip̄i deo. quia ymago dei est. Imple
ergo quod scriptum ē. Qd nō uis
vis fieri alio ne feceris. Concorda-
go cū sermone dei dū teū est i uia:
ne cū discordia uenias ante iudicē.
Exercete vos ergo i orōnib; i ieiun-
is. i elemosinis. Hys enī purgātur
cotidiana p̄tā q non possit nō sub-
reperere anime. p̄pter fragilitatē hu-
manā. Noli illa contempnē qā mū-
ta sunt: sed time qā plura sūt. Nō
dite fratres mei. Nō est bestia sicut
leo. ut vno morfu frangat guttur
sed plerūq; et bestie minute mille
hōiem occidūt. Si picat⁹ qsq; i lo-
topulicib; pleno? nūquid nō mo-
ritur ibi? Nō sūt quidē bestie ma-
iores. sed infirma est natura hūmā-
q etā a minutissis bestijs iterum
p̄t. Sic et modica p̄tā. attendis q
modica sunt. caue qā plura sūt.
qm minutissima grana arene. si an-
plus i naue mittat⁹: megit illa
ut pereat. Frigo ista nolite contempnē.
Sed dicturi estis. Quis potest fieri
istis uiuere? Ne hoc dices quia
vix nemo potest. deus m̄coris vi-
dens nrām fragilitatē posuit rem-
edia elemosinarū. ieiuniorū
oracionū. Ipsa sūt tria. Vt autē
vix dicit i orōe. iplende sūt ele-
mosine: ut ex eo qd tibi habundat
des ei qui nō habet: et qd te ledit
liquis: ignoscas illi. Sed ne put-
tis frēs. qā faciēda sūt cotidie ad
ulteria. et elemosinis cotidiane
mūdanda sūt. ad illa seclera ma-
iora nō sufficiūt cotidiane elemosine
ut ea mūdēt. Aliud ē ubi mūtes
vitā: aliud ubi toletēs vitā: nō
mutanda est. Si mechus exis: nō
li cē mechus. Si homicida: nō

esse homiada. Si ibas ad mathema-
 ticū et ad ceteras pestes sacrilegas.
 iā desine. Nā illa cotidiana p̄cā p̄-
 gātur elemosinis. q̄ aut plingua
 facile cōmittitur. ut est uerbum
 durū. aut cū labit aliqs in risu i-
 moderatū. aut i cuiusmodi nugas
 condianas. In ipis cōcessis p̄cā
 ta sunt. Cū ipsa vxore si excedit cō-
 tūbendi mod⁹ p̄ arcandis liberis de-
 bitus. iā p̄cā est. Ad hoc ei dicit
 vxor. Nā id etiā tabule inditant.
 ubi scribitur liberorū p̄creandorum
 causa. Quando tu vti uxore ampli-
 us q̄ n̄citas p̄creandorū libe-
 roz cogit volueris p̄cā est iam.
 et ipā talia p̄cā cotidiane elemo-
 sine mūdant. In ipis alimētis que
 utiq̄ cōcessa sunt. si forte excedis
 modū. et āplius accipis q̄ n̄cē est.
 p̄ccas. cotidiana sūt ista q̄ dico: s; tū
 p̄cā sunt. et nō sūt leuia q̄a plu-
 ra. Quia vero cotidiana sūt et plu-
 rima timenda ē ruina multitudini-
 nis: et si nō magnitudis. Facite ex-
 go elemosinas. et nolite cessare et
 tū facitis nō supbe faciatis. ne sit
 oretus que admodū ille phariseus.
 Sed tamen quid ibi dixit? Ieiunobis
 i sabbato. decimas do oim q̄ possi-
 deo. et nūdū erat fusus sanguis
 dñi. Tantū pau pro nobis accipi-
 mus. et saltim nec tātū exogam⁹
 p̄tū phariseus. Habes alio loco
 dicere dño. Nisi habūdaueit iusti-
 tia v̄ra plusq̄ scribarū et phariseo-
 rū nō irabitis i regnū celozū. Et
 go illi dāt decimas? tu si ceterimā
 dederis aliqd magnū te fecisse glo-
 riaris? Attendis enī qd ali⁹ non
 faciat: nō qd te iubeat deus face-
 re. Metaris te de cōparatiōe peioris:

nō de visione melioris. **N**ō q̄ ille
 nichil facit. et ideo tu magnū ali-
 quid facis. Quid gaudeatur ob q̄-
 dā m̄ma opera v̄ra. ut ad modi-
 ca gaudeatur? Quasi securi vobis
 blandimū de m̄mis granis eleo-
 sinarū. et aceruos obliuiscimū pec-
 catorū. Cur i opere bono nō atte-
 dit ille zacheus? qui dimidiū rez
 suarū dedit pauperib;? Sed opta-
 re cogimur ut attendat saltem ille
 phariseus. qui oim queq̄ posside-
 bat decimas dabat. Noli partere
 thesauris vanis et caduis. Noli
 sub ymagine pietatis auge pecu-
 niā dicens. filis meis seruo. Mag-
 na excusatio. Seruauit tibi pater
 tuus. seruas tu filis tuis. filitū
 i filis suis. et sic per omes et nul-
 lus facturū ē p̄cepta. Quare nō
 illi potius ipendis. q̄ oia fecit ex
 nichilo? Qui te fecit ipse te pascat.
 ex hns q̄ fecit ipse pascat et filios tu-
 os. Neq̄ enī melius cōmittis filis
 tuis patrimoniu tuū. q̄ creatori
 tuo: et m̄cāntur quidē hoies. Ma-
 la est auaritia. Palliare se volūt
 noie pietatis et dealbare. ut qua-
 si p̄pter filios uideat seruare: qd
 p̄pter auaritiā seruāt. Nā ut no-
 ueritis q̄a sic sepe cōtingit. Dicit
 de quodā. Quare nō fecit elemosi-
 nā? Quia seruabat filis suis: cō-
 tigit ut amittat vnū. Si p̄t filios
 seruabat: mittat post illū partē
 suā. Quare illā tenet i seculo? et
 illū relinquit ab aīo? Redde illi
 qd suū est: redde qd seruabas. Mor-
 tuus ē iquis. sed ad dñm p̄cessit:
 pars ipius pauperib; debet. Illi de-
 bet ad quē p̄cessit. Ip̄o debet. q̄a
 ip̄e dixit. Qui vni ex m̄mis me-

is dedit: michi dedit. Sed qd dicit:
Seruo fratribz suis. Si uiuere il
le? nō erat tū suis fratribz diui
surus. **O** fides mortua. Mortu
us ē filius tuis: sed uiuit. p quo
xp̄us mortuus est. Si est i te fi
des uiuit. Nō decessit sed p̄ces
sit. Quia fronte uerturus es ad fi
liū tuū qui p̄cessit: an p̄cedeti
nō mittis partē suā i celo. An
nō potest mitti i celū. P̄t̄ p̄ro
sus: sicut dicit dñs. **T**hesaurisa
te uobis thesauros i celo. Ergo
nō teneat hic ubi potest perire:
sed illuc mittat ubi sine p̄ci
lo seruet. **V**idetur fr̄es q̄a m̄da
tū est qd dicūt hoīes filijs meis ser
uo. **A**uari sūt hoīes. uel certe sic co
gātur cōfiteri qd nolūt. tū exuber
ant tacere qd sunt. **F**undat vomat
i confessioe qd portat. **P**ectus p̄mi
tur. crapula iiquitatis. **E**t vomat
eā confessio. sed nō canino. **A**more
redcat ad uomitū. **E**stote xp̄iani.
ualde parū est vocari xp̄ianos.
Quanta donatis histrionibz. quā
ta donatis uenatoribz: q̄nta dona
tis turpibz p̄sonis. **D**onatis enī q̄
uos occidunt. per ip̄as enī exhi
bitōes voluptatū occidunt aīas
vīas et īsanitas qui plus donet.
Si īsaniretis qui plus seruaret
nō essetis ferendi. qui plus donet
īsanire p̄fusionis est. **Q**ui plus
seruet īsanire auaricie ē. **N**ec a
uarū te deus nec p̄fusū wlt. **C**ol
locare te wlt que habes nō p̄ce
re. **T**ertatis qui vincat i peius:
nō datus operā quis sit melior et
dicatis xp̄iani sum. **A**d fauorem
p̄pli p̄ciatis res vīas: et cōtra iussa
xp̄i tenetis res vīas. **E**re nūc iacet

xp̄s. **R**ogat xp̄us: eget xp̄us. **E**st
ui dicit xp̄s: et nō dedistis michi
manducare. **E**gere voluit p̄p̄ce: et
ut haberes ubi seminares terrena
que dedit. et meteres vitā eternā.
Nolite pigri ēē. mores emendate:
p̄tā redimite. **E**t tū hec facitis deo
grās agite a quo accepistis bene
uiuere et nō īsalutetis hīs qui non
dū bene uiuūt: sed eos ip̄is moribz
vīis adhortamini. **N**ec faciendo hu
betis p̄fectā q̄ntū i hac uia potest
iusticiā. cōseruātes i bonis opibz
i orōnibz: i ieiunijs i elemosinis.
Redimēdo minuta p̄tā. et abstine
do vos ab illis magnis p̄ctis. cōm
datis tū aduersario: et securi die
tis i orōe. **D**imittite nobis debita die
habens enī qd cotidie uobis dimi
tatur: qui habetis qd cotidie dimi
tatis. **S**ic ambulando securi i via.
nō timebitis latroania dyaboli.
q̄a xp̄us viā et strata magna sefe
cit. qua perduat ad p̄tā: ubi oīs
securitas. oīs quies: ubi et ip̄a opa
nisi die cessabunt. q̄a nulla est ibi
īdigencia miserorū. **E**rit ergo ille
sabbatū sabbatorū: ut qd hic defi
deram? ibi inueniam. **D**e uerbo
Psalmi lxxvii. **S**icut fum? deficiat
Deficiat et sicut fumo? deficiat
Ddum? et cōtremu
mus qd i uoce psal
mi ē p̄phetatū. **N**ec
Sicut deficiat fumo? de
ficiant: sicut fluit cera a face ig
nis sic pereant p̄ctores a face dei.
Nō dubito fr̄es km̄ q̄ om̄ vīm cor
da cōcussa sūt: nec cuiq̄ cōsilia
sub hīs uerbis īrependa stent. **Q**is
ei gloriabit? castū se habere cor. **Q**is
quis gloriabit? mūdū se ēē a p̄cto.

Te per hoc cū scriptura dicit. sicut flu-
 it cera a facie ignis: sic patres pere-
 ant **patres** a facie dei. Quis nō tre-
 misat? quis nō paubūdus exiliat?
 Quid ergo facim? aut q̄ spes no-
 bis est? Neq̄ eī hec frustra cātāt.
 Aut vero cū hec dicit ppheta optat
 ea hoībūs: ac nō potius futura p-
 uidet. In verbis quidē figura optā-
 nis apparet: sed itelligitur p̄sena-
 a nūciantis. Sicut eī quedā i sc̄p-
 tura ppharū tāq̄ i p̄teritū facta
 narrantur cū futura p̄dicāt: ita
 quedā velut voto dicūt optantis.
 sed qui recte itelligūt q̄ audiūt: ui-
 sione p̄nūciātis agnosūt. Longe
 autē ante natiuitatē dñice icar-
 nationis. isti psalmi dicti atq̄ con-
 scripti sūt. Nō ante deū xpm: sed an-
 te natū ex maria uirgine xpm. Nam
 p̄fecto abrahā pater longe an̄ rege
 dauid cui tēpore psalmi h̄m cātati
 sunt fuit. Dñs autē dixit. Ante a-
 brahā ego sum. Ipse eī enī uerbū dei.
 p̄ qd̄ facta sūt oīa. Sed ipse iplens p-
 phetas i carne se neutru eē p̄dixit.
 Ad eius autē incarnationē p̄tinet
 passio. Neq̄ pati potuit illa q̄ i euā-
 gelio scripta sunt: nisi i carnem or-
 tali et passibili quā gerebat. Et ubi
 utiq̄ legit: quēadmodū de dño cru-
 cifixus. h̄m qui eū crucifixerūt uesti-
 menta eius diuiserūt sibi: et cū in-
 uenissent i eis tunicā desup̄ textā.
 noluerūt eā scindere: sed sorte sup̄
 eā miserūt. ut ad quē pueniret. in-
 tegra pueniret: qua significabat
 caritas q̄ diuidi nō potest. Hec ergo
 cū i euāgelio facta narrāt: longe
 ante multos ānos i psalmo. cum
 futura p̄nūciaretur. tāq̄ gesta et
 transacta narrata sūt. **F**oderunt

manus meas et pedes meos: dinu-
 merauerūt oīa ossa mea. Ipi vero
 considerauerūt et ispererūt me: di-
 uiserūt iquit sibi uestimēta mea.
 et sup̄ uestem meā miserūt sortem.
 Oīa tāq̄ p̄terita dicūt: et futura p-
 dicūt. Sicut ergo i uerbis p̄teriti
 tēporis futura facta significant:
 sic i figura optantis p̄nūciātis mēb
 itelligenda est. Sic et de iuda dñi tra-
 ditore tāq̄ optat ei ppheta qd̄ uen-
 turū eē p̄dicat. et de ipis iudeis.
Fiat iquit mensa eorū i laq̄u et in
 uenacionē et i scandalū. Qd̄ de h̄m
 p̄dictū eē sine dubitacōe exponit
 aplūs sicut de iuda q̄ sub figura
 eadē p̄nūciata sunt. Aplūs petr⁹
 cōmemorat nec sine causa. et que
 futura sūt. tāq̄ transacta dicūt.
Deō eī sic certa sūt ut iā p̄ factis
 habeātur. et tāq̄ optans uidet
 dicit ppheta. qd̄ certe p̄uidet esse
 futurū nichil aliud q̄ntū michi
 uidet ostendens nisi nobis displi-
 cere nō debere cognitā sententiā
 dei: quā fixā imobileq̄ cōstituit.
Et ideo i actibz aplōz. cū quedā p-
 pheta noīe agabus p̄dicet aplm
 paulū i iherusalē a iudeis multa
 passurū et usq̄ ad uincula puen-
 turū. et cū hoc audito fratres
 reuocare eū et retinē uellet. ne
 illuc pergeret: qd̄ factus iquit tō-
 turbātes cor meū. **E**go enī nō so-
 lū alligari sed etiā mori patus
 sum i iherusalē pro noīe nostri
 dñi ihu xpi. Atq̄ ita cū uideret
 fixū imobile uiri ad oīa p̄fere-
 da constantiā. dixerūt **F**iat vo-
 lūtas dei. Nō quid ergo quia dix-
 erūt fiat uolūtas dei. optauerūt
 ut talia pateret: ac nō potius

mente sua sublimi et diuino statu
to deuotissime subdidit. Sic et
pheta tu dicit. sicut fluit cera a fa-
tie ignis. sic pereant peccatores a fa-
tie dei. videt hoc certissime peccatoribus
imminere. et placet quod deus statuit.
ne deo ipse displiceat. Quid ergo faci-
amus fratres. nisi ut dum tempus est. vi-
tam mutem. et facta nostra si qua sunt
corrigam. ut quod sine ulla dubi-
tatione uenturum est peccatoribus. nos
non inueniat super quos ueniat. non quod
non erim. sed ut non tales inueniat
qualibus uenturum esse predictum est.
Propterea se iudex uenturum minatur.
ut non inueniat quos puniat cum uene-
rit. Propterea illud cantat propheta
ut corrigam. Si dampnare uellet
taceret. Nemo uoles ferire. dicit
obserua. Totum fratres quod audimus
per scripturas. uox est dei dicentis
obserua. et totum quod patimur tribu-
lationis in hac uita. flagellum dei est
corrigere uolentis ne dampnet in fine.
Quasi dura sunt. molesta sunt. hor-
reat quoniam narrat que quibus grauiora
ualde patitur in hac uita. In comparatione
autem ignis eterni. non parua sed
nulla sunt. Siue ergo nos flagel-
lemur. siue cum alii flagellamur. amonemur.
Omnia ista fratres que in hac ui-
ta infliguntur a domino. ammonitiones
sunt. et stimuli correctionis nostre. Ueniet
autem ignis eternus de quo dicitur
illis qui ad sinistram constituti
sunt. Ite in igne eternum qui patitur
est dyabolo et angelis eius. Tunc
acturi sunt quidem penitentiam. Nam
scriptum est in libro quodam sapientie.
Dixerunt intra se penitentiam agentes.
et per angustiam gementes. Quid nobis
proffit superbia. et quod diuiciarum

inartata contulit nobis. Transfert
omnia illa tanquam umbra. Erunt ibi peni-
tentia: sed infructuosa. Erunt ibi pe-
nitentia: sed dolore habes. medi-
cina non habes. Illic est fructuosa pe-
nitentia: quoniam cor ratio libera. Penitentia
te ad uocem scripture. nam ad uocem peni-
sentis iudicis sine causa te pertrahit.
Tunc iam ille dicitur. est sententia. et
non erit quod reprehendas. quoniam sententia
dicturus est. Non enim tacuit an senten-
tia. Non enim te distulit ut corrigeres
te. quoniam quidem latroni in cruce pendenti
se mutare permisit. Tunc enim latro pe-
dens cum domino. credidit in christo. quoniam de il-
lo discipuli dubitauerunt. Contemp-
serunt iudei mortuos sustinere. non
contempsit latro seculi in cruce pendente.
Non est ergo quod in fine dicat domino.
Non me misisti bene uiuere. aut dile-
ctione correctoris non michi dedisti
aut non ostendisti quod appetere. quod
uiuere. Videte quia non tacet. videte
quia differt. uidete quia blandit. horum
tunc minatur. Constituit uerbum suum
in sublimitate. per totum mundum re-
ditat. generi humano. Non est iam qui
dicat. nesciam. non audiuimus. Implet
quod est dictum in psalmo. Nec est qui se
abscondat a calore eius. Quid er-
go calor eius in uerbo eius est. Quid
re ergo a calore eius. et non defluat
sicut cera ab igne eius. Nam illud fratres
mei uenturum est aliqui. quod modo tri-
dent ipsum. quod modo contempnit. deri-
soret. quod putant falso cantari. alium
uenturum esse. Si non uenerit. tantum
quod predicta sunt. desperem. et illud
de ecclesia futura penitentiam sunt
iam uidem exhibita. et cecorum etiam
oculos ferunt. quod dubitant. etiam

illa v̄caum. **Q**uā dicitur ecclia xpi
 futura per totū orbē terrarū: dice-
 bat a paucis et videbat a multis:
 modo iā impletū ē qđ tanto an̄ p̄dic-
 tū ē: diffusa ē ecclia per totū or-
 bē terrarū. Ante milia ānorum
 p̄missū est abrahe: i semine tuo be-
 nedicent omēs gētes: predicta st̄
 consummata et hereses future: uideam?
 illa. Predictae sunt p̄secuciones: facte
 sūt a regibz colentibz ydola. p̄ ip̄is
 ydolis aduersus nomē xpi repleta
 est terra martiribz. Sparsū ē semē
 sanguis: surrexit seges ecclie. Nec
 frustra orauit ecclia pro iunioribus
 suis. crediderūt et qui p̄secūbant.
 p̄dicatū est etiā qđ ipsa ydola euer-
 tenda essent pro nomē xpi. Nā et h̄
 legim⁹ i scripturis. Ante paucos
 annos xpiani illa legebant: et nō
 uidebant. adhuc futū illa exptabāt.
 et sic abierūt nō illa viderūt. Sed ta-
 men credentes qđ futura esset cū fi-
 de abierūt ad dñm. Nostros tēpori-
 bus etiā ipsa cernūtur: oīa qđ ante
 p̄dicā sūt de ecclia. uideam? impleta.
 solus dies iudicij nō est uerturus.
 Ip̄e solus p̄nūtiat et nō veniet.
 Vsq̄ adeo sum⁹ durī et lapidei cor-
 dis: ut legam⁹ scripturas et videam
 que dicta sūt. et de hīs qđ rema-
 nent dubitem? Quātū est enī
 qđ remanet ad ea que iā nobis ex-
 hibita videntur? Tā plura deus of-
 fendit: de residuo nos fraudatu-
 rus est? Veniet iudiciū redditu-
 rā bonis bona. malis mala. So-
 ni sim⁹: et securi iudicij expecta-
 mus. Fratres mei: maxime nūc
 me dicentē audite. Nolo teatū cō-
 putare p̄terita: ab hodierna te

muta. tras te alterū iueniat.
Nos at̄ puritate uia sic volum⁹
 deū misericordē: ut nō sit iustus.
Alii rursus quasi p̄sidentes de ius-
 ticia sua. sic volūt iustū. ut nolint
 misericordē. Vtrūq; exhibet deus:
 utrūq; p̄stat. Nec misericordia p̄stri-
 bit iusticie: nec iusticia eius aufert
 misericordiam. Misericors est et iust⁹
 est. Vnde misericordē probam⁹:
Darat modo p̄toribz: dat ueniā
 confitentibz: Vnde pbam⁹ quul-
 tus est: Quia venturus est dies
 iudicij quē modo differt. nō aufert:
 et cū uenerit: redditurus ē pro me-
 ritis. An hoc vultis ut reddatur
 auersis? qđ reddetur cōuersis?
Fratres iustū vobis videtur: ut
 ibi ponat iudas. ubi petrus posi-
 tus est: Et ipse ibi ponetur si se cor-
 rexisset: sed de uenia desperans.
 pot⁹ sibi collū lignū: qđ regis de-
 mentie supplicauit. Itaq; fratres
 sicut dicere ceperā nō est vnde rep̄-
 hendam⁹ deū. Quid cōtra illū
 dicam⁹ nō erit: cū uenerit iudi-
 care. Cogitet vnusquisq; p̄cā su-
 a: et modo illa emendet. Sit fruc-
 tuosus dolor: nō sit sterilis penitē-
 do. Tāq; hoc dicit deus. Ecce iudi-
 caui sententiā: sed nō ptuli. Pre-
 dixi: nō fixi. Quid times quia
 dixi: Si mutaris: mutat. Nam
 scriptū ē qđ peniteat deū. Nūqđ
 quō hōiem sic penitet deū? Nā
 dictū est. Si peniteat vos a p̄cīs
 v̄s: penitebit et me de oībus
 malis que facturus erā vobis.
Nūquid erratē penitet deū? Sed
 penitētia dicitur i deo: mutacō
 sentēcie. Nō est ūqua: sed iusta.
Quare iusta: Mutatus est reus:

mutauit rex sententiā. **N**oli terri-
Sententia mutata est nō iusticia.
Iusticia integra manet: q̄a muta-
to debet parere qui iustus ē. **Q**uo
ptinati nō parat: sic mutato p-
tat. Ipse est rex indulgentie: qui da-
tor: est legis. **N**isi legē: uenit
cū indulgentia. **H**eū fecerat lex:
absoluit te qui dedit legē. **I**mmo
nō absoluit. **N**ā absoluerit est i-
centē iudicare: donat potius pec-
cata cōuerso. **O**mēs enī rei sunt:
qui p̄tās suis iuolunt sūt. **N**emo
se optet absolui: omēs veniam de-
precem̄. **V**enia vero dat̄ mutato.
Et erim⁹ securi cū audierim⁹: sic
fluit terra a facie ignis. sic pereat
p̄tōres a facie dei. **C**erte fr̄es mo-
do pereant p̄tōres: et nō pereunt
peccatores. **S**i īcipiāt recte uiuē.
peribūt utiq; p̄tōres: sed nō pe-
ribūt hōies. **H**omo p̄tōr. duo no-
mina sunt: homo vnū nomē est.
et p̄tōr vnū nomē est. **I**n hīs du-
obus nōibus itelligim⁹ q̄a vnū
horū deus fecit: hōiem deus fecit:
p̄tām homo fecit. **Q**uid ergo con-
tremisat. q̄n tibi dicit deus: pe-
reant p̄tōres a facie mea: hoc ti-
bi dicit deus. **P**ereat ī te qd̄ tu fe-
cisti: et seruo qd̄ ego feci. **E**t modo
ardet ignis. ī calore uerbi: res est
ī feruore spūs sancti: sicut iā di-
dū dixim⁹ q̄a scriptū est ī alio psal-
mo. **N**ec est qui se abscondat a ca-
lore eius. **S**piritū autē sanctum
esse calorem: dicit aplūs **S**piritu
feruētes. **E**rgo p̄ facie dei tibi po-
nē iterum scripturā dei. **L**iquefice
ab illa peniteat te: cū audis hec
de p̄tās tuis. **C**ū autē te penitet.
et cū te ipsum extruicias sub calore

uerbi. cū etiā lacrimae turrit: nōne
terre tabescunt et tāq; ī lacrimas
currenti silis iuenitis. **H**odocē-
go fac qd̄ ī posterū times. et non
habebis qd̄ ī posterū timeas tan-
tū nō sicut fumus deficiat. **N**am
utrūq; ibi habes positū: forte nō
sine causa. **Q**uia est etiā distācia
peccatorū. ī ipso vno uerbo utriusq;
posuit psalmista. **S**icut deficiat fu-
mus deficiant: et sicut fluit terra a
facie ignis. sic pereant p̄tōres a
facie dei. **Q**ui sūt qui sicut fumus
deficiūt? **Q**ui sunt nisi sup̄bi nō cō-
fidentes p̄tām suā sed defendētes: et
te fumo cōparati sunt. **Q**uia fumus
erigit se extollit se tāq; ī celū. **S**ed
quanto fit superior. tanto facilius
euanescat et disperit. **K**ursus con-
siderate qd̄ dixi. **S**olidior est fumus
igni proxim⁹. et terre proxim⁹ nū-
dū sic euanuit: nondū sic ē dis-
persus ī ventos. **Q**n̄ autē arde-
nuatur et euanescat et disperit:
q̄n se multū extulit. **Q**uia er-
go superbi: sic se erigit contra deū.
quō fumus cōtra celum. restat ut
ita deficiat et tāq; ī uentos sue va-
nitatis elatione dissipatus sic va-
at quēadmodū disperit fumus
elatus tumida nō solida magni-
tudine inflatus. **S**ic est enī fumus.
Vides magnā molem. habes quā
si qd̄ videas et nō habes qd̄ tenes.
Talem ergo penā fratres an̄ oīa
detestamini: nec defendatis p̄tām
v̄rā. et si adhuc faciatis. nolite de-
fendere. **S**ubdite vos deo: et sic tō-
manserūt a conamū nō facere: et
si fieri p̄t nulla facite. **S**i autem
fieri non potest. ut nulla faciatis.

maneat tñ illa pia cōfessio. **E**rit
 enī respectus misericordie ipsius ut
 te conante oīa perimē. et quātū ad
 iuuerit perimente. de reliquis que
 tibi restant ī itinere iuento: et ī co
 cōprehensio facile ignoscat. **T**ñ p
 ficere affecta nō deficere? si nō te iue
 nit dies vltim⁹ victoriē. iuenuat
 uel pugnātē: nō captū et additū.
Est autē misericōdia habūdātissima.
 et larga eius beniuolētia: qui nos
 sanguīe filii sui redemit cū ppter
 peccata nra nichil essemus. **N**am
 ipse aliquid magnū fecit cū hōiez
 ad ymaginē uel similitudinē suā
 creauit: sed qā nos nichil fieri volu
 mus peccando et traduce mortali
 tatis de parentibz duxim⁹ et mas
 sa ire: massa peccati facti sum⁹. **P**la
 cuit tñ illi per misericōdiam suā redi
 mere nos tanto p̄cio. dedit nobis
 sanguīe vniā suā innocēter nati:
 innocēter viuētis. innocēter mor
 tui. **Q**ui nos tanto p̄cio redemit:
 nō vlt peire quos emit. **N**ō p̄mit
 quos perdat: sed emit quos viuifi
 cet. **S**i p̄cā nra superant nos p̄cū
 suū nō cōtēpuit. deus p̄cū mag
 nū dedit. **N**ec tñ de nobis ipsius
 misericōdia tantū blandiamur: si nō
 fuerim⁹ conati aduersus p̄cā nra.
 nec si aliqua maxie capitalia fece
 rimus. sperem⁹ ita futurā eē mi
 sericōdia ut ei cōiūgatur iūqtas.
Nūquid enī et eos qui nichil lege
 runt que admodū correcti viuerēt.
 sed ī p̄tinacia et ī duricia animi
 p̄manserūt. accusauerūt etiam
 deū defendendo p̄cā ibi cōstitut⁹
 est. ubi constituit scōs apostolos
 et p̄phetas p̄iarchas et fideles su
 os. bene de se meritos. sibi serui

entes. abulātes ī castitate. modesta
 hūilitate. elemosinas faciētes.
 ignoscētes qd a quoq̄ p̄essi sunt.
Talis enī est via iustoz. **T**alis ē
 via sanctorū tenentū deū p̄rem.
 tenentū ecclēsiā m̄rem? nec illū
 parentē. nec istū offendent: sed ī
 amore utriusq̄ parentis viuēt et
 ad hereditatē eternā p̄erūt. **N**ō
 lesō p̄re. nō lesā matre. dat vniūq̄
 hereditas? quia duo parentes nos
 genuerūt ad mortē: duo parentes
 nos genuerūt ad vitā. **P**arentes
 qui nos genuerūt ad vitā xp̄us
 est et ecclēsia: et pater meus qui
 me genuit ad mortē adā michi
 fuit. et mater mea eua michi fuit.
Nati sum⁹ sedm̄ istā p̄geniem car
 nis ex munē quidē dei? qā et ist
 tud munus nō est alteri⁹ sed dei.
 et tamē fratres quo modo nati su
 mus? **V**t moriam. **P**recessores
 genuerūt sibi successores. **N**ūq̄d
 genuerūt sibi cū quibz hic semp
 viuāt? **S**ed tāq̄ decessuri: qui illis
 succederēt genuerūt sibi. **D**eus at
 p̄ et mater ecclēsia: nō ad hoc ge
 nerāt. **G**enerāt autē ad vitā eter
 nā: qā ipsi eterni sūt et habem⁹
 hereditatē p̄missā vitā eternam.
 sedm̄ qd uerbū caro factū est et ha
 bitauit ī nobis. **N**utritus creuit.
 passus. mortuus et resuscitatus
 accepit hereditatē: regnū celoꝝ.
In ipso hōie accepit resurrectionē:
 et vitā eternā **I**n ipso hōie acce
 pit. **I**n uerbo autē nō accepit. qz
 īcōmutabilit̄ manet ab eterno
 īeternū. **Q**uia ergo accepit resur
 rectionē et vitā eternā caro illa
 que resurrexit et viuificata ascē
 dit ī celū. hoc nobis p̄missū est.

Ipsam hereditatem expectam⁹ vi-
tam eternam. Adhuc enim non totum corpus
accepit? quia caput in celo est: membra
adhuc in terra sunt. Nec caput solum
accepturum est hereditate et corpus
relinquitur. Totus christus acceptur⁹
est hereditate. Totus secundum homines
id est caput et corpus. Membra
ergo christi sum⁹. sperem⁹ heredi-
tate? quia cum ista omnia transie-
runt. hoc bonum accepturi sumus
quod non transibit: et hoc malum
euasuri quod non transibit. Eterna
sunt enim utraque. Non enim aliquid non eter-
num promissit suis: nec aliquid tempora-
le minatus est ipse. Quo vitam
beatitudinis. eternam hereditate septima in
fine promissit sanctis: sic igne eter-
num minatus est ipse. Si quod pro-
misset nudum amam⁹: saltem quod
minat⁹ est tunc amam⁹. **Explicit ser-
mo sextus. incipit septimus eiusdem:**
de iustitia que ex lege et ea que ex
fide est. et quo dyabolus princeps
sit mundi ex traduce peccati et de per-
fectione imperfecta et de imitate su-

de sep. 49

Duine lectiones omnes
ita sibi connectuntur
tamquam una sit lectio:
quia omnes ex vno ore
procedunt. Multa
sunt ora misterium sermonis genera-
rum: sed vnum est os misterium imple-
tis. Audiuimus⁹ apostolicam lectionem
et forte aliquem moueat quod ibi scrip-
tum est. Secundum iustitiam que ex lege
est qui fuerit sine querela. que michi
lucra fuerunt: hec propter christum damp-
na esse duxi. Deinde secutus ait.
Non solum dampna sed etiam stercora
existimaui esse ut christum lucrifica-
tam. et inueniar in illo non habens

meam iustitiam que ex lege est: sed iusti-
tiam que est ex fide ihesu christi. Quo
enim stercora existimat et dampna se-
cundum iustitiam que ex lege est con-
uersari sine querela: Quis enim legem
dedit? Nonne ipse legem promissit
postea reus legis cum indulgentiam
venit sed hinc cum uenisset cum tota
gratia quos reos lex tenebat. In-
quid autem lex reos tenebat eos.
qui secundum iustitiam que ex lege est
conuersati sunt sine querela: Si ergo
indulgentiam et veniam propter re-
us legis attulit dominus: non attulit
paulo apostolo. qui dicit sine querela
se in lege conuersatum. Sed ipsum au-
dit que fecimus nos. sed secundum
am misericordiam saluos nos fecit
per lauacrum regenerationis. Et
tunc. Qui prius fui blasphemus et
persecutor et inuidiosus: sed misericordiam
consecutus sum: et reliqua. Hac se
querela. hac confiteatur talem fuisse
se propterea: ut propter non desperet. Unde
paulus meruit indulgentiam. Unde
te fides et vni sermonis huius dampna
mini: quo paulus apostolus dampna
existimat et stercora. ubi sine que
rela dixit se conuersatum fuisse. Hac
impletor legis hac reus legis tunc
ante baptismum ante gratiam sed
non sine causa dampna esse dicitur
ne subirent cogitationes noxie.
Hoc ideo dixisse apostolum paulum quia
lucra dederit legem alius euangeli-
gelium sicut manicheus mentis
perversa sentit. et reliqui heretici
qui dixerunt alium fuisse datorem
alterum autem largitorem euangelii.

te gr̄e. illū quidē deū malū: illū
 vero deū bonū. Quid traxit fra-
 tres i obscuritate legis tā q̄ in-
 clausis hostijs caliginē passi sūt.
 q̄a nō pietate pulsauerūt. Inue-
 nīm⁹ aliq̄n eundē paulū apertis-
 sine dicere legē esse bonā. Quā
 t̄n ideo datam dicere est. ut habū-
 daret p̄c̄m. et ideo habūdasse pec-
 catū ut sup̄habundaret gr̄a. pre-
 sumebāt enī hoīes de uicib⁹ suis
 et faciendo q̄d q̄d sibi licē arbitra-
 bant: peccabant i lege dei occulta.
 Unde ista lex manifesta pmulga-
 ta est eis. qui oīno sibi rei esse nō
 uidebātur. Data est illis lex que nō
 sanaret. sed q̄ egrotātes pbaret.
 Lex p̄curat ante medicū. ut see-
 grotus qui se sanū putabat iueni-
 ret egrotū. Et dixit nō concupis-
 citatio nūdū erat. ubi enī nō est
 iquit lex. nec puaricatio. Ante
 a sine lege peccabat. Data vero
 lege postea q̄ p̄c̄m est āplius pec-
 catū est: quia cū puaricatione
 p̄c̄m est. Inuenit se homo uina-
 cupiditatib⁹ suis quas mala con-
 suetudinē aduersus se nutrebat.
 qu et iam cū vinculo et obliga-
 tione p̄c̄i ex adā fuerat. ppagat⁹.
 Unde dicit aplūs. Fuim⁹ et nos a-
 liq̄n natura filij ire. Inde est q̄ nec
 vnus dicit infante. mundū dicit
 a p̄c̄o. nō ex eo q̄d cōmisit: sed ex
 eo q̄d traxit. Audi psalmū iterio-
 ra dicente. et p̄c̄orū nostrorū scax
 humana dicitur xpo. Tibi soli pet-
 caui. et malū coram te feci. Non
 ex p̄sona vni⁹ dauid hoc dicit:
 sed ex adā p̄sona. de quo ē genus

humanū. Audi enī sequētia. Tibi
 iquit soli peccaui. et malū corā
 te feci: ut iustificeris i sermoni-
 bus tuis. Xpo dicit. Unde hoc i-
 telligim⁹? Audi q̄d sequitur et vin-
 cas cū iudicaris. Nō est iudica-
 tus d̄s p̄c̄: nō est iudicat⁹ deus
 sp̄s sanctus. Nō iuenim⁹ nisi
 solū filiū in ista carne. quā de
 nr̄a massa suscipē dignatus est
 iudicatū: nō ex modo cōcupiscē-
 tie hoīs in semine. Virgo credi-
 dit. uirgo cōcepit. uirgo peperit.
 uirgo p̄c̄māsit: et ideo dicitur
 et vincas cū iudicaris. Iudica-
 tus est enī et vitat: q̄a sine pec-
 cato iudicatus ē. Patētie fuit
 sustinē iudicatū: nō reatus. Mul-
 ti inocētes iudicantur. sed i ipis
 causis quas agūt. Nā de reliquo
 p̄c̄o nō carent: q̄a sicut ante ho-
 mines facti sic ante deū cogita-
 tōis p̄c̄m est. Factū tuū coram
 oculis dei cogitatio tua est. Tes-
 tis facti ip̄e est iudex accusat⁹
 facti ipsa conscia. Ergo ille vere
 inocēns iudicatus est. et ideo vi-
 tat. Solus eī vitat nō de iudice pō-
 tō pilato neq̄ de iudeis seu ien-
 tabus. sed de ipso dyabolo q̄ oīa
 nr̄a p̄c̄a rimat⁹ diligētia iudicē.
 Et q̄d ait d̄ns ih̄s de ip̄o dyabo-
 lo. ecce venit p̄ncēps mūdi hui⁹.
 iam sepe dictū est caritati v̄cē mū-
 dū istū appellari p̄c̄ores. Et q̄re
 p̄c̄ores noīe mūdi appellātur?
 Quia dilectiōe mūdi inhabitāt
 mūdū. Qui enī nō diligūt mū-
 dū. nō habitāt in eo que nō dili-
 gūt. Nostra iquit cōuersatio in
 celis est. Si ergo qui diligit deū
 i celo habitat cū deo: qui diligit

nūdū in mūdo habitat cū p̄ncipe.
Omnes itaq; dilectores mūdi ip̄i
sūt mūdos. habitatores mundi
nō carne. qđ oēs iusti sed aīo qđ
soli p̄tores quib; p̄ncip̄s ē dyabo-
lus. quō dicit domus habitato-
res. domus serui. Quia sentētia
malā dicitur ēē domū marmora-
tā: et bonā domū esse fumigatā.
Inuenis domū fumosā quā bo-
ni habitant et dicit: bona domū.
Inuenis domū marmoratā et la-
queatā quā possidet ūqui: et di-
cis. mala domus. Domū appel-
las nō parietes et receptacula
corporū: sed ipsos habitatores.
Sic mūdū appellauit scriptura ha-
bitatores mūdi: per cōcupiscen-
tiā dilectiōis. nō per cōuersatiōes
corporis. Ergo ecce iquit uenit p̄-
ncip̄s mūdi: et ī me nichil īuenit.
In solo ip̄o nichil īuenit. et tanq̄
diceret ei: q̄re ergo mortuus. Ibi
sequitur. Sed ut sciant omnes quia
uolūtate p̄ris mei facio. Surgite
eam hinc. Surgit et it ad passi-
onē. Quare: Quia uolūtatem
p̄ris mei facio. P̄ter hāc singu-
larē īnocētiā ait psalm̄. Tibi
soli peccauī. et malū corā te feci.
ut iustificeris ī sermonib; tuis
et uicās tū iudicaris: qā nichil
malū ī te īuenit. Quare autem
īuenit ī te o genus hūanū: Quā
sequitur et dicit. Ego eī in īquitate
cōceptus sum: et ī p̄ris cōcepit
me mater mea. Dicit hoc dauid.
Quere vnde natus sit dauid. in-
uenies de legitima cōiuge. et de
nullo adulterio. Scdm̄ ergo quā
ppagine dicit in īquitate cōcep-
tus sum. nisi q̄ ē ibiquiddā de mor-

tis ppagine qđ secū trahit oīs qui
ex cōuictione uiri et femine nati-
tati. Habens ergo vnusq; cōu-
piscētiā. attendat legē dicentem.
Nō cōcupiscēs. Inuenit ī se qđ illa
prohibet: et fit reus legis. Inueni-
ens autē in se tū subditus est: et
capiat iā dicere. Condelector legē
dei scdm̄ īteriorē hōiem. Video autē
aliā legē ī mēbris meis repug-
nantē legi mētis mee: et captiua
tē me ī lege p̄ca. q̄ est ī mēbris me-
is. Cognouit se egrotū: ip̄o: et me-
dicū. Infelix ego homo: quis me li-
berabit de corpe mortis huius? Res-
pondeat medicus. Gratia dei p̄-
catorū xp̄m̄ dñm̄ n̄m. Gratia. non
merita tua. Quare ergo te dixit
in lege tū iustitia sine querela cō-
uersatū. Attende sine querela cō-
uersatū. Est enī quedā iustitia quā
p̄t hō īplere. ut nullus hōm̄ queat
de hōie. Dicit nō cōcupiscas alie-
nū. Tu si nō rapueris alienū: nul-
la querela erit hōm̄. Ergo aliqui cō-
cupiscis et nō lapis sed sentētia li-
pra te est: qā cōcupiscas. Reus es le-
gis: sed ī oculis legislatoris sine
querela uiuitur. Quare ergo ista
dāpnā: Quare ista stercora: Con-
stritior est aliqui nodus iste: sed sol-
uet qui solet. Hoc autē nō ego solus
p̄ia subiectiōe: sed omēs p̄ia īten-
tione meream̄. Quid qđ faciēbant
iudei vnde hōies nō querēt: effect
illis cōuersatio ī lege sine querela.
sed sibi tribuebāt: et ipsam iustitiā
implere nō poterāt. sed ī tūm̄ fi-
ciebāt īquantū poterāt sibi tribu-
endo: nec hoc p̄ie īplebāt. Hoc er-
go dicit legē implere: hoc est nō

concupiscit. Quis hoc qui uiuit potest?
 Adiuuet nos psalmus qui modo cita-
 tatus est. Exaudi me in tua iusticia:
 non enim in mea iusticia. si diceret
 exaudi me in iusticia mea tanquam meri-
 tum uocaret. Docet quidem non in illis
 locis et sua iusticia. sed quia hic me-
 lius discernit: quia et sua quam dicat
 et data dicit quomodo dicam? panem
 enim cotidianum da nobis hodie.
 Quomodo enim? Quomodo da? Ergo hic dis-
 tinctius loquens ait. Exaudi me in
 tua iusticia. Et sequitur. Et non intres
 in iudicium cum seruo tuo: quia non ius-
 tificabitur in conspectu tuo. Quid est
 non intres in iudicium cum seruo tuo?
 Non stes metum in iudicio exigendo a me
 omnia que precepisti. exigendo omnia que
 iussisti. Nam reum me iudicabis si in iu-
 dicio irrueris meum. Opus est
 ergo iquit michi misericordia tua po-
 teus que liquidissimo iudicio tuo. Quomodo
 te ergo ne intres in iudicium cum seruo
 tuo? Sequitur et dicit. Quia non ius-
 tificabitur in conspectu tuo omnis uiuens.
 Seruus enim sum. Quare metum
 stas in iudicio? Misericordie domini utar.
 Quare? Quia non iustificabitur in con-
 spectu tuo omnis uiuens. Sed dixit.
 Quomodo uiuit in hac uita nemo
 iustificatus est. sed in conspectu dei
 uiuens. Quid ergo facturi sumus?
 Nam? Infelix ego homo. quis me li-
 berabit de corpore mortis huius? Gra-
 tias ago per ihesum christum dominum nostrum. Non
 ergo psalmum audiui? hoc apostolus
 audiui? quia cum fuerit illa iusticia
 secundum quam uiuit angelus cum fuerit
 illa iusticia ubi nulla erit concupis-
 centia: iam unusquisque merietur. quid
 est modo et quod erit tunc. et ueniet

in comparatione illius iusticie ista dap-
 na esse et sterora. Quisquis autem
 putat se modo posse implere iusti-
 tiam cum uixit bene atque innocenter.
 secundum probabilitatem existimationis
 humane in uia remansit. Non desideat
 melius quam implere se putat. maximeque s-
 tibus erit superbus. et melior patet humil-
 quam iustus superbus. Iohannes ait et inueniar in illo non
 habes meam iusticiam que ex lege est sic
 iudei putabant sed iusticiam que ex fi-
 de est ihesu christi. Deinde secutus ait.
 Si quomodo occurrat in resurrectione
 mortuorum ubi se credidit impletum
 esse iusticiam: id est plenam se habitu-
 rum iusticiam. In comparatione resurrec-
 tionis illius. stercus est tota uita quam
 gerimus. Adhuc apostolus audi apertus
 dicente. Si quomodo occurrat in re-
 surrectione iustorum. Non quia iam
 acceperim ut iam perfectus sum. et con-
 texuit deinde. frater ego me non ar-
 bitror apprehendisse. Quomodo com-
 parat iusticiam iusticie. salutem saluti-
 fidei specie. peregrinatione; ciuita-
 ti. Attendite quomodo hoc impleat: frater
 ego me non arbitror apprehendisse.
 Unum autem. Quid unum nisi ex fide
 uiuere spe salutis eterne. ubi est
 plena et perfecta iusticia: in cuius
 comparatione dampna sunt que transi-
 tura sunt et sterora que reprobanda
 sunt? Quid ergo? Unum autem que
 retro oblitus. in ea autem que in an-
 te sunt extensus secundum intentionem se-
 quor ad palmam superne uocationis
 dei in christo ihesu. Et ad eos qui de su-
 a possunt presumere. Quare ergo per-
 fecti sumus? hoc sapiamus? Jam du-
 dum dixerat se imperfectum: nunc autem
 perfectum. Quare nisi quia illa est
 perfectio hominis inuenisse se non esse

perfectū? **Quot** autē perfecti sumus hoc sapiam? et si quod forte aliter sapitis: id quoque uobis deus reuelabit. **Id** est nisi vos in aliquo perfectu animi iustificatos probatis. legendo scripturas et inueniendo que sit vera et perfecta iusticia. inueniatis vos reos. et desiderio futurorum dampnetis penam. uiuatis ex fide et spe et caritate. et intelligatis quia quod adhuc creditis nudum uideatis: quod adhuc speratis nudum tenetis. quod adhuc desideratis nudum impletis. **Et** si talis est caritas peregrinatum? qualis erit uidentium? **Ergo** ille qui docebat iusticiam dei et non constituebat suam: clamabat de psalmo. **Exaudi** me in tua iusticia? et non intres in iudicium timore seruo tuo: quia non iustificabit in conspectu tuo omnes uiues. **Sed** in hanc uitam dicit moysi. **Nemo** faciem dei uidit et uixit. **Non** enim uiuendum est hac uita: ut illam faciem uideam? **Uouendum** est mundo: ut deo in sempiternum uiuamus. **Tunc** non peccabimus? non solum factis sed nec concupiscentis cum illa facie uiderimus? que uincat omnes concupiscentias. **Tam** enim dulcis est facies mei tam pulchra: ut illa uisa nichil aliud possit delectare. **Satiatus** erit insatiabilis: nullum fastidium. **Semper** esurem? **Semper** saturerem? **Audi** ipsas duas sententias de scriptura. **Qui** bibit me dicit sapientia adhuc siat: et qui edit me adhuc esuriet. **Sed** ne putes quia ibi erit indigentia et fames. **Audi** dominum. **Qui** biberit ex aqua hac: non sitiet in eternum. **Sed** dicatis. **Quoniam** erit? **Quoniam** erit. **Tamen** expecta dominum:

sustine dominum. uiriliter age et constantetur cor tuum. **Non** quid tanta constantia quanta pacta sunt? **Intende** ab adam usque in hodiernum diem. **Secula** euoluta sunt: et ecce iam non sunt. **Pauci** dies remanent quodammodo. **Sic** ei dicendum est quod remanet: in computatione transactionum seculorum. **Ex hoc** temur iuice. **Exhortet** nos ille qui uenit ad nos: qui ait uenit uenit et dixit sequimini. qui ascendit propter celum? ut caput de sublimioribus subueniat ceteris membris in terra laborantibus: qui dixit de celo. **Sauite** uile quid me persequeris? **Ergo** nemo desperet: reddetur nobis in finem quod promissum est. **Implebit** ibi illa iusticia. **Audistis** et euangelium in his sermonibus concordare. **Voluntas** ipsius est. ut omnia que dedit inchoata pereant. **Sed** habeant uitam eternam. **et** ego resuscitabo eum in nouissimo die. **Scipio** primo die: nos nouissimo die. **Primum** dies ad caput ecclesie. **Dies** enim noster dominus christus non facit octasum. **Nouissimo** dies erit finis seculi. **Nolo** dicas. quoniam ille erit generi humano longe erit uniuersis hominum. **Ipse** erit. quia nouissimo dies erit tuus? **quod** dies mortis: eternum cum hunc exieris recipies pro meritis. **Tunc** surges ad recipienda que egisti. **Tunc** deus coronabit non tam merita tua. **quod** dona sua. **Quid** quod tibi donauit. si seruasti cognoscit. **Nunc** ego fructus desiderium nostrum non sit nisi in celo. **Nemo** sibi placeat quasi qui hic iuste uixerit. **et** comparet se illis qui male uiuunt. **Sed** in phariseum. qui se iustificabat: qui non audierat apostolum. non quia iam acceperat perfectus sum. **Ergo** non acceperat ad

huc hoc qd desiderabat. Pignus ac-
 ceperat. Sic dixit. Qui dedit nobis
 pignus spm. Tu rei pignus erat:
 ad hoc puenire cupiebat. partu-
 patio queda sed distat. Aliter mo-
 partuapamur. aliter tuc partu-
 pabimur. modo per fide per spem
 i eode spm. Tunc aute species erit:
 res erit. Idem aute spm; ide deus.
 eade plenitudo. Qui clamat abse-
 tibz. exhibebit pntibz. Qui vocat
 peregrinos. nutriet et alet i patria.
 Via nobis factus e xpus; et despe-
 ram? nos pueniuos? Via ista fi-
 niri no pt. pftadi no potest. corrupti
 no pt; nec pluuia nec diluuis. nec
 a latronibz obsideri. Ambula se-
 turus i xpo ambula: ne offendas.
 ne cadas. ne retro respicias ne in-
 via remaneas. ne a via recedas.
 Ista oia ptaue tm: et puenisti. Tu
 puenieris tuc ia gloriare. ex hoc. No-
 li i te. Na qui se laudat. sed se a deo
 auertit. quod ignis recedes ab igne.
 ignis calidus remanet sed ille fri-
 gescit: quod qui vlt recede a luce.
 si recesserit lumē i se lucidū rema-
 net: sed ille tenebrat. No receda-
 m? a calore spm: a luce veritatis.
 Voce modo audiui? tuc aute
 facie ad facie videbim?. Nemo si-
 bi placeat: nemo alicui insultet.
 Omnes sic velim? pficere. ut no i-
 mus deficiantibz. et erit i nobis
 cu gaudio impletu qd pmillu est
 i euagelio. Et ego refusatabo eu
 i nouissimo die. **Finit septimus**
sermo: incipit euioe octau? ser-
mo. de eo q dñs i terrogat iudeos
cu? filiu dixerant esse cristu.
Et reliqs.

Interrogati iudei sic
 modo i euagelio ai
 recitaret? audiui?
 quō esset dñs nr ihs
 xpus filius dauid.
 que dñm suu dixerit ipe dauid.
 responde no potuerūt: hoc eni i
 dño nouerāt qd uiderāt: appare-
 bat ei eis filius hois: occultus
 aute erat filius dei. Hic est q eu
 et superari posse crediderūt: et lig-
 no suspensum uisuerūt dicētes.
 Si filius dei est descendat de cru-
 ce: et credim? i eu. Aliud uidebat
 aliud no cognoscebāt. Si ei cogno-
 uissent: nuq dñm glorie cruci-
 fixissent. Sciebāt tamē xpm filiu
 dauid. Na et ia nūc ipm sperāt
 esse ueturū. Latet eos q uenerit
 sed volentes latet. Neq eni si pe-
 dentē no agnouerūt: et regnatē
 agnosce non debuerūt. In cui? ei
 noie uocatur et benedicūt? oēs
 gentes nisi in eius que putant
 xpm no fuisse? Ipse eni filius da-
 uid utiq ex semine dauid secūdu
 carnē: filius est abraham. Sic
 aute dictū est abrahā. In semine
 tuo benedicetur oēs gentes? et vi-
 dent ia in xpo nro benedicti omēs
 gētes: qui expectāt qd ia uenit.
 et no timent qd uenturū est. Lapi-
 de eni se dixit ipe dñs nr ihesus
 xpus: ppheticū ad se asserendū v-
 tens testimonio. Lapidē aute ta-
 lem ut si quis i eu offenderit co-
 quassetur: super que aute ille la-
 pis uenerit coterat eu. Quia ei
 in eu offendit?: huilis iacet. Ja-
 cendo huilis quassat offendere.
 Veniendo exaltus: coterit su-
 per biente. Jam ergo iudei illa of-

ensione quassati sūt. Restat ut
ei p̄claro aduentu etiā cōterāt.
nisi forte dū viuūt agnouerūt
ne moriātur. **D**atū est ei deus.
et illos cotidie inuunt ad fidem.
sed cū iudei dño responde nō pos-
sent p̄ponenti quēstione et dice-
ti cui filii diceret xpm: atq;
responderet filii dauid. addē-
do et p̄ponendo quō ergo dauid
i spiritu vocat eū dñm. cū dixit
dñs dño meo sede ad dexteram me-
am: donec ponā inimicos tuos sca-
bellū pedū tuorū. **S**i ergo dauid
iquit in spū dicit eū dñm: quō ē
filius eius? **N**ō dixit nō est filius
eius sed quō est filius ei? **Q**uō
cū dicit. uerbū querētis est non
negantis. tāq; si hoc eis diceret:
bene quidē dicitis xpm filii da-
uid. sed ipse dauid dñm eū dicit.
Quē dicit ille dñm. quō ē filius?
Diceret iudei si instructi esset
fide xp̄iana quā nos tenemus.
si contra euāgelii corda nō clau-
deret. si vitam spūale in se ha-
bere uoluissent. responderent
istructi ecclesiastica fide. respo-
deret huic quēstioni et dicerent:
qm̄ i p̄cipio erat uerbū et uer-
bū erat apud deū et deus erat
uerbū. **E**cce quō est dñs dauid.
Sed q̄a uerbū caro factū est et ha-
bitauit i nobis: ecce quō ē fili⁹
dauid. **S**ed nescientes obmutue-
rūt. **N**ec saltem ore clauso aures
aperuerūt: ut qd̄ responde non
potuerūt i terrogati nosse e-
docti. **S**ed q̄a magnū est nosse
mysteriū quō sit dñs dauid et
filius dauid. et quō sit vna p̄-
sona deus et homo. quō sit in

forma hoīs. minor p̄re. i forma de-
i equalis p̄re. quō uerū dicit et p̄
maior me est. et ego et p̄ vniū
mus: q̄a magnū est sacramētū.
ut capi possit mores i formandi.
sunt. **I**ndignus enī clausum est:
p̄merētib; apitur nec lapides sūt
dentes. nec pugnū. nec calces sūt
quib; pullam⁹ ad dñm: vita pul-
sat. vite apitur: corde petit: cor
de queritur: corde pulsatur: corde
aperitur. **C**or autē hoc qd̄ recte
petit recte pulsat et q̄rit p̄iū ei
debet. **P**rimo amare deū gratū.
Hec est enī pietas. nō sibi expectet
illū pone mercedē quā expectet
ex illo. **I**llo enī melius nichil est
et quid carū petit a deo: cui deus
ipse vilis est. **T**errā dat et graui-
des: amator terre et factus enī.
Si gaudes q̄n dat terrā: quāto
ampli⁹ gaudere debes cū sep̄m
tibi qui fecit celū et terrā. **G**ra-
tis & amandus ē deus. **N**am dñs
abolus hoc sancto iob nesciens
quid i illo itus ageret magnū
crimē obiecit dicens. **N**ūquid q̄-
tis iob colit deū? **E**rgo si aduē-
sarius hoc obiecit. timere debe-
mus nec hoc nobis obiciat: cū
magno enī calūpnioso habem⁹
negotū. **S**i querit fingere qd̄ nō
est. quō magis obicare qd̄ est:
Euadim⁹ tñ: q̄a talis ē iudex.
qui falli ab accusatore nō nō
potest. **N**ā si hoīem habere m⁹
iudicē: huic quidq̄ uellet finge-
ret inimicus. **N**emo est ei dyabolo
astucior ad fingendū. **N**ā et nūc
oīa falsa crimina de sanctis ipse
cōfingit. **S**icut suas crimina cō-
valere nō posse apud deū. inter

hoīes illas spargit. et hoc ei qđ pro-
 dest. cū dicit aplūs glā nrā hec ē
 testimoniū consāe nrē. **Putatis**
 tñ qđ ille falsa crimina nulla as-
 tuāa cōfingit. **Novit** qđ inde ma-
 li agūt. nisi ei resistat uigilāa
 fidei. ideo enī et de bonis mala
 spargit. ut infirmi nō putent a-
 liquos ēē bonos. et tradant se in-
 picendos libidinibz. et dissipādos
 dicētes apud seiplos. **Quis ē enī**
 qui seruat mandātū dei aut qđ
 est qui seruat castitatē. **Dū** putat
 nemo. ipse fit nemo. **Hoc** ergo a-
 git dyabolus. sed talis erat vir
 iob. de quo nichil posset cōfinge.
Nota ei erat et nimis clara vita
 eius. sed qđ multas habebat di-
 uitias. hoc obiecit qđ si in corde ēē
 nō posset ī moribz apparē nō pos-
 set. **Colabat** deū. faciebat elemo-
 sinas. **Et** qđ corde faciebat nō
 faciebat. nec ipse dyabolus. sed
 deus nouerat. **Phibet** deus testi-
 moniū seruo suo. **Dyabolus** ta-
 lupnat seruū dei. **Prmittitur**
 ille dāpnari. **Probat** iob. cō-
 fundit dyabolus. **Inuenit** iob
 gratis colere deū. gratis dilige-
 re. nō qđ aliqd. sed quia seipm nō
 abstulit. **Aut** enī. **Dñs** dedit dñs
 abstulit. sicut dño placuit ita fñm
 est. **Fit** nomē dñi benedictū. **Ig-**
 nis tēptacois accessit. sed aurū
 nō stupulā iuenit. **Abstulit** sordes.
 cōuertit ī cinerē. **Ergo** ad sa-
 cramentū dei itelligendum quō-
 xpūs et homo et deus sit. cor mū-
 dandū est. **Quā** datur autē vitā
 castitate. sanctitate dilectōe. et
 fide que per dilectionē operatur.
Hoc autē qđ loquor totū tāqđ ar-

bor est. que iudicē habet ī corde. **Ne-**
 qđ enī facta procedūt. nisi de cordis
 radice. **Nisi** suplātaueris cupidi-
 tate. spine procedūt. **Statū** dñs p
 istā questionē positā iudeis illis
 responde nō valentibz subiecit de
 moribz loqui. ut ostenderet qđ
 illi idigni fuerūt itellige qđ iter
 rogauit. **Miseri** enī superbi cum
 responde nō possent. utiqz debu-
 erunt dicere. **Nescim** nos. ingr-
 dit nobis. **Obmutuerūt** ī posi-
 tione. nec apparuerūt ad īquisi-
 tionē. **Et** statū dñs de supbia illo-
 rū. **Cauete** iquit a scribis. qui a-
 mant pñdere ī synagogis. et di-
 ligunt pmū locū ī cōiuijs. **Nō**
 quia accipiūt. sed quia diligūt.
Hic enī cor eoz accusauit. **Accusa-**
 tor cordis autē nō posset ēē. nisi
 cordis inspector. **Oportet** enī ut
 seruo dei habenti aliquē honore
 ī ecclesia. deferatur pmus locus.
 qđ si nō deferat malū est illi qui
 nō defert. nō tñ bonū est illi cui
 defertur. **Oportet** itaqz ut ī con-
 gregatōe xpianorū ippositi ple-
 bis emineētius sedeant. ut ipsa
 sede distinguātur. et eoz officū
 satis appareat. nō tñ inflentur
 de sede. sed ut cogitēt sarcinam
 vnde reddituri sūt rationē. **Os**
 autē nouit utrū hoc amet. aut
 nō amet. **Hec** ista cordis ē. **Iudi-**
 cē habē nō pñ nisi deū. **Ille** autē
 dñs amonebat suos. ne caderet
 ī tale fermentū qđ alio loco dicit.
Cauete a fermento phariseoz et
 saduceoz. et cū putaret illi pte-
 rea eū dicit qđ panes nō tulerāt.
 respondit eis. **Exadit** vobis qđ
 milia saturati sunt ī quibz pan-

bus: **T**ūc itellererūt iquit q̄a fer
mentū doctrinā corū dicebat. **A**
mabant ista tēporalia: eterna ve
ro nec timebāt mala: nec dilige
bant bona. **C**orde clauso itellige
nō poterāt: qđ dñs interrogauit.
Quid autē faciebat ecclesia dei. ut
posset itellige qđ p̄ma meruit cre
dere: **F**aciebat capace aum ad reci
piendū qđ daretur. **Q**đ ut fieret
id est ut capax aum esset: dñs de
us n̄r suspendit p̄missa nō abstu
lit. **I**deo suspendit: ut nos exten
dam. **I**deo nos extēdim: ut cresca
mus. **I**deo crescam: ut attingam.
Vide aplm paulū ī suspensa extē
sum. **N**ō q̄a iā acceperī aut iam
p̄fectus sum. **F**r̄s: ego nō me arbi
tror: apprehendisse. **V**nū autē que
retio oblitus ī ea q̄ ante st̄ extē?
sedm itentionē sequor: ad palma
supne vocatōis dei ī xpo ihu. **I**lle
ī terra currebat: sed ī spū ascende
bat. **V**ide ergo extēntū: vide ad
suspensa pendentē. **S**equor iquit
ad palmam supne vocatōis
dei ī xpo ihu. **A**mbulandū ergo
est. nec pedes unguendi. nec iū
mēta q̄renda: nec nauis p̄ui
denda. **A**ffectu curre: amore ā
bula: caritate ascende. **Q**đ q̄ris
viā: **I**nhere xpo: qui descendēdo
seipm fecit viam. **V**is ascendere:
Ascendentē tene. **E**tenī per teip
sum leuari nō potes. q̄a nemo
ascendit ī celū nisi qui de celo
descendit: filius hoīs qui ē in
celo. **S**i nemo ascendit nisi qui
descendit: ipse autē est filius ho
minis dñs n̄r ihus. **V**is tu ascē
dere: **M**embrū ipius esto: qui so
lus ascendit. **E**tenī ille caput ai

terius mēbus vnus homo est. or
tū ascendē nemo p̄r nisi qui ī celū
corpe mēbrū ipsius factus fuerit.
īpletur q̄a nemo ascendit nisi q̄
descendit. **N**ō enī potes dicē. **E**ce
quare ascendit uerbi gr̄a petrus.
quare ascendit paulus et ceteri
apli. oēs fideles qui audiūt ab
postolo: vos autē estis corp⁹ dñi.
et mēbra ex parte. **S**i ergo corp⁹
xpi et mēbra vni⁹ sūt: noli fice
duos. **R**eliquē p̄em. quia nō hie
ostendit equalē p̄ri. semetipm
exinanuit formā serui accipiens.
Reliquit et matrē synagogā. de
qua carnaliter natus est: ad hie
uxori sue id est ecclesie sue. **Q**uid
testimonū et ipse ai memorat
q̄ separari nō liceret cōiugū de
monstrauit. **N**ō legisis iquit q̄
deus qui fecit ab iūcio masculū
et feminā fecit eos. **E**rit iquit dñs
o ī carne vna. **Q**uid ergo dñs
cōiūxit: homo nō separat. **E**t qđ
est duo ī carne vna: **S**equitur et di
cit. **I**git iā nō duo. sed vna caro.
Nemo ascendit nisi qui descendit.
Nā ut noueritis quia vnus hōc
sponsus et sponsa sedm carnē xpi
nō sedm diuitatē. **N**ā sedm diui
tatē qđ est ille. nos eē possumus.
nō quia ille creator nos creauit.
ille effector nos facti: ille conditor
nos conditi: sed ut essem⁹ ai illo
nū illo caput n̄m esse voluit acci
piendo carnē in qua moreretur pro
nobis. **V**t noueritis ergo q̄a hoc
totū vnus est xp̄us p̄r: vsa iam
dixit. sicut sponso alligauit in
mitrā: et sicut sponsam ornaui
me ornamento. **I**psē sponsus:
ip̄e sponsa. **I**psē plane sponsus

i capite: sponsa i corpore. **Grunt**
 iquit duo i carne vna. et ia non
 duo sed vna caro est. Itaq; ad me-
 bra ipsius ptinētes ut hoc sacmē-
 tū itelligam? ut dixi frēs pie vi-
 uam? deū gratis diligam? Ipe at
 qui ostendit peregrinātib; formā
 serui: seruat puenientib; formā
 dei. De forma serui strauit viam:
 de forma dei cōdidit priam. Quia
 ergo multū est ad nos capere hoc.
 sed nō est multū credere hoc: nisi
 enī credideritis aut p̄sarias nō itel-
 ligentis. **Ambulem?** per fidē q̄ diu-
 peregrinamur a dño. donec ad spe-
 rem pueniam? ubi videbim? fac-
 e ad faciē: et ambulando p̄ fidem
 bene operemur in bonis operib;.
Gratuita sit dilectio dei: beneficia
 sit dilectio proximi. Deo enī qd̄
 prestem? nō habem? sed q̄a pri-
 mo habem? qd̄ prestem? p̄stan-
 do idigenti. p̄meremini habūdā-
 tem. **Inde vnusq; qd̄ habet pres-**
 tet alteri. **Quidquid plus habet**
 largiatur iopi. **Alius habet petu-**
 niam pascat pauperē. vestiatur nu-
 dū. edificet ecclēsiā: opetur de pe-
 tunia qd̄q; boni potest. **Alius ha-**
 bet consiliū. regat proximū: pellat
 tenebras dubitacōis luce pectōis.
Alius habet doctrinā. erogat de-
 tellario dñi: nūstret cōseruus ci-
 uis: confortet fideles. reuocet
 errātes: querat perditos. q̄ntū
 p̄t faciat. **Est qd̄ sibi erogēt etiā**
 pauperes. **Alius claudo pedes ac-**
 cōmodat. **Alius ceto suos oculos**
 duces prebet. **Alius visitat infir-**
 mū: **alius sepelit mortuū. Sunt**
 ista i oib; ut proxius diffiale
 tueniat: aliq; qui nō habeat vñ

alteri aliqd̄ prestet. et illud extre-
 mū et magnū qd̄ ait aplius iuicē
 onera v̄ra portate et sic adimplebi-
 tis legē xp̄i. **Explicit sermo octa-**
uus: incipit nonus sermo eiusdē.
de eo qd̄ ihesus i scripturis tribus
modis itelligatur. De temp. 40.

Omin? nē ihesus xp̄s
 q̄ntū aiaducere potu-
 imus scriptās. saluet
 paginas sanctas tri-
 bus modis noiat et p̄duat.

siue per legē et p̄phetas. siue per e-
 pistolas ap̄licas. siue per fidē re-
 rū gestarū q̄s i euāgelio cognos-
 cim?. **Prim? modus est scdm̄ de-**
 um et diuitatē illā p̄ri coequalē
 atq; coeternā ante assumptionem
 carnis. **Alter modus est cū assūp-**
 ta carne iā idem deus qui homo
 et idem homo qui deus scdm̄ q̄-
 dam sue excellētię p̄prietatem.
 q̄a nō ceteris coequat̄ hoib;:
 sed est mediator et caput ecclēie
 esse legit̄ et itelligitur. **Tertius**
 modus est quodāmō totus xp̄s
 i plenitudīe ecclēie: id est caput et
 corpus scdm̄ plenitudinē p̄fecti
 cuiusdā v̄ri. **In quo v̄ro singuli**
 mēbra sum? qd̄ credētib; p̄dicat̄.
 et prudentib; agnosabile offert̄.
 nō oīa testimoniā scripturarū tā
 multa angusto tēpore siue recollē
 siue explicare possum?. q̄bus oīa
 ista tria genera pbem?. sed tñ nō
 oīa possum? īprobata relinque:
 ut cōmemoratis quibusdā testi-
 moniis cetera q̄ cōmēorare non
 sinim? p̄pter angustias tēporis
 p̄ vos ipsos iā obseruare i scriptu-
 ris iuenire possitis. **Ad primū** er-
 go modū insinuandi dñi nostri

ihesu xristi saluatoris vniua filij
dei per que facta sut oia. pertinet
illud qd nobilissimu et pdarissi-
mu in euagelio est scdm iohem.
In principio erat uerbu. et uerbu e-
rat apud deu: et deus erat uerbu.
Hoc erat i principio apud deu. **O**ia
per ipm facta sut: et sine ipso factu
e nichil. **Q**uod factu est i illo vita e-
rat: et vita erat lux homin: et lux
i tenebris lucet: et tenebre ea no
cōprehenderūt. **M**iranda et stu-
penda uerba hec. priusq̄ itelliga-
tur āplectenda sunt. parte aliois-
tam ad omes tm̄ perueniet tibi
sed no ad omes totus abus ap-
ponetur ori nro. **S**ic q̄i qdā abq̄
et potus uerborū nūc apponitur
auribz utris et tamē ad oēs pue-
nit. **A**n forte cū loquor aliis sibi
tollit vnā sillabā. aliis alterā:
aut aliis vnū uerbu. aliis alte-
rū uerbu. **S**i ita est tot uerba dic-
turus sum q̄t hoies uideo ut ad
oēs perueniat uel uerba singula:
et facile plura q̄dem dico q̄ hic sūt
hoies. et oia ad omes pueniūt.
Verbu ergo hois nō diditur per
sillabas ut oēs audiāt: et uerbu
dei per frustra cōdit: ut ubiq̄
sit. **N**ūquid hec frēs sonācia at-
q̄ transcunna uerba illi icōmu-
tabilitē pmanēt uerbo ulla ex
parte cōparanda arbitramur?
Aut ego quia hec dixi cōparauī.
Sed quō insinuare uolui ut de
qui se exhibet i cōparabilibz re-
bus ualeat nobis ad credenda
ea q̄ nondū uidetis de spūalibz
uerbis: sed iā ad meliora tran-
scam. **N**ā uerba sonant et abe-
unt de spūalibus cogitacōibus

iusticiā cogitate. **C**ogitas iusticiā
am cōstitutus in istis p̄tibz oc-
cidentalibz: cogitans iusticiā cō-
stitutus i oriente: vnde sic ut il-
le totā iusticiā cogitet: et ille to-
tā uideat. et ille totā. **N**ā qui ui-
det iusticiā scdm quā gerat alius
ip̄e iuste gerit. **V**idet itus agro
foris. vnde uidet itus si nichil si-
bi presso est. quia ip̄e in parte po-
situs est. ad eandē partē nō pue-
niet alterius cogitacō: **T**ū autem
idem uideas mēte tu hic positū
qd uidet ille tam longe positus. et
totū tibi luceat totū illi uideat:
q̄a ea que dina sūt et itōporā
ubiq̄ sunt tota: crede uerbu tamē
i parte totū in utro. **C**rede cū h
de uerbo dei qui est deus apud de-
um. **S**ed audi aliā insinuacōē:
alio modo insinuandū xpm que
scriptura p̄dicat. ea que dixi dice-
ta sūt ante assumptam carnē. **N**ūc
autē audi qd illud modo p̄dicat
scriptura. **V**erbu iquit caro factū
est: et habitauit in nobis. **N**am
qui dixerat i principio erat uerbu
et uerbu erat apud deu et deus e-
rat uerbu. hoc erat i principio apud
deu oia per ipm facta sūt. et sine
ipso factū est nichil: frustra nob
dinutātē uerbi p̄dicaret. si uerbu
hūanitatē taceret. **D**e cū illud in
deā hic metū agit: ut purget et
illud cōtēplandū: infirmitati
mee ip̄e subuēit. suscipiendo de
natura hūana ip̄am naturā hu-
manā factus est hō. **V**erū cū uita
to carnis ad eū qui iacebat i uita
vulneratus ut parua fide nram
īcarnacōis sue sacramēto firma-
ret atq̄ nutruet faceretq̄ seruet

intellectū ad videndū qđ nūq̄ am-
 sit per id qđ suscepit. **N**ō enī cepit
 hō: esse nō destitit deus. **E**rgo hō
 est p̄dicatio dñi n̄i ihu xpi scđm
 qđ mediator est: scđm qđ caput ē
 ecclēsie. qđ deus hō est. et deus hō
 est. cū dicat iohes et uerbū caro
 factū est et habitabit ī nobis. **A**u-
 dite iā vtrūq̄ ī illo notissio caplo
 apli pauli. **Q**ui cū in forma dei ē
 ser̄ iquit nō rapinā arbitratus
 esse se equalē deo: hoc est ī p̄ncipi-
 o erat uerbū. et uerbū erat apud
 deū. et deus erat uerbū. **Q**uo dixit
 ap̄lus nō rapinā arbitratus est ē
 equalis deo: siue equalis deo. **S**i
 autē pater deus: ille nō deus quo
 equalis: **U**bi ergo ille ait deus ē
 uerbū. ibi iste nō rapinā arbitra-
 tus est esse equalis deo: et ubi ille
 uerbū caro factū est et habitauit
 ī nobis. ibi iste sed semetipm̄ exi-
 naniuit formā serui accipies. **A**t
 tendite per hoc ergo qđ homo f̄us
 est. per hoc qđ uerbū caro factū est.
 et habitauit ī nobis: per hoc sem̄-
 ipm̄ exinaniuit formā serui acci-
 piens. **Q**uid enī exinaniuit non
 ut amitteret diuitatē: sed ut idu-
 eret hūanitatē. **A**ppares hōibus
 qđ nō erat anteq̄ hō esset sic appa-
 rendo se exinaniuit. id est reseruas
 dignitatē maiestatis et offerens
 carnē idumētū hūanitatis. **D**e
 id ergo qđ semetipm̄ exinaniuit
 formā serui accipiens. formā dei
 nō accipiens: de forma dei cū di-
 xeret non dixit accepit. sed cū cēt
 ī forma dei constitutus nō rapinā
 arbitratus ē ēē equalis deo.
Ad formā autē serui ubi ventū ē
 formā inquit serui accipiens. **P**

hoc ergo mediator et caput ē ec-
 clēsie per quē redoliam̄ deo per
 sacramētū hūilitatis et passio-
 nis et resurrectōis et ascensiois
 et iudicij futuri: ut duo illa au-
 diātur cū semel locutus sit de-
 ū. ubi deo audiūt. ubi reddet vni-
 cuiq̄ scđm opera sua. **H**oc ergo
 tenentes nolite questioēs mura-
 ri hōim que serpunt sicut can-
 ter que admodū dixit apls. **S**i
 custodite aures v̄as et virgi-
 nitatē mētis v̄e tāq̄ desposi-
 ti ab amito sponsi vni viro vir-
 ginē castam exhibere xpo. **V**ir-
 ginitas ē n̄ra. ī mētē. **V**irginitas
 corpis: in pauas ecclēie. **V**irgi-
 nitas mētis ī oibus fidelibus
 esse debet. **H**anc ūginitatē vult
 serpens corrūpere: de quo idē
 ap̄lus ait. **D**esponsauit vos v-
 ni viro: uirginē castā exhibē-
 tē xpo. **E**t timeo ne sicut euama-
 tucia sua serpens decepit: sic
 et v̄ū sensus corrūpatur et ex-
 cidant a castitate que est ī xpo
 ihu. **V**ū inquit sensus: id ē v̄ie
 mentes. **N**am hoc magis p̄ius
 est. **S**ensus ē ītelligūtur huius
 corpis videndi audiendi odo-
 randi gustandi tangendi. **N**e-
 tes n̄ras timuit corrūpi apls
 ubi est fidei ūginitas. **N**ō p̄ge-
 āiā uirginitatē tuā serua: fecū-
 danda postea ī amplexū tui
 sponsi. **S**epite ergo ut scriptū ē
 aures v̄as spinis. **T**urbauit
 fr̄es infirmos ecclēsie questio
 arrianorū: sed ī dñi m̄ia supe-
 rauit catholica fides. **N**ō enī de-
 seruit ille ecclēsiā suā. **E**t si ad-
 tēpus turbauit eā: ob hoc tur-

bauit. ut semp supplicaret ei a q̄
i solida petra confirmaret: et ad
huc musitat serpens et nō tacet.
Querit pollutatōe quadā sc̄e
deicere de paradiso ecclie quē nō
pmittat redire ad illū paradisu
vnde p̄mus hō deiectus est. **Inte**
dite fr̄es. **Qd̄** gestū est i illo pa
radiso: hoc geritur i ecclia. **Nō**
vos seducat ab isto paradiso. **Suf**
ficiat q̄ huc lapsi sum⁹. uel exp̄
ti corrigamur. **Ip̄e** ē serpens qui sp̄
suggerit iquitatē impietate. **Ip̄e**
se aliq̄m promittit ip̄unitatem.
quē admodū et ibi pmittit dices
Nūquid morte moriemū. **Ip̄e**
talia suggerit ut modo male vi
uāt xp̄iani. **Nūquid** oēs iquit per
diturus est. **Nūquid** oēs dāpnatu
rus ē deus. qui se mutauerūt.
Ille dicit dampnabo. ignos
cam eis. **Quatenus** facta sua: im
to minas meas. **Ip̄e** est ergo qui
murmurat et qui musitat et di
cat. **Ete** ubi scriptū est pater ma
ior me est: et tu dicis equalē p̄i.
Accipio qd̄ dicis. **Sed** vtrūq̄ acci
pio: q̄ vtrūq̄ lego. **Quare** tu v
nū accipis? et vñ non vis. **Nā**
meū vtrūq̄ legisti. **Ete** p̄ maior
me est accipio. nō a te sed ab euā
gelio: et tu esse filiū equalē deo
p̄i accipe ab ap̄lo. **Coniūge** vtrū
q̄. vtrūq̄ cōcordet: q̄ qui locut⁹
est per ioh̄em i euāgelio. ip̄e locu
tus ē per paulū i eplā. **Nō** p̄t ip̄
se sc̄a discordare: sed tu cōcordi
am scripturarū nō vis itelligē:
cū amas ip̄e litigare. **Sed** cū in
euāgelio iquit probō p̄ maior
me est: et ego ex euāgelio probō
ego et pater vñ sum⁹. **Quomō**

utūq̄ verū est quō nos docet ap̄ls
ego et p̄ vñ sum⁹? **Qui** cū i for
ma dei esset nō rapinā arbitrat⁹
est esse equalis deo. **Audi** pater ma
ior me est: sed semetip̄m exina
nūit formā serui accipiens. **Et**
ego ostendo quare maior me.
tu ostende i quo equalis nō ē. **V**
trūq̄ enī legim⁹. **Minor** est p̄i
quātū filius hōis est. **Equalis**
p̄i iquantū filius dei est. q̄ deus
uerbū erat. **Mediator** est deus et
homo? deus equalis p̄i: hō mi
nor p̄i. **Est** ergo et equalis et mi
nor. **Equalis** in forma dei: minor
i forma serui. **Tu** ergo dic vnde et
equalis et minor. **Nūquid** alia par
te equalis? et alia parte minor?
Ete excepta susceptōe carnis of
fende mihi equalē et minorē.
Vnde demonstraturus es volo vi
dere. **Attendite** impietate stolidū
carnē sapere. quō scriptū est: sa
pere sc̄m carnē mors est. **Hic**
siste. **Sequestro** adhuc et nō du
loquor de icarnatiōe dñi. nōstrū
ihesu xp̄i vñ filii: sed tāq̄ nō
dū factū sit qd̄ iā factū est. **Attē**
do tecū i p̄ncipio erat uerbū et
uerbū erat apud deū. et deus ē
rat uerbū: hoc erat i p̄ncipio a
pud deū. **Attendo** tecū qui cū
i forma dei esset nō rapinā ar
bitratus est esse equalis deo. **H**
bi mihi ostende et maiorē et
minorē. **Quid** dicturus es diu
surus deū per qualitates. id est
per qualis affectiōes corporales
uel aiales i quibz aliud atq̄ ali
dem dicere possim⁹. **Naturaliter** q̄
et vos itelligatis deus uideret

Ergo ut dice teperā ante suscepta-
 onem carnis anteq̄ uerbū caro fi-
 cret et habitat et ī nobis: ostende
 minorē. ostende equalē. Nūquid
 aliud et aliud deus. ut ex alia pte
 sit minor illo filius: et ex alia p-
 te equalis illi. Veluti sic dicam?
 Corpa sunt quedā potes michi
 dicere: equalis est ī longitudie
 sed minor ē in robore. Plerūq̄
 duo corpa talia occurrūt. ut sta-
 tura longitudis equalia sint: ro-
 bore autē vnū sit min⁹ alterum
 maius. Ergo talia quasi corpa
 cogitaturū sum⁹ deū et filiū ei⁹.
 Cogitaturū sum⁹ deū et filiū ei⁹.
 Cogitaturū sum⁹ eū qui totus ī
 maria fuit: totus apud p̄em:
 totus ī carne. totus sup̄ āgelos.
 Auctat deus istas cogitatioēs
 a cordib⁹ xpianoz. Item forte ī
 ta cogitabis ut dicas. Et robore
 et longitudie equalēs: sed colore
 dispares sunt. Vbi color nisi ī cor-
 porib⁹: Ibi autē lux sapie. Oste-
 de michi colore iusticie. Si ista co-
 lore nō habet. tu illa de deo nō di-
 ceres: si pudoris colore habes. Quid
 ergo dicaturus es? P̄tate equalēs
 sunt. sed minor filius prudētia.
 Iustus est deus si minorū prudē-
 tie p̄tate dedit equalē. Si prudē-
 tia equalēs sunt. si minor est filius
 p̄tate: iudus est deus. qui equali
 prudentie p̄tatem dedit minore.
 In deo autē omē qd̄ dicit̄ idipmē:
 neq̄ enī ī deo aliud p̄tas. et aliud
 prudentia. et aliud fortitudo. et a-
 liud iusticia. aut aliud castitas.
 Quid qd̄ horū de deo dicit̄. neq̄ ali-
 ud et aliud itelligitur: et nichil
 digne dicit̄. q̄a hec aīarū sūt q̄s

illa lux perfundit quodā mō. et p
 suis qualitatib⁹ affiat: quomodo
 cū orit̄ lux ista uisibil⁹ si aufeat̄ vn⁹ ē
 corpibus oibus color. qui potius
 dicendus est nullus color: cū at
 illata illustraueit corpa q̄uis
 ipsa vnū modi sit. p̄ diuersis tñ
 corporū qualitatib⁹ diuerso cosi-
 nitore aspgit. Ergo aīarū sūt iste
 affectiones q̄ bene sūt affecte ab
 illa luce que nō affiat: et forma-
 te ab illa q̄ nō format. Tamē di-
 cam⁹ ista de deo frēs q̄ nō iuenim⁹
 melius qd̄ dicam⁹. Dico iustū deū:
 q̄a ī uerbis hūanis nichil meli⁹
 iuenio. Nā est ille ultra iusticiā
 dicit̄ ī scripturis. Iustus dñs et
 iusticias dilexit. Sed ibi dicitur
 et penitere deū: ibi dicit̄ et nefa-
 re deus. Cuius nō exhorreat. nefa-
 tit deus. penitet deū. Ideo tñ et
 ad ista uerba salubriter scriptura
 descendit q̄ tu exhorres. ne illa q̄
 magna putas digne dicta arbitre-
 ris. Atq̄ si q̄ras. quid ergo de deo
 digne dicatur. aliq̄s fortasse tibi
 respondeat et dicat. q̄a iustus est.
 Alius autē isto melius itelligēs eti-
 ā hoc uerbū dicat superari ab il-
 lius excellētia. et idigne de illo
 etiā hoc dici q̄uis cōgruenter
 sedm̄ hūanā capacitatē dicat.
 et ille cū de scripturis pbare volue-
 rit quia scriptū est. iustus dñs
 recte illi responderet̄ ī eis dē scrip-
 turis positū esse: q̄a penitet de-
 um. ut quō istud nō accipit sed
 consuetudinē loquēcū. sicut so-
 let. hoīes penitere. sic et illud
 qd̄ dicit̄ iustus supereminētie ip-
 sius nō cōpetere itelligat. q̄uis
 hec scriptura bene posuerit ubi

per qualiacūq; uerba gradatim
animus ad id quod dicitur non potest produ-
catur. **I**ustum quidem deum dicas
sed intellige aliquid ultra iustitiam
quod soles et de homine cogitare: sed scrip-
tura iustum dixerunt propterea et pe-
nitentem dixerunt et nescientem: quod
iam non vis dicere. **Q**uod ergo illa
quam exhorres intelligis propter in-
firmitatem dicta: sic et ista quam mag-
nitudine pro aliqua firmitate
validiore dicta sunt. **Q**ui autem
etiam ista transcendit. et de deo
quod homini conceditur digne cogi-
tare reperit: inueniet silentium
ineffabili cordis voce laudandum.
Ergo fratres quia hec est in domino
uirtus quod iustitia. quodquod de illo
dixeris hoc idem dicas: tamen tamen
nichil digne dicas: non potes
dicere equaliter esse patri filium per
iustitiam. et non esse equaliter per uirtutem.
aut equaliter per uirtutem et non
equaliter per scientiam: quia ex una
re aliqua equalis. ex omni re e-
qualis est: quia omnia que ibi di-
ctas idem sunt et idem valent.
Sufficit ergo quia dicere non po-
tes quomodo sit inaequalis filius patri:
nisi de deo diuersitates qual-
dam in substantia dei. **Q**uas tamen
dedeas foras emittit ueritas.
nec accedis ad illud sanctuari-
um dei ubi sincerissime uidetur. **C**um
autem non possis equaliter dicere
ex alia parte inaequaliter quia non
sunt in deo partes ut possis dicere
ex alia eum esse equaliter ex alia
minorem: quia non sunt in deo qua-
litates secundum deum non potes dicere
minorem nisi omnimodo equaliter.
Unde ergo potes dicere minorem?

nisi quia formam serui accepit: ita
quod fratres semper hec aduertite sunt
scripturis regulam quam accipite: sic
omnia uobis lux ipsa monstrabit: sic
ubi inuenieris secundum quod dictum est
equaliter filium patri. secundum diuinitatem
accipite. **S**ecundum uero formam serui
assumptam: minorem accipite. **S**ed
quod dictum est ego sum qui sum: et se-
cundum quod dictum est ego deus ab-
raham et deus ysaac et deus iacob:
sic tenebitis et quod in eius natura
est: et quod in eius misericordia. **A**rbiter
satis esse dictum de illo et iam modo
quod dominus noster ihesus christus saluator
noster caput et dicit mediator fratrum
que reconciliant deo: deus et homo
sinuatur in scripturis. **T**ertium
dicitur quomodo totus christus secundum eam
id est caput et corpus pro dicitur: et
enim caput et corpus unus christus. **N**on
quia sine corpore non est iteger. sed quia
et nobiscum iteger esse dignatus
est: qui et sine nobis semper est iteger.
Non solum in eo quod uerbum est unigeni-
tus filius equalis patri: sed et in
ipso homine quem suscepit. et tamen quomodo
simul deus et homo est. **U**erum
fratres quomodo corpus eius uos in capite
et nobiscum unus christus. **U**bi tamen
nihil hoc quia unus est christus caput
et corpus id est corpus cum capite
suo sponsa cum sponso suo. **Q**uasi
singulariter loquitur apertus ysaac.
Terte unus idemque loquitur: et ui-
dete quod ait. **V**elut sponso alligat
uit michi mitram et uelut sponsa
induit me ornamento. **V**t sponsa
et sponsa. **E**um dicit sponsam sed
caput: sponsam secundum corpus. **Q**ui
o uidetur et unus. **A**loquitur quo-
modo membra christi sumus? apertus

ducite. vos estis corpus xpi et
 membra. Membra xpi et corpus
 sumus omnes simul. non qui hoc loco
 sumus sed et per uniuersam ter-
 ram: nec qui tunc hoc tempore. Sed quod
 dicitur: Ex abel iusto usque in fine scilicet
 quod diu generant et generant homines:
 quisquis iustorum per hanc vitam tra-
 hitur facit. Quod non id est non in hoc
 loco sed in hac vita. quod quod post nas-
 centes futurum est. totum hoc unum
 corpus xpi: singuli autem membra xpi.
 Si ergo omnes corpus. singuli me-
 bra: est vniuersum et caput cuius hoc fit
 corpus. Et ipse est iquit caput
 corporis ecclesie primogenitus ipse p-
 patri tenens: et quia de illo aut est
 iam quod semper caput omnis principatus
 et potestatis sit ista ecclesia que nunc pe-
 regrina est illi celesti ecclesie ubi
 angelos tuos habemus? quia equa-
 les nos futuros post resurrectionem
 corporum imprudenter a nobis arro-
 gauerunt? nisi veritas promississet di-
 tens. Erunt equales dei angelis. Et
 fit vna ecclesia ciuitas regis mag-
 ni. Sic ergo aliquando in scripturis in-
 nuatur xpus. ut intelligas media-
 torem. tunc uerbum caro factum est ut ha-
 bitaret in nobis: tunc ille unigenitus
 per quem facta sunt omnia non rapina
 arbitratus est esse equalis deo?
 sed semetipsum exinanuit formam
 serui accipiens factus obediens
 usque ad mortem: mortem autem crucis.
 Sic autem aliquando ut intelligas caput
 et corpus exponere apostolo apostolice
 quod dictum est de uiro et uxore in ge-
 nesi. Erunt iquit duo in carne vna.
 Videte ipsum exponente: ut non con-
 uenturis nobis aliud ausi dicere vi-
 deam. Erunt iquit duo in carne

vna. Et addidit. Sacramentum hoc
 magnum est. Et ne adhuc putaret
 quisquam in uiro esse et uxore secundum
 naturale utriusque sexus copula-
 tionem corporalem mixturam. ergo
 autem dico iquit in xpm et ecclesiam.
 Secundum hoc ergo quod in xpo et ecclesia
 accipitur quod dictum est. erunt du-
 o in carne vna: non iam duo. sed vna
 caro. et quomodo sponsus et sponsa.
 sic caput et corpus: siue dicam
 sponsus et sponsa unum intelligi-
 te. Ideoque idem apostolus tunc esset ad-
 huc saulus audiuit? saule saule
 quid me persequis? Omne corpus
 capiti adiungitur: et tunc xpi p-
 dicator patretur ab alijs. que perse-
 cutor ipse fecerat: ut suppleam in-
 quit que defuerunt pressuram xpi
 in carne mea? ad pressuras xpi
 ostendens pertinere quod patiebatur.
 quod non potest intelligi secundum caput
 quod iam in celo nichil tale patitur:
 sed secundum corpus id est ecclesiam.
 Quod corpus cum suo capite unum
 xpus est. Exhibeat ergo vos dig-
 num corpus tali capite: dignam
 sponsam tali sponso. Non potest
 habere caput illud nisi condignum
 corpus: nec ille vir tantus nisi
 condigna ducat uxorem. Ut exhi-
 beret sibi iquit gloriosam ecclesi-
 am: non habentem maculam aut
 rugam aut aliquid huiusmodi.
 Hec est sponsa xpi non habens
 maculam aut rugam. Non vis habe-
 maculam. fac quod scriptum est. Laua-
 mini mundi estote: auferite nequ-
 tias de cordibus uestris. Non vis ha-
 bere rugam: extendere in cruce.
 Non est tamen opus est ut laueris:
 sed et iam ut extendaris. ut sis si-

ne macula et ruga. Per laua-
chrū ei auferuntur peccata: per exte-
sione sit desiderium futurum sili. **De**
qd̄ xp̄us crucifixus est. Audi ipm
paulū lotū. Non iquit ex opib⁹
iusticie que fecim⁹ nos: sed scdm
suā m̄iam saluos nos fecit pla-
uachrū regeneratois. Audi eū
dem extensū. Ea iquit q̄ retro
sūt oblitus. i ea que ante sunt
extensus: scdm itentionē seq̄r
ad palmā sup̄ne vocatois dei
xp̄o ih̄u dño n̄ro: cui est oīs ho-
nor i sc̄la sc̄lorū Amen. **Explicat**
nonus sermo: incipit decim⁹ eius
dem de oratione dñica. De lpe 126.

Doniam dño gubernā-
te iā estis i via igna
cōstituti. et p̄pe ē dies
quo ad celestis regis
deluti cōsistoriū uei-
atis: moneo vos km̄ ut precem
legitimā p̄ et deo offerendā an-
discatis. Nā q̄ fastidiosa mens
hōim et ignara celestū nec sci-
re nec iuenire poterat. q̄admo-
dū deū digne deprecaret. ip̄e Ver⁹
dñs et magister ostendit et do-
cuit per se quidē sanctos ap̄los
per illos autē nos quō debeam⁹
orare. Sic iquit orabitis. Pater
n̄r qui es i celis: sanctificet no-
men tuū. Aduēiat regnū tuū:
fiat uolūtas tua. sicut i celo et
i terra. **O** vere celestis orō: que
tota est oratio. Nā singula ver-
ba si pro ut sunt lati⁹ tractare
uoluerim⁹: dies anteq̄ sermo
deficiet. Att̄n breuiter pauca
dicam⁹ pater n̄r qui es i celis.
Sic incipiendo bonitātē dei et gra-
tiā p̄testamur. Nā qm̄ nos ter-

restres et miseri i betalles et iuti-
les serui. auderem⁹ vultū leuā-
tes ad celū dicē. pater n̄r: nisi
ipse per suū in nobis ungeret
hanc fiducia prestasset. sicut
scriptū est quotq̄ reuoluerit
dedit eis p̄tatem filios dei fieri
h̄ms qui credūt i noīe eius: **Ac**
cepta ergo p̄tate p̄m̄ uocam⁹
deū. q̄a per fidem sp̄m̄ adopsio-
is atq̄m⁹ ut nos factos dei fili-
os gratulemur. **Deinde** dicim⁹
sed sanctificetur nomen tuū hoc
actio gr̄arū est ueluti si dicat
factū sit et benedictū nomen tu-
um. **Debet** ei gr̄as agere qui gra-
tiā meruerit. Aduēiat regnū
tuū. **Nō** utiq̄ ut incipiat ille reg-
nare tuū regnū. regnū est oīs
sc̄lorū: sed hoc optam⁹ ut sine
n̄ris faciat malis. et uicinis de
celo nos assumat i regnū. **Hoc**
ditto amonem⁹ ubi uita n̄ra et
stannā et regnū sperare debem⁹
mus. **Siliter** dicim⁹: fiat uolū-
tas tua sicut i celo et i terra. **Quis**
enī optat deo quomin⁹ fiat vo-
lūtas eius ubiq̄. **Sed** hoc oram⁹
ut sicut i celo fit uolūtas dei ubi
nullus offendit. ita uirtutē n̄ris
animis tribuat. ut eius uolūtatē
nos qui sum⁹ i terra face et imple-
re possim⁹. **Vel** certe cū dicim⁹
at uolūtas tua docemur ad dei
sp̄ nō ad n̄rā respice uolūtatē:
quia i n̄rā uolūtatē aliquoties
cōtraria sunt. **In** dñi autē uolū-
tate uita est semp et bonitas. **Co**
sequēter iā post celestia eadē
terrestria postulam⁹. sed tm̄ n̄
cessaria. **Nam** dicim⁹: panē n̄r
trū cotidianū da nobis hodie. **O**

sapientia uera et diuina prudentia que
 docuit et panem solum petere et hodi-
 e notare. Hoc enim dicto et auditis
 in auaritia tollit. et humane vite in-
 sinuat incertum. secundum illud nolite
 solliciti esse in crastinum. Vere ei inco-
 ueniens esset eum in multos annos et te-
 pora. uel certe in alium diem necessariam
 postulare. cui forte sub nocte esset
 vita finienda. Sic ei et ille auariss-
 simus diues qui restructis horre-
 is et repletis dixerat ad animas suas.
 habes multa bona in annos pluri-
 mos epulare. audiuit a domino
 Stulte hac nocte repetent animam
 tuam. que parasti tui erunt. Co-
 petere ergo oramus panem nostrum
 tu diuini hodie dari nobis. quia
 crastinum dies quodquid pariat igno-
 ramus. Dicamus deinde. Dimitte
 nobis debita nostra. Debita fratres
 patra intelliguntur. Nam debitum contra-
 hitur quotienscumque delinquit. Quod de-
 bitum quibus in gehenna solui necesse est.
 Et quia humane fragilitati non deest
 cotidie unde delinquat. ideo peti-
 mus ut debita nobis dum sumus in
 corpore dimittantur. ne usque ad no-
 uissimum quadrante desudemus. En-
 aute adiuuget. Dimitte nobis de-
 bita nostra. sicut et nos dimittimus
 debitoribus nostris. Vides kinem quatuor
 nos cotidie diuini sermo prostru-
 gat. Dimitte ergo ut dimittatur
 tibi. Habes aliquem debitorem qui
 te peccauit. qui forte iniuriam fe-
 cit. Dimitte illi rogati. indulge
 poscenti. parte penitenti. ne dum de-
 negas pietate fratri. tibi daudas
 indulgentiam patris. Jam uero utillissi-
 mo sine oratio sacra complet. ora-
 do contra temptatione et malum. Di-

am enim. **A**c iducas nos in tempta-
 tione. sed libera nos a malo am-
 Induat deus in temptatione homines.
 cum temptari permittit. ut probet non
 perimat. Temptat autem non qua-
 si mecum nescius humanarum. sed
 ut suos fideles faciat in secundo ma-
 nifestos. sicut scriptum est. Vasa
 figuli probat fornax. homines autem
 iustos temptatione tribulationis. Sic
 abraham temptauit in filio. et ho-
 norauit. Sic iob dando in tempta-
 tiones varias. probauit. Sic sanctos
 apostolos. sic beatissimos martyres pro
 igne quoque et gladios coronauit.
 Ex quo apparet a deo temptationes
 huiusmodi puenire. et dyabolum
 nichil sine dei permissione valere.
 Ergo deus solus adorandus est. qui
 potest educere de temptatione. Edu-
 cit uero. cum liberat a malo. A ma-
 lo autem liberat. quoniam super id quod possi-
 mus. non nos permittit temptari.
 Habetis fratres ostensum. et quem
 debeatis orare. et cui gratias agere.
 et cuius cupere regnum uel expecta-
 re uoluntate. Deinde contra tempta-
 tiones et malum tuum sit auxi-
 lium prestolandum. Este in paucis
 omnia et in breuitate completa. Quia
 ergo non difficile discat. primo fa-
 cile retinet. omnes hortor tam
 uiros quam feminas discite retinere. Et
 ut cum fueritis gratiam domini quam cu-
 pitis consecuti. inter omnes sanctos habeat
 precem ore consona. proferre possitis.
 et corde mundo diligere. ut christus se-
 dens ad dexteram patris. in ore uostro su-
 a uerba uideat. et in corde uostro su-
 a precepta. et hic uos custodiat.
 et in futuro dignos efficiat. In
 gloria in secula seculorum amen.

Finis decimi sermo. incipit undecimus de eodem et de dilatione inimicorum.
 Nefus filius naue i heremo pug-
 nabat? et moyses orabat: nec a-
 bo orabat. Merito qui pugnant
 non deficiunt: quia ille orando
 vincebat. Ita et ego loqui quidem
 video: sed alijs orantibus loquor:
 ut precibus eorum contingat michi
 quod dominus ait. **Aperi os tuum: et ego
 adimplebo illud.** Si ille ab uno tantum
 orante iuuabatur? quanto magis e-
 go pro quo non unus sed multi ro-
 gant deum meum. **Loquedo non time-
 bit cor meum: quia laude domini loquetur
 os meum.** Dominus noster ihesus christus fides
 iubet nobis aliquid et promittit ali-
 quid. **Quod iubet hic est: quod promittit
 alibi est.** Quod iubet finitur: quia
 temporale est: quod promittit non termina-
 tur quia eternum est. **Quod iubet opus
 est: quod promittit merces est.** Hic ad-
 uertat scitatis vestra: quanta est invidia dei
 erga nos. ut labore posuerit hic cum
 fine: mercedem in celo sine fine. **Et
 ideo debemus hic prius laborare:
 et postea in celo mercedem sumere:**
 quod hic mercedem accipere velle et post-
 tra laborare. **De quibus dominus enim dicit.**
**Amen dico vobis: receperunt mer-
 cedem suam.** Sed forte auuidus es
 ad mercedem: et piger ad laborem.
**Qua fronte postulas quod promissit
 deus? si non facis quod iussit deus?**
**Prius audi monitiones: et sic exi-
 ge promissiones.** Prius audi iube-
 tem: et tunc exige pollutam. **Iubet
 enim nobis et dicit.** Diligite inimi-
 cos vestros? benefacite eis qui vos
 oderunt: et orate pro persecutoribus
 et calumpniatoribus vestris. **Audi opus?
 expecta mercedem.** **Ut sitis iquit**

filii patris vestri qui in celis est: qui so-
 lem suum oriri facit super bonos et ius-
 tos. **Attende ipsum dominum qui horum
 fit: quod fecerit.** **Nonne post tanta quod
 eum commiserunt ipsum iudei qui retri-
 buerunt ei mala pro bonis per-
 dens in cruce ait? pater ignosce
 illis: quia nesciunt quod faciunt?** **Oratur
 in homine qui exaudiuit tuam precem.** **Et
 modo orat pro nobis? orat in nobis
 et oratur a nobis.** **Ut sacerdos non
 orat pro nobis? ut caput non
 orat in nobis: ut deus noster oratur
 a nobis.** **Quoniam ergo in cruce pedes
 orabat. iudebat et prouidebat
 omnes inimicos? sed multos ex il-
 lis futuros amicos prouidebat
 et ideo veniam omnibus postulabat.**
illi seuebant: et ille orabat.
**illi dicebant pilato crucifige.
 ille clamabat pater ignosce.**
**aspersis clavis pendebat: sed le-
 nitate non amittebat.** **Illis iam
 petebat ueniam: a quibus accipi-
 ebat iniuriam.** **illi seuebant: illi
 circumstantabant illi insultando
 caput agitabant quod sanum non habebat:
 quia caput quod est christus non habebat:
 et quasi in uno summo meo
 dico in medio constituto frenetis et
 circumquaque seuebant.** **Pendebat et
 sanabat.** **Pater iquit ignosce
 illis.** **Magna pietas: pendebat
 et tamen petebat? et non defici-
 debat: quia de sanguine suo me-
 ditamentum frenetatis faciebat.**
**Denique fratres post resurrexerunt
 omnem sanauit: quos pendes in
 sanissimos tolerauit? et san-
 guinem per quem salui facti sumus
 accedentes: fuderunt persecutores.**

te quare uenit xpus nō perdere
 qd̄ tuenerat. sed q̄rere et saluāc
 tes iūnicos. ut diligendo seuen
 tes iūnicos: faceret credētes a
 mitos. Sed ne multū esse graue
 dicas imitari dnm̄ dcū tuū qui
 ppter te passus est: relinques ti
 bi exemplū ut sequaris uestigi
 a eius. attende stephanū cōser
 uum tuū. Homo erat sicut tu:
 de massa p̄tā creatus sicut et
 tu. eo precio redēptus quo et tu.
 Diaconus erat. euāgelia lege
 bat. qui legis et audis et tu. In
 uenit ibi scriptū. diligite iūni
 cos v̄ros. Didicit legendo: per
 fecit iplendo. Qui cum a iudeis
 saxoruū grandine cederet: nō so
 lū nō cōminabat: sed i super la
 pidatoribz; ueniā p̄cabat: Do
 nēne statuas illis hoc delictū.
 Illi lapidabāt: et ille orabat. Illi
 cū furore p̄sequebātur: ille i per
 secutoe ipsa. uestigia dñi seque
 bāt. Illi malitia cecabāt: ille
 aperto celo viso dei filio. sapiēt
 a illustrabat. Illi lapides mitte
 bāt: ille orationes p̄mittebat.
 tāq̄ dicens. Dñe si istos modo
 occideris iūnicos: quos postea
 facies amicos. Deniqz; fr̄es ut
 noueritis quātū ualuerit oro
 sancti martiris stephani: retur
 tue nobiscū ad illū adolestētē
 nōie saulū. Qui cū scūs stepha
 nus lapidaret: oīm uestimēta
 sequebat. et tāq̄ manibz; oīm
 lapidabat. et postea sicut nos
 tis accepit eplās a p̄ncipibz;
 facti xpianos viros ac muliēs.

vinctos adducet i iherusalem
 torquendos et puniendos. Hic
 tū uerū i viā suam. subito curū
 fulsit eū de lux celo: et cecidit i
 terrā. et audiuit vocē dicentē
 sibi saule saule: quid me p̄seq
 ris. Et ille. Tu quis es dñe. Et
 dñs ad illū. Ego sum ih̄sus na
 zarenus quē tu p̄seqris. Durū
 est tibi contra stimulū calat
 re: q̄a nō stimulū sed pedes qui
 bus calcitras vulnerabis. Qd̄
 michi et tibi: q̄re me p̄sequeris.
 Quare te exgis cōtra me malo
 tuo. Contra tanta mala que
 cōmittis i me. olim quidē debu
 i perdere te: sed stephanus ser
 uus meus orauit pro te. Elus
 est p̄secutor: erectus ē p̄dicator.
 Dicam planū. dicā ap̄tus. E
 lusus est filius p̄ditionis: erect
 tus est vas electiois. Elusus ē
 saulus: erectus est paulus. Nā
 si martyr stephanus nō sic orassz;
 ecclesia paulū nō haberet. Sed
 ideo de terra erectus est paulus:
 q̄a i terra iclinatus. exaudit
 est stephanus. Ecce q̄re dñs di
 cit diligit iūnicos v̄ros: quia
 diligendo iūnicū. facis amicū.
 Sed cōtra tanta hec. talia hec.
 tu quis es qui nō diligis. Figis
 genu. collidis frontē in terrā
 et dicis. O si moriat iūnicus
 meus. Deus si quid te p̄merui
 occide iūnicū meū. Et utiqz; tu
 qui oras ut homo moriatur
 malus: oras cōtra malū. et fr̄
 estis duo mali. Ille male agen
 do: tu male orando. Incipies
 et dicēs. Deus occide malū Res
 pondet tibi. Quē uestiū. Ad

uertat sanctitas v̄ra Iudex hō
per seipm̄ reū nō occidit: sed u
bet et spūlator occidit. Iudex
dicit occide: et tortor occidit. et
tu qm̄ dicit occide iūiciū meū.
te facis iudicē et deū quis eē tor
torē. Respondet tibi et deus. Non
ero prorsus nō ero p̄ccōris tortor
sed liberator: quia nolo mortē
p̄ccōris sed ut cōuertat et uiuat
Nā si uolūtate tuā haberem te
prius occiderē: anteq̄ iūitatus
uenires. Nō me blasphemasti:
Nō me ī tuis malis operibus
irritasti. Nō nomē meū de ter
ra delere uoluisti. Nō me ī pre
ceptis uel ī seruis meis cōtemp
sisti. Si tūc te occidisset iūici
cū: quē modo facerē amicum. **Q**
ergo male orando doces me qd̄
non feci ī te: Immo ergo dicit
tibi deus. doceam te: ut imite
ris me. In cruce pendens dixi:
pater ignosce illis q̄a nesciunt
quid faciunt. Docui hoc milites
meos: et docui martires. **P**
esto et tu martir meus. Aliter
iūcte nullomō pugnabis: nisi
pro tuis iūiciis. **C**onuersi ad do
minū deū nostrū. **Explicit vn
decim⁹ sermo incipit duodecim⁹.
habitus ad mensam sancti cy
priani: de uerbis psalmi. eru
dimū qui iudicatis terram.**

Erudimū omēs qui
iudicatis terram.
Terrā iudicare est
corpus domare. **A**
diam⁹ aplm̄ iudicā
tem terram. Nō sic pugno iqt̄
tāq̄ aerem redens: sed castigo
corpus meū et ī seruitutē redi

go: ne forte alijs p̄dicans. ip̄e rep
bus efficiat. **A**udi ergo iudicāte
terrā: et iudica terrā ne sistia.
Si enī terrā iudicaueris celū o
ris: et ī te factā dñi gloriā enar
rabis. **C**eli eī enarrāt gloriā dñi
Si autē terrā nō iudicaueris. ad
ra eris: si autē terra fueris. ad
eū ptinebis cui dictū est: terrā
manducabis. **A**udiāt ergo iudi
ces terre. **C**orpus castigent:
libidines fient: ament sapi
entia. vincat cōcupiscentia: eruat
hoc faciāt erudiatur. **H**ec ē autē
sūma eruditōis: seruite dño in
timore: et exultate ei tū tremo
re. **E**xulta ei nō tibi: ei a quocō
qd̄ es: et qd̄ hō es et qd̄ iustus es.
iustus es. **S**i autē putaueris ab illo
quidē homo es. a te autē iustus
nō seruis dño ī timore. nec exultas
ei in tremore. sed tibi ī presump
tione. **E**t qd̄ tibi fiet nisi qd̄ sequatur tibi
qm̄ irascatur dñs et pereatis tibi
de uia iusta? **N**ō enī ait neq̄
tāt dñs et nō itretis ī uia iusta
sed pereatis de uia iusta. **I**am enī
videris tibi iustus nō rapido ad
nū. nec adulterando. nō horando
ēdo nō flm̄ testio. **A**d iustitiam
trē et matrē honorando. **V**ni
deū colendo. ydolis et demoni
is nō seruiendo. **D**e hac uia pe
ribis: si tibi ista p̄sumpseris. si
tibi ista a te ip̄so cē putaueris.
In fideles eī non itrant ī uiam
iustam. **S**upbi pereūt oēs de uia
Quid eī ait: **E**rudimū qui iudi
catis terrā. **E**t ne fortes uires et
potencia qua iudicatis terrā
uobis tribuatis. et a uobis ip̄is
cā uobis eē credatis: nolite sic

Seruite dño i timore: exultate i
 nō vobis i p̄suptōe. sed ei i tremo-
 re. Neqñ uascat dñs: et perea-
 tis de via iusta: cū exarscrit ato-
 ua eius. Quid ergo faciendū ē.
 ne peream⁹ de via iusta: Beati-
 oēs qui confidūt i eo: miseri qui
 cōfidunt in se. **Maledictus ei oīs hō**
 qui spem suā ponit i hōie. Ergo
 nec i te: quia et tu homo es. Si
 enī spem tuā posueris i alio hō-
 mine iordinare hūilis eris. Si
 aut spem tuā posueris i te: p̄ci-
 lose superbis. Quid autē iter est:
 Ditrūq; p̄ciosū: nichil horū digne
 dū. Inordinate hūilis non non
 leuatur: p̄ciulose sup̄b; p̄cipita-
 tur. Deniq; ut nouerit sanctitas
 viā p̄ter istū sensū redarguen-
 dū et cōsumendū qđ in se quisq;
 confidit dicta esse esse ista uer-
 ba. Seruite dño i timore: et exul-
 tate ei cū tremore: aplm̄ audite
 hec ipsa uerba dicente. et sente-
 tiam eū dicta sunt explanāte.
Ecce apli uerba sūt. Cū timore
et tremore vram iporū salutē
opamini. Quare ergo cū timore
et tremore meā salutē operor?
cū sit i p̄tate mea opari salutē
meā? Vis audire quare cū timo-
re et tremore? Deus est enī qui
opatur i uobis. Ideo cū timore
et tremore. Quia qđ ipetrat hu-
milis: amittit sup̄bus. Si ergo
deus est qui opatur i nobis? qđ
re dictū est vram iporū salutē
opamini? Quia sic deus i nobis
opatur: ut et nos opemur. Adiu-
tor meus esto. Designat se eē ope-
ratore: qui iuocat adiutorem.
Sed uolūtas iquit bona: mea ē.

Iuocor tua: sed ip̄a a quo data ex-
citata. Noli me ip̄m aplm̄ i terro-
ga. Deus enī est iquit qui opat⁹
in nobis et uelle et operari pro bo-
na uolūate. Quid est ergo qđ tibi
arrogabas? Quid ē qđ superbus
ibas et peribas? Redi ad cor tuū.
iueni te malū: et ut sis bonus.
iuota bonū. Nō enī in te placet
deo: nisi qđ habes ex deo. Quod
autē habes ex te: displicet deo.
Si bona tua cogites? qđ habes
qđ nō accepisti? Si autē accepis-
ti? qđ gloriaris qđ nō accepisti?
Solus est ille. qui non nouit nisi
dare. Nō habet datore: qđ nō ha-
buit meliore. Quo tu si inferior
es ymo quia inferior es. gratula-
re quia ad eius ymaginē factus
es: ut i illo iueniaris. qui in te
peristi. Nō enī potuisti i te nisi
perdere te. nec fas iuenire te: n̄
ille qui fecit te q̄rat te. Alloqm̄
tamē et eos: qui scdm̄ istā visi-
bilem et populare itelligētiā.
iudicat terrā. Iudicat enī reges
duces. p̄ncipes. iudices: vnus
quisq; pro mune qđ accepit in
terra. iudicat terrā. Quid est
autem quod dicitur iudicat ter-
ram? nisi iudicat hōies qui st̄
in terra? Nā si terrā p̄ue nō
accipias nisi quā calcas? ag-
colis ergo dictum est qui iudi-
catis terram? Porro autē si re-
ges iudicant terrā. et qui sub
regibus p̄tatem accipiūt. a re-
gibus erudiūtur et ipsi: quia
terra iudicat terrā. et timere
debet eū qui est i celo. terra iu-
dicans terrā. Parē quippe suū
iudicat homo hōiez. mortalis

mortale. p̄ccōr p̄ccōrē. Si enim
procedat in mediū dñica illa se-
tencia. qui sine p̄ccō est prior: i
illā lapidē mittat. nōne om̄is
iudicans terrā terre motū pa-
titur? **E**uāgelicū caplm recola-
mus. **P**harisei tēptantes dñm
adduxerūt ante eū mulierem
i adulterio deprehensa: de quo
p̄ccō pena fuerat lege definita
lege salicet data. per moysen fa-
mullū dei. **H**ac ergo cōplexione
dolosa et fraudulenta ad dñm
accerfuerūt pharisei. ut si iube-
ret lapidari mulierē diffama-
tā: perderet mansuetudinem.
Si autē qd lex iusserat. phibēt:
peccasse teneret in lege. **S**icut
autē interrogātes de tributo ce-
sari reddendo. ore suo cepit. vi-
tissimū interrogās cū **X**esset per-
latus nūmus. cui⁹ haberet yma-
ginē et sup scriptiōnē: respōde-
tes enī ipsi qui interrogauerūt
i nūmo ymaginē cesaris: respō-
dit eis scdm os ipsorū reddite q̄
sunt cesaris cesari et deo q̄ dei sūt.
ut amoneret sic reddendā dño
i hoīe ymaginē dei. quēadmo-
dū i nūmo ymago sua reddit: cōfai-
ta et i ista adultera interrogā-
nes interrogauit. et ideo iudices
iudicauit. **N**ō phibeo iquit la-
pidari quā lapidari lex iussit:
sed q̄ro a quibz. **N**ō enī resisto:
sed regis mīstrū req̄ro. **D**eniqz
audite. **L**apidare vultis scdm
legem? **Q**ui sine p̄ccō est: p̄or
i eā lapidē mittat. **Q**ñ autem
hec audiūt: digito scribebat i
terra. ut erudiret terrā. **Q**uādo
autē hec dixit phariseis. leua-

uit oculos suos et insperxit terrā:
et fecit eā tremē. **P**roinde cū hoc
dixisset: iterū cepit scribē i terra.
At illi cōpuncti et tremefacti: v-
nus post alterū discesserūt. **O**b-
terremotū ibi sic terra mota est:
ut et mutaret locū. **I**llis ergo dis-
cedentibz. remansit peccatrix et
saluator: remansit egrotā ceme-
dicus: remansit misera et mīa.
Et aspiciēs mulierē dixit. **N**eo-
te condēpnauit. **E**t illa. **N**emo
dñe. **S**ed tñ adhuc sollicita erat.
Pccōres enī dāpnare nō ausi
sūt. nō ausi lapidare peccatri-
cē: qui seipfos ituentes siles i-
uenerūt. **S**ed adhuc mulier e-
rat i magno periculo: q̄a ille
ei iudex remanserat: qui erat
sine peccato. **N**emo iquit te dēp-
nauit. **A**t illa. **N**emo dñe. **S**ed
nec nūc secura sum. **C**ui solli-
tudini tacite dñs voce respon-
dit. **N**ec ego te cōdēpnabo. **I**llis
a vindictā repressit consciētia:
ne ad subueniendū iclinat mi-
sericordia. **H**ec attendite et eru-
dini oēs qui iudicatis terrā:
om̄es saluz q̄a etiā itelligēdū
sic est de quibz aplūs dicit. **O**is
aīa p̄ccātibz sublimioribz sūdō-
ta sit. **N**ō enī p̄ccās nisi a deo. **Q**ñ
autē sunt. a deo ordinata sunt:
qui resistit p̄ccāti. dei ordinatō-
ni resistat. **P**riāpes ei nō sunt
timori boni opis: sed mali. **D**eū
nō timē p̄ccātem. **B**onū fac et
ab illa. tñ ex illa. **A**ut enī iusta
agis. et iusta p̄ccās laudabit te.
aut iuste agente et si iā p̄ccās i-
iusta dāpnat te. deus iustus co-

nonabit te. **A**c per hoc tu iustitiam
 rene. tu bene viue: et si dāpnat si-
 ue absoluat habebis laudē ex il-
 la. **B**eatus ille: cui hic sanguis
 effusus est. **N**ōne ex illa p̄tate an-
 quā et iustus est iudicari laudē
 iuenit: **C**onfessionē promisit. in
 fide p̄mansit. mortē nō timuit:
 sanguinē fudit. **D**yaabolū viat.
De ergo nō sitis ūque p̄tatis qui-
 tūq; vltis habē p̄tate. erudimū
 ne puer se iudicetis: et ante aīa
 peccatis. q̄ quēq; ī carne p̄datis.
Judex esse vis: potes mitis ul' pe-
 cunia. **N**ondū reprehendo. fortas-
 se enī prodesse cupis rebus huma-
 nis. et emis ut. p̄lis? ut seruias ius-
 ticiē: nō parvas pecunie. **P**rius
 iudex te: esto iudex ī te. **P**rius iu-
 dica de te. ut de penetrati cōfacē.
 securus p̄cedas ad alterā. **I**n temp-
 sum redi: te attende. te diserte: te
 audi. **I**bi te volo probare ītegrū
 iudicem: si nō q̄ris p̄tate. p̄cedē
 vis cū p̄tate ut alter tibi dicat de
 altero qd tu nescis. **P**rius intus
 iudica. **N**ihil. de te tibi dicit cō-
 sciencia tua. **S**i nolis negare u-
 tas dixit. **N**olo audire qd dicit:
 tu iudica qd audisti. **D**ixit tibi
 de te. qd feceris. quid accepis. qd
 peccaueris: si recte vellē scire quā
 sententiā ptulisti. si bene audisti
 si ī audiendo iustus fuisti si tue
 mētis tribunal ascendisti. si te
 ipm̄ ante teipm̄ ī eculeo cordis
 suspendisti. si graues tortores
 adhibuisti. si timores bñ audisti.
 si sic audisti et p̄culdubio p̄tēdo
 p̄tā punisti. **E**tte et discussis-
 ti et audisti et punisti et tamen
 tibi peccasti. sic audi et p̄ximū:

si erudiaris sicut admonuit psal-
 mus. **E**rudimū qui iudicatis ter-
 rā. **S**ic audi p̄ximū tuū: quō au-
 dis et te. **P**eccata p̄sequis: non
 peccantē. **E**t si forte q̄sq; diuus
 est ad corrigenda p̄tā auersus
 a timore dei. hoc ipm̄ ī eo perse-
 q̄ris. hoc ipm̄ corrigere conabe-
 ris. hoc p̄dere et tollere labora-
 bis ut seruet hō: p̄tō dāpnato.
Duo enī noīa sunt: hō et p̄tō.
Hōiem deus feat: p̄tōre scipe
 hō feat. **D**erreat qd feat homo:
 liberet qd feat deus. **N**oli ergo
 usq; ad mortē: ne cū p̄sequeris
 p̄tā. perdas hōiem. **N**oli usq;
 ad mortē ut sit quē peniteat:
 hō nō necetur ut sit qui emen-
 detur. **H**āc ī corde retinēs homo
 ī hōies dilectionē: estq; iudex
 terre. et ama nō terrē sed dili-
 gere. **S**i sup̄bus superbi ī p̄tā:
 nō ī hōiem. **I**n illud seui quod
 tibi displicet et ī te nō in eum
 qui factus est ut tu: de vna of-
 fiana existis. vñū artificē ha-
 buistis. vnus limus est nostrā
 materies. **Q**uid perdis nō a-
 mādō quē iudicas? **I**usticiā per-
 dis nō amādō quē iudicas. **A**d-
 hibeātur pene: nō recuso. non
 īterdico: **S**i aīo amātis. aīo
 diligētis. aīo corrigētis. **N**ō cū
 filium nō erudis et prius agis
 ut si fieri p̄t pudore et liberali-
 tate erudiat et erubescat p̄ez
 offendē t̄j seuerū iudicē time-
 at: gaudes ad talē filiū. **S**i for-
 te fuerit ista cōtēpnes et adhibe-
 bis et uerbera. **I**ncautis penam
 īgeris dolore: sed q̄ris salutē.
Multa amore et multa timore

correcti sunt: sed per tremorem
timoris ad amorē puenerūt.
Erudimū qui iudicatis terrā:
diligite et iudicate. Nō enī sic
q̄ritur inocētia: ut neget̄ disa-
plina. Disaplinā qui abiat:
infelix est. Bene p̄t̄ addi ad istam
sententiā. Sicut disapli-
nā qui abiat infelix est: sic dis-
aplinā qui negat crudelis est.
Ausus sum aliquid dicere frater
mei. qd̄ vobis aliq̄n plenius ex-
ponere ip̄ius rei obscuritate cō-
pellor. Repeto qd̄ dixi disaplinā
qui abiat infelix est. Hoc mani-
festū ē. disaplinā qui non dat
crudelis est: teneo p̄sus teneo
et ostendo feriendo piū. parte-
do crudelē. Exemplū ante o-
culos pono: ubi t̄uenio ferendo
piū. Nō eo ad aliū: ad p̄met
filū eo. Pater q̄n ferit amat:
et nō vult puer cedi. Contemp-
nit volūtātē: cōsultat ad utilita-
tem. Quare? Quia pater est.
quia hereditatē parat: qui-
a successore nutrit. Et fer-
endo pius est pater: ferendo
misericors est. Da michi ho-
minē partendo crudelē. Nō
recedo a p̄sonis: eos ipsos an-
oculos pono. Sed si puer ip̄er-
tus et cōdisaplinatus sic viuat
ut pereat et pater dissimulet
et pater parcat. pater filium
perditū disipline asperitate
offendere timeat: nōne p̄ten-
do crudelis est? Erudimū ergo
q̄n iudicatis terrā. et bene
iudicando nō a terra p̄miū:
sed ab illo spectate qui fecit ce-
lū et terram. *finit duodecim*

*sermo incipit tertius decimus. dicitur
domino de uersu psalmi noni.
tibi derelictus est pauper. pupi-
lo tu eris adiutor.* De rep. 110

Antauim⁹ dñō et
dixim⁹. Tibi derelictus
est pauper: pupillo
tu eris adiutor. Et
tam⁹ pauperē: que-
ramus pupillū. Nec mirū sit
qd̄ amoneo: ut q̄ram⁹ et fer-
am⁹. sic habūdare certum⁹. quos
mus. Nōne pauperibz plena oīa:
Nōne pupillis plena sūt oīa:
Et t̄n̄ iter oīa quero pupillū.
Ac prius ostendendū ē caritatē
t̄ v̄re id qd̄ putam⁹ nō hoc ce-
qd̄ q̄rim⁹. Qui enī dicūt pau-
peres et sunt. i quos a deo nō
datur et elemosine sūt. de q̄bz
fatemur scriptū include elemo-
sinā in sinu pauperis. et ip̄a pro-
te orabit dñm: habūdāt quide-
hoc genus hōim. sed alia⁹. Intel-
ligendū est iste pauper de quo dic-
tū est. Beati pauperes sp̄s: q̄m ip̄
sorū est regnū celorū. Sūt paupe-
res nō habētes pecuniā. v̄cū
totidianū vix iuēientes: alienis
operibz m̄e sic idigētes ut etiā
mendicare nō erubescāt. Sed si
de hys dictū est tibi derelictus ē
pauper: et nos quid facim⁹ qui hoc
non sum⁹? Ergo nos qui xp̄iani
sum⁹. nō sum⁹ deo derelicti? Et
alia nobis spes est. si nō sumus
illi derelicti: qui nō derelinquit.
Disate ergo esse pauperes et deo re-
linqui cum pauperes mei diuites ē
sup̄bus est. Nā et i diuitis istis
que v̄lgo appellāt diuitie: q̄bz
est cōtraria vulgaris ista pauper

tas et i diuitis ergo istis nichil sit
cauendū q̄ supbie moribus. Qui
ei nō h̄t pecuniā nō habet apl̄s
simas facultates: nō habet v̄n
se extollat. Si ergo q̄ nō v̄n se extol
lat. qui habet laudes? si se nō extol
lit: nō laudat? pro eo q̄ extollit? **Q**
ergo laudo humilem pauperē?
pauperē qui v̄nde supbiat nō
habet. Quis autē fecit et iopen
da diuitē pauperē. Tales vlt̄ qui
scribens ad thimotheū dicit. **Pr**
cipe diuitib; hūs sc̄i nō superbe
sape. Nō ui quid dicit. hoc illis pre
cipe. **H**abet em̄ diuitias ierinsē
diuitias i quib; laborant eē hu
miles. **D**a michi zachēū habē
tem magnas diuitias: p̄cipē
publicanorū. cōfessore p̄corum
statuā breuē. aīo breuiorē. as
tendentē lignū. ut transeūtē vi
deret qui pro illo pendeat i lig
no. **D**a michi dicentē dimidiū
ceci meari do paupib;. **S**ed ml̄
tū diues es o zachēe multū diues
es etiā dimidiū dabis? dimidi
um reseruabis quare? **Q**uia si
tū aliquid abstuli quadruplā
reddo. **S**ed ait michi quisq; mē
dius debilitate fessus. pannis
obsitus. fame languidus. **R**ef
pondit michi et dixit. **M**ichi de
betur regnū celorū. **E**go eī filis
sum illi lazaro qui iacebat vlc
rosus ante diuitis domū cui
canes lingebāt vlcera. et q̄rebat
saturari de mīas q̄ cadebant
de mensa diuitis. **E**go illo simi
lor sum iquit. **N**am genus eī cui
debetur regnū celorum. nō illi

generi qui i diuitur purpura et
billo. et epulāt? cotidie splendide
Talis eī erat ille ante cui domū
iacebat paup vlcerosus: et vide
te exitus amborū. **C**ontigit em̄
mori i opē illū. et auferri ab an
gelis i sinu abrahe. **M**ortuus ē
diues: et sepultus est i inferno.
Nā pauper forte nec sepultus.
Et quid postea tū apud inferos
diues ille i tormentis eēt? **L**eu
uit oculos iudit pauperē quem
cōtempserat i abrahe gremio
qui estentē? desiderauit guttā
a quo ille micam: et qm̄ dilexit
opulentiā nō iuenit misericordiam.
Noluit subueniri fratrib; suis
semp vectoris: sero misericors.
Nichil oīno qd̄ postulauit ac
cepit. **D**iscernam? ergo inquit
michi paupes et diuites. **Q**uid
me ad alia itelligē exhortaris?
Apti sunt paupes: aperti sūt
diuites. **A**udi ergo me de hoc qd̄
pposuiti. dñe paup. **C**um sanc
tū illū vlcerosum te esse dicas:
timeo ne supbiendo nō sis qd̄
dicas. **N**oli contempnere diuites
misericordes. diuites huiles:
et ut ticius dicā qd̄ paulo ante
dixi. diuites paupes. **N**oli cō
tempnē o paup: esto et tu pau
per. **P**aup id est huilis. **S**i em̄
diues factus ē huilis? qm̄ to ma
gis paup debet esse huilis. **P**au
per nō habet vnde infletur: di
ues habet cū quo luctet. **A**udi
ergo me. **E**sto verus pauper?
esto pius: esto huilis. **N**ā si de
ta pamosa et vlcerosa pauper
tate gloriaris. q̄a talis fuit il
le qui ante domū diuitis iops

iacbat. Attendis quia pauper
fuit: et alius nō attendit. Quid
īquit attendo? Lege scripturas:
et iuuenes q̄ dico. Lazarus paup
fuit īquis: si non leuatus est
diues fuit. Contigit īquit mori
ī opem illū: et auferri ab ange
lus. Quo? In sinū abrahe: id ē
ī secretū ubi erat abrahā. Nolite
ei carnalit̄ ītelligē: qd̄ uelut in
sinū tunice abrahe leuatus sit
paup. Sinus erat: q̄ secretū e
rat. Unde dicit. Redde vicinis
nris ī sinū eorū. ī secreta eorū.
Quid est redde ī sinū eorū: Tor
que cōscienciā eorū. Lege. aut si
nō potes legē. audi cū legitur
et vide abrahā opulentissimū
fuisse ī terra. auro argento fami
lia pecore possessione: et tamē
diues iste paup fuit. q̄ hūilis
fuit. Hūilis autē fuit. Credidit
autē abrahā deo: et reputatū
est illi ad iusticiā. Iustificatus
est gratia dei nō p̄p̄ria p̄sup̄tōe
Fidelis erat. benē opabat̄. filiū
iussus est īmolare neq̄ tūctat̄
est ei offerre quod acceperat a
quo acceperat. P̄batus ē deo:
constitutus est exemplū fidei.
Jam deo notus erat: sed nobis
monstrandus erat. Nō est ī fla
tus quasi ī bonis opib; suis: sc̄bat enī
quia quidquid habebat a deo
habebat: et nō in seip̄o sed in
d̄nō gloriabat̄. Audi apostolū
paulū. Si enī abrahā ex ope
rib; iustificatus ē: habet glo
riā sed nō ad deū. Videtis q̄

cū habundēt paupes. recte q̄rim
paupere. In turba q̄rim? et uic
iuenim? Occurrit michi pau
per: et q̄ro paupere. Interū tu
manū porrige paupi quē iucis.
ex corde q̄ris quē queris. Tu dicit
paup sum sicut lazarus. diues
iste meus hūilis nō dicit. Tu dicit
sum sicut abrahā. Ergo tu ex
tollis: ille se hūiliat. Quid ī fla
tis: et nō ī mutaris? Ego īquit
paup: leuor ī sinū abrahe. Nō
uides q̄ paupere diues excepit.
nō uides q̄ diues susceptor est
paupis. Si enī sup̄bis cōtra eos
qui habēt pecuniā: negas eos
ad regnū celorū p̄tinere. Cū se
tasse in eis iueniat: hūilitas:
que ī te nō iuenit. Nō times ne
tibi cū mortuus fueris dicat a
brahā: recede a me q̄ blasphem
masti me. Ammonem? ego di
uites nros quos aplūs amoni
it. nō sup̄be sapere: neq̄ spera
re ī interto diuitiarū. Ammoni
ti sum. diuitie ille quas p̄u
tis plenas esse deliciarū: ple
niores sunt periculor. Paup
erat: et securior dormiebat. Sop
facilius accidebat ad duram
terrā: q̄ ad lectū iargentatū.
Attendite curas diuitū: et cōpa
rate securitati pauperū. Sed au
dicit diues iste ut nō sup̄biat.
neq̄ speret in interto diuitiarū.
Utatur mūdo tāq̄ nō vrens. si
at se viā ambulare: ī has diu
tias tāq̄ in stabulo ītasse. ve
ficiat. Viator ē: reficiat se et tra
seat. Nō secū tollit. qd̄ in stabu
lo iuenit. Alius viator erit et
ip̄e habebit: sed nō auferet. De

hinc relicturū sunt qđ hinc acq̄sierūt.
 Nudus iquit exiit de utero matris
 mee: nudus reuertar i terrā. Au-
 di aliu pauperē. Nichil iutilim
 i hūc mūdū. sed nec auferre ali-
 quid possum. **Victū et regimē**
 tū habentes: hīs contenti sum.
 Nā qui volunt diuites fieri: i
 adiunt i tēptationē et desideria
 multa stulta et noxia: que mer-
 gunt hōies in iteritū et p̄dicōz.
 Radix est oīm maloz auaritia.
 Quā quidam appetētes a fide p-
 errauerūt et i seruerūt se doloribz
 multis. Qui sunt isti qui a fide
 perrauerūt. et i seruerūt se do-
 loribz multis? Qui uolūt diui-
 tes fieri. **Quid:** In desideria mul-
 ta stulta et noxia: que mergūt
 hōies in iteritū et p̄dicōz. **Vides**
 ubi sis? **Quid** michi ostentas
 multas facultates? cū ego vi-
 tam tātas cupiditates? **Ere** iā
 tōparo duos. iste diues est. **Iā**
 est nō vult fieri. **Iste** diues est.
 aut de parentibz aut de bonis
 et hereditatibz. **Ponam** facia-
 mus diues est eadē de iūqtatibz.
Jam nō vlt addere. iposuit mo-
 dū. **fixit** lūmitem cupiditati. **Iā**
 corde militat pietati. **Diues** i-
 quis? **Respondeo** diues est. **Ite**
 tu o accusator respondes et dicis.
 de iūqtate diues est. **Quid** si
 facis amicos de māmona iūqi-
 tatis? **Dñs** nouerat qđ dicebat.
 utiqz nō errabat: qñ p̄cipiebat
 facite vobis amicos de māmo-
 na iūqtatis: ut et ipi recipiāt
 vos i tabernacula eterna. **Qđ**
 si hoc facit iste diues? **Iā** finit
 cupiditatē: exeret pietatem.

Tu nichil habes. sed diues fieri
 vis: incidis i tēptationē. **Sed**
 forte inde factus es pauprim?
 et egentissim?
 quia nescio qđ
 habebas paternū qđ te suste-
 taret: et calūpnia aliqua cū
 petitoris abstulit. **Genus** au-
 dio: tempora accusas. **Quod**
 genus si posses faceret? **An** nō vi-
 demus? **An** nō cotidianus ex-
 emplis plena sūt oīa? **Heri** ge-
 mebat quia p̄debat sua hodie
 p̄t. nens ad maiore rapit ali-
 ena. **Inuenim** verū pauperē.
Inuenim p̄iū hūilem nō de-
 se sperante pauperē: uerū mē-
 brū paupis qui p̄pter nos paup
 factus est. cū diues esset. **Vide** illū
 dicentē. oīa p̄ ipm facta sunt:
 et sine ipō factū est nichil. **Plus**
 est aurum facere: q̄ habere. **Diues**
 es argento pecore et familia: fi-
 dis. fructibz: tibi ista creare nō
 potuisti. **Vide** illū diuitē: oīa p̄
 ipm facta sunt. **Vide** illū pau-
 perē: uerbū caro factū est et ha-
 bitauit i nobis. **Quis** digne
 cogitat diuitias eius. quomō
 faciat qui nō sit quō creet nō cre-
 atus? **formet** nō formatus. mi-
 rabilia manens. tēporalia sem-
 pitern?
Quis digne cogitat di-
 uitias eius paup̄tatē cogitem?
 ne forte pauperes uel ipsā capi-
 amus. **Contigit** vtero v̄gina-
 li: icludit v̄isceribz matris. **O**
 paup̄tas. **In** angusto diuersori-
 o nascit: iuolutus i fantilibus
 tegumētis i p̄sep̄no ponit: fit
 tribaria iumētis pauperibz: de-
 inde celi et terre dñs creator an-
 gelorū oīm visibilū et iuisibi-

lū effector. et conditor fugit. va-
 dit nutritur creuit tolerat eta-
 tē. occultat maiestātē. postea
 tenetur cōtempnit. flagellatur
 illudit. cōspuitur. colaphiza-
 tur. spinis coronatur. ligno
 suspenditur. lancea pforatur.
O paupertas. Ecce caput pauper
 q̄s req̄ro cui⁹ paupis membrū
 iuenim⁹ uerū pauperē. Breui-
 ter q̄ram⁹ pupillū q̄a i paupe
 requirēdo fatigati sum⁹. **D**ne
 ihesu pupillū q̄ro. fatigatus q̄-
 ro: cito responde ut iueniā. Ne
 vobis dicatis iquit prēm i terra.
Pupillus i terra imortalē prez
 iuenit i celo. Ne vobis dicatis i-
 quit prēm i terra. **I**nuctus est
 pupillus: oret pupillus. **A**udia-
 mus eū et imitem eū. **Q**ue est
 eius oratio. **O**m̄ pater meus et
 mater mea deliquerūt me. **D**e-
 iquit meus et mater mea dere-
 liqrūt me: dñs autē assup̄sit
 me. **S**i ergo beati paupes spū
 qm̄ iporum ē regnū celorū: tibi
 derelictus ē paup. **S**i p̄r meus
 et mater mea deliquerūt me dñs
 at̄ assup̄sit me pupillo tu e-
 ris adiutor. **f**uit sermo **terc**
decim⁹: incipit eius dē sermo q̄-
tus decim⁹ habitus i regione
territa i basilica petri in car-
thagine. 1157

Decore domus dñi et
 locū tabernaculi cla-
 ritatis eius diligim⁹
 et si ipi sum⁹. **Q**uis ē
 ergo decore domus dñi et locus
 tabernaculi claritatis eius: nisi
 tēplum eius de quo ap̄l̄s dicit.
 tēplū enī dei sanctū est qd̄ estis

vos. **S**icut ergo i fabricis maūfic-
 tis cū leganter et magnifice con-
 struūtur corp̄alis noster mulce-
 tur asp̄ctus: ita cū lapides vniu-
 corda fidelū. caritatis vinculo
 tinent: decore ē domus dei et lo-
 cus tabernaculi claritatis eius.
Distate ergo qd̄ amare debetis:
 ut amare possitis. **Q**ui enī dili-
 git decore dom⁹ dei nō ē dubiū
 q̄a eccl̄siā diligit. nō in fabrefac-
 tis parietib⁹ et tectis: nō in marmo-
 re marmorū et laquearib⁹ aure-
 is. sed i hoībus fidelib⁹ sanctis.
 deū diligētib⁹ ex toto corde suo
 et ex tota aīa sua. et ex tota me-
 te sua. et proximū suū tāq̄ seip̄s.
Sed i cōgregacōe xp̄iana q̄ritū
 ptinet ad p̄ticipacōne et cōmu-
 nicacōne sacramētorū: multi-
 plicati sunt sup numerū. **A**lius
 est ergo numer⁹: alius sup nu-
 merū. **N**umerus est de quib⁹ di-
 cit ap̄l̄s: nouit qui sunt eius.
Sup numerū autē. qm̄ i magna
 domo nō solū vasa sūt aurea et
 argentea. sed et lignea et ficti-
 lia: alia quidē in honore. alia i
 contumeliā. **N**umer⁹ ergo vasa
 i honore: sup nūm vasa i contu-
 meliā. **C**ū ergo sine ista duo va-
 sorū genera: nūquid dubitā
 ubi sit domus dei. **S**i ergo vis
 diligere. agis qd̄ cantasti: decore
 domus dei et locū taberna-
 culi claritatis eius. **Q**uere va-
 sa i honore: et nolo dicas. **Q**uere va-
 sa i honore: et non iueni. **I**deo enī quesisti tu
 et nō iuenisti: q̄a qd̄ quesisti tu
 nō fuisti. **S**ilis simili coheret: **S**i
 fueris vas in contumeliā:

paulo dubio vas i honore graueti
 bi erit ad uidentu. No audisti quo
 quida de quoda dicit: grauis e
 nobis etiam ad uidentu. Quod
 tibi graue est ad uidentu: qm cit
 apertu ad iueniendu: Vasa eni
 iteozu homi sunt. No utiqz cu
 visus fuis iustus. ia agnosatur
 iustus. Eundē aspectum: habet
 et iustus et iustus. Vterqz ho.
 sed no uterqz bonus: et si ambo
 xpiani appellatur. Vtrūqz vas.
 sed no utruqz i honore: sed aliud
 i honore: aliud i contumelia. No
 quid ppter mala vasa deserenda
 est magna domus: Nouit vti
 idem dñs magne domus et va
 sis i honore. et vasis i contume
 lia. Sicuti est maloru male vti
 etiā bonis: sic et contra dei bene
 vti etiā malis. Quātis bonus
 uatur mali. Omnis ei creatura
 dei bona est. Quo ea male utūt
 mali. Quo eos iaxpat scriptu
 ra dicit: petatis et no accipitis.
 eo q male petatis: ut i contumel
 iosis vris infumatis. Qd no
 me acceperūt isti male vrentes
 bonis dei. seqtur et dicit. Adul
 teri. Vnde alteri: nefatis quā
 amicus hu mundi. iunius de
 o constituitur: Adulteri inquit.
 Sunt aie adultere: sunt forni
 carie: disfaciam eas. Fornica
 rie aie sunt: multis dñs falsis
 quodamō pstatute. Adultere at tēp
 legitimo ia coniugio copulate.
 et ipi legitimo coniugio no ser
 uantes aie castitate. Ut hoc di
 ca expressius. pagani aia forni
 caria est: xpiani mali adultera.
 Pagani aia fornicaria legitimū

viru no habens: puer se deonyjs
 pstatuta corripitur. Xpiani at
 adultera est: quia nec castitate
 diligit. nec viru deserit. No ergo
 dicas quare sunt isti i domo dei:
 respondetur tibi. Vasa i contume
 liam. Nouit eis deus vti: non
 errat qui creauit. qm qui potu
 it creare: nouit ordinare. Habet
 in domo magna locu suu. Si at
 qras a me quō eis bene utatur
 deus: fateor dei consiliu sicut ho
 explicare no possum. Noui ei
 a paulo aplo expauesce. qd con
 sideraret expauit. et expauesces
 exclamauit. O altitudo diuicia
 ru sapie et scie dei: q istrutabili
 a sunt iudicia eius. et iuestiga
 biles vie eius. Quis eni cogno
 uit sensum dñi: aut qis consiliari
 us eius fuit: Aut qis prior dedit
 illi: et retribuēt ei: Om ex ipō
 et per ipm et i ipō sūt oia: ipsi
 gloria i scla sclaru. Nobis consi
 deratio admiraco tremor excla
 matio quia nulla penetratio.
 Ipsi autē quid: Glā i scla sclaru.
 Sive de vasis i honore. sive de
 vasis i contumelia: ipi glā i scla
 sclaru amē. Alios coronat: alios
 dapnat. Nusqz errat. Alios pbat:
 de alijs probat: omes ordinat.
 Quid faciūt iquit i hoc mūdo
 hoies hm mali: Responde mic
 hi. In fornace aurificas. palea
 qd facit: Puto no ibi esse sine
 causa palea: ubi aurū pbatut.
 Videam q que ibi sūt oia. Fornax
 est. palea est. aurū est. ignis ē.
 artifex est. Sed illa tria aurū.
 palea ignis. i fornace: artifex
 ad fornacem. Attende etiā istū

mūdū. **M**ūdus fornax est: palea
a hōies mali. aurū hōies boni.
ignus tribulatio. artifex deus.
Attende et vide: aurū nō purga-
tur: si palea nō viat. **V**ide aurū
ī hoc ipso psalmo. ubi diligim⁹
decorem domus dei: et locū ta-
bernaculi claritatis eius. **V**ide
ibi aurū: vide vocē auri: pur-
gari cupit. **P**roba me dñe: et
tempta me. **P**roba iquit me dñe
et tempta me. **Q**uid timere de-
buit tēptationē: pēnit tēpta-
tionē. **P**roba me iquit et tēpta me
Et vide si nō ignē querit. **P**roba
me et tēpta me: ure renes meos
et cor meū. **N**ō times ne ī igne
deficias. **N**ō iquit. **Q**uare? **Q**uia
misericordia tua ante oculos meos
est. **E**cce iquit quare securus di-
co: proba me dñe et tēpta me.
ure renes meos et cor meū. **N**ō
quia ydoneus sum viribz meis
ignē sustinere tēptacois: sed qz
misericordia tua ante oculos meos
est. **Q**ui michi iquit donasti
ut aurū probatū essem? ī for-
nace perire pmittis. **P**rius mit-
tis purgandum: citis purgatū
Custodiat dñs ītrotū tuū et
exitū tuū. **V**ide ipm exitū vide
ingressū in fornace. **O**mne gau-
diū existimate frēs mei: cū ī
tēptaciones varias īaderitis.
Ecce audisti īgressū: qre exi-
tū. **F**acile est cū intrare: exire ī
magnum est. **S**ed noli timere fi-
delis deus. **N**epe qā īgressus fu-
eris. de exitu cogitabas. **F**idelis
deus qui nō vos pmittit tēpta-
ri super id quod potestas: sed fa-
ciat cū tēptacoē etiā exitū. **Q**uid

est exitū? **U**t possitis sustinere. **I**ntra-
ti īadisti: sustinuisti exitū. **M**ag-
na materies ē purgacois bono-
rū: habūdancia malorū. **N**am
ī multitudine malorū quibus per-
mixti lateant boni: nouit dñs
qui sunt eius. **S**ub manu tān arti-
ficis aurimica ī magna palea pe-
rire nō potest. **Q**uāta ibi palea
q̄ modicū aurū: sed noli timere.
Tantus ē artifex. ut purgare
possit: perdere nō possit. **V**ide
aurū beatū aplm in ista forma
te mūdū hui⁹ quēadmodū pec-
catis probatur: ut vēiam⁹ ad
vasa inhonorata q̄ intus sunt.
quibz nouit bene vti dñs mag-
ne domus. **A**plis ergo cū peccati-
lis pbaret? quid dicebat? **P**er-
iculis ī mari. periculis ī deserto.
periculis ex genere periculis ex-
gentibz. **I**sta oīa foris sunt: tūc
attende. **P**ericulis ī falsis frībz.
Alloquor ergo aurū dei. **A**lloquor
vasa facta in honorē. **A**lloquor
grana ī triturā aree. **U**ter paleā
laborātia. **T**ibi dico q̄q̄s audis:
nō me sed per me. **E**sto bonus:
tolera malū. **N**olo dicas: nō cis
quātūcūq̄ fueris bonus: nō cis
sine aliquo malo. **U**nde rectissime
dicit. **N**emo bonus: nisi vnus
deus. **S**ed bonus ille qui fecit oīa
bona deus est. **S**i ergo bonus de-
us qui fecit bona. et solus bonus
effector honorū? nullus homo
bonus: scdm modulū erga pri-
mū est et homo bonus. **Q**ui si
nō esset. deus ipse nō diceret: ho-
bonus de bono thezauro cordis
sui profert bona. **E**sto ergo bo-
nus et tolera malū. **E**sto sim

plures tolera malū. Bonus non
 nisi intus. Nā si nō intus: nūq̄
 bonus. **E**sto ergo bonus intus:
 malū tolera et foris et intus.
 foris tolera hereticū tolera inde
 un tolera paganū? tolera et
 intus malum xpianū: q̄a iūm
 a hoīs domestici eius. **D**atēs
 molestos multos. intus malos
 stomacharis idignaris: qua
 si iā venerit tēpus vētilacoīs.
 In tritura positus es: in tritura
 es adhuc. **A**rea triturat adhuc.
 Adhuc grana et manipuli. **C**ū
 gentes credūt: ad aream tolli
 gūtur. **P**utas esse te posse i are
 a tritici solū: erras. **S**eme in
 area: ut gaudeas i horreo. **F**uit
 multa mala xpianus malus.
Illi qui foris sunt et nolūt ēē
 xpiani: iueniūt occasiōes ad
 excusatiōes hortanti se ut cre
 dat. **I**sta respondet. **V**is me ēē
 qd est ille et ille: **E**t noīat illū
 et illū. **A**liq̄ et uerū dicit. **C**ū
 autē uerū nō potest iueniri?
 quid magnū est calūpniari?
Cum ille nō trepidat calūpni
 ari: facit alui qd nō uidet sus
 picari. **I**n tū audieris hoīem
 istū dicentē: forte quia nosti
 frēs tuos malos. **D**icis apud
 te ipsum. **V**erū dicit. **P**iculis
 in falsis fratribz: sed noli defi
 cere. **Q**uod ille querit: tu esto.
Esto bonus xpianus: ut cōu
 tas calūpniatur et bonis: di
 cit falsa. **P**lerūq̄ illis credit.
Quid facit aurū? **V**ndiq̄ pa
 lea est. **I**gnis sordes punit. nō
 fidem. **E**sto mūdior ipa exet

atūde. **E**sto mūdior. **V**aleat tibi
 ille qui auferat quo sordidior
 es: nō qui opprimat qd aurū es.
Et nū si defeceris: peribis i pa
 leam. **E**t si peris i palca. aurū
 nō eras: sed aurū te ēē fingebas
Nouit dñs qui sunt eius. **I**lli
 autē qui sunt mali de q̄bus e
 rubescas qm es iter malos qui
 sunt foris: memeto q nō sunt
 i domo magna ubi es solū vasa i
 honorē sed in cōtumeliā. **I**nstrux
 it te aplūs: regat te deus. **S**i ma
 li nō essent pro quibz orarem?
 qm nobis dīretur? orate p iūmias
 vras? **A**n forte bonos uellem? habe
 iūmicos? **D**n fieri pti? **N**ō habebis
 bonū iūmiciū n̄ fuis malo. **O**rate p
 iūmias vras. **E**rgo bōi orate p malis. **H**e
 di ad cor tuū. o tu qui i ista for
 nate purgaris. si potuit esse
 vox tua proba me dñe et tēp
 ta me vix venes meos et cor
 meū. sub deo es oracōe: fusu
 rus es: occurrat tibi qui te le
 sit. occurrat tibi qui te pressit.
 occurrat tibi qui te spoliavit.
 occurrat tibi qui te i carcerem
 misit. **H**eyā. **A**tende cor tuum
 respice dñm tuū. **E**cce malus
 iūmicus tuus: ecce bonus dñs
 tuus. **N**ocet tibi iūmic? tu? mal?
 ora pro iūmico tuo dicit tibi i
 dñs bonus. **I**nter iūmicū tuū
 malū et dñm bonū. quid factu
 rus es? **C**ontra illū oraturus?
 aut huic cōtēperaturus? **S**usa
 pis ex p̄cepto dñi tui orare p
 maligno iūmico tuo. **Q**uid fac
 turus es? **D**ñs iussit. dura ius
 sit: sed magna p̄misit qui dura
 iussit. **D**iligite iūmicos vros bñ

facite hns qui oderunt vos. et ora
te pro psequētibz vos. Dura sūt.
Sed ppter uerba laborū tuorū e
go custodiu vias duras. Unde
tibi viribz tuis custodire vias
duras? nisi qā misericōdia eius an
oculos tuos est? Ecce dura ius
sit? amara iussit. uide q̄ pmisit.
Orate pro psequētibz vos: ut si
tis filii patris vū qui ī celis est.
Si tibi diceret ora pro iūmīto tuo
ut sis filius p̄is tui. ne exhere
diter te pater carnalis: quia h̄
tibi relicturus est qd̄ hinc nō es
ablaturus. timeres et faceres.
Dimittit tibi pro hns: ut sis fili
us altissimi. Cogita p̄ez: et ag
nosce hereditatem. Hic ergo ī
pe orare p̄ iūmīto tuo. illo mag
no qui tibi multa mala fecit: q̄
ī te multa dura cōgessit. Ina
pe pro illo orare. et vide cor tuū
litigare tecū. Qd̄ ergo vis quod
tibi placet. qd̄ delectaris scdm̄
īteriorē hōiem? obteperas deo
tuo et oras p̄ iūmīto tuo: aurū
es. Qd̄ vero cū amare teperis ī
capit tecū carnalis infirmitas
litigare: ipse sunt sordes a qbz
te vult deus ī fornace purgari.
Exerce ergo ī medns malis.
Obone si quis est bonus. nō de
tuo bono quia fuisti malus. sed
de illius qui nūq̄ est malus:
exercere ī medns malis. Nec vo
lo michi dicas. saltim si neces
se esset ppter exercitacionē nos
trā ut essent mali: pauca esset
mali. et boni multi esset. Non
attendis qā si pauca esset mul
tis nō noceret: utiqz cōsidera
uit vir prudens: qz si multi es

sent boni. et pauca mali esset: pau
ca mali multis bonis nocere nō
auderent: sed si nō auderet nō
exereret. Nūc vero quia mul
ti sunt mali. laborat? a pauca
bonus īter multos malos? et
cū laborat? sudatur: nō sudat
aurū purgat? Esto ergo ī deo
domus dei. Jā tecū ī corde tuoli
tigauit infirmitas? iuora v̄
cas: assit tibi deus. adiuuet
iubet. Jam factus es victor infir
mitatis tue. iā suscepisti aīo
et fructū orādi pro iūmīto tu
o. Vide quid boni esset. cōpara
illū tibi. Ille meditat? tepmō
nes: tu fundis oraciōes. Ille si
nocet: palam nocet. Tu qd̄ pro
illo oras deus nouit: ille nō
dit. quia cor tuū nō distat? cū
ergo palā nocet: tu occulte oras.
In isto torculari ecclesia cōpa
rata est. Vide si nō ille qui palā
nocet: amurca est cōtueres per
publicū. Amurca per publicū
currit? oleū autē ad sedē suam
occultos transitus habet: ut
occulte transeat. ī magnitudi
ne apparet. Q̄ multi em̄ o fia
tres mei q̄ multi ī ista cōfluc
tacione rerū ī hui? mūdi ma
litiā. ī ista malorū habūdācā
subtraxerūt se. et cōuersi sūt ad
deū et valefecerūt mūdo. et cepe
rūt pauperibz subito donare
res suas. qui paulo ante rapie
bant alienas: sed multi rapto
res īuasores spoliatores publi
ce apparēt. Amurca illa est per
plateā currens. Illi autē vnus
hinc. vn? inde corde cōiūcto ma
la faciens malus pmanē erū

bestens. demoniata cogitās spē
 sculi irridens. spem celestē ex
 pectans: mutans amores et
 mores oleū ī torculari sātatis
 est. vas ī honorē ē ī domo mag
 na aurū est ī fornace. granū est
 ī horreo. Ibi ē decōr domus dei.
**Finis q̄ritus decim⁹ sermo. incipit
 q̄ritus decim⁹ eiusdē habitus
 ī basilica sanete celerine.**

Sermones diuinorū
 eloquiorū tū recita
 vent⁹ audiui⁹. **Ca**
 nobis ē materies
 loquēdi. posita. **In**
 de idē sapere debem⁹. idē semu
 nare qd̄ sapim⁹ adiuuāte illo
 ī tu⁹ manu sunt sicut scriptū
 ē et nos. et sermones nr̄i. Nec
 frustra alio loco scriptū est: lau
 dabo sermonē ī dño laudabo ver
 bū. Hoc laudatur ī dño: qd̄ dat
 dñs. Quis ergo īfirmi sum⁹. va
 sa tñ sum⁹ eius? capim⁹ q̄ntum
 possum⁹: cōicam⁹ sine liuore qd̄
 capim⁹. Suppleat ille ī cordibus
 nr̄is qd̄ nos minus fecerim⁹. q̄
 et qd̄ operamur ī cordib⁹ nr̄is ma
 nibus nr̄is. qd̄ est nisi ille totū
 agat ī cordib⁹ nr̄is? **Lectio p̄ma**
 phetica quid nobis cōmēdaue
 rit me tōmemorante recolite.
 Quid dignū īquit offerā dño?
 Querebat homo sacrificiū quo
 placaret deū: uel quo placeret de
 o. **S**uauabo īquit genu deo extel
 sō. placabo eū ī milib⁹ taurorū.
 aut ī denis milib⁹ caprarū pin
 guū aut offerā deo fructū ven
 tris mei: pro p̄tō aīe mee. **Res**
 pondetur ergo tibi o hō. **O** homo
 a quo respondet⁹: nisi a quo sc̄us

est hō? **Q**uerētī qd̄ offeras deo et
 vnde places dñm. uel vnde pla
 ceas deo? **R**esponderūt tibi quid
 sit bonū. aut quid aliud dñs ex
 quirat a te. nisi ut facias iudi
 ciū et iusticiā. et diligas mise
 ricordia. paratusq̄ sis ire cum
 dño deo tuo. **Q**uerebas qd̄ offe
 res pro te: offer te. **Q**uid eī dñs
 q̄rit a te. nisi te? **Q**uia ī oī crea
 tura terrena nichil melius fec
 te. **Q**uerit te a te: quia tu p̄de
 ras te. **S**i autē facias qd̄ iussit: ī
 uenit ī te iudiciū et iusticiam.
Judiciū p̄mo ī teipso: iusticiam
 ad p̄ximū tibi. **Q**uō iudiciū in
 teipso? **U**t displiceas tibi qd̄ e
 ras: et possis eē qd̄ nō eras. **J**udi
 ciū īq̄ de teipso ī teipso sine ac
 ceptione p̄sone tue: ut nō par
 cas p̄tās tuas. nec ideo tibi pla
 ceant q̄a tu facis. **N**ec te laudet
 ī bonis tuis. et deū attuses ī ma
 lis tuis: hoc eī est p̄uersū iudi
 ciū. et ideo nec iudiciū. **U**t enī
 ostenderet deus p̄uersū iudi
 ciū nō esse iudiciū: nō ait qd̄
 dñs q̄rit a te nisi facere rectū
 iudiciū sed facere īquit iudiciū
Si enī rectū. tūc iudiciū: si at
 p̄uersū. nō iudiciū sed viciū.
Quid ergo faciebas q̄n te p̄di
 deras? et post tuā p̄dicationem
 ibas? **I**bas et nō redibas. **Q**uid
 faciebas? **S**ao quid faciebas. ī
 bonis tuis te laudabas: ī ma
 lis tuis deū blasphemabas. **H**oc
 est p̄uersū iudiciū: et ideo dixi
 nec iudiciū. **V**is ergo facee rec
 tū iudiciū. hoc ē iudiciū: **I**llud
 qd̄ faciebas corripge. **P**repostera:
 et rectū iudiciū erit. **Q**id ē corri

ge. Deū lauda ī bonis tuis: te
accusa ī malis tuis. **C**ū tibi e-
go puerfus displiceris. teq; il-
lo qui creauit adiuuāte conuer-
teris: rectus seruabis iusticiā.
Placebit ei tibi deus si rectus
fueris. nō discrepabis a recto:
nisi prauus atq; puerfus. **F**er-
tus autē recto conuenies: et si-
ne dubio tibi placebit deus. **C**ū
enī displicebat. puerfuitati tue
displicebat. **A**udi sanctū psal-
mū. **Q**ui bonus israhel deus rec-
tus corde. **I**ste qui hoc dicit ī psal-
mo. displicuerat illi deus. **A**-
bsit a me ut arguam: et potius
confitenti credam. **E**cce audite
mecū et considerate quid dixe-
rit: q; bonus deus iquit israhel.
Quibus? **R**ectus corde. **M**ei at
iquit. qm̄ nō erā rectus corde:
mei autē pene cōmoti sūt pedes.
hoc est effusi sunt gressus mei.
Quō est pene: hoc est paulomi-
nus. **Q**uid itaq; ait pene. pau-
lomin⁹ cōmoti sunt pedes mei.
effusi sunt gressus mei. pene i-
quit lapsus sum: pene cecidi.
Unde ī tantū periculū puenis-
ti? **Q**uia zelau iquit in pccō-
ribz ituens pacē pccōz. **Z**ela-
ui iquit ī pccōribz. ituens pa-
cē pccōz: hoc ē malos hōies
videndo felices titubau sub
deo: pene cecidi a deo. **E**cce vn-
de displicuerat illi deus: quare
mali habent bona. **D**eniq; vi-
dete verba titubātis: que apud
se dixerit. **E**cce ipi pccōres. **I**mp-
so psalmo uerba sūt titubātis.
Ecce ipi pccōres ī sēdō obtinue-
runt diuitias: et dixi quō sci-

uit deus. **I**psē dicit ī psalmo. **I**psē
loquit: cui deus necdū recto dis-
plicuerat q; mali habūdarent
bonis? quō iquit sciat. et si est
sciencia ī altissimo? **V**idete ad hū-
mō qd adiuungat. **V**idete quē ad mo-
dū titubando. **P**roinquet casu:
et si viānas peridiā. **V**idete
q; quid adiuungat. **N**ō quid vāno
iustificauit cor meū: et laui in
inocentibz manus meas. **P**er-
didi iquit totū. qd bene vixi.
Iustificauit cor meū: laui ī ino-
centibz manus meas. **I**ohocui
mali sint felices: et ego tribu-
ler. **E**t fui iquit flagellatus
tota die. **G**audēt illi: et ego fla-
gellor. **G**audēt qui blasphemā
deū: flagellor qui colo deum. **E**cce
modo sinit deus? **H**inc tituba-
uit. hinc pene cecidit: hinc putauit
ad deū res hūanas nō p̄tine-
re. **C**ū ergo hoc putaret non re-
to sed peruerso corde. et quasi
ueri sili rāte dicit p̄ istam cō-
uenientia credere ad deū gube-
natōz rerū humanarū non p̄-
tinere: placuerat illi sic p̄dicā-
re et hoc asserere et docere hoc.
Reuocatus est sanctorū aucto-
ritate. **V**idete eī uerba ei. **S**ic
dicebā iquit: sic narrabo. sic p̄dicā-
dicabo. sic docebo. sic dicā hōibz.
ad deū cuiā rerū hūanarū non
p̄tinere: sic dicebā. narrabo sic
p̄dicā. **Q**uō ergo narrabo sic?
Nō sic narrauit moyses: nō sic
narrauerūt abrahā p̄saac et
iacob. nō sic narrauit ihēnuas.
nō sic p̄saas. nō sic ceteri p̄phē.
Isti autē oēs filii tui. **E**go ergo

si nareabo su. generatione filioz
tuoz reproboabo. **Q**uod ergo facia.
Suscepi cognoscere. Suscepit iquit
cognoscere. Sed magnū ē cognoscere.
difficile ē cognoscere. **H**oc inquit
postea q̄ dixit suscepi cognoscere.
hoc labor est ante me. **Q**uōd cognos-
cā et iustū deū esse et res hūanas
nosse. et peruectis bene cē. rectis
aliquā male esse. quō sit iustū sus-
cepi cognoscere. et labor est an̄ me.
Quouitq; labor. **D**onēt itrem in
sanctuariū dei et itelligā ī nouis-
sima. **I**ntra ergo ī sanctuariū dei
aīa fidelis. itra ī sanctuariū dei
aīa pia: au nō displicet deus ī ma-
lus tuus et ī bonis malozū. au nō
displicet deus et si nefas qua-
racione fiat. **C**rede nō iuste fi-
eri qd̄ sinit aut facit deus. **H**ūa-
na racione dicebaris. diuina
auctoritate reuocare: et crede
ibi aliquid esse quod te later. **N**ā
deū puerisū et ūquū cē nō posse:
fide certissima credendū est. **S**ic
itran fide ī scāriū dei itran
credendo: dicit itelligendo. **S**ic
ē aut. **D**onēt itroeam ī scāriū
dei. **Q**uo itrat fides: et post fide
quid. **E**t itelligā ī nouissia. **V**e-
nient nouissima: qn̄ nulli bono
erit male. nulli malo erit bene.
Venient inq̄ nouissia qn̄ discer-
nātur p̄n ab ip̄is: iusti ab iuis-
tis. laudatores dei a blasphema-
tozib; dei. **V**eniet qn̄ discernāt.
ut nulli sicut dictum est bono
sit male: nulli malo sit bene. **Q**u-
re ergo modo nō sic. **F**orte et
modo et modo sic. **S**ed qd̄ nūc
est ī occulto: post erit ī mani-
festo. **I**ngredere meū si potes

100
ī sanctuariū dei forte ibi si possu-
dotebo te. **Y**mo discite meū ab e-
o qui docet me et nūc esse bo-
nus bene. et melius eē bonus
q̄ malus. **Q**uis nondū uenerit
bonozū felicitas nūdūq; uene-
rit malozū pena nouissima. **F**or-
te itelliges meū nō eē bñ ma-
lus. **H**ogo eī te ut q̄ras abs te ti-
bi. quare male est. **R**espon-
sus es. **E**gestas angit: premit
difficultas. **D**olor fortasse me-
brozū: timor ab iūmido. **T**ibi
deo male est quia pateris ma-
la: et bene est illi qui est ipsū
malū. **M**ultū itere est. malum
pati. et malū esse. **T**u qd̄ pate-
ris nō es. **M**alū enī pateris: s;
tu nō es malus. **I**lle autē malū
nō patitur: et malus est. **N**oli ex-
go falli: noli falli. **N**ō p̄t fieri ut
tibi male sit qui malū pateris:
et illi bene sit qui est malus. **T**u
enī est malus. putas qā nō pa-
titur malū cū patitur seipsū.
Tibi male est quia malū alie-
nū pateris in corpore tuo: et il-
li bene est qui malū seipsum
patitur ī corde suo. **T**ibi male
est quia malā habes villā. **E**t
et bene est illi qui malā habet
aīaz. **E**sto bonus: quia habes
bona. **B**one sunt diuitie: bonū
est aurū. bonū est argentū. bo-
ne familie. bone possessiones.
Oīa ista bona sunt. **S**ed unde
facias bene. nō q̄ te faciant ī
bonū. **H**abeto bona: que te fa-
ciant bonū. **Q**ue sunt iquis
ista. **F**ac iudiciū: fac iusticiā.
Bona sunt que habes: fac iu-
diciū. fac iusticiā. **E**sto et tu

bonus inter bona tua. Erubescite
bonus tuus. Noli esse malus in
eis. ne percas cum eis. Tertia quo
se habeant fratres hominum. quomodo sit ser
uanda iustitia. et quomodo diligen
da misericordia. et quomodo debeat quis
quod paratus esse ire cum domino suo. ali
o tempore donante domino disputabi
mus vobis. Tenete me debitore.
ne diu habeatis fatigatorem.

**Finit quintus decimus sermo: la
pit sextus decimus sermo eius de
mensa sancti cypriani in domino**

co die. de vinea et conductis

Lectiones sanctas plu
res cum recitaret au
diuimus. et de his
nos oportet dicere quod

dominus donare fuerit dignatus. Sed
lectione omnis auditor quod recitatus
lectum est magis meminit: et ut in
de aliquid a tractare uerbi di
catur. expectat. Cum ergo in ulti
mo sit sanctum euangelium recita
tum: non dubito spectare caritate
vram. ut de ista vinea. et de con
ductis. et de mercenario aliquid
audiatis. sed ego memini super
ore dominica quid promiserit. Cum ei
de sancto propheta quod lectum fuerat
aliquid exponere uoluisset: lectum
autem fuerat quodam homini quibus sa
crificans placaret deum. renuntia
tum esse nichil ab illo deum querere.
nisi facere iudicium et iustitiam et
diligere misericordiam. paratusque esse
ire cum domino suo. Tractavi quantum
potui de iudicio: tantumque sermo
productus est. ut non remaneret
temporis spatium: quo possem de
ceteris disputare. Unde me pro
misi hodie in die de iustitia esse

dicturum. Sed qui expectabatis ut
de euangelio loquerer: nolite pu
tare vos fraudatos. Opus enim
in illa vinea ipsa est iustitia. Pu
tate ergo vos esse conductos:
qui pueri uenerunt prima hora.
se adductos putent. Qui ad do
lestentuli tertia: qui iuuenes
sexta. Qui grauiores nona: qui
detreperunt undecima. De tempore
nolite causari opus quod faciat
audite mercedem scilicet expecta
tate. Et si attendistis dominus nos
ter qualis est. nolite in uideri si
merces equalis est. Quod est opus
nostis: sed commemorabo. Audi
te quod nostis: et facite quod audi
tis. Diximus dei esse opus ius
titiam. Interrogatus autem dominus
ihesus quod esset opus dei: respondit.
Hoc est opus dei: ut credatis in
eum quem ille misit. Poterat dicere
Iustitia est opus dei. Nihil enim ego
nos presumere aliquid conducti contra
patrem familias ausi sumus. si ius
titia est opus dei sicut ego dixi.
Quomodo erit opus dei quod dominus dixit
ut credatur. et si ipsa sit iustitia
a crede in eum: Sed ecce quis a
domino audiuit: hoc est opus dei
ut credatis in eum. Atte audiui
mus quod opus dei sit iustitia: pro
ba nobis credere in christum hanc
esse iustitiam. Videtur michi quomodo
iam respondeo querenti et iustitia fla
gitanti. Videtur tibi credere in
christum. non esse iustitia: Quid
ergo? Impone huius operi nome
nium. proculdubio si bene consideras: quod
audisti responsurus es michi.
Ista fides vocatur: credere in
tum fides vocatur. Accipio quod dicitur.

credere in xpm fides vocat. Audi et
 tu alia scripture loca. Justus ex
 fide vivit. facite iusticia. credi-
 te. Justus ex fide vivit. Difficile
 est ut male vivat: qui bene cred.
 Credite ex toto corde. credite non clau-
 ditantes. non hesitantes. non contem-
 ptam fidem humanis suspitionibus ar-
 gumetantes. Fides appellata est
 ab eo: quia fit quod dicit. Duc sillabe
 sonant cum dicitur: fides. Prima silla-
 ba est a facto: scilicet a dicto. Inter-
 rogo ergo te utrum credas? dicitur
 do: fac quod dicitis. et fides est. Ego
 enim respondens vocem audire pos-
 sum: cor credentis videre non
 possum. Sed nunquid ego ad vi-
 neam conduxi? tu? cor videre non
 possum. Nec ego conducto. nec e-
 go opus indico: nec ego denari-
 um mercedem paro. Coopari? vix
 ego sum. pro viribus quas ille do-
 nare dignatus est vinea laboro. Quod
 autem alio labore: qui me conduxit
 ut a vobis iudicer. Et vos vocem
 meam potestis audire. non po-
 testis cor meum videre. Omnes cor
 meum deo videndum ponam? et
 opus ex alio faciam? Conductum
 non offendam? ut libera
 fronte mercedem accipiam? Et
 nos quando videbimus? sincere corda
 vestra: sed postea. Nunc adhuc tene-
 bras mortalitatis huius arant
 vultus? et ad lucernam scripture
 habemus? sicut dicit apostolus petrus
 monentem. au benefactis intendentes
 tunc lucerne in obscuro loco.
 donec dies luceat. et lucifer o-
 riatur in cordibus vestris. Pande au-

rissimum propter ipsam fidem qua cre-
 dimus in deum: in comparatione infide-
 lium dies sumus. In infidelitate
 nox cum ipsis sumus: modo lux
 dicente apostolo. Fuistis aliquando
 tenebre: nunc autem lux in domino. Te-
 nebre in nobis: lux in domino. Item
 in alio loco. Omnes enim vos filii
 lucis estis: et filii diei. Non sumus
 noctis neque tenebrarum: sicut in
 die honeste ambulemus. Dies
 ergo in comparatione infidelium: in
 comparatione vero diei illius quam re-
 surgent mortui. et corruptibile
 hoc inducet incorruptibile. et mor-
 tale hoc inducet immortalitate.
 adhuc nox sumus. Nobis tamen iam
 in die dicit apostolus iohannes: dilectis-
 simi. filii dei sumus. Et tamen quia
 nox est. quod sequitur? Et nondum
 apparuit quid erimus. Scimus
 quoniam cum apparuerit similes ei erimus?
 quoniam videbimus eum sicuti est. Sed
 ista merces est non opus. Vide-
 bimus eum sicuti est: et ipse est merces.
 Tunc erit dies: quo clarior esse
 non possit. Nunc ergo in isto iam die
 honeste ambulemus: in ista adhuc
 nocte non de iure iudicem. Vi-
 dete enim et ipsum apostolum paulum qui
 dixit. sicut in die honeste ambule-
 mus. non resultare neque dissona-
 re a coapulo suo petro qui dixit:
 cum benefactis intendentes ser-
 moni salutis domino: tamen lucerne
 in obscuro loco. donec dies luce-
 scat. et lucifer oriatur in cordibus
 vestris. Videte hoc ipsum dicentem
 apostolum paulum. Itaque nolite quicquam
 ante tempus iudicare. Et quoniam
 erit tempus. Donec veniat dominus
 et illi munet abscondita tene-

brauū. et manifestet cogitacōes
cordis: et tūc laus erit vnicuiq;
a deo. **Quid** est ante tempus.
nisi anteq; corda iuice iudica-
tis: **Intendite** si hoc est qd dixi
oīa uerba illius sentēcie pau-
lisper audite. **Nolite** ante te-
pus qd q; iudicare. **Et** qm̄ erit te-
pus: **Donec** uēiat dñs et illu-
minet abscondita tenebrarū.
et manifestabit cogitacōes cor-
dis: et tūc erit laus vnicuiq;
a deo. **Quomodo** te reprehen-
dūt tenebre? qm̄ a luce laudaberis:
Tunc patebunt corda: modo la-
tent. **Suspectus** est nescio quis
quasi iūmicus: et forte ē amicus?
Videtur alter quasi amicus:
et est forsitan occultus iūmicus?
O tenebre? seuit et amat: blā-
ditur et odit. **Si** ex uoab; iudi-
co: tranquillū uitans. scopu-
lū iūuro. **Fugio** amicu: heredo
iūmicus. **Hoc** fecit cor latēs. **Ibi**
credendū est: ibi iūus ubi la-
tet ubi occultū est. **Ad** hoc exco-
lendū conditus es. **Ibi** creden-
do coopare ubi nō te uidet co-
operari? tuus. sed uidet te dñs
tuus. **Iustus** ex fide uiuit. **Hoc**
age. **Iam** de iudicio. pōre dñico
disputauī. ut iudicares tempus et
tū te inuenire? puerisum non
tibi blandire? sed corrigēs
te et fieres rectus. et tibi place-
ret deus rectus. **Nā** rectus deus
puerso nō placet. **Dis** ut place-
at tibi rectus? **Esto** rectus. **Iu-
dica** tempus: noli tibi placere?
qd tibi i te merito displicet: cas-
tiga. emenda. corrige. **Scriptu-
ra** sancta sicut tūq; specu? lū. **Spe-**

coductus

culū hoc habet splendore nō me-
dare: splendore nō adulantem.
Nullus psonā adulantē.
Formosus es: formosū te ibi ui-
des. **Fedus** es: fedū te ibi uides.
Sed cū fedus accesseris. et fedū te
ibi uideris. noli accusare speculū.
ad te redi. **Nō** te fallit speculū.
tu te noli fallere. **Iudica** de te. nō
tristare de tua feditate? ut cū
abieris et discesseris tristis fe-
dus: correctus possis redire for-
mosus. **Cum** ergo iudicaueris
tempus. sine adulacōe iudica:
proximū cū dilectiōe. **Est** enī quid
iudices ad qd uides. **Nō** enī po-
tes ut aliqd iūideas ne sordescas
~~et~~ fieri pōt ut malū suū
proximus tuus tibi confiteatur.
et prodāt amico. qd terrent in
imico. **Quod** uideris iudica:
qd nō uides. deo dimitte. **Cū**
autē iudicas. dilige hominē.
oderis uiciū. **Noli** ppter uiciū
diligere uiciū. nec ppter uiciū
odisse hominē. **Homo** proximus
tuus est: uiciū iūmicus proximo
tuo. **Tunc** amas amicu: si oderis
facis: quia iustus ex fide uiuit.
Q; habūdat i reb; humanis:
hoc dico. **Aliqñ** amico tuo caris-
simo iūmicus ē aliqis. qui cū
amicus amborū. **Incipiūt** cū
de trib; amicis duo iter se iū-
micū? quid faciat medius q
remansit? **Dult.** exigit. **Flagi-
tat** a te. ut oderis cū illo que
odisse cepit: et hec uerba dicit
tibi. **Nō** es amicus meus: qui
es amicus iūmicū mei. **Que** uox
hui? est ad te. ipā est et illius

ad te. **I**res ei eratis? tres eratis. duo repetunt esse discordes: remanisti tu. **S**i huic te iuxeris: illi habebis inimici. **S**i illi: istum. **S**i ambobus: abo murmurabunt. **E**t te temptatio. **E**cce spine in vinea: quo conducti sumus. **E**xpectas forte a me audire quid facias. **P**ermane amicus amborum: qui discordant inter se: concordent per te. **M**ala si qua audis ab altero de altero: noli prodere alteri ne forte sint postea inimici qui modo sunt amici et proditores suos prodant sibi sed hoc propter homines dixi: non propter oculos eius qui nos conduxit. **E**cce nemo te prodit: deus qui videt qui te iudicat. **A**udisti ab irato uerbum: a dolente a succensente: moriatur. **Q**uare proditur? **Q**uare profertur? **N**on enim si in te fuerit discipulet te. **D**ic sane amico tuo qui vult te facere inimicum amici tui. **A**lloquere eum: egrotante animam medicine lenitate tracta. **D**ic illi. **Q**uare vis ut sum inimicus illius? **R**espondet: quia inimicus meus est. **V**is ergo ut sum inimicus inimici tui? **I**nimicus esse debeo inimicum: hoc est. **E**st alius inimicus tuus: cui debeo esse inimicus. **S**i amicus tuus sum. **R**espondebit. **Q**uare vis ut sum inimicus meus? **D**icit tui. **R**espondebit. **Q**uod viciu meum? **O**diu quo odisti amicum tuum. **E**t ego similis medico. **M**edico non amat egrotante: si non odit egrotantem. **V**t liberet egrum: persequitur febre. **N**olite amare vicia amicorum vrorum: si amatis

amicos vros. **S**ed tui dico? **P**utas ne facio ipse que dico? **F**res mei facio in me prius facio. **I**n me autem facio. **S**i a domino accipio facio. **O**dio vicia mea: cor meum sanandum offero medico meo: persequar eum quantum possim. **S**ermo de illis: confiteor quia sunt in me: et ecce accuso me. **O** qui me reprehendebas: corripue te. **H**ec est iustitia: ne dicatur nobis. **S**tipulam in oculo fratris tui vides: et trabem in oculo tuo non vides. **P**rocurata ecce primam trabem de oculo tuo: et tunc videbis ecce festucam de oculo fratris tui. **I**ra festuca est: odium trabes est. **S**i nutritis festucam: fit trabes. **I**ra iueterata fit odium: festuca iueterata trabes fit. **V**t ergo festuca non fiat trabes: non occidat sol super iracundiam vestram. **V**ides sentis te odio luente: reprehendis irascentem odium et recte reprehendis. **I**ra est in oculo eius: in tuo trabes. **N**am si odisti tu quomodo vides quod trahas: trabes est in oculo tuo. **Q**uare trabes est in oculo tuo? **Q**uia festucam ibi nata contempsisti. **C**um illa dormisti: cum illa surrexisti: cum in tempore extolueris: falsis suspicionibus irrigasti uerba adulationum ad te mala uerba de amico deferentiam credendo nutriti: festucam non auulsi diligencia tua trabem fecisti. **T**olle trabem de oculo tuo: noli odisse fratrem tuum. **E**xpauentis an non? **D**ico tibi noli odisse: et securus es. **E**t respondes michi: et dicas michi. **Q**uid est odisse: et quod mali

est? Quia odit hō inimicū suū o-
disti fratrem tuū. Sed si odiū con-
tempnis: audis quod attendas. Qui
odit fratrem suū: homicida ē. Qui
odit homicida est. Nō venenum
parasti: nō ad percipiendū inimicū
cū gladio percussisti. nō mīstrū sce-
leris parasti. nō locū nō tempus.
postremo ipm scelus nō fecisti.
Im odisti: et prius te q̄ illum
occidisti. Discite ergo iustitiam:
ut nō odertis nisi vitia: et hōies
amatis. Hoc si tenueritis et hanc
iustitiā feceritis. ut hōies vicio-
sas etiā sanari malitis potius
q̄ dampnari: bonū opus in vinea
fecistis. Sed exerceite vos in hoc
frēs mei. Ecce post sermonem hunc
missa cathedra mēs. Manebūt
fideles: uenietur ad locū orōis.
Scitis quo accessuri sum? Quid p̄
deo ducturi sum? Discite nob̄ debi-
ta nr̄a. Agite ut dimitat sanguis. Ve-
nietis ad uerba ista orationis.
Quō ea dicatis. quō nō dicatis?
postremo iterrogo. dicatis an nō
dicatis? Odisti et dicis: respon-
debis michi. Ego nō dico. Oras
et nō dicis. odisti et dicis. oras
et nō dicis. Ergo si dicis tu me-
turis. si nō dicis nichil mereus.
Obseruante attende te. Modo es
oraturus. Dimitte ex corde tuo.
Litigare vis cū inimico tuo: liti-
ga cū corde tuo. Dic cordi tuo.
Noli odisse: illud autē cor tuū
inimicus tuus adhuc odit. Dic
aīe tue: noli odisse. Quō orabo?
Quō dicā dimitte nobis debi-
ta nostra? Possum? quidē hoc
dicere? sed quod sequitur quō di-
cam? Sicut et nos. Quid? Sic?

et nos dimittim? Vbi ē fides? In
quod dicis. sicut et nos. Et nō uide
dimitte aīa tua et cōtrastruere
quia dicis ei: noli odisse. Respo-
de illi quare tristis es aīa mea?
et quare cōturbas me? Quare
cōturbas me quare tristis es?
Noli odisse ne perdas. Quare cō-
turbas me? Spera in deū. Sanguis
anhelas. egritudine sanguinis.
Nō potes tibi tollere odiū. Spera
in deū. Meditus est. pro te pepe-
dit in ligno et nudū est vindicta-
tus. Quid vis vindictari? Ideo
ei odisti ut vindictaris. Vide pe-
pendente deū tuū: uide pendente
et tibi tāq̄ de ligno tribunali
ascendente: uide pendente et
tibi languenti de suo sanguine
medicamentū faciente. Vide pe-
pendente. Vindictari vis. Vindicta-
ris uide pendente. Audi p̄cāte.
Pater ignosce illis quia nesciūt
quod faciunt. Sed potuit hoc face-
re dicis michi. Ego nō possum. Ego
enī hō sum: ille deus. hō ego. hō
ille. deus homo. Deus ergo hō?
quid homo? si nō corrigitur hō?
Sed ecce tibi loquor. O hō mul-
tū est ad te imitari dñm tuum.
Attende stephanū confessorū tuū.
Certe stephanus sanctus hō ē.
rat an deus? Homo erat. plane
homo erat. Hoc erat quod tu. sed
quod fecit. nō nisi donāte illo quod
rogas et tu. Vide tñ quod fecerit.
loquebat in deis: seuebat et di-
legebat. Vtrūq̄ ostendit debere
quia dixi seuebat. dixi et dili-
gebat. Vtrūq̄ debet demonstrare.
re: et seuiēte et diligere. Audi
seuiēte dura teruice. Verba

sunt sancti stephani qm iudeos al
 loq̄batur. Dura ceruice iactant
 corde et auribz: vos sp̄ sp̄m̄ sanc
 to resististis. Quē phetaru nō
 occiderūt p̄res v̄i: Audistis scilicet
 entē. Alterū debeo. Audi et dili
 gentē. Irati illi facti et grauius
 irascebant et mala pro bonis
 reddentes: ad lapides cucurre
 rūt. dei faulū lapidare ceperunt.
 hic p̄ba sancte stephane dilectio
 nē tuā: hic te videam? hic te
 spectem? hic vitorē dyaboli tri
 umphatorēq̄ ternam? Audiu
 mus seuientē aduersus tacētes: Se
 uiebas aduersus tacētes: uide
 amus si diligis lapidantes. Si
 enī odisti et odisse potuisti: nūc
 est tēpus qm̄ lapidans. Tūc max
 ime odisse debes. Videam? si red
 dis duriciā cordis lapidibz du
 ris: lapidibz qui te lapidant. La
 pides eī mittūt. Lapidēs durā
 duri. Qui i lapide legē accēperit
 lapides mittūt. Videam? h̄m̄ vi
 deam? spectem? magnū specta
 culū: expectem? et dicit tralluō
 ponendū. Videam? ecce stepha
 nus lapidat̄ sit cōstitūt? q̄i ante
 oculos n̄ros. Eya membrū xpi q̄
 a athleta xpi inspicit illū qui pro
 te pependit i ligno. Crux figeba
 tur ille: tu lapidaris. Ille dixit
 p̄ ignosce illis: quia nesciūt qd
 faciūt. Tu quid dicis? Audia vi
 deā tenēā forte possū imitari ul
 te. Primo b̄tus stephan? stans
 orauit pro se et ait. Dñe ih̄u ac
 tūpe sp̄m̄ meū. Deinde positus ge
 nibz pro lapidatoribz orās. Dñe
 iquit ne statuas illis hoc p̄ccm̄:

hoc dicto obdormiuit. O felix sop
 nus: et q̄es v̄ca. Ecce qd̄ ē req̄este
 p̄ iūctis orare. Sed paululū q̄
 so te sancte stephane expone m̄
 hoc nescio quid. Quare p̄estas
 orasti? p̄ iūctis genu fixisti?
 Responderet fortasse qd̄ itelligi
 mus. Pro me stans orauit: et q̄
 pro me qui recte deo seruiui ora
 ui. orando et ip̄tando nō labora
 ui. Pro me nō laboraui. Qui p̄
 iusto orat: nō laborat. Ideo stans
 pro se orauit. Ventū est ut oraret
 pro iudeis p̄ iūctis xpi et p̄
 iūctis sanctorū. p̄ lapida
 toribz suis. Attendit immūā et
 magnā esse impietate ipsorū que
 difficile donari posset et genu
 fixit. Fige genu i hac vinea for
 tis operarie fige i q̄ genu i ope
 hui? vince fortissime operarie.
 Magnū opus tuū egyptū et
 laudandū multū. Multū altū
 fodisti qui odiū iūctis de cor
 de exuisti. Couersi ad dñm. **Ex
 plicat sermo sextus decim? i capit
 decim? septim? ei? de die sabbat
 ab eo qd̄ dictū in euāgelio pet̄
 a dño petre amas me cuius
 respon̄sioni dñs subiūgit
 pasc oves meas. 2^a 1218**

Postolū petrū pri
 mū oim̄ aplōrum
 menūstis i dñi pas
 sione fuisse turba
 tū. Fuit enī prius
 audax phuptor. et postea factus
 est timidus negator. Omise
 rat se pro dño moriturū: cum
 prius pro illo esset dñs moritu
 rus. Qm̄ ergo dicebat. tecū pa
 ratum sum usq̄ ad mortē ue.

et animam pro te ponam: respondit
ei dominus. Animam tuam pro me pones.
Amicum dico tibi priusquam gallus can-
tet: ter me negabis. Ventum est
ad horam. Et quia deus erat christus.
homo autem petrus: impleta est scrip-
tura: ego dixi in pauore meo. omnis
homo mendax. Dixit autem apostolus.
quoniam deus verax: omnis autem homo
mendax. Verax christus: mendax
petrus. Modo autem interrogat
eum dominus sicut audistis cum eu-
angelium legeret: et dicit ei. Symon
iohannis diligis me plus huius.
Respondit ille et dicit. Domine tu
scis quia amo te. Et iterum dominus
hoc interrogauit. et tertio interro-
gauit hoc: et respondentem di-
lectionem commendauit gregem.
Dei singula enim dicebat petro
dominus ihesus dicenti amo te: pas-
ce agnos meos. pasce ouiculas
meas. In vno petro figurabat
vnitas omnium pastorum: sed bonorum
qui sciunt oues christi pascere christo.
non sibi. Nunquid modo petrus
mendax erat: aut amare se de-
um mendaciter respondebat?
Veraciter hoc respondebat: hoc
enim respondebat: quod in corde suo
uidebat. Quoniam autem dixerat ani-
mam meam pro te ponam: de fu-
turo voluit presumere viribus.
Dominus autem homo qualis sit. tunc
cum loquitur forte scit. qualis
transitorio futurus sit. quis scit?
Reuocabat ergo oculos suos
ad cor suum petrus quoniam interroga-
bat a domino: et fides respondebat
quod ibi videbat. Quia domine tu scis
quia amo te: quod tibi dico tu scis.
Quod hic video in corde meo:

vides et tu. Non ausus est tunc
dicere quod dominus iterum rogauerat.
Non simpliciter dixerat dominus di-
ligis me: sed addiderat. plus
huius diligis me. Id est plus me
diligis quam isti. De aliis discipu-
lis. ille non potuit dicere nisi amo-
te: non ausus est dicere plus huius.
Noluit iterum esse mendax. Suffe-
cerat ei testimonium phibere cor-
di suo. Non debuit esse iudex cor-
dis alieni. Verax ergo petrus.
an verax in petro christus? Qui
autem voluit dominus in huius christus im-
pleuit petrum. et inuentus est homo
petrus: quoniam autem placuit domino in
se christo impleuit petrum. et inuentus
est verax petrus. Verax est petrus.
petra fecerat. petra enim erat christus.
Et quod ei nuntiavit quoniam tertio res-
pondit amare se christum: et tertio
dominus petro suas ouiculas commo-
dauit. Preuenit enim ei passio
sua. Cum esses iquit iunior cum
gebas te et ibas quo volebas:
cum autem senueris extendes ma-
nus tuas. et alter te tanget et
feret quo tu non vis. Euangelium
ta nobis exposuit quod dixerit christus.
Hoc autem dicebat iquit. signifi-
cans quia morte clarificatus
esset deus. id est quia pro christo fac-
tus crucifigendus. Hoc est et
extendes manus tuas. Vbi est
ille negator? Deinde post hoc
ait dominus christus. Sequere me: non sic
quo prius quoniam vocauit discipulos.
Nunquid non quoniam negauit christum
occuldi timuit? hoc timuit petrus
quod passus est christus. sed iam tunc

re nō debuit. Videbat enī ī car-
 ne viuētē: quē viderat ī ligno
 pendētē. Resurgendo tristis
 abstulit mortis timorē. et qm̄
 abstulerat mortis timorē. me-
 rito iterogabat petri amorē.
 Ter negauerat timor: ter cōfes-
 sus ē amor. Trinitas negatio-
 nis: desercio ueritatis. Trinitas
 cōfessiois: testimoniū dilectōis.
sermon
de a-
postolo ubi dicit. nō ē qd volo
facio bonum. sed quod nolo
malum hoc ago. et quō carō

cupiscit adūs spm̄
 Facto diuina que de
 apli pauli epistola
 recitata est. quocōs
 legitur timendū est

ne male itellecta det hoibus q̄
 rentib; occasione. Peiues sunt
 quippe hoies ad peccandū et vix
 se tenent. Vbi ergo audierit apos-
 tolu dicitur. nō enī qd volo faci-
 o bonū. sed qd odi malū hoc ago:
 agunt malū. et q̄ displicētes si-
 bi q̄ agūt malū. putāt se aplo
 esse filēs qui dixit. Non ē bonū
 qd volo bonū facio: sed qd nolo
 malū facio. Nō nūq̄ ēi legitur
 et tūc nobis igerit necessitatem
 disputandi. ne hoies male sumē-
 tes salubrē tabū uertāt ī venenū
 Sic ergo itendat caritas v̄ra: do-
 nec quod dñs donauerit. dicam
 vobis. Et ubi forte laborare vi-
 deritis ī difficultate alicuius
 obscuritatis: adiuetis me af-
 fectu pietatis. Prius ergo recoli-
 te qd deo. p̄icio soletis audire:
 dicit iusti ī isto corpe adhuc bel-

lū esse nondū triūphū. Huius
 autē belli qm̄ erit triūphus?
 Ideo aplūs dixit et voces belli:
 et voces triūphi. Voces belli a
 modo audiuim; Non enī quod
 volo ago: sed qd odi illud facio. Si
 autē quod nolo illud facio: con-
 sensio legi qm̄ bona est. Velle
 adiacet michi: perficē autē
 bonū nō iuenio. Video autē a-
 liā legē ī membris meis. repug-
 nantē legi mētis mee. et capti-
 uantē me ī lege p̄cā que est in
 mēbris meis. Quādo audis
 captiuātem? bellū nō cognos-
 tis? Vox ergo triūphi nondū
 est: s; q̄ futura ē. docet idem
 aplūs dicens. Oportet corrup-
 tibile hoc iducere ī corruptionē.
 et mortale hoc ī immortalitatem.
 Cū autē corruptibile hoc idu-
 erit ī corruptionē. et mortale
 hoc iduerit ī immortalitatem: ibi
 est vox triūphi: tūc fiet sermo
 qui scriptus est. Absorta ē mors
 ī victoria. Dicāt triūphātes.
 Vbi ē mors cōtenacio tua? Di-
 cām? ergo qm̄. dicām? et ipm̄
 qm̄ nō erit longe. Nō enī tan-
 tū remanet seculo: qm̄tū iam
 exemptū est. Hoc ergo tūc di-
 cām? Modo autē in isto bello
 ne male itelligentib; lectio is-
 ta tuba sit hostis nō n̄ra. vnde
 ille itatetur nō vnde vicitur:
 aduertite obsecro fratres mei: et
 qui certatis certate: qui ēi nōdū
 certatis. nō estis itellecturi que
 dico. Qui iā certatis: itellectu-
 ri estis. Vox mea ī aperto: v̄ra
 erit ī silencio. Prius illud reco-
 lite qd sc̄p̄lit ad galathas: vnde

h' bñ possit expo. **Ut** ei fidelibz lo-
ques baptizat log's: qbz vtiqz in
sancto lauathro oia fuerant
dimissa p'ca. **Eis** tñ loques sed
pugnātibz loques ait: dico at:
spiritu ambulate. et cōcupiscē-
tias carnis ne p'feceritis. Non
dixit ne feceritis: sed ne p'feci-
tis. **Quare** hoc? **Sequitur** et dicit:
Caro ei cōcupiscat aduersus spi-
ritū: spūs autē aduersus carnē.
Hec enī iuicē aduersant: ut nō
ea q' vltis faciatis. **Et** si spū du-
cimū nō adhuc estis sub lege u-
tiqz: sed sub grā. **Si** spū ducimū.
Quid est duci spū? Spiritui
dei cōsentire iubenti: nō carni
cōcupiscenti. **Tamē** cōcupiscat
et resistit et vlt aliqd et nō uis-
tu. **perseuera** ut nolistis. **De** de-
iū tñ tuū tale esse debet ad de-
um: ut nō sit ipsa cōcupiscē-
a cui resistas. **Videte** qd dixerū.
Desideriū iqz tuū tale ec debet
ad deū: ut dūno nō sit cōcupis-
cētia ipsa cui resistē oporteat.
Resistis enī et nō cōsentiendo
vincas: sed melius est hostem
nō habere. q' vincere. **Hostis** is-
te aliqn nō erit. **Refer** aūm ad
vocē triūphi: et vide si erit. **V-**
bi est mors cōtenao tua? **Non**
erit. **Vbi** ē mors aculeus tuus?
Queres locū eius: et nō iuicēs.
Nō enī hec qd maxie debetis
audire: nō enī hec quasi alia
natura est. sicut isanūt mani-
chei. **Sanguor** nū est viciū nēm:
nō separatū alibi erit. sed sana-
tū nusq' erit. **Ergo** cōcupiscētiās
carnis ne p'feceritis. **Melius** q'
dem erat implere qd lex dicit:

ne cōcupiscas. **Plenitudo** est ista
uirtutis. p'fectio iusticie. palma
victorie: ne cōcupiscas. hoc quia
modo impleu nō potest. uel illud
impleatur qd sancta scriptura itē
dicit: post cōcupiscētiās tuās nō
eris. **Melius** ē eas nō habere. **Sed**
quia sunt: noli post eas ire. **Volū-**
post te ire: noli post eas ire. **Si** nō
lint post te ire nō erit: q' cōtra
mentē tuā nō rebellabit. **Rebel-**
lant et rebella. pugnāt pugna-
expugnāt expugna: hoc soluit
videte ne vincant. **Ecce** aliqui
inde ponā: vnde cetera itelligi-
tis. **Nostis** hoies esse sobrios.
pauiores sunt. sed sunt. **Nostis**
esse et ebriosos: habundantē
tizatus ē sobrius: qm̄ p'nter
ad ebrietatē. nō habet cū qui
pugnet: habet alias cōcupis-
cētiās cū quibz pugnet. **Sed**
de ceteris itelligatis. **vnu** tñ
modo hostis certamē i medio
constituam. **Baptizatus** est
ebriosus. **Audiuit** et cū timore
audiuit iter cetera mala quibz
hoibus male viuētibz itē dicitur
regnū dei. **cōmēmoram**
esse et ebrietatē: quia ubi dicitur
est neqz fornicatores. neqz por-
lis seruientes. neqz adulteri ne-
qz molles neqz masculorū con-
tubitores. neqz fures: ibi addi-
tū est neqz ebriosi et cetera reg-
nū dei possidebūt. **Audiuit** et
timuit. **Baptizatus** est. dimis-
sa sunt illi oia: quibz itē dicitur
est. **Restat** aduersaria cōcupiscē-
do. **Ergo** habet cū qui pugnet
regeneratus. **Pecunia** eius vici-
a oia dimissa sunt ei. **Obser-**

uet vigilet pugnet. ne aliqui in
 victur. Surgit ergo illa concupis-
 cencia potandi: titillat animu.
 Ingerit faucibus sititate: insidiat
 sensibus. **U**lt et ipm si pt fieri pene-
 trare munit: adire iclusu: trahere
 re captiuu. pugna repugnat.
Osi et ipa no esset. **S**i consuetu-
 dine vite hui? accessit: bona co-
 suecudine morat. **T**u tm noli
 ei satisfacere: noli ea cedendo sati-
 are. sed resistendo necare. **T**ame-
 qd diu hostis est si ei no cosentias
 et nuq? iebrietas: minor et minor
 erit cotidie. **N**a sut vires illius
 subiectio tua: si ei cessas. et i-
 ebriatus fueris: das ei vires. **N**u-
 quit contra me. et no contra te? **E**go
 de loco superiore moneo. dico. pre-
 dico. **Q**uid ergo futurum sit mali-
 ebriosis: ante denotio. **N**o e qd
 dicas. no audiui. **N**o est qd di-
 cas: exigit deus aiam de manu
 illius qui michi tacuit. **S**ed la-
 boras: quia tibi validu aduer-
 saru mala consuetudine ipse fe-
 cisti. **N**o laborasti ut nutres e-
 um: labora ut vincas eu. **E**t si
 minus ydoneus es aduersus e-
 um: cogit deum. **T**ame si te no vi-
 det qd plus ipsa tua mala consue-
 tudo luctata sit tecu: si te no vi-
 det. fecisti qd ait apus paul?
 concupiscentias carnis ne pfecteri-
 tis. **F**acta e concupiscentia titilla-
 do: sed no est perfecta consencie
 do. **Q**d dixi de ebrietate: de hoc
 oibus viciis. hoc de oibus cupi-
 ditatibus intelligas. **C**u aliquibus
 ei nati sum? aliquas consuetu-
 dines fecim? **N**am ppter illas
 cum quibus nati sum? baptizat

ifantes ut soluantur a reatu pa-
 gnis male qua habuerunt. **C**o-
 suecudini ergo semp repugna-
 du: qa ipa concupiscentia cu q
 nati sum? finiri no pt qd iu-
 viuim? **C**otidie minui pt fini-
 ri no pt. **D**ex illa est ductu hoc
 nem mortis corpus. **D**e ipsa
 dicit apus **C**ondelector ei legi
 dei scdm iteriore hoem: video
 aute alia lege i membris meis
 repugnantem legi metis mee.
 et captiuante me i lege pecca-
 ti q est i membris meis. **T**uc na-
 ta est ista lex: qn et transgres-
 sa e pma lex. **T**uc nata e inq
 ista lex: qn transgressa e pma
 lex. **Q**ue est pma lex? **Q**ua i
 paradiso accepit ho. **N**one nu-
 di erant et no confundebatur:
 nisi quia nondu erat lex i me-
 bris repugnans legi metis. **F**e-
 cit ho pccm puniendu: et iucit
 motu pudendu. **M**anducauerunt
 contra interdctu: et aperti sunt
 oculi eoru. **Q**uid eni? **P**rius in
 paradiso clausis uel ceas oculis
 oberrabat. **A**bsit. **N**a ada vnde
 noia iposuit uolatalibus et bestis:
 qn ad eu cuncta aialia adducta
 sunt? **Q**uibus noia iponebat. si
 no videbat. **D**einde dictu e. **V**i-
 dit mulier lignu: quia placet o-
 culis ad uidendu. **E**rgo oculos
 apertos habebat. et nudi erant:
 et no confundebatur. **A**perti st
 aute oculi eoru. ad aliqd qd nu-
 q? senserant: qd i motu sui cor-
 poris nuq? expauerat. **A**pti sut
 ad ituendu no ad uidendu: et
 qa senserunt pudendu. curauerunt
 tegendu. **C**onsuecunt iquit folia

ficulnea: et fecerunt sibi succine-
toria. **Q**uod tulerunt ibi senserunt.
Ecce unde nemo nascitur sine pe-
ccato. **E**cce ipse quod dominus non sic con-
cupiscit voluit: quem uirgo concepit
soluit illud qui venit ex illo. **U**nus
unus et unus: unum ad mortem:
unus ad vitam. **H**omo primus ad
mortem: homo secundus ad vitam. **S**ed que-
re ad mortem ille homo: **Q**uia
tamen homo. **Q**uare ad vitam iste
homo: **Q**uia deus et homo. **N**on
ergo quod uult agere apostolus: quia uult
non concupiscere. et tamen concupis-
cit. **I**deo non quod uult agit. **N**on quod
illa concupiscentia mala trahere
bat apostolum subiugatum ad concu-
piscendum ad fornicationem? **A**-
bsit. **N**on ascendat tales cogita-
tiones in cor nostrum. **L**uctabatur:
non subiugabatur: **S**ed quia no-
lebat hoc habere contra quod lucta-
retur: ideo dicebat. **N**on quod uolo
ago. **C**oncupiscere nolo: et concu-
pisco. **N**on ergo quod uolo ago: sed
tamen concupiscentiam non con-
sentio. **N**on enim aliter diceret. con-
cupiscentias carnis ne profeceris
tuis. si eas ipse proficeret. sed con-
stituit tibi ante oculos pugnam
suam ne retineres tuam. **S**i enim hoc
non dixisset beatus apostolus. quam uide-
res moueri concupiscentiam in mem-
bris tuis: cui tu non consentiret.
tamen cum ea moueri uideres: forsitan
de te desperares et diceres. **S**i ad
deum pertinere: sic non moueris. **V**i-
de apostolum pugnantem: et noli face-
re desperantem. **V**ideo aliam legem
inquit in membris meis repugnantem
legi mentis mee. et quia nolo
ut repugnet. caro enim mea est.

Ego ipse sum pars mea est. **N**on
quod uolo ago. sed quod odi malum
hoc ago: quia concupisco. **Q**uod
ergo bonum ago. quia concupiscere
male non consentio. **A**go bo-
num: et non proficior bonum. **E**t con-
cupiscentia hostis mea agit ma-
lum: et non proficit malum. **Q**uod a-
go bonum: et non proficior bonum. **A**-
go bonum: cum male concupiscere
non consentio. **S**ed non proficior bonum
ut omnino non concupiscam. **S**icut enim
hostis meus quo agit malum: et
non proficit malum. **A**git malum:
quia mouet desiderium malum. **N**on
proficit malum: quia me non trahit
ad malum. **E**t in isto bello est tota ui-
ta sanctorum. **I**n quid dicitur de im-
muni qui non repugnat? **S**ubiugatur
pertrahitur: nec pertrahitur
quia libenter sequitur. **H**ec inquit est
pugna sanctorum. et in hoc bello
homo periclitatur quousque moriatur:
sed in fine id est in triumpho illius
victorie quod dicitur: primo quod dicitur
apostolus iam premeditatus triumphum. **U**-
bi fiet sermo qui scriptus est. **U**bi
est mors in victoria. **U**bi est mors
victoria tua. **V**ox triumphantis.
Ubi est mors aculeus tuus: cuius
punctione facta est mors. **P**atrum
quod scorpium est: pupugit nos et
mortui sumus. **S**ed quoniam dicitur: ubi
est mors aculeus tuus. quo aculeus
leo facta es non quem fecisti. quomodo
ergo dicitur: ubi est mors aculeus
tuus: utique non erit. quia patrum non
erit. **A**culeus autem mortis est per
carnem. **C**ontra patrum data lex. **Q**uod
uirtus patrum lex subintravit ut huius
bundaret delictum. **Q**uomodo hoc? **E**t

fuit ante legē hō pccor. data lege at
 q̄ transgressa: factus ē p̄uarica
 tor. Peccato tenebāt hōies rei: le
 ge data plus p̄uaricacōis facti sūt
 rei. Vbi spes nisi qd̄ seq̄tur: ubi ha
 būdauit delictū sup̄habūdauit
 grā: Ideo et iste miles et quodam
 modo ī isto bello exercitatus
 qua exercitatus nō esset et dux
 cū laboraret in hoc bello contra
 hostē et diceret. Video aliā legē
 ī meibus meis repugnātē legi
 mentis mee: et captiuantē mei
 lege p̄cā q̄ est ī meibus meis. Te
 gem fedā miserum vlnus tabē
 languorē subiūxit. Miser ego hō
 quis me liberabit de corpe mortis
 huius? Et gementa subuentū est.
 Gratia dei per ih̄m xp̄m dominū
 nēm. Quando corpus habebis?
 ubi nulla cōcupiscētia remane
 bit? Cū mortale hoc iduerit im
 mortalitatē et icorruptōez. et di
 ceret morti ubi est mors cōtentō tu
 a? et nō erit: ubi est mors acule?
 tuus. et nūsq̄ erit. Nōdo qd̄. Au
 di igitur. Ego ip̄e mente seruiō
 legi dei: carne autē legi p̄cā. Ne
 te seruiō legi dei nō consentiēdo?
 carni autem legi p̄cā cōcupiscē
 do: et mēte legi dei. et carne legi
 p̄cā. Et hac delector: et ibi cōti
 nūo. sed nō vincor. Tūallat insi
 diatur: pulsat trahē conatur.
 Miser ego hō? quis me libera
 bit de corpe mortis huius? Nō
 lo sp̄ vincere. sed volo aliq̄n ad
 pacem venire. Nūc ergo frater
 tenete istū modū. Mente seruite
 legi dei: carne autē legi p̄cā: sed
 ex necessitate. quia concupiscētis
 nō qua consentatis. Aliq̄n ista

concupiscētia sic insidiat sanctis:
 ut faciat dormientibz. qd̄ nō p̄t
 vigilantibz. Vnde oēs acclama
 tis: nisi oēs agnouistis: pudet
 hic īmorari: sed nō pigeat inde
 deū deprecari. **Explicit decim⁹ or
 tauus sermo. incipit decim⁹ no
 nus: de caritate uel dilectione**

De caritate vobis pau
 lo ante aplius loque
 bat: cū eius epistola
 loq̄ret: et cā nobis
 sic cōmendabat: ut
 itelligēmus cetera oīa q̄ uis ī
 magna dei dona. sine illa nic
 hīl prodesse. Vbi autē ipsa est:
 sola esse nō p̄t. Et nos ergo v̄c
 caritati sermone de caritate red
 dam⁹. Caritas alia ē dīna: ali
 a est hūana. Alia est hūana li
 cita: alia illicita. De hīs ergo
 tribz caritatibz uel dilectionibz.
 duo cī noīa habet apud latinos
 q̄ grece agape dicit: qd̄ dñs do
 nauerit dīcā. Nec ergo p̄ma ē
 distribucō mea qd̄ dixi aliā di
 uinā aliā hūanā esse caritate:
 eandēq̄ hūanā in duo distribu
 i. qd̄ alia sit licita alia illicita.
 Prius ergo loquor de hūana li
 cita q̄ non reprehendit: deinde
 de hūana illicita q̄ dāpnatur.
 Tertio de dīna q̄ nos perducit
 ad regnū. Vt ergo breuiter insi
 nuem. licita ē hūana caritas
 qua vxor diligitur: illicita qua
 meretrix uel vxor aliena. In fo
 ro enī et plateis magis licita ca
 ritas diligitur: q̄ meretrix. In
 domo dei. ī templo dei. ī ciuita
 te xp̄i. ī corpe xp̄i. etiā meretri
 cis amor ad iehennas amātē

10
pducit. Licita ergo caritate ha-
bere humana est: si ut dixi licita est.
Nō solū autē ita licita est ut con-
cedatur: sed ita licita est ut si de-
fuerit reprehendatur. liceat nobis
humana caritate diligere coniuges
diligere filios. diligere amicos nos-
tros. diligere cives nros: oīa cū
ista nōia habet necessitudinis vi-
culū et glutem quodāmodo cari-
tatis. Sed videtis istā caritatē
esse posse ī priorū: id est pagano-
rū iudeorū. hereticorū. Quis enī
eorū nō amat vxorē. filios frēs
amicos et cetera? hec ergo huma-
na est. Si ergo tali quisq; crudeli-
tate efferatur: ut perdat etiam
humane dilectōis affectū. et nō a-
met filios suos. et nō amet coniu-
gem suā. nec inter hoīes numerā-
dus est. Nō ei laudāndus est: qui
amat filios suos. Adhuc ei vide-
at cū quibz esse debet eius dilectō
ista cōis. Amat filios et fere. a-
mant filios aspides. amant filios
tigres: amant filios leones. Nul-
la ei bestia est: q̄ nō filius suus
blande murmuret. Nā cū terre-
at hoīes. puulos fouet. Fremut
leo ī siluis ut nemo transeat: ī-
trat ī spelūcā ubi habet filios su-
os oēm rabiē feritatis exponit.
foris eā ponit: cū ipā nō īgredit.
Ergo qui nō amat filios suos:
etiam leone peior est. humana ista
ista: et licita sunt. Illicitū amorē
cauete. Membra xpi estis: et cor-
pus xpi. Audite aplm et terrenū
Nō potuit enī grauius dicit: non
potuit vehemētia. Nō potuit
atruis deterere xpianos ab amo-
re fornicationū: nisi ubi dixit:

Tollens ergo mēbra xpi: faciā mē-
bra meretricis? Ut autē hoc di-
ceret: superius ait. Nescitis quia q̄
adheret meretrici. vniū corpus ef-
ficatur? Et testimoniu de scriptu-
ra dedit: qd scriptū est. Erat duo
ī carne vna. Dictū est enī hoc di-
uinitus: de sed vno et vxore ubi
licet: ubi cōcessū est. ubi honestū
est: nō ubi turpe. nō ubi illicitū.
nō ubi oī ratione dāpnabile. Si
autē vna sit caro ī p̄mixtio-
ne licita viri et vxoris: sic vna
sit caro ī p̄mixtioe illicita mer-
tritis et amatoris. Cum ergo
sit caro. illud te terreat. illud ex-
horreat: qd addidit. Tollens er-
go mēbra xpi. Membra xpi ante dē
xpiane. Membra xpi noli ī alio
ī te attende membra xpi: qui em-
tus es sanguine xpi. Tollens ergo
mēbra xpi: faciā mēbra meretricis.
Hoc qui nō horret: deo horret.
Disus proflus obsecro vos fratres
kmi. Ecce ponam qd nō est. p̄mi-
sisse deū talibz īpunitate. et dixit
tate. Tollit quisq; mēbra xpi et
facit iā mēbra meretricis: nō fa-
cit: si est ibi tertia dina dilectō.
Etenim tres dilectōes cōmemo-
raui. de tribz me qd dñs daret
dicturū esse promisi de licita hu-
mana. de illicita humana. de illa
excellenti atq; dina. Interroge-
mus dinā caritatē. et ponam
ante illā duas humanas carita-
tes: et dicam q̄ ei. Ecce licita cari-
tas humana qua vxor diligitur
et filij alieq; necessitudines se-
culares. Ecce alia illicita qua di-
ligitur meretrix. qua diligitur an-

nlla aliena. qua diligit filia ali-
 ena. nō peccata. nō pmissa. qua di-
 ligit vxor aliena. **Duc** ante te
 sunt caritates cū qua istaz vis
 manere? Qui eligit manē cū il-
 la hūana licita: cū illicita non
 manet. Nemo sibi dicat: am-
 bas habeo. Si ambas habes ad-
 mittendo ad te dilectionē meret-
 rias? iūriā facis matrone: et
 que ibi habitat dine caritati.
Puto enī quia si hō cōiugatus
 es et diligas meretricē. nō mit-
 tēs meretricē i domū tuā ut ha-
 bitet cū matrona tua: nō usq; a-
 deo pgrederis. Tenebras q̄ris.
 latebras q̄ris. turpitudinē non
 phiteris. Sed sunt qui nō habent
 vxores: et sunt quasi meretricū
 licentius amatores. **Idco** dixi q̄
 si: q̄a et ipi dāpnabūtur si iam
 sunt fideles. **Puto** q̄a adolesces
 nūdū habēs vxorē si diligit me-
 retricē: nō eā facit habitare cū
 sorore sua. nō eā facit eā habita-
 re cū matre sua: ne iūriā faciat
 hūane pudicitie: ne offendat
 decus sanguis sui. **Si** ergo nō fa-
 cis habitare meretricē quā dili-
 gas cū matre tua. cū sorore tua.
 ne sicut dixi offendas decus sā-
 guinis tui? facis habitare i cor-
 de tuo dilectionē meretricis. cū
 dilectioe dei. et offendis decus
 sanguis xpi. **Amate** deū: nichil
 melius iuenitis. **Amatis** argē-
 tū: quia melius est ferro et cra-
 mento. **Amatis** plus aurū: q̄a
 melius est argento. **Amatis** pl⁹
 lapides p̄ciosos: q̄a et auri p̄ciū
 superat. **Amatis** postremo istā
 lucem: quā dimittere formidat

ois qui mortē timet. **Amatis** iḡ
 istā lucē: quō eā amore quodā
 iḡenti desiderabat. qui post ih̄m
 clamabat. **Miserē** mei fili dauid.
Clamabat cecus: xpo transeunte.
Metuebat enī ne tūmiret et nō
 sanaret. **Et** q̄ntū clamabat. ut
 turba phibēte nō taceret. **Dicit** cō-
 tradictorē: tenuit saluatōrē.
Obstreperantibz turbis et clama-
 re prohibentibz: stetit ih̄s. **Vo-**
cauit eū: et dixit ad eū. **Quid**
vis tibi fieri? **Dñe** iquit ut vi-
 deā. **Respice:** fides tua te saluū
 fecit. **Amate** xpm: desiderate lu-
 men qd̄ ē xpus. **Sed** desiderauit
 ille lumen corpis? q̄to plus lu-
 men cordis desiderare debetis.
Ad eū nō vocabz: sed moribz da-
 mem⁹. **Viua**m⁹ bene: mādū cō-
 tēpnam⁹. **Nichil** sit nobis oīe
 qd̄ transit. **Resp̄**hensuri s̄t nos
 q̄n sic vixerim⁹ quidā dilectores
 nr̄. hoīes sclāres. amātes terrā.
 sapientes puluerē. nichil de celo
 ducentes. auras liberas corde.
 nare carpetes. **Resp̄**hensuri sunt
 nos. p̄culdubio atq; dicturi: si vi-
 derint istā hūana. ista terrena
 cōtēpnere? quid pateris? **Quid**
 insanis? **Turba** illa est cōtradi-
 cens ne cecus clamet: et aliquñ
 xpiani sunt qui prohibēt viuē
 xpiane. **Quia** et illa turba cū
 xpo ambulabat: et votaferatē
 hoīem ad xpm ac lucē desideratē
 ab ipius xpi beneficio phibebāt.
Sūt tales xpiani: sed vincamus
 illos. **Viua**m⁹ bene: et ipsa vita
 sic vox nr̄a ad xpm. **Stabit**. quia
 stat. **Nā** et ibi magnū mysteriū
 est. **Transiens** erat ille q̄n clama-

bat: qm̄ sanauit stetit. **T**ransitus
xpi: itentos nos faciat ad clama-
dū. **Q**uis est transitus xpi? **Q**uod
quid pro nobis tēporalit̄ ptulit.
transitus eius est. **N**atus ē: trā-
sit. **N**ūquid adhuc nascitur? **C**re-
uit: transit. **N**ūquid adhuc cres-
cit? **S**uxit. **N**ūquid adhuc fugit?
Manducauit et bibit. **N**ūquid
adhuc facit? **D**efessus dormiuit
Nūquid adhuc dormit? **P**ostre-
mo: pressus est. **V**inctus ē. **V**er-
beratus est. **S**pinis coronatus ē.
Alapis cecus est. **S**puitis illitus.
Ligno suspensus. **O**ccisus. **L**an-
a percussus. **S**epultus resurrexit.
Adhuc transit. **A**scendit in celū
sed ad dexterā patris stetit. **C**lamo
qntū potes: modo te illuāt. **N**ā
ī corpore qd̄ uerbū erat apud deū
utiq; stabat: quia nō mutabat̄
et deus erat uerbū. et uerbū caro
factū est. **C**aro per transitū mul-
ta fecit. et passa est: uerbū stetit.
Ipso uerbo cor illuātur: qā ip̄o
uerbo caro quā suscepit honora-
tur. **T**olle uerbū? quid est caro?
Hoc est: qd̄ tua. **C**aro autē xpi
ut honoretur: uerbū caro factū
est et habitauit nobis. **C**lamo
nūc ergo ut bene uiuam? **A**ma-
te filios vros. amate cōiuges ves-
tras et si seculariter. **N**ā scdm̄
xpm̄ amare debetis ut scdm̄ de-
um illis cōsulatis. et nō in eis
nisi xpm̄ diligatis: et oderitis ī
vris si xpm̄ habere noluerit. **I**pa
est enī caritas illa diuina. **N**ā qd̄
eis prodeat transitoria et mor-
talis caritas vra? **T**amē qm̄ et
hūanitus diligit vros. et pl̄
diligite xpm̄. **N**on dico ut nō di-

ligas p̄cem. nō dico ut nō diligas
filios: sed plus dilige xpm̄. **A**udi
illā dicentem: ne mea putes illa
uerba. **Q**ui amat p̄cem amat ma-
trē plus q̄ me: nō est me dignus.
Quā audis nō est me dignus. nō
times. **D**e quo dicit xps nō est
me dignus: nō est cū illo. **Q**ui
cū illo nō erit ubi erit. **S**i non a-
mas eē cū illo: time esse sine illo.
Quare esse times sine ip̄o? **C**ū
cū dyabolo eris. si cū xpo nō fue-
ris. **E**t ubi fuit dyabolus? **A**udi
ip̄m xpm̄. **I**te ī igne eternū: qui
paratus est dyabolo et angelis
eius. **S**i igne reli nō accenderis:
igne time gehēnarū. **S**i non a-
mas esse iter angelos dei: time
esse iter angelos dyaboli. **S**i nō
amas eē ī regno: time eē ī carni-
no ignis ardentis. **T**extinguibi-
lis sempiterni. **V**incat ī te p̄
timor: et erit amor. **T**imor pedo-
gogus sit. nō ip̄e ī te remaneat:
sed te ad caritatē q̄ ad magist̄
perducit. **E**xpliat **decim** **non**
sermo. incipit vicesim **de capto**
euangelii ubi ait ih̄s si vis ve-
nire ad vitam. serua mandata.
Dangelica lectio que
modo p̄sonuit ī audi-
bus vris. **S**i vis venire ad vitam: ser-
ua mandata. **Q**uis est q̄ nō
tam? **E**t tñ quis velit serua-
re mandata? **S**i mandata serua-
re nō vis. **Q**uare
vitā queris? **S**i ad opus p̄ger-
es. quare ad mercedē festinas?

Dixit se ille diues adolescens ser-
 uasse mandatu. **A**udiuim⁹ pcep-
 ti maiora. si vis pfectus ee: vnu
 tibi deest. **V**ade vende oia que ha-
 bes: et da paupibz. **N**o perdis. sed
 habebis thesauru i celo: et veni
 sequere me. **N**a quid tibi pdest si fe-
 ceas? et no sequaris me? **A**bcessit tñ
 istis sicut audistis. habebat eni
 magnas diuitias. **E**t audiuit
 ille audiuum⁹ et nos. **D**s xpi euā-
 gelu est. in celo sedet sed in ter-
 ra loqui no cessat. **N**os surdi no
 sum⁹: nā ille clamat. **F**os no si-
 mus mortui: nā ille tonat. **S**ed
 si maiora no vis facere minora
 fac: onus maioru ad te multu
 est. uel minora prende. **Q**uid ad
 utraqz piger es? **Q**uid vtriusqz
 aduersaris? **M**aiora sunt. veni-
 de oia que habes et da paupibz:
 et sequere me. **M**inora sunt. non
 homitudiu fatias. no adulteres
 no falsu testimoniu queras. no
 fureus. honora prem et matre:
 diliges primu tuu. sicut teipm.
Ita fac. **Q**uid ad te damo ut
 vendas res tuas? qui extorque
 no possum ne rapias alienas:
Audisti no furaberis: tu rapis:
 ante cōspectu tanti iudicis ia-
 te fure no teneo: sed raptorem.
Dare tibi: misereere tibi. **A**d huc
 vita ista dat tibi dilacione: no
 li abicere correctione. **F**uisti he-
 rē hie: noli et hodie. **J**am forte
 et hodie fuisti: tras noli. **A**liqn
 fini malu: et pro mercede exige
 bonu. **S**ona habere vis. et bon⁹
 ee no vis? **C**ontraria ē vita tu-
 a bonis tuis. **S**i magnu bonu ē
 habere uilla bona: qñtu malu

ē habere aiām malā? **D**iscessit
 diues cōtristatus: et ait dñs.
Quod difficile est. ut qui diuiti-
 as habet itret i regnu celoru.
Et q̄ esset difficile silitudie po-
 sita ostendit. tā esse difficile ut
 oino sit ipossibile. **O**me ē ipos-
 sibile difficile est: sed no oē dif-
 ficile est ipossibile. **Q**uale dif-
 ficile est attende silitudie: **A**mē
 dico vobis: facilius ē camelu
 p forame acus itrare. q̄ diuite
 intrare i regnu celoru. **C**ame-
 lu intrare per foramen acus.
 si diceret pulicem: ipossibile
 esset. **D**enuqz hoc audito cōtris-
 tati sūt discipuli et dixerunt.
Si ita est quis nā poterit sal-
 uus fieri diuitu? **P**aupe au-
 dite xpm: populo dei loquor.
Plures estis paupe uel vos
 apprehendite. et tamē audite.
Quicūqz de paupitate gloria-
 mini caute supbia: ne vin-
 cant vos huiles diuites. **C**a-
 uete ipietate: ne vincat vos
 pn diuites. **C**auete ebrietate:
 ne vincant vos sobri diuites.
Nolite de paupitate gloriari:
 si no debent illi de diuitis glo-
 riari. **A**udiat diuites si tamē
 sūt: audiant aplm. **P**recipe di-
 uitibz hui⁹ mundi no superbe
 sapere: quia sūt diuites alteri⁹
 seculi paupe res. **S**unt diuites
 alteri⁹ seclī apostoli: sunt diui-
 tes alteri⁹ seculi qui dicebāt.
 tāq nichil habentes et omnia
 possidentes. **V**t sciatis quibz
 loquitur diuitibz: addidit hui⁹
 mundi. **P**recipe inquit diuiti-
 bus hui⁹ mundi no superbe

sapere. **P**rimus uermis diuitiarum: supbia. Mala tinea: totum rodit. et ad cinerem usque perducit. **P**recipe ergo non superbe sapere. neque sperare in incerto diuitiarum: ne forte diues dormias et pauper surgas. **N**eque sperare in incerto diuitiarum apostoli uerba sunt: sed in deo inquit uiuo. **F**ur tibi tollit aurum: quis tollit tibi deum? **Q**uid habet diues. si deum non habet? **Q**uid non habet pauper. si deum habet? **N**on ergo in diuitiis sperare ait: sed in deo uiuo: qui prestat nobis omnia habundanter ad fruendum. cum quibus omnibus et seipsum. **S**i ergo non debent de diuitiis sperare. non tamen eis fidere. sed in deo uiuo: de diuitiis quod facturi sunt. **A**udi quod. **D**iuites sint in operibus bonis. **Q**uid est hoc? **E**xpone apostole. **N**oli tamen quod noluit facere: noluit intelligere. **E**xpone apostole. **N**oli dare occasione mali operis: per obscuritatem sermonis. **D**ic quod dixeris. **D**iuites sint in operibus bonis. **A**udiat intelligant. **N**on permittant se excusare: sed ponant se in apertum accusare et dicere quod audiuimus modo in psalmo. **Q**uia peccatum meum ego cognosco. **D**ic tu quid est. **D**iuites sint in operibus bonis. **F**acile tribuat. **N**umquid et hoc non intelligitur? **F**acile tribuat. **C**ommunicent. **H**abes tu: non habet alius. **C**ommunicauit: communicentur tibi. **C**ommunica hic: et communicabis illic. **C**ommunica hic panem: et accipies ibi panem. **Q**uem hic panem? **Q**uem colligis cum sudore et labore: ex maledicto

primi hominis. **Q**uem ibi panem? **Q**ui dicit. **E**go sum panis uiuus: qui de celo descendi. **D**iuies es hic: sed non pauper es ibi. **H**abes autem: sed non dum tenes presentem christum. **E**rgo quomodo habes ut accipias quod non habes. **D**iuites sint in operibus bonis: facile tribuant. **C**ommunicent. **E**rgo perdituri sunt res suas: **C**ommunicent sibi quantum sufficit: teneant plusquam sufficit. **D**emus inde quaedam parte: decimam parte. **D**ecimas dabant scribe et pharisaei. **E**rubescam fratres. **D**ecimas dabant pro quibus christus non dabitur: decimas dabuntur scribe et pharisaei. **N**e forte aliquis magnam facere te putes quia fratres panem pauperum: et vix est misericors pars ista facultatum tuarum. **E**t tamen non reprehendo. **V**el hoc fac. **S**ic facias. **S**ic esurio: ut et abbas mitas gaudeat. **S**ed tamen quid dixerit uiuus qui pro nobis mortuus est. **N**on tacebo. **N**isi habundauerit iustitia uia inquit super scribarum et pharisaeorum: non intrabitis in regnum celorum. **I**lle non palpat. **M**edicus est: usque uiuus puenit. **N**isi habundauerit iustitia uia plusquam scribarum et pharisaeorum non intrabitis in regnum celorum. **S**i non intrabimus nisi habundauerit iustitia uestra super scribarum et pharisaeorum. **S**cribe et pharisaei decimas dabant. **Q**uid est iterrogate uos ipsos? **V**idete quid detis. **Q**uid uobis reliquatis? **Q**uid luxurie reseruetis. **E**rgo facile

tribuat communicent. Thezauriscent sibi fundamentum bonum in futurum: ut apprehendant veram vitam. Admonui diuites: audite pauperes. Vos rogare: vos capere nolite. Vos tribuite facultates: vos frenate cupiditates. Audite pauperes eundem ipsum apostolum. Est autem questus magnus. Questus est acquisitio luxu. Est autem questus magnus: pietas cum sufficientia. Commune habetis cum diuitibus: commune habetis cum diuitibus mundum: sed habetis commune celum. Commune lucem. Sufficiens gratia: quod sufficit gratia: plus nolite: cetera grauatur. non subleuant: onerant. non honorant. Questus magnus. pietas cum sufficientia. In primis pietas. pietas est dei cultus. Pietas cum sufficientia. Nichil enim intulimus in hoc mundo. Attulisti huc aliquid? Sed nec vos diuites aliquid attulistis: totum hoc inuenistis. Communis peribz nudi nati estis. Communis infirmitas in utroque corporis. Communis vagitus miseriarum testis. Nichil enim intulimus in hoc mundo pauperibus loquitur: sed nec auferre aliquid possumus. Dictum et te gumentum habentes: hinc contenti sumus. Nam qui volunt diuites fieri. Qui volunt. non qui sunt. Nam qui sunt. sint. Quid ad illos pertinet. audierunt ut diuites sint operibus bonis. Facile tribuat. communicet. audierunt ipsum. Vos qui non estis audite. Qui volunt diuites fieri: cadunt in temptationem. et laqueos et desideria multa et noxia. Non timetis. Audite quid

sequitur. Que mergunt hominem in interitum et perditionem. Non times. Radix est omnium malorum auaritia. Auaritia est velle esse diuitem: non iam esse diuitem. Ipsa est auaritia. Mergi non times in interitum et perditionem. Non times radicem omnium malorum auaritia. De agro tuo extirpas radicem spinarum. et non extirpas de corde tuo malarum cupiditatum. Purgas agrum tuum unde fructum capiat uenter tuus: et non purgas cor tuum ubi habitet deus tuus. Radix est omnium malorum auaritia. Quia quidam sequentes a fide peruererunt: et inseruerunt se doloribus multis. Audistis quid faciatis: audistis quod timeatis. Audistis unde emat regnum celorum: audistis unde impediatur regnum celorum. Omnes in regnum uerbo dei concordate et diuitem et pauperem deus fecit. Scriptura loquitur. Diues et pauper occurrerunt sibi. In qua uia? nisi in ista uita? Natus est diues: natus est pauper. Occurristis uobis pariter ambulatis uiam. Tu noli premerere: tu noli fraudare. Iste eget: iste habet. fecit autem abos dominus. Per eum qui habet uiuat egentem: per eum qui non habet peribat habentem. Audiuimus? diximus? timeamus? caueamus? oremus? preciamus? **Finis uicesimum sermo. incipit eiusdem uicesimum sermo: de capitulo euangelii. ubi iudei interrogant: quomodo filius sit christus.** **Q**uestione proposita iudeis debent solui christiani. Dominus enim ihesus christus qui eam iudeis proposuit

ipse non soluit sed iudeis. Nobis autem
soluit. Et commemorabo caritatem
vram: et inuenietis quia soluit.
Primo nodum videte questionis.
Quaerit a iudeis. quod eis videtur
de christo cuius filius esset: quia et ipsi
sperant christum. In prophetis legunt
uenturum: expectauerunt presentem
occiderunt: quia ubi legebant
uenturum christum: ibi legebant quod occisu-
ri esset christum. Sed illius futurum
aduentum sperabant in prophetis: nam
futurum suum fatuus non videbant.
Sic ergo eos interrogauit de christo.
non quasi de incognito. aut cuius
nomen nunquam audissent. aut cuius
aduentum nunquam sperasset. Nam
adhuc ideo sperant: quia errant.
Equidem et nos speramus eum sed
uenturum iudicem: non uenturum
iudicandum. Whete autem sancti
utrumque prophetauerunt. uenturum
eum prius iuste iudicandum: uen-
turum postea iuste iudicaturum.
Quid ergo loquit vobis videtur
de christo? cuius filius est? Respon-
derunt illi dauid. Proxime de scrip-
turis. Quo dauid in spiritu vocat
eum dominum dicens: dixit dominus domino
meo sede a dextris meis. donec
ponam inimicos tuos scabellum
pedum tuorum. Si ergo dauid in
spiritu vocat eum dominum: quomodo filius
eius est? Hic cauendum est. ne pu-
tet: christus se negasse filium esse
dauid. Non se filium dauid ne-
gavit sed modum quaerit. Dixit
istis filium esse dauid. non nego:
sed si ille dominum vocat. dicite mihi
quomodo illi non dixerit. Tacuerunt.
Dicam et nos exponente ipso
christo: ubi per apostolum suum prius

inde probem. quia ipse christus expo-
nit. Applus dicit. An vultis experi-
mentum accipere eius qui in me lo-
quitur christus? Ergo in apostolo. Quia
tam dignatus est solue questionem. Quia
nam per apostolum loquitur christus quod dixit
ad thimotheum. Nemo estote he-
sim christum resurrexisse a mortuis
amortuus ex semine dauid. secundum
euangelium meum. Ecce christus filius
est dauid. Quo ergo et dominus da-
uid? Dicit apostolus. Qui cum in forma
dei esset: non rapinam arbitratus
est esse equalis deo. Agnoscat dominum
dauid. dominum nostrum. deum relictum et ter-
re dominum angelorum: equalis deo in
forma dei. Si agnoscat dominum
dauid. Attendite quod sequitur.
Applus dominum dauid tibi ostendit
dicendo. Qui cum in forma dei esset
non rapinam arbitratus est equalis
deo. **filius** dauid formam
serui accipiens: in similitudinem
hominum factus. et habitu inuentus
ut homo: humiliavit semetipsum
obediens usque ad mortem. mortem
autem crucis: propter quod et deus ex-
altauit. Resurrexit christus ex seculis
dauid: filius dauid. Exinanivit
se. Quo exinanivit? Sumendo
quod non erat: non perdendo quod erat.
Exinanivit se. humiliavit se. Cum
esset deus homo apparuit. Concep-
tus est in terra ambulans quasi homo.
qui nullius uirtutis. Non solum con-
ceptus: sed insuper et occisus. Lapsus
erat iacens. offenderunt in eum in-
dei et quassati sunt. Quid autem
aut ipse? Qui offenderit in lapide

illū cōquassabit. **S**up autē quē
 venerit iste: cōteret eū. **P**ruincia
 aut et offenderūt. **V**eiet desup:
 et conteret quassatos. **A**cepistis
 et filiū dauid. et dñm dauid **D**o-
 minū dauid semp: filiū dauid
 ex tempore. **D**ñm dauid natū de
 substantia pr̄s: filiū dauid na-
 tū de spū sancto ex maria uirgine.
Omn̄q; teneam⁹. **U**nū horū nobis
 cit eterna habitatio: alter eorū
 nobis est a peregrinacōe libera-
 no. **D**ñs eī n̄r ihesus xp̄s nisi dig-
 natus esset fieri hō: perisset hō.
Falsus est qd̄ fecit: ne periret qd̄ fe-
 cit. hō verus. deus verus. **D**eus
 et hō totus xp̄s. **H**ec ē catholi-
 ca fides. **Q**uis negat dñm xp̄m:
Potianus. **Q**uis negat hōiem
 xp̄m: **M**anicheus. **Q**ui confitet̄
 dñm equalē p̄r xp̄m. et hōiem
 verū passū. **V**ere sanguine fudif-
 se verū. non eī veritas nos libe-
 raret si falsum p̄r pro nobis
 daret. **U**nūq; qui cōfitet̄ catholi-
 cus est. **H**abet patriā: habet viā.
Habet patriā: i p̄ncipio erat uerbū
 hab; p̄r: cū in forma dei eēt. nō
 in p̄ncipia arbitrat⁹ ē eē egl̄s dō. **H**t
 vti: ubū cō f̄m ē. h̄t viā semetip-
 sū exinanuit formā serui acci-
 piens. **I**p̄e p̄r ad quā im⁹: ip̄e
 via qua **u**enim⁹. **P**er ip̄m ad ip-
 sum eam⁹: et nō erram⁹. **F**init
vicesim⁹ p̄mus sermo. incipit
uicē vicesim⁹ sedūs sermo: de
euāgelio de seruo qui talentum
accepit et noluit erogare. 1271

quare nolūt me fessū adiuuare.
Hoc ideo caritati v̄re dixi ipsis
 audientib; ut quodā mō uostra
 audientia itercedat pro me a-
 put illos: ut qñ eos rogo faciāt
 et ip̄i sermone. **E**rogēt et qd̄ acce-
 perūt: opari magis q̄ excusacōe
 dignētur. **A** me autē fatigato et
 vix loquēte pauca libet̄ accipi-
 te. **H**abem⁹ eñ et libellū de bene-
 ficis dei per sanctū marturē da-
 tis. pariter libenti⁹ audiamus.
Quid ḡ ē quid dicit vobis: **A**u-
 distis i euāgelio et bonorū ser-
 uorū meritum. et penā malorū.
Et malicia tota serui illi⁹ repro-
 bati grauit̄q; dāpnati ista fu-
 it. quia noluit erogare. **S**erua-
 uit itegrū qd̄ accepit: sed dñs e-
 ius lucra querebat. **A**uarus est
 deus ad salutē nr̄am. **S**i sic dāp-
 nantur qui nō erogāt: qd̄ de-
 bent expectare qui perdunt. **N**os
 ergo dispensatores sum⁹. **N**os e-
 rogam⁹. vos accepistis: lucra q̄-
 rum⁹: bene viuite. **L**ucra eñ ero-
 gacōis nr̄e ista sunt. **S**ed et iā ad
 uos nolite existinare nō pt̄nc
 erogacionē. **N**ō potestis eroga-
 re de isto loco superiore: sed potes-
 tis ubicūq; estis. **U**bi reprehendi-
 tur xp̄s: defendite. **M**urmura-
 torib; respondete. **B**lasphemato-
 res corripite: ab eorū vos sone-
 tate alienate. **S**ic erogatis. si
 aliquos lucrāmī. **A**gite vicem
 nr̄am i domib; v̄ris. **E**p̄s inde
 appellatus ē quia sup̄tendit:
 quia itendendo turat. **U**nus-
 quisq; ergo i domo sua. si caput
 est domui sue debet ad eū per-
 tinere episcopatū officium:

Omni fr̄es et coepi me
 i p̄ntia quidē sua nos
 visitare et exhilarare
 dignati sunt: sed nescio

quō sui credant. ne aliqui ipsoꝝ
in heresim currāt. ne vxor. ne
filius. ne filia. ne ipse seruus. q̄a
tanti est emptus. **Disciplina a
postolica p̄posuit dñm seruo:**
et seruū subdidit dño. **Ap̄s tñ
pro ambobꝫ vnū p̄cū dedit.** **Q̄
nūmos ur̄os nolite contempnere.**
**Domesticoꝝ vxorꝝ salutē om̄i vi
gilantia p̄uare.** **Hec si facitis
erogatis: pigri serui nō eritis:**
**dāpnationē tam detestandam
nō timebitis.** **Explicit vicesimꝫ
sedus sermo. incipit eiusdē vicesi
mus tertius sermo: de auaricia.**

Qui deū timetis. nō dubi
to q̄ uerbū eius cū timo
re audiatis: et cū hilari
tate faciatis: ut qd̄ pro
nullo modo speretis. post accipi
atis. **Dñm modo audiui: p̄
cipiente nobis xp̄m ihm filiū
dei.** **P̄cepit nobis veritas q̄ nō
fallit: audiam: timeam: ca
ueam.** **Quid ergo p̄cepit: Di
co iquit vobis. Abstinetē ab oī
auaricia.** **Quid est ab oī: Qua
re addidit ab om̄i: Possēt enī
et sic dicere: cauetē ab auaricia.**
**P̄tinuit ad eū ut adderet ab oī:
et diceret cauetē ab oī auaricia.**
**Quare hoc dixerit. uelut occasio
ip̄a vnde natus est sermo. appa
ret ī sancto euāgelio.** **Interpella
uit enī cū quidam confratrē su
um. qui totū p̄moniū exale
rat. et fratri suo partē suā non
reddebat.** **H̄ bonā ergo causā
habuit iste interpellator aduer
tis. Nō ēi rapere q̄rebat aliena
sed sua a parentibꝫ s̄ delicta q̄re
bat: et ipsa dño interpellato et**

iudiciatē postebat. **Habebat imi
tū fratrē: sed iustū iudicē iuene
rat cōtra imitū fratrē.** **Deberet
ergo p̄dere ī tā bona causa istam
occasionē: Aut quis dicit fratri
cuius: redde partē suā fratri tuo:
si xp̄s nō dicit: Ille iudex dicit
rus erat. quē forte frater dicit
et raptor p̄m̄io corūpebat.** **Q̄
ser ergo et p̄nis opibus delecto
tus. tali ac tanto iudicē iūcto
accedit. iterpellat. rogat: causa
suā breuissime exponit.** **De quō
ēi opus erat causā porare iquē
loq̄bat: qui cor poterat et vide
dñe iquit dic fratri meo: ut di
dat metū hereditatē. Nō ēi dñs
dixit ueniat frater tuus. sed mi
sit et ait adesse. **Et cū adfuisse
iterpellator dixit. Proba quōd
dicebas. Petebat dimidiā her
ditatē. Petebat ī terra dimidiā
ī celo dñs offerebat totā. Plus
dabat: q̄ ille postulabat. Dic
fratri meo: diuidat hereditatē.
Causa iusta: causa breuis. Sed
diam: et iudicantē et docentem.
Nō ait. hō. Qui ēi p̄ magno ha
bes istā hereditatē: quid es mi
si hō: Volebat illū facē aliquid
plus q̄ est hō. Quid plus illū vo
lebat facere: cū uolebat auari
tā tollere: Quid cū plus vole
bat facē dico vobis. Ego dixi dñs
cū uolebat facere inter deos fili
ret nuāre: qui habet auaricia
et qui nō habet. Homo quis me
constituit diuisorē inter vos:
Et paulus a plus seruus ip̄is
q̄n dicebat obsecro vos fr̄es ut
idipsum dicatis oēs et nō sitis****

bis scismata. **N**olebat esse diuisor.
Denuq; notauit eos: qui ad ipsius
 nomen currebat. et xpm diuide
 bat. **U**nusquisq; vrm dicat. **E**go
 sum pauli. ego apollo. ego cephe.
 ego xpi. **D**iuisus est xpus: **N**uq;
 paulus pro vobis crucifixus est.
 aut i noie pauli baptisati estis.
Videte ergo qd mali sint hoies: qui
 voluit esse diuisi. **Q**ui noluit esse
 diuisor: qd me iquit constituit diu
 sorē inter vos? **P**etisti beneficiū
 aut consiliū? **E**go dico vobis. ca
 uete ab oī cupiditate. **F**orte inqt
 tu auarū et cupidū diceret: si q
 reter aliena. **E**go autē dico. cupi
 de et auare non appetas nec tua.
Hoc est ab oī. **C**auete iquit ab
 oī auaritia. **M**agnū pondus.
Si forte hoc pondus infirmis ipo
 nu: rogetur ut q iponit vires da
 re dignet. **N**ō cī leuiter habēdū
 est frēs mei qn dñs redeptor nr
 saluator qui mortuus est pro no
 bis. qui sanguine suū p̄tū de
 dit ut redimeret nos aduocatus
 et iudex nr. non est leue quādo
 dicit caue te. **P**rouit ille quātum
 mali sit: nos nō nouim⁹. **I**lli cre
 dim⁹. **C**auete iqt **Q**d. **V**n. **A**b oī
 auaritia. **N**eū seruu nō alienū
 tollo. caue te ab oī auaritia. **N**ō
 solū auarus est qui rapit aliena:
 sed ille auarus est qui cupide ser
 uat sua. **S**ed si sic culpatur qui cu
 pide seruat sua? quō iudicatur?
 est te cū nō solū seruas tua. sed e
 tū qris aliena? **D**a michi hoies q
 cū timore audiuit. caue te ab oī
 cupiditate. et nō michi dicat **E**go
 hō pauper: sum plebeius. **Q**uā
 mediocri gregalis. **Q**n me spero

ante iudicē futurū. nō timeo istā
 tēptacionē tuā periculū ante
 oculos posuisti. **E**cce dico et pau
 peri. qd timere debeat. **V**ocat te
 diues et potens. ut et pro illo di
 cas falsum testimoniū. **Q**uid fac
 turus es? **M**odo dicit michi. **H**abes
 bonū peculū: laborasti. acqui
 sisti. seruasti. exigit ille. **D**ic pro
 me falsū testimoniū: et tantū
 dono tibi. **T**u qui nō queis alic
 na: absit a me iquis. **N**ō queo
 qd michi voluit dare: nō accipi
 o. **R**ecede a me. **N**ō inquit vis at
 tūperē qd do: qd habes tollo. **E**t
 te modo te proba. **M**odo te iterō
 roga: qd me attendis. **I**ntus at
 tende. **I**tus vide. **I**tus examina.
 et cōstatue te ante te: et i cūleo
 p̄cepta dei extende te. et timore
 torque te. et noli palpāre. **R**es
 ponde tibi. **E**cce si hoc quisq; m
 unct. qd facies? **C**redo tibi qd
 qd cū tanto labore acquisisti mi
 nime p̄dere vis. **M**inat tibi? ni
 si pro me falsū testimoniū dixe
 ris: tollo illud. caue te ab oī au
 ritia. **S**erue meus dicit tibi de
 us. quē redemi et liberū feci. quē
 de seruo fratē adoptaui: quem
 i corpe meo membrū posui. **A**udi
 me tollat qd acquisisti: me tibi
 nō tollit. ne pereas. **S**erua tua
 nōne tibi dixi caue te ab oī cu
 piditate? **E**cce turbaris. ecce fluct
 uas cor tuū quasi nauis tēpes
 tatabz quatitur. **D**ormit xps. **E**
 tata dormiente: et nō patiens
 tēpestatē seuientē. **I**psū exorta
 qui nichil hic habere voluit et
 totū habet. qui usq; ad crucē pro
 te puenit. cū nudi atq; pendē

107
tis ossa ab insultantibus numerata sunt. Et caue ab omni auaritia. Parum est auaritia pecunie; caue ab auaritia vite. Horrenda auaritia; metuenda auaritia. Aliquam homo contempnit quod habet et dicit. Non dico falsum testimonium. Non dico. dicitis michi. Tolle quod habes. tolle quod habeo; non tollis quod intus habeo. Non enim pauper remanescat qui dicebat Dominus dedit. Dominus abstulit sicut domino placuit ita factum est. ergo sit nomen domini benedictum. Nudus exi de utero matris mee; nudus reuertar in terram. Nudus foris; intus uestitus. Unde sacerdotes tui induantur iustitiam. Sed quid si dicat tui contempseris ea que possides. quod si dicat occido te? Responde illi. Si christum audisti occides me. Melius tu carne mea quam ego per linguam falsam animam meam. Quid factururus es michi? Occisurus es carnem. Exiit anima libera in finem seculi et ipsam quam contempserit carnem receptura. Quid ergo michi factururus es? Si autem falsum testimonium dixeris pro te. de lingua mea occidome et non in carne occidome. Os enim quod mentitur occidit animam. Forte hoc non dicis. Unde non dicis. uiuere vis. Vis uiuere cum deus hic limitem uiuendi constituerit? Certe caue ab omni auaritia. hucusque deus uoluit ut uiuas quousque iste ad te accessit. Forte te occisurus est ut in martirem faciat. Noli habere cupiditatem uiuendi et non habes eternitatem moriendi. Videtis quia

ubi que auaritia illa cum plus uolumus quam opus est faciat nos peccare? Caueamur ab omni auaritia. si uolumus frui eterna sapientia. **Explicit uicesimus tertius sermo. Incipit eiusdem uicesimus quartus sermo. ad penitentes.** Si estis penitentes. et non estis iridentes; inuitate uita. retonaliari. Et uos enim cum cathena pascat. Quia inquit cathena? Que ligaueritis in terra; ligata erunt et in celo. Audis ligaturam; et deo te putas facere in posturam? Penitentiam agis in paru figuris; et irides et substans partem dei. Si penites es peniteat te. Si non penitet te; penitens non es. Si ergo penitet te. que facis quod male fecisti? Si fecisse penitet te; noli facere. Si adhuc facis; certe penites non es. Et quod tarissimi egrotant homines. mittunt ad ecclesiam uel portantur ad ecclesiam et baptisantur; et renouantur. et felices hinc eunt. Sed non est ipsa causa penitentie. Qui nondum accepit baptismum; nondum violauit sacramentum. Qui autem violauit sacramentum male; id est perditur uiuendo non remotus est ab altare. ne iudicium sibi manducet et bibat. uita mutet. cor perigit se et recalcetur deo per baptismum dum uiuit; et dum sanus est. Expectat ei se iterum; a superadditis peccatis retonaliari. Deinde etiam dico in conspectu dei. timorem uerum; et timorem meum. Qui autem non timet timentem se de se propius; sed malo suo. Audite ergo. Ceterum

sum: quia homo baptizatus si vitam sine
 trinitate dixerit non audeo dicere.
 sine peccato. Quis ei sine peccato?
 Sed si vitam sine trinitate dixerit et
 multa peccata habuerit quae cotidie dimittuntur
 in oratione dicenti dimittite nobis
 debita nostra sicut et nos dimittimus
 debitoribus nostris: quando diem finierit
 vitam non finit: sed transit de vitam
 in vitam: de laboriosa ad quietam.
 et de misera ad beatam. de temporaria
 ad eternam. Sine voluntate sua
 curat ad baptismum. siue in peri-
 culo constituitur baptizet. et exeat
 de corpore: ad dominum vadit. ad requiem
 vadit. Baptizatus autem post-
 tramentum si fuerit: peccat et deum
 repellit a se. Si autem agat peni-
 tentiam ex toto corde. si agat ve-
 ram penitentiam ubi deus videt.
 qui vidit cor dauid quando increpatus
 a propheta. et graueret increpatus
 post comminationes terribiles dei
 exclamauit dicens. Peccavi. Et
 mox audiuit. Dominus abstulit pec-
 catum tuum. Quantum valet tres
 sillabe. Tres enim sillabe sunt pec-
 cati: sed in illis tribus sillabis flamma
 sacrificii eius ascendit in celum.
 Ergo qui egerit veram penitentiam
 et solutus fuerit a ligamento quo
 erat constrictus. et a christi corpore
 separatus et bene post penitenti-
 am vixerit quomodo viuere et ante
 penitentiam debuit: post reconcili-
 ationem quando cuius defunctus fuerit
 ad deum vadit in requiem vadit. Reg-
 no dei non priuabitur: a populo diaboli se-
 parabitur. Quisquis autem positus
 in ultima necessitate egritudinis
 siue voluerit accipere penitentiam

et accepit et mox reconciliatus
 fuerit: et vadit id est exit de
 corpore. Factor vobis. non illine-
 gamus quod petit: sed non presumi-
 mus quia hic bene exeat. Non
 presumo non vos fallo. ^{no presumo} Fidelis
 bene viuens: bene hinc exit.
 Baptizatus ad horam bene hinc
 exit. Agens penitentiam dum sanus
 est et reconciliatus. et postea be-
 ne viuens: securus hinc exit. Sed
 dicatis. Quid est bene viuere post
 penitentiam doce nos. Abstinate
 vos ab ebrietate. a concupiscentia
 a furto. a maliloquio. ab ipso
 moderato risu. a uerbo otioso.
 unde reddaturi sunt homines rati-
 onem in die iudicii. Erte leuia dixi
 et omisi illa grauiora et pestife-
 ra. Et aliud dico. Non solum ante
 penitentiam bene viuendum est:
 sed post penitentiam melius: sed ab
 istis vitis homo seruare se debet.
 Age ergo penitentiam dum sanus
 es. quia nescis si ipsam penite-
 tiam possis accipere: et confite-
 deo et sacerdoti peccata tua. Er-
 te quare dixi quod ante penitentiam
 bene viuendum est: et post melius.
 Agens vero penitentiam ad ultimum
 et reconciliatus: si securus hinc
 exit. ego non sum securus. Unde
 securus sum? Securus non sum:
 et do securitate. Unde non sum se-
 curus. penitentiam dare possu-
 securitatem dare non possu. Quod
 dico attendite. Debeo illud pla-
 nius exponere ne me aliquis male
 intelligat. Non quid dico dampnabi-
 tur? Non dico: sed nec liberabitur
 dico. Et quid michi dicitis sancte
 episcope. Quid tibi dico? Nescio

Dixi. nō presumo. nō pmitto.
plus nescio de voluntate dei. Vis
te frater a dubio liberare. et qd
incertū est euadere. Age penitē
tiā ante dū sanus es. Si ei ege
ris verā penitentiā dū sanus es;
et iuenerit te nouissim⁹ dies tur
re ut reconcilieris. Si sic agis; se
curus es. Quare securus es. Vis
tibi dico. Quia egisti penitentiā
eo tēpore quo peccare potuisti.
Ecce dixi quare securus es. Si at
tūc vis agere ipām penitentiā
qn̄ iā peccare nō potes: pccā te
dimiserūt nō tu illa. Sed vnde
scis iquis. si forte michi deus
miserat. et dimittat michi pec
cata mea. Verū dicis. uerū di
cis. Vnde scio. Illud scio: h̄ nescio.
Et ideo tibi do penitentiā
quia nescio. At tu inq̄s. Ergo di
mitte causam meā deo. Quid
me tu uerbis alligas. Iudicio
me dei dimitte. Illius iudicio te
comitto; tu⁹ iudicio me comē
do. Nā si scire nichil tibi pdesse
penitentiā: nō tibi eā dare. Itē
si tibi scire nō pdesse: nō te admo
nere. nō te terrere. Due res s̄t.
aut ignoscat tibi. aut nō tibi ig
noscat. Quid horū tibi futu
rū sit ego nescio. Dimitte itaq̄
incertū; et tene certū. Dū uiuis
age verā penitentiā ut tū bene
ris i iudiciū dei nō ab eo cofun
daris: sed ab eo i regnū ducaris
tū ipius adiutorio. qui tū deo
p̄re et scō spū regnat donator
oim̄ per infinita s̄clōrū secula.

*Explicit uicesim⁹ quartus sermo:
incipit eius de uicesim⁹ quint⁹
sermo. de timore dei.*

Multa nobis fr̄es de timo
re dei p̄cepta sūt; et q̄ sic
utile timere deū inua
biliter diuina eloquia
sonuerūt. Ex qua uerberia cop
a pauca me comemorāte et ca
quantū pro tēporis breuitate po
tuero differente; libenter adue
tate. Quis nō sapientē se esse let
tur. Aut si nondū est esse deside
rat. Sed quid dicit scriptura: In
iciū sapientie timor dñi. Quis nō
regnare delectet. Sed audiamus
quid i psalmo spūs monent. Et
nūc reges itelligite. qui iudici
tis terram; seruite dño i timore
et exultate ei tū tremore. Vñ a
postolus dicit. Cū timore et tre
more: operamini uiam salutem.
Legim⁹ etiā scriptū. Concipite
sapientiam. serua iusticiā: et dñs
prebebit illā tibi. Multos enim
perim⁹ negligentissimos iustici
e. et auidissios sapientie. hos
docet scriptura diuina penitē
re nō posse ad id qd̄ appetunt:
nisi seruando qd̄ negligunt. Ser
ua iquit iusticiā: et prebebit t
bi dñs quā cupisti sapientiam.
Quis autē potest nisi deū time
at. seruare iusticiā. Dicit ei ali
o loco. Nā qui sine timore est:
nō poterit iustificari. Porro si
domin⁹ nō prebet sapientiam nisi
seruati iusticiā. qui autē sine ti
more est: nō poterit iusticiam
recurrere ad illā sententiam.
Itē sapiē timor dñi. Psalms
etiā ip̄hā tū septē illa notitia
dona spiritalia comēdaret. In
piens a sapia p̄cūt ad timore
dei. t̄p̄ de sublimi descendēs ad

nos. ut nos doceret ascendere. Inde
 ergo cepit quo volumus puerire
 et illuc peruenit unde debemus i-
 apere. Requiescet igitur in eo spiritus
 domini. spiritus sapientie et intellectus spiritus
 consilii et fortitudinis. spiritus scientie
 et pietatis. spiritus timoris domini. Si-
 cut ergo ille non deficiendo sed do-
 cendo sapiam usque ad timorem des-
 cendit: sic nos non supbiendo sed
 proficiendo a timore usque ad sa-
 pientiam oportet ascendere. In-
 tuum est sapientie timor domini. Ipsa est
 illa conuallis plorantis de qua
 psalmus dicit. Ascensiones in corde
 eius disposuit in conualle ploratio-
 nis. Per conuallem quippe: humili-
 tas significat. Quis autem humi-
 lis nisi qui timet deum? et eo timo-
 re conterens cor in lacrimis confes-
 sionis et penitentie. quia cor con-
 tritum et humiliatum deus non sper-
 nit: Sed non timeat: ne in conualle
 remaneat. In ipso enim corde contri-
 to et humiliato quod deus non spernit.
 ascensiones per quas in illum assurgemus
 ipse disposuit. Nam psalmus ita dicit.
 Ascensiones in corde eius disposuit
 in conualle plorantis in loco quem
 disposuisti. Vbi fiat ascensiones?
 In corde igitur. Sed unde ascen-
 dendum est? Vtique a conualle plo-
 rantis. Et ascendendum est in locum
 igitur quem disposuisti. Quis iste
 locus est nisi quietis et pacis?
 Vbi est illa clara et quae nunquam mar-
 cescat sapientia. Unde ad nos exerci-
 tandos quibusdam doctrine gradi-
 bus descendit psalmus a sapientia us-
 que ad timorem. a loco salutaris sem-
 piterne pacis usque ad conuallem
 plorantis ut: in confessione peni-

tentiae dolendo. gemendo. flendo.
 non remaneam? in dolore et gemitu
 et fletu: sed ascendentes ab ista
 conualle in montem spirituale ubi tri-
 uitas sancta ihesum matrem nostram etna
 fundata est in perturbabili letitia per-
 fruam. Ergo ille cum proposuisset sa-
 pientiam lumine saluaret mentis in defici-
 ens. adiunxit intellectum tam quarentibus
 unde ad sapientiam pueriret: respondet
 ab intellectu. Unde ad intellectum.
 A consilio. Unde ad consilium: A for-
 tudine. Unde ad fortitudinem: A
 scientia. Unde ad scientiam: A pie-
 tate. Unde ad pietatem: A timore.
 Ergo ad sapientiam a timore: quia in
 itum sapientie timor domini. A conualle
 plorantis usque ad montem pacis.
 Etiam enim pauperes spiritus: quoniam in potum est
 regnum celorum. Ipsi sunt in conualle hu-
 miles: ipsi in timore cor contritum et
 humiliatum sacrificant deo. Unde ascen-
 dunt ad pietatem ut non resistat vo-
 luntati eius. siue in sermonibus eius
 ubi non capiunt sensum eius. siue in
 ordine ipso et gubernatione creatu-
 re completa que aliter accidunt quam pri-
 uata hominis uoluntas exposcit. Ibi
 quippe dicendum est. Verum non quod
 ego uolo: sed quod tu uis pater. Etiam
 enim mansueti: quoniam ipsi hereditabunt
 terram. Non terram morientium: sed
 terram de qua dictum est. Dormitome-
 a in terra uiuentium. Ab ista quippe
 pietate merebuntur scientiae gradum
 ut nouerint non solum mala peccatorum
 peccatorum suorum de quibus in primo gradum penitentiae
 dolore fleuerunt

Explicunt sermones huius libri

In apertis tabula sermonum sanctorum patrum
 Augustini theonimi et abbas de veteri
 testamento

- pm⁹** De causa q̄dragesimalis ieiunij dñi.
- l^o** De cayn et abel.
- 3°** De b̄to p̄iarcha abrahā.
- iiii^o** De eodē et imolacōe ysaac filij eius.
- v^o** De ysaac et cōiunctione sancte rebecca.
- vi^o** De cōceptu sancte rebecca.
- vii^o** De b̄to p̄iarcha ioseph.
- viii^o** De b̄to p̄iarcha iacob et ioseph filio eius.
- ix^o** De b̄to p̄iarcha ioseph.
- x^o** De eo q̄ mortuo ioseph creuerūt filij isrl̄.
- xi^o** De sp̄tali colluctacōe isrl̄itarū et egyptiorū.
- xii^o** De decē plagis egyptiorū.
- xiii^o** De eo q̄ idurauit dñs cor pharaonis.
- xiiii^o** De via triū dierū.
- xv^o** De duodecī exploratoribus terre repromissiois.
- xvi^o** De thuribus chore et dathan.
- xvii^o** De virga aaron.
- xviii^o** De balaam et balach.
- xix^o** De raab meretrice et duob; nūctis.
- xx^o** De dei iudicio de tra repromissiois gētes expulsi s̄t.
- xxi^o** De eo q̄ filij isrl̄ pati cēnt trisiē iordanē et de raab mē.
- xxii^o** De gedcon.
- xxiii^o** De lampson.
- xxiiii^o** De dauid et p̄c̄ suo ysay et golia.
- xxv^o** De absalon.

augustini
 Inapuit omelie sc̄oz heronimi
 de veti testamēto
 abrosii
 De cā q̄dragesimalis ieiunij dñi
 1° Aug^o

Sicut dicit euāgē-
 lista abstinentia
 dñm q̄dragesima
 dieb; ac noctib;
 i deserto: arbitro
 itaq; causa hanc
 ēē ieiunij: ut q̄
 primus adam i paradiso glo-
 tutus. per itēperacōe; gulae glo-
 riā immortalitatis amiserat: et
 dem immortalitatem secūdu; a-
 dā per abstinentiā recuperaret.
 Et quia mandatū dei transgre-
 diens gustans de itēdicta arbo-
 re p̄c̄m mortis iciderat: nunc
 sc̄dm̄ madatū dñi ieiunias vici-
 iusticie meret. hoc ēē egit salua-
 tor: ut isdem vestigijs quib; ad
 missa fuerat delicta purgent.
 hoc est quia hō manducando de-
 liquit. corrigat abstinentia: ut
 qui epulando mulierē cognouit
 rat. nūc eandē ieiunando despi-
 ciat. Adā enī eūā nō nisi itēper-
 rancia puocāte cognouit. Et
 mansit i illis tēperancia p̄c̄at;
 mansit et ipolluta uirginitas.
 Et q̄dū ieiunarūt ab itēdictis
 epulis: tādū ieiunarūt et ab
 appetendis p̄c̄is. fames enī a-
 mita uirginitatis est: i imita-
 tiue. Satiuitas vero castitatem
 prodit: nutrit illecebras. Agitur
 sicut p̄dixi. hoc agit dñs ut hñs
 p̄iudicis quib; homo obnoxius
 p̄c̄i fuerat liberaret. Percreta
 q̄ i similitudinē ade poia hois pec-
 cata dissoluit. Adam ēē de terra
 uirgine natus est: et xp̄us de ma-
 ria uirgine procreatus. Illius
 mater necdū castitas sassa fue-
 rat: istius maternū secretū

q̄ cōcupiscētia violauit. Adā dei
 manib; e limo plasmatur: xps
 dei spū in utero format. Uterq;
 ego deo oritur p̄re: uterq; uigie
 matre oritur. Uterq; sicut euan-
 gelista lucas dicit. filius dei est:
 sed adam creatura est dei filius.
 xpus uera substantia. Hoc ergo
 agit dñs sicut adā scdñs: ut qd
 prior: hō manducando perdidit:
 rat. hoc alter ieiunādo r̄cipiat:
 ac legē abstinentie i paradiso
 datam. i deserto custodiat. Sine
 bat cū p̄ceptū dei nō hui⁹ loci
 esse: sed mūdi. Non eī i terest di-
 uinitatis mandatū utrū domi-
 aut i agro custodias: cū ubiq;
 sit qui p̄cipit. In deserto itaq;
 saluato: iplet mandatū dei: ut
 ibi adam seruariet errantē: ubi
 fuerat de paradisi possessione
 proiectus. Adam eī expulsus de
 paradiso. i culti mūdi deserta
 sustinuit. In deserto ergo primū
 hōi salus refundit⁹: ubi desunt
 epule. ubi desunt deliciae: ubi de-
 est mulier q̄ est fomes oīm malo-
 rū. Doterat eī adā inter illas de-
 licias paradisi i concussus stare:
 si eua ibidem cū dyaboliā ille-
 cebris nō fuisset. Conuenies er-
 go est desertū saluti: ubi nō est
 eua. que psuadeat. ubi nō ē mu-
 lier q̄ blandiat. Videte rem mū-
 ram: i paradiso cū adam dyabo-
 lus dertauit: i deserto cū xpo
 fidatur hōi. ubiq; conyreditur:
 sed ubi mulierē nō inuenit. Vic-
 tus abscedit. Formā ergo dedit
 nobis deus in hoc facto. ut ieiū-
 nioꝝ tempore tāq; in deserto ha-

bitantes abstineam⁹ ab epulaz
 voluptate: mulier nec cōiugat⁹
 nobis eua: ne nos a castitate
 illecebrosa psuasioe subuertat.
 In deserto quodāmodo uidetur
 habitare. qui q̄dragesime tpe
 ieiunus et castus est. Deserto
 plane quodā ipō corpis xpiani:
 nō ipletur abis. nō irrigat⁹ po-
 culus. Itē desertū in quo est cor-
 pus nēm cū dies qua abstine-
 tia marcescit carnis species co-
 lore negligere dicit⁹: et ob con-
 temptū rerū tota⁹ hōis species
 iculta sordescit. Tunc xpus dñs
 habitat desertū pectoris nostri:
 cū nrām terrā fame ac siti ari-
 dam eē reperit. scdm qd̄ ait p̄-
 pheta dauid. Sicut i terra deser-
 ta et iuuā i aquosa: sic i sancto
 apparui tibi. Aliter eī in sancto
 apparere nō possum⁹ nisi i ter-
 ra corpis nrī fuerit desertū mū-
 danis delictis. iuuā i uiti con-
 cupiscentis: i aquosa libidino-
 sis illecebris. Tunc habitat sal-
 uator hoc desertū corpis nrī:
 cū oēs dyabolicas fractioēs ex-
 uperat in secretū ac securū a to-
 gitacōib; seculi eē suū facit ha-
 bitaculū. ut deinceps nos in-
 tra nosmetipsos uelut i solitu-
 dine constituti. nō nisi celū res-
 piciam⁹ et terrā: hoc ē nō cogi-
 tem⁹ aliud. nisi celestis regni do-
 minū et future resurrectionis
 auctore: p̄stante dño nrō ihū x̄.
De cayn et abel. Sermo b̄ti aug⁹.
Retulit scriptura dina de
 cayn et abel i p̄nti lecti-
 one. ut audiuit dilcō
 v̄ra fr̄es. q̄ abel esset

pastor. cayn autē agricola. Et factū est iquit ut offererēt ambo munera sua ante dñm. Obtulit et abel de primo partu ouiu suarū et pingamibus illarū. Et respexit iquit dñs ad munera abel: ad cayn autē munera nō respexit. Absit hoc credi. sed qā deum latere nil poterat qui prodit mētes et corda singulorū: quia ipse consue iudex est. Respexit ergo ad munera abel deus: q̄ munera sua simplici corde ac pura mente dño offererebat. Deniq̄ qui de fratricidio cogitabat: dicitur ad illū a dño. Nā si recte nō diuidas peccasti. Quiesce. Arguitur cayn a dño: qui corde cogitabat ut facto cōpleret. Sed ita illemente cecatus erat circa odiū fratris: ut nec fraternā pietatē. nec pñciā dei cogitaret. Non illū fratris pietas. nō ipā caritas germanitatis: nō dina correctio a pposito sceleris potuit reuocare. Unde nō ī merito a domino dicitur in euangelio. Si offers munus tuū ad altare et ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliqd aduersum te: relinque ibi munus tuum. et vade prius reconciliari fratri tuo: et tūc venies offerre munus tuū. Si ergo volumus munera nra accepta ēē deo reconciliari debem⁹ fratri: ne cayn filis efficiam⁹. In cayn ergo et abel munera oblationū deus ītuebat: sed īterne mētis conscientia considerabat: ut ille placeret ī munere qui placebat ī corde: et ille displiceret ī munere qui

displicebat ī corde. Placuit mun⁹ abel deo: quia puro corde mun⁹ dño offererebat. Displicuit mun⁹ cayn deo: quia ī puro corde te scelerata mun⁹ dño offererebat: quia de fr̄is īteritu cogitabat: et ipā munera iuxta t̄p̄tatione offerentiū grande distantia manifestat. Cayn de fructibus terre munera obtulit: quia terrena erat cogitatio eius. Abel vero de fructibus ouiu munera obtulit: ut īnocentiae suae signū ostenderet. Et nō solū de fructibus ouium munera obtulit abel: sed pingamibus ouiu. ubi pingua melle r̄icordie opa demōstrant. Tunc ergo īnocētie nre mun⁹ acceptū est deo: si operibus misericordie pingamine ouiu adiunct. Nec illud autē otiosum. q̄ abel pastor ouiu erat: p̄figurabat ei exemplū pastoris qui ait ī euangelio. Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suā ponit pro ouibus suis. In abel ymago tunc r̄it: ut ī xp̄o veritas manifestaret. Ille pastor de terra: iste pastor de celo. Ille pastor pecudū: hic martirū. Ille pastor ouiu irationaliū: hic rationaliū. Sed aduertam⁹ magis nū misterū. Licet et saluator n̄ dicat⁹ pastor: nūcipat⁹ tamen ovis uel agnus. Deniq̄ nō sine misterio dñice passionis ī p̄n̄ lectioe lectū est: q̄ abel de partu ouiu suarū obtulerit mun⁹ domino deo. Sancti p̄iarthe et p̄phete merito īnocentiae oues et arietes nūcipantur. De ipis enī scriptū legim⁹. Induti sūt arietes ouiu: et conualles habundabūt

fructu. Et iterum. Nos autem ipsi
 tuus; et oves gregis tui. De hoc
 ergo grege sanctorum immaculata
 illa et intacta ovis processit id est
 sancta maria: que nobis contra
 naturam purum illum agnum id est re-
 gem christum genuerunt. Recte autem
 purpureus agnus christus dominus intelli-
 gitur: quia rex non factus sed natus
 est. Ovis rex non statim rex nascitur:
 sed postquam natus fuerit rex efficitur.
 Aut ipse indumentum suscipit regni
 purpureum: aut regiam dignitatem.
 Dominus autem et salvator noster de ipso
 utero uirginali cum regina auctori-
 tate processit: quia rex erat iam
 antequam ex uirgine nasceretur. De
 deo enim pater rex et dei filius natus
 extiterat. Audi hoc ipsum dominum in
 euangelio declarantem. Cum enim
 interrogaret eum pilatus. tu es rex:
 respondes ait. Ad hoc natus sum:
 ad hoc ueni in hunc mundum. Cuius re-
 gis dignitatem etiam magi illi in
 oriente ipso ortu natiuitatis con-
 spicere cognouerunt: dum dicit ad
 iudeos. Ubi est qui natus est rex
 iudeorum? Vidimus enim stellam eius
 in oriente: et uenimus adorare eum.
 Quanto melior fides in abel. qui
 de fructibus ouium suarum munera
 domino optulit: tanto religiosior
 deuotio populi christiani quam sumus
 nos: qui innocentiae et simplici-
 tatis munera domino offerimus. si
 tamen a domino mereamur. Offerimus ex
 ergo de fructu ouium nostrarum munus
 domino: si simpliciter et inoftere
 conspectum dei uiuamus. Offerimus
 et de pinguius ouium munus
 domino ut pingua opa misericordie
 ac pietatis deo exhibeamus. psal-

tante domino nostro ihesu christo: qui uiuit
 et regnat deus Amen. De beato
 patriarcha abraham Sermo tertius
 Odo aus beatus augustinus
 cum diuina lectio legeret:
 audiui in domino beato
 abraham dicente. Egre-
 dere de terra tua et de cognatio-
 ne tua: et de domo patris tui. Omnia
 fratres karissimi que in veteri testame-
 nto scripta sunt: noui testamenti
 typum et ymaginem protulerunt.
 Sic etenim paulus dixit: omnia in fi-
 gura contingebant illis. Scripta
 sunt autem propter nos: in quos fines
 seculorum deuenerunt. Si ergo propter
 nos scripta sunt: quod tunc in abraham
 corporaliter legitur factum. spiri-
 taliter in nobis iudicatur impletum.
 Egredere inquit illi dominus de terra tu-
 a. et de cognatione tua: et de domo
 patris tui. Hec omnia fratres per sacra-
 mentum baptismi in nobis et credimus
 et sentimus impleri. Terra nostra caro
 nostra est. Bene de terra nostra egredi-
 mur: quando carnales consuetudines
 deserentes. christi uestigis inhere-
 mus. Quasi non uidetur tibi felici-
 ter de terra sua. id est de seipso
 egredi: qui de superbo efficitur hu-
 milis. patiens ex iracundo. mis-
 tus ex luxurioso. largus ex cupi-
 do. benignus ex inuido. pallidus
 ex truento: Vere fratres fideliter
 de terra sua egreditur: qui per dei a-
 more taliter commutat. Denique
 etiam in quadam locutione priuata
 ita loqui consueuimus: ut si aliquis
 malus homo subito bona opera re-
 perit exercere. dicimus de illo.
 Exiit iste de se. Et vere bene de
 se exisse dicitur: qui repudiat

placidus.

vicinis iuuibus delectat. Egre-
ditur dñs de terra tua. Terra
nr̄a id est caro nr̄a. ante bap-
tismū terra morientū fuit; p bap-
tismū facta est terra viuentiū.
Ipa est illa terra: de qua psal-
mista cōmemorat dicens. Cre-
do videre bona dñi i terra viuē-
tū. Terra ergo viuētū: id ē uir-
tutū nō viciōr. Tūc enī km̄ ad
terrā quā dñs ostendit cū gau-
dio venim⁹: si prius de terra
nostra id est de carne nr̄a ipso
adiuuante vicia et pcc̄a repelli-
mus. Egre-
ditur dñs de terra tua. Cognatio ista vi-
cia itelliguntur atq; pcc̄a: que no-
bistū quodāmodo ex parte nascū-
tur: et ab infācia malis acti-
bus adducūt ac nutriūt. De
cognatōe ergo nr̄a egredim̄.
qn̄ per gr̄a; baptismi oībus
pcc̄is et vicis vacuam⁹ ita tñ
ut postea tū dei adiutorio qñ-
tū possum⁹ laborem⁹. ut expul-
sis vicis uirtutib; repleamur.
Nā si post baptismū malis mo-
rib; vacare voluerim⁹. et vani
fuerim⁹: timeo ne illud impleat
i nobis qd̄ i euāgelio scriptū ē:
cū imūndus sp̄s exierit ab hoīe
vadit per arida et i aquosa que-
rens requiē et nō inuenit. Post
hec reuersus si inuenit domū
vacuā adducit secū alios sp̄s
nequiores se: et sūt nouissima
illius peiora priorib;. Ita ergo
de cognatōe nr̄a id est de vicis
et peccatis exeam⁹: ut nūq; ad
mala postea uelut canis ad vo-
mitū redire velim⁹. Egre-
ditur dñs de terra tua. Et h̄

fr̄es km̄ sp̄italiter debem⁹ accipere
Pater nr̄ ante gr̄am xpi uel bap-
tismi dyabolus fuit. De ipso dñs
i euāgelio iudeos arguit dicens.
Vos ex patre dyabolo estis: qui
desideria p̄ris v̄ri uolū facere.
Pater ergo hōm̄ dixit dyabolū:
nō ex ipso nascendo. sed ipius ne-
quitia imitando. Nō q; ex ipso po-
tuerit nasci: sed quia cū uoluc-
runt imitari. Nā q; p̄us pater nr̄
dyabolus fuerit: ex persona dei
loquētis ad ecclesiam psalmista
cōmemorat dicens. Audi filia
et uide: et obliuiscere ip̄m tuū
et domū p̄ris tui. Considerate
fr̄es qd̄ dixit. Audi iqt̄ filia.
Qui dixit audi filia: pater v̄ri
q; est. Et cū dicit obliuiscere ip̄m
tuū et domū p̄ris tui: p̄m v̄ri
admonet relinquendū. Inuita-
mur ergo a deo p̄re: ut b̄a et fe-
licia cōmutatōe patre dyabolū
relinquam⁹. Bene dyabolū
patre relinqm⁹: si deo auxiliatōe
calliditates et nequicias illius
uitare semp uel fugere stude-
mus. Hec ergo oīa fr̄es de terra
nr̄a id est conuersatōe v̄ri q; tu
nāli possem⁹ exire et cognatōe
nostra vicia uidelicet et peccata
relinq̄re. et dyabolū patrem
effugere nō nr̄is uirtib; sed xpi
gr̄a donante meruim⁹: et i
deco qñtū possum⁹ cū ipius adiu-
torio laborem⁹. ne ad confortū
uel amicitias dyaboli. uel ad u-
redam⁹: ppter illud qd̄ scriptū
est. iā sanus factus es amplius
noli peccare. ne quid tibi dēre

ruius contingat: sed abrahe fidem
 potius imitando et bona iugit
 opera faciendo. nō solū ad veni
 am. sed etiā ad consortiū ul' ami
 citias dei puenire possim⁹. Sed
 et illud fratres km̄i qd̄ de hac ca
 dem re dñs locutus est ad moy
 sen. cū grandi metu et timore cō
 siderare debem⁹. Sic enī ait. Cū
 tradiderit vobis dñs terrā tha
 nancoz: caueat ne vniq̄m cū ha
 bitatoribz terre illius iugatis a
 mitias. q̄ vobis sint in ruinā.
 Cum enī per graciā baptisimi a
 nobis oīa crimīa uel p̄cā expul
 sa esse credim⁹? si postea cū ipis
 vicis et p̄cāis amicitias ponim⁹.
 dū eis ad cupiditatē uel luxuriā
 cōsentim⁹? sine dubio hec amita
 tia nobis efficit̄ i ruinā: et ide
 o tū dei adiutorio q̄ntū possim⁹
 pro salute aīe laborem⁹? et ina
 gyro cordis nr̄i quē p̄cā uel tri
 mina possederat uirtutes itro
 mittere aīem⁹? ut i nobis im
 pleatur illud qd̄ bt̄us ysaac in
 tipo xpi benedicens filiū suū
 dixit. **Et odor filii mei sicut o
 dor agri pleni cui benedixit dñs:
 qd̄ ipse prestare dignet̄: qui vi
 uit et regnat p̄ oīa sc̄la sc̄loz Am̄.**

**De b̄to abrahā et imolacōe ysaac
 filii eius. Sermo b̄ti augustini.**

Ectionis illius fr̄es
 km̄i i qua bt̄us abra
 ham ysaac filiū suū
 i holocausto legitur
 optulisse: nūc si iubetis expo
 sitionē sc̄dm q̄ eam p̄r̄s nr̄i i
 spirante dño tractauerūt. cari
 tatis vr̄e auribz q̄ntū possimus
 breuiter intimam⁹. **Tolle filium**

tūm quē diligis ysaac: et offer m
 eū in holocaustū sup̄ vnū mon
 tū quē mōstrauero tibi. At ille
 surgens stravit azinā suā: et tu
 lit duos pueros secū. et ysaac fi
 liū suū: et puenit ad locū quē ei
 ostenderat deus die tertio. Abra
 hā enī q̄ ysaac filiū suū optulit.
 typū habuit dei p̄r̄s: ysaac vō
 figurā gessit dñi saluatoris. **Q̄**
 autē ad locū imolacōis die ter
 tio puenitur: mysteriū trinita
 tis ostendit. Nam q̄ dies terti⁹
 i sacramēto uel mysterio accipi
 debeat trinitatis. frequētē i sa
 tris volumibz iuenitur: sicut i
 exodo. viā iquit triū dierū ibi
 m⁹ in deserto: et iterū q̄n ad mō
 tem synai ventū est. dictū est
 pplō. Sanctificamī et estote pa
 rati i die tertia. Et iosue transi
 turus iordanē ut i die tertia po
 pulus paratus esset amonuit:
 et dñs n̄r die tertia resurrexit.
**Hoc ideo dixim⁹: q̄a bt̄us abra
 ham die tertia venit ad locum
 quē ostenderat ei dñs. Duo pu
 eri quos cū asina remanē iussit.
 typū habuerūt ppli iudeoz: q̄
 pro eo qd̄ in xpo nō erāt creditu
 ri. ideo ad locū ubi imolandus
 erat accedere uel venire nō po
 terant. Asina illa significauit
 synagogā. Ariēs vero ille qui
 inter spinas cornibz tenebat:
 et ipse typū dñi habuisse videt̄.
**Nā et xps quasi cornibz inter
 spinas herebat: q̄n ad crucis
 cornua clauorū confixiōe pen
 debat. Quod vero ysaac ipse si
 bi ad imolandū ligna detulit.
 et i hoc cristū figurauit: quā****

ad locū passionis crucē suā ipse
portauit: de quo misterio multo
ante dictū fuerat per prophetam.
Et erit iquit p̄ncipatus eius su-
per humerū eius. **T**ūc eī xp̄s p̄nci-
patū sup humeros habuit: q̄n
crucē suā admirabili hūilitate
portauit. **N**ō incongrue trux xp̄i
p̄ncipatū significat. **N**ā et per
ipsam dyabolus vincat: et totū
mūndus ad xp̄i noticiā ul grām
reuocat. **D**eniq; sic et apostolus
dixit: tū de passione dñi loq̄ret.
Factus est iquit obediens usq; ad
mortē. mortē autē crucis: p̄pter
qd exaltauit illū deus: et dona-
uit illi nomē qd est sup omne no-
men. **H**oc ideo dicim⁹ fratres
ut cognosceret caritas v̄ia q̄ p̄nci-
patus xp̄i de quo scriptū est:
et erit p̄ncipatus sup hume-
ros eius: nō sit alicui⁹ nisi xp̄i.
Et ideo lectio illa ī pascha legit.
q̄n verus ysaac cui⁹ t̄p̄pū gere-
bat filius abrahe pro ḡne hūa-
no ī patibulo crucis affigitur.
Legitur ī ipsa lectioe q̄ quando
b̄tus abrahā tū filio suo vide-
rit longe locū: dixerit ad pueros
suos. **S**edete hic tū asina. **N**ūqd
asina ulla sedere poterat h̄m̄?
Sed ideo dicit: sedete hic tū asi-
na: quia iudeorū p̄plus qui in
xp̄o crediturus nō erat stare nō
poterat: sed ut debilis et uelut
p̄tor languidus qui baculum
crucis despexerat ī terrā casur⁹
erat. **D**ixit ergo b̄tus abrahā.
Sedete hic tū asina. **E**go et pu-
er p̄ficiāsem: et tū adorauerim⁹
reuertemur ad vos. **Q**uid ē qd
dicitis beate abrahā? **A**d imo

landū filiū vadis? et dicitis q̄ tū
filio reuerteris? **S**i eī cū om̄nibus
ī holocaustū: v̄tq; t̄tū redire nō
poterit. **P**otuit respondē beatus
abrahā. **V**erū dico: et offeros
liū: et tū filio reuertar ad vos.
Tanta est eī fides mea: ut credi
q̄ ille qui michi eū de matre ste-
rili dignatus est dare. cū etiam
possit mortuū suscitare: et ideo
verū dico quia tū adorauerim⁹
reuertemur ad vos. **Q**u autem
aries occisus est et ysaac nō occi-
sus: ideo factū est. quia ysaac
figura et nō veritas erat. **I**n ip̄o
enī designatū est: qd postea ī xp̄o
cōpletū est. **V**idete dñm magna
cū hōibus pietate certantē. **A**bra-
hā mortale filū nō mortuum
optulit deo: et deus immortalē
filū pro hōibus tradidit morti.
Potest tñ de beato ysaac et de a-
riete illo etiā sic intelligi: ut ī
b̄to ysaac significata sit diuinitas
ī ariete hūanitas. **E**t quia in
passione dñi nō diuinitas sed
hūanitas crucifixa credit: ideo
nō ysaac sed aries imolatur.
Audite et aliud sacramētū. **S**cs
iheronim⁹ presbiter scripsit ab
antiquis et seniorib; iudeorū se
certissime cognouisse: q̄ ibi obla-
tus est ysaac ubi postea cruci-
fixus est dñs xp̄us. **D**eniq; ab
eo loco v̄nde beatus abrahā
visus est p̄ficiāsi: t̄tia die venit
ad locum ubi crucifixus ē xp̄us.
Hec enī scdm q̄ potuimus de diu-
nis scripturarū voluminibus pro-
ciarū nostrarū p̄fectu collegi-
mus: et caritatis contemplatioe
suggessim⁹. **V**os autē auxiliare

dño dū frequētius sc̄pturas dinas
legitis. credo q̄ etiā meliōrē expo-
sitiōnē iuenire possitis. p̄stante
dño n̄ro ih̄u xp̄o: qui viuit et reg-
nat per oīa sc̄la sc̄lōz Amen.

De ysaac et cōuictōe sc̄e reber-
te Sermo q̄ntus b̄n̄i augustini.

Ysaac iquit scriptura crescebat a
braham respiciente nō ad ea que
vident̄: sed ad ea q̄ nō videntur.
Nō eī gaudebat de presentibz a-
braham: neqz de diuitiis mūdi
et actibz seculi. Sed vis audire a-
braham vnde gaudebat. Audi
dñm ad iudeos dicentē. Abrahā
patr̄ v̄r̄ iquit desiderauit ut vi-
deret diem meū: et vidit et gau-
sus est. Per hoc ergo crescebat
ysaac: per qd̄ abrahā illa visio
quā videbat xp̄iqz dies et spes
que ī ip̄o est gaudia cumulabat
Atqz vtinā effiterem̄ etiā vos y-
saac et essetis gaudiū matris v̄r̄
eccl̄ie. Sed vereor ne adhuc in-
tristitia et gemitū filios pariat.
An nō est ei tristitia aut gemitus?
nū vos non conuenitis ad audi-
endū dei verbū. et vix diebz festis
ad eccl̄iā proceditis? et hoc nō
tam desiderio verbi dei q̄ studio
solepnitatis. et publice quodam
modo remissionis obtentu. Ad
igitur ego faciam? au dispensa-
tio uerbi credita est. Quia licet
tutus seruus sim. accepi tñ a
deo distribuendā familie dñice
tricti mensurā. Quid ergo faci-
am vobis? uel qñ v̄m̄ tempus
iueniā? Plurimū ex hoc. p̄mo
pene totū mūdānis occupatō-
bus in foro tempus ipenditis.
Aliud ī negotiatioe cōsumitis:

aliud ī agro: aliud in litibus.
Non vacat ad audiendū verbū
dei. Nemo aut pauci admodū
vacant. Sed quid vos de occupa-
tionibz culpo? quid de absenti-
bus conquezo? Presentes etiā
et ī eccl̄ia positi nō estis itēti?
sed cōmunes ex vsu fabulas tex-
tis; et uerbis dei uel lectionibz
diuiniis terga cōuertitis. Vere-
or ne et vobis dicat̄ a dño illud
qd̄ per p̄phetā dictū est: cōuer-
terit̄ ad me dorsa sua. et nō fa-
cies suas. Quid ergo faciā cui
ministeriū uerbi creditū est?
Que leguntur mystica sunt: in
allegoriis exponenda sūt sac-
mentis. Possum ne surdis au-
ribz et auersis īgere margar-
itas uerbi dei? Nō egit ista a-
postolus: vide enī quid dicat.
Qui legē inquit legistis. legē
nō audistis. Abrahā eī duos
filios habuit et cetera: quibus
addidit. q̄ sunt allegorie. Nūqd̄
sacramēta legis eis aperuit q̄
neqz itelligūt? sed legentibz di-
cebat. legem nō audistis. Quō
ergo potero mysteria legis et al-
legorias quibz ab aplis docti
sum? aperire et prodere h̄is. q̄
bus et audicio et lectio legis in-
cognita est? Aspero vobis for-
tasse video: sed nō possū leni-
re parietē lapsantē: timeo enī
illud qd̄ scriptū est. Plus meus
qui beatificat vos. ipsi seduāt
vos: et semitā pedū v̄roz contur-
bāt. Tāqz filios meos carissimos
moneo. Quoz si nō diu vobis ī-
tonuit via xp̄i? si nec hoc quidē
audistis. q̄ nō est lata et spacio-

sa: sed arcta et angusta via que
ducit ad vitam. Et vos ergo intra-
te per angustam portam: et relin-
te pereuntibus latitudinem. **N**ox
precessit dies autem appropinqua-
uit iquit apulus: ut filii lucas am-
bulate. **T**empus breue est: sup-
est ut et qui habent tanquam non habentes
sint: et qui videntur hoc mun-
do tanquam non vident. **S**ine intermissi-
one orandum ipse apulus precepit.
Vos qui ad orationem non conueni-
tis: quod completis sine intermissi-
one. quod semper omittitis. **S**ed
christus precepit: uigilate et orate
ne intretis in temptationem. **E**t si
illi uigilantes et orantes semper
uero dei adherentes. temptati-
onem nequam fugerunt: quod facient
huiusmodi diebus tantis solemnibus ad ec-
clesiam conueniunt. **S**i iustus uix
saluus fit. peccator et impius ubi pa-
rebunt. **D**iget meditare aliquid
ex his que lecta sunt. **N**am et a-
postolus dicit. de huiusmodi
sermonibus quia interprobabiles
sunt ad dicendum: quoniam vos iquit
inbealles estis facti ad audien-
dum. **V**ideam tamen hoc quod uobis
recitatum est. **R**ebecca iquit scrip-
tura ueniebat cum filiabus ciuita-
tis haurire aquam de puteo. **R**e-
becca ergo cotidie ueniebat ad
puteos: idcirco inueniri potuit
a puero abrahe. et sociari in ma-
trimonio ysaac. **H**ec fabulas
putas esse o auditor meus: sed
historias narrare in scripturis
sanctis auarum est ista eruditio
et spiritalis doctrina que te do-
cet cotidie uenire ad puteos
scripturatum. ad aquas spiritus

sancti et haurire: ac plenum uas
domi reportare. **S**ic faciebat et
sancta rebecca. que non aliter uigila-
potuisset tanto patriarche ysaac.
qui ex premissioe natus est nisi
hauriendo aquas: et in tantum
hauriendo ut non solum portare po-
set eos qui domi sunt: sed et pu-
rum abrahe. **E**t non tantum puerum. sed
quousque habundaret aquis ad
hauriebat de puteis: ut et tanta
los posset ad aquam: usqueque re-
sarent iquit bibentes. **M**ysteria
sunt cuncta que scripta sunt: et
et te christus sibi despondere. **N**on
et loquitur per prophetas dicens. **D**e-
pon sabo te michi. in fide et mihi
et despon sabo eternum ut agnos-
cas dominum. **Q**uia igitur uult te sibi
despondere: premit ad te pue-
rum istum. **P**uer iste sermo propheta
est: que nisi susceperis. nubes
christo non poteris. **S**ato tamen quia non
interitatus et iperitus sermo
ne prophetam suscipit: sed qui puerum
haurire aquam de profundo putei
et qui in tantum sit haurire ut et
am his sufficiat. qui uiracoma
biles et pueri uident: quousque
figuram cameli tenet: et ipse pos-
set dicere quia sapientibus et in-
sipientibus debitor sum. **D**enu-
sic dixerat in corde suo puer iste
Ex his iquit uirginibus que ueni-
unt ad aquam. que cum dixerit bibi-
tu et camelos tuos ad aquam
ipse erit sponsa domini mei. **S**ic er-
go rebecca que interpretatur sapientia
ut uidit puerum. et insperit. **P**ro-
phetam uerbum: ponit de humero
dura. et ad humile ac simplicem
se inclinans prophetam sermonem

at. Bibe tu: et camelos tuos ad
 aquabo. Sed dicit fortasse. Si pu-
 er propheta sermonis tenet figuram:
 quomodo potatur a rebecca: quā
 ipse magis potare debuerit. Vi-
 de ergo ne forte sicut dñs ihesus
 tū ipse sit panis vite. et ipse pas-
 cat aīas esurientes. ipse rursum
 esurire se fatet. tū dicit. esurui
 et dedistis michi manducare:
 et iterū tū ipse sit aqua viua et
 potū det oībus sicientib; rursum
 ipse dicit ad samaritana. da mi
 bibere: sic et propheticus sermo.
 tū ipse potū det sicientib;: michi
 lomun; ipse ab hac potari dicitur.
 tū studioꝝ exercitia. et vi-
 gilantia suscipit. Talis ergo il-
 ta aīa que agit cūcta patient
 que tam prompta ē. et tāta eru-
 dice subnixa. q̄ de profundis scie
 haurire fluentia cōsuevit: ipa
 potest copulari nuptiis xpi. Ni-
 si ergo cotidie uenias ad pute-
 os hauriens aquas: nō solum
 alios potare nō poteris. sed ipse
 quosq; sitim uerbi dei patieris.
 Audi et dñm ī euangelio dicēte
 Qui sitit. ueniat et bibat. Sed
 tu ut video nō esuris nec sitis
 iustitia: et quō poteris dicere.
 sicut ceruus desiderat ad fōtes
 aquarū. ita desiderat aīa mea
 ad te deus. sitiuit ad deū uiuū.
 Obsecro vos qui adiutorio nro
 assistitis patient. audite donec
 ualulū negligētes ac desides
 tōmonem;: qui nō desiderant
 panē vite. nec aquā uiuā: qui
 nō exiunt de castris nec pcedūt
 de domib;: luteis ut colligāt si-
 bi manna: qui nō ueniūt ad pe-

trā ut bibāt de spiritali petra.
 Petra enī est xps ut ait apłus.
 Dicit michi vos qui tñmodo
 festis dieb; ad ecclesiā cōueni-
 tis: ceteri dies nō sunt festi: a
 nō sunt dies dñi. Iudeorū est
 autē dies certos et raros obser-
 uare solepnes: et ideo ad eos
 dicit dñs q̄a neomenias vīas
 et sabbata et diem āniū non
 sustineo: ieiuniū et ferias et di-
 es festos vros odiuit aīa mea.
 Odit ergo deus eos qui vna di-
 e putant festū diem esse dñi xpi.
 an autē omī die carnes agni
 comedūt: id est carnes uerbi dei
 cotidie sumūt. Pascha ēi nrm
 imolat; est xps. Et quia lex pas-
 che talis ē ut uespera comedat;
 apterea ī uespera mūdi passus
 est dñs: ut tu sp mā dutes de car-
 nib; uerbi dei. quia semp ī ves-
 pera es usq; quo ueniat mane:
 ut si ī hac uespera sollicitus fue-
 ris. et ī fletu ac ieiunijs uel in
 omī labore iusticie vitā duxe-
 ris: poteris et tu dicere. ad ves-
 perū demorabit; fletus. ad ma-
 tutinū letitia. Letabeus ēi ma-
 ne id est ī seculo uenturo: si tñ
 in hoc seculo fructū iusticie in
 fletu et labore nō negligas col-
 ligere. Et nos dū tēpus est bi-
 bam; de puteo uisionis: ubi de-
 ambulabat ysaac. et ubi pro-
 cedit ad exercitiū. **De cōceptu
 sancte rebeccę et filijs eius:
 sermo bñ aug; sextus.**

Sermones sanctarū
 scripturarū si eo ordi-
 ne et illo eloquio quo
 a sanctis patrib; ex-

posite sunt. caritatis vire auribus
voluerunt? Itinare? non nisi ad
paucos scolasticos tibus doc-
trine poterit puenire: reliqua
vero populi multitudo ieiuna re-
manebit. Et ideo humiliter rogo
ut contente sint erudite aures
rustica uerba equanimiter sus-
tinere: dummodo totus grex domini
simpliciter et ut ita dixerim pedes-
tri sermone poculum spirituale pos-
sit accipere. Et quia imperiti et si-
mplices scolasticorum altitudinem
non possunt ascendere: eruditi se dig-
nentur ad eorum ignorantiam inclina-
re. Quod a simplicibus dictum fuerit
scolastica intelligere possunt: quod autem
ab eruditis fuerit predicatum sim-
plices capere non valent. Dicitur
nobis de beato ysaac et sancta
rebecca et puulis qui in eius utero
collidebantur lectio recitata
est. Quod autem beatus ysaac ty-
pam habuerit domini saluatoris: pe-
ne nulli habetur incognitum. Ysaac
ergo christum dominum: beata autem re-
becca ecclesiam figurauit. Que-
cum multo tempore ad exemplum
ipsius ecclesie sterilis permaneret:
beato ysaac orante et domino dona-
te concepit. Sed collidebantur par-
uuli in utero eius: quorum moles-
tiam non sustinens dixit. Si sic mihi
futurum erat? quid necesse fu-
it concipere? Et illi dominus. Due-
gentes in utero tuo sunt: et duo-
o populi de utero tuo diuidentur?
populusque populum superabit: et
maior seruiet minori. Hec enim
frater karissime sicut dicit apostolus in fi-
gura contingebat illis: scripta
sunt autem propter nos. Con-

cepit ergo corporaliter de beato
ysaac rebecca: quia contentum
erat spiritualiter de christo ecclesia:
sed sicut duo puuli in utero eccle-
sie collidebantur: sic et in utero eccle-
sie duo sibi populi iugiter adue-
ntur. Si enim autem soli mali aut so-
li boni esset: vnus populus esset.
Quia vero in ecclesia et boni iu-
niuntur: quod peius est et mali: tan-
quam in ventre spiritualis rebecca duo
populi colliduntur: humiles scilicet
ac superbi. casti et adulteri. ma-
sueti et iracundi. benigni et in-
di. misericordes et cupidi. Boni
enim lucrari volunt malos: mali
vero extinguere cupiunt bonos. Bo-
norum desiderium est: ut qui mali
sunt corrigantur: malos vero ut qui
boni sunt consumantur. Vnus est
genus piorum: aliud impiorum. Ge-
nus piorum ad celum erigitur per
humilitatem: genus impiorum ad
fernum demergitur. per elationem.
Omnes qui in ecclesia catholica
terrena sapiunt. terram diligunt et ter-
ram cupiscunt. et omnem spem pertinet
ra constituunt: ad esau pertinent.
Quicumque ideo seruire optat. ut
honoribus crescat et lucra terre-
na percipiat: et ipse ad esau id
est ad terrenam felicitatem pertinet
cognoscitur. In esau enim carnales
intelliguntur: in iacob spirituales vo-
lunt. Ipsi enim sunt duo populi sicut beatus
apostolus euidenter assignat. et spiri-
tales insinuat. Sic enim ait. Ma-
nifesta autem sunt opera car-
nis: que sunt fornicatio. inun-
dicia luxuria. ydolorum seruitus.
beneficia. inimitia. contentio.

emulaciones. ire. rix. dissenciones
 sette iudie. homicidia. ebructa-
 tes. comessaciones et cetera. **E**cce o-
 pera pertanencia ad esau. **Q**ui at
 fructus qui ptineat ad iacob: i-
 dem aplis in consequentibus adu-
 git dicens. **F**ructus autē spūs
 est caritas gaudium pax longa-
 nimitas. bonitas benignitas.
 fides modestia cōtinencia castitas.
Ecce spiritalia opa ad bñm iacob.
 id est piorū pplm ptinencia. **Q**uāt
 autem dictum est. **p**lūs pplm
 superabit. et maior seruiet mi-
 nori: scdm lram in esau ul' iacob
 nō videm⁹ impletū. **N**ō ei corpali-
 ter bñd iacob esau seruisse scrip-
 tura cōmemorat. **Q**uō ergo hoc
 oporteat intelligi. aut qualiter
 maior plūs minor seruiat. **S**pi-
 ritualiter debem⁹ iquirere. **N**isi
 ei fieret: nō hoc sancta scriptura
 cōmemoraret. **Q**uō ergo plūs
 maior seruiat minori: hoc qui
 diligenter attendit i xpianus ul'
 i iudeis agnoscat. **M**aior ei et se-
 nior populus iudeorū minor id
 est populo xpiano seruire pbat⁹:
 dū per totū mūdū libros diui-
 ne legis ad istructionē oīm por-
 tare cognoscat. **I**deo ei per oēm
 terrā iudei sunt dispersi: ut tū
 aliquē paganū ad fidem xpī vo-
 luerim⁹ iuitare. et ab oibus p-
 phetis ipm xpīm ānūciatū es-
 se testamur. et ille resistēs dice-
 rit. a nobis potius q̄ a spū scō
 libros diuine legis esse cōscrip-
 tos: nos habem⁹ vnde eū redar-
 guere cetera ratione possim⁹. di-
 centes ei. **S**i de meis libris tibi
 dubitatio nascatur: ecce iudeorū

libros vtiq; iūmitorū nrōz. q̄s
 certū est q̄ ego cōscribere uel iūu-
 tare nō potui. ipos relegere: et tū
 i ipis hoc iūcneris qd et i meis.
 noli esse iaredulus sed fidelis.
Hoc ordine maior plūs mino-
 ri seruire cognosatur: cū etiam
 per illorū libros ad credendū i
 xpo gentiū plūs iūitat⁹. **S**ed
 et alio modo plūs maior seruit
 minori. **Q**uō iquis ordie? **I**n il-
 lo vtiq; quo mali seruiūt bonus:
 nō vtiq; obsequēdo. sed psequēdo.
Quō mali seruiūt bonus? **Q**uō
 psecutores martirib⁹: quō lime
 uel malleti auro: quomō mole ser-
 uiūt tritico: quō panib⁹ coquen-
 dis furnalia: ut illi coquātur. il-
 la cōsumātur. **Q**uō inq; mali ser-
 uiūt bonus? **Q**uō i fornace auri-
 ficis palea seruit auro: ubi sine
 dubio palea cōsumit⁹: aurū pro-
 batur. **N**ō ergo gloriētur mali-
 nec sese extollant. qm̄ bonis ali-
 quas tribulaciones iūserūt: q̄a
 cū illos psequūtur i corpore.
 se occidere pbantur i corde: ut ad
 virū bonū pueiat hōis mali per-
 uersitas. **Q**ui ergo malo aūo vi-
 rū bonū iracūdie furore succen-
 sus conat⁹ intendere: utrū ille
 possit exuri adhuc dubiū ē. q̄at
 iste iā ardeat dubiū nō est: qui
 a forte vir ille bonus spūali suc-
 co et sancti spūs refrigerio plen⁹
 apposito psecutoris igne nō ardet:
 ille vero qui eū conat⁹ exurere
 sine dubio p̄t ardere. **D**e vno er-
 go semine p̄saac esau nascatur
 et iacob: sicut de vno baptismo
 dñi saluatoris et de vno ecclesie
 vtreo procreatur plūs xpianus.

Qui tñ pro morū diuersitate si-
cut esau et iacob ī duas partes
diuidūtur ex fructibz operū: v-
nā pars agnoscat carnalis: ali-
a spiritualis. Ideo autē dixit
maior seruiet minori: qā semp
maior est numerus malorū q̄
bonorū. Et sicut illi duo popu-
li ī vtero rebece. ita et isti duo
populi ī ventre sancte ecclesie
usq; in diem iudicii collidūtur:
dū ut supra dixim⁹ hūilibus
aduersant supbi: dū castos
adulteri psequūtur: dū quo-
rū infinitus est numer⁹ ebr-
osi sobrios insectātur: dū be-
nignos iūdi emulātur: dū
elemosinarios raptores. dū
pacificos extinguere cupiūt
uacundi: dū eos qui celestia
sapiūt ad terrā retrahē luxu-
riosi conātur. Unde ergo fr̄es
kn̄i quicūq; se in hīs malis
sencūt obnoxios. dū tēpus
est cū dei adiutorio studeant
transferrī ad dexterā: et relic-
tis vicioz sordibz: ad uirtutū
ornamēta reducere festinēt: ut
ī die iudicii ab auditu malo li-
berati. illā vocē desiderabilem
mereātur audire: euge serue bo-
ne et fidelis itra ī gaudiū dñi
tui. Attencius tñ rogo et amo-
neo fr̄es. ut ad vigilias matu-
rui surgere studeatis: ad ter-
tiā ad sextā ad nonā fideliter
ueniatis: castitatē ante omnia
tota quadragesima et usq; ad
finē pasche etiā cū vxoribz cus-
todite. Quod pransuri estis:
pauperibz erogate. Patē et ip̄i
habete: et quos discordes agno-

ueritis ad cōcordiā reuocare. De
regrinos excipite: nec vos pige-
at eorū pedes abluere. Nō crui-
bestat exercere xpianus: qd̄ ipse
re dignatus est xp̄us. Cum bo-
na volūtate scdm̄ vires vras
pauperibz elemosinas erogate.
hylarē enī datore diligit deus.
Impedimēta mūdi si ad itegri-
nō potestis abscondē. uel ex par-
te aliqua tēperate: ut lectio-
ne possitis iustitē. ut ī sancto
receptorio pectoris vri spiritualē
vinū id est dei uerbū habūdā
reponētes: et repudiatis oibz
crimibz atq; peccatis cū libera
consciētia solepnitas paschalis
aduenerit. caritatē nō solū cū
bonus. sed etiā cū malis fide-
retinētes. mūdo corde et casto
corpore ad altare dñi cū gra-
dio exultaciōis possitis accē-
dere. et corpus et sanguinē eius vri
quisq; vrm̄ nō ad iudiciū. sed
ad remediū aīe sue mereatur
accipere: prestante eodē dño
nro ih̄u xpo qui uiuit et regnat.
De iacob et ioseph p̄iāntis
Sermo vii⁹ bñi augustini.
Quocies vobis fratres
kn̄i lecti oēs de veteri
testā rēntur: nō fatis
nō hoc solū debetis
attendere qd̄ sonat ī uerbo. sed
qd̄ itelligitur et sapit sp̄i: sicut
et ap̄tus nos amonet dices. Sic
terā ei occidit: sp̄us autē uiu-
ficat. Hec ei oīa que ī veteri tes-
tamēto legūtur. sicut dicit ap̄tus
tolus ī figura cōtingebāt illis.
Scripta sunt autē propter nos.
Cum enī populus xpianus si-

delitez ad ecclesiam venit. quid ei
 prodest qualiter sancti patriarche
 aut uxores acceperunt aut filios pro-
 creauerunt: nisi quare hec facta
 sint. aut quid res ipse figurave-
 rint. spirituali sensu perspexerit?
Ecce audiuimus quod beatus iacob ge-
 nuerit filium et vocauit nomen
 eius ioseph: et eum plus quam reliquos
 filios dilexit. **H**oc loco beatus
 iacob figuram habuit dei patris: scilicet
 quos ioseph typum gessit domini sal-
 uatoris. **D**iligebat iacob filium:
 quia deus pater diligit unigeni-
 tum suum. **J**acob misit filium suum
 ut de fratribus sollicitudinem gere-
 ret: et deus pater misit unigeni-
 tum suum. ut genus humanum peccatis
 languidum uisitaret. **J**oseph dum
 fratres suos quereret errabat in he-
 reno: et christus genus humanum re-
 querebat. quod errabat in mundo. **Q**uo-
 dammodo quasi et ipse errabat: qui
 errantes querebat. **J**oseph cum fratre
 suo querebat in sithimus. **S**ithima in
 ter dicitur humeris. **S**emp enim pro-
 res dorsum magis quam faciem ponunt
 in faciem uisum: humerum retro
 sunt. **S**icut cum frater ioseph iu-
 dia percussit. fraternae dilectioni dor-
 sum magis quam faciem offerebat:
 ita et israelites iudei uenienti ad
 eos salutis auctori inuidere pot-
 uerunt quam diligere maluerunt. **D**e ta-
 libus dicitur in psalmo. **O**bscurum
 oculi eorum ne uideant: et dorsum
 eorum semper incurua. **I**nuent ergo
 ioseph fratres suos in dothaim. **D**e-
 dothaim interpretatur defectio. **D**e-
 re magna defectio erat: qui de fra-
 tria cogitabant. **V**identes er-
 go ioseph fratres sui. de morte il-

lius cogitauerunt: sic uidentes
 iudei uerum dominum ihesum christum ut
 eum crucifigeret una omnes statu-
 erunt. **J**oseph expoliauerunt
 fratres sui tunica polimita et
 talari: et iudei christum pro mortem
 crucis expoliauerunt tunica cor-
 porali. **J**oseph exutus tunica
 mittitur in cisternam id est in lacum:
 et christus expoliatus carne huma-
 na. descendit in infernum. **J**oseph
 postea quam de cisterna leuatur in
 mahelitis id est gentibus uendi-
 tur: et christus postea quam de infer-
 no regreditur. ab omnibus gentibus
 fidei commercio comparatur. **J**oseph
 per consilium iude triginta argen-
 teis distrahitur: et christus per consili-
 um iude scariothis eodem numero
 uenudatus est. **Q**uod autem in diuersis
 translationibus non equali pre-
 tio ioseph scribitur uenudatus.
 sed alii dixerunt viginti argente-
 is alii triginta: hoc spiritualiter
 significauit. quod christus non equa-
 liter ab omnibus credendus esset
 nec diligendus. **D**enuque etiam
 nunc in ecclesia alii eum plus dili-
 gunt: alii minus. **I**psi enim plus ua-
 let christus: qui eum maiori carita-
 te dilexerunt. **J**oseph descendit
 in egyptum: et christus in mundum. **J**oseph
 a penuria frumenti saluat e-
 gyptum: et christus a fame uerbi dei
 liberat mundum. **N**isi enim ioseph
 fratres sui uendidissent: defe-
 cerat egyptus. **V**erum est fratres.
Nisi christum iudei crucifixeret: pe-
 rierat mundus. **V**ideamus tamen
 fratres hominum: unde in beato io-
 seph fratres sui tam crudeliter
 seuerunt. **U**nde nisi per iudicium

venenū: per qđ mors itrauit
ī uniuersū orbem terrarū. De
nuq; audi scripturā dicentem.
Inuidebāt ei fratres sui: et nō
poterāt ei loqui qđq; pacificū.
Vidit enī bt̄is ioseph sopnū
quasi stantē se ī agro cū fratri
bus suis. et manipulū alligā
tem: fratruq; manipulos ado
rare manipulū suū. Hoc ī illo
ioseph tūc īpletū est: qñ cū ad
oraucūt fratres sui. Et nō īco
grue coacti sunt steriles manu
puli fruttuosū manipulū ad
orare: per qđ de famis periculo
liberandi erāt. Vidit etiā aliud
sopnū: qđ sol et luna et vndecā
stelle adoraret eū. Cui respōdit
pater suus. Nūquid ego et mā
ter tua et fratres tui adorabi
mus te sup̄ terrā. Hoc ī illo io
seph īpleri nō potuit: ī nr̄o at
ioseph id est ī dño ihesu xp̄o. sop
nū illius sacramēta cōpleta sūt.
Sol ei et luna et vndecā stelle eū
adorauerūt: qñ post resurrecti
onē. sancta maria quasi luna.
et beatus ioseph uelud sol cum
vndecā stellis. id est bt̄is apl̄is
īcuruati et prostriati sūt ante e
um: et īpleta est ip̄hecia q̄ dixit
rat. Laudate eū sol et luna: lau
date eū oēs stelle et lumē. Nā
ī tantū ī illo ioseph nō īpleta ē.
sopnū hui? īterpretatō: ut mā
ter ipsius ante multos ānos
legatur fuisse defūta. qđ p̄fa
ta sopnia ille vidisset. Et reue
ra quomō fratrib; ipsius p̄t cō
uenire qđ eū quasi stelle adorāe
possent: quos iudicē nox obsu
ros et tenebrosos effecerat. Jā

eī claritatē stellarū perdidit: qui
in se lumē caritatis extinxe
rant. Merito ergo hoc ī dño nr̄o
ihū xp̄o uerius credim? fuisse cō
pletū: quē sicut antea iam dixi
et bt̄m ioseph et bt̄am mariam
cū vnderim apostolis frequēter
legim? adorasse. Nā qđ apostoli
lumē stellarū habuerunt: ip̄e do
min? ī euāgelio dicit. Vos estis
lux mundi. Et iterū de ip̄is ac lu
is similib; Tūc iusti iquit fulge
būt sicut sol ī regno patris eorū.
Joseph īterpretatur augmentatō
siue amplificatō. Sed ī illo ioseph
amplificatōne nō habuit nisi
sola egyptus: ī nr̄o vero ioseph
augmentū habere vn̄uersū me
ruit mūdus. Ille ioseph erogatus
trititū: noster erogare dignatus
est dei uerbū. In omēm terrā exi
uit sonus eorū: et ī fines orbis
terre uerba eorū. Nos ergo fra
tres qui nullis p̄cedētib; meri
tis tanta bona per misericordi
am ueri ioseph dñi nr̄i ihū xp̄i
consecuti sum? ad quos nō vn̄
bra ueteris testamēti. sed ip̄a ue
ritas uenit: qñtū possum? cū de
ī adiutorio laborem? ut qđ no
bis contulit iudicatus. iterū iud
niat iudicaturus. Qui tibi tan
ta contulit: scit quantū repositurus
est qđ pmisit? s; ieq; sicut? est qđ
redemit: et qđ dedit ī primo ad
uentu. exacturus est ī secundo.
Nemo ergo xp̄o dño nr̄o reddat
mala pro bonis. Quis est qui ī
dinē et reddit amaritudinem?
qui accipit uitam et restituit.

mortem? **Hortē enī restituit:**
 qui seipm male viuendo iterfi-
 cit. **Quis est qui reddit mala p**
bonus? Ille qui cū deberet dare
 proa rapit aliena: pro castitate
 luxuriā. **Quis est qui xpo reddat**
mala pro bonis? Ille qui cū debe-
 ret lectioni insistere. ad ecclesi-
 am currere: eligit potius ad ta-
 bulas ludere. Spectacula uel fu-
 riosa. uel truenta. uel turpia fix-
 quentare. **Et quē oportet pta**
 sua orando. legendo elemosinas
 faciendo cōsumere: studet poti-
 augere et amplius tumulare.
Quis est qui reddat mala p bo-
nis? Qui pro luce tenebras: p
 benignitate maliciā. pro sobri-
 etate ebrietatē. pro elemosinis
 inopacitatē: pro iusticia iniquita-
 tem restituit. **Qui ergo hec ma-**
 la adiuuante dño nō admisit: q̄
 tū potest munera ī se diuina ius-
 todiat. **Qui vero hīs malis se se-**
 tit obnoxū et itelligit obuolu-
 tū: cito ad pēitēne medicamēta re-
 currat: et anq̄ aīa tenebrosa de
 corpore mortis sue discedat: ele-
 mosinis ieiunijs et orationibz
 remediū sibi ī die necessitatis
 acquirat. **Sic ergo agam? frēs**
 ut ante tribunal xpi. et qui bo-
 ni sunt coronā. et qui negligē-
 tes sunt ueniā consequāt: ut
 illos ornet vita itegra. istos
 ualeat excusare correctō super-
 na: prestāte dño nro ihu xpo:
 qui uiuit et rignat p oīa se. se. Am
De bto iacob p̄iarcha et ioseph
filio eius. Sermo bti augustinī
 de beato iacob frēs dilectissimi.
 et ī sancto filio eius ioseph qui

diligēter renūciat: admirabilē
 rem deū fecisse cognoscat. **Primu**
 nō credo fuisse sine causa. q̄ de q̄
 qui se totiens dignatus fuerat
 beato iacob ostendere. p tot an-
 nos noluit ei idicare q̄ ioseph
 filius eius uiueret: sed permu-
 sit eū tam longa afflictioē con-
 sumi. **Si** hoc quisq̄ sine certa
 et euidenti racione factū esse
 credit: uel hoc consideret. q̄ n̄
 filius eius ioseph ī tam pximo
 positus pmissus sic mittere ad
 patre suū: ut ei anūciaret q̄ nō
 solū uiueret. sed etiā in grandi
 honore positus esset. **Ab illo ei**
 loco ubi erat b̄tis iacob ī egip-
 to. vix erāt milia trecenta. **Un**
 frequētissime ex egypto in locis
 illis ubi iacob erat plurimi p-
 perabāt: et ex illo loco ad egyptū
 infinite multitudines assidue
 confluebāt. **Sed forte aliq̄s di-**
 cit q̄ beatus ioseph paruulus
 exierit a patre suo: et ideo eum
 recordari nō potuisset. **Nō ita**
 est fratres mei. **Quē sedeciam a-**
 noz nulla racione parentes su-
 os poterat obliuisci. **Nā** ī tātu
 eos oblitus nō erat: ut fratres
 suos ubi pmū uidit agnouit.
Sed dicit aliq̄s: quia pro eo q̄ e-
 gypcio dño seruebat. licentiam
 aut p̄tate nō habuerit mittēdi
 ad patre suū. **Etiā** si hoc quasi
 uerisile uideatur: postea q̄ de
 carcere eductus est. et dñs fac-
 tus est ī tota terra egypti. per il-
 los septē ānos fertilitatis et il-
 los duos qui transacti sūt tem-
 poris iopie anq̄ frēs sui ad eū
 descendēt: uel per istos nouē

ānos ī ducētis milibz nō po-
 tuūt mittere ad p̄c̄m suā. Si-
 ne dubio potuit: sed occulto
 iudicio hoc dñs fieri nō permi-
 sit. ī tantū ut nec tūc se mani-
 festaret fratribz suis. q̄n̄ ad e-
 mendū triticū uenerāt? quī
 ymo durissime eis loquens
 frat̄re illoz ī vinculis tenu-
 it: et ad patrē cū grandi labo-
 re redire eos iussit. Attendite
 adhuc et aliud maius mira-
 culū: et uidete quō bt̄us io-
 seph qui p̄c̄m suū nouerat p̄
 se intollerabile amaritudi-
 nē sustinere? quasi parū eēt
 qđ ante ptulerat. adhuc eti-
 am benyamin ei fecit aufer-
 ri: quo facto utiqz nouerat e-
 um multiplicē passurū esse
 dolorē. Hec eī oīa sancti sp̄s
 dispensacione. facta fuisse ar-
 do. Deus eī cui? iudicia plex-
 qz sunt occulta. nūq̄ tñ ius-
 ta? qui beato iacob noluit in-
 dicare filiū suū uiuere. ille in
 sanctū ioseph nō pmisit ut pa-
 tris suo suā gloriā nūtiaret:
 q̄n̄ ymo adhuc symeon ī vin-
 culis tenendo. et benyamin
 auferendo p̄ris sui angustias
 cumulauit. Hec eī fratres ca-
 rissimi si fideliter et diligēter
 attendim? cū grandi miseri-
 cordia deū fecisse cognosam?
 Ab iūcio eī mūdi hoc dñs ī sanc-
 tis suis exercuit: et ī beato ia-
 cob cū grandi pietate cōpleuit.
 Sed hoc quare sic factū. dilige-
 ter attendite. Quis eī serui
 et amici dei capitalia crimina
 vitauerunt. et multa bona fecerunt?

tunc? tñ sine minutis p̄c̄is eos
 fuisse nō credim? q̄a nō menti-
 tur ille qui dixit. Nō ē inanis
 a p̄c̄o: nec īfans cui? ē vnus
 diei vita sup̄ terrā. Et beatus
 iohānes euangelista qui v̄p̄s
 meritis nō erat inferior sancto
 iacob: clamat et dicit. Si dice-
 rim? q̄a p̄c̄m nō habem? ip̄s
 nos seducam? et ueritas ī no-
 bis non est. Et illud qđ alibi
 scriptū est. Iustus sep̄cies mor-
 et resurgit. Quia ergo sicut in-
 dictū est. sine istis minutis p̄c̄is
 tatis beatus iacob esse nō potu-
 it: uolens deus ipsa p̄ua p̄c̄a
 ī hoc seculo tribulacionis igne
 consumi. impleuit ī eo qđ ipse
 per sp̄m sanctū dixit. Vasa fi-
 guli probat fornax: et hoīes
 iustos temptatio tribulacionis.
 Et illud. Flagellat deus oīem
 filiū quē recipit. Illud quoqz
 per multas tribulaciones oportet
 nos intrare ī regnū dei. Et
 ergo sanctū iacob uelud aurum
 purgatū ī futuro iudicio p̄mit-
 teret? prius ab illo omēs macu-
 las peccatorū terfit: ut ī eo ig-
 nis ille arbiter qđ exiuret ī ue-
 nire nō posset. Si diligēter atte-
 dim? fr̄es km̄? qđ erga beati
 iacob dñm fecisse credim? hoc
 etiā ioseph circa fratres suos ex-
 ercauisse iuenim? qui utiqz tā
 sanctus fuit. ut eos odio habē-
 nō potuisset. Vnde credendum ē.
 qđ ideo eos tantis tribulacionibus
 fatigauit: ut illos ad cōfessio-
 nem criminis et medicamentū pe-
 nitencie prouocaret. Deniqz ī
 ingenti dolore dixerūt. merito

per oia scia. seculoru Amē. **De bto
patriarcha ioseph Sermo no-
nus bti abrosii epi**

De beato patriarcha ioseph aliquanta nobis diuina scriptura testat: et etiam nos aliqua dicere temptam? uelut micas de magnis panibus exhibentes. Unde scriptum est in euangelio. Nam et catelli edunt iquit de micis que cadunt de mensa dominorum suorum. Mice de conuiuio magno et si non faciunt. tamen pascunt. Denique cum primum uenimus ad credulitatem: apostolicas preceptis tanquam micis pascimur. Cum autem profecerimus? in fide. tunc habundantia panis celestis admittimur: ut faciemur panem celestem illius qui ait in euangelio. Ego sum panis uiuus qui de celo descendi. Non ergo refutemus micas doctrine? quia micas de pane sunt: et ideo micas suppressere non debemus? ut refuti pane mereamur. Sed ueniamus ad sanctum ioseph: ut exemplo castitatis et pudicitie eius. uelut aubo quodam celesti pascamur. Scitis ergo iste ioseph de quo audiuit in presenti dilectio uia: speciosus corpore erat et castus et mente pudicus. Fulgebat in eo species corporis: sed plus fulgebat animi pulchritudo. Et cum multis spes corporis obesse soleat ad salutem? sancto uiuo nocere non potuit: quia speciem corporis animi pulchritudo gubernauit. Debet ergo anima carni. non caro anime dominari: caro enim ancilla est anime. Unde infelix illa anima est cui caro domina-

se illa pati: quia peccassent in fratrem suum uidentes angustiam anime eius. Et quia sciebat beatus ioseph quod fratribus suis fratricidii crimine sine grandi penitentia indulgenti non possit? semel et secundo et tertio illos ledicibili tribulatione tanquam spirituali igne detorxit: non ut vindicaret se. sed ut illos corripere. Denique priusquam peccatum suum confiteretur et crimen quod commiserant mutua iter se castigatione communeret? nec agnoscendum se eis dedit: nec patris osculum idulsi. Cum uero illos pro peccato quod in ipso commiserant humiliter uidit afflictos: osculatus est singulos. et per singulos fleuit? et pauentium colla pro osculorum rore perfundens: odium fratrum. caritatis lacrimis abiebat. Quod ergo deus in iacob fecit. et quod ioseph erga fratres exercuit: hoc etiam et nos in illis qui in nos peccauerunt debemus imitari. et non ipsos sed peccata eorum debemus odisse? et ita uelimus secundum culpam meriti durissima castigatione corripere: ut eos semper studeamus ueritate diligere. Hec si faciamus fratres karissimi: impletur in nobis illud quod scriptum est. Inuicem onera uia portate: et sic adimplebitis legem christi. Ad extremum autem totum quod dixi. breui sermone concludam. Tanquam indulgeam? eis qui in nobis peccauerunt: qualiter uolumus? ut nobis indulgeat deus. quotiens peccamus? in illo. Hoc si facimus? seculi dicere possumus? dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus? debitoribus nostris? quod ipse presertim? dignetur: qui uiuit et regnat

tur. et que de ancilla dñam facit:
quia amittit dñi fidem. et susci-
pit peccati seruitutē. Sed p̄iarche
ioseph aīa dñiū suū fidelit̄ tenuit:
cui ī nullo dñari caro potu-
it. Rogatur quidē a dñā sua ī
muliere ipudica ut cū ea cōcū-
beret: acquiescere noluit: quia
dominiū aīe nec ī condicione
seruitutis serui amiserat. Dñ
calūpnia appetitus ī carcerem
missus est: sed vir sanctus carce-
rem illū palaciū cōputauit: p̄-
mo ipse ī carceris palacio erat:
quia fides castitas et pudicitia
illic palaciū xpi est. illic tēplū
dei. illic habitaculū spūs sancti.
Si quis ergo vir de specie sui cor-
poris sibi blanditur. uel si qua
mulier de carnis sue pulchritu-
dine gloriatur: sequātur exem-
plum ioseph. sequātur exemplū
susanne? sint corpore casti. mē-
te sint pudici: et tales nō solum
hōibus. sed et deo p̄tiosi erunt.
Tria sūt enī ī ecclesia exempla
castitatis que imitari singuli
debeant: ioseph susanna et ma-
ria. Viri ioseph imitētur: mul-
eres susannā: uirgēs mariam.
Sedm̄ vero mysticā allegorie
rationē. ioseph ī se typū dñi p̄-
figurauit. Deniq; si gesta ioseph
uel ex parte aliqua considerem:
figuram dñi in eo p̄stentem
manifeste cognoscam? Ioseph
tunicā variā habuit: et dñs
ac saluator n̄r tunicā variā
habere cognoscat: quia etiam
ex varijs gentib; congregatam
uelut idumētū uestis acceperit
Est et alia uarietas tunice huius.

id est ecclesie quā xp̄us accepit. Ha-
bet ēi ecclesia varias et diuersas
gracias. Habet matres. habet
confessores. habet sacerdotes. ha-
bet m̄stros: habet uirgēs. habet
uiduas: habet operarios iustitiae.
Sed uarietas ista ecclesie nō va-
rietas otulorū est: sed uarietas gra-
tū. Hac enī uarietate ecclesie lucet
dñs ac saluator n̄r uelut varia
ac p̄tiosa ueste refulsit. Ioseph dñi
tractus a fratrib; ab ysmahelitis
cōparatus est: et dñs ac salua-
tor n̄r distractus a iudeis. age-
tibus cōparatus est. Deniq; ysmahelitis
qui ioseph cōparau-
erūt. diuersa secū odoramenta por-
tabant: ut exinde ostenderetur.
quia uenientes gentes ad creden-
ditatē diuersis odorib; iustitiae
essent toto mūdo fragrantēs.
Sed aduertam? magnū mysticū
ū. Pro ioseph viginti aurei dati
sunt: pro dño triginta argenti.
Carius seruus q̄ dñs distractus.
Sed nō mirū: fallitur ēi de dño
humana estimatio: q̄a iestimabi-
lis est ille qui uendit. Sed ad-
uertam? plenius hoc ip̄m mys-
ticū. Iudei pro dño triginta ar-
gentos obtulerūt: ysmahelitis
pro ioseph viginti aureos. Ca-
rius ysmahelite seruu: q̄ iudei
dñm cōparauerūt. Illi ī ioseph
ymaginē xpi uenerati sunt: isti
in xp̄o ueritatē ip̄am cōceptū
habuerūt. Vilis ergo pretiū
iudei pro dño obtulerūt: quia
uiliore estimauerūt dñi passio-
nē. Sed quō uilis dñi passio ha-
beri potest? au? p̄tiosus totus mū-
dus redemptus est? Totū ēi mū-

dū atq; genus huānū passio xp̄i
 a morte redemit. Audi hoc ipsū
 apostolū. demonstrantē cū dicit
 Pretio magno empti estis. Audi
 aplm̄ petrū siliter testantē. Nō
 iquit auro tereno neq; auro pe-
 rituro redēpti estis de vana viā
 cōuersatione: sed pretioso sanguīe
 filii dei imaculati. Si auro et ar-
 gento empti essem? a morte. vi-
 lus esset nra redēptio: quia plus
 est hō q̄ aurū et argentū. Ideo
 nūc iestimabili pretio redēpti su-
 mus: q̄a iestimabilis est ille qui
 nos passione sua redemit. Cete-
 ra quoq; gesta ioseph si cōsidere
 mus: in oībus ymaginem dñi.
 p̄figurata agnoscemus. Ioseph a
 muliere ipudica calūpniā pati-
 tur: et dñs a sinagoga sepe ca-
 lūpnia appetitus est. Ioseph pe-
 nam carceris suscipit: et dñs pas-
 sionē mortis. Ille i carcerē mitti-
 tur: hic ad infernū descendit. Fre-
 quēter ei diuina scriptura infernū
 carcerē appellare cōsueuit. Vnde
 illud prophete dictū est: educ de car-
 cere aiām meā. Cupiebat ei pro-
 pheta sc̄is de inferno liberari. Sed
 vnde i ip̄o misterū. Ioseph post-
 q̄ de carcere egressus est: dñs e-
 gyp̄ti factus est. Et dñs ac salua-
 tor nū postq̄ egressus ē de carce:
 totius mūdi dominatū obtinu-
 it. per fidei sue cognitionē. Vbiq;
 ei nomē xp̄i regnat: ubiq; dñat.
 creditur et manifestatur. Hono-
 ratur a gentibz. adoratur a regi-
 bus: ip̄i gloria et ip̄erū i sc̄la
 s̄clōz amen. **De eo q̄ mortuo io-
 seph creuerūt filii israhel. Sec-
 ndo decim? beati augustini.**

Diuin? fr̄es km̄
 i lectione que lecta
 est. qm̄ mortuo ioseph
 filii israhel creuerūt.
 et multiplicati sunt nimis: et
 et quasi herba germinauerūt.
 Quid est fr̄es donec uiuet
 ioseph nō referūtur creuisse filii
 israhel. nec q̄ multiplicati sūt
 nimis. sed postea q̄ mortuus ē
 sic germinasse dicūtur: cū vtiq;
 sub p̄tinio uel defensione ioseph
 magis debuērāt creſcē et multi-
 plicari. Sed hec km̄ fr̄es i illo
 ioseph figurata sunt: in nro at
 ioseph id est i dño nro ihu xp̄o
 i ueritate cōpleta sūt. Priusq;
 morēt id est aua figeret ioseph
 noster. pauca i eū crediderūt:
 postq̄ uero mortuus est et resur-
 rexit. i uniuerso mūdo multipli-
 cati sunt et creuerūt israhelice
 id est ppli xp̄iani. Sic et ip̄e dñs
 i euāgelio dixit. Nisi granū fru-
 menti cadens i terram mortuū
 fuerit: ip̄m solū manet. Si autē
 mortuū fuerit: multū fructum
 affert. Postq̄ ei passione pretiosi
 granū frumenti mortuū et se-
 pulcū est: per uniuersū mūdū
 de illo vno grano messis ecclie
 pullulauit. Nō enī sicut antea
 i iudea tm̄ notus est deus? nec
 nō solū i israhel magnū nomē
 eius colitur: sed a solis ortu us-
 q; ad occasum nomē eius collau-
 datur. Interea mortuo ioseph i
 surrexit rex nouus i egypto qui
 ignorabat ioseph: et allocutus
 est gentē suā ut p̄sequeret filii-
 os israhel. Dū enī rex uiuere
 qui nouerat ioseph: nō refertur

quia afflucti essent filii israhel
nec in luto et latere fatigati. nec
masculi eorum necati et feie re-
seruate? sed postquam surrexit ille
rex qui non nouerat ioseph: omnia
illa gesta referuntur. Hec ei fratres
kimi secundum quod dicit apostolus in fi-
gura contingebant populo iude-
orum: scripta sunt autem propter
nos. Quod etiam illis carnaliter fi-
gurabat: in nobis spiritualiter ad-
impletur. Et nos ergo si dilige-
ter attendimus: utus in nobis
in interiori homine hec frequenter
fieri agnoscimus? Anima autem nostra
aut a legitimo rege regitur: aut
a tyranno uastatur. Si ei deo
adiuuante sancte et iuste uiuimus
si de castitate. si de misericordia et de
penitencia. et de ceteris hinc si-
milibus cogitamus: licet adhuc
in egipto id est in carne simus.
tamen a christo rege gubernamur:
et ipse nos regit. et in luto et
latere non consumit: nec nos tur-
ris terrenis nec nimis sollicitu-
dinebus atterit et affligit. Si
vero anima nostra ceperit declinare
a domino. et ea que sunt turpia et
inhonesta sectari: tunc prudentia
carnis que inimica est deo. repudi-
ato rege christo. subdit infelicia col-
la tyranno. Quod cum fuerit factum.
alloquitur gentem suam id est
corporeas uoluptates: et uic-
torum duabus ad conciliam conuocatis.
in deliberatione aduersus fili-
os israhel id est aduersus cogi-
tationes sanctas et acceptabiles
deo quod circumueiantur: quod op-
primantur. ut luto et latere affli-
gantur: ut masculi interficiantur.

et femine reseruentur. In masculis
intelligitur sensus rationalis: in
feminis concupiscentia carnis.
Vult ergo dyabolus in nobis ui-
ros occidere. feminas reseruare:
id est sensum in nobis rationale
ac deum uidentem extinguere: et que
ad concupiscentias carnis pertinet
reseruare. Non nobis hec ad hys-
toriam scripta sunt: nec putanda
est libros diuinos egiptiorum facta
narrare: sed que scripta sunt
sicut ait apostolus ad nostram doctrinam
et comonitionem scripta sunt.
ut tu qui hoc audis et iam gratum
baptismi consecutus es. et annu-
meratus es inter filios israhel.
et suscepisti super te christum regem.
si post hoc declinare uolueris.
et pro cupiditate opera secularia
agere et terrena et lutea id est lux-
uriosa explere misteria: agnos-
cas et intelligas quia surrexit in-
te rex alius qui nescit ioseph rex
vitiis egipti: ipse te cogit ad ope-
ra sua non iusticie sed iniquitatis
seruire: ipse te facit latere sibi
operari et lutum. Ipse te superpo-
sitis magistris et compulsoribus
ad opera terrena et luxuriosa
flagris ac uerberibus agit. Ipse
est qui te facit discurrere per se-
culum maris ac terre elementis
pro cupiditate turbari. Ipse est
rex egipti qui te foris pulsa re-
luctantibus facit: et pro exiguo fati-
tespice propinquos iurgis fati-
gare. Ipse est qui te persuadet in-
tuitatis decipere innocentiam: in do-
mum tuam que sunt feda. foras que sunt
crudelia. intra conscientiam que sunt
flagitiosa committere. Si ergo tu

les esse videris actus tuos: fatis
te regi egypti militare. id est non
xpi sed dyaboli spu agi. Nos vero
fres knu qui ante aduentu dñi
saluatoris vasa et domus sumus
ipo adiuuante laborare debemus.
ne a nobis malis actibus nostris
offensis xpus abscedat. et dya-
bolus illo recedente succedat. ne
forte cor nrm vero lumine effu-
gato tenebrosa nox occupet: ne
in nobis impleatur illud qd i euā-
gelio scriptū est. Cū imundus sps
exierit ab hoie: vadit per loca
arida qrens requiem et non inuenit.
Post hec dicit. Reuertar i domū
vnde exiui. Et inuenit eā scopis
mūdātā et adducit septem a-
lios spūs nequiores se. et ingres-
si habitant ibi: et sūt nouissā
hois illius peiora prioribus. Hoc
ei fratres de xpiano etiā bap-
tismo intelligendū est. Per gra-
tiam baptismi vacuat quisq;
vitiis malis. Nā si aliquē libe-
ratū a malis. vacuū a bonis.
iūuicis inuenit: adducit seā
alios septem spūs et habitāt ibi.
Et ideo vnde expulsa est luxuri-
a: introducatur castitas. Vnde eia-
dicata est auaricia: plantetur
elemosina. Vnde malicia uel i-
uidia pellitur: caritas dñetur.
Et quia ueniens dñs noster alli-
gavit fortem id est dyabolū. et
vasa eius id est nos de pñate illi
eripuit: qñtum possumus ipo aux-
iliante studeamus. ut illi a quo so-
luti sumus toto corde toto aīo usq;
ad vite nre terminū seruiamus:
et quia expulso dyabolo. domū
sibi de nobis ubi requiesceret. et

vasa i quibus habitaret. facere
dignatus est xpus: i domo su-
a non patiatur iūria. Nichil
ibi inhonestū. nichil sordidū.
nūl deprehendat obscurū: sed
i tra domicalū cordis nri fide
plenū et planū. et vacuū ma-
lis oibus semp inueniat: ut nos
nō solum frequenter uisitare.
sed etiā iugiter in nobis habi-
tare dignetur: qui cū pte et
spū sancto uiuit et regnat in
secula scloz. **De spiritali col-
luctatione israhelitarū et
egyptiorū. Sino bñ augusti.**

Dāuis knu fres oī
tpe uerbū dei cū grā-
di desiderio nos fide-
liter cōueniat audi-
re: in istis tamē diebus speciali-
ter lectioni diuine insistere. et
de salute aīe nre debemus attē-
tius cogitare. Licet ei per totum
āni spaciū. xpianorū plus i
multis vitiōzū fluctibus callidi-
tate dyaboli fatigetur: adueni-
ente tamē paschali solepnitate
maiori ipetu contra fideles qf
se preparare consuevit: et gra-
uioribus peccatorū stimulis
corda nra cōpungere uel iqui-
etate contendit. Sicut ei i istis
diebus ad similitudinē dyabo-
li et angelorū eius rex pharao
et egyptiorū populus psequē-
bantur filios israhel: et iuto-
cos ac latere affligentes ad a-
maritudinē perducebāt: ita
hor tēpore iminēte paschali
solepnitate quia veros israhē-
litas qui baptizandi sunt do-
let dyabolus de suo exercitu

uel possessione discedere: graui-
ores consuevit tribulationes
immittere. et maiora scandala co-
mittare. Sed nos si moysen sequimur.
id est si legem audimus. et retro
respicere uel desiderare egyptum
nolumus: pharaone submerso
per sacramentum baptismi ue-
lut per transitum maris rubi.
de eius potestate uel seruitio libe-
ramur. Certissimum est frater karissime
quia quomodo tunc egypti filios is-
rahel. multis tribulationibus
ad amaritudinem perducebat:
ita sicut iam diximus in hoc tempo-
re dyabolus et angeli eius. si-
deles christianos et bonos operi-
bus deditos impugnare uel in-
quietare non cessant. Hoc tamen
scitote fratres: quia dyabolus
non nisi bonos persequitur. Ma-
los enim luxuriosos cupidos et
superbos persequi dyabolus
non consuevit: amici enim illi
sunt: et semper illius uoluntate
fructuantur. In tantum illos non persequitur:
ut etiam per illos alios perse-
quatur. Malos enim homines dyabo-
lus quasi malleos uel flagel-
la habere consuevit. Denique non
persequitur bonos. nisi per ma-
los. Habet ergo deus ministros
suos: habet dyabolus adiutores
suos. Deus enim per homines bonos
tamquam per ministros suos agit omne
quod bonum est. Deus enim per bono-
rum misericordiam nudos uelut
dyabolus per malorum auaricia-
m uestitos expoliat. Deus per
homines bonos discordes ad con-
cordiam reuocat: dyabolus per
impios et superbos eos etiam qui

pacem habere uidentur. ad scandala
uel lites instigat. Et quia longum
est ire per singula: ut prorecto
cognoscat et intelligat turmas
uestra quia sicut omne quod bonum est
per bonos homines agit deus: ma-
lum quod est crudeliter uel impietate
malos exercere consuevit dyabo-
lus. Denique considerate fratres
et corporalibus oculis. uidebitis
quomodo dyabolus ipse persequitur
ipsum christum: dum adulteri persequuntur
castos. insectantur sobrios et
benignos inuidi. lauros cupidi
et eos qui mansuetudine et pa-
cientiam retinet. affligunt non desinunt
uacundi. Et ideo considerate
quisquis conscientiam suam: et si uide-
rit se in cogitatione. sermone. et o-
pere. semper quod bonum est dilige-
re et quod honestum est iugiter exercere.
ministerium dei se esse et cognoscat
et gaudeat. Qui uero seipsum in
tutus interrogans. uiderit se quod
malum est non solum cogitare. sed et
tamen se dyaboli esse intelligat simi-
li et dolcat. Dum adhuc peccatorem
sua et tenebrosa suo corpore tenet
potestate dyaboli se conetur euenire:
ne forte si illum malis operibus in-
tente mors repentina rapuerit.
cum dyabolo cuius uoluntate exer-
cuerit mereat audire. Discedite
a me maledicti in ignem eternum:
qui paratus est dyabolo et an-
gelis eius. Nemo se caritauerit
frater karissime. Unusquisque enim cum in
peccata uel uoluntates exercet in
to seculo: cum ipso erit postmodum

in futuro. At sic ois homo aut cu xpo regnaturus est: aut cu dyabolo in inferni supplicio cruciatus. Et ideo du tempus est et cu dei adiutorio et i nra pte co-sistat: unusquisq; si malis actib; de hac luce discedat. ad dexteram transire cotendat: ut no cu sinistris audiat. distedite a me maledicti i igne eternu qui parat? est dyabolo? sed ad dexteram iter agnos audire mereatur. ueite benedicti pns mei prius regnu: adiuuante ipso qui uiuit et regnat i secla scloz amē.

De decem plagis egyptiorum Sermo xii? beati augustini.

Dia sermo qui nobis recitatus est frēs km̄i p necessitate exposicōis modicu prolixior esse uidetur: ideo psalmos maturi? faciam? cōsumari? ut nec caritas diuicius stando fatigetur: et pauperes hoies ad opera sua cōsuetudinaria reuertantur. Non est sine causa frēs dilectissimi: q̄ pceptoz legis dei numerus numeru plagaru quib; egyptus punitur. exequare uidetur. Nam sicut sunt decem pcepta legis q̄ bus ad dei cultu plus admoneatur: ita decē plage legūt: q̄ bus superbia egyptioz affligit. Cōsiderem? ergo: cur ibi decē pcepta. et hic decem plage memora-tur. Ideo sine dubio quia i illis erant uulnera. i illis medicame-sis plagaru decē uulnerib; decē pceptoz medicamū subueniet.

Unde ergo frēs nolite hoc oiose accipere? quia si auxiliāte xpo diligenter attenditis: poteritis agnoscere illa decē pcepta illis decē plagis per ordinē cōtra se esse contraria. Nā de pmo pcepto prima plaga percutit? de secundo scda. de tercio tertia: et sic usq; ad decimū numerz puenit? Primum est pceptū i lege de vno deo. Nō erūt tibi iquit: dn̄ alie-ni preter me. Plaga pma egyptioz. aqua cōuersa i sanguinē. Cōpara p̄mū pceptū prime plage: deū vnū ex quo sunt oia silitudinē accipere. ex aqua generant? vniuersa. Ad quā rem at-pinet sanguis? Ad carnē mortalem. Quid est cōuersio aque i sanguinē? nisi illi qui deum credere noluerūt sicut dicit apostolus. obscuratū est illis cor corū. dicētes se esse sapiētes stulti facti sunt? Aqua ergo in sanguinē uertitur: quia sensq; egyptioz obscurus et tenebrosq; effiat? Et iusto dei iudicio factū est: ut de illo fluuio sangui-nē biberēt. i quo hebreoz plus necari cōsueuerat. Secundū pceptū est: nō accipies nomen dei tui iuanū. Qui ei acceperit nomē dei sui iuanū: nō mūda-bit? Nomē dn̄i nr̄i ih̄u xpi ueritas est. Ipe ei dixit. Ego sū ueritas. Ergo ueritas mūdat: ueritas iquinat. Videam? hic scdo pcepto contrariā plagā. Que est illa scda plaga? Kanarum habundācia. In canis heretici intelligūt: et philosophi. habes congruā significantiā philoso-

phoz uel hereticorū uanitatē:
si consideras uanarū loquaci-
tatem. Philozophi eī uel here-
tica. qui ī xpo oīa falsa dīcūt.
uane sunt clamātes ī limosis
paludibz; superbiā eī et ianē
contentionē et strepitū uocis
habere pnt. Qui eī xpiane ve-
ritati contradicūt. et ī sua va-
nitate decepti decipiūt. uane
sūt rediū afferentes auribus.
nō abū mentibz. Tercū pceptū
est: memēto iquit diē sabbati
sanctificare. In isto pcepto ter-
tio insinuatū qdā uacacōis idy-
tio; uidelicet requies cordis trā-
quillitas mentis. quā facit bona
consciencia. Ibi eī est sanctifica-
tio: quia ibi est spūs dei. Deni-
q; uidete uacacōem hoc ē scrip-
tū. Sup quē iqr dñs requiescā.
nisi sup hūilem quietū et tre-
mentem sermones meos. In-
quieti ergo resiliūt a spū scō.
Rixarū ergo amatores. et ca-
lūpniarū seminatores. ique-
tudine sua nō ad se admittūt
quietē sabbati spūalis. Sabba-
tū enī spirituale nō obseruāt.
nisi qui ita se tēperate opibus
terrenis accōmodāt: ut tamē
lectioni et oracōi et si nō semp
certe ul' frequēter īsistāt: scdm
illud apli. Attendite laōni doc-
trine. Et iterū. Sine ītermissio-
ne orate. Qui eī tales sūt: coti-
die sabbatū spirituale colunt.
Qui uero iquieti sunt. iugiter
terrenis actibz īplicāt: de qbz
scriptū est. Impedimēta mūdi
fecerūt eos miseros: et sabbatū
id est requiē habere nō possūt.

Contra istozū iquietudinē tāq;
ut sabbatū habeant ī corde et
sanctificacōem spūs dei: tu in-
quit esto māsfuctus ad audien-
dū uerbū dei: ut itelligas ressi-
re ab iquietudinē tua. Nō sit tūm-
tus quidā ī corde tuo: per correc-
tionē uolantis fantasmatōis et
similitudinē muscarū iquectū
cū te. Qñ eī itellecturus es de-
centē tibi uacate et uidete qm
ego sū dñs? dū tu per iquectudi-
nem uacare nō uis. contentio-
nūq; tuarū correpcōe tēpū ex-
igis uidere qd nō potes. **Atten-**
dite tertiā plagā huic tēpō p-
cepto contrariam. Sciniphos na-
te sunt ī terra egypti de limo: mul-
te minutissime. inquietissime. uol-
dinate uolātes. ī oculos irruen-
tes. nō pmittētes hōies quiescē:
dū abigūtur et irruūt. dū expul-
se iterū redeūt. Quales iste mus-
ce. tales sunt hōies iquecti: qui
sabbatū spūaliter obseruare id
est bonus operibz studere. et lecti-
onī uel oracōi īsistere nolunt.
Talia sine dubio sūt fantasma-
ta cordis contentiosoz: et quō
corpus hūanū ab istis muscis
affligit: ita cor illoz diuisis cogi-
tacōibz iquetat: atq; cōpungit.
Tenete pceptū: cauete plagam.
¶ Quartū pceptū est: honora pa-
trē tuū et matrē tuā. Huic con-
traria est quarta plaga egypti-
orū. Cynomua est musca cani-
na: grecū eī uocabulū est. Qui
eī parentes honorare dissima-
lat: musca eū canina id ē dyabo-
boli nequicia affligit. et cruciat
cū. Nichil eī tam caninū: q

concupiscas uxorem proximi tui.
Non a plaga dense tenebre. Si
ei est peccatum uxorem propriam excepta
causa filiorum agnoscere: putas
quale peccatum est. non solum in sua
peccare. sed etiam alienam appetere.
Vere densissime tenebre. Nichil
sic dolet in corde patientis. quasi
illi uxorem appetat: et qui hoc
facit alteri nichil est quod sic noluit
pati. Alia mala solent homines pa-
cienter accipere: hoc autem nefas
utrumvis inueniri potuerit. qui
tolerabiliter ferret. Quod densas
tenebras patiuntur: qui talia con-
cupiscunt et talia faciunt. Vere ex-
citantur furore horribili. Furor
ei idonitus est: uxorem alienam
contamulare velle atque pollue-
re. **D**ecimum preceptum: non con-
cupiscas rem proximi tui. Huic
mandato plaga contraria est de-
tina: mors primogenitorum.
Omnes res quas habent homines
heredibus sequantur: et in heredibus
nichil est primogenitis carius.
Qui volunt res alienas tempore ius-
te possidere: heredes esse querunt.
Quid iustius uidetur: quod rem
sibi derelictam possidere? Dicit
aliquis. Dimissum est michi tes-
tamentum. Rego nichil iustius
ista voce. Tu laudas quasi iure
possidentem: deus dampnat ius-
te concupiscentem. Vides qualis es:
qui optas te ab aliquo heredem
fieri. Non ergo vis ut habeat suos
heredes: in quibus est nichil carius.
Primogenitis tuis punieris: qui
concupiscendo res alienas id est
quod tibi iure non debetur. quasi res
proprias perquiris. Perdis ergo pri-

mogenita tua. Sed facile est. Sed
est ergo frater corporaliter perdes
primogenitos: mortales ei sunt
homines: siue ante parentur. Siue
post morturi moriuntur. Nihil
molestum est: ne per hanc occuliam
et iustam concupiscentiam primoge-
nita cordis tui perdas. Primum
genita cordis nostri fides est. Nemo
enim bene operatur. nisi fides pre-
cesserit. Quia ei opera tua filii
tui spirituales: sed inter istos filii
primogenita est fides. Quia
rem alienam occulte concupiscit:
iustam fidem perdit. Exit enim pri-
mum sine dubio simulator obse-
quens non caritate sed fraude: ve-
luti iam amans eum a quo se cupit
fieri heredem. Amare se dicit eum
quem mori desiderat. Et ut in re-
se videat possessorem: optat ut pri-
mum non relinquat heredem. Nec
frater comparatio et quodammodo
contrarietas dicitur preceptorum et de-
tina plagam autem cautos nos facit:
ut habeamus res nostras in preceptis
dei. Res inquam nostras iustiores in
conscientia nostra repositas. In si-
fur nec latro nec vitium malis
poterit aliquando auferre: ubi nec ti-
nea nec rubigo est metuenda. Ne
ei sunt diuitie vere. id est bonae
conscientia: iusticia misericordia
a castitas atque sobrietas. Qui
de talibus rebus plenus est: diuitis
erit etiam si de naufragio nudus
exierit. Si hec diligenter atten-
ditis. ut que sunt mala fugere.
aut que bona sunt volueritis au-
iliante domino exercere: eritis populi
dei. et de uiqua egyptiorum socera

te id est spūaliū nequitiarū ple
nitudine liberati. ad terrā pmi
sionis poteritis feliciter pueni
re: pstante dño nro ihu xpo: cui
est gloria ī secula sedōz.

**De eo q̄ idurauit dñs cor pha
raonis. Sermo xiii^o bñ aug⁹**

Doacens lectio illa re
atatur frēs km̄ ī qua
frequēter audiuius
cor pharaonis dñm ī
durasse: nō solū lapas. sed etiā
aliquibz clericis solet scandalum
generare. Dicit enī aliq̄s itra se.
Cur iniquitas illa pharaoni ipu
feratur? cū dñs cor illi idurasse re
feratur? Sed quia de hac re imū
dissimi manichei sacrilego furo
re scripturā ueteris testamenti
reprehendere solent? rogo vos
fratres diligenter attendite:
quia et si non quātū debem? cer
te uel quātū possum? breuiter
volum? caritati vre suggerere.
qualiter obdurationē illā debe
atis accipere. Primo hoc fidelit
et firmiter credat dilectio vra:
quia nūq̄ deus deserat hoīem.
nisi prius ab hoīe deserat? Cū
ei semel et sedō et tertio vnusq̄sq̄
grauia p̄cā cōmiserit: expectat
tamē illū deus. sicut p̄phetā
dicit. Nolo mortē p̄ccōris: sed ut
cōuertatur: et uiuat. Cū vero in
p̄ccōris suis ceperit p̄manere: de
mulatūdie p̄ccōz nascit? despe
ratio. ex desperacōe obduratio ge
neratur? dū hoīes negligentes
īpmus despiciūt p̄cā sua. q̄ par
ua sunt: crescentibz minutis pec
catis adducūt etiā trīniā et cu
mulū faciūt ac demergūt. Cum

id factū fuerit impletur hoc qd
scriptū est: p̄ccōr cū uenerat in
profundū malozū contēpnit.
De talibz aplis dicit. In igno
ras q̄ paciencia dei ad penitē
ciā te adducat? Tu autē scdm
duriciā tuā. et cor ipenitēs: the
saurizas tibi iram ī die ire. Ta
lem obdurationē etiā alibi le
gim?. Equus idomitus euadit
durus: et filius emissus eua
dit p̄ceps. Et iterū de corrigedo
filio scriptura dicit. Tunde late
ra eius dū infans est: ne idure
tur et nō consentiat tibi. Istates
timonia scripturazū ideo cari
tati vre insinuare uolum? ut
itelligatis q̄ obduratio nō dei
potencia cōpellente perficit?
sed dei pmissione uel indulgē
tia generat?. Ac sic pharaonem
non diuina potētia credenda ē
obdurasse. Deniqz quotiescūqz
eū dei plaga percussit. afflicto
penituit? et ubi ei remissione
diuina indulgentia dedit: iter
se superbia elatus crexit. Hoc
ergo fratres definitissime cre
dite? quia quoties dñs dixit.
ego idurabo cor pharaonis. nō
aliud itelligi uoluit. nisi ego
suspendam plagas meas. ne
flagellem: unde eū per indulgē
ciam meā. contra me idurari p
mitto. Sed forsitan aliquis dicat.
Quare illū deus parcendo idu
rari fecit? et quare flagella re
mouit? Quia pharaō p̄ igenti
cumulo p̄ccōz suoz nō tanq̄ fi
lius ad emendacōez corripī me
ruit: sed tanq̄ hostis pmissus est
indurari. Tante ei illius iniqui

tates p̄cesserūt. et deū toties sa-
cilego ausu cōtempserat: ut in
illo implectetur. qđ de talibus
sp̄s sanctus dicit. **In labore ho-**
minū nō sunt et cū hoīb̄us
nō flagellabūtur! ideo tenuit
eos superbia. operti sūt ūqui-
tate et impietate sua: prodijt qua-
si ex adipe ūquitas eoz. **Ete**
qualiter idurant: qui correptōe
a dño corripī nō merent. **Dei**
autē quos idurari dei mi-
sericordia nō p̄mittit qđ scrip-
tū est. **Flagellat deus oēm fi-**
liū quē recipit. **Et iterū.** Ego
quos amo arguo et castigo. **Et**
iterū **Quē** cū diligit deus. cor-
ripit. **De hac obduracōe etiā**
pheta ex persona ppli ad deū
clamat dicens. **Indurasti cor-**
nū. ne cōuerterem ad te. **Quā-**
rem multis p̄cedētibz sacrile-
gis ī plō iudeozū īpletū esse
cognouim. **Nemo** ergo cū pa-
ganis aut manicheis dei iusti-
tiam reprehendere aut culpam
presumat: sed certissime credat
qđ pharaonem nō uolentia dei.
sed p̄pria ūquitas et idomabi-
lis superbia contra dei p̄cepta
totiens fecerit obdurari. **Ad**
est autē qđ dixit deus. ego idu-
rabo cor eius? nisi cū ab illo ab-
lata fuerit gratia mea. obdu-
rabit illū nequicia sua. **Et ut**
hoc euidentius agnoscī possit:
aliquā de similitudinē. de rebz vi-
sibilibz caritati v̄re p̄ponim. **Si-**
cut enī quociens nimio frigore
aqua constringit. solis calore
supueniente resoluitur et disce-
dente eodē sole iterū obdurat?

ita nimicū frigore p̄cōz refri-
gescat caritas multoz. et uelut
glacies obdurat. et cū eis iterū
calor diuine misericordie supuenit
resoluit. **Ne** utiqz calor de quo
scriptū est. **Nec** est qui se abscō-
dat a calore eius. **Ad etiā** capta
pharaonē īpletū esse cognoscim:
quia quociens uero afflic-
tus est hūiliter supplicauit. **Quare**
autē dñs n̄ non oēs ita misere-
corditer flagellat. ut nullū con-
tra se obdurari p̄mittat: ad illōz
ūquitate qui obdurari merent
asscribendū est. aut ad īstruendū
lia dei iudicia referendū: quia
plerūqz sunt occulta nūqz tū
iusta. **Nobis** ergo sufficiat p̄ h̄c
mūltiter credere: et illud qđ ap̄ls
dixit. **Nūquid** ūquitas apud de-
um? **Absit.** **Et** illud qđ ī tantis
cōsueuim? p̄fallere. **Deus** fide-
lis et absqz ulla ūquitate. **Unde**
sicut iā supra suggesti de phara-
one. hoc sine aliqua dubitacōe
credam? qđ nō tam dei potētiam
qđ dei paciētiā ip̄am confitemi
uidenter agnoscam? **si** autē
tugaretur iusticia cōpellente p̄-
fessus est. **Deus** iustus: ego autē
et p̄ls meus īp̄. **Qua** ergo con-
suetudine xp̄ianus deū inuisibilem
esse cōquerit? quē iustū etiā res
īp̄ius confitetur. **Nā** tantum
nō cū deus utrenocabiliter idu-
rauit: ut post decē plagas po-
pulū dei nō solū dimitteret: sed
etiā exire cōpelleret. **Et** cū decē
plagas p̄missus fecisse legit: post
primā castigacionē īplere potuit
isse cognosatur. **Quā** rem etiā
circa uernaculos n̄ros exercere

consuecum? quos nuntius delu-
 te aut satis remisse nutrim?
 uel quibus frequenter peccatis
 indulgem? Cum enim peiores de-
 ipsa remissione reddunt? solem?
 eis exprobrantes dicere. Ego te
 talem feci: ego tibi parcendo p-
 teruiam tuam negligentia mea nu-
 triui. Et hec non ideo dicam?
 quod ex tua uoluntate in tanta sunt
 supbia elati: sed quia magis de
 bonitate et indulgentia nostra
 fuerit obdurati. Ita et deus de
 pharaone dinoscitur: dum ab il-
 lo ineffabili benignitate plagas
 suspendit: ille obdurato corde
 contra deum supbus erigit? Ego
 uobis fratres karissimi hec suggerendo
 quasi uicula quadam directam in-
 sinuare curauimus. Vos uero qui pro
 et fidei animo sicut consueuistis scrip-
 ture diuine sacramenta respiciatis:
 domino donante plenius quid rei veri-
 tatis habeat agnoscatis. Nos uero
 fratres karissimi qui in ueritate cognos-
 cimus. quod ex multitudine peccato-
 rum desperatio generat: secundum
 illud quod iam dictum est. peccator cum
 uenerit in profundum malorum contem-
 nit: quotiens nobis aliqua peccata
 subrepsit. sine dilatione medi-
 camentum elemosine uel penite-
 ntie festinem? animarum nostrarum uolne-
 ribus prouidere. Valiter enim malag-
 ma calidis adhuc uulneribus appo-
 nitur. et cito ad sanitatem reducat:
 quod putrescere longa abusione non
 finitur. Et ideo quotienscunq; deli-
 quimus? peccata nostra iudices nos
 sentiat non pronos: accusatores
 suos et non defensores esse cognos-

cant? secundum illud quod scriptum est: ui-
 quitatem meam ego cognosco et
 peccatum meum contra me est semper.
 Tu agnosce: et deus ignoscat. Nam
 quo pacto deus dignetur ignoscere?
 quod in se homo dedignatur aspiceret?
 Quomodo enim si aliqua plaga aut ali-
 quod uulnus in corpore nostro super-
 uenerit. sine aliqua mora me-
 dicam requiramus? et medicamen-
 ta apponere festinamus? ita et in
 anime uulneribus exercere debemus?
 ne forte si plus de corpore quam de a-
 nime salute solliciti sumus? iustus
 iudicio anallam domine proferentes
 irrepationem prophetam mereamur
 excipere. Homo inquit cum in hono-
 re esset non intellexit: et reliqua.
 Hoc enim nobis expedit. ut plus
 de anime quam de corpore incolumitate
 cogitemus? et ymaginem dei ita in
 nobis studeamus extolere. ut an-
 te tribunal eterni iudicis sine
 confusione uenire possimus? pro-
 tante eodem domino nostro ihesu christo:
 qui cum patre et spiritu sancto uiuit
 et regnat per omnia secula seculorum amen.

**De uia trium dierum Sermo lxxiii?
 beati augustini epi.**

In lectionibus diuinis que nobis pre-
 teritis diebus recitatae sunt: audi-
 uimus? moysen dixisse pharaoni
 uiam trium dierum ibimus? in deser-
 tum. cum omni populo sacrificare domino ui-
 deamus? fratres dilectissimi quid
 sit illud quod dixit moyses: uiam
 trium dierum ibimus? in desertum. et imo-
 labimur? domino deo nostro. hec quidem
 uolebat moyses. sed contradi-
 cebat pharao et uolebat filios
 israhel a se longe discedere: no-
 lebat princeps huius mundi exer-

atū dñi trū dierū sacramenta
cognoscere. Illa utiq; sacramen-
ta de quib; ppheta dixit. **Viui-**
ficabit nos post duos dies: in
die tertia suscitabit. **Prima di-**
es passio nobis saluatoris est.
Seda q; descendit ad infernū.
Tercia autē resurrectionis ē dies.
Et dō in die tertia deus ante-
cedebat eos per diem i colup-
na nubis: per noctē vero i co-
lupna ignis. **Tres** ē dies non
incongrue possum; dicere p̄m
et filiū et sp̄m sanctū: quia et
pater dies est. et filius dies est.
et sp̄s sanctus dies: et h̄i tres
vnus dies. **Via** trū dierū qua
exitur de egypto recte intelli-
gitur ille qui dixit ego sū via ve-
ritas et vita: quia nemo vēit
ad p̄m nisi per ip̄m. **Ipe** est
via ueritatis per quā ip̄s q;
deo cōiūgitur de egypto id ē de
illoz obseruacōe educit: et per
mare rubrū xp̄i sanguine rubi-
candū. et quodāmodo iā tunc
i misterio consecratū. tāq; per
baptismi sacramētū pharaone
submerso ip̄s dei eripit. **Et** vē-
ita fit fr̄es: qñ in salutaro laua-
cro tertio mergūtur xp̄iani. tūc
egypti id est originalia p̄cā ul'
actualia crimīa quasi in rubro
mari sepeliūtur: et filijs israhel
p̄transcuntib; ad dei seruiciū so-
la p̄cā paciūt' naufragū. **Et**
si aliquis dubitet. et putet non
oīa peccata deleri per baptismū:
agnoscat et intelligat quia quō
nullus remansit egyptioz: sic
nichil penit' remanet vicioz.
Sed anteq; mare rubrū transire

tur: clamauit moyses ad dñm.
Quō clamat: **Nulla** eius vox
auditur: et tamē dicit ad deū
deus. **Quid** clamas ad me. **De-**
lum scire quō sancti sine voce
clament ad deū. **Ap̄** ip̄s dicit
quia dedit deus sp̄ritū abba p̄.
in corda nra clamantē abba p̄.
Et addidit. **Ipe** sp̄s iterpellat
pro nobis gemitib; inenarrabili-
bus. **Et** iterū. **Qui** autē serua-
tur renes et corda. scit qd deside-
ret sp̄s: qñ scdm deū postulat
pro sanctis. **Sic** ergo ip̄s p̄m
sp̄i sancto apud deū p̄silenciū
sanctorū clamor audit'. **Post** h̄
iubet' moyses uirga p̄cutere ma-
re. **In** uirga misterii sancte cru-
cis agnosce. **Et** uerū est fr̄es.
Attendite cū et videte: qñ nisi uir-
ga super mare eleuet', ip̄s dei
de pharaonis p̄tate nō tollitur.
Sic est fr̄es km̄: si sancta cruce
leuata non esset. xp̄ianus ip̄s
i eternū perisset. **Eleuata** ergo
uirga id est sancta cruce creata.
cedit mare. **cedūt** fluctus eius.
hoc est vinatur mūdus. et mūdus
istius p̄tates. **Cogit'** ergo fluctus
i cumulū. et vnda i semetip̄s
repressa curuat'. **Soliditate** rea-
pit litus: et solū maris crestat i
puluerē. **Bonitatem** dei creatoris
intellige. **Si** uolūtate eius obre-
peres. si legē eius sequaris: ip̄s
tibi elementa etiā contra natu-
rā sui seruire cōpellit. **Oremus**
fr̄es dilectissimi. ut dñs nr. qd
de egyptis fecit in mari rubro.
faciat i corde et i corpore nro: et
det nobis uirtutē et adiutoriu
sp̄s sancti: ut i nobis ip̄s sp̄s

ales egypcios possim? extingue.
 Extinguit nāq; spūalē egypciū:
 qui non agit opera tenebrarū.
 Extinguit egypciū: qui nō car-
 naliter sed spūaliter uiuit. Ex-
 tinguit egypciū: qui cogitationes
 sordidas et impuras uel depellit
 de corde. ul' oīo nō recipit sicut a-
 postolus dicit. Assumētes scutu-
 m fidei: i quo possitis oīa tela ne-
 quissimi ignea extingue. Hoc ex-
 go modo possim? etiā hodie e-
 gypcios uidere mortuos. et iacere
 ad litus: submergi q̄drigas eoz
 et equos. Possim? etiā pharaone
 uidere submergi: si tanta fide ui-
 uam? ut deus conterat sathanā
 sub pedib; nris uelocit. Via etiā
 trū dierū potest ielligi beneco-
 gitare: prestante dño nro ihesu
 xpo: qui uiuit et regnat p omnia
 scūla scūlorū amen.

**De duodecī exploratorib; ter-
 rae repmīssiois Sino bñ aug?**

Sicut i lectioē q̄ nob mo-
 do recitata est audiui-
 mus frēs kmū. Duode-
 cim missi sūt specula-
 tores ex filiis israhel. ad confide-
 randam terrā que fuerat repro-
 missa: qui post quadraginta dies
 regressi diuersa renūciant. Nā
 decem ex hīs i desperatōem po-
 pulū mittunt: ita ut uellēt abiec-
 to mopsē eligere aliū ducē. et re-
 uerti in egyptum. Alii uero duobo-
 na annūciant: et hortant? plimī
 fide pmanere dicentes. Si diligit
 nos dñs: iroducet nos i terram
 uiciam. At ei dñs ad mopsē. Per-
 tuiciam eos i morte et perdā eos:
 et faciā te i domū pūs tui et in

nacionē magnā multo magis
 q̄ hec est. Cominatio ergo hec
 non est iracūdia: sed pphētia.
 Assumenda nāq; erat alia na-
 tio id est plūs gentiū: sed nō
 per mopsē: excusauit enī mo-
 pses. Sciebat enī quia gens il-
 la magna q̄ repromittit? non
 per mopsē uocanda erat sed
 per ihm xpm: et nō mosaycus
 sed xpianus erat plūs appella-
 dus. Addit autē dñs et dicit.
 Filij uero vñ erūt i cole i deser-
 to quadraginta ānis. Et quid
 habet mysterij numer? iste. de-
 clarat dicens. Secūdu nūme-
 rū inq̄ dierū quib; consideras-
 tis terrā quadraginta diebus
 pro die iputabitur ānus: et re-
 tipietis pctā vñ quadragin-
 ta annis. Timeo ego mysterij
 hui? secreta disautere. Vide ei
 quod pctōz i hoc ratio cōprehe-
 ditur et penarū. Sic ei vñciū-
 q; pctōri ānus ascribit? ad pe-
 nā pro vñi? diei pctō: ut scdm
 rationē diez quibus pctōz est.
 ānoz totidem nūs sit i suplicio
 cōsumendus. Vereor ne forte i
 nobis qui cotidie pctam? et
 nullū fere uite nre diem absq;
 pctō transegim?: nec ipsa forte
 secula aut etiā secula scūlorū
 sufficere possint ad penas luen-
 das. In eo ei? plūs ille pro qua-
 draginta diez pctato. quadra-
 ginta ānis cruciat? in deserto.
 nec terram sanctā iurare per-
 mittitur? similitudo quedam
 futuri iudicij uidetur ostendi-
 quo pctatorū ratio distatēda
 est: ubi erit aliqua fortasse etiā

bonorum operum compensatio?
uel etiam eorum que in vita sua
nusquisque mala recepit: quod et
abraham de lazaro docuit. Sed
hec nullus est ad integrum nosse:
nisi illius cui omne iudicium tra-
didit pater. Sed fortasse aliquis
negligit bonitati dei convenis-
se ut pro unius diei peccato annu-
suppliciorum rependat: quoniam im-
moderatam etiam si diem pro die reddat
quoniam iustus non tamen clemens
videtur esse aut benignus. Au-
di ergo adhuc: si forte possim
difficultate reipsum exemplis luti-
dioribus explanare. Rogo vos fra-
tres attendite diligenter. Si
vulnus corpori infligatur. aut
ossa confringantur. aut neruo-
rum iunctura dissoluatur: sub v-
nius hore spacio huiusmodi vul-
nera solent hominibus accidere:
et pluribus postmodum cruciatu-
bus aut doloribus exactis mul-
tis vix temporibus sanari. Quan-
ti et tumores in loco: tanta tor-
menta generant. Iam vero si ac-
ciderit ut in eodem vulnere uel in
eadem fractura iterum ac sepius
aliquis vulneretur frequenter
que frangatur: quoniam hoc penus
curari. quoniam potest cruciatibus
medicari. Quanto autem tempore
si tamen potuerit. vix ad sani-
tatem perducatur: et vix aliquan-
do curatur. ut uel debilitate
corporis. uel feditate quatuor
as effugiat. Transi nunc ab ex-
emplo corporis ad anime vulne-
ra. Nam quotiens peccat. totien-
sus vulneratur. Et ne dubites
eam peccatis uelut telis et gla-

diis vulnerari? audi ipsi monen-
tem. ut assamam? scitu fidei:
in quo possitis inquit omnia tela ma-
ligni ignea extinguere. Vides
ergo peccata maligni esse tela
uel iacula: que contra animam
diriguntur. Datitur autem anima
non solum vulnera iaculorum. sed
et fracturas pedum: cum laquei
parantur pedibus eius: et supplantantur
gressus eius. Hec ergo
et huiusmodi vulnera quoniam tempo-
putas potest curari? O si posses
per unumquodque peccatum videre. quomodo
homo noster iterum vulneretur:
quomodo malus vulnus infligitur. Nam
legistis quia vulnerant in lingua.
sed non ita ut lingua. Vulneratur
ergo per linguam anima: vulneratur
et per cogitationes et concupiscentias
malas. Frangitur autem
et conteritur per opera peccatorum.
quia si omnia videre posses et
vulnerate anime sentire quatuor
ces: certum est quod usque ad mortem
resisterem? aduersus peccatum.
Sed nunc sicut hi qui frenati sunt
pacantur uel mente alienati sunt
non sentiunt si vulnerentur: quia
naturalibus sensibus carent: ita
et nos uel cupiditatibus scilicet uel
vitiis inebriati sentire non possi-
mus. quanta vulnera. quanta que con-
teritiones anime peccando concu-
rimus? et ideo consequentissima
ratio est pene id est tunc. ut me-
ditatio tempus extendatur: et
per unumquodque vulnus pro quali-
tate plage medendi quoque spatio
aut pagetur. Sic ergo equitas
et benignitas dei etiam in ipsis
anime suppletis euidentis fit: ut illi

audiens qui peccauit resipiscat
 et ultra non peccet. Hoc ideo di-
 tatus frater: ut agnoscatis
 quod iusticia dei in ueteri testame-
 nto pro vni⁹ diei peccato annu⁹ repe-
 sari iubet i⁹ pena. id est p⁹ qua
 draginta dieru⁹ transiit. Na⁹
 quadraginta annor⁹ spacio po-
 pulus in heremo ciuiat⁹. Quid
 de nobis erit? si post gram⁹ xpi
 qui nos sanguine suo redemit.
 adhuc nos non solu⁹ peccata mu-
 nita committere. sed forte etia⁹
 criminalia peccare delectat?
 Et ideo sicut frequenter amonu-
 i. qui se graue aliq⁹ peccat⁹ fecit
 se cognoscat: du⁹ tempus i⁹ sua
 potestate consistit. ad penite-
 re medicamenta confugiat.
 Conuersio eni⁹ in presenti vi-
 ta. et penitencia fructuose
 gesta ceterum confert huiusmo-
 di vulneribz⁹ medicinam? quia
 penitencia no⁹ solu⁹ peccatum
 sanat: sed et ultra aiam⁹ peccato
 no⁹ sinit vulnerari. Immo il-
 lud additiam uerbi causa. si
 peccator sum nuquid eade⁹ michi
 erit pena. si semel peccauit? q⁹
 si et secundo et tertio peccem et
 si frequetius? No⁹ ita erit. Sed
 pro modo et numero et mesu-
 ra peccati: etia⁹ pene q⁹ntitas
 metienda est. Deus ei dabit
 nobis pane⁹ lacrimaru⁹: et po-
 tabit nos i⁹ lacrimis et i⁹ men-
 sura. Hec autem metet vnusq⁹
 q⁹ que sibi i⁹ hac vita uel min⁹
 uel amplius peccando q⁹serit:
 sed hec ut dixim⁹ in manu dei
 sunt. Nostrium est autem cura⁹
 ad emendationem festinare.

et ad penitencia⁹ sine dissimu-
 latione conuerti: lugere p⁹teri-
 ta. cauere futura. iuocare aux-
 iliū dei. Statim ei ait scriptu-
 ra ut conuersus igemueris: sal-
 uis eris. Inuenies eni⁹ aduoca-
 tu⁹ qui pro te interpellat patre⁹
 dñm ihesum multo prestacio-
 re⁹ q⁹ fuit moyses: qui tñ ora-
 uit pro illo populo et exaudi-
 tus est. Et fortasse p⁹terea mo-
 yses scribitur iteru⁹ esse p⁹ peccatis
 nri⁹ prioris et i⁹petrasse uenia⁹?
 ut multo magis nos cofidam⁹?
 q⁹ aduocatus n⁹ ih⁹s idubita-
 tam nobis ueniam prestabit
 a patre: si tñ conuertamur ad
 eu⁹. et no⁹ recedat retro cor n⁹m.
 Hoc autem dico filioli ut no⁹ pec-
 cetis. Et si peccauerit aliq⁹
 n⁹m? aduocatu⁹ habem⁹ apud
 patrem ih⁹m xpm iustu⁹ qui inter-
 pellat pro peccatis n⁹ris: ipi⁹ gla-
 i⁹ scilicet scilicet amen. *De dathā
 et chore thuribulis. Anno xvi⁹
 beati iheronimi presbiteri.*

Modo frater kmi⁹ cu⁹ di-
 uina lectio legeret.
 audiui⁹ dixisse do-
 minū ad moysen. ut
 thuribula in quibz⁹ illi superbi
 ac rebelles i⁹ censum obtulerat
 conflaret: et p⁹ducta i⁹ lamias
 altari affigeret: et essent i⁹ testi-
 moniū et rebellū et superbor.
 Thuribula inquit dñs quia sc⁹
 ficata sūt in mortibz⁹ peccator.
 facta ea lamias ductiles: ar-
 cunda eis altari. quia oblata
 sunt coram dño. Hoc ergo per
 hanc figuram ostenditur. q⁹
 thuribula ista que scriptura co-

memorat circa ymaginē teneat
scripturę diuinę: cui scripturę
heretica ignē alienū apponētes.
hoc est sensum puersum et intel-
ligentiā alienam et ueritati cō-
trariā introducētes: iēnsū dño
nō suaue sed execrabile offerūt.
Ita ergo thuribula circa. id est
hereticorū uoces. si adhibeam?
ad altare dei. ubi ignis diuus
est. ubi uera fidei predicatō: me-
lius ipsa ueritas ex falsoz cō-
paratiōne fulgebit. Sic et uer-
bi gratia dictā. **P**onā dicta ar-
rianorū. aut aliaū hereticorū.
et hec sermonibz ueritatis ac
scripturarū diuinarū testimo-
niis uelut diuino altaris ig-
ne confutem nōne euidentior
eorū ex ipa cōparatiōe appare-
bit impietas. **N**am si doctrina et
desiastica simplex esset. et nul-
lus extrinsecus hereticorū dog-
matū sermonibz tingeretur.
nō poterat tā clara tam exami-
nata uideri fides nr̄a. **S**ed idē
tō doctrinā catholicā contra-
dicentiū obsedit impugnatō ut
fides nr̄a nō otio torpescat. sed
multis exercitatiōibz elimet.
Prox hoc deniqz et apostolus
dicebat. **O**portet autē et here-
ses esse ut probati quiqz mani-
festi fiant inter uos. **H**oc ē dicit.
Oportet hereticorū thuribulis
altare circūdari. ut certa et ma-
nifesta oibus fiat fidelū atqz
infidelū differentia. **C**ū enī fi-
des ecclesiastica uelut aurū ce-
perit resurgere. et predicatō ei?
ut argentium igne probatū inu-
entibus resplenderit. tūc ma-

iori turpitudine et dedecore here-
ticorū uoces obscuri examentu
litate sordebūt. **H**ec autē dixim?
de thuribulis eorū qui condēna-
ti sunt. que altari iubentur affi-
gi. qz ex cōparatiōe ipiorū iusti-
tiores appareāt. simul ut et
posteris daretur exemplū. ne
quis p̄sumptione superbi spūs
nō sibi a deo datū munus p̄sum-
ficatus iuaderet si ille cōdēnatus
non ambicio hūana. nō fauor
corruptus actuērit. ne munus
oblacō p̄pheta subrogauit. sed
meritorū cōsaencia et uolūtas
dei assūpserit. **Q**uō ergo p̄tulerit
superbi illi leuite. qui dño non
iubente sibi sacerdotiū uēdit
bāt. hoc patuitur quicūqz ad e-
piscopatus. aut ad p̄biteratū
uel dyaconatus officiū. aut mi-
neribus uel adulationibz impu-
denter se cōnatū igere. sic et
illi cōbusti sunt ī corpore. sic et
isti exurūtur ī corde. **P**ost hec
hortatur moyses pontificē mō-
nū. ut offerat iēnsū in castis
et exoret pro populo. iā ei iquit
uastare ignis populos cepit.
spūs uidebat moyses qz gerebat.
Abijt ergo aaron ut offerret iē-
nsū pro p̄lo. et stetit iter vi-
uos et mortuos. et mitigans e-
furoz dñi. **S**i itellexisti historice
ordinē. et oculus ut itam dicitur
cernere potuisti stantē aaron po-
tificem mediū iter uiuos et mor-
tuos. ascende ad uerbi huius celli-
ora fastigia. et uide quo ueris
tifer ih̄s xp̄us assūpto thuribulo
carnis humane. et superposito
igne altari. aīa illa magnificā

sine dubio cum qua natus est in carne
 adiecto et iuncto quod est spiritus in manu
 latus medius iter viuos et mortu-
 os stetit. et morte non promisit ultra
 grassari. sed sicut apostolus dicit. des-
 truxit eum qui habebat mortis impe-
 rium id est dyabolum. ut qui in ipso po-
 tifice credit nequaquam moriatur sed
 viuat eternum. Hoc fuit ergo mis-
 terum quod postea futurum iam tunc ange-
 lus ille qui populum uastabat expauit.
 Agnoscebat enim figuram thuribuli
 et ignis uicini. et qualis offeren-
 da esset deo hostia a vero pontifi-
 ce christo. qui medius mortuorum et
 uiuorum constituendus erat prouide-
 bat. Illos tunc ymago saluauit ad
 nos autem saluandos ueritas ip-
 sa peruenit. Neque enim indumenta
 pontificalia purpura byssoque cotex-
 ta erubuisse angelus ille uasta-
 tor. sed ista que futura erant indu-
 menta domini et saluatoris nostri singu-
 laris et magni pontificalis intellexit.
 ut hinc cessisset. quibus utique diuina
 creatura inferior erat. Puto au-
 tem quod non solum primo aduentu domini
 forma ista completa sit. sed eadem
 fortasse seruabitur et secundo. Veni-
 et enim iterum filius hominis. et cum uene-
 rit sine dubio inueniet quosdam qui-
 dem mortuos quosdam autem uiuen-
 tes. Hoc loco non incongrue mor-
 tuum intelligunt. illi qui numeritate scelerum
 in peccatis suis mortui esse
 probantur: uiuentes autem illi qui in
 operibus uite manserunt. Verum
 tamen utriuslibet modo stabit et
 iam in futuro magnus hic ponti-
 fex. et saluator noster medius ui-
 uorum et mortuorum. Sed et tunc me-
 dius uiuorum et mortuorum stare

dicendus. cum statuet quidem oues
 a dextris suis. hedos autem a sinis-
 tris: et dicit hinc qui a dextris
 eius erunt. Venite benedicti patris
 mei percipite regnum. quod uobis pa-
 ratum est ab origine mundi. Hinc
 autem qui a sinistris erunt dicit.
 Ite operari iniquitatis in ignem
 eternum: que parauit pater me-
 us dyabolo et angelus eius: quoniam
 non noui uos. Et sunt utique mor-
 tuum qui mittuntur in ignem eternum.
 Sunt autem uiui qui mittuntur ad
 regnum. Ad quod regnum nos prius
 dominus perducet pro sua pietate dig-
 netur: qui uiuit et regnat in se-
 cula seculorum amen. **De uirga
 aaron. Sermo xvij. beati au-**

Augustini episcopi.
 Dominus princeps tribus
 populi habet uirgam. non
 enim potest quis regere
 populum nisi habeat uirgam. In
 et paulus apostolus qui princeps
 erat populi. idcirco dicebat. Quid
 uultis in uirga ueniam ad uos an-
 te caritate et spiritu mansuetudinis?
 Omnis ergo princeps tribuum habe-
 at necesse est uirgam suam. sed unus
 solus est sicut scriptura dicit ue-
 rus pontifex ille tuus aaron prefe-
 rat figuram: huius uirga germina-
 uit. Sicut enim uirga aaron germi-
 nauit in populo iudeorum. ita crux christi
 germinauit in populo gentium. Verum
 quoniam ut sepe dictum est. uerus pon-
 tifex christus et ipse solus est. cuius
 uirga crucis non solum germina-
 uit: sed et floruit: et omnium crede-
 tum populorum fructus exhibuit. Omnis
 autem iste est fructus quem attu-
 lit. Amigdalus inquit. Amigda-

la frēs nuces sunt. cui fructus
primo quidē idumcto amarus
est. sequenti munitur ac tegitur:
tertio sumentē pascat. ac nutrit.
Talis est i ecclesia xpi doctrina
legis et pphetarū. Prima littere
facies satis amara est. q̄ de cir-
cūcūsiōne carnis precipit: que
de sacrificiis mandat et ceteris:
que per occidentē litterā desig-
nātur. Hec oīa tūq̄ amaram
nucis corticem prouē. Secundo
i loco ad munita tecta puēies:
i quo uel moralis doctrina. uel
ratio continentie designat: que
necessaria quidem sunt ad custo-
diam corū que seruātur i trīnse-
tus: frangenda tñ qñq̄ et sine
dubio dissoluenda sunt. Et si
uerbi gratia dicam. Abstinen-
tia tiboz et castigatio corpis do-
net sum q̄ i corpore isto corrup-
tibili et passibili sine dubio ne-
cessaria est. Cum autē supuei-
ente morte confractū fuerit et
resolutū. et resurrectionis tēpore
i corruptibile ex corruptibili red-
ditū: atq̄ ex aiāli spūale. non
iā labore afflictiois nec absti-
nencie castigatione: sed qua-
litate sui nulla iā corpori cor-
ruptela dñabitur. Sic ergo nō
durior testa nucis uelud nctia
abstīnencie ratio uidetur: et
postmodū nō querēda. Tercio
autē loco reconditū uelud in
nuce inuenies secretū musteio-
rū sapie et sciencie dei sensum:
quo nutriantur et pasantur
aīe sancte nō solū in pñti vita
sed etiā i futura. Ipse est eī pō-
tificialis fructus de quo pmitti-

tur hīs qui esuriūt et sic i iusti-
tiam: qm̄ ipsi saturabūtur. hoc
igitur modo i oībus scripturis tri-
plex huius sacramenti ratio per-
currit. Sic et sapientia nos amo-
net ut describam q̄ eā tripliciter
nobis i corde ad respondendū i
quit uerbū ueritatis hīs qui p-
posuerint nobis. Nā quia sa-
cramentū sacerdotale est uirga nu-
cis idarco arbitroz etiā iherosoli-
morum qui erat vnus ex sacerdoti-
bus de anathot uidisse uirgam
nucē et pphetasse illa que ser-
uata sunt. uel de uirga nucē. uel
de lebete siue olla succensa: uel
si ostenderet per hęc i uirga nu-
cea esse designatam uitam. et
i lebete uel olla succensa eē mor-
tem. Vita eī et mors ponit an-
te faciem nostrā. Et uita quide-
m xp̄us i sacramento nucis. mors
autem dyabolus i figura lebe-
tis succense. Si ergo peccaueris
porcionē tuā ponis tū olla suc-
censa: si autē iuste egeris: effu-
etur portio tua i uirgam nucē
cū magno pontifice. Sed i cano-
nicis tantoz sponsa descendit di-
citur nucis i ortū: ubi etiā pa-
ritur cū nucibz sacerdotaliū quo-
dāmodo pomozū copiā perfer-
bitur iuenisse. Diligenter atten-
dite fratres. quia vnū. pmissit
dñs futurū in uirga et plura
dedit. Verū est fratres. Consi-
tudinē sue rem fecit dñs. Sem-
per eī maiora tribuit q̄ pmit-
tit. Et erit iquit hō quēcūq̄ ele-
gero uirga eius germinabit.
hoc est solū qd̄ promissit dñs i
uirga eius que elegerit germi-

ner. **U**bi uero ad rem uenitur
 ut qd promissum est ostendatur
 impletum? nō vnū illud qd pmissū
 fuerat effectū dicitur: sed uide
 quanta addantur. **A**ut eī scriptura.
Ecce germinauit uirga aaron de
 domo leui. **H**oc est vnū illud sine
 dubio qd fuerat repromissum.
Sed et adducitur alia et dicitur.
Et produxit frondes et protulit
 flores et germinauit nuces. **C**ū
 ergo de solo germine fuisset rep
 missum: videte quā largiatur de
 us: ut nō solū germen pduxerit
 sed etiā frondes: et nō solū fron
 des sed et flores: et nō solū flo
 res: sed et fructus. **Q**uid igitur
 est qd ex hīs colligi. et cōtempla
 ri possit uideam? **P**rimū oīm re
 surrectionis ex mortuis sacramē
 tū i hīs euidenter agnosim? **U**ir
 ga eī arida germinauit. cū cor
 pus extinctum reperit reuiuif
 cere. **Q**ue sunt autē quatuor il
 la que resurgētī corpori presen
 tiū uidelet ut seminātū
 i corruptione surgat in incorrup
 tionē et seminātū i infirmitate.
 surgat i uirtute: et seminātū i
 ignominia surgat i gloria: et
 seminātū corpus aiāle. surgat
 corpus spirituale. **I**ta sūt quatuor
 que uirga arida corporis nostri
 in resurrectione germinabit. **S**ed
 uideam? ad ea que de uirga dice
 re ceperam? **P**ossim? adhuc sic
 intelligere eorū que i uirga ger
 minauerūt. differentias omnes.
Qui i xpō credit primo moritur:
 et post hoc nascatur. **E**t est etiā
 i hīs figura. q uirga arida post
 modū germinat. **E**rgo pmo ger

men prima hōis est i xpō cōfes
 sio. **S**ecundo frondescit ubi re
 generatus donū gratie et spūs
 dei sanctificationē suscepit.
Inde aufert flores: ubi profici
 poterit et morū suauitate deto
 rari ac fragrantia misericordie et
 benignitatis effundere. **A**d ulti
 mū quoq; affert etiā fructus
 iusticie. quib; nō solū ipse uiuat:
 sed et alijs pbeat uitā. **C**ū autē
 ad perfectum uenerit et protu
 lerit ex se uerbū scientie dei. et
 per doctrinā suā alios lucrife
 terit: hoc est attulisse fructus
 quib; alij nutriantur. **S**ic ergo si
 guli quib; credentiū de uirga a
 aron que xpūs est germinant?
Quorū quatuor iste differentie in
 alijs scripture locis uelut etates
 quatuor designantur: quas io
 hānes apłus in epistola sua dis
 tinctione iusticia cōprehendit.
Aut enī. **S**cripsi uobis pueri. et
 scripsi uobis adolescentes. et
 scripsi uobis iuuenes. et scripsi
 uobis patres. **I**n quib; utiq; nō
 corporales etates: sed spiritua
 liū profectiū differentias poit.
Sic etiā in hoc sacerdotalis uir
 ge germen obseruauim? desig
 nari. **H**abent? hec oīa nō tam i
 uirga aaron q i uirga q exiit de
 radice yesse: et flore x qui de ra
 dice eius ascendit sup que requi
 euit spūs dñi. **I**n quo nec hoc ipm
 uidetur otiosum: q exire dicitur
 uirga et flos ascendere. **Q**uius
 eī vnus sit xpūs uel substantia
 singularis: tñ diuersis efficit?
 prout indiget is qui operatur
Qui ergo segnior est et negligē

tior pro disciplina xp̄us ei efficitur uirga: et i uirga nō ascendere dicitur sed exire. Excundā est nāq; ei qui iustus et iustus ē: de eo statu i quo nō recte consistit. et transcendū ad aliū statū. Tāq; in uirga cōpulsio id est seueritate doctrine rigidioris admonitio. Qui ergo iustus ē q̄a iustus ut palma floret i eo ascendere dicitur xp̄us. Sic ergo qui indiget uerberib; erit ad eū uirga: qui autē proficit ad iusticiam ascendit ei i flore. Ascendit autem quousq; afferat fructus sp̄us. que sunt caritas gaudii pax paciencia et relique uirtutes i xp̄o ihu dño nro: qui uiuit et regnat per oīa omnia secula seculorū amen.

**De balaam et balach Sermo
rom̄i b̄i iheronimi p̄bi**

Quoniam diuina lectio legitur fr̄es km̄i audiui q̄ profecti filii israhel collocauerūt castra ab oriente moab cōtra iherico. Et ut uidit balach filius sephor et reliqua. Oīa que de balaam et asina eius scribuntur scdm̄ historiā plena sunt negotiis: sed iterior intellectus multo negotiosior. et nestio si facile sit uel ipsas tm̄ historicas explanare sententias. De o tñ donante breuiter prout possim q̄ perstringim̄. Bellū tibi iminet o rex balach et filii sephor. Sexenta milia armatorū fines tuos irruūt. Oportebat et te parare arma. exercitū congregare. de constructioe

preli cogitare: ut hoste aduicp̄tū posito armis instructus occideres. Tu uero mittis ad balaam diuinū. et mittis multa munera ac maiora promittis et dicitis. Veni et maledic michi iplm̄ qui exiit de egypto. Sed balaam ut scriptura docet reuoluit hec ad deum: a quo et uenire p̄hibetur. Sed iterū mittit rex legatos. et neglectis armis speciem ponit in balaam. ut uerba et uerba deferat. atq; i iplm̄ iaculetur maledicta pro rebus: si forte uerbis balaam vincatur iplis. que regis exercitus superare nō poterat. Hec autē oīa promissim̄ aduertere. Sūt etiam magorū nōnulle differentie. Alii enī plus. alii min⁹ ualent. Hic balaam famosissim⁹ erat i arte magica: et i carmibus noxnis prepotens. nō ei habebat p̄tatem uel arte uerborū ad benedicendū. sed habebat ad maledicendū: et ideo quasi expertus i talibus i opinione erat oībus qui erant i oriente. Nisi ei experimentis eius plurima p̄cessissent q̄ frequēter maledictis hostem uertisset armatū. nō ueritas p̄supisset rex hoc posse fieri sermonib;: qd̄ ferro et arte uix possit ipleri. Tertius ergo de hoc balach et frequēter expertus. omissis oībus instrumentis et auxiliis bellicis: mittit ad eū legatos dicens. Ecce populus exiit de egypto et cooperuit faciem terre: et hic sedet iuxta me. Sed et āplus aliquid putat qd̄ mouerit regem. Videtur enī

audisse quia filii israel solent
hostes vincere oronibus nō ar-
mus: nec tā ferro q̄ pretibz. Nul-
la ēi israel aduersus pharaone
arma comouit: sed dictū est ei.
Dñs pugnabit pro vobis et vos
tacebitis. Sed nec cōtra amalech
quidem tantū vis armorū q̄ntū
mopsi ualuit oratio. Ut ēi eleuas-
set mopses manus ad deū vince-
batur amalech: remisse uero et
diffoluite vincti faciebāt filios is-
rael. Nec profecto audierat ba-
lach rex moab. Scriptū est ei. Au-
dierūt gentes et irate sunt dolo-
res cōprehenderūt habitātes phi-
listim. Tunc festinauerūt dices
edom et prinapes moabitariū ap-
prehendit tremor. Vides puenis-
se ad eos qd̄ p̄dixit mopses in cā-
tū quando transierat mare ru-
bū. Audierat ergo rex moab q̄
plus hic oracionibz vincit. et pug-
nat aduersus hostes ore nō gladi-
o: et hoc sine dubio apud seinet-
ipsum cogitauit dicens. Qm̄q̄
dem oracionibz ppli huī et p̄abz
nulla possunt arma conferri: i-
deo etiā michi talia requirenda
sunt arma uerborū. et orationes
tales que superare possunt orati-
ones istoz. Ut autem scias tale
quid cogitasse regē? ex scripturē
uerbis intelligite: q̄ ego a migro
quodā. qui ex hebreis credide-
rat didici. Scriptū est ergo. Et
dixit moab ad seniores madian.
Nūc ablinget synagoga hec oīa
que in circuitu nostro sunt. sicut
ablingit uitulus herbam cāpi.
Abibat ergo magister ille qui ex
hebreis crediderat. Cur inquit

tali usus est exemplo dicens. sic
ablingit uitulus herbam cāpi.
Ob hoc sine dubio quia uitulus
ore abrupit campū: et lingua
tāq̄ falce q̄cūq̄ iuenerit secat.
Ita et plus hic quasi uitulus
ore et labijs pugnat: et arma habz
in uerbis et pretibz. Hec igitur
sciens rex mittit ad balaam.
ut et ipse deferat uerba uerbis cō-
traria pretibz et p̄as. Nec mirē-
ris si est ī magica arte tale ali-
quid. Esse enī hanc artē desig-
nat scriptura. sed ut ea prohi-
bet. Nullus ēi sanctorū spiritū
obtemperat mago. Nō potest
iuocare gabriel nec raphael.
multo magis nō potest iuoca-
re magus oīpotentē deū. nec
filium eius ihesum xpm dñm
nrm̄. nec spm̄ sām. Nos soli acti-
pim? p̄tatem iuocandi deū pa-
trem et vnigenitū eius ihesū
xpm. Sed illud est qd̄ dico. quia
qui iā p̄tatem accepit iuocan-
di xpm: nō potest iterū iuocare
demonēs? et qui spūs sancti par-
ticeps factus est: imūdos ultra
spūs active nō potest. Si ēi iuo-
cauerit imūdos spūs: scūs ab
eo refugit spiritus. Igitur bala-
am diuinaculis acceptis ut cō-
suleret et demonēs ad se uenire.
fugatis quidem demonibz vi-
dit adesse deū? et ideo dicit scri-
ptura illū iterrogasse deū: qui
a consuetos sibi nūsq̄ parere
demonēs uidit. Venit ergo ip̄e
ad balaam: nō qd̄ dignus esset
ad quē ueniret deus sed ut fuga-
rentur illi qui ei ad maledicen-
dū. et ad malefaciendū adēc

consueuerat. Jam ei hinc prouidebat deus pro populo suo. Adest ergo deus et dicit ad eum. Ut quid homines isti uenerunt ad te? Et dixit balaam ad deum. Balach filius sephor rex moab misit eos ad me dicens. Ecce populus exiit de egipto et cooperiuit faciem terre: et hic sedet iuxta me. Veni ergo ad me et maledic michi eum: si forte poteram et percutere eum et eicere. Et dixit deus ad balaam. Non eas cum eis: neque maledicaris populum: est enim benedictus. Potest ergo tale obici aliquid. Inuocet licet demones balaam. maledicant populum iuocati demones faciunt quod possunt: nunquid non potest deus defendere a demonibus populum? uimque eorum in malefaciendo destruere? Quid ergo opus erat. ut et ipse ueneret ad balaam. et consuetos demones prohiberet accedere? ne uelut temptarent aut conarentur ledere populum suum. et ideo prouenit deus balaam. atque inuocare demones ad maledicendum prohibet: si tamen a cupiditate cessaret. Sed quia persistit in desiderio pecunie. indulgens deus arbitrium liberatis cursuque permittit. Verbum tamen suum iuravit in os eius prohibes maledictionem fieri per demones ut benedictionibus locum daret. et pro maledictis proferre fecit balaam. benedictiones et prophetias que possent edificare non solum israhel: sed et reliquas gentes. Si enim prophetie eius a moysse sacris inserta sunt uo-

lumibus. quanto magis destruite sunt ab his qui habitabant in mesopotamiam apud quos magicus habebatur balaam: quod quod artis eius constat fuisse discipulos. Ex illo denique fertur magorum genus et institutum in partibus orientis uigere. Qui de scripta habentes omnia que prophetauerat balaam. etiam hoc habuerunt scriptum: quod oriretur stella ex iacob. exurgeret homo de israhel. Hec scripta habebant magi apud semetipsos: et ideo quoniam natus est ihesus agnouerunt stellam et intellexerunt adimpleri prophetiam magis ipsi quam populus israhel: qui sanctorum prophetarum uerba audire contempsit. Illi ergo ex his tamen que balaam scripta reliquerat agnoscetes adesse tempus uenerunt. et requireres eum statim adorauerunt: et ut fide sua magnum esse declararet: paruulum prout quasi regem uenerati sunt. Sed redeam ad propositum. Molestus est deus balaam et extorquet. Prope modum mittit sibi ut eum maledicere filiis israhel et inuocet demones ad quem iam uenerat deus. Asinam ascendit: occurrit ei angelus qui extubabat pro israhel: de quo scriptum est dicente domino ad moysen. Angelus meus ibit tecum. Pergenti ergo ire conceditur in uia conteritur ab asina: sed magis demones uidet. angelum non uidet. Asina tamen uidet. non quod digna ceteris uidere angelum. sicut nec loqui digna erat: sed ut confutaretur balaam: et ut ait quodam loco

scriptura. mutū animal hūana
 voce respōdens argueret pphete
 dementiā. Verū qm̄ de historia
 multa iā dicta sunt: aliqua etiā
 de allegoria pstringam? i fine.
 Si uideas contrariā p̄tate i pug
 nante plm̄ dei itelliges qui sit
 qui sedeat sup asinā. Et si cōside
 res hoīes quō a demonibz p̄cipi
 tantur: itelliges que sit asina.
 Sic enī intelligis i euāgelio ihm̄
 mittentē discipulos suos ad asi
 nā que alligata erat et ad pullulū
 eius. ut discipuli eā soluat et addu
 cant ut ipse sedeat super eā? et for
 te hec asina id est ecclesia prius
 portabat balaam nūc autē xpm̄
 ex quo soluta est a discipulis. et a
 quibz i nexa erat vinculis relaxa
 ta ut filius dei resideret super eā:
 et cū ipsa igredieretur sanctā ciui
 tatem iherusalem celestē. et cōple
 retur scriptura que dicit. Ictare
 filia syon. predica filia iherusa
 lem: ecce rex tuus uenit tibi mi
 tis sedens super subingalē id est
 asinā credentes sine dubio ex iu
 deis dicit: et pullū nouellū eos
 profecto qui sunt ex gentibz cre
 dentes i xpo ihu dño nro: qui cū
 p̄re et spiritu sancto uiuit et reg
 nat i secula seculorū amen.

**De raab meretrice et duobus
 nūons. Sermo xix? bñ aug?**

Etio ista km̄ fratres
 que nobis recitata est.
 nō tā gesta nobis filii
 naue predicat. q̄ dñi
 nostri ihesu xpi sacramēta depi
 git. Iste est enī qui post mortem
 moysi suscepit imperiū. Defū
 tus est igitur moyses: et ipe

uit ihesus. Cessauit lex uetus? et
 regnauit ihesus: sic enī euāgelis
 ta testatur. Lex et pphete usq; ad
 iohannē. Q; autem moyses. p
 lege accipiatur: i euāgelio legi
 mus. Habet inquit moysen et
 pphetas: id est legē et pphetas.
 Et ap̄lius usq; hodie iquit cū le
 gitur moyses: hoc est lex. Cessa
 te ergo lege: ihesus dñs noster sus
 cepit principatū. Et si uidetur
 conferam? gesta moysi. cū prin
 cipatu ihu. Rogo vos fr̄es dili
 genter attendite: quia ipsa sacra
 recitantur: que i nobis impleta
 sunt. Quando moyses eduxit
 plm̄ de terra egypti. nullus or
 do i populo. nulla sacerdotibz
 obseruancia: transeūt aquam
 maris. aquā salisam. nec in se
 aliquid dulcedinis continētē.
 Denuit i heremū. per quadra
 ginta annos nō sine labore po
 pulus exercetur. Nec solū exer
 cetur: sed etiā pro assidua mur
 muratione i illa heremi uasti
 tate cōsumitur: et terrā repro
 missionis intrare senior ille po
 pulus nō meretur. Hoc factum
 est sub moysē: id est sub lege. Cū
 uero ihesus qui saluator ē dñm
 figurabat educat exercitū: at
 tendite que sunt que iā illo tē
 pore adumbrātur de plō xpi
 ano. Sacerdotes p̄cedūt: archa
 testamenti portatur in hume
 ris sacerdotū. Nusq; mare. nus
 q; salisus fluctus occurrit. sed
 ihesu dūce uenitur ad iordanē.
 nō cū aliqua pturbacōe. nō cū
 aliqua uolencia sicut prius i
 mari rubro? nō fugientes neq;

perteriti metu: sed ihu ducit cum
sacerdotibus ingrediuntur iordanem
aquam dulcem et delectabilem?
non cum furioso silencio. sed cum tu-
barum cantibus mysticam quoddam
diuinum carentibus: ut ad predi-
cationem tube celestis populus
ihum sequens per iordanem flumi-
nem quasi per baptismum sacramen-
tum. terram repromissionis id est eter-
ne vite beatitudinem merea-
tur intrare. Dixit ergo ihesus ad
populum. **Preparate vobis vias**
ad viam: et hodie christus dominus si-
cum libenter audias dicit tibi. Si
sequeris me para vobis ad viam.
Tibi enim sunt opera bona que nos
ad futuram beatitudinem velut si-
dele viaticum comitantur. Et ideo
considerate fratres quia si unus-
quisque non sibi parauerit vias
non potest sequi ihum terram re-
promissionis intrantem. Videamus
tamen quos primum in terra repro-
missionis dei populus capit fructus.
Tunc inquit manducauerunt pri-
mum de regione palmarum. Vides
ergo quia si concupiscencias vel vo-
luptates mundi huius relinquimus:
et recte ihesum sequimur prima no-
bis occurrit palma victorie. **Int-**
tit tamen ihesus non exploratores
ad iherico: et hospicio suscipiunt
a meretrice. Sed illa meretrice
quam missos ab ihesu suscepit ex-
ploratores id est apostolos et doc-
tores: propterea suscepit ne ultra
meretrice esset. Meretrice illa fratres
hinc ecclesiam figurabat: que an-
te aduentum ihesu cum multis podo-
lis fornicari consueuerat. Verum
ueniens christus non solum eam a for-

nicatione liberauit: sed cum ignota
miraculo etiam uirginem fecit. **Sic**
enim de ipsa apostolus dicit. Despon-
di vos uni viro uirginem castam
exhibere christo. Sed vni sicut non
trium anima meretrice fuit: donec in-
desideris et cupiditatibus vixit
carnis. Tum vero suscepit explo-
ratores ihesu impletum est in ea illud
quod apostolus dixit: fuitis aliquando
tenebre. nunc autem lux in domino. Quod
autem in solario leuatur hoc signum
fiat quod ecclesia apostolorum doctrinam
non in humilibus sed in altis con-
suevit exapere. Non enim cum iude-
is litteram sequitur occidente. sed
uiuificantem de celis spiritum suscipit
uenientem. Quod autem tunc stipula
exploratores meretrice illa con-
peruit: et hoc christiano populo
uenienter aptatur. In enim hoc in-
strumentum sacerdotale est. De no-
bis enim beatus apostolus petrus dicit.
Vos genus electum regale sacer-
dotum. Sed ubi meretrice illa sus-
cepit nuncios ihesu: statim contra
eam iratus est rex iherico. Verum
est fratres. ubi anima confugeret
perit ad ihesum: statim contra eam i-
rasa et seuire incipit iumentum. At
ubi se anima que vicis seruiebat:
ad culmina uirtutum conuoluit. In
secutione patitur victoriam. Sic et
ipse dominus dixit. Si mundus uos o-
dit: satote quia me priorum uobis
odio habuit. Rex enim iherico
id est dyabolus insequitur explo-
ratores ihesu: sed non potest eos capere
quia per montana conscen-
dunt. Non ambulat per humilia: nec
uallibus id est uoluptatibus delect-
antur: sed montium excelsa se-

tantur. **I**n enim cum psalmista dicit
 possunt. **S**eu aui oculos meos
 ad montes: unde ueniet auxi-
 lium michi. **N**on potest post illos
 princeps huius mundi ascendere.
 qui humilia semper diligit et ca-
 ducta: et eis qui uoluptatibus de-
 lectantur imperare consuevit. **I**n
 his regnat. **I**n talibus sedem suam
 collocat: in quibus et cum quibus et-
 iam ad inferna descendit. **S**i et-
 go sequi volumus ihm et cupimus
 terram repromissionis intrare?
 pugnantibus nobis est contra ad-
 uersarias gentes: sicut extitit
 ipse sub ihesu naue pugnasse
 cognoscimus. **S**ed pugna nostra
 fratres karissimi non extrinsecus sed
 intrinsecus exercenda est. **I**ntus
 in nobis pugnare debemus si uolu-
 mus aduersarios nostros super-
 rare. **N**am cum et caro nostra antequam pec-
 casset adam terra repromissionis
 chananeorum: et quae prius fuit habita-
 tio uirtutum. est spelunca latronum
 expulsi etiam uirtutibus uicia
 regnabant in nobis. **N**unc uero ue-
 niente ihesu domino nostro cum illi adui-
 torio festinemus expellere aduer-
 sarias gentes. **S**i enim uiam non expel-
 lumus: pacem locum dare non
 possumus. **S**iliter superbia ac lux-
 uria nisi de nobis id est de terra
 repromissionis expulerimus: sanc-
 tae uirtutibus locum in nobis praeparare
 non possumus. **S**iliter et reli-
 qua uicia nisi in te metipso deo
 auxiliante uiceris: et ea de ter-
 ra tua que iam per gratiam baptis-
 mi sanctificata est exterminaueris:
 nullo modo plenitudinem

repromissionis accipies. **I**n-
 tra nos etenim sunt agmina uiciorum:
 que animam iugiter et indefinenter
 oppugnant. **I**nter nos sunt spiritu-
 ales populi chananei et iherosolimitani con-
 tra nos cotidie gerunt bellum.
Quid sciens apostolus dicebat. **C**aro
 concupiscit aduersus spiritum: spi-
 ritus autem aduersus carnem. **E**t i-
 deo considerate qualiter nobis
 laborandum est. qualiter uigilan-
 dum: uel quanto tempore in operibus
 bonis perseverandum: ut in omnibus
 istis de nobis uiciorum gentibus
 effugatis terra nostra liberetur
 a bellis. **S**ed ut hoc mereamur im-
 plere in lege domini sicut dixit psal-
 mista. meditemur die ac nocte.
Que utique diuinorum eloquiorum
 meditatio. uelud quedam tuba est:
 animos tuos ad prelium conatans?
 ne forte aduersario uigilante
 tu dormias: et ideo non solum in
 die sed etiam in nocte in lege domini me-
 ditemur. sicut dominus in euangelio
 ait. **V**igilate et orate ut non intre-
 tis in temptationem. **Q**uid fac-
 turi sunt qui non solum tota noc-
 te dormiunt sed tota die aut oc-
 cupationibus seculi. aut furioso
 et autem contrario ludo. aut quibus-
 cumque aliis uoluptatibus uel carna-
 libus desideris vacant: aut uix
 clara luce ad ecclesiam ueniunt.
Aliqui autem etiam ueniunt.
 non ueniunt: quia cum ueniunt non
 uerbo dei sed otiosis fabulis uacant.
Istos tales increpat apostolus
 et uelud celestis tuba admonet
 dicens. **S**urge qui dormis et ex-
 urge a mortuis: et illuminabit
 te christus. **S**urgere ei dicitur

a mortuis illis. qui in operibus mor-
tuis uel in peccatis suis uel in sce-
leribus suis perdurat que licet
hominibus aliquotiens non sunt ma-
nifesta deo tamen sunt cognita.
Nos vero fratres non hoc ideo dici-
mus. quod in uobis tales aliquos cre-
damus. Non tamen impedit quod pater-
na sollicitudine ammonemur.
Atendat tamen unusquisque con-
scientiam suam et si in ipsa aliquis
gentes aduersarias id est uic-
torum duces dominari cognouit.
dum tempus est ad penitentiam me-
dicamentum confugiat. **C**onvertatur
ad deum ex toto corde suo. et
pareat orationibus uerbum dei libe-
ter audiat. et sic peccata uel crimi-
na horreat ut postea ad ipsa non
redeat. **N**am quid prodest si ieiunamur
pro peccata. et iterum com-
mittimus? **Q**uid prodest si bo-
nis operibus abluimur? et in lu-
to luxurie denuo uolutamur?
Nos ergo auxiliante domino totis
uiribus laboremur. ut omnia crimi-
na uel peccata cum principe
dyabolo exterminentur a nobis.
et rex noster pius et misericors
christus cum suis sanctis angelis
et sanctis uirtutibus habitare
dignetur in nobis. **S**ed si volu-
mus ut ad nos ista beatitudo
perueniat non in nobis christus
quod oculos sue maiestatis offen-
dat inueniat. sed castitate niti-
di. patientie margaritis orna-
ti. elemosinis splendidi. uere
caritatis luce uestiti. audire
mereamur dominum dicentem.
Habitabo in illis et ero illorum
deus: quod ipse prestare digne-

tur qui uiuit et regnat in secula seculorum amen. **De dei iudicio de terra re promissionis gentes expulsi sunt. Sermo beati Hieronimi.**
Relationibus que nobis tractate
sunt audiui. quod mortuo moyses
et transito iordane expulsis uel
interfectis chananeis terram
cum filiis israel tradiderit possi-
dendas. Quotiens lectio ista
fratres karissimi de ueteri testamento
recitantur: solent pagani uel
maxime inuidissimi manichei
re sacrilego blasphemare et di-
cere. **Q**ue iusticia dei fuit. ut
filios israel per uolentiam
de terra egypti tollerent? et postea
expulsis chananeorum gentibus
terras eorum eis tradiderit possi-
dendas? **V**ide ne forte simplici-
tatis uel imperitios ista mirum
possum breuiter auxiliante do-
mino sanctitati uestrae demonstra-
re cupio ab antiquis patribus tra-
ditam uerissimam rationem. et ostende-
re quia deus non solum miseri-
coris sed et iustus est: et iudicia
a eius plerumque occulta nunquam
sunt iniusta. **T**radunt maiores
nostri. quod quando filii noe omnem terram
iuuicem inter se diuiserunt: terram
ista que dicitur chananeorum
seniori filio noe id est sem in pos-
sessionem obuenerit. et eam non
uo tempore possederit. **P**ostea
de illo utique filio noe cham qui
a patre fuerat maledictus uolentiam
expulsis patribus su-

is id est filius sem. terram eorum
more barbare possederunt. Et quia
beatus abraham de genere sem
fuisse legitur. filii eius id est populi
israhelites non alienam terram trade-
re domino peruasurunt: sed suam prop-
riam quam per violentiam patris eo-
rum perdididerant receperunt. Et
quia chananei excepto illo pec-
cato quod possessionem alienam inua-
serant multa nequicia et inau-
dita committebant crimina. in tan-
tum ut quando dominus sodomam et gomor-
ran subuerteret dixisse lega-
tur. necdum enim complete sunt ini-
quitates amorreorum: et expec-
tabat dominus ut aut conuerteret
et agerent penitentiam: aut cer-
te si conuerti nollent crimina
triuminum accumulantes. et peccata
diuini iudicium implentes iustis
sententiam dei iustitiam sustinerent.
Quia ergo dupliciter eos reos
inuenit diuina censura. pro eo
quod et terras alienas inuasent.
et postea scelera et crimina inau-
dita commiserant iusto iudicio
puniuntur: et israheliticum populum
antiquorum patrum possessio refor-
matur. Et hec quidem secundum
litteram sicut in libris sanctorum
uenimus. caritati uero rustico
in simplici sermone que toti in-
telligere possint insinuanda ac-
cedere possunt inuidiosis et sacri-
legis manicheis. Quia ergo si-
cut iam dictum est. filii israhel
antiquorum suorum parentum terram
recipiunt: non alienam per iniustitiam
tollunt. Hec quidem secundum
litteram iusto dei iudicio ges-

ta referuntur. Sed quia sicut di-
cit apostolus omnia in figura
contingebant illis: scripta sunt autem
propter nos in quos fines seculorum
deuenerunt: quid etiam ista spua-
liter significant si diligenter sic
deco inspirante consueueritis atten-
ditis: ratione euidentissima cog-
nossetis. Terra re-promissionis
quam totiens deus laudat nos
fuisse? antequam peccaret adam:
quoniam nichil aliud in nobis erat quam
quod misericordia contulerat condito-
ris. Postquam autem in adam omnes
peccauimus? de quo dicit apostolus
omnes in adam moriuntur: et iterum
ex uno omnes in condemnatione
per transgressionem primi ho-
minis terram re-promissionis
chananei ceperant possidere.
Voluntas enim domini possessionem
cordis nostri non uicis sed uirtuti-
bus naturaliter deputauerat:
sed post per uariationem ad in-
ferentibus uicis tanquam populis
chananeis a propria regione
id est ab intellectu uel mente ra-
tionali uirtutes sancte depulse sunt:
et uicia remanserunt. Cum autem
uirtutibus rursum dei gratia pos-
sessio anime nostre fuerit restituta:
non tam alienas occupasse ter-
ras. quam proprias uidebimus recepisse.
Et illud aduertite fratres: quod
specialiter ad donum gratie perti-
nere cognoscitur. Non enim pro bo-
num nature nec legem littere: quia
non per moysen id est per legem
ueteris testamenti: sed per iesum
successorem moysi terra re-promis-
sionis israheliticum populum refor-
matur: sic enim et apostolus ait. Sic

hil iquit perfectū adducit lex.
Nos ergo nō per legis literā
sed per euangelicā grātia.
gentes crudeles et pessimas id ē
originalia peccata actualia ar-
mina de terra repromissionis.
hoc est de xpianoz cordibz nisi
ihesu dūce poterim fugare sic
ipse ī euāgelio dicit. Nemo potest
domū fortis intrare nisi prius
alligauerit fortem. Et iter. Co-
fidite quia ego uici mūdū. Sicut
enī victus adam consensuendo
dyabolo nos de terra repromis-
sionis exclusit: ita contrario
nouus adam id est xps resistē-
do dyabolo nos ad antiquam
patriā reuocauit. Et hoc atten-
dite frēs quia terra repromissi-
onis nō accipitur nisi prius ī
regnante ihesu iordanis fluiu-
us transeat. Ita est fratres qm̄
ad spūalem terram repromissi-
onis id est ad conscienciā purā
nō nisi per sacramentū bap-
tismi peruenitur. Per ipsū ē flu-
uū ihesus israheliticū populū
transire fecit quē postea uerus
ihesus suo baptismo cōsecrauit:
qui uiuit et regnat cū p̄re et
sancto spiritu per oīa sēcula seculorū amen. *De eo q̄ filius isrl̄
parati esset transire iordanem
et q̄ murus iherico clāgoe buāe cōe.*
Sicut frequēter carita-
ti v̄re suggestim frēs
dilectissimi: moyses
nō solū typū xpi. sed
etiā figurā legis intelligitur
habuisse. Deniq̄ ī monte ubi
dñs transfiguratus est. moyses
et helias loquebantur cū eo: et

in illis duobz lex et p̄phetia sig-
nificātur. Chortuo ergo moyses
ihesus totū mundi obtinuit
principatū. Ihesus ergo ille q̄
typū dñi p̄ferebat ueniens ad
iordanē dixit ad pplm̄. Parate
uobis cibos ad diem terrā. Di-
em terrā fratres km̄ trinitas
esse agnosam? misterium. Qm̄
ergo cibos p̄parare debem? ut
ad diē terrā ueniam? Videt
michi q̄ abus iste fides itelligi
debeat. Xpius ē fides est: per
quā in trinitatē credit: et ad sa-
cramentū baptismi peruenit. Qd̄
ergo tūc ihesus ille dixit popu-
lo suo: hoc nūc uerus ih̄s per mi-
nistros suos dicit pplō suo xpia-
no. Quid enī est aliud dicē pa-
rate uobis cibos ad diē terrā?
nisi trinitatis suscipite sacramē-
tū. Post hec iordane transi-
ti baptismi cōpleto misterio: po-
pulus israhel terrā repromissi-
onis ingreditur. Verū est frēs: nisi
qui baptismi sacramentū tran-
sierit: terrā uē repromissionis
eternā b̄titudinē nō uidebit.
An̄tū tamē ih̄s duos exploratores
ad ciuitatem iherico: et
suscipiuntur a meretrice. In h̄is
duobus nullis duo p̄cepta in-
telliguntur gemine dilectionis.
Quia et reuera quid nobis al-
ud ānūnciant illi quos mactat
uerus ihesus? nisi ut diligam?
deū diligam? et proximum? Dic-
it ergo ihesus. Parate uobis ci-
bos: et estote parati in diem ter-
rā. Sicut ēi tūc preparatis cibis
die tertio uenturu erat ad iorda-
nē fluiuū: ita et nūc ī ecclesia

catholica assumptis spūalib; tribis
 fidei spei et caritatis: puenit ad
 trinitatis misterium. et baptismi
 sacramentū. Tulit autē ihesus duo
 decim lapides et posuit ī iordanē:
 et ex ipso iordanē tulit alios du
 odecim. et fixit in loco castrorū. **I**
 li duodecim qui missi sūt ī iorda
 nē. videntur michi typū habu
 isse p̄arthurū: illi vero qui leua
 ti sunt de iordanē figurā habu
 se apostolorū. Post mortē eī moy
 si sepultis patriarchis: apostoli
 surrexerūt. Sic ī psalmo legim⁹.
Pro p̄ribus iquit tuis nati sunt
 tibi filij: constitues eos p̄ncipes
 super oēm terrā. Sic sepultis p̄
 archis: apli surrexerunt. **I**hus
 duos mittit exploratores: quia
 verus ihesus docturus erat. quō
 sepulto seniore p̄lo in deserto: in
 iorū p̄lis ihesu duce ī terrā repro
 missionis inducatur. **N**ā senior
 iunior: vero populus figurā ha
 buit genai. **I**lle p̄lus senior trā
 sito mari rubro sepelitur ī here
 trans: iunior: vero populus ad hoc
 transiit iordanē fluiū. ut accipi
 at regnū. **V**erū est fratres: nemo
 beatitudine regni celestis accipit:
 nisi prius per baptismi sacramē
 ta transierit. **N**am de illo seniore
 populo nō amplius q̄ duo me
 tuerūt terrā repromissionis itra
 re: et in ipsis duob; aliquid fi
 guratū esse cognoscim⁹. **S**icut
 enī ut supra dictū est. duo sunt
 p̄cepta dilectionis que xpianū
 inuitant: ita duo illi fuerunt
 qui iudeorū populo consilium

dabant: q̄ si in deo crederēt felici
 ter terrā repromissionis itra
 ventū est: et muri eius clamo
 re ppli et sono tubarū usq; ad
 fundamentū deiecti sunt. **H**e
 rico fratres km̄i typū habuit
 hui⁹ mundi. **S**icut enī caneb; tubis
 muri illius ceciderūt: i
 ta et nūc oportet ut ciuitas mū
 di id est superbia cū suis turrib;.
 auaritia salic; iudicia atq; lux
 uria. simulq; cū populis suis
 id est oibus concupiscentis ma
 lus assidua sacerdotū p̄dicatōe
 destruatū atq; dispercat. **N**ō
 ergo oportet ut sacerdotes ī ec
 clesia taceant: sed audiat dñm
 dicentē. **C**lama ne cesses: quasi
 tuba exalta uocē tuā: et anūti
 a populo meo scelera corū. **C**la
 mare ergo iubemur. et ueheme
 ter clamare: nec parcere voti.
 ut p̄cam⁹ saluti. **N**ec partas ī
 quit. hoc est p̄toris iūquitatē
 ne tacendo pretereas: et dū ve
 recandie eius consulis. nō cō
 sulas sanitati: ne vlnera eius
 q̄ clamando refectare poteras.
 reticendo ī peius enutrias. **C**la
 mare ergo iubemur: et ne quis
 se nō audisse dicat. aut quēq;
 vox lateat sacerdotis uehemen
 ter clamare. **E**t ne forte hoc nō
 suffereat. addidit dicens. **S**ic
 tuba exalta vocē tuā. **S**atis q̄
 tube sonus nō tam oblectatio
 nis esse soleat q̄ terroris: nec tā
 delectationē preferre. q̄ inferre
 formidīnē. **T**uba itaq; p̄torū
 bus necessaria est: que nō solū
 aures eorum penetret. sed et

corda conuincat. **N**ec delectet
cantu sed castiget auditu: ut
strenuos quosq; hortetur in bo-
nis: et remissos terreat pro de-
lictis. **N**am sicut i p̄lio tuba
formidolosi militis mente dei-
cit. et aum viri fortis accendit:
ita et sacerdotalis tuba mēte
peccatoris humiliat. et mēte
iusti corroborat: et vno eode-
q; sono ista adhortatio quē ad-
modū si fortior fuerit ad vin-
cendū. illi mētū incutit: ita si
tardior fuerit relaxat ad pec-
candū. **H**ec consuetudo tube
est: ut et delinquentū opera
dissipet. et sanctorū facta con-
firmet. **D**eniq; per sacerdo-
tales tubas iherico muri qui in-
tra se continebāt peccatōe p̄liū
corruerūt. **N**on illos pulsauit
aries: nō expugnauit machi-
na: sed qd̄ murū est sacerdotalis
sonus ac tube terror euertit.
Muri qui aduersus ferrū in-
expugnabiles extiterūt: sac-
tubarū voce collisi sūt. **Q**uis
enī non stupeat in illo facto so-
no saxa disrupta. fundamenta
irrationabilū rerū clāgore
esse cassata: et ita vniuersa col-
lapsa. ut cū victores manu nic-
hil lederent. apud aduersari-
os nichil stabile remaneret:
Sed q̄uis muros illos nemo cō-
tingeret: expugnabātur tamē
forinsecus sono iustorū. itrin-
secus peccatorū. **S**ic enī equo
dei iudicio. et iustis aperuerūt
viā et perfidis negauerūt. **S**ed
hec oīa i figura facta esse non
dubiū est. **N**am sacerdotales

illius tēporis tubas quod aliud
prefigurasse credim⁹. q̄ huius
tēporis sacerdotū predicatioes:
que nō cessant terribili sono ad-
teritū iudiciū nūciare. trāsse ge-
henne iteritū predicare. et quo-
dā cōminacōis strepitu aures
delinquentū uerberare. **S**icut
enī lex tūc tubarū clangor del-
tructis cementariorū muris ad
populi iteriora peruenit: ita
nūc sacerdotū predicatio delin-
tis prauis cogitacōib; ad alic-
nuda pertrāsit. **E**t sicut sacre vo-
sonus cōtinuacōe p̄liū destruxit
et captiuauit: ita nūc sacerdo-
tus p̄dicatio p̄liū peccatōe subuigat
et captiuat: sicut dicit br̄is ap̄l̄s
paulus. **A**rma militie nre nō sūt
carnalia sed potentia deo ad de-
structionē munitionū. consilia
destruente. et oēm altitudinē
extollentē se aduersus scientiā
dei: et in captiuitatē redigentes
oēm itellectū in obsequiū xpi. **U**
dece igitur q̄ sacerdotū ligacōe
ta dictū ap̄l̄i qdā sūt arma uer-
borū: quib; destruit vana cogi-
tatio: et inflata superbia capti-
uatur. **S**eptem ergo dieb; sicut
scriptura dicit muri iherico sacer-
dotalib; tubis circūdati cecide-
rūt. **U**nde nos spūalib; spūalia
cōparātes. dicim⁹ q̄ i hoc septe-
nario numero nūc per sacerdo-
tes dei nō tam vna ciuitas des-
truitur: q̄ totius mūdi iiquitas
dissipatur. **N**ā sicut in singula-
ris vrbis nūcupacione vniuersi
mūdi habitus figurat: ita septe-
tē dierū circulo totius mūdi spa-
tia distingūtur: per que sacer-

dotaliū predicationū tube ip̄i se-
culo exadū anūciant iudiciū cō-
minātur. sicut scriptū est: qm̄ et
mūdus peribit et oīa q̄ ī mūdo
sunt. Qui autē uolūtate dei fa-
cit manet ieternū: donāte ip̄o
qui uiuit et regnat per oīa sēcla
seculoz amen.

**De gedcon sermo beati am-
brosh epi xxiiij.**

Eterna die audiui
fratres km̄. q̄ cū sub
arbore quercu gedcon
filius iuas tritici messē uirga
rederet angelo pronūtere audi-
re meruerit: ut a p̄tate īnuo-
cāret. **N**ec mirū est si electus ad
grānam. cū sub vmbra iā tūc
facere auas et uenerabilis sapi-
entiae dei predestinato ī carnā
onūs future misterio femēs se-
getes. sensibilia de latibulis fru-
menta produceret: electionēq̄
sanctoz a purgamentis ianis
palee sequestraret. **Q**ui tāqm̄
uirtutis exercitati sup-
fua ueteris hoīs cū eius actibz
deponentes: quasi ī torculari
ita ī ecclesia congregant. **E**cce-
lia enī torcular est fortis et exni-
t qua celestis uitis fructus exun-
dant. **G**edcon cū audisset q̄ p̄
eū dñs plebē suā a multitudie
hostiū liberaret. obtulit ī sacri-
fūcū hedū caprarū: cui⁹ carnem
sēdm̄ p̄ceptū angeli et azima su-
pra petram posuit. et ea iure p̄-
fudit. **Q**ue simul uirge canami-
ne quā gerebat angelus dei te-
tigit: et de petra ignis erupit:
atq̄ ita sacrificiū quod offerēba-

tur assūptū est. **Q**uo iudicio de-
claratū uidetur q̄ petra illa ty-
pū habuit corporis xp̄i: q̄a sc̄p-
tū est. **B**ibebant de cōsequenti
petra: petra autē erat xp̄s. **Q**uo-
utiq̄ nō ad diuinitatē ei⁹. sed
ad carnem relatum est: que si-
cientiū corda populoz per hē-
ni riuo sui sanguis ī vndauit.
Iā tūc igitur ī misterio declara-
tū est. quia dñs ihesus in carne
sua totius mūdi p̄cā crucifixus
aboleret: nec solū delicta factō-
rū. sed etiā cupiditates aīozū.
Caro enī hedi ad culpam facti
refertur. ius ad illecebras cupi-
ditatū: sicut scriptū est: quia
cōcupiuit populus cupiditatē
pessimā et dixerūt. **Q**uis nob̄
dabit carnes? **Q** igitur exten-
dit angelus uirgam et tetigit
petram de qua exiuit ignis:
ostendit q̄ caro dñi sp̄u reple-
ta diuino. p̄cā oīa hūane cō-
ditionis exuret. **V**nde et do-
minus ait. **I**gnē ueni mittere
ī terrā. **A**duertat igitur prudēs
lector et presagus futuroz su-
perna misteria: et ideo secūdu
oracula occidit vitulū. aut
patrem suū ydolis deputatū:
et septē aīalia imolauit deo.
Quo facto manifestissime re-
uelauit post aduentū dñi o-
nia abolenda gentilitatis
esse sacrificia: solūq̄ sacrificiū
deo dñice passionis pro religi-
one populi deferendū. **E**t enī
vitulus ille typū xp̄i refere-
bat. **S**eptem autem aīozū e-
rat: quia ī xp̄o septem sp̄uali-
um plenitudo uirtutū ut p̄sa-

pas dixit habitabat. **N**unc vitu-
lū et abraham obtulit: qm̄ diē
dñi vidit et gauisus est. Hic est
qui nūc ī hedi tppo. nūc ī ouis.
nūc ī vituli offerebat: hedi q
sacrificiū pro delictis sit. ouis
q volūtaria hostia. vitulus q
īmaculata sit hostia. Deniq
trecentos elegit ad preliū: ut
ostenderet non ī numero mul-
titudinis. sed ī sacramento cru-
cis mūdū ab īnursu grauiū
hostiū esse liberandū. **E**t tamē
licet fortis esset et fidens: pleni-
ora adhuc a dño future uicto-
rie inquirebat documēta dicēs.
Si saluas ī manu mea israhel
quēadmodū locutus es: ecce e-
go pono lane uellus in arca:
si ros factus fuerit sup uellus.
et super oēm terrā siccitas: cog-
noscam quia ī manu mea se-
cundū pmissa tua pplm̄ libera-
bis. **E**t ita factum est. **S**ed qd
adicit postea ut rursus ros
proflueret super totā terram
et siccitas esset in uellere: fi-
des erat ī iudea: quia sicut ros
uerba dei descendūt. **U**nde et
moyses ait. **E**xpectetur sicut
pluuia eloquiū meū: et descē-
dant sicut ros uerba mea. **E**r-
go quando infructuoso estu. to-
tus orbis gentili superstitione
uerebatur: tūc erat ros ille ce-
lestis uisitacōis ī uellere id est
in iudea. **P**ostea vero q oues il-
le que perierant dom⁹ israhel.
vnde puto figuram iudicia uel-
leris adumbratā: oues in q ille
fontem aque uiue negauerunt.
ros fidei ī pectoribz exaruit in-

deorū: atqz fons ille diuin⁹ in
corda genaiū diuinauit: quo
nūc fidei rore totus orbis hu-
mesat. **A**tuero iudei pphetas
suos et consiliarios perdidērūt
Nec mirū si perfidie subeūt sic-
citatem: qz dñs deus pphetis
ymbriū ubertate priuauit di-
cens. **M**andabo nubibz meis ne
pluant sup uincā istā. **E**t cū p-
phetice nubis pluuia saluati-
ficut et dauid dicit. **D**escende
sicut pluuia ī uellus. et cctā. **H**ic
nubes scripture diuine totū mū-
di pluuia pollicebatur: que spu-
diuini roris rigaret orbem sub
dñi saluatoris aduentu. **D**icit
ergo iam: uenit et pluuia. **D**icit
stilladiaz scāi celestia defecerūt
et ideo iā nos bibim⁹. qui ante
siccitabamus et diuinū illū spu-
ritū haustu iteriori potam⁹. **E**r-
ergo puidit sanctus gedeon: q
uerū et spūalem rorem etiā ge-
tes nationes q erant fidei per-
ceptione bibiture. **N**ō tamē or-
ose gedeon uellus nō in campo
posuit nec in prato: sed ī arca u-
bi erat messis tritici. **M**essis enī
multa. operari autem pauca
et q per fidem dñi in ecclesia
futura esset messis fecūda ui-
tutū. **N**ec illud otiosum est. q
exsiccavit uellus iudicū cetero-
rem eius misit ī peluim ut re-
pleret aqua: nō tñ ipse ex eo
rore pedes lauit. **A**n debebat
tanti progatiua misterii. **E**x-
pectabatur xps: qui sordes om-
niū posset abluere. **N**on enim
tantus gedeon: qui hoc sibi
terū vendicaret. **N**on enī ged-

on sed filius hoīs uenit nō mūstra-
 ri sed mūstrare. Rogo vos fratres.
 ut nō moleste accipiatis: q̄ ppter
 tardiores quosq̄ et simplices a-
 liquotiens ea que dīcūtur bre-
 uiter replicam⁹. Qui enī litte-
 rati et docti sunt deo p̄picio sine
 labore itelligūt que dīcūtur: re-
 liquis uero id est ydiotis atq̄ sim-
 pliabus nisi breuis recapitula-
 tio facta fuerit: timeo ne ex hīs
 que dīcūtur. paruū p̄fectū cape-
 re possint. Gedeon fratres dilec-
 tissimi. t̄p̄m gessit dñi saluato-
 ris. Et quia trecenti sedm̄ grecū
 cōpōtū cruce faciunt: ita tunc
 gedeon in trecentis uiris uideo-
 rū populū de crudelissīs genti-
 bus eripuit: quō postea xp̄s p̄
 misterū crucis totum gen⁹ hu-
 manū de p̄tate dyaboli libera-
 uit. Torcular ei ubi messem tere-
 bat: ecclesie t̄p̄m gessit q̄ messis
 que terebatur xp̄ianū populū
 designauit: que adueniens xp̄s
 uirgā discipline uel baculo cru-
 cis sue a peccatis id est a peccatis
 oībus separauit. Nam et ange-
 lus ille qui uenit ad eū: et ipse
 i t̄p̄o dñi accipit: Arbore sub q̄
 stetit et uirgā quā tenuit: cruce
 significasse manifestū est. Petra
 illa super quā gedeon obtulit
 holocaustum xp̄s erat: sed ei
 ap̄t̄us ait. Petra autē erat xp̄s.
 Hedus ille qui oblatus est: hūa-
 nū genus peccatis obnoxū de-
 signauit. Et uero angelus uir-
 gā sua tetigit petra et exiit ig-
 nis. et cōsumpsit hedū illum: et
 cruce tetigit xp̄m et de petra que
 erat xp̄s exiit ignis caritatis:

qui generis hūani peccatū cōsumpsit.
 De seipō ei uerus gedeon xp̄us
 i euangelio ait. Ignem ueni mit-
 tere i terrā: et quid uolo nisi ut
 accendatur? Thaurus uero que
 occidit. et ipse dñm figurabat:
 qui pro redemptione gn̄is hūa-
 ni oblatus est. Et autē septem
 ānorū erat: septēplurē gratiam
 sp̄s sancti qui in xp̄m uerit sig-
 nificasse uidetur. Uellus qd̄ in
 area posuit. et rogauit dñm ut
 i solo uelleze esset ros. et in om̄i
 terra siccitas. et factū est ita: et
 iterū rogauit ut uellus rema-
 naret siccū. et i tota area esset
 ros: significat populū iudeorū.
 area autē in toto mūdo pplm̄ d̄
 nū genāū. Et quia primo t̄p̄e
 ros uerbi dei in sola uideca fuit.
 et totus mūdus in siccitate per-
 mansit: ideo primū ros i uell⁹
 uenit. et area sicca fuit. Postea
 uero q̄ uidei xp̄m dñm occiderūt.
 per passionis iurā expressum
 est uellus: et remansit iudeorū
 ppl̄s aridus et siccus: et in totā
 aream id est i uniuersū mūdū
 ad om̄es gentes nō solum ros
 sed etiā pluuia uerbi dei et apos-
 toloꝝ flumīa puenerūt. Deni-
 q̄ uniuersa terra quasi area ro-
 re gracie sp̄ualis irrigatur: et
 ifelix synagoga ab om̄i humo-
 re et pluuia diuini uerbi sicca
 remansit et arida. Ut ergo sp̄u-
 alis hec pluuia. et ros diuine
 gracie perseueret i nobis. oīa
 que predicātur salubriter cogi-
 temus: et nobis iuicē in collo-
 quendo uelud mūda aīalia ru-
 minem⁹: ut utilem succū unde

aia nra ieternu viuere possit
habere possim? et de talibus
delictis saturati cu pheta dice
re mereamur: q̄ dulcia fauci
bus meis eloquia tua dne. Sed
tūc i nobis dulcedo uerbi dei
poterit permanere. si hoc etiā
alns plena et pfecta caritate
frequētius referendo volueri
m? igerere: ut nō solū de nra
sed etiam de aliorū salute luara
nobis possim? spūalia puidē?
auxiliante dno nro ihu xpo: tu
i est laus iperū i sc̄la sc̄lōz amē.

**De sampson Sermo xxiii?
bā augustini epi.**

Sampson frēs dilectis
simi fortitudinē ha
buit: nō de natura s;
de gratia. Nā si fortis esset na
tura: cū ei capillus demeretur.
fortitudo nō adimeret. Vbi e
rat illa potētissima fortitudo?
nisi in eo qd̄ scriptura dicit ite
debat cū illo spūs dñi. Ad spi
ritū dñi pertinebat illa fortitu
do in sampson. Vas erat: i spi
ritu plenitudo erat. Vas eāt qd̄ i
plexi et exundari potest. Omne
autē vas alunde habet cōple
mentū. Ideo in paulo ipa grā
cōmendata est: qn̄ dicitur ē vas
electionis. Videam? igitur allo
philis qualē parabolam sap̄s
pposuit. De mandante iquit ex
iuit tibus: et de forti est egres
sa dulcedo. Producta est hec pa
rabola? delata ad amicos. so
luta est: victus est sampson. Hic
si iustus est latet. Valde in pro
fundo est viri hui? iusticia. Nā
et q̄ legitur victus blandiens

muliebrabz. et q̄ ad meretricē in
trauerit: uidetur hui? meritu
uacillare min? itelligentibz; se
recta ueritatis. Nā et pheta ve
orem meretricē p̄cepto dñi iu
betur accipere. Fortasse poteri
mus dicere hec i ueteri testā
mento criminosa uel dāpnabi
lia nō fuisse: qn̄ quidem hoc qd̄
uel dicebat uel agebat pheta
erat. Requiram? ergo quid sig
nificabat victus? quid significau
erit prodens secretū parabo
le: quid significauerit intrās
ad meretricē? qd̄ significauit
rit uolpes capiens. et p̄ caudas
uolpū quibz; ignē alligauit i
micorū fructus itendens: quos
quidē fructus de cōpendio iten
dere potuit. si nō i uolpibz; mul
terū cogitaret. Nūquid ei stipu
la arida nō potuit uiri? nisi ig
nē per eam uolpes transferret?
Intelligam? ergo grandia late
re misteria. Quid erat samp
son? Si dicā xpm̄ significabat:
uerū michi dicere uideo. Con
tinuo occurrit cogitacōibz; xps.
Et quō itelligit? ad meretricem
itrare potuisse? Deinde et xps
capite nudat: capillus iudei:
uirtute spoliatur: alligat: excē
tatur illuditur. Fugula fides:
attende quid sit xps. non solū
quid fecerit xps: sed etiā quid
passus est. Quid fecit? Opera
tus est ut fortis? passus est ut
infirm? i vno itelligo uerū?
Video fortitudinē filii dei: vi
deo infirmitatē filii hoīs. Accē
dit aliud: quia xps totus quo

scriptura comendat et caput et
 corpus est. Sicut ecclesie caput e
 xp̄us: ita et xp̄i corpus ecclesia
 est. Et sola quide ut nō sit cū ca
 pite suo xp̄s est. Habet ergo ec
 clesia in se fortes: habet infir
 mos. Habet eos qui solido pa
 ne uestant: habet eos qui ad
 huc lacte nutriendi sūt. Ad do
 aliud qđ necesse est cōfiteri. In
 ip̄a societate sacramentoz cōtra
 rio baptismatis. participatō al
 taris. habet iustos: habet ius
 tos. Hodo enī corpus xp̄i quod
 noſtis area est: postea horreū
 erit. Tamē cum area est nō reat
 fat paleas sustinere: cū uero tem
 pus aduenit reponendi triti
 cū a paleis segregabit. Quedā
 ergo fecit sampson ex persona ca
 pitis: quedā ex persona corporis:
 totū ex persona xp̄i. In eo ēi quir
 tates et mirabilia operatus est
 sampson: caput ecclesie xp̄m sig
 nificauit. In eo autē qđ pruden
 ter fecit: illorū qui i ecclesia ius
 te uiuūt ymaginē gessit. Vbi for
 te puentis est et ita uere egit: e
 os qui i ecclesia infirmi sūt figu
 raui. Heretrix quā sampson i
 coniugio sup̄ſit ecclesia est: q̄ ante
 agnitionē xp̄i cū pdolis forni
 cata est. quā sibi xp̄us aduix
 it. Postq̄ ab eo fidem illuātā
 suscepit. etiā hoc meruit. ut pecū
 salutis sacramenta cognosceret:
 et ab eodem reuelaretur ei misse
 ria celestiu secretoz. Nā questio
 ip̄a que cōtinet. de edente exiuit
 abus. et de forti est egressa dulc
 do. quid aliud significat: qđ xp̄m
 a mortuis resurgente: De edente

utiq; id est de morte que tuncta
 deuorat atq; cōsumit: exiuit a
 bus ille qui dixit. Ego sum pa
 nis uiuus: qui de celo descendi
 Quē hūana exacerbauit ūqui
 tas. et cui acetū et fellis amari
 tudinē propinauit. ab eo plebs
 genatū uite dulcedinē cōuersa sus
 cepit: ac si de mortui leonis ore id
 est de xp̄i morte qui accubās dor
 miuit ut leo. xp̄ianoz processit
 examen. Q̄ autē dicit. nō iue
 nissetis parabolam meā. nisi a
 rassetis in uitulā meā: hec vitu
 la est ecclesia. que fidei misteria
 trinitatis resurrectois. iudicij.
 pariter et regni. i fines terre a
 postolorū et sanctorū doctrina ac
 predicatōe vulgauit: itelligē
 tibus atq; cognoscentib; uite e
 terne p̄mia repromisit. Sequi
 tur autē. Iratus est sampson:
 quia duxit sodalis eius uxore
 eius. Sodalis iste magnū oim
 hereticorū i figura gessit secre
 tum fratres mei. Nam heretici
 qui ecclesiam diuiserūt: uxore
 dñi sui adducere et abducere
 uoluerūt. De ecclesia enī et de
 euāgelis exierūt: qui impietatis
 adulterio ecclesiam id est corp⁹
 p̄is sui conātur tuadere. Vnde
 fidelis ille seruus et vnicus dñi
 ce sponse loquitur. Desponsauit
 enī uos vni uiro: uirginē castā
 exhibere xp̄o. Et deprauati so
 dalis tangit fidei zelo et iarepa
 tione personā. Et timeo iquit ne
 sicut serpens euam seduxit: ita
 et sensus v̄i corūpantur a ue
 ritate que est i xp̄o ih̄u. Qui at
 sunt sodales id est heretici. desce

tores qui sponsam dñi inuadere vo-
luerunt: nisi donatus. arrius.
manicheus. et cetera uasa erro-
ris et perditionis. De talibz apls
dicit. Audio i vobis iquit scissu-
ras esse: alius eni dicit. ego q-
dem sum pauli. alius autem e-
go apollo: alius vero ego cephe.
Videam? musticus iste sampso
quid fecerit offensus i vxore ab
alieno. Cepit eni vulpes id est ad-
ulterantes sodales: de quibus
dicitur i canticis canticoz. Ca-
pite nobis vulpes puulas. exter-
minates vineas. Quid e capite.
Id est comprehendite. conuicte. co-
futate: ne exterminetur ecclē-
siastice vinee. Quid est aliud i
vulpes capere? nisi hereticos di-
uine legis auctoritate vincere.
et sanctarū scripturarū testio-
nis uelut quibusdā vinculis
alligare atqz constringere? De-
niqz penā criminū suorū illis xps
id est sampson musticus reddit.
Vulpes capit: ligatis ignē cau-
dis apponit. Quid sibi volūt cau-
de vulpū colligare? Caude vl-
pū quid sunt. nisi posteriora he-
reticorū: qui prima habēt blan-
da et deceptorā ligata. et ignē
in fine trahentia. ut corū fruc-
tus et opera consumāt. qui suis
seductionibz acquiescūt. dicētes
homini. modo noli hereticos au-
dire noli acquiescere hereticis.
noli seduci ab hereticis? Respo-
dit quare? nūquid ille et ille nō
audiuit hereticos? Nūquid et al-
ius quilibet xpianus nō tāta
mala comisit. tanta adulteri-
a fecit? tantas rapinas exce-

cut? Et quid illi contigit mali? p-
ma vulpū sunt que seducti accē-
dunt: et retro est ignis. Nichil il-
li iquit contigit ignis modo iū-
quid quia nichil precedit: post
se nichil trahit? Venturus est
ad ignem posteriore. Putas at
quia heretici ignē trahūt vñ ar-
dent fructus inimicorū: et ipse vul-
pes nō ardebit? Sine dubio ei
ubi messes incendērūt: et ipse
utiqz arserūt. Videte ergo iudi-
cā hereticis retro: quō nō vi-
dent post se. Habēt blādimenta
ut mulceant: primas partes sic-
as liberās ostendūt: in iudicio
dei in ligatis caudis id e in pos-
terioribus suis ignē trahunt:
quia improbitas precedit penas
suas. Qz autē intravit ad meret-
tricē. si sine causa fecit quāuis
fecit imūdus est: si propheta fe-
cit sacramētū est. Si nō ita in-
travit ut concuberet tū ea. in-
tern causa fortassis intravit:
sed concubuisse nō legim? Scit.
Inimici vero expectabāt eū ad
portas ciuitatis ut comprehen-
derēt eū. tū a meretrice ad quā
intrauerat fuisset egressus: ille
vero dormiebat. Videte quē ad
modū nō scriptū est. qā meretrix
est meretrice: sed scriptū est qā
dormiebat. Vbi exiit ex portis
media nocte exiit. et abstulit por-
tas ciuitatis ipsius cū seris: et
easdem portas leuauit i cacumē
montis: et ab allophilis tene-
nō potuit. Portas ciuitatis abstru-
lit: et in montē leuauit. Qd est
hoc? Infernū et amore mulie-

ris utriusque scriptura coniungit. Inferni ymaginem tenebat domus meretricias? recte pro inferis ponitur. quia nemine repellit: omnem irantem ad se trahit. Agnoscebat hoc loco redemptoris nostri opera postquam sinagoga uenerat ad se per dyabolum separata est. postea quod decaluauit eum id est in locum caluarie crucifixus. ad inferna descendit? et uim custodiebat locum dormientis id est sepulchrum: et capere uolebant quem uidere non poterant. Ille autem dormiebat ibi. Hoc ideo dixi: quia uera mors erat. Quod dictum est meridie nocte surrexit: hoc significat quia in secreto surrexit. Aperte enim passus est: solis autem discipulis et certis quibusdam cum surrexit manifestatus est. Ergo quod intravit omnes uiderunt: quod surrexit pauca cognouerunt: tenuerunt et palpauerunt. Tollit tamen portas inferni. Quid est portas inferni tollere? nisi mortis imperium remouere. Recipiebat enim et non remittebat. Quid autem fecit dominus noster ihesus christus ablatiis portas mortis? Ascendit cacumen montis. Nouimus enim eum et resurrexisse. et in celum ascendisse. Quid est autem quod in capillis uirtutem habebat? Et hoc fratres diligenter attendite. Virtutem non habuit in manu. non in pede. non in petore. non in ipso capite: sed in capillis in crinibus. Quid sunt capilli. quid comae? Et nos uidemus? et interrogatus apostolus respondet nobis. Coma uelamentum est. Et

in uelamento christus habebat uirtutem: quoniam uimbre ueteris legis eum tegebant. Coma ergo sapientium in uelamento erat? quia in christo aliud uidebat? et aliud intelligebatur. Quid autem sibi uult quod predictum est secretum. et decaluatus est sampson? Contempta lex est: et passus est christus. Christum enim non occideret: si legem non contempnissent. Nam nouerant et ipsi quia eis christum non licebat occidere. Dicebant uero dicta. Nobis non licet occidere quem. Decaluatus est sampson. reuelata sunt condensa: remotum est uelamentum: et christus qui latebat apparuit. Capilli autem rediuiui caput uestierunt: quia iudei nec resurgentem christum credere uoluerunt. Fuit quidem in molendino cecatus: fuit in domo carceris. Domus carceris uel molendinum labor huius seculi est. Excitatio autem sampson illos indicat: qui infidelitate cecati christum nec uirtutes operantem. nec ascendente ad celestia cognouerunt. Cecitas ergo quam intulerunt: cecitatem iudeorum significabat. Christus autem a iudeis et comprehensus est et occisus: sed magis interficientes occidit. Adduxerunt ergo eum uimiam ut illuderet ei. Jam hic ymaginem crucis attende. Expansas enim manus ad duas columpnas quasi ad duo ligna crucis extendit: sed aduersarios suos iteremptos oppressit: et illius passio. interfectio facta est persequentium. Et ideo scriptura ita concludit: plus mortuus occi-

dit q̄ uiuus occiderat. Qd̄ misse-
riū in dño n̄ro ih̄u xp̄o euidenter
impletū est. Redēptionē nostram
quā uiuēs m̄ime celebrauerat.
mortuus celebrauit: qui uiuit
et regnat in secula seculor̄ amē.

**De dauid et patre suo et goli-
a Sermo xxiii⁹ b̄ti augustini**

A scripturis diuinis dilectissi-
m̄ fr̄es vna eademq; persona pro-
ut tēpus est et locus fuit diuer-
sam significacionē habere p̄t.
Nā beatus ysaac qd̄ optime no-
uit sanctitas v̄ra. qn̄ a p̄tē obla-
tus est xp̄m dñm figurauit:
cū uero filiū suū iacob b̄ndix-
it et ad accipiendā uxorē ī me-
sopotamiā misit. iacob typum
xp̄i habuit. iacob typū habuit
xp̄i: et ysaac dei p̄ris ymaginē
gessit. Iterū b̄tis iacob typum
xp̄i habuit. qn̄ uxorē accepit:
dei p̄ris figurā gessit. qn̄ beatū
ioseph plus oībus filiis dilige-
bat: et tunicā ei polimitā fecit.
que ītarnacionē dñi saluatoris
significaret. Quō ergo tūc factū
est. fr̄es km̄i ī beatis p̄iarchis
ysaac uidelicet et iacob: ita et
ī ysaac p̄tē dauid figuratū esse
cognoscim⁹. Qn̄ cū dauid mit-
tebat ut requireret fratres suos:
typū dei p̄ris habuisse uidet.
Ysaac misit dauid ut requireret fra-
tres suos: et deus pater misit v-
nigenitū suū: ex cui⁹ persona ī-
scriptū est. narrabo nomē tuū
fratrib; meis. Ad requirēdos et
fratres suos uenerat xp̄us: qn̄
dicebat. Nō sum missus: nisi ad
oues perditas domus israhel.
Dixit ergo ysaac ad dauid filiū

suū. Atape polentiā et decem fo-
mellas casei: et uade require fra-
tres tuos. Ephi fr̄es km̄i trium
modior̄ mensura est: et in trib;
mensuris misterū intelligitur
trinitatis. Bene nouerat hoc
misterū etiā beatus abraham.
Deniq; qn̄ sub radice manibec
in tribus personis sacramētū
trinitatis uidere promeruit:
tria sata simile misterū p̄cepit.
Tria sata tres mensure sūt. p̄tē
ergo mensurā et ysaac dedit fili-
o suo. In decē formellis casei in-
telligitur decalogus ueteris tes-
tamenti. Venit ergo dauid cū
trib; mensuris et decē formellis
casei. ut fr̄es suos ī p̄lio posi-
tos uisitare? quia uenturus erat
xp̄s cū decalogis et misterio tri-
nitatis: ut genus hūanū de pe-
ccato dyaboli liberaret. Venit
enim autem dauid: vnus ex fr̄i-
tribus suis ītrepauit eū dicens.
Quare dimisisti paucillas o-
ues illas? et uenisti ad p̄liū?
Fratres iste senior qui dauid et
p̄i dñi gerentē per maliciā
intrapauit: significauit po-
pū iudeorū. qui per iudā
xp̄o dño q̄ p̄ salute humani
generis uenerat detraxerūt.
multas frequēter iuuis affec-
erunt. Quare iquit dimisisti o-
ues illas ad uenisti ad p̄liū?
Quasi non tibi uidetur per os
eius saluti hoīm iudens dya-
bolus loqui? Tāq; si dicit et sp̄s
Quare dimisisti nonaginta et
nouē oues q̄ nō erauerūt: et
uenisti ut vnā requireres que
perierat: et eā de manu sp̄ualis
golie id est a p̄tate dyaboli p̄u-

nis baculū liberatā ad ouile ppū
 reuocaret. **Ecce** iqt dimissisti
 pauucas oues illas. **Malo** qdē
 et superbo aīo. sed tamen uerum
 dicebat: quia ihs sic iā dictū
 est dimissurus erat nonaginta
 et nouē oues ut quæret unam;
 et ad ouile ppū id est ad ange
 lorū consortiū reuocaret. **Pri**
 q̄ ueniret dauid tū iā uinctus
 esset a beato samuele: sicut et
 ipe sauli regi dixerat. leonē et
 uesum sine armis occidit. **Sed**
 leo et uesum typū dyaboli prese
 rit: qui pro eo q̄ de ouibz dauid
 iuadere ausi sūt: ipi q̄ dauid uir
 tute sūt suffocati. **Hoc totū frēs**
 km̄ qd̄ tūc in dauid legitur q̄ si gā
 tū: i dño nro ihu xpo cognos
 citur: i dño ec̄ cōplecti. **Tunc** etenū le
 onē et uesum strangulauit: qn̄
 ad inferna descendens omēs
 sanctos de corū fauibus liberauit.
Deus audi p̄phetā ex persona
 dñi supplicantem. **Frige** a fra
 mea animā meā: et de manu
 canis unīcam meam. **Libera** me
 de ore leonis. **Et** quia uisus in
 manu habet fortitudinē. et le
 o in ore: i istis duabz bestis u
 nus idemq̄ diabolus figurat⁹
 est. **Hoc** ergo ex persona xpi
 dictum est ut unīca eius ecclē
 sia de manu id est de potestate
 dyaboli tolleretur. **Uenit** ergo
 dauid et uenit iudeoz popu
 lū i ualle thexebinthin positi
 ut contra allophitos dimica
 ret: quia uerturus erat uerus
 dauid xpus ut de cōualle p̄cō
 rū siue lacrimarū huanā ge
 nus erigeret. **Stabant** enī in

ualle contra allophitos. **In** ual
 le erant: quia eos i p̄cōz pon
 dus oppresserat. **Stabant** enī et
 contra aduersarios pugnare
 nō audebāt. **Quare** nō audebāt.
Quia dauid qui tipū dñi ge
 rebat nūdū aduenerat. **Uerū**
 est frēs km̄. **Quis** enī contra
 dyabolū pugnare poterat. an
 q̄ xpus dñs genus hūanum
 de p̄tate dyaboli liberaret. **Da**
 uid ei interpretatur manus for
 tis. **Quid** deo foras fratres?
 qui uniuersū mūdū uicit ar
 matus nō ferro sed ligno. **Sta**
 bant ergo filij israhel contra
 aduersarios quadraginta di
 es. **Quadraginta** dies per qua
 tuor tēpora. et per quatuor par
 tes orbis terre uitā presentem
 significant. **In** qua contra go
 liam et exercitum eius id ē cō
 tra dyabolū et angelos eius.
 xpianoz populus pugnare
 nō desinit. **Nec** tamē vincere
 posset: nisi uerus dauid xps
 cū baculo id est cū crucis mis
 terio descendisset. **Ante** adue
 tū enī xpi solutus erat dia
 bolus: uenies xps fecit de eo
 qd̄ in euangelio ipse dixit. **Ne**
 mo potest in domū fortis itra
 re et uasa eius diripere: nisi
 prius alligauerit forte. **Uenit**
 ergo xps et alligauit dyabo
 lum. **Sed** dicit aliquis. **Si** allig
 atus est. quare adhuc tātū
 preualet? **Uerū** est frēs mul
 tū preualet: sed tepidis et neg
 ligentibz. et deū in ueritate nō
 timētibus dñatur. **Alligatus**
 est enī tāq̄ inexus canis: et

neminē p̄t morderē nisi cū qui
se ad illū ultro mortifera secu-
ritate cōiūxerit. **I**ā uidete fr̄es
q̄ stult⁹ ille homo est: quē ta-
nis ī cathena positus mordet.
Tu te ad illū per uoluptates
et cupiditates seculi noli con-
iūgere: ille ad te nō presumet
accedere. **S**atiare p̄t. et sollici-
tare p̄t: morderē nō p̄t nisi vo-
lentem. **N**on enī cogendo sed
suadendo nocet: nec extorquet
a nobis consensum. sed petit.
Venit ergo dauid et iuenit iu-
deorū populū cōtra diaboli
preliantem: et cū nullus esset
qui p̄sumeret ire ad singulare
certamen: ille qui figurā xp̄i
gererat processit ad preliū. **T**u-
lit baculū ī manu sua. et exiit
contra goliā: ī illo tūc figu-
ratū est. qd̄ in dño ih̄u xp̄o cō-
pletū est. **V**enit ergo uerus da-
uid xp̄us: qui cōtra sp̄ualem
goliā. id est contra diaboli
pugnatur⁹: crucem suā ipse
portauit. **V**idete fratres ubi
beatus dauid goliā percussit.
In fronte utiq;: ubi crucis
signaculū nō habebat. **S**icut
enī baculus crucis tipū habu-
it: ita etiā et lapis ille. de quo
percussus est xp̄m dñm figu-
rauit. **I**p̄e est ei lapis uiuus de
quo scriptum est. **L**apidē quē
reprobauerūt edificātes: hic
factus est ī caput anguli. **Q**ui
autē dauid nō habens gladi-
um ascendit super goliā et
suo cū pp̄rio gladio interfecit:
designatū est qd̄ ī aduētū xp̄i
suo gladio victus est diabol⁹.

qui per nequiciā suā et iustam
persecutionē quā exerceat in
xp̄o. oīm in eo credentiū pdi-
dit principatū. **Q**ui autē arma
goliē dauid posuit ī tabernacu-
lo suo: arma dyaboli fumus.
nos sicut enī dicit ap̄tus. **S**icut
ei exhibuistis mēbra v̄ia arma
tatis p̄cto: ita et nūc exhibete
mēbra v̄ia arma iusticie deo.
Nolite exhibere mēbra v̄ia ar-
ma iniquitatis peccato. **A**rma
ei iūctū n̄rī misit xp̄s ī taber-
naculo suo: qm̄ nos qui domus
diaboli fueram⁹. per ip̄sū
graciā templū dei esse me-
mus. **N**am viāssim et nos in
xp̄o et ī nobis xp̄us habitare
cognoscitur. **Q**ui autē xp̄s ī no-
bis habitet apostolus p̄bat
cū interiori hoīe dicit habita-
re xp̄m per fidem ī cordibus
n̄ris. **Q**ui autē iterū nos ha-
bitem⁹ in xp̄o. idem ap̄tus de
signauit dicens. **Q**uotq; ī xp̄o
baptizati estis: xp̄m id est spu-
m̄ dñm ad discipu-
los suos. **E**go inquit in patre
meo et vos in me: et ego ī vo-
bis. **Q**ui vero nō in alio mēbro
sed in fronte percussus ē: hoc
significat. qd̄ modo ī nobis cō-
petenter exercetur. quia quādo
cathecumini⁹ in fronte signat⁹.
sp̄ualis goliā percussit et di-
abolus effugatur. **E**t quia de
n̄ris cordib; per grām xp̄i dia-
bolū fugatum esse cognoscim⁹.
quātū possum⁹ cū dei adiutor
o laborem⁹: ne malis operib; n̄r-
is cū ī nobis uelim⁹ īiūctū:
ne forte quod deus nō parat.

iplatur i nobis illud qd scrip-
 tu est. cu imudus spūs exierit
 ab hoīe vadit per loca arida. q̄
 rens requie et nō iuenit. Post
 hec reuersus ad domū de qua
 exierat iuenit eā scopis mūda-
 tam: et adducat secum septem
 alios spūs nequiores se. et sūt
 nouissima hoīs illius peiora
 prioribz. Quia nos nullis prece-
 debz meritis. Per grām baptis-
 mi vacuati sum⁹ oibus malis:
 cū dei adiutorio studeam⁹ reple-
 ri spūalibz bonis ut quocienscū-
 q̄ diabolus nos tēptare uoluit.
 semp nos dei spū plenos. et i bo-
 nis operibz iueniat occupatos.
 ut iplatur i nobis illud quod
 scriptū est. qui perseuerauerit us-
 q̄ in fine hic saluus erit. qd ipe
 prestare dignet⁹ qui uiuit et reg-
 nat per omnia secula scloz amē.

**De absalon Sermo xxv⁹ bti
 augustini episcopi.**

Solet fidem natura ser-
 uare cōsanguinitas
 facere caritate: solet
 per filios requies pare-
 ribus nasci ac tū tremētis iocū-
 ditas ampliari. Noua igitur in
 absalon cōuersatō malignitatis
 icessit: qui nō auxilio sed iuesti-
 gatione sui generis adoleuit:
 qui terrā polluit. maculauit. Ne-
 phas processit. Quidq̄ ferale
 nascatur superauit: qui ob reg-
 ni cupiditate patriā uiolauit.
 pietate paterna religionē subue-
 tit: quam simplex adorare debu-
 erat. Non sacrū hūc reuocat no-
 men: nō nutrimentū cura uenit
 in mente: sed pro noīe persequi

ipius filius dicit genitorē. Fregit
 cupiditas fidem: et vicit auaria
 a caritate. Pronephas ipias ma-
 nus malus pronocat: de quo si-
 bi pater solaciū promittebat. A-
 mat. diligit. obsequat āpletur.
 parriadam genitor pius. Of-
 culabatur ipiū ut pater religi-
 osus: futuris dadibz cotidie
 gaudebat. Ingnarus iudicat
 patri iā non filius bellū: quasi
 parū iam peremisse germanū.
 Quē cū uocasset ad prandū.
 ac uidisset vino iā plurimo ma-
 ceratū: iter calices et phialas
 simul ppinauit et ferrū. O quate-
 cōuiuui fuit ubi ira obsequiū
 prebuit: et dolus prandia pro-
 curauit. Nescio quos aīos ge-
 rat. qui sic blandit⁹ ut feriat: sic
 obsequit⁹ ut occidat. Iudicat fi-
 lius bellū p̄ri ut dixi: pater vo-
 iuitus iubet ire ad pugna. et ro-
 gat armatos ne fidem seueritas
 frangat. Et hoste missop-
 tibus restenabat dicens. Ite p̄ri-
 cipes mei. ite filii uirtutis: ne i
 mortē filii mei me miserū vul-
 nerens. Et si ipe noluit habere
 patre: pater tñ metuit orbitate.
 Parate ergo frēs parate cōmi-
 litones: ingrato parate nec di-
 cendo filio. Malū genu et p-
 horresco: uicat iram pietas ne
 iusticia peringat nephas. Ex-
 cusate hui⁹ certamus palmam
 nolo cū dolore uictoriā: et si ip-
 sum hostem fecit prauē mētis
 insania i uindicta nra nolo me
 faciat parriada. Excusate dolo-
 res uetate supplicia mea: est ei
 quā michi donetis iuria. Ma-

tebat ei se pater pmissum? vincta:
q̄ triūphis filij orbari. Comen-
dat hostem suū principibz; et ne
perdat filiū seruari postulat
iūnicū. Postq̄ utrūq; exeratiū
pugne suscepit cāpus; plus
diuino nutu pugne contigit
locus. ut nec pater fuisset im-
pius nec filius euadet reus.
Intonat ergo seuissim? clam
bellū ymbres pturit lacimaz
pugna: cōdamāt tube per-
guntur ferro cedes. et nulli s̄t
hostes. **Q** q̄ execrabilis pugna:
in qua gerunt sine hostibz; bel-
la. **C**ertamē tiquū qd nec vic-
toria persequit; nec triūphus
armatur in filio et victoribz;
vnus est luctus. **P**langebatur
pietas naturā? et caritas illa
to furore diuidit; ferro et ar-
mus germanitas distinguit;
Nusq; pietas. nusq; amor. **Q**
q̄ mirifica idignante deo ve-
nit i reo vindicta. vt cū eodē
absolone plū mola vitaret.
Hac visa cede. fuga rapuit de
bello scissorē? et cum scelus
pugne uideret; horride ibat a-
numal: tenacē tenēs fugā per-
vicine silue secreta auctorem
scelerū perdendo.

**Explicit sermones scōr p̄m
Augustini Iheronimi Ambro-
si de ueteri testamento**

**Itē adhuc plēs et diuersi
sermoēs b̄i augustini.**

Sermo ad prochanos suos

Rogo vos frēs km̄ ut
attētius cogitem? q̄
re xpiani sum? et au-
tem xp̄i i fronte porta-
mus. **S**ate enī debem? q̄ nō sūt
fiat nobis. q̄ nomē xpiani ac-
cepim? si opera xpiana nō fecer-
imus. **S**icut ipse dñs i euāgelio
dicit. **Q**uid prodest qd dicitis m-
dñe dñe? et nō facitis que dico?
Si militē xp̄i te dicas. et iugit-
te cruce xp̄i signas? et elemosi-
nas scdm vires nō feceris. car-
tatem et iusticiā uel castitatem
habere nolueris: nichil tibi p-
desse nomē xpiani poterit.
Magna res signū xp̄i. et crux
xp̄i: et ideo tam precioso sig-
naculo res magna et preciosa
signari debet. **Q**uid ei p̄dest?
si aureo anulo sigillū facias?
et putridas paleas itroducas?
Quid p̄dest si signū xp̄i i fron-
te et i ore ponim? et itus i a-
triniā et p̄tā recludim? q̄
enī male cogitat male loquit
male operatur? si se emendare
noluerit: qm̄ se sigt p̄tā illi
nō minuitur. sed auget: qm̄
ti enī dū ad furtū aut ad adul-
teriū uadūt? si pedem ip̄egerit
signat se. et tamē de malo ope
non reuocant se: et nesciūt mi-
seri quia signo crucis q̄ exclu-
diunt. **Q**ui autē de se cū dei no-
uitorio vicia et p̄tā repulcit?
et qd bonū est cogitare simul
et iplere cōtenderit: iuste sig-
nū crucis i labijs suis appōit:
quia talia conat? agere: que
signū xp̄i mereantur accipere.

Et quia scriptum est. regnum dei non in sermone sed in uirtute est: et iterum. fides sine operibus mortua est: ut nomen christianum non ad iudicium sed ad remedium habeamus? conuertamur nos ad bona opera: dum in uia sunt preterita remedia. Et ut hoc auxiliante deo possitis implere? pacem et ipsi habete: et eos qui discordes sunt ad concordiam reuocare contendite. Mendacium fugite: primum uelut mortem periculum expauescite. Nolite falsum testimonium dicere. Furtum nolite facere. Ante omnia ut iam dictum est: secundum uires uas elemosinarum pauperibus exhibete. Oblaciones que in altari consecrantur offerite. Frustrare enim debet homo prodoncus: si de alienis oblationibus contumaciter. Qui possunt autem terculos aut oleum quod in candelis mittat exhibeant. Symbolum uel orationem dominicam et ipsi deuote dicite: et filius uires ostendite. Nam nescio qua fronte se christianum dicat: qui paucos uersiculos in simbolo uel oratione dominica personare dissimulat. Et filios quos in baptismo accepistis: fateor uos fidei iussores pro ipsis ad deum extitisse. Et ideo tam illos qui de uobis nati sunt. quam illos quos de fonte exrepistis. semper castigat atque corrigite: ut caste et iuste et sobriue uiuant. Et uos ipsi apud uos adhibete: ut si uos filii uiri imitari deant: sed simul uobiscum in igne ardua eterna pueniant. Qui causas audiunt iuste iudicet: nec munera super innocentes accipiant: ne

forte dum acquirunt pecuniam: perdant animam suam. Nemo enim habet iustum lucrum: sine iusto dampno. Ubi lucrum: ibi et dampnum. In cruce in archa: dampnum in conscientia. nullus se tebrinet. Nemo in conuiuio suo cogat alium plus bibere quam oportet: ne per ebrietatem et suam et illius animam perdat. Omni die domino ad ecclesiam conuenite. Si enim infelices iudei tanta deuotione celebrant sabbatum. ut in eo nulla terrena opera exerceant: quanto magis christiani in die domino soli deo vacare. et pro anime sue salute debet ad ecclesiam conuenire? Quia ad ecclesiam conuenitis: pro peccatis uestris orate. Nolite rixas prouocare: nolite lites committere: et scandala committere. Qui enim ad ecclesiam uenies lites committit. et scandala committit: ibi se litigando uulnerat: ubi se orando sanare potuerat. In ecclesia sanctes nolite secularia uerba fari: sed lectiones diuinas patienter audite. Qui enim in ecclesia uerba secularia fari uoluerit: et ipse pro aliis magna redditur? est ratione: dum uerbum dei. nec ipse audit: nec alios audire permittit. Decimas de fructibus uires reddite ecclesie. Qui fuit superbus: sit humilis. Qui erat aduulter. sit castus. Qui solebat furtum facere. uel alienas res inuadere: de propria substantia incipiat pauperibus erogare. Qui fuit inuidus sit benignus: sit pacens. Qui fuit iracundus. et qui fecit iniuriam: cito petat ueniam.

sistendū esse p̄dixerit: contra libi-
 dinē non dixit resistere: sed ait
 fugite fornicationē. Reliquis ei
 vitis deo auxiliante debemus
 i p̄nti resistere: libidine vero fu-
 giendo superare. Sic et i scripturis
 alibi legim⁹. Noli attendere in
 faciem uirgis: ne scandalizet te vl-
 tus eius. Nā ut beatus ioseph ipu-
 dia dnam posset euadere: palli-
 um quo apprehensus erat reliquit
 et fugit. Contra libidis ipetum
 apprehende fugā: si vis optine-
 re uictoriā. Nec tibi sit uerecundū
 fugere: si castitatis palmā desi-
 deras optinere. Videte fr̄es quō
 ab oibus xpianis. p̄cipue tñ a
 monachis et a clericis indigna
 et inhonesta familiaritas fugi-
 enda est: quia sine ulla dubitati-
 one. qui familiaritatem mulierū
 vitare nō vult. cito labitur i cui-
 nā. Sed forte negligēs quisq; et
 min⁹ de aīe sue salute sollicit⁹:
 respondet et dicit. Ecce ego fami-
 liaritatem habeo mulier: extrane-
 arū: et tamen arma castitatis
 custodio. Infelix est et nimis peri-
 culosa presumpcio. Multi enī dī se
 putabant vincere. victi sunt. Sed
 adhuc addet aliq; et dicit. Ego in-
 ter extraneas mulieres habito et
 cōtinenciā seruo: et volo habere
 qd vincā. Quid est volo habere
 qd vincā? nisi volo habere quo pe-
 petū tñq; aduersariū meū uigi-
 ter retinere volo. Vide ergo ne con-
 tra te capiatur captiuitas ip̄a pec-
 ualere: et vnde putabas optine-
 re triumphū: inde eternū inauras
 obprobriū. **I**nter oīa enī xpia

norū certamina sola duriora sunt
 prelia castitatis: ubi cotidiana
 pugna et rara uictoria. Graue
 nāq; castitas sortita ē iūmū:
 cui cotidie resistit: et sp̄ timet.
Et ideo sicut dictū est. nemo se
 falsa securitate decipiat. ut de
 suis virib; periculose presumat:
 sed audiat aplm clamāte fugite for-
 nicatores. **D**auid enī ille sanctis-
 sim⁹. i mille passus vidit muli-
 erē nudā et adamauit: et statim
 homicidū siml' fecit et adulterū.
Et qui tū mulierib; habitantes
 putant se castitatis optinere tri-
 umphū. ignorat se dupliciter a
 pud deū reos existere: dū et seip-
 sos i periculū mittūt: et alijs
 exemplū puerse familiaritatis
 ostendunt. **Q**uanti enī per illo-
 rū inhonestam familiaritatem
 castitatis decore perdidit: illo-
 rū aīe qui pereūt ab illis in die
 iudicij requirendi sunt: qui illis
 exemplū perditionis ostendūt.
Et ideo fratres cōtra blandimē-
 ta mortifera et contra adiuto-
 res dyaboli qui familiaritatem
 suspectā habere nō metuūt nec
 erubescunt. ne nos suo exemplo
 decipiant dei adiutorū iplore-
 mus: ut de laqueo uenācū nos
 liberare dignet: scientes q; in
 malis q; supra dixim⁹ oibus
 xpianis deesse martiria nō pos-
 sunt. Sicut castitas. ueritas et
 iustitia xp̄us est: sic ille qui eis
 insidiatur p̄secutor xp̄i est. Ille
 vero qui castitate ueritate ius-
 ticiā in fratrib; suis defensare
 et i seipso custodire voluerit: mar-
 tur erit. **E**t ideo qui hoc tota uir-

tute animi et ipse diligit. et ut a
lii diligant uerbis simul et ex
emplis ostendit. et ubique
ueritas et iustitia uel castitas
laborat. quantum pualet et se ul
tro igerit. et secundum vires suas
defensare contendit: non una
sed plures coronas domino remun
nerante recipiet. Et ut hec op
tinere mereatur cum dei adiu
torio non solum extraneorum mu
lierum: sed etiam anallorum sua
rum et omnium aliarum familiaritate
collationem vitare prodeat.
Quia quanto vilior est illarum con
ditio: tanto ruina facilior. **De**
salomon. Nihil alligabit ali
quis igne in sinu suo ut uesti
menta eius non comburant. aut
quis ambulabit super prunas
et plante eius non comburent. Et
illud panem meretricis. vix est di
midij panis. Quanta iniquitas
o quanta perversitas. ut animam quam
suo sanguine redemit: luxu
riosus quisque propter unum momen
ti delectationem libidinis. dyabo
lo pessimo iumento suo vendat
at tradat. Vere nimium misera
da et plangenda conditio est.
ubi cito perit quod delectat: et
permanet sine fine quod cruciat.
Sub momento enim libidinis impet
transit: et permanet sine termi
no autem infelicitas obprobrium. Sed
dicit aliquis. Iuuenis homo sum.
facio quod me delectat modo: et
postea penitentiam agam. Quod
si dicit. panem me gladio: et
postea ad medicum vado. Heu
miser homo. Nescis quod unum horum
puncto vulnus accipitur: sed

vix longo tempore ad sanitatem pul
tinam reuocatur. Qui cum fornicatis
dicit se penitentiam acturum: quare
non timet ne cum subitanea febre
causa. uel aliquo casu subitanea
supervenientis capiat. et perent
dilatatio. et succedat eterna con
natio. Et quia de infelicitate libidinis
unde locuti sumus: credendum est
quod dicit propheta. Confractus est
malleus uniuersae terre. Omnis
enim post aduentum domini nostri ihesu christi
per uniuersa monasteria mona
chorum. et per clericos uel etiam
laycos castitatem seruantes. quasi
confractus malleus ille uidebat.
quod tamen multo perius est. adhuc
multo plures sunt qui ab illo
malleo cotidie confringunt. quam illi
qui de collisione illius liberent.
Unde iterum atque iterum rogo ut di
ligentius considerem. et quantum
possum. timeam. illud quod
dominus in euangelio dicit. Qui uide
rit mulierem ad concupiscendum en
iam mechatus est eam: et. Pro qua
re sicut iam dictum est. non solum
ab extraneis mulieribus. sed etiam
a vicinis et domesticis. et an
tis nostris refrenanda est. et scru
ta familiaritas et oculorum incau
ta fragilitas: ne illud cucuiat
inde: quod dominus per prophetam terribi
liter clamat dicens. **Ab**ors intra
nostras. Per quas. Per uisum
oculorum: auditum aurium. et. Si per
linguam tuam amico tuo aut famu
lo tuo iusseris ut ad te meretricem
adducat: aut tu ipse cum meretricem
te locutus fueris: per os tuum
mors intrat ad animam tuam. Si aut

malū consiliū libenter audieris.
 si detrahente aut luxuriose loque-
 te. aut cantica turpia pferente
 nō respicis: per aurū fenestras
 mors irruit ad aīam. Et qā dñs
 dixit. qui uiderit mulierē. vō-
 lūtas prona faciendi: reputat
 pro opere facti. Si autē aliq̄s mu-
 lierē libidinoso oculo cōsiderat:
 per fenestras exterius ad secretū
 cordis venenū mortis istillat.
 Talis enī cogitacō et si aliq̄n i-
 peditur casu ut nō impleat uolū-
 tatē suam. nichilomin⁹ actiōis
 criminē condēpnat a dño. Et si
 illa casta est cū qua libidōis ma-
 lū voluit exercere: tñ ille iā ad-
 ulter tenetur ī corde. Ideoq̄ au-
 diam⁹ scripturā dicente. Omni-
 custodia serua cor tuū. Et item.
 Auerte oculos meos ne videāt
 uanitatē. Quō si aliq̄s carbo-
 nes apprehēderit. si ato eos p-
 iecerit: nichil ei nocebūt. Si deo
 diuicius tenere voluerit sine vl-
 nere abire nō poterit. Ita ille qui
 ad cōcupiscendū oculoꝝ defix-
 erit itūtū. et libidinis malū ī
 corde suscipies morari ī corde su-
 o libere pmiserit: excutere a se
 sine aīe plaga nō poterit. Ideo
 iugiter clamem⁹ cū ppheta. O-
 culi mei semp ad dominū: qm̄
 tpe euellet de laqueo pedes meos.
 Prestante dño nro ihu xpo. Am̄
**Sermo hū augustini epi cōtra
 ebrietatē ualid et notabil ualde**
Iacet p̄p̄tio xpo fr̄s km̄
 credam vos ebrietatis
 malū uelut īferni foue-
 am deuitare uel expauescere: et
 non solum ipi nō uelitis ampli-

us bibere: sed nec alios adiuuare
 uel cogere plusq̄ oportet accipe-
 re: tñ quia nō potest fieri. ut nō
 sint aliqui negligentes qui so-
 brii esse nō valent: vos qui sp̄
 cōuiuia sobria exhibetis. noli-
 te ad vrām iuriam reuocare:
 quia nobis nō est aliquos e-
 briosos arguere. ¶ Cū cī fr̄s
 km̄ ebrietatis malū sit graue
 nimū et odibile deo: ita per v-
 niuersum mūdū a pluribz ī cō-
 suetudinē missū est: ut ab illis
 qui p̄cepta dei cognoscē volūt.
 nec iā putet nec credat cē pec-
 catū: in tantū q̄ ī cōuiujs su-
 is urideāt eos qui min⁹ bibere
 pnt: et per iūnicā amicitiam
 adiuuare hōies nō erubescant.
 ut potū amplius q̄ oportet acci-
 piant. Qui enī alterū cogit.
 ut se plus q̄ opus est iebriet:
 min⁹ malū ei erat si carnem
 eius gladio uulneret: q̄ ebu-
 etate aīam eius occideret. Et
 quia corpora nra terrena sunt:
 quō pluuia nimū gradis et di-
 utina si fuerit. terrā infundit
 et ī lutū resoluit: ut nulla in
 ea cultura fieri possit: sic et ca-
 ro nra qm̄ habūdātorū potu e-
 rit iebriata nec spiritale cultu-
 ram accipere: nec fructus aīe
 necessarios poterit exhibē. Et
 ideo quō oēs hōies sufficētē
 pluuā in agris suis accipere
 desiderāt. ut et culturā valeat
 exercere. et de fructuū ubertate
 gaudere: ita et ī agro corporis
 hic tantū debent habere quātū
 oportet: ne per nimū ebrieta-
 tem corporis terra uelud ī pa-

ludē cōuersa. magis vermes et ser-
pentes viciozū generare: q̄ fructū
bonoz operū possit afferre. Oēs
enī ebriosi tales sunt: quales pa-
ludes uidentur esse. Quid enī i
paludibz nascitur: nō ignorat
caritas v̄ra. Totū qd̄ ibi nascit:
nullū fructū habere cognoscat.
Nascitur ibi serpētes. et diuer-
sa genera vermiū: que magis
possunt horrore generare q̄ vir-
tū. Tales sunt ebriosi: ad nullā
utilitatem apti. Qui frequēter
i ipsa ebrietate. nec seipos nec
alios recognoscūt: nec ambula-
re valent nec stare: nec dicere
aliqd̄ nec audire qd̄ ad rationē
p̄tinet non possunt. Frequēter
etiā usq; ad vomitū se iurgu-
tare non erubescūt: et ad men-
suras sine mensura bibere. Qui
poterit vincere. laudē meretur
ex crimie. Sed qui tales esse vo-
lunt: miserabiliter se excusare
conātur dicentes. Ingratū ha-
bebo amicu meū si quoties il-
lū ad cōuiuū iuitauero: potū
ei quātū voluerit ipse nō dederō.
Sed nō sit tibi amicus. qui te vo-
luerit facere deo iuniciū: qui
et tuus et suus est iuniciū. Si
te et aliū inebriaueris: habe-
bis hominē amicu: deū habe-
bis iuniciū. Sed iam considera
sapienter: si iustū est ut a deo
te separes: dū te ebrioso cōiun-
gis. Ad extremū tu eū noli ad-
iuuare. noli cogere: sed i p̄tate
illius dimitte: ut q̄ntū sibi pla-
cuerit bibat: ut se si iebriare vo-
luerit. uel solus pereat: et nō
ambo peccetis. Consideret ebr-

osi: si nō peiores aīalibus bru-
tis iudicandi sūt. Sū ei aīali-
a ampli⁹ q̄ illis opus est bibe-
re nolūt: illi duplū et quadru-
plū q̄ eis oportet potū accipit.
Et vnde triū aut quatuor dieū
potuerūt refectiōne habere rati-
onabile: vno die aut grandi pec-
cato cōtendūt perde potū immo
expende: atq; vtinā potū immo
perderet. et nō etiā ipsi periret.
Si q̄n ista suggerim⁹ forte iri-
scūtur ebriosi contra nos et mur-
murāt: et q̄uis nō desint qui
irascūtur. deo tñ p̄picio multū c-
runt qui libenter salubre con-
siliū audietes: de isto tam gra-
ui p̄cto perde dei misericordiam libe-
tabūtur. Ipsi tñ qui calūpniā
et cōtra amicitā suā ebrietatem
loquētibz irascūtur: libera a no-
bis voce audiāt: q̄ quāq;
ebriosus peitentiā de ipsa
non egerit. sed usq; ad finē in
ipā ebrietate permanserit: i
eternū p̄fecto peribit. Quia nō
mētatur spūs sanctus per aplū
dicens. Neq; ebriosi regnū dei
possidebūt. Et ideo quātūq; sit
ebriosi melius faciāt. et nō no-
bis sed sibi irascūtur: et cū deo
adiutorio de luto fecis se exute-
re: uel de cloaca ebrietatis diui-
ad huc penitendi tēpus est. fef-
tinent q̄nta p̄nt ceteritate deo
auxiliāte cōsurgere. Ebricitas
enī quasi inferni puteus quo
usq; quostūq; suscepit: nisi di-
nā subuenerit penitentiā. et eme-
datio fuerit subsequuta: ita forn-
ter sibi vendicat: ut eos de ipso
tenebroso inferni puteo ad ca-

ritatis uel sobrietatis luce redire
penitus nō pmittat. **Ego frēs**
dū hec suggero: absoluo me apud
deū. Quicumq; me audire cōtemp-
serit: et ad bibendū pronus fuit.
uel ī cōuiuio suo alios adiuuare.
corrigere uel uoluerit: pro se et p illis
ī die iudicij reus erit. Et q; peius
est. aliqui clerici qui hec phibere
deberēt: ipi cogūt bibere plus q;
expedit alios. Alio modo incipiūt
et seipfos corrigere. et alios casti-
gare: ut tū ante tribunal xpi
uenerūt: nec de sua nec de alio
cū ebrietate iaurāt supplicā.
sed magis dū et ipi se emēdat
et alios castigare nō cessant: per-
uenire ad eternū pmiū mereant.

**Sermo eiusdē cōtra ebrieta-
tem. secundus**

Requēter caritatem vraz
frēs kmī paterna pietate
te monui. ut ebrietatis malum
tūq; inferni foueā vitare debe-
tis: sed ipi infelices ebriosi qn
se nimio uino iurgitant: deri-
dent et vituperant eos qui ratio-
nabiliter hoc tm qd sufficit bibē
uolūt. dicētes eis. Erubescite et
verecundū sit uobis: quare nō
potestas bibere qntū nos. Dicūt
enī eos nō esse uiros. Et uidete
miseriā ebriosorū. Se dicūt uiros
qui inhonesti ī ebrietatis docta
iacent: et illos dicūt nō ēē uiros
qui honesti et sobristant. Nō
dicūt frēs kmī: q; ī istis teporibz
martires nō sunt. Sotidie mar-
tires sūt. Martir enī testis iux-
ta testimoniu dederit: et omēs
causas cū iusticia iudicauerit:

qdqd pro testimonio uel iusticie
pertulerit: totū ei dñs pro mar-
ticio cōputabit. Ac sic ille qui e-
brietati resistit. si cū dei adiuto-
rio pseuerare uoluerit: et pro ip-
sare aliquas pertulerit tribula-
ciones: oia ei dñs ad martiri
gloriā reputabit. Delum nunt
sare frēs kmī quicumq; dñs plu-
res seruos habet: si uel unū ex
illis uelit fieri ebriosū: et deus
habeat ebriosū. Ideo enī frēs
tanta infelicitate se iebriant
hoies: quia putant ebrietate
aut parū aut nullū ēē pccm.
Sed pro ista ignorācia maxime
sacerdotes in die iudicij reddi-
turi sunt rationē: si cōmissis
sibi populis que uel qnta ma-
la de ebrietate nascūtur: assi-
due noluerūt pdicare. Qui ex-
go credit parū esse pccm. si
se nō emendauerit et pro ipsa
ebrietate pccā nō egerit:
tū adulteris et hominidīs eter-
na illū pena sine remedio au-
trabit. scdm illud qd ipi bñ nos-
tis bñm aplm predicasse. Neq;
iquit fornicari neq; ydolis ser-
uientes neq; molles neq; mas-
culorū cōcubitores neq; auari
neq; adulteri neq; ebriosi: reg-
nū dei possidebunt. Videte e-
briosos cū predās uicis iūgi.
Et ideo diffiniat ac deliberet
unusquisq; apud se. ebrietate
graue ēē peccatū. Et tūc aut
nūq; aut difficile eū ebrietas
poterit superare. Cū ei nō so-
lum in futuro seculo ppter ebi-
etate torquendi sūt hoies: sed
ī presenti per ipsam ebrietate

multis frequēter infirmitatibz
fatigantur: et hoc quidē nō solū
laycis. sed et clericis qđ peius
est accidit. Multi sunt et maio-
ris ordinis clerici. qui cū alijs
sobrietatis bonū deberēt iugi-
ter pđicare: nō solū hoc nō fa-
ciūt: sed etiā se et alios iebri-
are nō erubescunt nec metuūt.
Sed agnoscant et doceant. qui
cūq; tales sūt: quia qui se no-
luerūt emendare: et pro se et
pro alijs necesse est eterna sup-
plicia sustinere. Illud vero qđ
le est qđ iā transacto cōuiuio
et cōpleta siti. cū āplus bibe-
re non possunt nec debeant:
tūc quasi nouelli et quasi ipa
hora supueniāt. diuersis nōibz
iapiūt bibere: nō solū uiuoz
hōim: sed et angeloz et reliq;
uū antiquoz sanctorz: estimā-
tes qđ maximū honorē illis i-
pendant: si se i illorū nōibus
nimia ebrietate sepeliāt: ig-
norātes qđ nullus tam graue
iūriā sanctis angelis et sās
hōibus agnoscat irogare:
qđ illi qui in eorū nōibz bibe-
do. per ebrietatē suam aīas p-
bant occidere. Sūt etiā aliq;
qui sola hac ex causa aliqua
falsa abaria sibi ordināt fie-
ri: ut per ipsam falsitudinē.
nimia se possint ebrietate ob-
ruere. Itē si pagani quidem
ignorāter faciūt. nec mirādū
est nec nimis dolendū: quia
et in deo spem nō habēt: et
antiquā parentū suorū con-
suetudinē seruāt. Xpiāni vō
quos deus de tenebris eduxit

ad lucē: de morte vocauit ad vi-
tam: quibz oēs scripturē clamāt
ebrietatē fugere. sobrietatē di-
ligere: quare turpissimās illoz
ebrietates imitātur. de quoz
přidia liberari per dei grām
meruerūt: Et ideo rogo et p-
tremendū diem iudicij vobis
adiuro: ut qñtū potestis ebru-
etatis malū auxiliāte dño fi-
gratis. et iam vobis iapiat
veretundū esse: qđ huc usq;
genabz et paganis i ebrietatis
turpitudine. vos voluistis siles
exhibere. Et ideo quia deo ppi-
o illis dissiles estis i fide: siles
ēē i ebrietate nō debetis. Que
etiā si reliqua pāa xpiani non
admittāt: sola ea si frequens
fuerit ebrietas. et emendatio
at pēnitentia nō subuenierit in
inferno pāpitat: sed in illud qđ
iā ductū est. neq; ebrui regni
dei possidebūt. Sed dicit aliq;
Ego regnū dei nolo: eterna tñ
requiem optinere desidero. Ne-
mo se decipiat frēs. Duo enī
locū sunt: et tertius nō est vi-
sus Qui cum xpo regnare nō
meruerit: cū dyabolo absq; ul-
la dubitatioe peribit. Ego frēs
knū dū hec hūiliter. et cū grā
di caritate. p sollicitudinē pāte-
na cōmonco: apud deū absoluo
consuetudinē meā. Qui vero meli-
benter audire et fideliter qđ ei p-
dicatū est iplere voluerit: habe-
bit pmiū eternū. Qui autē cō-
tempserit: timeat ne i eternū
necē sit sine villo fine sustine sup-
plicū. *Sino bñ aug^m cōtra lo-
quacitatē malā et de pñ cōhibe-
lignū.*

Dominus noster ihesus christus et ve-
 nit ad homines. et abces-
 sit ab hominibus: et ven-
 turus est ad homines. Et
 tamen hic erat quando venit: nec re-
 cessit quando abcessit: et ad eos ven-
 turus est quibus dixit. ecce ego vo-
 bis sum sicut ad consummationem
 seculi. Secundum ergo formam ser-
 uam quam suscepit pro nobis. quo-
 da tempore natus est et occisus:
 et resurrexit et iam non moritur:
 nec moris ei ultra dominabitur. Secundum
 diuinitatem autem quae equalis est
 patri. in hoc mundo erat: et mundus
 per ipsum factus est: et mundus
 eum non cognouit. De hoc audistis
 modo euangelium quod monuerit
 nos. tautos nos faciens et volens
 esse expeditos. et paratos ad ex-
 pectanda nouissima: quae sunt
 in hoc seculo metuenda. Succedat
 requies quae non habet finem:
 erunt autem tunc securi: qui modo
 non sunt securi. Et iterum tunc time-
 bunt: qui modo timere nolunt.
 Ad hanc expectationem et propter hanc
 spem: christiani facti sumus. Spes
 nostra non est de hoc seculo. Non
 aueremus secundum seculum. Ab amore huius seculi
 vocati sumus: ut aliud secundum seculum spe-
 remus et diligamus. In hoc ab-
 stinere non debemus ab omnibus il-
 licitis concupiscentiis: hoc est lu-
 bos accinctos habere: et ferre-
 re et lucere in operibus bonis: hoc
 est lucernas ardentes habere. Dixit
 enim ipse dominus alio loco euange-
 lio. Nemo accendit lucernam
 et ponit eam sub modio sed su-
 per candelabrum: ut luceat omnibus

qui in domo sunt. Et ut ostenderet
 unde dicebat: subiecit et ait. Sic
 luceat lucerna vestrum coram hominibus:
 ut videant bona facta vestra: et
 glorificent patrem vestrum qui in caelis
 est. Ideo lucernas vestras accinctos
 esse voluit: et lucernas ardentes.
 Quid est lucernas accinctos habere?
 Declina a malo. Quid est lu-
 cernas ardentes habere? Hoc est:
 et fac bonum. Quid est quod adiux-
 it et ait? et vos siles estote homi-
 nibus expectantibus dominum suum quando
 ueniat a nuptiis: nisi quod in il-
 lo psalmo sequitur inquire pa-
 cem et persequere eam. Haec tria. hoc
 est abstinentia a malo. et opera-
 tio boni. et spes premij eterni.
 commemorata sunt in actibus aposto-
 lorum ubi scriptum est: quia docebat
 eos paulus de continentia et ius-
 titia. et spe vite eterne. Ad con-
 tinentiam pertinet: sunt lucernae
 vestrae accinctae. Ad iustitiam pertinet:
 et lucerne ardentes. Ad expecta-
 tionem domini pertinet: spes vite eter-
 ne. Ergo declina a malo: haec
 est continentia: hinc sunt lucernae accin-
 ctae. Et fac bonum: haec est iustitia.
 haec sunt lucerne ardentes. Que-
 re pacem et sequere eam: haec est ex-
 pectatio futuri seculi. Et siles
 estote hominibus expectantibus dominum
 suum: quando ueniat a nuptiis. Ha-
 betes autem ista praecpta et promissa.
 quid querimus in terra dies bo-
 nos? ubi eos inuenire non pos-
 sumus? Scio enim quia eos queri-
 tis quando aut egrotatis: aut in tri-
 bulationibus estis: quae habun-
 dat in isto seculo: quando quando etas
 vergit ad finem? senex plenus

est querelis. et nullis gaudijs.
Inter omnes tribulaciones quibus
conteritur genus humanum: non
querunt homines nisi vitam lon-
gam et dies bonos. Hominis vita
tanta breuitate constringitur.
ad vniuersi seculi illius latitudi-
ne: quasi vna gutta ad vni-
uersum mare. Quid ergo est vita
hominis? etiam illa que longa dicitur?
Longa vita dicitur: que in seculo
isto breuis est: et sicut dixi ha-
bendam gemitibus usque ad detre-
pitam senectutem. Hoc totum mo-
dum et breue est. Et tamen quomodo queritur
ab hominibus? quanto labore. quanta
diligentia. quanta cura. quanta vi-
gilantia? Quomodo perire querunt
homines ut diu viuatur? et senescant?
Ipsum autem diu viuere. quid est
nisi ad mortem currere? Habuisti
hesternum diem: habes vis et cras-
tinum diem. Sed cum iste transierit
et crastinus: minus illos habes
Ideo optas ut luceat dies: ut
appropinquet tibi quo tu non
vis peruenire. Exhibes aliquam
solempnitatem amicis tuis: au-
dis ibi a bene optantibus. Dicit
tibi: multos annos viuas. Que-
riat quod illi dixerunt. Quid? Ve-
niant anni et anni. Et non vis
ut veniat finis annorum? Studia
tua contraria sunt. Ambulare vis:
et peruenire non vis. Verumptamen ut
dixi si tanta cura est hominibus. ut
cotidianis magnis impetibusque la-
boribus cupiant ut tardius mori-
antur? quanta cura agendum est.
ut nunquam moriantur? Inde nemo
vult cogitare. Coudie in isto seculo
queruntur dies boni ubi non inue-

niuntur? et nemo vult sic viuere
ut illuc perueniat: ubi inueniuntur.
Ideo ammonet eadem scriptura: et
dicit. Quis est homo qui vult vi-
tam? et diligit videre dies bonos?
Sic interrogauit scriptura scire
volens quid illi responderet?
faciens quod omnes homines vitam querunt:
et dies bonos. **P**er desiderio ipse
interrogauit: tanquam sibi de omni
corde responderetur: ego volo.
Quemadmodum etiam ista hora.
qua vobis loquor cum audistis
me dixisse. quis est homo qui
vult vitam et diligit videre die-
es bonos? omnes respondistis si-
corde vestro: ego. Nam et ego qui
vobis loquor: vitam volo et dies
bonos. **Q**uod queritis vos: hoc qui-
ro et ego. Quomodo si aurum vobis oi-
bus esset necessarium? et ego ad
aurum vna vobiscum peruenire vel-
lem: et esset alicubi in agro vestro
in loco pretati vestre subdito: et vi-
derem vos querentes aurum. et di-
cerem vobis quid queritis res-
ponderetis michi aurum? et ego
vobis dicerem. aurum queritis et ego
aurum quero. sed non ibi queritis ubi
possum inuenire? ergo audite
ubi possum inuenire? vobis non
tollo locum sed ostendo? primo scie-
mur omnes eum qui nouit ubi sit
quod querimus? sic et nunc quia deside-
ratis vitam et dies bonos? non vo-
bis possum dicere. nolite deli-
rare vitam et dies bonos: sed
illud dicam? nolite querere in hoc
seculo vitam et dies bonos: ubi
boni esse non possunt. Nonne vi-
ta ipsa morti similis est? Dies
autem ipsi properantes transiunt:

quia hodie unus dies hesternū excludit. Crastinū ideo nascitur: ut excludat hodiernū. Ipsi dies nō stant. tu quare cū illis vis stare? Desideriū ergo vīm quo vltis vitā et dies bonos. nō solū nō reprimo: sed etiā uehementius accendo. Proxius q̄rite vitā: q̄rite dies bonos: sed ubi p̄nt iueneri ibi q̄rantur. Vltis ei audire meū consiliū eius qui nouit vbi sūt dies boni? et ubi sit vitā? Audite nō a me: sed meū simul. sicut enī nobis quidā. Venite filij audite me. Conturram? et stem? et aures erigam? et corde itelligam? patrem qui dixit: venite filij audite me. Timorē inquit dñi docebo vos. Ad quā rem vlt docere? et cui rei utilis est timor dñi? Sequitur. Quis est homo qui vlt vitā? et diligit videre dies bonos? Respondem? oēs. Nos volum?. Qd̄ seq̄tur audi am?. Cohibe linguā tuā a malo: et labia tua ne loquāt̄ dolum. modo dic ego. Jam dudū q̄n dicebam quis est homo qui vlt vitā et diligit dies uidere bonos: omnes respondebam? ego. Eya: respondeat michi aliquis ego. Cohibe linguā tuā a malo: et labia tua ne loquāt̄ dolum. Dic modo ego. Dies bonos et vitam vis: cohibere linguā a malo nō vis. et labia tua ne loquant̄ dolum? Ad mercedē a latere: ad opus piger. Et cui nō operāti reddit? merces? Vtinā ul? operanti in domo tua mercedē reddas. Nam scio quia nō operanti non reddis. Quare? Quia

nihil operāti nichil debes. Et deus posuit mercedē. Quā mercedem? Vitā et dies bonos. Et qui sunt dies boni? Vita sine fine: requies sine labore. Magnā mercedē posuit. In tanta mercede posita uideam? quid iussit. Jam ei mercede tante pollicitationis. et amore mercedis accensi: parem? iussioni eius vires nrās: latera lateratos. Quasi iussurus est onera grandia nos portare? forte aliquid fodere: forte aliquā machinam erigere. Nō tibi iussit rem laboriosā? sed mēbrū qd̄ inter oīa mēbra cito moues: ipm̄ tibi frenare p̄cepit dices. Cohibe linguā tuā a malo. Nō est labor erigere fabricā: et labor est tenere linguā. Cohibe linguā tuā a malo: noli loqui mendaciū: noli loqui crimina oēs: noli loqui calupniā: noli loqui falsa testimonia: noli loq̄ blasphemā. Cohibe linguā tuā a malo. Vide quō irasceris si q̄s de te male loquat̄. Quō irasceris alteri q̄n de te male loq̄tur: sic irasce tibi. q̄n de altero male loq̄ris. Labia tua ne loquāt̄ dolum. Qd̄ est itus i corde tuo: hoc dicatur foris. Nec aliud pectus tegat: et aliud lingua proferat. Dedina a malo et fac bonū. Nam quō dicturus sum ei vesti nudū? qui adhuc vlt spoliare vestitū? Qui premit cōtūcē suā? quō habet suscipere peregrinū? Ergo per ordinē prius dedina a malo: et fac bonum. Prius attinge

lumbos: et tunc accende lucer-
nā. Et tunc feceris. securus ex-
pecta vitam et dies bonos: q̄
re pacē et sequere eā. Et tunc
bona fronte dices dño. fca qđ
iussisti: redde qđ promissisti.

**Augustinus de cōceptu mūdi
ad clericos suos.**

Hedite fr̄es km̄i salu-
tiferā p̄is v̄ri doctri-
nā: qui nō terrenā
sed eternam cōpū-
satis hereditatē: qui
non vltis sortem accipere in
terra moruēcū: sed cū psalmi-
ta decantare. porcio mea ī ter-
ra viuēcū. Qui egyptū reliq̄-
tis: et ad terrā p̄missiois festi-
natis. ¶ Audite itaq; habētes
aures audiendi p̄iū patre: ad
hereditatē celoꝝ vos vocantem
et dicentē. Venite filij audite
me: timore dñi docebo vos. Q̄s
est homo qui vlt vitā? Q̄s es q̄
ad vitā vis ingredi? Serua mā-
data dei. Quozū mādatozū a-
lia sunt specialia: alia vero cō-
muniā. Specialia sūt p̄p̄ie ca-
nonicoꝝ siue clericoz̄ et mona-
chorū: cōiā oīm catholicoz̄um.
Specialia igitur sunt hec. Si vis
perfectus esse? vende oīa que
habes et da pauperib;: et seq̄-
re me. Et iterū. Om̄is qui re-
liq̄rit domū aut agrū. aut pa-
trem aut matrem. aut fr̄em
aut sorozem aut filios. aut a-
gros p̄pter me: centuplū acci-
piet. et vitam eternam possi-

debit. Et ad discipulos. Vos qui
secuti estis me ī regeneratōe cū
sederit filius hoīs in sede ma-
iestatis sue: sedebitis et vos su-
per sedes duodecī iudicatōes du-
odecim tribus israhel. Nec im-
q; fratres q̄nto singularia tā-
to precipua: quanto arctiora
tāto deo gratiora. Dicit iterū
saluator inter cetera. Qui nō
renūciauerit oībus q̄ possidet.
nō p̄t meus ēē discipulus. Qui
dixit oībus: nichil p̄p̄riū a su-
is discipulis possideri voluit.
Qui quidq; possidet in terra.
remotus ē a tristi disciplina.
Qui autem non discipulus
quō p̄sumit sibi ligandi atq;
soluendi p̄tatem? Intendite
fratres uerba euāgelij dicentis.
Intrauit ihesus ianuis clausis
ad discipulos. et insufflans.
dixit eis: accipite sp̄m meum.
quozū remisistis p̄tā remit-
tatur eis: et q̄cū retinueritis
retenta sunt. Nunquid illi habe-
bant propriū quib; magister
indixerat. nichil tulerunt ī vi-
a? de quib; lucas euāgelista re-
fert. erant illis oīa cōmuniā.
Videte quid petrus dixit ad dñm.
sum. Ecce nos reliquim; oīa.
et secuti sum; te. Qui oīa reli-
q̄rant: nichil sibi penitus re-
tinuerāt. Unde ergo sibi arro-
gant ligandi atq; soluendi in
terra potestātē? qui ī terra p̄-
sumūt possidere facultatē?
Quō non erubescūt dicere dñs
p̄ris hereditatis mee? Vbi est
illud apostolū? que cōuēctio
xp̄i ad behel? Qui terrenas

possessiones relinquere noluit? cur
 p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]i comedunt? Si decimas
 t[ame]n filijs leui accipiunt? quod iter
 ceteras tribus parte accipiet?
 Si no[m]i[n]i sui etymologia atten
 dunt? cur dicitur a sorte dicti sit
 nisi quia d[omi]n[us] eor[um] sortis est. uel
 hereditas sit? Cur salt[em] dicitur
 tus sui signa quib[us] a lapis dis
 cernuntur no[n] perpendunt? No[n] e[st]
 sine causa capita eor[um] radunt
 et tondentur: sed p[ro]spiciatissima
 et euidentissima ratione. Na[m] h[uius]
 signis secretum a laico[rum] conuer
 satione. Q[uo]d ut multis deo p[ro]p[ri]i
 tate p[ro]ficiat: a[n]i[m]o[n]ico[n]i u[er]o
 sine duxim[us] inferere. Didicim[us]
 multo[rum] patru[m] auctoritate: cere
 bru[m] esse sede[m] sapie[n]t[ie]: x[ristu]m uero pau
 lo attestante. dei uirtute[m] et sa
 pientia[m] esse. Tu itaq[ue] cerebru[m] sit
 i[n] capite. sapie[n]tia uero iuxta patru[m]
 auctoritatem i[n] cerebro habeat se
 dem: et sic per sapie[n]tiam sibi infu
 sam t[ame]n m[em]bra regatur a capi
 te q[uo]d per cerebru[m] est q[uo]d est sedes
 sapie[n]t[ie]: sic iter nos et uera[m] sapie[n]
 tiam qua[m] ut dixim[us] x[ristus] est:
 qui etia[m] iuxta ap[osto]l[ic]u[m] caput nos
 trum est. Dicit ei caput mulieris
 est uir. caput uero uiri x[ristus]: x[risti]
 autem caput est deus: ut osten
 dam[us] nullu[m] obstaculu[m] i[n]teresse:
 pilos capitis i[n] capite i[n]sidiu[m]: i[n]
 qua noua[m] sapie[n]tiam id est x[ristu]m i[n]f[er]
 se cognoscim[us]. Per hoc signates
 malam terrenaru[m] reru[m] sollicitu
 tudine[m] n[ost]re m[en]tis: ad deu[m] conu[er]
 plandu[m] i[m]pedire. Scim[us] e[st] q[uo]d q[ui]sq[ue]
 q[ui] tomagis terrenis terrenis
 occupationib[us] i[m]plicatur: tato
 magis a sui conditoris uisione

i[m]peditur. Vn[de] ap[osto]l[us]. Nemo militas
 deo i[m]plicat se secularib[us] negotijs.
 Item. Qui sine uxor[e] est: cogitat
 que sunt dei. hinc moyses ait. se
 uite radant pilos carnis sue. se
 uita i[n]terp[re]tatur assu[m]ptus. Q[ui]sq[ue]
 na[m]q[ue] i[n] officijs diuinis assu[m]ptus
 est: pilos carnis id e[st] sup[er]fluas
 cogitaco[n]es cordis radere debet.
 Caput igitur radere: significat
 cogitaco[n]es terrenas et super
 fluas a m[en]te refecare. Nec i[n]co
 grue per pilos et capillos signa
 tur cogitaco[n]es sup[er]flue. Sicut
 eni[m] pili no[n] sunt pars corporis.
 sed quedam sup[er]fluitas e[st] proce
 dens ex corporis humore: sic bo
 na temporalia no[n] sunt nobis na
 turalia: sed aliena et sup[er]flua.
 hinc itaq[ue] fideles x[risti] qui ad vi
 tam eterna[m] medullitus suspi
 rant: qui m[un]du[m] cu[m] suis oblecta
 tionib[us] sub pedib[us] conculant:
 qui i[n] terra nichil possidere uolunt:
 sed cu[m] ap[osto]lo dicunt n[ost]ra conuersa
 tio i[n] celis est: capillo[rum] minu
 mam partem i[n] capiteb[us] reti
 nent. ut per eor[um] abrasione[m]
 se m[un]da[m] terrenoru[m] sollicitudi
 nem habere designet. Qua
 p[ro]pter etiam illam m[un]da[m] per
 ticula[m] capillo[rum] retinet: q[ui]a
 du[m] in hoc m[un]do sunt: a terre
 nis cogitaco[n]ibus o[mn]ino vacui
 e[ss]e no[n] possunt. ¶ Quisquis
 igitur clericus ad sorte[m] d[omi]ni vo
 catus qui toma[m] nutrit et ca
 pillos radere ul' tondere eru
 bescat: p[ro]fecto se no[n] de dei: sed
 m[un]di sorte e[ss]e testatur. Quanto
 eni[m] quisq[ue] carnis trines diligit.
 fouet et nutrit: tanto cor suu[m]

Ca. iii.

nō in celis: sed ī terra fixū ēē of-
tendit. Qūto autē radit et cōdo-
mat: tanto se nō terrena sed e-
terna diligere cōprobat. Si vō
ut p̄dixim⁹ crines idarco radi-
mus. ut iter nos et deū nichil
iteresse cōprobem⁹? p̄fecto patet
q̄ cū in oratiōe p̄sistim⁹: aliena
uelamīa capitibz n̄ris appone
nō debem⁹. p̄sertim cū aplūs
dicat? Vir nō debet orare uelato
capite: ymago enī dei est. Ces-
sent itaqz dētia psalmodie p̄-
nisqz spūalibz insistentēs. capil-
los mitras ceteraqz uelamina
ī capitibz portare? ne dū cū deo lo-
quim⁹. fūlatus sui signa occul-
tantes. eius īdignū iudicemur
p̄p̄tatione: cui⁹ salubri doctri-
ne p̄sumim⁹ nō obedire. Qui
enī nō obedit aplō. cōtradicit e-
uangelio? iuxta eiusdē aposto-
li vocem dicentis: an experime-
tū eius q̄ritis qui ī me loquit⁹
xp̄us. Item. Si angelus uenit
de celo et aliud euangelium nūa-
auerit vobis: anathema sit. Ex-
turpetur ergo penitus de clero ta-
lis p̄sumptio: ne qd absit a
deo expellatur. eius oratio h̄ns
igitur signus dēi talibz p̄liba-
tis. quibz a laicis discerni de-
bem⁹: ad p̄positā admonitiōem
redeam⁹. ¶ Audiuim⁹ aplm
iohānem dicentē. Nolite dilige-
mūdū: neqz ea que ī mūdō sūt.
Audiam⁹ et psalmistā mūdī
amatores increpātē: fili hōim
ut quid diligitis uanitatē. et
q̄ritis mendaciū? Salomō qz
subsequit⁹ dicens: uāitas ua-
nitatum et oīa uanitas. Li-

Ca. b.

bet ītueri q̄ bene cōsonat orige-
na spūs sancti. Monet aplūs
ut nō diligam⁹ mūdū. Iuch-
tur psalmigraphus ī eius a-
matōres: clamat salomō autē
subiacere uanitati. Quare nō
diligam⁹ mūdū. nec seq̄mur
mendaciū. ecclesiastes decla-
rat: ac si diceret. Ideo nō sūt a-
manda p̄ma: quia transitori-
a? mendacia: quia que p̄mit-
tūt nō conferūt. Bona igit nō
sūt. Cum ei bonoz q̄m quicqz
deus. a fidelibz queri sūt. et di-
ligi queqz bona p̄cipiat? si mū-
dana uera bona essent. nec ip̄e
quidē contempneret: nec a suis
sequatibz contēpni p̄ceperet. Qd
itaqz ueritas de se testat? audi-
am⁹. Wipes foueas habet: si
suis autem hōis nō habet ubi
caput suū reclinet. Item si mū-
di gloria uana nō esset: nō se
abscondisset cū tube cū regem
facere uoluissent. Item si mū-
di gloria uana nō esset: si diu-
tie terrene uera bona essent:
nō eam possessoribz ip̄operat⁹
dñs dicens. De uobis diuiter
rē. Et alibi. fūlatus est came-
lū per foramen acus transire.
q̄ diuitem ītroire ī regnū celoz.
Audiam⁹ etiā quid sūt dicit
imitatoribz. Si uis p̄fectus ēē.
vade et vende oīa que habes.
et da pauperibz. Itē nisi quis
renūciauerit oībus q̄ possidet:
nō potest meus esse discipulus.
Item nemo potest duobz dñis
seruire id est deo et māmonē.
Vidit peritus m̄gr: suos disci-
pulos luttaturos cū nudo. q

si haberet unde teneretur: leuius
 deicerentur. Tulit igitur arma
 suos et nr̄is hostibus: dñ̄ nos pri-
 uauit terrenis possessionibus. **Nu-**
 dus nãq; latrones nō solet timē.
 Qui vero se mūdānis implicat: te-
 la parat quib; confodiat. **Qui**
 ergo nō vlt̄ confodi: nudus pre-
 dat per viam hui⁹ exilij. **Fortal-**
 sis queret aliquis. Cum deus se-
 quaces suos mūdāna iubeat
 postponere: que sunt que iubet
 appetere. **Audi** ipsum dicente.
Querite regnū dei. **Itē.** **Thesau-**
rizate vobis thesauros in celo.
Queret iterū aliq̄s. Si deus vlt̄
 hoīes terrena odire: que debent
 diligere. **Ista** sūt q̄ precepit dili-
 gere. cū per moysen respondit.
Diliges dñm deū tuū ex toto cor-
 de tuo: et proximū tuū tāq̄ teip-
 sum. **Pr̄im⁹** ī terra tm̄ diligi p̄-
 cipitur quia celestis regni here-
 ditatē nobiscū consortitur: in
 quo caritate diuina profusi scrip-
 tura testante que ait ut aues nos-
 tros sicut nos ipsos diligamus.
ppriante deo ibi facturi sumus.
 per que et redēpti sine fine viuē-
 mus. **Qui** etiam cū p̄pter mala
 opera nr̄a iūicia eius essemus
 prius dilexit nos: et cū essemus
 serui iūtiles. ī filios suos nos
 adoptauit et heredes: filiū suū
 vniuentū tradens pro nobis: ut
 nos exiret a p̄petue mortis la-
 queo. **Quisnam** puer tā benign⁹
 nū p̄c̄m̄ digne potest diligere.
Quis eius tantis beneficiis ali-
 quod dignū potest retribuē. **Hec**
 tanta beneficia admirās psal-
 mista ait. **Quid** retribuā dño:

pro oībus q̄ retribuit michi. **Cui**
 ip̄e iquisicōi. deinde subiūgit.
Salutē salutaris accipiā. **Quā**
tulacūq; sic hec retribucō calicē
 dñi salicet accipere: nulla tamē
 alia ita digne uidet̄ passioni
 dñice cōgruere. **Hac** vtiq; ratio
 ut quē admodū sanguinē suū
 dedit pro nr̄m redēptione: sic
 et nos nr̄m fundam⁹. p̄ sui no-
 minis confessione. **Sed** quō p̄
 xp̄o suū fundet sanguinē. qui
 pro eo nō vlt̄ abicere mūdi va-
 nitatē: cū nos plus. q̄ nostra
 diligam⁹. **Quō** pro xp̄o vitam
 tradet: qui cōtra eius p̄cepta h̄
 vana et falsa possidet. **Ipe** ei
 diat. **Si** diligitis me mandata
 mea seruare. loquitur etiā iohā-
 nes ap̄tus **Qui** diat se diligere
 deū et mandata eius nō custodit:
 mendax est. **Cōuincatur** itaq; se
 et non deū diligere: qui manda-
 ta eius nō vlt̄ custodire. **Cum**
 xp̄us p̄pter nos factus sit paup-
 et egenus: nos pro ip̄o cur pau-
 peres eē exubescim⁹. **Nūquid**
 eius pauperes nō facit diui-
 tes: ueritate attestāte. regnū
 celorū nō diuitū sed pauperū
 esse. **Diat** nãq; pauperib; **Sū**
 pauperes sp̄i: qm̄ ip̄o ē reg-
 nū celorū. **Si** est regnū celorum
 pauperū: restat ut infern⁹ sit
 diuitū. **Hoc** quoq; nobis deda-
 rat euāgelijū dicens. **Homo** q̄
 dam erat diues: et post paucā
 subiūgit. **Frat** autem et q̄dā
 mendicis noīe lazarus: qui
 iacebat ad ianuam eius vlce-
 ribus plenus. **Factū** ē autē
 ut moreretur mendicis: et po-

Ca. vij.

taret ab angelis i sinu abrahe. Mortuus e autem et diues: et sepultus est i inferno. No ipu tet quisq her uerba esse augustinu. Non sut hois. sed ueritatis: que nec fallere pt nec falli. Quisquis ergo uis regnare cu xpo? elige pauperiem cu ipso: ut requiescas cu lazaro mendico. Nemo ei potest gaudere cu slo: et regnare cu cristo. Audi aplm dicente. Per multas tribulationes oportet nos intrare i regnu celoru. Et iuxta ueritatis uocem. primo nos oportet bibere calicem dnu: ut sic ptungamus ad regni cōfessione. Qui at uult epulari cu diuite: pparat se epulas uermib; ichene. In qua pro gaudio momentaneo: accedit ppetue cu capite suo dyabolo. Infelix cōmerciu pro tam breui gaudio: celesti priuari regno. Felix paupertas: per qua celestis acquiritur hereditas. Felix cōmerciu pro perituris eterna recipere: et qd ineffabile bonu est: cu xpo sine fine regnare. Contra ineffabilis miseria: ppetua cu dyabolo pati supplicia. Quapropter kni nos illud euageliu ruminates quid prodest ho si mūdū vniūsum luatur aie vero sue detrimētū pariat: uel quā cōmūtationē dabit hō pro aia sua? uolūtarie pro xpo nūc ponam? qnq; dimittēda: ne qd absit pro transitōis amittam? eterna. Hauriam? antidotū momentanee amaritudi

Ca viij.

nis: ut qnq; pncipiam? imense gaudia salutis. Sic mō curamus ut i futuro cōprehēdam? ubi iueniemur ubi iudicabim? No perdam? tēpus acceptabile: nō enī erit apud iferos locus penitēcie. Dū igit uacat. dū sum i via: aduersario nro. legi detōfensiam? sex quippe diuina: noster ideo dicitur aduersario: quia nris carnalib; oīno cōcordat uoluptatib;. Aduersario nro. id est euagelio. dū rex expectat dū nos adhuc ad patē mittat nūcios mittam? cū eo pacis fedus icam? ut cū uenerit magnus ille p famulas nō ut seruos iutiles puniendos? sed ut filios hereditandos iueniat: secūq; itroducat ad nuptias? ut de suis beneficiis sibi phēncs reddamus grās ihū xpo dno nro: qui cū patre et spiritu sō uiuit et regnat. i scā scloz amen.

Augustin? de uāitate hui? seculi: et felicitate uite eterne et futurū seli.

Hac uita positi fratres ita agite: ut cū hunc migraueritis. et caro ura a uermib; reperit deuorari i sepulchro: aia ornata bonis operib; cū sanctis oibus letetur i celis. Sictrahat uos a malis operib; uel pccatis: ite it? corū quos pmisistis. Attendite calamitates? considerate diuitiū sepulchra. uel corū q an pauca te pora uobiscū erant: quod sunt uel quid fuerunt? uel quid eis

diuicie ul' cupiditas seculi p'fuit.
 Ecce nichil ex eis nisi cineres so-
 li remanserunt. Qui si modo loq-
 possent: hec vobis diceret. Ut
 quid infelices tantū pro seculi
 vanitate disauritis? Ut quid
 vos viciis et criminibus repletis?
 Considerate ossa nra: et uel sic
 vobis horreat cupiditas et mi-
 seria v'ra. Quod vos estis nos
 sumus? qd nos sumus vos eritis.
 Ita oia fratres h'mi sollicita co-
 sideratione pensate: et hec con-
 siderantes expauescite. Die mor-
 tis ante oculos semp ponite: ad
 emendationē quātum potestis
 festinate. Nolite negligē q' vos
 pius dñs peccātes sustinet? qā
 quāto diuicius expectat ut emē-
 detis: tanto grauius vindicabit
 si neglexeritis. Si forte putatis
 quia finis mūdi tardius ueni-
 at: uel suū vnusq'sq' consideret
 fine. Ecce dñs libenter ac iocun-
 dissime moratur hō in mūdo: ml-
 taq' in longa tempora disposit
 agenda? repente impit' i mor-
 te: et ex iproniso aufert' a cor-
 pore. Sed ille est beatus qui an-
 tea semp illā habuerit ante o-
 culos: et festinauerit i hora mor-
 tis paratus iuenerit. Qd si vol-
 tis scire h'm: cū magno metu
 magnisq' doloribus aīa sepat'
 a corpore. Veniūt enī angeli as-
 sumere eā: ut perducāt illā ante
 tribunal xp'i iudicis metuendi.
 Et tūc illa memorās opera sua
 mala et pueria que die noctuq'
 gessit: contremiscat. et qrit ea
 fugere. iudiciasq' petere dicens.
 Date michi uel vni' hore spāu.

Tūc quasi simul loquētia opera
 eius dicet. Tu nos egisti. tua opa
 sumus? nō te deseremus sed tecum
 speremus? tecū pergemus ad iudi-
 cium. Hec quidē pccōris aīa agit:
 que cū horrendo timore sepat'
 a corpore: et pergit plena pccōis
 et īgenti confusione. **I**usti vero
 aīa cū sepat' a corpore nō ti-
 met n' expauescat: sed magis cū
 magno gaudio egreditur: et cū
 exultatione pergit ad deū: dedu-
 centibz se angelis sanctis. **I**llā
 horā fratres modo timete. ne
 tunc timeatis: illā nūc p'caute
 ut tūc securi esse possitis. **V**enie-
 tote iugiter q' i medio laqueorū
 dyaboli ambulatis: et ideo sp-
 parati estote. ut qñ dñi pceptū
 fuerit missū: liberi ab oī labe
 pccōi. ad requiē transire possitis.
Nō arbitremini vos diu i hoc mū-
 do mansuros: quia nūcū pro-
 uenit ut post dñicū missū pre-
 ceptū: nec vni' hore momentū
 concedatur i hac vita consistere.
Cauete igitur ne i exitu v'ro tris-
 titiam faciatis angelis: et gau-
 diū iimicis. **S**atote vero qā cū
 aīa a corpore euellit: statim a
 i paradiso pro bonis meritis
 collocatur: aut certe pro pccōis
 i inferni tartara p'cipitabitur.
Fugite modo qd vultis: et hoc
 iam i vita v'ra disponite. **A**ut
 p'petualiter gaudere cū sanctis:
 aut sine fine cruciari cū ipis.
Itaq' frēs uel pene vos terreat:
 si p'mia nō iuitant: et p'sens
 seculū si despiciere nō valetis:
 uel cū iusticia possidete. **Q**ui
 i adolescentia errauit: saltē iā

in senectute resipiscat: et mala que
 peccando commisit: penitendo iam
 expurget. Ecce paulatim deficiat:
 mundus: et cuncta que uidentur
 uelociter tanquam nebula. aut tanquam
 uespertina umbra transeunt. Ecce
 quod olim pronuntiabat: pronunti iam te
 pore perspicue cernitur: subtra
 huntur ut ipsi uideatis omnia bona:
 et crescant cotidie mala. Nolite
 ergo fratres iam mundum diligere: que
 tanta cernitis cum uelocitate tran
 sire. Nolite in eius amore anchor
 ram cordis iam figere: que sic ad
 finem conspiciatis declinare. Pre
 fertim cum apertius clamet: quam
 nuncia huius mundi inimica sit deo.
 Si enim ipse mundus nos diligit.
 diligendus utique non esset: quam
 tomagis nunc dum ipse nos odire
 probatur: quos tantis malis inse
 quit: a nobis omnimodis sperne
 dus atque fugiendus est. **Vita**
 ergo eterna ex omnibus precordiis
 uestris amate: quam nunquam in se
 cula finiatis. **Illuc** festinate:
 ubi semper uiuatis: et ubi iam
 mori nunquam timeatis. Si enim sic
 amatis istam miseram fluidamque ui
 tam: ubi cum tanto labore uiuatis:
 et ubi uix curando. satagendo.
 sudando suspirando necessarius
 corporis satisfacitis: quanto magis
 amare debetis eternam vitam: ubi
 nullum laborem sustinebitis. **Ubi**
 semper summa securitas. summa feli
 citas. felix libertas: felix beati
 tudo. **Ubi** implebitur illud quod
 dominus in euangelio dicit: erunt ho
 mines similes angelis. **Et** il
 lud. **Tunc** fulgebunt iusti sicut
 sol in regno patris mei. **Qualis**

Ca. ij.

putatis tunc erit splendor aetheri:
 quando solis splendor habebit
 lux corporum: **Ibi** iam non erit ulla
 tristitia: nullus ibi labor nullus
 dolor nullus timor nulla mors:
 sed perpetua spiritus sanitas preueniat.
Nulla ibi consurgit malicia. nul
 la carnis miseria. nulla esurien
 do: nulla omnino necessitas. **Non** erit
 ibi fames non sitis. non frigus
 non estas non lassitudo ieiunij:
 non ulla temptatio iuniorum. **Non** per
 tandi uoluntas: nec delinquendi
 possibilis. **Sed** totum letitia to
 tum exultatio possidebit: hominesque
 sociati angelis. sine ulla carnis
 infirmitate uernabunt. **Est** ibi
 uoluntas infinita beatitudo
 sempiterna: in qua qui semel ad
 ipisatus: semper tenetur. **Nihil**
 hoc loco magnificentius nichil
 gloriosius. nichil clarius: nichil
 pulchrius. nichil uerius. **Nic**
 hil ulla bonitate sincerius: nec
 hil ulla habundantia copiosius.
Ibi iam non formidabit fortissimus
 hostis. qui cupit uigiter auras
 iugulare: nec facies omnino turbu
 lenta tortoris. **Non** incutiet timo
 rem barbarorum inhumanitas: nec
 ulla ulterius timebit aduersi
 tas. **Nemo** in loco illo glorioso
 indiget uestimento: non est illi frigus
 non estus nec ulla aeris ic
 qualitas: nullus ibi esturrit nil
 lus tristat: et nullus ibi est peregre
 nus: sed omnes qui illic uenire
 meruerit. securi in propria patria
 uiuent. **Non** ultra aduersabit
 caro spiritus: sed dierna uisibilis cum
 angelis sempiterna a christo pre
 mia tribuunt: et quod oculis non

vidit sicut ap[osto]lus dicit. nec au-
 ris auduit nec i[n] cor ho[mo]is ascen-
 dit que parauit deus dilige[n]-
 tib[us] se. **E**cce quale[m] beatitudinē
 beatitudinē perditurus erit :
 qui modo se dū licet emendare
 noluerit. **I**terum nos fratres
 d[omi]no auxiliante dedignem[ur] ultra
 seruire p[ro]p[ter] : quib[us] tanta beatitu-
 do paratur i[n] celo. Dum ergo te-
 pus est festinem[us] p[ro]p[ter] nobis
 habere d[omi]n[u]m : despiciam[us] que
 terrena sunt : ut adipiscam[ur] ce-
 lestia. **C**ogitem[us] peregrinos nos
 e[ss]e i[n] hoc seculo : ut liberius festi-
 nem[us] ad celos. **V**elociter eni[m] tra[n]-
 seunt : et cito tam[en] umbra pereunt :
 t[em]p[or]a que hic uident[ur]. **M**endam[us]
 fr[atr]es h[uius] mundi quales erim[us] i[n] die iu-
 dicii : dei et angelor[um] ei[us] cōspec-
 tu presentandi : q[ui]n[on] opem n[ost]ra[m]
 e[ss]e nobis ante oculos n[ost]ros po-
 nenda : qualis erit illa cōfusio
 cui cōtingerit pro p[ro]p[ter]iis suis i[n] con-
 spectu dei o[mn]i[um]q[ue] ho[m]i[n]u[m] et angelo-
 r[um] erubescere : qui hic nec unū q[ui]-
 dem ho[m]i[n]em se peccantē uult nūc
 inspicere. **V**el qui pauor erit de-
 um iratū uidere : que placatū
 nō ualeat uniuersitas cōphēdere :
 illū ergo diem semp[er] timeamus :
 que modo p[ro]uidere nullatenus
 possum[us]. **I**llū diē iugit[er] pauel-
 tam[us] : et uel sic actus nostros re-
 uocem[us]. **C**onsiderem[us] qui terror
 i[n] die illo est : tū d[omi]n[u]s de celis ad-
 iudicandū seculū uenerit : qui
 metus erit deū uidere : ad cui[us]
 aduentū uniuersa elemēta qua-
 tūntur : celū cū terra cōtremusat :
 uirtutesq[ue] celor[um] cōmouebuntur.
Tunc nimirū p[re]cinctib[us] ange-

lorū tubis. omnes gentes quicunq[ue]
 sub celo fuerit. et o[mn]is ho[m]o tā uir
 q[uam] femine : i[n] eo sexu unusquisq[ue]
 quo natus fuit i[n] mūdo boni et
 mali sancti et p[ro]p[ter]iores : uel qui-
 cunq[ue] ab i[n]iusticia nati et mortui fue-
 rint : siue a bestijs deuorati si-
 ue ab igne consumpti : siue etiā
 ab aquis absorpti : omnes simul
 i[n] momento t[em]poris. i[n] ictu oculi
 resurget. i[n] ipsis sine dubio cor-
 poribus atq[ue] i[n] ip[s]a carne quā h[ab]-
 uerunt : scilicet i[n] uirū p[er]fectū
 i[n] mensurā etatis plenitudinis
 xp[ist]i. i[n] qua et ip[s]e d[omi]n[u]s resurrexit
 a mortuis : et omnes ante iudici-
 ū xp[ist]i ueniunt. pariterq[ue] eū electi
 et reprobi oculis suis uidebunt :
 sicut et ip[s]e d[omi]n[u]s i[n] euangelio di-
 cit. **T**unc uidebunt filii ho[m]i[n]is ue-
 niente[m] in nubib[us] celi cū uirtute
 magna et maiestate : cōstipa-
 tū agminib[us] angelorū : et con-
 gregabuntur ante eū omnes tri-
 bus terre : et separabit eos ab
 i[n]iusticiam : sicut pastor segregat o-
 ues ab hedis. **E**t statuet iustos
 quidem a dextris : impios autē
 a sinistris. **T**unc dicit ad eos
 qui a dextris erunt. **V**enite be-
 nedicti p[at]ris mei : possidete pa-
 ratū uobis regnū a cōstitucōe
 mūdi. **E**sturi enim : et dedistis
 michi manducare. **S**ituri et de-
 distis michi potū : et cetera que
 audistis i[n] euangelio. **T**ūc o[mn]-
 ib[us] aspicientib[us] ostendet liuo-
 res. figuratq[ue] clauorū : i[n] ip[s]o
 sine dubio corpore q[uo]d p[ro]p[ter] n[ost]ris
 p[ro]p[ter]iis uulneratū est : et ita pec-
 catores cōpellans dicit. **E**go
 te homo de terre humo mani-

bus meis formavi. et in paradisu
meu qd no merebaris collocavi.
sed tu me meaq; iusta contempnes.
deceptore sequi maluisti: vnde
et iusta pena dampnatus. inferni
supplicis deputatus es. Postea
misertus tui carne assupsi: in
terris iter peccatores habitavi:
contumelias et uerba pro te sus-
tinui: ut te exiperet colaphos et
spura suscepi: ut tibi dulcedi-
ne paradisi reddere: acetu cu
felle bibi. Ppter te uepribus corona-
tus truci affixus. lancea uulnera-
tus sum: ppter te mortuus in se-
pulchro positus sum. Ad inferna
descendi ut te ad paradisu redu-
cere: tartara adq; ut in celo reg-
nares. Agnosce ergo impietas
huana. que pro te ptuli. Ecce
luores quos pro te suscepi: ec-
ce clauorum foramina quibus af-
fixus in cruce pependi. Susce-
pi dolores tuos ut te sanare:
suscepi pena ut tibi dare glo-
riam. Suscepi morte ut tu ha-
beres uitam imortale: condi-
tus iacui in sepulchro: ut tu reg-
nares in celo. Hec oia pro uobis
sustinui: ampliora horu quid
uobis debui facere et no feci.
Dicite michi nuc uel ostendite
qd passi estis ppter me dnato-
rem uestru uel quid boni egis-
tis pro uobis? Ego cu essem
uisibilis et ipassibilis ppter uos
pati sponte dignatus sum:
ppter uos incarnatus sum. cu
essem diues ppter uos egenus
factus su. Sed uos et humilita-
te mea et pcepta mea semp
renuertes: seductore magis

q; me secuti estis. Ecce modo no
potest iusticia mea aliud iudi-
care: nisi q; meretur opa uia.
Ego qd ipsi elegistis: tenete.
Contempsistis luce: possidete
tenebras. Amastis morte: ut
in perditione. Secuti estis dpa
uolu: ite cu illo in igne eternu.
Quis putas erit tunc meos.
qui luctus. que tristitia. q an-
gustia: cu hec fuerint adusis
impios prolata sententia: qui
erit malis dura separatio a dul-
cedine consortii sanctoru: et
tunc ipi traditi in pntem demo-
nu. ibunt in ipsis corporibus suis
cu diabolo in suppliciu eternu.
et pmanebunt semp sine fine in
luctu et genuitu. Procul quip-
pe exiliati a beata paradisi pa-
tria: cruciabitur in gehena p-
petua: nuq; luce uisuri. nuq;
refrigeriu adepturi. sed p mi-
seriam annoz in inferno tra-
iandi: nec inde in secula libera-
di. Vbi nec qui torquet aliqui
fatigatur: nec qui torquetur a-
liquando morietur. Sic enim
ibi ignis consumit. ut semp
referuet: sic tormeta aguntur
ut semp renouentur. Iuxta qm
tate uero culpe. penam omni-
quisq; sustinebit gehene: et si
uigunt cruciandi. Non ibi
audiet aliud nisi fletus et
planctus atq; stridores denu-
um: no ibi erit aliud consolame-
tu: q; flume et terrores pena-
ru. Ardebuntq; miseri in igne
eterno semp: in secula seculoz.
¶ Iusti aute ibunt in uita eter-

na? i ipsa sine dubio carne qua
 hic habuerunt: et soa abuntur
 angelis sanctis i gloria sempi
 terna? nuq iam ulterius mori
 turi. nuq corruptione visuri:
 sed semp leti ac dulcedine xpi
 iugiter saciati? fulgebunt sicut
 sol in gloria et i claritate: qua
 ipse ait deus diligentibz se.
 Et erit tuc qnto amplius ali
 o obediens deo fuit: tanto am
 phozem illic mercede accipiet?
 qntuz hic amplius deu ama
 uit: tanto pprius eu uidebit.
 Benedicam? ergo dnm deum
 nrm fratres: qui ad leticia spi
 rituale congregauit nos. Sim?
 i humilitate cordis semp: et gau
 diu nrm penes ipm sit. Non de
 prosperitate aliqua hui? seculi
 inflemur? sed nouerim? felici
 tatem nram no esse: nisi cum
 ista transierint. Quid gaudiu
 nrm frs in spe futura sit: to
 tu desideriu vita eterna sit. Dia
 suspura nra xpo anhelent? ille
 vnus pulcherrim? qui sedos
 dilexit ut pulchros faceret. de
 sideretur: ad illu vnu curat?
 illi igemistatur: et dicat semp
 magnificet? dñs. qui volunt
 pacem serui eius. **Simobu aug?**
Stini epi de psecucoe xpiana
et uoto monachoru
Requeter dixim? frs
 kmu: q sp xpianus p
 secutione patitur. Quidus
 eni ille i maligno positus est
 Aduersarius noster dyabolus
 regnat i mudo? et nos puta
 mus q no paciam? psecucoe?
 Que eni res no psequit? xpi

nu? **Quam?** si nos alii psequa
 tur? si xpusto seruire volum?
 et parentes nri nos psequer?
 Et quicuz nri dissimilis est:
 psequitur nos et odio nos ht
 curamus si nos alii psequan
 tur? Ipsum corpus nrm nos p
 sequitur. Si comedero paululu
 et ipm corpus robustu fuerit:
 sanitas corpis mei psequitur
 aiām meam. Quocuz me ver
 tero? psecutio est michi. Si ui
 dero muliere? oculus meus
 me psequit? et cupit iter face
 aiām meā. Si uidero diuitias.
 si aurū. si argentū. si possessioes:
 si delicias corporales. si pulchra
 uestimenta? qdūqz uidero et de
 siderauiero: hoc psequitur aiām
 meā. Non ergo putem? tm in
 effusione sanguis ee martiriū:
 sp eni est martiriū xpianus ac
 religiosus. Adolescente libido
 psequit? vlt libido sanguinez
 eius effundere. Qñ pultatur
 aiā et quasi in periculo est con
 stituta: tuc stat ihesus a dexis
 pris. et pugnat pro adolescentu
 lo suo. Si ergo sunt martiria et
 in pacis tepore: sunt et negaci
 ones. Nemo ergo dicat non ee
 martiriū. Et martiriū est: et
 negacio est. Ego qui hodie vi
 deor ee inouatus. si rupero pro
 positu meū. xpm negaui. Si ei
 in pace nego? in psecucoe quid
 facere? Non torquetor no exuro:
 et denego. Qui i psecucoe negat.
 ueniā habet: plage pro eo pre
 catu. Quid eni dicit? Nolu
 pugnare turo mea: i collucta
 tione defecit. No cessat aiāmus:

115

cessat corpus. Aliud mens cogi-
tat: aliud corpus compellit: et tñ
nō habet excusationē. Nulla ei
plaga est: que debeat amore
xpi superare. Quid enī tibi di-
cit: Hoc est. In uentio exureba-
ris. i cauleo pendebas: pro me
torābaris: et diu nō potui susti-
nere tormenta. Et quō sustinu-
it petrus. quō paulus quō cete-
ri martires sustinuerūt: et ha-
buerūt corpora que tu habes.
Monache qui ieiuniū fugis:
putas te ignem fugere. Hoc er-
go dico: qm̄ oī tēpore sint marti-
ria et p̄uaticationes. Deniq;
et aplūs quid loquit̄ de uidiuis
que scādos duxerūt maritos.
Quid dicit. Habentes iquit dāp-
nationē: quia primā fidē irri-
tam fecerunt. Vide quid dicit.
O uidua anteq̄ michi p̄mitte-
res tū esses uidua i tua p̄tate
erat ut nuberēs: ex eo tēpore
quo confessa es q̄ michi p̄ma-
neres ex eo tēpore mea cē cepis-
ti. Si uolueris scdm̄ maritum
ducere: me contempsisti. Adulte-
ra enī es: quia michi iūta eras.
Sic et tu monache anteq̄ nuc-
hi p̄mitteres: in tua erat p̄tate
facere qd̄ uelles. Vox tua liga-
uit te michi. Nūquid te fame cō-
puli. Nūquid tibi necessitate
feci. Nūquid liber nō eras. In
tua fuit p̄tate p̄mittere. Pro-
misisti: meus esse cepisti. me-
um nolo dimittere. Nō tibi li-
cet ea licentia dimittere. qua
p̄miseras. P̄mittere tuū fuit:
dimittere nō est tuū. Si dimi-
seris: nō te habeo i illo gradu

quo te prius habui. Primū liber
eras: eras quidē de familia mea:
nō eras ante oculos meos: nō
eras de ministris meis: sed tñ e-
ras de familia mea. Non eras
minister meus: tamē de fami-
lia mea eras: nō eras michi in-
tñ meus eras. Et qm̄ michi mi-
litare cepisti: si recesseris. non
te habeo quasi de familia. sed
q̄si fugitiuū. Hoc totū quare
dico. Qm̄ in nr̄a ē p̄tate p̄mit-
tere seruitutē deo: nō est in nr̄a
p̄tate dimittere. P̄misisti p̄mi-
um habes: negasti penā habes.
Vniq;
muis: et iterū atq; iterū dicit.
P̄misisti. premiū habes. Nō ē
meū utriq;: tuū est eligere qd̄
uelis. Habes viā uite et mor-
tis: elige qd̄ uolueris. Hoc totū
dico fratres km̄: ne quis de u-
bis putet se habere liberā p̄ti-
tem et dicere. Ergo illi qui uo-
ces habent qui sunt i ciuita-
tibus. qui militant. qui nego-
tiantur: ergo totus mūdus in
periculo ē et soli monachi sal-
uatur. Non est equa uia et il-
lorū condicio. Illi scientes libe-
ritatem suam nō p̄miserūt
facere: qd̄ adimplere nō pote-
rant. Illi quidem sunt xpiani:
sed est xpianus quasi secularis:
est xpianus quasi negotiator:
ē xpianus quasi miles. Et cor-
nelius centurio miles fuit: s;
saluatus est. Ego sum mona-
chus qui desui esse secularis:
et factus monachus: aut erit
monachus saluor: aut aliter
non saluabor. Non est itaq; a

nō uisite

liquid mediū. Si voluero dimittere vitā monachi. et sequi seculare? nō habebit me dñs quasi secularem: sed quasi p̄uaricato- rem. Non ergo licet nobis dimittere: qđ habuim⁹ ī p̄posito. Dicat aliquis. Et quid facio. si peccavi in isto p̄posito. Quid facturus sum nec secularis nec monachus? Ergo aliquis peccatū. p̄cō maiore cupit emendare? Ergo hoc dico. Non nobis licet dimittere qđ habem⁹ ī p̄posito. licet dignitatē p̄positi perdidit. ī hac uita cōstitutus? esto penitēs quasi monachus: nō quasi secula- ris. Aliquis dicat. Fugi dñm me- um: et ne me cedat. semp debeo fugere. Si te penitet qđ fugisti: debes ad dñm cōverti. Nemo di- cat. penitet me quia fugi: et semp debeo fugere. Siue sancti sim⁹. siue p̄cōres sim⁹: nō no- bis licet mutare p̄positū. Si scis es: beatus es monachus. Si pec- cator es: miser es monachus. Tamen monachus es. nō licet tē mutare p̄positū: licet dig- nitatē p̄positi perdidit. Nec in- tōe loquor? et qđ vobis dico. michi quoq; loquor: ne quis se putet. habere p̄tate muta- di p̄positū. Rem dico vobis. X nouā? quasi ī cōparatōe dico: nō qđ hoc facere p̄cipiā. Du- os fac monachos coruisse: hoc est uterq; peccauerit? v- nus de ipis simpliat. uerbi- grā ad seculare cōuersus est uita: duxit uxore et dixit. Nō possum sustinere: nō possum monachus p̄seuerare. Alius

uero qui peccauerat itellexit peccatū suū. et nulli cōfite- tamē plangit qđ fecit diebus ac noctibz: dñi miām depre- catur. Non dico qđ bene fece- rit: quia peccauerat? ad cōpa- rationē tñ eius qui publice se- leratus est: iste sanctus ē. h̄ totū quare dico? Nō ut spem dem p̄cōribz. et per ipam dem occasionē peccandi? sed hoc dico etiā. quia si ut assolet ta- si quisq; instigante dyabolo et suadente peccauerit. nō li- cet ei mutare p̄positū: sed ad penitentiā que medita- lapsorū est. tota aīmi auidi- tate confugiat. Dñs at potēs est. et p̄tēta idulgere? et ad presens et me et vos ab oībz insidys dyaboli tutos liberare: tui est honor et gloria in sc̄la sc̄lorū amen. **Sermo bñ aug⁹ epi de bono discipline.**

Multi sunt qui sane doc- trine aduersant? ius- ticiā culpant. et disa- plina ipeū cē iudicant: ac rationabile castigacionē su- perbie assignāt? cū nō sit im- perū nisi ubi aliqd iubet in- iustū: nec sit supbia. nisi ubi negligit disciplina. Discipli- na igit magistra est religio- nis: magistra vero pietatis: que nec ideo iarepat ut ledat: nec ideo castigat ut noceat. Deniq; mores hoīm uata cor- rigit? inflāmata custodit: ut salomone dicte. **Fili ne defu- as ad disciplinā dñi: neq; fa- tigeris cū ab eo iareparis. Que**

ei diligit dñs irascat: flagel-
lat autem oēm filiū quē reat.
Nihil profecto est q̄ nō disci-
plina aut emendet: aut saluū
faciat. Quā si quis sapiēs ap-
prehendit: nec grāā amia-
tiarū perdit: nec periculū dāp-
natiōis incurrit. Nemo discipli-
nā irrationabilē putet: sub
qua uidet vnūuersis q̄ in celo
et sub celo sunt. uerbo operā-
te cōpositis: oīpotentis dei stare
consiliū. In pñcipio enī opis
sui: dñs nihil prius q̄ disci-
plinā fecit. Nā cū assistente sa-
piētia. celū suspenderet. terrā
pararet. maria concluderet: et
suis locis suisq̄ temporibz cur-
sum solis luneq̄ globū dispo-
neret: oīa sub disciplina consti-
tuit. Quid autē nō esset tene-
brosum. qd nō cōpositū. qd non
haberetur absurdū: nisi consti-
tutis legibz coactū mare serui-
ret elementis. Nūquid sine dis-
ciplina agitur solis cursus. Q̄
quis diuini itineris necessita-
tem infatigatus impleuerit: ad
officiū suū matutin⁹ occur-
rit: et se ī parte celi cotidie ter-
rarū spacia lustratur: ostēdit.
Tanta ē discipline ratio. ut in-
ter tēporū metas lege cōscrip-
tas. ita indefessi itineris. alter-
nis vicibz siderū cursus agite-
tur: ut nec luna defectiōis sue
dāpna effugiat: nec solem diur-
ni lumis flamma destituat. Nū-
quid sine disciplina est q̄ tanti
maris fluctus hūili terrarum
littore continētur: et ī suo fine
frequentē icitata uentis. alic-

or aggere vnda cōcludit: Quā
pfecto insipiens natura cōfin-
deret: nisi mūdū discipline ra-
tio gubernaret. Nō pposuim⁹
dicere: ut euāgelinis discretis
obedire pceptis: et celsibz ob-
temperare mandatis. Quidat
rationabilē aiām. et ad dei y-
maginē factā expediat. facile
potest homo itelligere: cū uider
gratis per uolūtatem dei cōsti-
tutionibz discipline etiā elemē-
ta seruire. Audite. pphetā dicēte.
Seruite dño ī timore: et exultate
ei cū tremore. Apprehendite disci-
plinā: ne quādo irascat: ueni-
et pereatis de uia iusta. Bene-
oībus causis timor obtemperat
discipline: qui pro ipso hor⁹ q̄
minentes periculoz causas a-
uras iudiciū cauere nouit: pū-
tē obtinetis salutis obtinuit.
Quid igit adultero iustu: Qd
furi esset tutū: Quid latroni
nō puiū: Quis nō expauesce-
ret concaua latorū: secreta si-
uariū: Quid nō psumptio pos-
sideret: nisi furore aiōz subme-
tu pene disciplina cōpesceret.
At nisi constituit: esset ordo ui-
uendi: nūq̄ profecto sine pōte-
ret natura peccandi. Nihil est
q̄ nō gula suadeat: si gula dis-
ciplina consensat. Nihil est
qd nō perdat luxuria: si amo-
re uicior a te discedat discipli-
na. Nihil est qd nō habendi
cupiditate aiūsus occipiet: ni-
si auaricie uiciū disciplina cō-
depnet. Oīa sub metu discipli-
ne uicia latent. Jam nō est in
quo fides vniq̄ erubescat: si

homo futurū dei iudiciū respiciat: et causam reddende rationis intendat. **N**ec est i quo vindex secularis flāma deserviat: si iuutu discipline. aut res que sūt honeste cogites: aut q̄ sunt pudende instiges. **M**ulti ibi nomē crudelitatis iponūt. ubi pro amore discipline crimē admissi sceleris supplicio vindicant. laetronus: cū sententia iudicādis iustis legibus seruiat: et nō solum p̄sentibz sed etiā futuris manu porrigat. **Q**uis igitur nō hanc crederet se debere peccare. si ipudias et ipns actibz nō prescriberet disciplina? **V**ideam? qd lex loquat. **N**ō occides. non adulterabis: nō falsū testimoniū dices. **H**ec sunt discipline legis: quibz etiā districto sentētie secularis obsequit: imminuendo turpia. ressecando criminosa. **N**ā adiat scripta. **I**udex nō est vindex positus boni operis: sed mali: ita ut etiā vitariū pene genus exigat: cū dicitur oculū pro oculo dente p̄ dente. **S**ed istam antique sentētie severitatē facile vitare possum? si flāmas futuri iudicij cogitemus. **A**bsolute autē docet paulus aplūs posse contempni scilicet vis arma iudicij: qui dicit. **S**i vis pietatem nō timere: qd bonū est fac. **S**ed hec nō otiose tractanda sunt. **N**ā cū de hīs terrenis pietatibz apli doctrina cōmemorat: sensibz nr̄is celestis iudicij partes insinuat. **N**am cū docet seruiendū seculi legibz: admonet necessario hominē futuris

cauere tēporibz. **S**i vis nō timere pietatem qd bonū est fac: hoc ē dicit. **S**i vis futurū nō timere iudiciū? ergo hanc p̄mā cōstitutōnis formā que seculi legibz caret cauere debem? et vincere: ut possim? a nobis illud p̄iudiciū p̄petue mortis excludē. **N**ā quos ista tēporalis nō affligit pena: hos illa tēternū insaniabili tormentoz p̄sequit doloze. **N**emo autē illud hominidm crimē euasisse se estimet: quē excusatiū secularis iudicis corrupti sententia absoluerit. **N**ec ille adulterū fatin? p̄termisū putet: qd indulgentie lege dephensus euasit. **N**emo cū sanam dexteriā uidet falsitatis: reo debita iure supplicia iudicet fuisse concessa. **D**efūctis corporibz salua sunt animā: nisi fuerit apud deū prius lacrimarū itercessione purgata. **E**xpectat cū reū suū gehenna: debitis armata supplicis. **A**d confusionē magis presentis vite: nō ad absolutionē animis p̄tinet auctoritas sententiae secularis. **I**lla ergo sunt ante oīa cogitanda supplicia: ubi homo uiuet pena durate: ubi nec tormēta corpori: nec defunt mēbra tortori. **Q**ue tñ facile vitare possumus: si habenas discipline teneam? dicente aplō vis nō timere pietatem bonū fac: et habebis laudē ex ea. **Q**uis sapiens nō ad hec discipline bona aum letus apponat? ubi potest hō nō solū animis penā vitare. sed etiā gratiā laudatiōis

acquirere. **A**udite prophetā di-
centē. Apprehendite discipli-
nam: ne quā irascatur dñs. et
pereatis de via iusta. In hoc
loco puto ad illos pertinet ista
sententia. ad quos nondum
disciplina puenit: qui adhuc
i deuinis morantur: capti anti-
quo superstitionis errore. Pro-
batur enī nūq̄ sub lege vi-
uisse: qui admonentur ut appre-
hendat studium discipline. Se-
quitur i psalmo ne quā irascatur
dñs et pereatis de via iusta.
Ergo si illos propheta reos statu-
it. ad quos disciplina nūq̄ p-
uenit: quid de illis iudican-
dū putam? quos disciplina
desertit? Inter utrorūq̄ ac-
tus auctoritas prophetice lec-
tionis i causat minorem plane
culpam nō puenisse ad disci-
plinā: q̄ legem discipline res-
puisse. Ecce dicit propheta Qui
spernit disciplinam: odit a-
nimam suā. Et vere ut dixit:
ita est. Nam hostis est et iuni-
cus aie sue: qui spretis disci-
pline monitis: dyabolus oc-
cupatur officis. Dicunt aliq̄
ti disciplinā satis duris legi-
bus constitutā. loquatur is-
ta satis miseri quos ad omne
faciunt ille dyabolus auctor
mortis iuitat: quoz metes
isaciabilis gula possidet: su-
per quos regnat ebrietas:
quos turpis luxuria capti-
uos tenet: et a quibz nūq̄ su-
perbia ingrata discessit. Illis
autē quibz est studium honel-
te fidem seruare continentie:

humilitati pietatis seruare: di-
ce discipline onus est. et leue
iugū dñi: qd nō grauat nisi
perditos et perituros. Erubet
eo dicit. i confusione hūanē
ligētie. quare apud aliquos
parū proficiat disciplina: cum
uideam? pastorale magiste-
riū etiā apud muta aialia nō
perire. Ordine discipline fa-
dociles equorū animi. cū i gy-
rū ducti flexuosis gressibus
membra componunt et sub vniū
habene retinaculo ita luxuri-
ose cōsentant: ut currendi et
standi modus sub quadā legi-
moderatione dispositione seruetur:
ita quos natura numero diuidit.
studio discipline cōiungit. Videt
q̄ fortia boum corpora plaustris
subiaceant. q̄ in tanto imperio animi
parant: ut tumētia naturalit
leui iugo colla supponant. Ita disci-
pline constitutionibz seruunt.
etiā que in feritate nascuntur. Unde
mior aliquo aens hōiem. cui
est sapientia. intellectus prudē-
tie passim pcepta discipline neg-
ligere: cū uideam? muta aial-
vicia cauere. uissis obtemperare.
imperio deseruire: atq̄ ita ad oem
obediētiā animos aptare ut ai-
opus fuerit armatis legionibz
occurrat: et hostilibz se telis uis-
sus obiciat. Audite i hoc loco
prophetā dicentē. Cognouit bos
possessore suū: et asin? pscpe
dñi sui: israhel autē nō me cog-
nouit. Vexor dicit: ne vram
negligentiā pulset ista sententia.
Non autē cognouit dñm: qui
conditionis sue. nō cognouit of-

fiaū. Ostendā sane quō dñs pos-
 sit. aut iueneri. aut cognosci. si
 tñ est aīnus videntis. Si vis vi-
 dere dñm. require mendiciū. res-
 pice ad paupere: suscipe peregrī-
 nū. visita ihermū. aucte ad car-
 cere. Si vis uidere deū. vincula
 captiuitatis absolute. nodos i-
 quitatis abscede. i sacle. Audi de
 hoc dñm dicente. Esuriui et de-
 distis michi manducare? sitiui
 et dedistis michi bibere. hospes
 fui et suscepistis me: nudus et
 uestistis me. Non eo itaq; ne des-
 picias nudū: nec ceco manū
 subtrahas: nec iuolutū pānis
 contempnas. In hac enī veste p-
 mū dñs cū a magis q̄reret. in-
 uentus est. Et quia de disciplina
 fecim? mencione. sub qua fides
 xpiana viget: necesse ē ut oīa
 i aureas vestras vite ornamen-
 ta deferatur: ut itelligat vnus
 quisq; parū si. pdesse conuersa-
 nis fama. nisi i contemptu mūdi
 amauerit disciplina. Ergo au-
 studiū est xpm colere: prius cor-
 dis et corporis suscipiat idume-
 ta. Oīs igitur vita religionis
 p fesse: integritatis debet fama
 sitare: ne quē expectat corona iur-
 tatis: pudoris dapno feriaris.
 Corporis integritas fidē muni-
 at: integritatem fides icontami-
 nam custodiat: ut manēte vtri-
 usq; partis beneficio: imacula-
 tū hominē faciat regnare cū xpo
 Sed i hoc solū constat conuersa-
 onis ratio ut boni sim? laborā-
 dū ergo illi ante oīa est. ut qui
 bonitatem sequitur: bon? eē iudice-
 tur. Nam quous hoc purū corp?

imaculatūq; custodiat: lacera-
 tā vitā ad deū portat: cui? ac-
 tus vultus ihamat: licet scia-
 mus consciēciā solā bonis ac-
 tibz posse suffice. Sed quāto me-
 lius est ut semp de te bene sen-
 tiant? qui semp circa ianuā su-
 am vanis suspitōibus frequē-
 ter egrotat? Insiū est enī na-
 turaliter vltgo: ut de bonis sp-
 male iudicet. Sed tu qui curam
 bone fame colis: studio tuo g-
 tiam itegre opiniois acq̄re
 Vita ergo v̄ra ita sic liata: ut
 sit oībus nota. Integritas i rligi-
 onū: pudor seruiat hūilitati.
 Quē amor tenet seruāde ite-
 gritatis: ante oīa falsi ad se
 nō admittat famā erroris.
 Magnū est quidem et glorio-
 sum et usq; ad celū oīm ore p-
 ferendū nūq; malis actibus
 locū dedisse: sed multo forcius
 est: nūq; falsis suspicionibus
 laborasse. Quid eī tibi. pdest
 sobrietas? si vicia ebrietatis
 exerceas? Quis nō te ebriū iu-
 dicet? si iter effluētes vino ca-
 lices. saltantū gyros imite-
 ris? Quis te castum putabit?
 si te viderit meretricis mixtū
 fabulis. scenico sermone iopo-
 sitis. aut loquētē turpia: aut
 inhonesta resonāte? laudo q̄-
 dem consciēciā castitatis: s;
 odi colloquiū meretricis. In
 quo locodi. cat fortasse aliq;.
 Sufficit michi pura consuetū.
 Et tū ad inocenciā ptinet tibi
 soli sufficit? sed prudendū est
 ne facilitate tua alter peccet:
 et alienū pccm i te redūdet.

Iuxta illud qd dicit scriptura: ve
illi per que scandalu uenit. Ex
uis autē p̄uoso seruo corpus
uestias. et niueo uelle me
cōponas: nō sine macula die
transigis: si tamin ardentis
ora contigeris. In om̄i ergo at
tu tuo: vitā tuā disciplina co
mitet. Si vis placē x̄po: elabo
ra ut pfessione tuā fides ad
iuuet: fama cōmendet. Pre
cedat nos patientia hūilita
tis foria: assiltat pudicia i
tegritatis magistra. Fugiat
cupiditas. erubescat ebrietas:
luxuria actus suos lugeat:
supbia cōfusa discedat. Quia
q̄ igit ē q̄ festinat deū agnoscē: s̄b
h̄ disciplina ordie x̄pm̄ poterit iuēre.
Multa q̄dē erat adhuc dilāssi q̄ dis
ciplinē rāo suadebat apurē: q̄ iterū
putauim̄ differēda: ne otiosis au
ribz fastidiū parēt loq̄u rāo. Sane
ne qd i hoc opere subtraxisse vi
deam: elaborabim̄. Iut ea q̄
religiosis actibz cōpetūt se
quenti tpe differam. **Simo**
causdē de uersu psalmi Bōi
tatem et disciplinā et sciē
tiā doce me.
quibz beatus dauid i firmi
tatis n̄arū medet aīarū:
sub quadā trinitatis igula.
orandi nos formā tenere:
tāq̄ peritissimus magister
erudit dicens. Bonitatē et
disciplinā et sciētiā doce
me. Sollicita itaq̄ fratres
itendite quas sibi potissimū
uirtutes tribui rex p̄phetit
depratur. Bonitatē et dis
ciplinā iquit et sciētiā

doce me dñe. Vere nouit recte
uiuere: qui recte nouit orare.
Nō ei petit mūdānarū diuā
arū thesaurōs. nō regna fini
tima: nō tēpora pluri ora uiuē
di: sed bonitatē se doceri simul
et disciplinā posat. Bonitas
enī facit amabilem disciplinā:
et disciplina efficit iūctabile
bonitatē. Nec quēq̄ latere pu
to: quia bonitas sine disciplina
delictorū mater est: et discipli
na sine bonitate tristis q̄dā
amaritudo uiuendi: sciētiā
am sibi prestari pariter ip̄o
rat: ut nouerit scienter sapi
enterq̄ distinguere. qui sine
termini bonitatis: et quā de
beat habere disciplina men
surā: ne forte aut nimie im̄
sionis uicio bonitas i cōsul
ta fedetur. aut disciplina durā
ipsa sui austeritate crudelescat.
Vis frater bonus esse peccatū.
Benigne quidē fac: et ut vere
sis bonus vigore et adhibe dis
ciplinē: ut tua illi bonitas pro
ficiat i salutē. Quē utiq̄ si n̄
la coherrentis tēsure itēpato
ne terrueris. p̄uiosa erit tibi
bonitas tua. qua p̄mittis pe
rre peccatē: quē poteris sal
uare correctū. Rursū si nimio
discipline rigore nulla fir bo
nitatis p̄tenderis medicinā:
dū rigore tuū refugit peccatū.
p̄tē egritudine nō curabis. Et
que tandē uiuendi ratio erit:
que de iusticia erit. ut solutio
leuitas cohibentiā p̄beat p̄o
re: aut im̄moderata seueritas a
lapsu nō reuocet deliquente.

Ut autē bonitatis huius disciplinē
 q̄ magisterū. in eis fuisse ma-
 iorib; plenius perfectius discam;.
 uel pauca de plurib; uenerabi-
 liū p̄m recenseam; exempla.
 Impleuit sine dubio bonitatis
 ac discipline illius formā b̄tus
 petrus. cū sicut uere bon; obla-
 tos sibi dicit curasse ifirmos.
 et ut discipline celestis amator
 iusta ultione punisse mēdaces
 phibetur. Nimirū bonitatis e-
 ius eius gratiā testat; enecas il-
 le debilis. qui claudus ab ifan-
 tia sedens in porta templi dñi
 atq; mendicās. in noīe xp̄i ih̄u
 apli curatis imperio antiquā
 recepit sanitatem. P̄bauerūt
 etiam discipline eius seueritate
 ananias et saphira. qui distra-
 hentes agrū quē uendere nemo
 rogebat. dū de p̄n q̄ntitate mē-
 tuunt; ap̄lo mortē sibi falsita-
 te meritati sunt. Quo facto e-
 docuit gloriofissim; petrus in-
 esse sibi bonitatē ac disciplinā.
 dū remediū prestat ifirmo. et
 cōpetentē sumit de mendacib;
 ultione. Q̄ cū recte sc̄m; fecis-
 se. celestis iudicij consensus of-
 tendit. De p̄fectione uero scien-
 tię eius quis ambigat; qui xp̄m
 dñm uiuū dei filiū esse de celo si-
 bi reuelante p̄re cognouit. Et
 quia bonitas ac disciplina sa-
 enciāq; nō deorat; pascendas
 illi dñs suas cōmendauit ou-
 uilas. Tenuit bonitatē ac dis-
 ciplinā etiā gloriofissim; pau-
 lus. qui ut eius scripta testat;
 discipulis suis et uirgā corre-
 ctionis. sp̄m māsuetudis p̄ten-

debat. P̄ter qd̄ faciebat eū oib;
 amabilem bonitas. et discipli-
 na terribilē. Nā etiā inter ip̄a
 mūdi primordia. ut bonitatē
 ac disciplinā xp̄i doceret eccle-
 sias. et remoueri iussit peccā-
 tem a cōione sc̄orū. et eundem
 reipi correctū. De sciencia at̄
 eius qd̄ nos dicem;. cū oēs eū
 nouerint i celestib; didicisse.
 que doceret i terris. Ibi talia
 se memit edoctū qualia mor-
 talibus loqui nō liceret. Ha-
 buit nichilomin; bonitatem
 et disciplinā testis dñicus et
 baptista iohānes. qui resipis-
 centes a peccatis suis. p̄phetice
 pietatis affatu penitentię bap-
 tismo diluebat; atq; ut uere le-
 galū p̄ceptoz; custos imobi-
 lis. et herode regē de illicita
 accusabat uxore. et cūctis ad
 se cōcurrentib; purgacioris ui-
 te p̄cepta mādabat. Sciencie
 autē illius plenitudinē quis
 potest agnoscere. qui qd̄ pro
 salute mundi uenit e celo pri-
 mus oib; reuelauit. Vide-
 tis itaq; fratres quo orandi
 cōpendio et qua paucitate
 uerborū. p̄fectionē uiuendi
 uenerabilis p̄pheta q̄rebat.
 Breuissimo nāq; sermone cō-
 clusit. quoq; spiritualū ha-
 bet multitudo uirtutū. Si er-
 go ille p̄phetarū p̄cipuus. do-
 cteri se a deo ad sanctiores ui-
 as tantope p̄cabat;. qd̄ fac-
 nos oportet. qui et tardi sen-
 sus ifirmitate torpem;. et nox-
 ia remissioris uite consuetu-
 dinē deprauamur. Nos i q̄

magis orare debem⁹ dicētes.
Bonitatem et disciplinam et scientiam
doce nos dñe! q̄tin⁹ i nobis
bonitas malitiam vincat. vicia
ac voluptates disciplina castiget:
et ignorantie recitatē scientia
ueritatis illuminet. Si enī
sacris omnipotentē deum
filium eius unigenitū vnius
substantie. spiritū quoq; s̄m
pari credideris eternitate reg-
nātem? nulla vmq; te uel pā-
ganorū vana p̄suasio uel ar-
rianorū p̄fida tēptauit i p̄ci-
tas. sed futuri iudicij scientia
tor tuū mentēq; repleuerit:
habebis i tuis morib; discipli-
nā. Rursus si discipline ipius
mensurā regulasq; seruaue-
ris: congruam tenebis i oib;
bonitatem? q̄a bonitas tēpera-
mētū est discipline: et discipli-
na cōdimētū est bonitatis. Ca-
ue ergo frater. ne ita velis bon⁹
videri ut abicias disciplinam:
aut ita ardua feceris discipli-
nā: ut remoueas bonitatem.
Quib; beatus dauid idcirco
scientiā p̄catur adiūgi? ut di-
rectio mentis nr̄e iudicō. scire
possim⁹. qualiter i nobis eē
possit et districtior bonitas:
et blandior disciplina. **Smob̄
b̄i augustini de obedientia
et vera hūilitate et contra
superbiam.**
Nihil sic deo placet quō obe-
dientia. Cham maledictus
fuit? et post multa secula ma-
net qd̄ dicitur semē chanaā et nō
iuda: quia p̄ri nō ē obsecut⁹.
Ceterū sem q̄ obsecut⁹ ē p̄ri

benedictionē habuit i oia s̄clā.
Hoc itaq; dico: nō est filiorū u-
dicare de patribus. Nemo va-
dit ad magistrū: et docet ma-
gistrū suū. Venisti ad me ut do-
cerem te litteras? si tibi scrip-
sero et dixerō tibi scribe quoc-
go scribo: utiq; imitari debes
quē magistrū elegisti. Ab ali-
quo doctus es: et uadis ad pe-
ritiore m̄ḡm. Hoc totū quare
dico: **ut obedientia exhibea-
mus patrib; nostris.** Qui p̄ri-
bus nō obsecuit: deo nō obse-
quit. **Dicit enī dñs.** Qui vos
contempnit: me contempnit. Qui
contempnit ap̄los: contempnit au-
tū. Qui contempnit p̄res: contemp-
nit xpm qui i p̄ribus ē. **Nec di-
co: quia hic i nobis sūma et so-
la est uirtus obedientie.** Si ieu-
naueris dieb; ac noctib;: oraa-
onēq; feceris. si i sacro fueris il-
i cinere. si nichil aliud feceris
nisi qd̄cūq; p̄ceptū est i lege: et
tibi uisus fueris q̄ sapiens. et
obediens patri non fueris oēs
uirtutes perdidisti. **Vna obedi-
entia plus ualet: q̄ oēs uirtutes
ieiunij uel cōtinētia.** nisi te
diligēter attenderis: superbiam
tibi facit. **Superbia autē: inimica
est deo.** Nichil sic odio habet de-
us quō superbia. **Quicūq; nō obe-
dit. nō facit de sanctitate: sed de
superbia.** Ideo enī nō obedit: quia
se meliore putat illo cui nō obe-
dit. **Simpliat dico uobis: omni-
p̄cā odio habet deus. mendacium.
p̄iurium. furtū. latrocinium.
adulterium. fornicationē: i qui-
bus si quis dephensus fuisset**

nō posset oculos leuare: sed sic eū
 habet em? quasi execrabile? si
 quis superbus est. multo peius
 facit q̄ adulterū: et tñ loquimur
 tñ eo. Qui fornicator est. potest
 aliquid dicere. **V**icit me caro mea:
 supauit me adoleſcentia mea. **N**ō
 dico q̄ semp facere debeat: si qui-
 dem et hoc odio habet deus: sed
 i comparatione mali dico. **Q**ui
 aliq̄ aliud p̄ccm fecerit: uerbi
 gratia. si furtū fecerit: ~~fecerit~~
 excusari potest. **Q**uid enī dicit:
Pterea furtū feci: quia algebā.
 quia fame moriebar. quia expro-
 tabam. **S**upbus quid dicit potest:
Ideo superbia maius malū est:
 quia excusatione nō habet. **C**e-
 tera uicia eis nocēt qui ea cōmit-
 tunt: ceterū superbia plus oībus
 nocet. **H**oc ergo dico: ne cogite-
 tis nō esse peccatū superbia. **E**d
 enī dicit apostolus: **N**e quis i-
 uadat i iudiciū dyaboli. **V**ides
 ergo qm̄ qui cūq̄ inflat i iudi-
 cium dyaboli iudat? **H**oc ergo
 dico sedm̄ qd̄ scriptū est. **D**eus
 superbis resistit: hūilibz autem
 dat gratia: ut oīa iquit p̄ccā
 fugiam? maxie superbia. **D**ico
 uobis quid agat: qui p̄ superbia
 sibi sapiens uidetur. **S**i quis ei
 de fratribz dederit consiliū et
 dixerit ei. frater non debes sic
 agere: nō eū dignat̄ audire:
 quia se magis sapientē putat.
 q̄ illū qui dat consiliū. **E**t qd̄
 dicit i corde suo: qui sibi uidet̄
 esse sapientior. **E**rgo ergo non
 habeo consiliū. **N**ū tu es sapi-
 entior me: licet nō dicat: tñ ex
 eo q̄ contempnit cōsiliū fr̄is.

i tor: de her loquit. **E**rgo hoc dico:
 qui superbia habet: sine causa ha-
 bet alias uirtutes. **H**abet uirtutes.
 imo nō habet: sed uidet̄ habere.
Qui enī hoc habet qd̄ deo cōtra-
 riū est: quō potest habere aliquid
 qd̄ deo amicū sit. **S**upbia i mōs-
 terio fit. **S**i ieiunam? et iugim?
 orationē facim? pro p̄ccis: et i
 superbia erugim? **A**liq̄ ieiun-
 nat. p̄ p̄ccis suis: et pro p̄ccis su-
 is agens penitentiā: i superbia eri-
 gitur. **I**deo ieiunas. ideo oras.
 ideo p̄cepta facis ut contra deū
 facias. **M**onachus si supbus
 est: multū ei melius fuerat. si
 uxorem duceret. **E**rgo simplici-
 ter dico. et libera fronte dico.
Hoc dico: quia q̄cūq̄ supbus ē:
 melius ei erat. et hoc ad cōpa-
 rationē mali dico. ut oīa alia
 uicia haberet: et ex malis suis
 idinaret̄ ad penitentiā: et nō
 omēs despiceret. **S**i n̄ post pec-
 cata ageret penitentiā utiq̄
 dei misericordiā meret. **Q**ui
 autē supbus est. oīm malorū
 habet p̄ncipiū: et nō agit pe-
 nitentiā. eo q̄ quasi iustus sit.
Pterea superbia contraria ē deo:
 quia deo nō subicit. **S**ic enī se
 habet quasi iustus. **S**upbus nō
 agit penitentiā pro malis: et
 gloriatur quasi pro bonis. **H**oc
 quare dixerit et vos ipī itelli-
 gitis: et aliorū ruine. n̄ra debet
 esse exempla. **P**terea uenim?
 i monasteriū? libertate scli per-
 didim? ut seruitute xpi acci-
 piam?. **D**einde ista de fr̄ibus
 loquor qui solent longi? sede-
 re a monasterio: nō eis debet

197
nata supbia de exemplo. In ce-
nobio vixisti? placuit tibi ut
maneres in decimo miliario:
nō propterea debes si maxum sō-
rū contempnere sīm. Nec te i-
deo viliorē putes: si ad frēs
ueneris ad ciuitatē. Si neces-
sitatē haberes. ues et uideres
mulieres? et si necessitatē ha-
buisses. ues i plateas: recte
q; nō ues. Ad sinaxim fratru
nō uadis? O tu qui manes
i secreto. aut melior es a fra-
trib; qui sunt i cenobis: aut
peior es. Si melior es: ueni
ut eis exemplū uite tue tri-
buas? si autē deterior es: ue-
ni ut discas q nō fas. Super-
bia nascit? qn aliquis dicit
se secretū sedere? frēs nō dig-
nati uideri et uisitare: et
i superbiā erigit. Hoc propterea
loquor. presente sancto fratre
qui facit opere. ut hoc qd ego
loquor. hūc scias op? facere.
Deniq; multi sancti ptes. qui
uere ptes sunt qui regūt aiās
sanctorū? qn aliquos uiderūt
iuuenēs ire ad desertā et ad
cenobium non uenire. et i su-
perbiā esse? uadūt et uim eis
faciūt: et adducūt eos nō ut
noceant. sed ut tollat? eis su-
perbia. Nec hoc propterea dico.
ut illi qui manent i secretis.
et ueniūt ad cenobiū et frēs
uisitant: ab hīs qui sunt in
cenobis arguant? quasi sint
ipaciētes. nec qsi hūiles. Nō
dicat de uobis. Ecce ille qui
heremo sedet: quia nō patit?
uenit. Propterea uenit. ut super-

biā deponat? propterea uenit ut te
edificet: et non destruat. Dico
te qualis uite sit. Uenit i deser-
to: et tū gloriā nō habet corū
qui i deserto sunt. Deus itaq;
om̄ps: oīa que locuti sum? oro-
nibus sanctorū nos quoq; im-
plere faciat. Nichil ei grande
est dicere: sed facere. Et si quid
facere nō possū et loquor: im-
loquor. ut qui potest face? faciat
at: qui habet aures audiendi
audiat i xpo ihū dno nro an-
Sino beati augusti de ciuitate
Diuinā scripturā: mi-
luplū habundātiā la-
tissimāq; doctrinā. sine
ullo errore cōprehendit? et in
ullo labore custodit: cui? cor
plenu est caritate? dicente a-
postolo: plenitudo autē legis
est caritas? et alio loco. finis
autē pcepti caritas de corde
puro et cōsuetudine bona: et fide
nō ficta. Quid est autē pcepti fi-
nis? nisi pcepti adimpletio?
Quid est pcepti adimpletio?
nisi legis plenitudo? Ex ergo
ibi dixit plenitudo legis cari-
tas: hoc etiā dixit hic. finis p-
cepti est caritas. Nec dubitari
ullo modo potest: q? templū de-
i sit nō homo. i quo habitat ca-
ritas. Dicit enī et iohānes de-
us caritas est. Nec autē dicen-
tes apli. et nobis pcellentiā
caritatis cōmendates: nō ut
q; aliud nisi qd comedat? ruc-
tare potuerunt. Ipe qui p do-
minus pascebat eos uerbo sa-
lutis. uerbo caritatis. qd est
ipse panis uiuus qui de celo

descendit: mandatum inquit novum
 do vobis ut vos diligatis invicem. Et iterum. In hoc scient omnes: quia mei discipuli estis: si vos invicem dilexeritis. Ille ergo qui venit per carnis irrisionem. carnis perire corruptione: et vetustate vinculi mortis nostre. sume mortis novitate dissolvere: mandato novo. fecit hominem novum. Res enim vetus erat: ut homo moreretur. Quae ne semper valeret in homine: res nova facta est. ut deus moreretur. Sed quia in carne mortuus est. non in divinitate: per sempiternam vitam divinitatis: non permisit esse sempiternam irrisionem carnis. Itaque sicut dicit apostolus mortuus est propter delicta nostra: et resurrexit propter iustificationem nostram. Qui ergo contra mortis vetustate attulit vite novitatem: ipse contra veteris peccati opposit novum mandatum. Quapropter quisque vetus peccatum vis extinguere. mandato novo extingue cupiditatem: et amplectere caritatem. Sicut enim radix omnium malorum est cupiditas: ita radix omnium bonorum caritas. Totam magnitudinem divinum eloquium et latitudinem scriptura possidet caritas qua deum proximamque diligimus. Docet enim nos celestis vniuersum magister et dicit. Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo. et ex tota anima tua: et diliges proximum tuum tanquam teipsum. In his divinis mandatis. tota lex pedet et propheta. Si ergo non vacat omnibus paginas sanctas perscrutari omnia

involucra sermonum evolvere: omnia scripturarum secreta penetrare: tene caritate ubi pendet omnia: ita tenebis quod tibi dedisti: tenebis etiam quod non dedisti. Si enim nosti caritatem. aliquid nosti. unde et illud pendet quod forte non nosti: et in eo quod in scripturis intelligis caritas patet: et in eo quod non intelligis caritas latet. Ille itaque tenet et quod patet et quod latet in divinis sermonibus: qui caritatem tenet in moribus. Quapropter frater sectamini caritatem dulce ac salubre vinculum mentium: sine quo dives pauper est: et in qua pauper est dives. Hec in adversitatibus tolerat. in prosperitatibus temperat: in duris passionibus fortis: in bonis operibus hilaris. In temptatione tutissima. in hospitalitate latissima: iter veros fratres lenissima: iter falsos patientissima. In abel per sacrificium grata. in noe per diluivium secura: in abrahe peregrinatione fidelissima: in dauid tribulationibus mansuetissima. In tribus pueris blandos ignes innoxie expectat: in machabeis senos ignes fortiter tollerat. Casta in susanna erga virum: in ana post virum: in maria propter virum. libera in paulo ad arguendum: humilis in petro ad obediendum. Humana in christiano ad confitendum: divina in christo ad ignoscendum. Sed ego de caritate quod magis aut uberius possum dicere: quod per os apostoli laudes eius intonat dominus. supereminere via

al. dicitur

demōstrāns atq; dicētis? Si li-
guis hōim loquar et angelo-
rū? caritatē autē nō habeā:
factus sum sicut eramētum
sonās. aut cōbalū tīniens.
Et si habuero pphēā. et fa-
cro oīa sacramenta et oēm
sciētiā. et si habuero oēm
fidē ita ut mōtes transferā?
caritatē autē nō habeā: nū-
hil michi prodest. Caritas
magnanima est. benigna ē:
caritas nō emulat: non agit
periam nō inflatur. nō deho-
nestat: nō q̄rit que sua sūt nō
irritatur. nō gaudet sup̄ ūqui-
tate: cōgaudet autē ueritati.
Oīa tolerat. oīa credit: oīa
sperat: oīa suffert. Caritas nū-
q̄ cadet. Q̄nta ē sentētia ista
uārū? Whētie uirtus sacra-
mentoz salus. sciētie solida
mentū. fidei fructus? diuicie
pauperū. uigilantiū morientū?
Quid tam magnanimū? q̄
pro ip̄is mori? Quid tā benig-
nū? q̄ et iūmicos dilige? So-
la est quā felicitas aliena nō
p̄mit: quia nō emulatur? So-
la est quā felicitas sua nō ex-
tollit: quia non īflatur: sola
est quā consaētia mala nō
pungit. quia nō agit perā.
Inter obprobria secura ē. in-
ter odio benefica est: iter uias
placida est. Inter insidias i-
nocens est. inter ūquitates
gemens: i ueritate respicit.
Quid illa fortius nō ad retribu-
endas iniurias? sed ad nō curandas
iniurias? Quid illa fidelis nō
uanitati? sed eternitati? Nam

ideo tollerat oīa i p̄nti uita: q̄
credit oīa de futura uita: et
suffert oīa que hic iūmicit:
quia sperat oīa que ibi p̄mit-
tūtur. Merito nūq̄ cadit. Er-
go sectemur caritate et eā sic
cogitantes. afferte fructum
iusticie: et qd̄q̄ uberius q̄ e-
go dicere potui uos iueneris
in ex̄ laudibz: appareat i uis
moribz. Oportet enī ut scilicet
sermo nō solū sit grauis: sed
eā breuis. **Augustin⁹ de pug-**
na spūs et carnis. siue spūs
Dotat contra carnem
spūs dei agit: Im̄ sunt
filii dei. Nō sunt filii de-
i. si non agūtur spūs dei. Si al-
spūs dei agūtur? pugnet: q̄
magnū habet adiutorē. Non
enī deus sic expectat pugna-
tes: quō expectat plus uenā-
tores. Plus uenatori fauere
potest: periditanti uiuere
non potest. Sic ergo et hic. Ca-
ro cōcupiscit aduersus spūs.
spūs autē aduersus carnem.
Et quid est. ut nō ea q̄ uultis
faciatis? Hic ei periculū est
mali iūtellectoris: sit nūc offi-
ciū qualiscūq; expositoris. De-
nō ea que uultis faciatis. Atte-
dite sancti. quicūq; pugnat.
Pugnantibz enī loquor. Intel-
ligūt qui pugnat: nō itelli-
git qui nō pugnat. Nā qui
pugnat? nō dico itelligit me.
sed puenit me. Quia uult
homo castus: ut nulla cōcupi-
scentia aduersaria castitati.
Pacem uult: sed nondū ha-

al' ista hāc uia?
al' ista hāc uia?

bet. **Q**n̄ enī ad illud uctū fue-
rit. ubi nulla oīno exurgat
cōcupiscentia aduersaria. n̄
lus erit hostis cū quo luctem̄?
net expectat̄ ibi uictoria: q̄a
iā de hoste triūphat̄. **A**udi ip̄az
uictoriā. ip̄o aplō dicite. **O**por-
tet corruptibile hoc iduere in
corruptionē. et mortale hoc i-
duere ī mortalitate. **T**ū autē
corruptibile hoc iduerit ī cor-
ruptionē. et mortale hoc idue-
rit ī mortalitate: tū fiet ser-
mo qui scriptus est. **A**bsorta est
mors ī uictoria. **A**udi voces tri-
ūphanā. **U**bi est mors cōten-
tio tua? **U**bi ē mors aculeus tu-
us? **P**uassisti uulnerasti: deie-
cisti. **S**ed uulneratus ē pro me:
qui fecit me o mors. **O** mors ul-
neratus ē pro me qui fecit me:
et de morte sua uicit te. **E**t tunc
triūphātes dicturi sūt. **U**bi est
mors cōtentio tua? **U**bi ē mors
aculeus tuus? **M**odo autē qn̄
caro cōcupiscit aduersus sp̄m.
et sp̄s aduersus carnē? cōtentio
mortis est: nō qd̄ uolum̄? facim̄?
Quare? **Q**uia uolum̄? ut nulle
sint concupiscentie: sed nō possu-
mus. **U**elim̄? nolim̄? habem̄? il-
las: uelim̄? nolim̄? titillāt? blā-
diunt? stimulat̄ īfestat̄. **S**urge
uolūt? p̄mutat̄: nōdū extigūt?
q̄diu caro cōcupiscit aduersus
sp̄m: et sp̄s aduersus carnem.
Nūquid hoc etiā cū mortuus fu-
erit homo? **A**bsit. **D**eponis car-
nē? quō te cū trahis cōcupiscentia
as carnis? **S**i bene pugnasti. re-
aperis ad quietē? de qua quiete
coronandus es. nō dāpnandus:

ut postea perducaris ad regnū.
Ergo q̄diu hic uiuit̄ fr̄es: sic ē
sicut et qui senuim̄? ī ista mili-
tia. **M**inores quidem hostes.
habem̄? sed tamē habem̄? fa-
tigati sunt quodāmo hostes
nostri iam etiā per etate: sed tū
etiā fatigati. non cessant q̄li-
buscūq; motibus īfestare se
nectutis quietē. **A**rior enī est
pugna iuuenū? nouim̄? eam:
transiuim̄? per eā. **C**aro ergo
cupiscit aduersus sp̄m. et sp̄s
aduersus carnē: ut nō ea q̄ ul-
tis faciatis. **Q**uid enī uultis
o sancti. o boni p̄liatores? **O**
fortes milites xpi. qd̄ uultis?
Ut nō sint oīno cōcupiscentie ma-
le: sed nō potestis. **E**xercete bel-
lū: sperate triūphū. **M**odo enī
iterim pugnat̄. **C**aro cōcupiscit
aduersus sp̄m. et sp̄s aduersus
carnē. ut nō ea que uultis faciatis?
id ē ut oīno nulle sint cōcupiscentie
carnis: sed facite qd̄ potestis.
qd̄ ait ip̄e ap̄lus alio loco quādo
cōmemorare iā ceperā. **N**ō reg-
net p̄tīm ī v̄ro mortali corpore:
ad obediendū desideris eius.
Ete quō nolo. **D**esideria mala
surgūt: sed noli obedire. **A**rma-
te. **S**ume īstrumētū belloz. **P**re-
cepta dei: arma tua sunt. **S**i be-
ne me audis: et qd̄ loquor ama-
bis. **N**ō inq̄t regnet p̄tīm: ī v̄ro
mortali corpore. **Q**̄diu ei por-
tatis mortale corpus: pugnat̄
cōtra uos p̄tīm. **S**ed nō regnet.
Quid ē nō regnet? **I**dest ad obe-
diendū desideris eius. si corpi
obedis: regnat. **E**t quid ē obe-
dire? nisi exhibeatis membra v̄ra

arma iniquitatis peccato? Nichil
hoc doctore p̄clarus. Quid vis
iā ut exponā tibi? fac qd au-
disti. Non exhibeas mēbra tu-
a arma iniquitatis peccato. **Ded**
tibi deus p̄tatem per sp̄m suū:
ut mēbra tua teneas. **Surgit**
libido: tene tu mēbra. **Noli ex-**
hibere mēbra tua arma iniqui-
tatis peccato. **Noli armare aduer-**
sariū tuū cōtra te. **Tene pedes**
ne eant ad illicita. **Libido sur-**
rexit: tene tu mēbra: tene ma-
nus ab om̄i scelere: tene oca-
los ne male attendāt. tene au-
res ne uerba libidis libenter
audiant. tene totū corpus:
tene latera: tene sūma: tene y-
ma. **Quid facit libido?** **Surge**
re nouit: vincere nō nouit.
Surgendo assidue sine causa:
distat et nō surgē. **Redeamus**
ergo ad uerba. que obscura
de ap̄lo p̄posueram: et plana
eē iam videbim? **Hoc enī p̄-**
posuerā? qā nō dixit ap̄lus.
sp̄ū ambulate et cōcupiscen-
tias carnis ne habueritis: qz
necesse est ut habeam? illas.
Quare ergo dixit cōcupiscē-
tias carnis ne feteritis? **Quā-**
fecim? eas: si cōcupiscimus.
Ip̄m cōcupiscere facē est. **Sed**
ait ap̄lus. **Jam nō ego operor**
illud: sed qd habitat ī me pec-
catū. **Ergo quid tibi cauēdū**
est? **Hoc sine dubio: ne perfici-**
as. **Surrexit libido: dāpnā-**
bilis surrexit. **Suggestit: nō**
audiat? **Ardeat: nō se cōpescit.**
Et uelles ut nō arderet? Et u-
bi est ut nō ea que uolūis faci-

atis? **Noli dare mēbra? arde-**
at sine causa: et consumat se.
In te ergo sūt ipse cōcupiscen-
tie? **fatendū est. sūt. Ideo dix-**
it. ne perfeceritis: ut nō p̄fici-
ant? **Deceuisti facē: p̄fecisti.**
P̄fecisti etenī. si deternas faci-
tiendū esse adulteriū? et ide-
o nō facias quia locus nō est
ūuentus. qā oportunitas nō
datur: quia forte casta ē illa
de qua uideris eē cōmotus.
Ete iā ista casta ē: et tu adulter-
es. **Quare? Quia tu p̄feci-**
cōcupiscēntias. **Quid est p̄feci-**
ti? **Id ē ī aīmo tuo faciendū**
eē adulteriū deceuisti. **Jā qd**
absit. si et mēbra nō fuerint
operata: ī mortē deuolutus
es. **Suscitauit xp̄us mortuū**
ī domo. filiā archisynagogi.
In domo erat: nondū erat elā-
ta. **Sic et homo qui flagrauit**
deceuit ī corde? mortuus ē:
sed itus latet. **Si dum usqz ad**
p̄petrationē mēbrozū p̄uen-
rit: elatus est foras. **Sed et u-**
uene filiū uidue suscitauit
deus: qm̄ extra portā ciuita-
tis mortuus efferebat? **Sic**
ergo audeo quid dicere. **De-**
ceuisti ī corde tuo? si reuocau-
ris ab actu tuo: sanatus eris
anteqz p̄petres. **Si enī egeris**
ī corde penitentiā. quia rem-
malā et scelestam et flagitio-
sā dāpnabileqz deceueras?
ibi ubi mortuus latebas itus:
sic itus surrexisti. **Si autē p̄-**
feteris? iā foras elatus es: si
habet qui tibi dicat. **Iuuis**
tibi dico surge. **Quā si p̄petras**

n et peniteat te. de proximo re-
 di: noli in sepulchru uenire. **S**
 et hic michi tertius est: qui ca-
 am pductus est ad sepulchru:
 ia supra se habet pondus mo-
 lestū; terra pmitur. Multū enī
 exeratatus ē in flagitijs. Co-
 suetudine sua i yma pgraua-
 tur. Clamat et xpūs: lazare
 prodi foras. Homo enī iam pes-
 sine cōsuetudis putet. Merito
 ibi xpūs pclamauit: nec solū
 clamauit: sed magna voce
 clamauit. Ad xpi enī clamore
 etiā tales licet mortui. licet se-
 pula: licet putētes: resurgūt
 tū et ipi. De nullo enī iacenti
 desperandū est: sub tali suscita-
 tore. **Sermo bñ augustini ut nō**

**Solū lingua s; et vita et morib;
 laudetur deus**

Returio dñi nostri
 ihesu xpi frēs kmī oste-
 dit nobis vitā quā accepturi
 sum⁹: cū uenerit tribuē dū-
 na dignus; mala malis. bo-
 na bonis. Modo quidē mali-
 oēs cantare nobiscū possūt allā.
 Si autē i malitia pseuerauerit:
 cantū vite nre future labijs
 aie dicere nō poterūt. Ipsam
 vero vitā que tūc erit. i ea ve-
 ritate qua nūc significat opti-
 nere nō possūt: quia noluerūt
 meditari anq̄ ueniret. tenere
 qd̄ uenturū erat. Nūc ergo frēs
 kmī exhortamur vos ut laude-
 tis deū. Et hoc est q̄ nos uel
 uobis oēs dicim⁹. qñ dicim⁹
 allā. Laudate deū. Dicit tu al-
 teri: dicit ip̄e tibi. Cū se omēs
 adhortant⁹: omēs faciāt qd̄

hortāt⁹. Sed laudate de totis vo-
 tis: id ē ut nō sola lingua et
 vox nra laudet deū: sed et cō-
 scientia nra. vita nra. facta
 nra. **E**tenī laudam⁹ mō i ec-
 desia qñ cōgregamur: cū au-
 tē quisq; discedit ad ppria: qñ
 cessat laudare deū. Nō cesset
 bene uiuere: et semp laudat
 deū. Tunc desinit laudare: qñ
 a iusticia et ab eo qd̄ placet illi
 declinas. **N**ā si a uita bona
 nūq̄ declinas: lingua tua ta-
 cet. vita tua clamat: et aures
 dei ad cor tuū. Quō ēi aures
 nre ad voces nras: sic aures
 dei ad cogitacōes nras. **N**ō
 potest autē fieri ut habeat
 mala facta: qui habet cogita-
 tiones bonas. facta enī de co-
 gitacōe pcedunt. Nec quisq;
 potest aliqd̄ facere. uel ad ali-
 qd̄ faciendū mēbra mouere:
 nisi pmo pcesserit iussio cogi-
 tationis. Quō de iteriori pala-
 tio qd̄qd̄ iusserit ip̄erator p
 ip̄erū romanū emanat⁹: qd̄
 quid uidetis agi per pūcias
 questus motus: fit ad vnā
 iussione ip̄eratoris itus sede-
 tis. **M**ouet solūmō ille labia
 cū loquit⁹: et mouet oīs pro-
 uicia cū fit qd̄ loquitur. Sic et i
 vno q̄ eoz itus est ip̄erator in
 corde. Sed et si bon⁹ bona iubet
 et bona fiūt: si malus mala
 iubet et mala fiūt. Cū ibi se-
 det xpūs: quid p̄t iubere nisi
 bona? Cū possidet dyabolus:
 qd̄ possit iubere nisi mala? In
 tuo autē arbitrio erit. Quid?
 Cui pares locū: deo an diabolo.

Quid reddūt? Tui parauēis:
ipse īperabit. Ergo frēs nō tm̄
ad sonū attendite. cū lauda-
tus deū; sed totū laudate. can-
tet vox cantet vita; cātet facta.
Et si est adhuc gemitus. tribu-
lacio? sp̄era transitura oīa; et
illū uenturū diem. quo sine de-
fectu laudabim? Interū donet
ueniat ille dies. ī quo cōiūcti
angelis. deū sine ulla fatiga-
cione. et sine ullo sine lauda-
re meream? ut ad illud īef-
fabile gaudiū uenire possim?
bonis operib; studeam? īfiliē:
ac cotidie cōsaēnas n̄as in-
tus aspiciētes. si aliqd̄ in stola
aīe n̄re. aut per negligēciam
derelictū? aut per luxuriā sor-
didatū. aut per iracūdiā com-
bustū. aut per iūdiā cōcissū.
aut per auaritiā tenebrosū
esse cognosam? dū adhuc in
p̄tate n̄ra est: cū dei adiutori-
o festinem? uulnerata curare?
reparare p̄dita. et ad candore
iusticie. ea q̄ obscura fuerant
reuocare? ne forte sub bonis
operib; nudi. et uiciorū p̄anus
sordidantib; iūoluti. cū ante
tribunal eterni iudicis uene-
rim? illa terribilis ad nos sen-
tētia dirigat. distēdite a me
maledicti in ignē eternū: qui
paratus est dyabolo et āgelis
eius. Et ideo q̄ntū possum? ī
fructus iusticie studeam? affer-
re: timētes illud qd̄ dñs dixit.
Oīs arbor que nō facit fructū
bonū excidet. et ī ignē mitte-
tur. Hec sentētia euidenter of-
tendit: quia nō solū malū fe-

tisse: sed etiā bonū nō egisse.
dāpnabile erit. Et ideo ista q̄
dixim? attentis cordib; iugi-
ter cogitem? ne nos tarde pe-
niteat. sub cōsp̄cū ignis eter-
ni: qui īterrogabit medullas.
ossa. et cogitacōes n̄ras. Quō-
tūc vnusquisq; p̄uendo opm̄
bit. ne vniq; alienā mulierem
cōcupisset? ne vniq; corpis sui
uestem. ne vniq; baptisimū oleste-
riā maculasset? ne vniq; p̄ce-
risset cōsilia et monita sacer-
dotū. Nā si sacerdotib; grande
periculū est. aliena peccata nō
arguere? q̄nto periculosius cit-
p̄ria noluisse corrigē: atq; ea
nō solū nō emendasse? uerū eti-
ā defendisse. et defendēdo at-
mulasse? Et ideo expiatiua. e-
rit illic īextinguibilis concu-
matio: quicq; hic medicabilis
satisfactio. quicq; salutifera
dissimulauerit sanare cōuer-
sio. Ardens enī īferni puteus
aperietur? descensus erit: re-
nudati et capitaliter mortui
īperpetuū demergētur: et cen-
di ī tenebras exteriores: ubi
nō uisitabit sol eternus. In te-
nebras exteriores īfelices ex-
clusi: īfelici? īcludendi. De h̄
puteo p̄pheta orat atq; cōmēno-
rat. Neq; absorbeat me. p̄fui-
us os suū. Ideo autē dixit. ne
q; urgeat sup me puteus os
suū? quia cum sine p̄tēnāte
remedio īfelices p̄tores a te-
perit: claudet̄ suisu? aperiet̄
deorsum: ac dilatabit? ī p̄fui-

dū. Nullū spiramē: nullus li-
 ber anhelitus: claustris desup
 virgētibus relinqt̄. Detrudēt
 illuc male vtentes rerū natu-
 ra: ultra nesciētur a deo. q̄ deū
 scire noluerūt: morituri vite
 et morti sine fine videnti. Feli-
 ces qui nūc bene utentes. uel
 facultatibz suis. uel corpe suo
 cōtenti et de suo largi: in se cas-
 ti. ī alios nō truenti: ab hui⁹
 profundi flāma se redimūt.
 Hec pena ī illos manebit: q̄
 amisso et nō reparato per peni-
 tentiā baptisimo: ī eternū peri-
 bunt. Ad quos dicit: paleas at-
 tōbueret igni iextinguibili. In
 vero qui tēporalibz penus dig-
 na gesserūt de quibz aplūs dix-
 it. si cui⁹ opus arseuit detrimē-
 tū patietur: ipse autē saluus
 erit. Sic tñ per ignē. per fluui-
 um igneū de quo pphetia ser-
 mo cōmemorat. et fluui⁹ ig-
 neus turrebat ante eū: per flu-
 uū igneū. et vada feruētibz
 globis horrenda transibūt. Quā-
 ta fuerit pccā materia: tanta
 et pertrā seundi mora. Quātū
 exegerit culpa: tantū sibi exho-
 mine vindicabit qdā flāme rō-
 nabilis disciplina. Et quātū stul-
 ta iūquitas gessit: tantū sapiens
 pena disciet. Et quia sermo
 diuin⁹ quodā ī loco enee olle
 aiām peccatrici cōparās dicit.
 Donec ollā supra priunas vacuā
 donet cōtalescat es eius et de-
 fluat omē stagnū eius: illic ser-
 mones otiosi et cogitacōes iūque
 uel sordide: illic multitudoleui-
 um pccōrū que puritate nobilis

nature infecerūt. exundabūt.
 Illic es stagnū uel plūbū diuer-
 sorū subrepentiū delictorū. que
 diuinā ymaginē obscurauerūt.
 cōsumētur: que oīa hic ab aīa
 separari per elemosinas et laci-
 mas cōpendiosa transactione
 potuissent. Ecce sic exigere ha-
 bet ab hoīe rationē: qui seipsū
 hoī dedit: et confixus clauis
 legis mortis reuixit. Que cum
 ita sint dilectissimi. itelligam⁹
 quia effugere itolleranda suppli-
 tia et itendia eterna nō poterūt:
 nisi qui praus ī se ignē carnalis
 cōcupie. ac multimode cupidi-
 tatis extinxerūt. Et ideo fratres
 kmī cōuertam⁹ nos ad melio-
 ra: dū in nrā pccāte sūt reme-
 dia. Curram⁹ dū lucē habem⁹:
 ne transeūcia salutis tempora
 negligam⁹. Hic extingam⁹
 mortem. moriendo peccatis:
 hic vitā vite meritis cōparem⁹.
 Itē ex quodā sermōe bñ aug⁹
 de timore dei ubi loqt̄ de mi-
 seria pccāte vite.
Domin⁹ ih̄s xp̄us qui ait
 ego sum via ueritas et
 vita. ambulare nos voluit p
 seipsū: et ad seipm. Qua ei
 ambulam⁹ nisi per viā? et quo
 ambulam⁹ nisi ad ueritatem
 et vitam? Vitā salicet eternā:
 que sola vita dicta est. Nā ista
 vita mortalis ī qua nūc sum⁹:
 ex illius vite cōparacōe. mors
 esse cōuicatur: que tanta muta-
 bilitate variatur: et nulla sta-
 bilitate firmatur: et cursu bre-
 uissimo terminat. Nō beata
 vita est: nisi vera vita est. n̄ ve-

ra vita est. nisi eterna. Ille qui
ait. ego sum via veritas et vi-
ta: in fide nobis via est: in spe-
cie autem veritas et vita. Vide-
mus autem nunc per specie in e-
nigmate: et hic est fides: tunc
autem facie ad faciem. Time-
at christianiis antequam perfecta ca-
ritas foras mittat timorem: ac-
dat et intelligat se peregrinari
a domino quod diu viuit in corpore quod
corruptur et aggravat animam:
ac tanto minor sit timor. quanto
patria qua tendimus propior. Ma-
ior enim timor debet esse longe
peregrinationum: minor propior
tanti: nullus puenientium. **Tres**
sunt motus in homine: motus me-
tis. motus corporis: motus sen-
sualitatis. Motus mentis in vo-
luntate est: motus corporis
in opere: motus sensualitatis
in delectatione. In so-
lo motu mentis liberum arbitri-
um est. In motu corporis et
sensualitatis: illa que sequi-
tur liberum arbitrium. Sic enim
prima dispositio fuit nature. Nam
motus mentis voluntarij est ap-
petitus. In voluntate liberum:
in appetitu arbitrium. Mens in-
gitur per se mouet: et est pri-
mus voluntatis motus. Mo-
tus voluntatis. sequitur motus
corporis. Mens ergo sicut dixi
per se moueri habet: sed secundum
se moueri non debet: sed secun-
dum voluntatem creatoris sui. quod
forma illi est et exemplar: et
proposita regula quam sequatur.
Et propter hoc si secundum deum mo-
uetur. hoc est iustitia: si proter

deum uel contra deum mouet: hoc est in-
iustitia. Ergo motus mentis ius-
ticia spiritus uel iniusticia: motus autem
corporis: spiritus obuia. **Quia** mens
mouet: libertate mouet: quam vo-
luntarie mouetur et pro se mouet:
et eius est quod mouet: uel ad meritum
si bene: uel si male ad culpam.
Quia autem corpus mouet: necessitate
mouet: quod ab alio mouet: hoc
est a mente: nec suum est quod mouet:
sed illius a quo mouetur: siue
ad meritum si bene. siue ad culpam
si male. Item motus mentis dicitur
motui corporis. lege nature subie-
to: et quando abutitur illo uicium est
peritiam. et debitum obedientis. **Sed**
nec culpatur qui ducit: sed culpa-
tur quod ducit: quia in subiectum liber-
tate abuit. Porro uoluntas si ius-
ticia tenuisset. haberet non solum
motum corporis obedientem: sed mo-
tum sensualitatis consentientem.
Nunc uero quoniam uertitudinem suam
ipsa non tenuit: habet quod ad huc
ex indulgentia creatoris. motum
corporis obedientem: ex uindicta
domini motum sensualitatis contra-
dicentem. Cuius uolentiam aliquam
infirmata sequitur: aliquam autem uolun-
tate cohercet et moderat. Si autem
motus sensualitatis dicitur motus
mentis: dicitur et motui cor-
poris. qui subiectus est illi. et tunc
potest regnare in ipso motu
tali corpore. Si autem non dicitur: uult
mens seruire corpori sui: et sicut filius
mens sua arma iusticie: et sicut filius
motus mentis et motus corporis:
seorsum autem motus sensualitatis:
et proficit iusticia et iustas cohercet.
Exemplar uere fidei beati augustini

quolibet hoīe artifice recte dici
potest. Porro si sciens fecit oīa
ea utiq; fecit que nouerat ex
quo occurrit aīe qd̄ dā mirū
sed tñ uerū q; iste mūdus no-
bis notus esse nō posset nisi
esset deo. aut nisi notus esset
esse nō posset. Que qū ita sint
nullomō quidē sedm̄ spaciū
aliquod tēporis prius erant
spūs illi tenebre quos āgelos
dicim⁹. sed simul ut facti st̄
lux facti sunt. Nō tñ tñ ita
creati ut quō essent et quō ui-
uerent. sed etiā illūati ut sapi-
enter beateq; uiuerent. Ans et-
go angelis bonis corporalū
temporalū rerū sciencia qua
īflantur demones uilis ē. Nō
q; earū ignari sint. sed q; illis
dei qua sanctificant caritas
cara est. patre au⁹ nō tñ in
corporali uerū etiā icōmuta-
bili et icēffabili pulchritudie
au⁹ sancto amore iardescūt
oīa que īfra sunt et qd̄ illudē
nō sūt seq; ipsos iter illa con-
tēpnūt ut ex toto q; boni st̄.
co bono quo boni sunt pfru-
antur. Et ideo certus etiā
temporalia et mutabilia is-
ta nouerūt quia eoz p̄cipa-
les causas ī uerbo dei conspi-
ciūt per qd̄ factus ē mūdus
quib; causis quedā pbantur
cūcta ordinātur. Demones
autē nō eternas tēporū cau-
sas et quodāmo cardinalē
cōtempstatur sed quorūdā sig-
noz nobis occultoz maiore
experientia multo plura q;
hoīes pspiciūt. Disposiciones

quoq; suas aliqui p̄nūciat. De
niq; sepe isti nūq; illi oīno sal-
lūtur. Aliud est cū tēporali-
bus temporalia et mutabili-
bus mutabilia cōiectare eis
q; tēporalē et mutabilē mo-
dū sue uolūtatis et facultatis
inserē q; demonib; certa ratio
p̄missū est. Aliud autē ī eter-
nis atq; icōmutabilib; dei legi-
bus que in eius sapia uiuūt
mutaciones tēporū p̄uide deiq;
uolūtate que tam certissima
q; potētissima est oīm spūs ei⁹
p̄cipacione cognoscē qd̄ sūt
angelis recta disirecōe dona-
tū est. Itaq; nō solū eternū ue-
rū etiā beati sūt. Bonū at-
quo beati sūt deus illis est a q;
creati sūt. Illius quippe icēch-
nabilit̄ p̄cipacionē pfruuntur
Inde est ciuitatis sancte que
in eis sursum est et origo et īfo-
matio et beatitudo. Nā si q̄ri-
tur vnde sit deus cā cōdidit.
vnde sit sapiens a deo illūat.
vnde sit felix deo fruit̄ subsis-
tens modificat̄ cōtēplans il-
lustratur therens iocūdatur.
Est uidet amat. ī eternitate dei
uiget ī ueritate dei lucet. ī bo-
nitate dei gaudet. Cūcū itē
lūgi datur hinc philosophi
sapie disciplinā triptitā esse
uoluerūt ymo triperitā esse
cū ipi instituerūt ut ita esset
sed ita esse poti⁹ iuenerūt. Cū
vna pars appellat̄ phisi-
ca. altera loyca. tertia ethica.
id est naturalis. rationalis.
moralis. Nō q; sit consequēs

ut isti in hms tribus aliquid
 scdm deū de trinitate cogita-
 uerūt q̄uis plato prius istā
 dubitationē reperisse et com-
 mēdasse dicat. Cui neq̄ natu-
 rarū oīū auctor nisi deus vi-
 sus est neq̄ itelligētie creator
 neq̄ amoris quo bene beateq̄
 uiuitur inspirator. Sed certē
 cū de natura rerū et ratione i-
 ueniende ueritatis et de boni fi-
 ne ad quē cuncta que agim⁹ refer-
 re debem⁹ diuersi diuersa sentiāt
 i hīs tñ tribz magnis et genera-
 libus q̄stionibz oīs corz uersat⁹
 itentō. ita tñ in utraq̄ earū qd
 quisq̄ sceret multiplex discrepā-
 tiō sit opinio. ēē tamē aliqua
 nature causā sciētie formā. vi-
 te sūmā nemo cūctat. Tria etiā
 sūt que i vnoq̄ artifice expectāt⁹
 ut aliqd efficiat. natura. doctrina.
 vsus. natura ingenio. doctrina
 sciētia. vsus fructu diuiditan-
 dus est. Ex hīs ppter obtinēdā
 beatā vitā triptita ut dixi a phi-
 losophis iuenta est disciplina Si
 ergo nra natura ut esset deū ha-
 beret auctore pauldubio ut vera
 sapiam⁹ ipm debem⁹ habē doc-
 tore. ipm etiā ut beati sim⁹ sua-
 uitatis itime largitore. In quo
 est et causā cōstitute vniuersita-
 tis. et lux papiende ueritatis et
 fons bibende felicitatis. Si enī
 hō ita creatus est ut per id qd in
 eo p̄cellit cōtingat illud qd pre-
 cellit id ē vnū verū optimū deū
 sine quo nulla natura subsistit.
 nulla doctrina iſtruit. null⁹ vsus
 expedit. Ipse q̄rat ubi nobis ap-
 ta sūt oīa ipse tenat ubi nobis

certa sūt oīa. Ipse diligat ubi
 nobis recta sūt oīa. qui nō
 solū sup oīa corpa ē icorpore⁹
 uerū etiā sup omēs aīas icor-
 ruptibiles principū nrm. lu-
 men nrm. donū nrm. Qm̄
 ab illo nobis est principū na-
 ture. et ueritas doctrine. et fe-
 licitas vite. Et nos quidē i no-
 bis tam et si nō equalē. p̄mo
 ualde longeq̄ distantē. neq̄
 eternā et breui⁹ totū dicit. nō
 eūsdē fac̄ au⁹ deus est in quo
 deo nichil sit i rebus ab eo factis
 natura p̄inqui⁹ ymagine dei.
 hoc est illius sūme trinitatis
 agnoscim⁹ ad formationē p̄fi-
 ciendū. ut sit etiā similitudinē p̄ri-
 ma. nā et sum⁹ et nos ēē noui-
 mus et esse ac nosse diligim⁹.
 Sine ulla nāq̄ fantasia n̄l fa-
 tasmatū ymaginacōe ludifica-
 toria michi ēē me idq̄ nosse et
 amare certissimū ē. Nulla in
 hīs uerbis academicorū argu-
 menta formudo dicatū. Quid
 si falleris. Si ei fallor sū. nam
 qui nō est utiq̄ nec falli potest
 ac per hoc sum si fallor. quia
 ego sū si fallor. quō ēē me fallor.
 qn̄ certū est me esse si fallor. Quā
 igit⁹ essem qui fallerer. etiā si
 fallerer pauldubio i eo q̄ me no-
 ui esse nō fallerer. Consequens
 est autē. ut etiā i eo q̄ noui nos-
 se nō fallor. Sicut ei noui esse
 me. ita noui etiā hoc ipm nos-
 se me eaq̄ duo tñ amo eundē
 quoq̄ amorē qdāā teratū. nec
 ipotis estimacōis eis quas no-
 ui rebus adiūgo. Qm̄ igit⁹ ho-
 mines sum⁹ ad nri creatoris

ymaginē creati cui⁹ ē uera tri-
nitas eterna ueritas. eterna et
uera caritas. Est q̄ ip̄e et̄na
uera et t̄ra trinitas nec con-
fusa neq; separata. In h̄is qui-
dem reb; que īfra nō sūt. q̄m et
ipsa nec aliquo modo essent
nec aliqua specie cōtinerem⁹
nec aliquē ordinē uel appete-
rem⁹ uel tenerem⁹ nisi ab illo
facta esset qui sūme est. qui sū-
me sapiens est. qui sūme bo-
nus est tāq; per oīa que fecit
mirabili stabilitate curretes
quasi quedā eius alibi mai⁹
alibi min⁹ īpressa uestigia
colligam⁹. In nobis at̄ ipsi
eius ymaginē cōtūctes tāq;
minor ille euāgelicus filius
ad nosmetipsos reuersi surgā-
mus et ad illū redeam⁹ a quo
peccando recesseram⁹. Ibi esse
n̄m nō habebit mortē. ibi nos-
se n̄m nō habebit errore. ibi
amare n̄m nō habebit offen-
sionē. A quo ē oīs modus. oīs
species. oīs ordo. A quo ē mē-
sura. n̄s. pondus. A quo est
qd̄qd̄ naturaliter ē. cui⁹ gene-
ris est. cui⁹ libet estimacōis ē.
a quo sūt semina formarū for-
me. seminū. motus seminū
atq; formarū. Qui dedit et
carni originē. pulchritudine.
ualitudinē. p̄pagacionē. fecū-
ditatē. mēbroz dispositionē.
salutē cōcordie. Qui et aīe ir-
raionali dedit memoriā. sen-
sū. appetitū. Racionali at̄. mē-
tē. itelligētiā. et uolūtātē. Si ce-
go deo quāto similior tāto fit
p̄p̄quior nulla est ab illo lon-

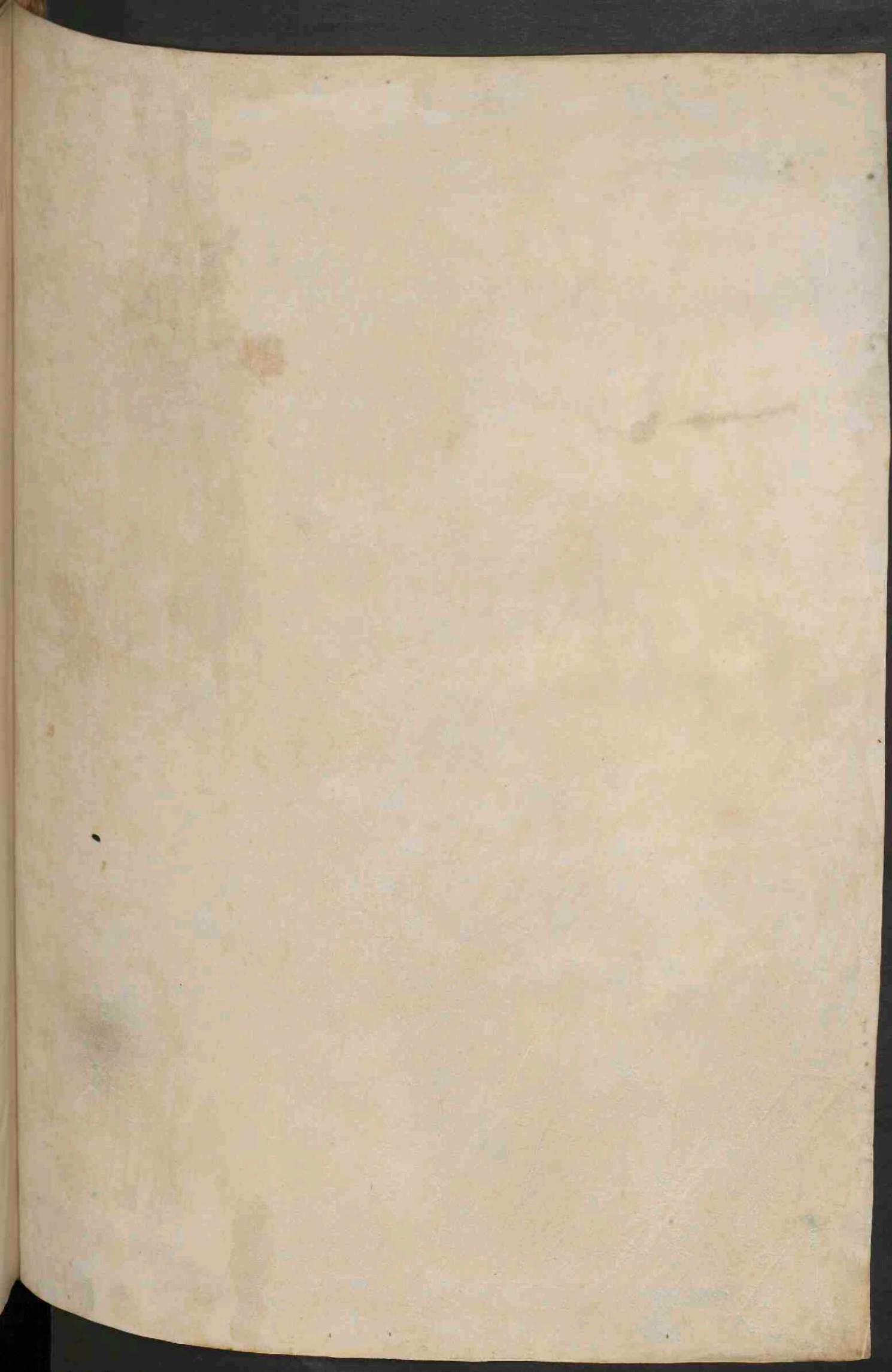
giquitas q̄ ei⁹ dissilitudo īcōpān-
bili illi eterno et īcōmutabili
tāto est aīa hoīs dissimilior q̄
to rerū tēporaliū ē cupidior. I-
ut sanet⁹ q̄m īmortali purita-
ti que ī sūmo ē ea q̄ ī ymo sūt
mortalia et īmūda cōuenire
nō p̄nt. opus est quidē media-
tore nō t̄n tali qui corp⁹ quidē
habeat īmortale. p̄p̄quā ī sū-
mis aīm uero morbidū sūm
ī sūmis quo morbo nobis īu-
deat potius ne sanem⁹ sed tali
qui nobis īfirmis q̄ adiuet
ut sanem⁹. Sed tali qui nobis
īfirmis et corpis mortalitate
coartatis īmortali spūs iusti-
tia. per quā nō loq̄z distācia
s; silitudis excellētia māscim
sūmis mūdādis liberādis q̄
nobis. Qui p̄fecto īcōmutabi-
lis deus absit ut cōtaminacō-
nē timeret ex hoīe quo idūtus
est. aut ī hoīb; iter quos ī hoīe
cōuersatus est. Nō ēi parua sūt
iteri duo que salubriter sua ī-
carnacōe ī hoīe mōstrauit n̄
carne posse cōtaminari ueram
dinitatē. nec ideo putādi de-
mones nobis meliores quia
nō habēt carnē. mortalis q̄p̄
factus est nō īfirmata uerbi
dinitate sed carnis īfirmata
suscepta. Nō autē p̄mansit ī
ipsa carne mortalis quā susci-
tauit a mortuis q̄m ip̄e ē frui-
tus mediatois eius ut nec ip̄e
p̄pter quos liberādos mediatois
effectus ē ī p̄petua uel carnis
morte remaneret p̄inde me-
diatois iter nos et deū et mor-
talitatē habere oportuit trā-

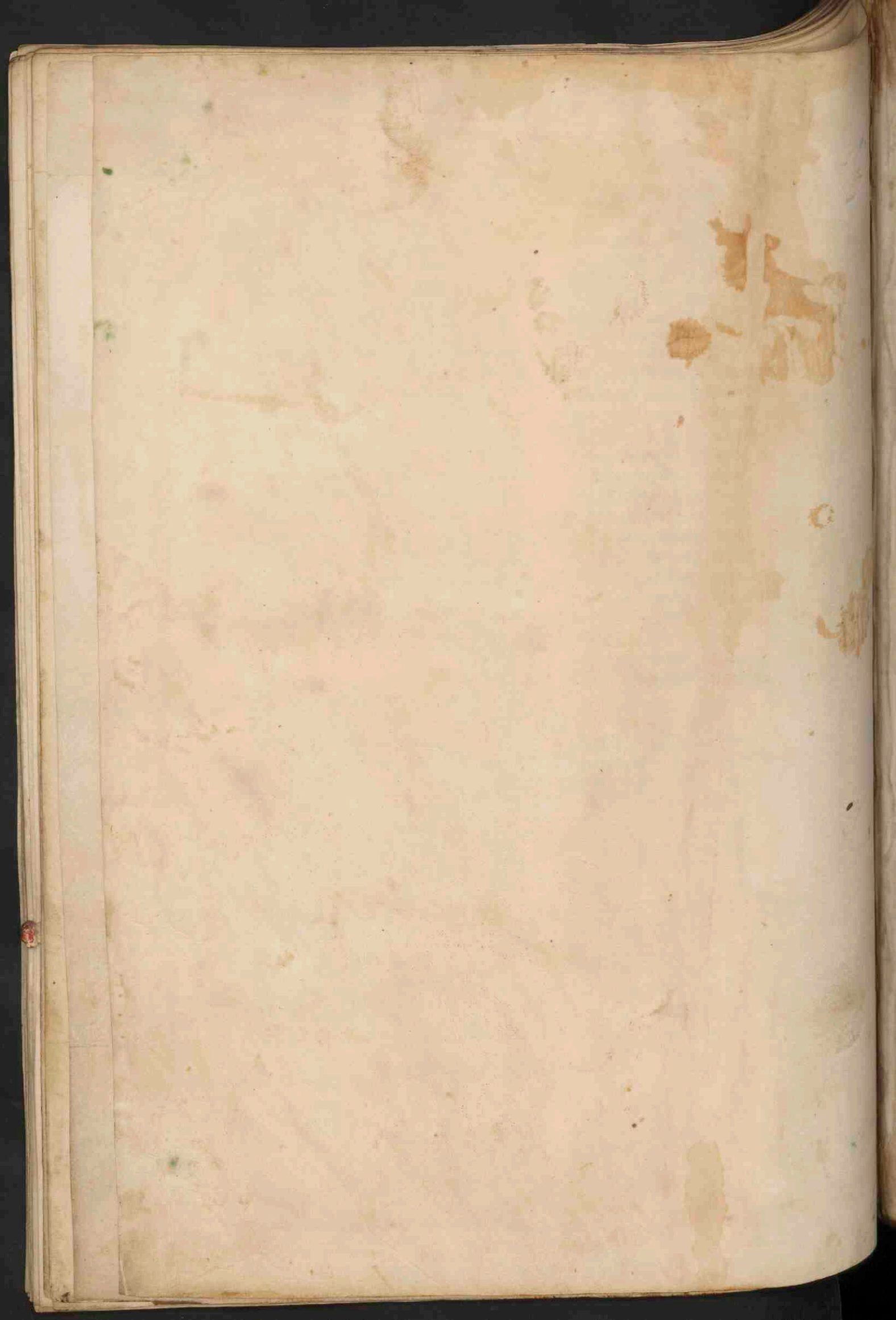
seuntē et beatitudinē pmanētē.
 ut per id qđ transit cōgrueret mo-
 rituris etiā ad id qđ pmanet trāf-
 ferret ex mortuis. Bonu igitur an-
 geli iter miseros mortales et bñs
 imortales mediū esse nō pnt. qđ
 ipsi quoq; et beati et imortales sūt.
 Pnt at esse mediū angeli mali qđ
 imortales sūt cū illis miseri cum
 istis. His cōtrarius est mediator
 bonus cū aduersus corū imorta-
 litatē et miseriā suscipere et mor-
 talis ēē ad tēpus voluit. et bñs
 i eternitate p̄sistere potuit. ac
 sic eos et imortales supbos et
 miseros noxios ne imortali-
 tis iactācia seducerēt ad miseri-
 am et sue mortis hūilitate et
 sue bñitudis benignitate des-
 truxit i eis. quoz corda p̄ sua
 fidem mūdans ab illoz imun-
 distia dñatione liberauit.

¶ Explicit exemplar vere
fidei bñi augustini epi.

Planctus regularis in tracto

¶ Finis hic lib' ano. 12. per manū
fr̄is arnoldi aelberti regularis
in tracto et eide domū p̄tinet.

Handwritten text in a cursive script, possibly a signature or a name, located in the upper left corner of the page.

